

Projecte de Decret xxx/202X, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.

La Resolució del Consell de la Unió Europea relativa a un marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació amb vista a l'Espai Europeu d'Educació i més enllà 2021-2030, suggereix abordar aquelles reformes dels sistemes educatius que es considerin necessàries per aprofundir en aspectes de qualitat, d'equitat i d'excel·lència. D'acord amb aquestes recomanacions, el Govern fa palesa la importància de l'educació bàsica en l'adquisició de les competències clau i dels diferents aprenentatges, per fer possible la prosperitat personal i col·lectiva i avançar cap a una societat més equitativa, més sostenible, amb més cohesió social i més formació per fer front als reptes científics, tecnològics i socials.

L'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix a l'article 131 que correspon a la Generalitat de Catalunya la competència compartida per a l'establiment dels plans d'estudi corresponents a l'educació obligatòria, incloent-hi l'ordenació curricular.

L'article 53 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya establir el currículum per a cadascuna de les etapes i ensenyaments del sistema educatiu català, en el marc dels aspectes que garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques, la validesa dels títols i la formació comuna regulats per les lleis.

Aquest Decret estableix l'ordenació dels ensenyaments corresponents a l'educació bàsica i inclou el currículum bàsic establert d'acord amb la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació i la normativa de desplegament.

El Govern determina, en els termes que estableix la legislació vigent, el currículum, que inclou les competències clau, els indicadors del perfil competencial de sortida, les competències específiques de cada àrea o matèria, els criteris d'avaluació corresponents, els sabers i les situacions d'aprenentatge, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que la llei atorga als centres educatius. Més enllà dels seus elements constitutius i de la concepció del currículum des de l'ordenació dels ensenyaments, no es pot obviar la necessitat de reconèixer el currículum com una potent eina de futur per al desenvolupament integral de totes les persones en els seus aspectes cognitius, emocionals, afectius i relacionals. El currículum ha de fer possible el desplegament del projecte de vida personal i professional per a tothom a partir de l'èxit educatiu, comptant amb el suport, implicació i participació de les famílies i ha de facilitar l'accés a processos formatius posteriors i a l'aprenentatge al llarg de la vida.

Entès així, el currículum es configura com un instrument del model educatiu per aconseguir una societat més justa i democràtica, cohesionada, inclusiva que doni cabuda a totes les persones i on sigui possible la igualtat d'oportunitats i la igualtat real i efectiva entre dones i homes. Una societat fonamentada en una ciutadania crítica, activa i constructiva, que doni resposta a les aspiracions personals i col·lectives, sostenible, digitalitzada, més equitativa, més verda, més feminista, més cohesionada, sense desigualtats socioeconòmiques i més democràtica.

Per avançar en la millora del nostre model educatiu, destaquen sis vectors clau que marquen on s'han de focalitzar tots els esforços i totes les estratègies.

- El currículum competencial que s'orienta cap a un tipus d'aprenentatge profund i funcional, en què allò que s'aprèn es pot utilitzar en contextos diferents, perdura al llarg del temps i permet resoldre problemes en situacions reals. Tant el currículum com els i les docents no s'han de centrar en la simple transmissió de coneixements, sinó a dotar els i

les alumnes d'habilitats que els permeti arribar a ser el que volen, transformar el seu context i aprendre a aprendre al llarg de la vida. L'enfocament competencial ha de permetre l'assoliment d'una cultura àmplia i sòlida que habiliti per comprendre, interpretar i intervenir sobre les problemàtiques de l'entorn, entès en sentit ampli tant espacial (local, global) com temporal (present, passat, futur). En aquest enfocament, l'aprenentatge pivota sobre activitats que permeten una mirada global que interrelaciona els coneixements fent-los alhora significatius i adequats a la realitat de cada alumne i de cada context educatiu. El currículum ha de vetllar per la formació d'una ciutadania autònoma, proactiva i competent, amb criteri per usar els coneixements, amb capacitat crítica, solidària, lliure i responsable, fets consubstancials amb l'èxit escolar.

- La qualitat de l'educació lingüística és clau en tant que proporciona les eines i els recursos necessaris per comprendre la realitat, expressar el pensament, raonar, transmetre el coneixement i una determinada manera de veure i entendre el món, i de relacionar-se amb els altres. El domini de la competència comunicativa i lingüística, respectant les llengües d'origen de l'alumnat i potenciant la intercomprensió lingüística, juntament amb les competències de tipus emocional i personal, permet a l'alumnat desenvolupar tasques amb un component cognitiu fort, de caràcter analític, activar el seu esperit crític i creatiu, argumentar, negociar i explicar el coneixement als altres i fer-ho en diferents llengües.

- La universalitat del currículum que faci possible l'accessibilitat de totes les persones a l'educació, marcant el camí cap a la inclusió efectiva, la igualtat d'oportunitats, l'equitat educativa, la plena participació i l'èxit educatiu. El disseny universal per a l'aprenentatge i la personalització de les propostes i del recorregut educatiu promouen i reforcen el sentit dels aprenentatges escolars per a tot l'alumnat i permeten la detecció de barreres que dificulten l'accés als aprenentatges, cosa que permet portar a terme actuacions per minimitzar aquestes barreres. També afavoreixen la creació i el desenvolupament del sistema personal per aprendre, necessari per aprendre al llarg de la vida i que cada alumne pugui desenvolupar al màxim les seves potencialitats. Es tracta d'una visió humanista de l'educació, recordant que totes les persones som diferents i úniques, amb punts forts i febles i que habitem un món on la diversitat és la regla, no l'excepció.

- La incorporació de la coeducació, en tant que principi rector del sistema educatiu i criteri orientador de l'organització pedagògica dels centres, a tots els nivells i modalitats, és cabdal per afavorir el desenvolupament de les persones al marge dels estereotips i rols en funció del sexe, l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. Atès que les normes socials i els valors relatius a les persones i als seus rols estan presents i es transmeten des de qualsevol àmbit és cabdal que el currículum consideri en tot moment la perspectiva de gènere. El currículum també s'ha de dissenyar des de la perspectiva de la igualtat de tracte i la no-discriminació.

- L'especial atenció al benestar emocional d'infants i joves que comprèn tant l'experiència subjectiva de sentir-se bé, en harmonia i amb tranquil·litat, com també l'experiència personal de satisfacció amb si mateix per poder fer front a les dificultats i superar-les en positiu. El benestar emocional sumat a un clima relacional positiu és clau per afrontar les situacions i demandes ambientals, entre elles l'aprenentatge. Però cal reconèixer que l'èxit en l'aprenentatge, l'ajustament de la demanda a cada aprenent i l'acompanyament mentre aprèn, la proximitat i el reconeixement dels processos que es desenvolupen i dels resultats que s'assoleixen també contribueixen al benestar emocional. El currículum ha de contribuir a crear espais de convivència que promogui el benestar emocional per generar iniciatives que ajudin els infants i les noies i els nois, en general, i en especial qui està en situació de vulnerabilitat, a desenvolupar les competències emocionals, que partint de l'autoestima van des de la consciència i la regulació emocional a l'autonomia personal i la competència social.

- La promoció d'una ciutadania democràtica, crítica i compromesa i amb consciència global és clau per compartir mirades, desmuntar prejudicis i afrontar amb garanties els reptes i oportunitats que ofereix el món hiperconnectat i global actual. Implica la formació d'una ciutadania activa, capaç de comprometre's amb el seu entorn i d'emprendre accions encaminades a provocar canvis per construir una societat més justa i equitativa, pacífica, restaurativa, inclusiva i sostenible, afrontant els reptes que signifiquen els objectius de desenvolupament sostenible (ODS). Conviure amb el món i amb els altres, respectant la diversitat, és un element clau per mantenir la pau en societats tan heterogènies com la nostra, per treballar amb altres persones amb l'objectiu de resoldre plegats problemes rellevants globalment i per millorar el benestar de les generacions actuals i futures. La internacionalització educativa fa possible que joves de tot el món aprenguin llengües i les cultures que porten associades, comparteixin mirades, desmuntin prejudicis i clixés culturals i els desperti la consciència sobre la realitat que els envolta. L'educació en el compromís individual i col·lectiu amb l'entorn social, cultural i natural afavoreix l'arrelament a la comunitat i contribueix a la construcció d'estils de vida més lliures, justos i saludables.

El centre educatiu és l'àmbit on es desenvolupa, aplica i completa el currículum i és on se n'evidencia l'eficàcia, la coherència i la utilitat. És en l'aplicació del currículum, en cada centre i en cada aula, on s'expressa el projecte educatiu i on s'ha de concretar, tot complint el marc normatiu que estableix aquest decret, la flexibilitat i l'autonomia curricular en funció de les característiques del grup d'infants i joves, de l'equip docent que és el responsable de la seva aplicació, de les característiques del centre i de l'entorn social i territorial on està ubicat.

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, en el seu article 11 estableix en el punt primer que el català, com a llengua pròpia de Catalunya, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu. L'article 17.1 d'aquesta Llei determina el règim lingüístic dels centres educatius d'Aran.

Aquest Decret s'inclou al pla anual normatiu de l'Administració de la Generalitat 2021-2023 i s'ha tramitat d'acord amb el que disposa la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i procediment de les administracions públiques de Catalunya; amb la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i d'acord amb el dictamen del Consell Escolar de Catalunya.

En virtut d'això, a proposta del conseller d'Educació, d'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, i amb la deliberació prèvia del Govern,

Decreto:

Capítol 1. Disposicions generals

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte d'aquest Decret és establir l'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, constituïda per l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i els cicles formatius de grau bàsic.
2. L'educació bàsica té caràcter obligatori i gratuït.
3. L'educació bàsica, en règim ordinari, s'inicia l'any natural en què l'alumnat fa els sis anys i acaba, amb caràcter general, als setze. Està formada per l'educació primària, amb sis cursos; l'educació secundària obligatòria, amb quatre cursos, i els cicles formatius de

grau bàsic, amb dos cursos. L'alumnat pot romandre en l'educació bàsica fins als divuit anys, complerts en l'any en què finalitza el curs.

4. Els centres educatius que imparteixen ensenyaments d'educació primària, educació secundària obligatòria i cicles formatius de grau bàsic han d'ajustar la seva pràctica docent als elements curriculars que s'estableixen en aquest Decret, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que tenen cadascun d'ells en aquells aspectes que marca la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.

Article 2. Principis generals

1. L'educació bàsica s'organitza d'acord amb els principis rectors del sistema educatiu de Catalunya previstos a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
2. La concreció i el desenvolupament del currículum de l'educació bàsica s'ha d'orientar a la inclusió social de tot l'alumnat, al desenvolupament personal equilibrat, a la construcció d'una ciutadania crítica, igualitària, activa i constructiva i a la facilitació de l'accés a processos formatius posteriors. Aquestes finalitats són presents a les competències clau i s'expressen en concreció als perfils competencials de sortida que es detallen a l'annex 1.
3. El clima escolar positiu és un factor de protecció que promou el benestar emocional de tota la comunitat educativa i l'establiment de vincles que fomentin el sentiment de pertinença, la identificació amb el grup, el reconeixement de la diferència, l'equitat, la seguretat emocional i les relacions personals positives, i la convivència pacífica. Un clima escolar positiu, de confiança i respecte mutus, és la base d'un bon aprenentatge.
4. Els aprenentatges de cadascuna de les etapes que formen part de l'educació bàsica s'inclouen en els currículums de les àrees a l'educació primària i de les matèries a l'educació secundària obligatòria.
5. Els centres i les zones escolars rurals, en funció de la seva pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seva autonomia, poden establir àmbits agrupant les àrees o les matèries que considerin per impartir-los de manera integrada, tant de forma interdisciplinària com transdisciplinària.
6. A l'educació bàsica s'ha de mantenir la coherència tant entre les diferents etapes, com amb l'educació infantil i l'educació postobligatòria. Cal garantir-ne la coordinació pedagògica, assegurar la transició adequada de l'alumnat i afavorir-ne la continuïtat que permeti seguir cap a estudis posteriors.
7. En l'educació bàsica es posa un èmfasi especial a l'atenció a l'alumnat i l'orientació educativa per promoure l'autoconeixement, el màxim desenvolupament de les seves potencialitats i la continuïtat formativa; igualment, es potencia l'autonomia de l'alumnat i s'enforteixen els hàbits de treball. Els centres han de treballar conjuntament amb les famílies per donar suport al procés educatiu dels seus fills i filles.
8. L'acció educativa inclusiva ha d'estar sempre present per oferir a tot l'alumnat experiències, referents i aprenentatges diversos des d'una perspectiva global intercultural i no etnocèntrica ni androcèntrica, que s'ajustin de manera personalitzada al moment evolutiu de cada alumne o alumna i també a la seva variabilitat i ritme personal de treball.
9. La pràctica educativa es fonamenta en el treball col·laboratiu del conjunt de docents referents de l'alumnat i dels professionals d'atenció educativa, en el marc del projecte

educatiu del centre o de zona escolar rural, amb la finalitat d'aconseguir una acció educativa sòlida, dinàmica i corresponsable.

10. L'educació bàsica ha de tenir caràcter universal i garantir l'equitat entre l'alumnat, fomentant la igualtat entre persones i el reconeixement de la diversitat sexual i de gènere, ètnicoracial i d'orígens, de les capacitats o d'altres situacions personals i socioeconòmiques, des del respecte a la pròpia identitat i a les aportacions culturals d'altres països. Aquest caràcter s'ha de concretar en les actuacions i activitats educatives a tots els nivells i camps de coneixement.
11. El sistema educatiu ha de tenir en compte les famílies com un dels seus principals actors. Les famílies tenen el dret a la participació en tot el procés educatiu. Cal promoure, des de tots els àmbits, la informació i l'intercanvi d'experiències amb les famílies sobre estratègies amb què eduquen els seus fills i filles.

Article 3. Principis pedagògics

Els principis pedagògics que regeixen l'educació bàsica són els següents:

1. Personalització de l'aprenentatge: els centres incorporen mètodes que tinguin en compte els diferents ritmes, la variabilitat d'aprenentatge i els estils cognitius dels alumnes, que afavoreixin la capacitat d'aprendre per si mateixos i promoguin el treball en equip. Elaboren les seves propostes pedagògiques per a tot l'alumnat d'aquestes etapes, incorporant-hi l'orientació educativa.
2. Funcionalitat de l'aprenentatge: el currículum competencial s'orienta cap a un tipus d'aprenentatge valuós, funcional, productiu i autèntic, de manera que allò que s'aprèn es pot utilitzar en entorns diversos, perdura al llarg del temps, es pot fer servir i permet resoldre problemes en tota mena de contextos.
3. Ensenyament propedèutic: al llarg de l'educació bàsica s'ha de prestar una atenció especial a l'assoliment i el desenvolupament de les competències establertes en el perfil competencial de sortida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica.
4. Integració dels aprenentatges: s'ha de dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes transversals, globalitzadors, significatius i rellevants i a la resolució col·laborativa de problemes, a fi de reforçar l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat de l'alumnat.
5. Aprenentatge competencial: en finalitzar l'educació bàsica, de manera general l'alumnat ha de mostrar un bon domini de les competències, i per aconseguir-ho, des de totes les àrees, matèries o àmbits, s'ha de treballar també la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, l'ús de les matemàtiques en context, la comunicació audiovisual, l'alfabetització digital, l'emprenedoria social i empresarial, el foment de l'esperit crític i científic, el benestar emocional, la perspectiva de gènere, l'educació en valors, la gestió positiva dels conflictes, la igualtat de tracte, la no-discriminació i la creativitat.
6. Transversalitat dels aprenentatges: des de totes les àrees, matèries o àmbits s'ha de fomentar de manera transversal la perspectiva de gènere, l'educació per la pau, l'educació per la salut, la sensibilitat estètica i la creació artística, l'educació per la sostenibilitat i el consum responsable, el respecte mutu i la prevenció d'actituds i comportaments violents o discriminatoris, i la cooperació entre iguals. Així mateix, cal incidir en l'esforç com un mitjà necessari per aprendre que implica el compromís, la persistència, la constància i l'exigència i el rigor en l'adquisició dels aprenentatges, i

que contribueix al desenvolupament del creixement personal a través del reconeixement de les potencialitats que tots tenim.

7. Coeducació: el disseny del currículum parteix de la coeducació i incorpora la perspectiva de gènere de manera transversal, element clau per tal de fer efectiva l'educació integral de les persones per trencar amb els estereotips de gènere i l'assignació de rols en funció del sexe i superar tota mena de desigualtats i discriminacions.
8. Educació afectivosexual: forma part del currículum coeducador en totes les etapes educatives i té com a objectius afavorir la construcció d'una sexualitat positiva basada en els drets sexuals i reproductius, igualitària i saludable, que respecti la diversitat i eviti tot tipus de prejudicis per raó d'orientació sexual i afectiva, així com prevenir embarassos no desitjats i infeccions de transmissió sexual.
9. Benestar emocional: s'ha de prestar una atenció especial al benestar emocional de l'alumnat que comprèn tant l'experiència subjectiva de sentir-se bé, en harmonia i amb tranquil·litat, en un entorn que promou la convivència, com l'experiència personal de satisfacció amb un mateix per poder fer front a les dificultats i superar-les en positiu. De manera específica, cal estar amatent a la identificació d'aquelles situacions de malestar que es produeixen quan es pateix algun tipus de violència, en concret l'assetjament escolar i en especial aquelles vinculades a la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista.
10. Consolidació dels valors propis d'un estat democràtic: es promou, des de totes les àrees, matèries o àmbits, la ciutadania democràtica i la consciència global, amb voluntat d'educar persones crítiques, responsables i compromeses amb la millora del seu entorn, capaces de promoure canvis i afrontar els reptes que signifiquen els objectius de desenvolupament sostenible.
11. Domini de la llengua: la llengua se situa al centre del procés d'aprenentatge, ja que és l'instrument d'accés a la informació i a la construcció de coneixement. L'aprenentatge de les llengües es planteja des d'una perspectiva competencial, a través dels enfocaments metodològics centrats en l'aprenentatge integrat de les llengües i d'aquestes amb els continguts, tenint sempre la llengua catalana, i l'aranès a l'Aran, com a centre de gravetat i llengua de referència.
12. Hàbit de lectura: a fi de promoure l'hàbit de la lectura, s'ha de dedicar un temps específic a la lectura en totes les àrees, matèries o àmbits.
13. Inclusió educativa: s'ha de garantir la inclusió educativa, l'atenció personalitzada, la participació de l'alumnat en les estructures de centre i la convivència positiva, així com la detecció precoç de les dificultats en l'aprenentatge i la posada en marxa de mecanismes de suport i flexibilització que tinguin en compte els agents socioeducatius de l'entorn, alternatives metodològiques i altres mesures adequades. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin per garantir la personalització de l'aprenentatge i l'èxit de totes les persones s'han de regir pels principis del disseny universal per a l'aprenentatge (DUA).

Article 4. Objectius

L'educació bàsica ha de contribuir que els i les alumnes adquireixin les capacitats que els permeti:

1. Assumir responsablement els seus deures; conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres; practicar l'empatia, la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre

les persones i grups; exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

2. Desenvolupar i consolidar hàbits d'autoregulació, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per portar a terme de manera satisfactòria les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal i relacional.
3. Valorar la igualtat de gènere i respectar la diversitat sexual, de gènere, ètnicoracial o de capacitats. Rebutjar els estereotips que suposin qualsevol forma de discriminació entre persones. Conèixer els drets sexuals i reproductius i exercir-los des del respecte a qualsevol persona i des de l'autocura.
4. Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, especialment la violència masclista i la violència LGTBI-fòbica, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
5. Adquirir destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Desenvolupar les competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el funcionament i l'ús de la tecnologia.
6. Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar i resoldre els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
7. Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
8. Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en llengua catalana i en llengua castellana, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
9. Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
10. Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així com el patrimoni artístic i cultural.
11. Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.
12. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, la consideració i el respecte cap als éssers vius, i contribuir a la conservació i millora del medi ambient.
13. Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.
14. Prendre consciència de les problemàtiques que té plantejades la humanitat i que es concreten en els objectius de desenvolupament sostenible.

Article 5. Règim lingüístic

1. En acabar l'ensenyament obligatori, el sistema educatiu a Catalunya ha de garantir que tots els alumnes, independentment del seu origen lingüístic familiar, tinguin un ple domini de les dues llengües oficials i el coneixement de, com a mínim, una llengua estrangera, amb l'objectiu que assolixin les competències que s'estableixen en el Marc europeu comú de referència per a les llengües. Els centres poden oferir, opcionalment, la introducció d'una segona llengua estrangera.

2. Els centres estableixen en el projecte lingüístic, que s'ha de concretar a partir de la realitat sociolingüística de l'entorn, els criteris per a l'ensenyament i aprenentatge de les llengües i per al seu tractament i ús, els criteris per a la implementació d'estratègies orientades a l'adquisició de la competència plurilingüe dels alumnes, les mesures per fomentar l'estudi de llengües no curriculars i d'altres cultures presents en la comunitat educativa i els criteris per a l'acollida personalitzada de l'alumnat nouvingut.

3. L'aranès, variant de la llengua occitana, s'imparteix a l'Aran amb les assignacions temporals i en els àmbits d'aprenentatge i les àrees que el Consell General d'Aran, d'acord amb el Departament d'Educació, determini.

Capítol 2. Currículum

Article 6. Estructura del currículum

1. El currículum de l'educació primària s'estructura en àrees de coneixement. L'educació primària té tres cicles: un primer cicle, que comprèn el primer curs i el segon; un segon cicle, els cursos tercer i quart, i un tercer cicle, els cursos cinquè i sisè.

2. El currículum de l'educació secundària obligatòria s'estructura en matèries. Té dos cicles: un primer cicle inclou els cursos primer, segon i tercer, i un segon cicle, amb el quart curs.

3. Els centres educatius i les zones escolars rurals poden adoptar organitzacions funcionals alternatives als cicles per aprofitar les oportunitats educatives que ofereix l'entorn i donar resposta a problemàtiques educatives derivades del context.

4. Les àrees i matèries poden agrupar-se en àmbits per a la seva impartició de forma integrada.

5. Els elements del currículum són les competències clau i el perfil competencial de sortida, les competències específiques de les àrees o matèries, els criteris d'avaluació, els sabers i les situacions d'aprenentatge.

- Les competències clau són els assoliments que es consideren imprescindibles perquè l'alumnat progressi amb garanties d'èxit en el seu itinerari educatiu i afronti els principals reptes i desafiaments globals i locals. Aquestes competències són l'adaptació de les competències clau establertes a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. A l'annex 1 es defineixen les competències clau i el perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de cada etapa de l'educació bàsica. Quatre d'aquestes competències clau són transversals a totes les àrees i matèries: la competència ciutadana, la competència emprenedora, la competència personal, social i d'aprendre a aprendre, i la competència digital. Aquestes competències transversals es descriuen a l'annex 4.
- El perfil competencial de sortida fixa els aprenentatges mínims i les competències que tot l'alumnat ha d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica. Es concreta en els indicadors operatius de caràcter transversal que totes les àrees o

matèries han de tenir en compte i implementar en les respectives concrecions curriculars i programacions educatives de centre i d'aula.

- Les competències específiques de les àrees o matèries són els aprenentatges, tant pel que fa a les capacitats com pel que fa als sabers, que l'alumnat ha d'adquirir per tal de poder-los fer servir en diferents situacions de la seva vida. Són la síntesi entre les competències clau i els sabers propis de cada àrea o matèria. El seu desenvolupament es produirà en les situacions d'aprenentatge contextualitzades que cada alumne o alumna haurà de resoldre.
- Els criteris d'avaluació són el referent de l'avaluació. Es vinculen a les competències específiques de les àrees i matèries i indiquen l'adquisició dels aprenentatges de l'alumnat que han tingut lloc en les diferents situacions d'aprenentatge.
- Els sabers són els coneixements, destreses, valors i actituds propis d'una àrea o matèria que són necessaris per a l'assoliment de les competències específiques.
- Les situacions són escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, als quals cal donar resposta i sobre els quals s'ha d'intervenir. L'aprenentatge a partir de situacions permet articular la programació del curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit basant-se en un seguit de contextos que entrellacen els sabers amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. A l'annex 5 s'enuncien orientacions per al seu disseny, amb la finalitat de facilitar la pràctica educativa als docents.

Article 7. Àrees de l'educació primària

1. Les àrees de l'educació primària que s'imparteixen a tots els cursos són les següents:

- a) Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural
- b) Educació Artística, que inclou Educació Plàstica, Audiovisual i Visual, d'una banda, i Música i Arts Escèniques i Performatives, de l'altra
- c) Educació Física
- d) Llengua Aranese i Literatura a l'Aran
- e) Llengua Castellana i Literatura
- f) Llengua Catalana i Literatura
- g) Llengua Estrangera
- h) Matemàtiques

2. A les àrees referides a l'apartat anterior, s'ha d'afegir en algun dels cursos de 5è o 6è, l'àrea de l'Educació en Valors Cívics i Ètics que es podrà incorporar addicionalment també en altres cursos. En aquest cas caldrà formular els criteris d'avaluació corresponents.

3. A fi de reforçar la inclusió, els centres poden incorporar a la seva oferta educativa la llengua de signes catalana.

4. Els centres, en funció de la seva pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seva autonomia, poden establir àmbits, agrupant les àrees que considerin per a la seva impartició integrada. Els àmbits que decideixi autònomament cada centre han d'incloure les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers de les àrees que s'hi integren, tant si s'hi treballa interdisciplinàriament com de forma transdisciplinària. Els àmbits, en cas que el centre educatiu els decideixi aplicar, han de tenir una durada anual.

5. Els centres disposen d'un percentatge de l'horari setmanal que han de gestionar de forma autònoma. Així, aquestes hores de què disposen poden dedicar-se a vertebrar projectes globalitzadors i contextualitzats de caràcter transversal que tinguin en compte les oportunitats educatives de l'entorn, a completar un projecte que el centre ja desenvolupa com el projecte lingüístic o de tutoria i orientació, o a resoldre problemàtiques curriculars que el centre tingui plantejades derivades del seu entorn.
6. En el cas que el centre educatiu adopti l'organització en àmbits i/o programi en la fracció horària que gestiona autònomament projectes globalitzadors de naturalesa diversa, ho ha de fer constar en la programació general anual que haurà de ser aprovada pel consell escolar del centre educatiu.
7. Independentment que el centre s'organitzi en àrees o en la seva agrupació en àmbits, s'ha de vetllar per la globalització dels sabers, atesa la importància d'entendre la complexitat de la realitat i la necessitat d'incloure les diferents experiències i aprenentatges de l'alumnat.
8. Els centres educatius poden oferir una segona llengua estrangera en el marc del projecte lingüístic del centre.
9. En el marc horari lectiu, els centres han d'assegurar, a cada curs de tota l'educació primària, una dedicació diària mínima de trenta minuts destinats a la promoció de l'hàbit lector.

Article 8. Matèries de l'educació secundària obligatòria de 1r a 3r curs

1. Les matèries dels tres primers cursos són les següents:
 - a) Biologia i Geologia
 - b) Ciències Socials: Geografia i Història
 - c) Educació Física
 - d) Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
 - e) Física i Química
 - f) Llengua Aranese i Literatura a l'Aran
 - g) Llengua Castellana i Literatura
 - h) Llengua Catalana i Literatura
 - i) Llengua Estrangera
 - j) Matemàtiques
 - k) Música
 - l) Tecnologia i Digitalització
2. A cadascun dels tres cursos tots els alumnes cursen continguts de les matèries següents:
 - a) Biologia i Geologia i/o Física i Química
 - b) Ciències Socials: Geografia i Història
 - c) Educació Física
 - d) Llengua Aranese i Literatura a l'Aran
 - e) Llengua Castellana i Literatura
 - f) Llengua Catalana i Literatura
 - g) Llengua Estrangera
 - h) Matemàtiques
 - i) Música i/o Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
3. En el conjunt dels tres cursos, els i les alumnes cursen alguna matèria optativa, que també es pot configurar com un treball monogràfic o un projecte interdisciplinari o de col·laboració amb un servei a la comunitat.

4. Els centres han d'oferir una Segona Llengua Estrangera amb continuïtat al llarg dels tres cursos i també Cultura Clàssica i Robòtica i Programació en algun dels tres cursos. Cada centre completa l'oferta amb optatives pròpies amb la finalitat de desenvolupar el seu projecte educatiu.
5. En el cas de la Segona Llengua Estrangera, els centres l'han d'oferir a tots els cursos de l'educació secundària obligatòria.
6. Tots els alumnes han de fer un treball de síntesi a cada curs. Els centres que treballen de manera globalitzada en algun moment del curs, s'entén que el treball de síntesi ja hi està inclòs. El treball de síntesi no té ni càrrega horària ni qualificació específica. S'avalua en relació amb les competències de les matèries que hi intervenen.
7. A fi de reforçar la inclusió, els centres educatius poden incorporar a aquests cursos la llengua de signes catalana.
8. Els centres, en funció de la seva pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seva autonomia, poden establir àmbits, agrupant les matèries que considerin per a la seva impartició integrada. Els àmbits que decideixi autònomament cada centre han d'incloure les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers de les matèries que s'hi integren, tant si s'hi treballa interdisciplinàriament com de forma transdisciplinària. Els àmbits, en cas que el centre educatiu els decideixi aplicar, han de tenir una durada anual.
9. Independentment que el centre s'organitzi en matèries o en la seva agrupació en àmbits, s'ha de vetllar per la globalització dels continguts, atesa la necessitat d'incloure les diferents experiències i aprenentatges de l'alumnat.
10. Els centres disposen d'un percentatge de l'horari setmanal que han de gestionar de forma autònoma. Així, aquestes hores de què disposen poden dedicar-se a vertebrar projectes globalitzadors i contextualitzats de caràcter transversal, que tinguin en compte les oportunitats educatives que ofereix l'entorn; a completar un projecte que el centre ja desenvolupa com el projecte lingüístic, de tutoria i orientació o servei comunitari, o a resoldre problemàtiques curriculars que el centre tingui plantejades derivades del seu entorn. Sempre que sigui possible, i ho consideri l'equip docent, s'ha d'afavorir la diversificació d'itineraris oferint a l'alumnat la possibilitat d'escollir entre diverses opcions que tinguin en compte tant les oportunitats educatives que pot oferir el centre com les derivades de l'entorn.
11. Per afavorir la transició entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, s'ha de procurar que els i les alumnes de primer i segon curs de l'educació secundària obligatòria cursin com a màxim una matèria més que les àrees que componen l'últim cicle de l'educació primària.
12. Durant el dos primers cursos de l'educació secundària obligatòria, s'ha de procurar que els i les docents que tinguin la deguda capacitació imparteixin més d'una matèria o àmbit integrador al mateix grup d'alumnes.
13. En el marc horari lectiu, els centres han de destinar, a cada curs de tota l'educació secundària obligatòria, un temps específic setmanal a la promoció de l'hàbit lector, com a continuïtat d'aquesta pràctica iniciada a l'educació primària.

Article 9. Matèries de l'educació secundària obligatòria a 4t curs

1. Les matèries que han de cursar tots els alumnes de quart curs són les següents:
 - a) Educació en Valors Cívics i Ètics
 - b) Educació Física

- c) Ciències Socials: Geografia i Història
- d) Llengua Aranese i Literatura a l'Aran
- e) Llengua Castellana i Literatura
- f) Llengua Catalana i Literatura
- g) Llengua Estrangera
- h) Matemàtiques

2. A més de les matèries enumerades a l'apartat anterior, els i les alumnes han de cursar tres matèries optatives d'entre les següents:

- a) Arts Escèniques i Dansa
- b) Biologia i Geologia
- c) Cultura Científica
- d) Cultura Clàssica
- e) Digitalització
- f) Economia Bàsica
- g) Economia i Emprenedoria
- h) Expressió Artística
- i) Filosofia
- j) Física i Química
- k) Formació i Orientació Personal i Professional
- l) Llatí: Llengua i Cultura
- m) Música
- n) Segona Llengua Estrangera
- o) Tecnologia

3. Els centres, en funció de la seva pròpia realitat, del seu projecte educatiu i en exercici de la seva autonomia, poden establir àmbits, agrupant les matèries que considerin per a la seva impartició integrada. Els àmbits definits han d'incloure les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers de les matèries que s'hi integrin, tant si s'hi treballa interdisciplinàriament com de forma transdisciplinària.

4. Els centres disposen d'un percentatge de l'horari setmanal que han de gestionar de forma autònoma. Així, aquestes hores de què disposen poden dedicar-se a vertebrar projectes globalitzadors i contextualitzats de caràcter transversal, que tinguin en compte les oportunitats educatives que ofereix l'entorn; a completar un projecte que el centre ja desenvolupa com el projecte lingüístic, de tutoria i orientació o servei comunitari, o a resoldre problemàtiques curriculars que el centre tingui plantejades derivades del seu entorn. Sempre que sigui possible, i ho consideri l'equip docent, s'ha d'afavorir la diversificació d'itineraris oferint a l'alumnat la possibilitat d'escollir entre diverses opcions que tinguin en compte tant les oportunitats educatives que pot oferir el centre com les derivades de l'entorn.

5. Tots els alumnes han de fer un projecte de recerca. Els centres que treballen de manera globalitzada en algun moment del curs, s'entén que el projecte de recerca ja hi està inclòs. El projecte de recerca no té ni càrrega horària ni qualificació específica. S'avalua en relació amb les competències de les matèries que hi intervenen.

6. A fi de reforçar la inclusió, els centres educatius poden incorporar en aquest curs la llengua de signes catalana.

7. El quart curs té caràcter orientador, tant per a la formació acadèmica com professional. Els centres que ho considerin poden establir agrupacions de les matèries esmentades al punt 2 amb la intenció d'orientar l'alumnat envers opcions postobligatòries futures, siguin les diferents modalitats del batxillerat o els diversos camps de la formació professional.

8. Els centres educatius, d'acord amb la seva organització i complexitat, han de compondre l'oferta d'optatives de 4t a partir de les matèries enumerades al punt 2

d'aquest mateix article. El Departament d'Educació establirà el nombre mínim d'alumnes necessari per impartir aquestes matèries.

9. En el marc horari lectiu, els centres han de destinar un temps específic setmanal a la promoció de l'hàbit lector, tal com es fa en la resta de cursos de l'educació bàsica.

Article 10. Servei comunitari a l'educació secundària obligatòria

1. El servei comunitari és una acció educativa orientada a desenvolupar la competència personal i social, així com la ciutadana, amb la finalitat de promoure que els nois i noies experimentin i protagonitzin accions de compromís cívic, aprenguin en l'exercici actiu de la ciutadania i posin en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat. El servei comunitari és de caràcter obligatori.

2. El servei comunitari no té càrrega horària i s'ha de fer a tercer i/o quart d'educació secundària obligatòria. Ha de formar part de la programació curricular d'una o diverses matèries, que es poden haver integrat en un àmbit, o del projecte globalitzador de caràcter transversal si s'ha programat, i ha de constar a la programació general anual.

3. Comprèn una part d'aprenentatge vinculada al currículum que es realitza dins l'horari lectiu i un servei actiu a la comunitat, que es pot dur a terme dins o fora d'aquest horari, d'acord amb les necessitats de l'entitat amb què es col·labori i dels criteris organitzatius del centre. La dedicació horària al desenvolupament del servei comunitari és de 20 hores, amb un mínim de 10 hores de servei actiu a la comunitat.

4. Un centre pot disposar d'una organització curricular en què ofereixi al llarg de tercer i quart de l'educació secundària obligatòria més d'una proposta de servei comunitari. En els centres que en el seu desplegament curricular tenen un projecte globalitzador i contextualitzat de caràcter transversal on s'incorpori un servei actiu a la comunitat, s'entén que el servei comunitari ja hi està inclòs.

5. L'avaluació del servei comunitari, a efectes de qualificació, ha d'incidir en la qualificació global d'aquella matèria, àmbit o projecte globalitzador al qual estigui vinculat.

Article 11. Organització de l'educació bàsica

1. A l'annex 7 es detalla el nombre d'hores mínimes que els centres educatius han de destinar a les àrees i matèries, així com el nombre d'hores de gestió autònoma de cada etapa de l'educació bàsica.

2. Cada centre, en exercici de la seva autonomia pedagògica i segons les necessitats educatives del seu alumnat, ha de configurar l'organització dels cicles al llarg de l'etapa, la distribució d'àrees, matèries o àmbits en el seu cas, la distribució dels sabers en els diferents cursos de cada cicle, segons s'especifica en aquest mateix capítol i el seu marc horari d'acord amb el seu projecte educatiu.

Capítol 3 Gestió pedagògica

Article 12. Autonomia dels centres

1. El projecte educatiu de centre o de zona escolar rural és la màxima expressió de la seva autonomia i, d'acord amb la normativa vigent, ha d'estar orientat a afavorir una atenció educativa inclusiva i de qualitat en un context d'equitat. També ha de vetllar per la continuïtat formativa de tot l'alumnat, per tal que els i les alumnes puguin exercir una ciutadania activa i, així, garantir la convivència positiva i democràtica.

2. El projecte educatiu ha de preveure els aspectes essencials amb relació a l'aplicació dels criteris d'organització i gestió pedagògica, les prioritats i els plantejaments educatius, els criteris d'inclusió educativa, els recursos disponibles al centre i a l'entorn, la concreció i el desenvolupament del currículum i l'orientació de l'alumnat, a fi de completar una xarxa de suports a l'aprenentatge que es desplegui mitjançant el projecte de direcció i la programació general anual.
3. Les escoles agrupades en una zona escolar rural han de compartir el mateix projecte educatiu, les mateixes normes d'organització i funcionament i la mateixa programació general anual, que ha de respectar i tenir en compte la singularitat de cadascuna de les escoles que la integren.
4. El projecte educatiu ha de proposar entorns d'aprenentatge flexibles i creatius que ofereixin opcions variades per donar una resposta ajustada a les necessitats educatives i relacionals de l'alumnat, personalitzant l'aprenentatge, respectant la variabilitat de l'aprenentatge i els diferents ritmes de treball, i dissenyant activitats i materials que permetin l'avenç de tots i cadascun dels alumnes.
5. El centre educatiu pot establir àmbits, organitzacions didàctiques que impliquen desenvolupar de forma integrada les competències específiques de diferents àrees i matèries. Un àmbit ha de ser impartit preferentment per un únic docent o un equip de docents que poden desenvolupar les competències específiques i mobilitzar els sabers que hi estan associats de forma interdisciplinària o transdisciplinària. També pot organitzar projectes globalitzadors de caràcter transversal fent ús de les hores de gestió autònoma. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin han de personalitzar l'aprenentatge i basar-se en el disseny universal per a l'aprenentatge.
6. Els centres educatius poden optar per programar les àrees, matèries o àmbits dels diferents cursos a partir d'una seqüència de situacions contextualitzades en entorns reals i significatius. L'aprenentatge a partir de situacions permet articular la programació del curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit basant-se en un seguit de contextos que entrellacen els sabers amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges.
7. El projecte lingüístic s'ha de concretar a partir de la realitat sociolingüística de l'entorn i tenint en compte que la llengua catalana, i l'aranès a l'Aran, és la llengua vehicular de l'aprenentatge. Per aquesta raó, i atès el context multilingüe i multicultural actual a Catalunya, el model lingüístic del sistema educatiu català cerca fer de la llengua catalana la llengua de trobada de la població escolar per tal de bastir al seu voltant la cohesió necessària per al desenvolupament d'una comunitat integrada i solidària.
8. L'objectiu fonamental del projecte lingüístic és aconseguir que tot l'alumnat assoleixi una sòlida competència comunicativa en acabar l'educació bàsica, de manera que pugui utilitzar normalment i de manera correcta el català, l'aranès a l'Aran i el castellà, i pugui comprendre i emetre missatges orals i escrits en algunes llengües estrangeres.
9. Els centres educatius i les zones escolars rurals han de donar a conèixer el seu projecte educatiu i han de procurar establir compromisos amb la comunitat educativa i l'entorn, per incentivar l'aprenentatge de l'alumnat i afavorir la corresponsabilització del centre, la família i la societat respecte del procés educatiu de l'alumnat. Aquest compromís es pot concretar en propostes coordinades d'activitats educatives, elaborades conjuntament.
10. El centre educatiu, en l'exercici de l'autonomia pedagògica, pot incorporar en el seu projecte educatiu objectius addicionals, projectes d'innovació pedagògica, plans de treball i formes organitzatives i de gestió diferenciades, per millorar i incentivar el procés d'aprenentatge de l'alumnat.

11. Els centres educatius del sistema educatiu del mateix àmbit territorial han de col·laborar per compartir coneixement, experiències i materials didàctics, amb la finalitat d'oferir una atenció educativa de qualitat a tots els alumnes i a les seves famílies.

12. Els serveis educatius han de donar suport als docents dels centres sostinguts amb fons públics dins l'àmbit de l'educació no universitària per a la realització efectiva del projecte educatiu de cada centre o zona escolar rural. Han de col·laborar amb els centres i orientar-los i acompanyar-los en el treball en xarxa.

13. Els centres educatius i les zones escolars rurals han de donar a conèixer el seu projecte educatiu i han d'establir compromisos amb les famílies, mitjançant la carta de compromís educatiu, per incentivar el treball de l'alumnat i afavorir la coresponsabilització de la família i el centre respecte del procés educatiu de l'alumnat.

14. Amb l'objecte de fomentar la incorporació de les competències clau de l'educació bàsica, els centres educatius han de planificar i portar a la pràctica, de forma continuada, estratègies i actuacions per potenciar la igualtat d'oportunitats i sensibilitzar la comunitat educativa envers aspectes com la coeducació, la perspectiva de gènere, els hàbits i valors relacionats amb l'educació per la pau, la gestió de conflictes des de l'enfocament restauratiu, l'educació per la mobilitat segura i sostenible, el consum responsable, el desenvolupament sostenible, la consciència democràtica i l'educació afectivosexual, com a factors essencials que contribueixen al benestar emocional, individual i col·lectiu.

Article 13. Horari

1. L'organització de l'horari lectiu està destinat al desenvolupament de les competències específiques pròpies de les àrees, matèries o àmbits, ha de garantir la construcció d'entorns d'aprenentatge col·laboratius, oberts i transversals que permetin la personalització dels aprenentatges. En aquests entorns ha de ser possible treballar simultàniament en situacions, tasques i activitats diverses, amb varietat d'enfocaments, per donar resposta a la variabilitat d'aprenentatge i a la diversitat d'interessos i afavorir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social.

2. Els centres educatius han de dedicar un temps de l'horari lectiu, des de les àrees, les matèries, els àmbits o en la fracció de l'horari que gestionen autònomament, a la realització de projectes significatius per a l'alumnat, amb un enfocament transversal i globalitzador que impulsi, entre d'altres, l'educació per al desenvolupament sostenible i la ciutadania local i global.

3. Els centres educatius han de preveure els criteris d'inclusió, d'atenció personalitzada i de prevenció de dificultats d'aprenentatge quan estableixin els horaris de les diferents etapes.

4. Els centres educatius han de destinar un temps específic de l'horari lectiu a la lectura de forma transversal a totes les àrees i matèries atès que la lectura és un aprenentatge fonamental en el desenvolupament de les competències.

5. En els centres públics d'educació primària que el Departament d'Educació determini, s'ampliarà l'horari lectiu en una hora diària per a tot l'alumnat, a fi de desenvolupar les habilitats que afavoreixen l'assoliment de les competències.

6. Els centres d'educació secundària obligatòria han de preveure la flexibilització de l'horari per atendre diferents situacions singulars dels alumnes, entre d'altres, per motius de salut, d'escolarització compartida o de simultaneïtat d'estudis, segons la normativa vigent.

Article 14. Equips docents

1. A efectes de coordinació, tots els mestres i professors que exerceixen la docència en un mateix grup s'han d'organitzar en equips docents per portar a terme les funcions següents:

- Desenvolupar el currículum per concretar i coordinar les situacions d'ensenyament i aprenentatge i altres actuacions que s'escaiguin.
- Fer el seguiment del procés d'ensenyament i aprenentatge global de l'alumnat del grup i establir les mesures necessàries per a la seva millora, tot revisant i valorant els processos d'ensenyament.
- Avaluar col·legiadament l'alumnat, d'acord amb la normativa establerta, adoptar les corresponents decisions de pas de curs i avaluar la pròpia pràctica docent.
- Qualsevol altra funció que estableixi el Departament d'Educació o es determini en el projecte educatiu de centre o de zona escolar rural.

2. Els equips docents han de col·laborar per prevenir i atendre les necessitats educatives de tot l'alumnat treballant de manera coordinada en el compliment de les seves funcions. A aquest efecte, els centres han de preveure horaris específics per a les reunions de coordinació dels equips docents dins del període de permanència en el centre.

3. L'equip docent, coordinat pel tutor o tutora, ha de vetllar pel desenvolupament personal i social de tot l'alumnat i perquè avanci en l'assoliment de les competències. És l'òrgan responsable del procés d'avaluació i de l'adopció de les decisions i mesures que se'n derivin.

Cada docent ha d'aportar informació sobre el procés d'aprenentatge dels alumnes en les àrees, matèries o àmbits en els quals intervé i dels projectes en què participa.

4. Per garantir una millor acció educativa, cal vetllar perquè el nombre de docents que intervé en un mateix grup sigui al més reduït possible.

5. L'equip directiu ha de promoure la convivència, el bon tracte i el treball en equip, i ha de potenciar la pràctica reflexiva, la recerca educativa i la coordinació amb agents socioeducatius de l'entorn dels alumnes. Les reunions de coordinació de l'equip docent són un instrument clau per portar a terme aquesta acció.

6. Correspon al director o directora del centre l'assignació dels docents als diferents grups classe, cicles, àrees, matèries o àmbits. El director o directora del centre pot modificar, amb caràcter transitori i provisional, l'assignació de grups i la distribució d'hores lectives d'un o una docent, per tal que es puguin atendre necessitats sobrevingudes al centre educatiu.

Article 15. Orientació educativa i acció tutorial

1. L'orientació educativa s'adreça a tot l'alumnat. És responsabilitat de tots els docents i inclou l'atenció educativa inclusiva, l'acompanyament personal, l'acció tutorial i, en el cas de l'alumnat d'educació secundària obligatòria, inclou també l'orientació acadèmica i professional.

2. El projecte educatiu de centre o de zona escolar rural ha d'establir els principis que regulen l'orientació educativa i definir el model d'acció tutorial d'acord amb aquests principis.

3. La direcció del centre ha de vetllar perquè les funcions d'orientació educativa i d'acció tutorial es portin a terme de forma distribuïda i coordinada entre tots els professionals del

centre i la comunitat educativa, que s'han d'ajustar a les diferents característiques de cadascuna de les etapes educatives.

4. L'orientació educativa, en les seves diferents dimensions, és un dels eixos vertebradors de l'acció educativa i inclou les accions que promouen l'acompanyament personalitzat de l'alumne o alumna.

5. L'orientació educativa consisteix en el conjunt d'actuacions de l'equip docent, programades, sistematitzades i avaluades en el marc de la programació general anual de centre, per garantir el desenvolupament integral i l'acompanyament personalitzat de l'alumne o alumna al llarg de la seva escolarització que li proporcioni autoconeixement i autonomia i el guiï en la presa de decisions. Requereix que els i les docents incorporin estratègies didàctiques i pedagògiques afavoridores de l'autoregulació i l'autonomia dels aprenentatges de l'alumnat.

6. A l'etapa d'educació secundària obligatòria, el procés orientador inclou les actuacions d'orientació personal, social, acadèmica i professional per afavorir l'autoconeixement de l'alumnat i la presa de decisions.

7. L'acció tutorial és el conjunt d'accions educatives que contribueixen a l'assoliment de les competències personals, socials i emocionals de l'alumnat, necessàries per poder desenvolupar de forma progressiva el seu itinerari personal, acadèmic i professional, en funció del moment evolutiu i de l'etapa educativa en què es trobi.

8. L'acció tutorial és part de la funció docent i comporta el seguiment individual, amb un acompanyament personalitzat, i de grup per part de tots els docents, amb l'aplicació de propostes pedagògiques que contribueixin a la cohesió social dels alumnes. Així mateix, promou la implicació de l'alumnat de forma activa en el seu procés d'aprenentatge i en el seu desenvolupament personal i social.

9. Les normes d'organització i funcionament del centre han de preveure els aspectes organitzatius i funcionals de l'acció tutorial, i els procediments de seguiment i avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat. El centre ha de garantir, mitjançant els recursos disponibles, la coherència i la continuïtat de l'acció tutorial durant l'escolarització de l'alumnat.

10. Tot l'alumnat ha de disposar d'un tutor o tutora, que és la persona responsable d'orientar el seu procés educatiu, tant en l'àmbit individual com en el col·lectiu. El tutor o tutora ha de vetllar, especialment, pel desenvolupament personal de l'alumnat, el seu benestar i l'assoliment progressiu de les competències.

11. Correspon al tutor o tutora la relació amb les famílies dels alumnes, la formalització de la documentació acadèmica que sigui necessària i la coordinació de l'equip docent amb relació a la gestió pedagògica de l'alumnat.

12. El tutor o tutora de l'alumne o alumna és responsable de coordinar l'elaboració, quan calgui, del pla de suport individualitzat per part de l'equip docent, en col·laboració amb el mestre o mestra d'educació especial a l'educació primària o l'especialista d'orientació educativa a l'educació secundària i, si escau, amb l'assessorament dels serveis educatius; així mateix, n'ha de fer el seguiment i actuar com a principal interlocutor amb la família i l'alumne o alumna.

13. A criteri de l'equip directiu, la mateixa persona pot exercir la tutoria més d'un curs amb el mateix grup per tal de facilitar-ne les tasques i el seguiment del procés educatiu de l'alumnat.

14. Al llarg de tota l'educació bàsica els equips docents han de recollir i traspasar la informació més rellevant de cada alumne o alumna d'un curs al següent. Per fer-ho, el centre ha de disposar d'un registre o full de seguiment intern. Correspon al tutor o tutora la responsabilitat d'actualitzar i gestionar la informació continguda en el registre o full de seguiment intern de l'alumne o alumna.

Aquest registre ha d'incloure, entre d'altres, les dades següents:

- Nivell d'assoliment de les competències
- Mesures i suports d'atenció educativa aplicades (universals, addicionals i intenses)

15. Excepcionalment, els i les alumnes menors de 18 anys en risc d'abandonament escolar prematur o amb situacions especialment desfavorides que poden representar trets d'inadaptació al medi escolar o d'exclusió social, poden accedir, a partir del tercer curs de l'educació secundària obligatòria, a mesures intenses en el format d'escolarització compartida amb centres que portin a terme accions formatives de primera fase de noves oportunitats que promoguin l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

Article 16. Pas de curs, transicions entre etapes i continuïtat formativa

1. En el pas de curs i les transicions entre etapes i centres educatius, els centres han d'assegurar els mecanismes de coordinació i traspàs d'informació que facilitin i assegurin la coherència educativa i la continuïtat formativa.

2. Els centres educatius han de disposar d'eines de traspàs d'informació per garantir la continuïtat en el desenvolupament dels aprenentatges i el seguiment personalitzat de l'alumnat en el pas de curs al llarg d'una mateixa etapa.

3. En cas de canvi de centre, aquests mecanismes de coordinació i traspàs, que poden suposar establir col·laboracions entre els diferents professionals dels centres d'origen i de destinació, són indispensables pel que fa a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.

4. En la transició entre l'educació primària i l'educació secundària obligatòria s'han de preveure mecanismes de comunicació amb els centres d'origen de l'alumnat abans de començar el curs. Els centres d'educació primària han de lliurar una còpia de l'històric acadèmic de l'alumne o alumna i l'informe individualitzat del final d'etapa al centre d'educació secundària obligatòria on l'alumne o alumna prosseguirà els estudis. En el cas dels centres adscrits, han d'incloure entrevistes entre el tutor o tutora del darrer curs de l'educació primària dels alumnes i el tutor o tutora del primer curs de l'educació secundària obligatòria o un representant del centre de secundària, per tal de completar la informació sobre el recorregut dels aprenentatges dels alumnes. En el cas dels alumnes amb necessitats educatives especials també hi participen els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica.

5. L'informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu elaborat per l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica s'ha d'actualitzar prescriptivament com a mínim una vegada a cada etapa i se n'ha de revisar la decisió d'escolarització i la proposta de mesures i suports sempre que sigui necessari.

6. L'alumne o alumna que finalitza l'educació secundària obligatòria i encara no ha obtingut el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria, ha de disposar de propostes de continuïtat formativa de caràcter acadèmic i/o professionalitzador, orientades a l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i/o del títol professional bàsic.

7. L'equip d'assessorament i orientació psicopedagògic, i l'especialista d'orientació educativa en el cas de l'educació secundària, en col·laboració amb el tutor o tutora, han de facilitar la informació, l'orientació, l'assessorament i l'acompanyament necessaris a la família i al mateix alumne, per tal que puguin valorar les opcions d'escolarització, en el marc dels recursos existents i de la normativa d'admissió d'alumnes.

Article 17. Atenció educativa en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

1. Tot l'alumnat ha de tenir cabuda a l'educació bàsica i els i les docents han d'orientar la seva feina cap a l'èxit educatiu de tot l'alumnat. Els enfocaments educatius com el disseny universal per a l'aprenentatge afavoreixen l'assoliment de les competències i la participació de tot l'alumnat.

2. En tots els centres educatius sostinguts amb fons públics s'ha de constituir la comissió d'atenció educativa inclusiva, que vetlla perquè la previsió, concreció, aplicació i seguiment de les mesures i suports d'atenció educativa es regeixi pels principis d'equitat, igualtat d'oportunitats, igualtat de tracte i no-discriminació, i inclusió.

3. L'atenció educativa a l'alumnat comprèn el conjunt de mesures i suports destinats a tots els alumnes amb la finalitat d'afavorir el seu desenvolupament personal i social i perquè avancin en l'assoliment de les competències de cada etapa educativa i la transició a la vida adulta, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

4. Tots els alumnes són subjecte de l'atenció educativa i han de beneficiar-se, en un context ordinari, de les mesures i suports universals i, si escau, de les mesures addicionals i/o intensives per tal de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats.

5. Els centres educatius han de preveure, en el si de la comissió d'atenció educativa inclusiva, el grau d'intensitat del suport que correspongui per donar resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat: mesures i suports universals, addicionals i intensius. Les mesures i els suports per a l'atenció educativa de l'alumnat s'han de preveure al projecte educatiu de centre i a les normes d'organització i funcionament de centre i s'han de concretar en la programació general anual i avaluar-se en la memòria anual i en les programacions didàctiques.

Article 18. Els programes de diversificació curricular

1. Els centres d'educació secundària obligatòria poden organitzar programes de diversificació curricular que es concreten com una mesura addicional, per estimular la continuïtat formativa dels alumnes amb dificultats d'aprenentatge i/o risc d'abandonament escolar.

2. Aquests programes s'adrecen a aquells alumnes que, pel fet de presentar dificultats generalitzades d'aprenentatge, no han assolit les competències en la majoria de les matèries en els cursos anteriors i tenen compromès l'assoliment de les competències de l'etapa i l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria.

3. Els i les alumnes es podran incorporar als programes de diversificació curricular a partir de tercer curs de l'educació secundària obligatòria, a proposta de l'equip docent, amb el vistiplau de la comissió d'atenció educativa inclusiva i amb la conformitat de l'alumne o alumna i del pare, mare o tutor o tutora legal. Aquesta proposta s'ha de

recollir en el consell orientador.

4. Els programes de diversificació curricular han d'anar acompanyats del pla de suport individualitzat de l'alumne o alumna només en els casos que estableix l'article 20.2.

5. Aquests programes comporten una determinada organització curricular i, eventualment, un horari de permanència al centre diferent, ja sigui perquè comparteixen l'escolaritat ordinària amb altres activitats externes al centre o perquè els centres organitzen altres activitats en altres espais. Els centres educatius han de disposar d'una programació específica que reculli les concrecions curriculars i metodològiques i els criteris i instruments d'avaluació per atendre l'alumnat que participa en el programa.

6. La durada dels programes de diversificació curricular comprèn, amb caràcter general, dos cursos escolars, a partir de tercer i fins al final de l'etapa.

7. Es poden desenvolupar per mitjà de projectes interdisciplinaris o bé es poden estructurar en tres àmbits, per impartir de forma integrada les matèries que s'hi inclouen. Els àmbits són els següents:

- Àmbit lingüístic i social: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Ciències Socials: Geografia i Història i, si escau, Llengua Estrangera.

- Àmbit científicotecnològic: inclou els aspectes bàsics corresponents a les matèries de Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química, Tecnologia i Digitalització i matèries optatives de quart.

- Àmbit pràctic: consisteix en activitats estructurades de caràcter pràctic i funcional que promoguin l'adquisició de les competències personals i socials necessàries per a la vida adulta i professional. Al mateix temps s'organitzen activitats que contribueixen a l'orientació acadèmica i professional dels alumnes.

L'alumnat ha de cursar igualment la matèria d'Educació Física .

8. La tutoria dels alumnes d'aquest programa s'ha d'assignar a un professor o professora que imparteix docència en el grup de l'alumne o alumna al llarg de la durada del programa, i s'ha de planificar i fer de manera personalitzada i contínua, amb la col·laboració de l'especialista d'orientació educativa i, si escau, dels serveis educatius.

9. A banda de les funcions de tutoria establertes en l'article 15, quan el programa de diversificació inclou activitats d'àmbit pràctic, tant si són dins del centre com fora, al tutor o tutora li correspon fer-ne la coordinació, el seguiment i l'avaluació.

10. L'avaluació dels diferents àmbits del programa correspon a l'equip docent que imparteix els ensenyaments, coordinada pel tutor o tutora. L'avaluació dels aprenentatges dels alumnes que cursen un programa de diversificació curricular té com a referent les competències específiques corresponents a les matèries integrades en els diferents àmbits, així com els criteris d'avaluació específics del programa, que es concreten en la programació del programa de diversificació curricular.

11. Si en finalitzar el primer curs del programa de diversificació curricular l'equip docent considera que l'alumne o alumna ha assolit en grau suficient les competències corresponents, pot decidir que faci el quart curs d'educació secundària obligatòria seguint el currículum general amb el grup classe de referència. En aquest cas, s'han d'incloure mesures i suports que han de permetre a l'alumne o alumna assolir els nivells competencials d'aquell curs i que donin continuïtat al seu pla de suport individualitzat.

12. L'alumne o alumna dels programes de diversificació curricular obtindrà el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria si assoleix les competències que consten en la programació específica del programa de diversificació curricular i, en el cas que en tingui, en el seu pla de suport individualitzat.

Article 19. Els cicles formatius de grau bàsic

1. Els cicles formatius de grau bàsic formen part de l'educació bàsica, conjuntament amb l'educació primària i l'educació secundària obligatòria. Complementen l'oferta formativa de la formació professional, conjuntament amb els cicles formatius de grau mitjà i de grau superior.

2. Aquests cicles es dirigeixen, preferentment, a l'alumnat especialment motivat pels aprenentatges professionals i que presenti més possibilitats d'aprenentatge i d'assoliment de les competències de l'educació secundària obligatòria en un entorn vinculat al món professional.

3. Per accedir a un cicle formatiu de grau bàsic, cal complir simultàniament els requisits següents:

- Tenir quinze anys complerts o complir-los durant l'any natural en el qual s'accedeix al cicle.
- Haver cursat tercer curs de l'educació secundària obligatòria. Excepcionalment, s'hi pot accedir després d'haver cursat segon.
- Haver rebut, en el consell orientador, una recomanació de l'equip docent de l'educació secundària obligatòria

4. La superació de la totalitat dels àmbits inclosos en un cicle formatiu de grau bàsic permet l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria i del títol de tècnica o tècnic bàsic en l'especialitat corresponent, que acredita les competències professionals adquirides.

5. Els cicles formatius de grau bàsic faciliten l'adquisició de les competències establertes en el perfil competencial de sortida per mitjà de l'organització dels ensenyaments de la següent manera:

a) Àmbit de comunicació i ciències socials: inclou els aprenentatges bàsics corresponents a les matèries de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Ciències Socials: Geografia i Història i, si escau, Llengua Estrangera.

b) Àmbit de ciències aplicades: inclou els aprenentatges bàsics corresponents a les matèries de Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química, i Tecnologia i Digitalització.

c) Àmbit professional, que ha d'incloure almenys la formació necessària per obtenir una qualificació de nivell 1 del Catàleg nacional de les qualificacions professionals a què es refereix l'article 7 de la Llei orgànica 5/2002, de 19 de juny, de les qualificacions i de la formació professional.

L'alumnat ha de cursar igualment la matèria d'Educació Física amb la mateixa dedicació horària que l'alumnat de l'educació secundària obligatòria.

6. L'annex 6 concreta la naturalesa dels aprenentatges que l'alumnat ha d'adquirir en els àmbits de comunicació i ciències socials i de ciències aplicades i de la matèria d'Educació Física.

Article 20. El pla de suport individualitzat

1. El pla de suport individualitzat és el document que recull les valoracions i la presa de decisions dels equips docents, amb la participació de la família i de l'alumnat, sobre la planificació de mesures, actuacions i suports per donar resposta a situacions singulars de determinats alumnes en tots els contextos en què es desenvolupa el projecte educatiu.

2. En tota l'educació bàsica el pla de suport individualitzat s'ha d'elaborar per a aquell alumnat inclòs en els casos que determina el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, i sempre que es detecti al llarg del curs les necessitats específiques de suport educatiu.

3. Per a l'elaboració del pla de suport individualitzat cal partir sempre de la programació didàctica.

4. En el pla de suport individualitzat s'han d'identificar les àrees, matèries o àmbits en què s'aplicaran les diferents mesures d'atenció educativa i s'establiran a partir dels criteris d'avaluació que consten als annexos 2 i 3.

5. Per als alumnes amb altes capacitats es pot reduir un curs la permanència a l'etapa quan el seu ritme personal d'aprenentatge i el grau de maduresa adequat així ho aconselli. En aquest cas, s'ha d'elaborar un pla de suport individualitzat basat en la valoració psicopedagògica de l'alumne o alumna. El director o directora del centre ha de demanar-ne l'autorització per aplicar-lo d'acord amb el procediment que determini el Departament d'Educació.

6. Correspon a la direcció del centre, amb el vistiplau de la comissió d'atenció educativa inclusiva, aprovar el pla de suport individualitzat, facilitar la coordinació i la col·laboració dels professionals que intervenen en la seva elaboració, i vetllar perquè s'apliquin les decisions preses i se'n faci el seguiment.

7. El tutor o tutora de l'alumne o alumna té la responsabilitat de coordinar l'elaboració del pla de suport individualitzat, de vetllar perquè s'apliquin les decisions preses i de fer-ne el seguiment, i ha d'actuar com a principal interlocutor amb els pares, mares o tutors o tutores legals i l'alumne o alumna.

8. L'equip docent elabora el pla de suport individualitzat i, si cal, disposa de l'assessorament dels serveis educatius, de l'especialista d'educació especial o de l'especialista d'orientació educativa del centre educatiu. En el cas que el tutor o tutora hagi rebut informes d'altres professionals de l'àmbit sanitari i sociosanitari, també s'hauran de tenir en compte a l'hora d'elaborar-lo.

9. Si l'evolució de l'alumne o l'alumna ho aconsella, el pla de suport individualitzat es pot finalitzar en qualsevol moment i abans del temps inicialment previst, a proposta del tutor o tutora de l'alumne o alumna, amb el vistiplau de la comissió d'atenció educativa inclusiva i amb l'acord de l'equip que el porta a terme. La decisió motivada de finalitzar anticipadament un pla de suport individualitzat l'ha de prendre i signar la direcció del centre.

Article 21. Recursos i materials didàctics

1. Els diferents recursos i materials didàctics que s'utilitzin en els centres educatius han de respondre als principis d'equitat, d'inclusió i de cohesió social com a base d'una escola

per a tothom i ajustar-se a les necessitats educatives de tot l'alumnat en el context educatiu.

2. El disseny i la creació dels diferents recursos i materials didàctics han de permetre l'avenç de tots i cadascun dels alumnes, oferint-los propostes accessibles i diversificades en la representació, l'expressió i el compromís, i s'han d'ajustar als següents criteris:

- la perspectiva de gènere;
- la mirada global i no etnocèntrica;
- la personalització dels aprenentatges;
- l'eliminació, o minimització, de les barreres d'accés per a l'aprenentatge i la comunicació;
- l'accessibilitat dels materials;
- la diversitat de materials;
- la variabilitat dels processos d'aprenentatge;

3. En el marc del currículum competencial, l'alumne o alumna ha d'esdevenir part activa del seu procés d'aprenentatge. Cal promoure l'ús i l'elaboració de recursos, materials didàctics i instruments d'avaluació que fomentin la implicació i el compromís de l'alumnat, cosa que facilitarà l'autoregulació, la metacognició i el treball col·laboratiu.

4. Cal generar contextos d'aprenentatge i activitats d'aula diversificats, fomentant l'ús de les diferents tecnologies per a l'aprenentatge, la comunicació i el coneixement, amb la finalitat de personalitzar i d'enriquir els processos d'ensenyament i aprenentatge; potenciar la participació activa i col·laborativa, i promoure el compromís de l'alumnat.

Capítol 4. Avaluació

Article 22. L'avaluació dels aprenentatges

1. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat en l'educació bàsica és un component essencial de l'aprenentatge de cada alumne o alumna i ha de formar part de la programació didàctica.

2. L'avaluació ha de ser global, contínua i formativa, i ha de tenir en compte el procés de desenvolupament i el grau d'assoliment de les competències, el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge i la variabilitat de l'aprenentatge de l'alumnat.

3. En el projecte educatiu de centre i de zona escolar rural, i en el marc de la seva autonomia, els centres educatius desenvolupen i concreten els criteris d'avaluació d'acord amb la normativa vigent i fixen les mesures necessàries per atendre les necessitats educatives de tot l'alumnat.

4. Quan es detectin factors que dificulten el procés d'aprenentatge de l'alumne o alumna o comprometin el seu avenç, es planificaran mesures i suports d'atenció educativa. Aquestes mesures i suports s'adoptaran en qualsevol moment del curs i estaran dirigides a garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per continuar el procés educatiu. Si les dificultats de l'alumne o l'alumna persisteixen, es planificaran mesures i suports de diferents graus d'intensitat amb la col·laboració i assessorament del mestre o mestra d'educació especial a l'educació primària, de l'especialista d'orientació educativa a l'educació secundària obligatòria, dels serveis educatius i d'altres professionals d'atenció educativa, si escau.

5. Els docents han d'avaluar tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent amb vista a la millora.

6. L'avaluació ha de permetre que tant els docents, avaluació formativa, com els alumnes,

avaluació formadora, puguin identificar els avenços, les dificultats i els errors que sorgeixen al llarg del procés educatiu i prendre les decisions oportunes per assolir les competències. Amb aquesta finalitat, l'alumnat ha de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se l'avaluarà.

7. S'ha de promoure l'ús generalitzat d'estratègies i instruments d'avaluació variats i adequats, ajustats a les diferents situacions d'aprenentatge, que permetin la valoració del progrés de tot l'alumnat, tenint en compte la personalització dels aprenentatges i permetent ajustar millor la proposta educativa a l'alumnat que presenta necessitats específiques de suport educatiu.

8. L'equip docent ha de dedicar un espai de coordinació de forma regular i continuada per establir els aspectes sobre els aprenentatges que cal observar i els mecanismes per recollir la informació en relació amb el procés d'aprenentatge de l'alumnat. Cada docent ha de disposar d'un instrument de registre per recollir sistemàticament les observacions d'aquest procés.

9. Els centres educatius, per fer efectiu el compromís de l'alumnat i de les famílies en el procés d'aprenentatge, han d'informar de quins són els criteris d'avaluació que s'aplicaran en l'avaluació dels aprenentatges i per a la promoció dels alumnes, atenent la normativa vigent i els principis establerts en el projecte educatiu.

Article 23. Sessions d'avaluació, qualificació i pas de curs

1. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat en les diferents àrees, matèries o àmbits, tant en el seu vessant formatiu com en el qualificador, ha de tenir el seu referent en els criteris d'avaluació corresponents a les diferents competències específiques.

2. La qualificació dels àmbits, en cas que es programin, es pot fer de forma integrada, entenent que, en aquest cas, la qualificació obtinguda serà comuna a les àrees o matèries que en formen part.

3. En cas que el centre, fent ús de la gestió autònoma, dediqui un percentatge de l'horari setmanal a la realització de projectes globalitzadors de caràcter transversal, aquests projectes han de constar com una àrea o matèria independent i s'han de definir les competències específiques i els criteris d'avaluació corresponents per poder fer-ne la qualificació.

4. Els referents de la qualificació de l'alumnat amb pla de suport individualitzat són els criteris d'avaluació establerts en l'esmentat pla. En cap cas aquesta situació i les mesures i suports que se'n derivin podran suposar un obstacle per al pas de curs.

5. La sessió d'avaluació és la reunió de l'equip docent, coordinada pel tutor o tutora del grup classe, que té com a finalitat compartir informació i prendre decisions de forma col·legiada sobre el procés d'aprenentatge de l'alumne o alumna. A l'educació bàsica, en totes les sessions d'avaluació hi ha d'haver un membre de l'equip directiu.

6. També hi poden participar, si l'equip docent ho considera, altres docents i altres professionals que intervinguin en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat.

7. En les sessions d'avaluació de cinquè i sisè de l'educació primària i en tots els cursos de l'educació secundària obligatòria s'ha d'escoltar la veu de l'alumnat, que prèviament haurà reflexionat sobre els processos d'aprenentatge en les diferents àrees, matèries o àmbits.

8. Per tal que l'equip docent pugui valorar els aprenentatges de cada alumne o alumna, així com el desenvolupament del procés d'ensenyament i aprenentatge en el grup classe, cal fer una sessió d'avaluació cada trimestre com a mínim. La sessió d'avaluació del tercer trimestre pot coincidir amb l'avaluació final del curs.
9. Cada centre ha d'elaborar un model propi d'informe d'avaluació de naturalesa qualitativa, que emet l'equip docent després de cada sessió d'avaluació i que ha de reflectir els resultats obtinguts en el procés d'aprenentatge de l'alumne o alumna, així com els aspectes acadèmics, personals i evolutius que es consideri oportú i, si escau, les mesures i suports d'atenció educativa que s'hagin adoptat o previst.
10. A les sessions d'avaluació finals de segon, quart i sisè de primària i de segon i quart d'educació secundària obligatòria, l'equip docent ha d'avaluar de forma col·legiada el grau d'assoliment de les competències transversals, descrites a l'annex 4.
11. El tutor o tutora del grup classe ha de coordinar i presidir les sessions d'avaluació del seu grup d'alumnes, aixecar-ne l'acta, fer-hi constar els acords presos i transmetre l'informe d'avaluació de manera individualitzada a cada alumne o alumna i al pare, mare, tutor o tutora legal. Igualment, la resta de docents de l'equip docent han d'informar els i les alumnes en relació amb les seves àrees, matèries o àmbits.
12. L'avaluació final de cada curs la porta a terme l'equip docent de forma col·legiada i coordinada pel tutor o tutora del grup en una única sessió. Donant continuïtat a les sessions trimestrals celebrades, s'ha d'analitzar i fer el seguiment del procés d'aprenentatge de cada alumne i, si és el cas, revisar les mesures i suports d'atenció educativa.
13. L'informe d'avaluació de cada alumne de la sessió de final de curs ha d'incloure de forma explícita la relació d'àrees, matèries i/o àmbits en el cas que el centre els hagi programat, amb els indicadors d'avaluació corresponents descrits a l'article 28.2. L'informe d'avaluació final de segon, quart i sisè de primària i de segon i quart d'educació secundària obligatòria també ha d'incloure el grau d'assoliment de les competències transversals.
14. En cas que un centre, fent ús de la fracció horària corresponent a la gestió autònoma, programi projectes globalitzadors de caràcter transversal, també s'han d'incloure a l'informe d'avaluació de final de curs.
15. El pas de curs de l'alumnat de primer, tercer i cinquè d'educació primària és automàtic. A l'educació secundària obligatòria, passen de curs els i les alumnes que hagin assolit les competències de totes les matèries o àmbits cursats i els que tinguin avaluació negativa en una o dues matèries.
16. La decisió que l'alumne o alumna romangui un any més en el mateix curs a segon, quart i sisè d'educació primària o als diferents cursos d'educació secundària obligatòria té un caràcter excepcional. Es pren de manera col·legiada per l'equip docent, tenint especial consideració el criteri del tutor o tutora i atenent al grau d'assoliment de les competències establertes i a la valoració de les mesures que puguin afavorir el progrés de l'alumne o alumna. S'han de valorar tant els aspectes relatius al procés d'aprenentatge com al grau de maduresa i a la vinculació amb el grup classe de referència per preservar el seu benestar emocional, i cal escoltar l'opinió del pare, mare, tutor o tutora legal.
17. Quan un alumne o alumna ha de romandre un any més en el mateix curs cal que tots els docents elaborin unes orientacions personalitzades que incloguin les mesures i suports, que es reflectiran a l'informe d'avaluació corresponent. Excepcionalment, en alguns casos pot comportar l'elaboració d'un pla de suport individualitzat.

18. La decisió que l'alumne o alumna romangui un any més en un mateix curs només es pot adoptar una vegada durant cada etapa.

19. Per tal de facilitar l'exercici del dret i el deure de les famílies a participar en el procés educatiu dels seus fills i filles, el centre ha d'informar el pare, mare, tutor o tutora legal de l'alumne o alumna de la seva evolució escolar després de cada sessió d'avaluació per mitjà d'informes qualitatius escrits, entrevistes individuals, reunions col·lectives i altres mitjans que consideri oportuns. S'ha de garantir, com a mínim, una entrevista individual a l'inici de l'escolaritat en cada etapa educativa, una altra al llarg de cada curs i una reunió col·lectiva a l'inici de cadascun dels cursos.

20. Les famílies han de conèixer les decisions relatives a l'avaluació i al pas de curs de l'alumne o alumna perquè puguin participar i donar suport a l'evolució del seu procés educatiu i, si és el cas, col·laborar en les de mesures de suport que s'adoptin.

Article 24. Avaluació i qualificació dels aprenentatges de l'alumnat amb pla de suport individualitzat

1. L'alumne o alumna que disposa d'un pla de suport individualitzat ha de ser avaluat i qualificat d'acord amb els criteris d'avaluació establerts en l'esmentat pla, que en cap cas pot suposar una limitació en les seves qualificacions.

2. Excepcionalment, a l'educació primària, per l'alumnat de procedència estrangera que s'incorporen al sistema educatiu a Catalunya per primera vegada durant el segon o el tercer trimestre del curs escolar i que no tenen com a llengua familiar cap de les llengües oficials a Catalunya, es pot prendre la decisió temporal de no avaluar algunes de les àrees.

3. Excepcionalment, a l'educació secundària obligatòria, el pla de suport individualitzat pot comportar la no-qualificació de manera temporal d'algunes matèries. El pla de suport individualitzat ha de concretar les raons i la durada d'aquesta mesura provisional i extraordinària.

4. L'alumnat que disposa d'un pla de suport individualitzat perquè cursa simultàniament l'educació secundària obligatòria i estudis de música o de dansa en conservatoris, centres professionals o escoles de música o dansa autoritzades pel Departament d'Educació, pot sol·licitar al seu centre educatiu la convalidació o el reconeixement de matèries d'educació secundària obligatòria en els termes que estableixi el Departament d'Educació. Les matèries que s'hagin convalidat no tenen qualificació ni computen a l'efecte de càlcul de la nota mitjana.

5. Per als alumnes d'educació secundària obligatòria que disposen d'un pla de suport individualitzat perquè participen regularment en competicions que impliquen una alta dedicació, el centre educatiu pot valorar la conveniència d'adoptar mesures i suports addicionals d'atenció educativa a fi de promoure que avancin en l'assoliment de les competències de l'etapa de totes les matèries, afavorir el seu desenvolupament personal i social i facilitar-los la màxima participació en les activitats/accions educatives del seu grup de referència, així com en la resta d'activitats de centre, sempre que sigui possible. En el cas que aquests esportistes tinguin la consideració de tecnificació, alt rendiment o alt nivell, avalada per la certificació del Consell Català de l'Esport, addicionalment poden sol·licitar al seu centre educatiu que se'ls reconegui la matèria d'Educació Física, segons el procediment que estableixi el Departament d'Educació. La matèria que s'hagi convalidat no té qualificació ni computa a l'efecte de càlcul de la nota mitjana.

6. L'alumne o alumna, i el pare, mare, tutor o tutora legal han d'estar informats de l'elaboració del pla de suport individualitzat, del seu contingut, de les decisions que afecten l'avaluació i la qualificació dels aprenentatges i, si escau, de la seva finalització.

En la planificació, cal fomentar la col·laboració entre totes les persones implicades: l'alumne o alumna, els docents, la família i, si escau, altres agents.

Article 25. Títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria

1. Obté el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria l'alumne o alumna que en acabar l'etapa, segons el criteri de l'equip docent, hagi assolit les competències segons els criteris d'avaluació establerts en aquest decret.
2. L'alumne o alumna que en acabar l'etapa no hagi assolit algunes de les competències establertes en el decret, podrà obtenir la titulació si l'equip docent, de forma col·legiada i amb l'acord de la majoria de dos terços dels seus membres, considera que no és un impediment per a la seva continuïtat formativa. Aquesta situació s'ha de reflectir en la documentació oficial d'avaluació.
3. Per als alumnes amb pla de suport individualitzat es prendran com a referents les competències i els criteris d'avaluació establerts en el seu pla per a l'obtenció del títol. En cap cas aquesta situació i les mesures i suports que se'n derivin poden suposar un obstacle per obtenir-lo.
4. L'alumne o alumna que en finalitzar l'etapa no obtingui el títol pot romandre un any més a quart. En aquest cas, cal que tots els i les docents elaborin unes orientacions personalitzades i que facin una proposta de mesures i suports.
5. De manera excepcional, un alumne o alumna pot repetir dues vegades quart curs si no ha repetit en cursos anteriors, encara que s'hagi esgotat el màxim de permanència, sempre que l'equip docent consideri que aquesta mesura afavoreix l'assoliment de les competències establertes per a l'etapa. En aquest cas es podrà prolongar un any el límit d'edat a què es refereix l'article 1.3.
6. Els centres educatius han d'organitzar anualment proves per als alumnes que no hagin assolit les competències a quart curs i hagin superat l'edat màxima de permanència a l'etapa, d'acord amb el procediment establert pel Departament d'Educació.

Article 26. Avaluacions diagnòstiques i de final d'etapa

1. En el quart curs de l'educació primària i en el segon curs de l'educació secundària obligatòria, tots els centres realitzen una prova d'avaluació diagnòstica del nivell d'assoliment de les competències de tots els i les alumnes, que té un caràcter formatiu i orientador per als centres, els docents, l'alumnat, les famílies i el conjunt de la comunitat educativa, i que s'ha de concretar en un informe individual, de grup i de centre. Aquesta prova en cap cas determina l'expedient acadèmic dels alumnes. L'aplicació, la correcció i l'anàlisi dels resultats d'aquestes proves són a càrrec dels equips docents dels centres.
2. Els resultats de les proves diagnòstiques i els informes corresponents, individual, de grup i de centre, conjuntament amb altres indicadors, ajuden els equips docents a analitzar, valorar i reorientar, si cal, la pràctica docent per tal que els i les alumnes assoleixin les competències i els aprenentatges que estableix el currículum.
3. En el sisè curs de l'educació primària i en el quart curs de l'educació secundària obligatòria s'ha de fer una avaluació de les competències assolides per l'alumnat al llarg de cada etapa educativa.
4. El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu ha d'elaborar les proves i definir els criteris d'aplicació i de correcció.

Article 27. Documents oficials d'avaluació

1. Els documents oficials d'avaluació en l'educació primària són les actes d'avaluació de final de curs, l'expedient acadèmic, l'historial acadèmic, l'informe de final d'etapa i, si escau, l'informe personal per trasllat.
2. Els documents oficials d'avaluació en l'educació secundària obligatòria són les actes d'avaluació de final de curs, l'expedient acadèmic, l'historial acadèmic, el consell orientador a segon i a quart curs i, si escau, l'informe personal per trasllat.
3. L'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat de l'alumnat per tot el territori de l'Estat. Aquests documents s'han d'ajustar als models i a les característiques que el Departament d'Educació estableixi tal com es concreta a la disposició addicional quarta i han d'estar sota custòdia del centre.
4. El director o directora, com a responsable de totes les activitats del centre, ho és també de l'avaluació, per aquest motiu visa amb la seva signatura tots els documents oficials d'avaluació.
5. Els documents esmentats han de romandre al centre i han d'estar a disposició de la Inspecció per a possibles comprovacions. La persona que exerceix les funcions de secretari o secretària és la responsable de custodiar-los i d'elaborar les certificacions que se sol·licitin. En cas de supressió d'algun centre educatiu, els Serveis Territorials d'Educació o el Consorci d'Educació de Barcelona, han d'adoptar les mesures corresponents per conservar-los o traslladar-los.
6. En tots els documents elaborats s'ha d'incorporar un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.

Article 28. Actes d'avaluació

1. Per tal d'adequar-se a la normativa bàsica de l'Estat, cal complimentar les actes d'avaluació de l'educació bàsica a final de cada curs i s'han de tancar al final del període lectiu ordinari. Comprenen, almenys, la relació nominal dels i les alumnes que componen el grup, juntament amb els resultats de l'avaluació de les àrees, matèries o dels àmbits i dels projectes globalitzadors de caràcter transversal que el centre pot programar en la seva gestió autònoma, i les decisions sobre pas de curs o permanència.
2. Els docents han d'expressar els resultats de l'avaluació de les àrees o matèries, àmbits o projectes globalitzadors en el seu cas, a partir del procés d'assoliment de les competències específiques corresponents en els termes següents: assoliment excel·lent (AE), assoliment notable (AN), assoliment satisfactori (AS) o no assoliment (NA). Aquests són els indicadors que han de constar en la informació que han de rebre les famílies i l'alumnat.
3. Per tal d'adequar-se a la normativa bàsica de l'Estat, en les actes oficials d'avaluació de final de curs de l'educació bàsica i en l'informe personal per trasllat, si és el cas, els indicadors de qualificació s'han d'expressar també en els termes següents: excel·lent, notable, bé i insuficient. En aquest cas, les equivalències que s'han d'utilitzar per completar les actes oficials són les següents:

Assoliment excel·lent	Excel·lent
Assoliment notable	Notable

Assoliment satisfactori	Bé
No assoliment	Insuficient

4. Els documents oficials d'avaluació dels alumnes amb pla de suport individualitzat han de fer referència als criteris d'avaluació formulats en l'esmentat pla.

5. Les actes d'avaluació a l'educació primària les ha de signar el tutor o tutora del grup classe i han de portar el vistiplau del director o directora del centre.

6. Les actes d'avaluació a l'educació secundària obligatòria les han de signar tots els professors i professores del grup i han de portar el vistiplau del director o directora del centre.

Article 29. Expedient acadèmic

1. L'expedient acadèmic és el document oficial d'avaluació que té la funció de recollir de manera acumulativa els resultats de l'avaluació de l'alumne o alumna així com qualsevol altra informació rellevant.

2. L'expedient acadèmic de l'educació bàsica recull, juntament amb les dades d'identificació del centre, les de l'alumne o alumna, així com la informació relativa al seu procés d'avaluació. S'ha d'obrir en el moment d'incorporació de l'alumne o alumna al centre i hi ha de constar, almenys, els resultats de l'avaluació de les competències específiques de les àrees, matèries o àmbits, i dels projectes globalitzadors de caràcter transversal que el centre hagi pogut programar, les decisions de promoció d'etapa, les mesures de suport educatiu i totes les observacions que l'equip docent consideri oportunes i rellevants.

3. En el cas que hi hagi àrees o matèries que s'hagin cursat de forma integrada en un àmbit, a l'expedient hi ha de figurar la denominació de l'àmbit i les àrees o matèries que hi estan integrades.

4. La custòdia i l'arxiu dels expedients acadèmics corresponen als centres educatius en què s'hagin realitzat els estudis dels ensenyaments corresponents i han d'estar a disposició de la Inspecció Educativa.

Article 30. Historial acadèmic

1. L'historial acadèmic és el document oficial d'avaluació que reflecteix els resultats de l'avaluació i les decisions relatives al progrés acadèmic de l'alumne o alumna al llarg de l'etapa, i té valor acreditatiu dels estudis cursats.

2. L'historial acadèmic ha de portar el vistiplau del director o directora i ha de recollir, com a mínim, les dades identificadores de l'alumne o alumna; les àrees, matèries, àmbits i projectes globalitzadors que s'han cursat al llarg de l'escolarització; les mesures curriculars i organitzatives aplicades; els resultats de l'avaluació, les decisions sobre pas de curs i permanència; la informació relativa als canvis de centre; i el consell orientador en el cas de l'educació secundària obligatòria.

3. A fi de garantir la mobilitat de l'alumnat, quan diverses àrees o matèries hagin estat cursades integrades en un àmbit, a l'historial s'ha de fer constar la qualificació obtinguda

en cadascuna d'elles. Aquesta qualificació ha de ser la mateixa que figuri a l'expedient acadèmic per a l'àmbit corresponent.

4. Després de finalitzar cada etapa, l'historial acadèmic s'ha de lliurar al pare, mare, tutor o tutora legal de l'alumne o alumna. En el cas de l'educació primària, sempre que hi hagi un canvi de centre, s'ha d'enviar una còpia de l'historial acadèmic i de l'informe final d'etapa al centre d'educació secundària on l'alumne o alumna prosseguirà els estudis, amb la petició prèvia del centre educatiu receptor. També s'ha d'expedir i trametre en cas de trasllat a un altre centre educatiu durant l'etapa de primària o de secundària obligatòria. Aquestes circumstàncies s'han de reflectir en l'expedient acadèmic corresponent.

5. En el cas que, per trasllat de l'alumne o alumna, els documents oficials d'avaluació hagin de tenir efecte fora de Catalunya, les qualificacions s'han de codificar d'acord amb l'article 28.3.

6. En el cas de l'alumnat que es traslladi a centres d'altres comunitats autònomes en què el català no sigui llengua oficial, cal redactar l'historial acadèmic en català i castellà.

Article 31. Informe de final d'etapa de l'educació primària

1. L'informe de final d'etapa de l'educació primària és el document oficial d'avaluació que complementa l'historial acadèmic de l'educació primària. Recull la informació sobre aspectes personals de l'alumne o alumna necessària per a la continuïtat del procés d'aprenentatge, i altres aspectes que es considerin rellevants per garantir una atenció personalitzada en la promoció a l'educació secundària obligatòria.

2. La formalització de l'informe de final d'etapa és responsabilitat del tutor o tutora.

3. El centre emissor i el centre receptor de l'informe han de garantir la confidencialitat de les dades que conté aquest document.

Article 32. Consell orientador

1. El consell orientador és un document que orienta, acompanya i guia l'alumne o alumna en el seu itinerari educatiu i que vetlla per la seva continuïtat formativa.

2. El consell orientador l'elabora l'equip docent al final de cada curs a partir de la informació continguda en el registre o full de seguiment intern, i conté informació sobre el grau d'assoliment de les competències corresponents i l'orientació sobre l'itinerari formatiu de l'alumne o alumna i, si escau, recomanacions i propostes de mesures i suports d'atenció educativa per al curs següent.

3. En els cursos de segon i quart de l'educació secundària obligatòria el consell orientador és un document oficial d'avaluació que forma part de l'expedient acadèmic de l'alumne o alumna.

4. En finalitzar cada curs es lliura a l'alumne o alumna i al pare, mare, tutor o tutora legal conjuntament amb l'informe d'avaluació.

5. En aquells casos en què l'equip docent ho consideri adequat, el consell orientador de segon d'educació secundària obligatòria també ha d'incloure una proposta per continuar la seva formació a través d'un programa de diversificació curricular o, excepcionalment, un cicle formatiu de grau bàsic.

6. Així mateix, si l'equip docent considera adequat que un alumne o alumna en acabar

tercer de l'educació secundària obligatòria continuï la seva formació a través d'un cicle formatiu de grau bàsic, ha d'elaborar una proposta justificada i fer-la constar en el consell orientador.

7. En finalitzar quart o si es finalitza l'escolaritat abans, el consell orientador s'ha de lliurar com a document oficial de l'avaluació amb el format que decideixi el centre. Ha d'incloure una proposta sobre les diferents opcions de continuïtat formativa, acadèmiques o professionals que es considerin més convenients amb l'objectiu que tot l'alumnat s'orienti adequadament en el seu futur formatiu. En el cas que l'alumne o alumna no hagi assolit tots els nivells competencials s'ha d'incloure una proposta sobre les eines o recursos per poder assolir-los. En el cas de l'alumnat amb un pla de suport individualitzat, el consell orientador ha d'incloure un pla de transició als estudis postobligatoris.

Article 33. Informe personal per trasllat

1. L'informe personal per trasllat és el document oficial d'avaluació que s'emet en cas de trasllat de l'alumne o alumna a un altre centre sense haver completat un curs sencer. El centre receptor ha d'obrir l'expedient acadèmic corresponent. La matriculació adquirirà caràcter definitiu una vegada rebuda la còpia de l'historial acadèmic.

2. L'informe personal per trasllat ha de contenir els resultats de les avaluacions que s'hagin realitzat; l'aplicació, si escau, de mesures curriculars i organitzatives, i totes les observacions que es considerin oportunes sobre el progrés general de l'alumne o l'alumna.

3. La formalització de l'informe personal per trasllat és responsabilitat del tutor o tutora.

4. En el cas que, per trasllat de l'alumne o alumna sense haver completat el curs sencer, els documents oficials d'avaluació hagin de tenir efecte fora de Catalunya, les qualificacions s'han de codificar d'acord amb les equivalències que consten a l'article 28.3.

5. En el cas de l'alumnat que es traslladi a centres d'altres comunitats autònomes en què el català no sigui llengua oficial, cal redactar l'historial acadèmic en català i castellà.

Article 34. Autenticitat, seguretat i confidencialitat

1. Pel que fa a l'obtenció de les dades personals de l'alumnat, a la seva cessió d'uns centres als altres i a la seva seguretat i confidencialitat, cal atènyer-se al que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

2. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits als apartats anteriors poden ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quedi garantida l'autenticitat, la integritat i la conservació, i es compleixin les garanties i els requisits establerts per la normativa de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i per la legislació sobre procediment administratiu comú de les administracions públiques.

3. L'expedient electrònic de l'alumne o alumna ha d'estar constituït, almenys, per les dades contingudes als documents oficials d'avaluació i ha de complir el que estableix la normativa de l'esquema nacional d'interoperabilitat en l'àmbit de l'administració electrònica.

Disposició addicional primera. Educació de persones adultes

1. Les persones adultes que vulguin adquirir les competències i els sabers corresponents a l'educació secundària obligatòria han de disposar d'una oferta ajustada a les seves condicions i necessitats, que es podrà fer de forma presencial, semipresencial o a distància.
2. Per tal que l'alumnat adquireixi una visió integrada del saber que li permeti desenvolupar les competències i afrontar amb èxit els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI, els ensenyaments d'aquesta etapa s'organitzaran de forma modular en tres àmbits i dos nivells en cadascun d'ells:
 - a) Àmbit de comunicació, en el qual s'integren els ensenyaments mínims recollits a l'annex 3 referits a les matèries Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura i Llengua Estrangera.
 - b) Àmbit social, en el qual s'integren els ensenyaments mínims recollits a l'annex 3 relacionats amb les matèries Ciències Socials: Geografia i Història i Educació en Valors Cívics i Ètics.
 - c) Àmbit científicotecnològic, en el qual s'integren els ensenyaments mínims recollits a l'annex 3 relacionats amb les matèries Física i Química, Biologia i Geologia, Matemàtiques, i Tecnologia i Digitalització.
3. L'organització d'aquests ensenyaments ha de permetre realitzar-los en dos cursos.
4. La superació d'algun dels nivells corresponents a cadascun dels tres àmbits a què fa referència l'apartat segon té validesa a tot l'Estat.
5. La superació de tots els àmbits dona dret a l'obtenció del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria. Així mateix, l'equip docent pot proposar per a l'expedició del títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria aquelles persones que, tot i no haver superat algun dels àmbits, es consideri que han aconseguit globalment els objectius generals de la formació bàsica de les persones adultes. En aquesta decisió s'han de tenir en compte les possibilitats formatives i d'inclusió en l'activitat acadèmica i laboral de cada alumne o alumna.
6. El Departament d'Educació ha d'organitzar periòdicament proves perquè les persones majors de divuit anys o que els compleixen l'any de realització de les proves puguin obtenir directament el títol de graduat o graduada en educació secundària obligatòria, sempre que hagin assolit les competències segons els criteris d'avaluació establerts en aquest decret. Aquestes proves, que han de disposar de les mesures d'accessibilitat universal i els ajustaments que necessiti tot l'alumnat amb necessitats educatives especials, s'han d'organitzar basant-se en els tres àmbits de coneixement.

Disposició addicional segona. L'ensenyament de religió

1. El pare, mare, tutor o tutora legal de l'alumnat menor d'edat ha de poder manifestar, a l'inici de curs, la seva voluntat que l'alumne o alumna rebi ensenyaments de religió o no.
2. Els centres educatius han de disposar les mesures organitzatives perquè els i les alumnes, els pares, mares, tutors o tutores legals dels quals no hagin optat perquè cursin ensenyaments de religió, rebin la deguda atenció educativa, d'acord amb les orientacions que facilitarà el Departament d'Educació.
3. Els centres educatius han de programar l'atenció a l'alumnat que no ha optat per cursar ensenyaments de religió. Preferentment s'han de planificar i programar activitats

educatives que desenvolupin la reflexió sobre la riquesa del bagatge intel·lectual heretat i la transmissió de les bases del patrimoni cultural de la nostra societat. Aquestes activitats han de poder preparar l'alumnat per conviure en una societat diversa i per a la participació en un món democràtic, amb el ple exercici de la llibertat ideològica comprensiva de totes les opcions que suscita la vida personal i social amb la dignitat de la persona i els seus drets inviolables.

En tot cas, s'ha d'incidir en el desenvolupament de les capacitats de l'alumnat i en el seu desenvolupament personal, social i ciutadà, si el centre així ho considera, i les activitats proposades s'han de centrar en els aspectes més transversals del currículum, afavorint la interdisciplinarietat i la connexió entre els diferents sabers.

Les activitats a què es refereix aquest apartat en cap cas comportaran l'aprenentatge de continguts curriculars associats al coneixement del fet religiós ni a qualsevol àrea o matèria de les diferents etapes, ni seran qualificades.

4. L'avaluació dels ensenyaments de les diferents confessions religioses amb què l'Estat hagi subscrit acords de cooperació s'ha d'ajustar a l'establert en aquests acords, entenent que l'avaluació s'ha de fer en els mateixos termes i amb els mateixos efectes que les altres àrees i matèries.

5. La determinació del currículum dels ensenyaments de les diferents confessions religioses amb què l'Estat ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa és competència de les autoritats religioses corresponents.

6. Per tal de garantir el principi d'igualtat i la lliure concurrència, les qualificacions que s'hagin obtingut en l'avaluació dels ensenyaments de religió no computen en les convocatòries en les quals hagin d'entrar en concurrència els expedients acadèmics, ni a efectes d'admissió dels i les alumnes per realitzar una selecció entre els i les sol·licitants.

Disposició addicional tercera. Adaptació de les programacions didàctiques

Els centres educatius disposen de tres cursos escolars a partir de l'inici del curs escolar 2022-2023 per modificar, adaptar i actualitzar les programacions didàctiques. L'administració educativa acompanyarà els centres educatius en l'elaboració i el desenvolupament de les programacions.

Disposició addicional quarta. Documents oficials d'avaluació

El Departament d'Educació elaborarà i posarà a disposició dels centres educatius els documents oficials d'avaluació de l'educació primària i de l'educació secundària obligatòria.

Disposició derogatòria

Queden derogats el Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària i el Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

Queda també derogada qualsevol altra norma de rang igual o inferior en allò que s'oposi al que estableix aquest Decret.

Disposicions finals

Primera. Calendari d'aplicació

El calendari d'aplicació del que estableix aquest Decret és el següent:

- L'any acadèmic 2022-2023 s'implantarà la nova ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica en els cursos primer, tercer i cinquè de l'etapa de primària, i en els cursos primer i tercer de l'educació secundària obligatòria.
- L'any acadèmic 2023-2024 s'implantarà la nova ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica en els cursos segon, quart i sisè de l'etapa de primària, i en els cursos segon i quart de l'educació secundària obligatòria.

Segona. Autoritzacions

S'autoritza la persona titular del Departament d'Educació per dictar les disposicions que siguin necessàries per a l'aplicació del que disposa aquest Decret.

Tercera. Entrada de vigor

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la seva publicació al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

Annex 1

Competències clau i perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica

El Perfil competencial de sortida de l'alumnat en finalitzar l'ensenyament bàsic identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes i les alumnes hagin desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari educatiu.

El Perfil competencial de sortida parteix d'una visió alhora estructural i funcional de les competències clau l'adquisició per part de l'alumnat es considera indispensable per al seu desenvolupament personal, per resoldre situacions i problemes dels diferents àmbits de la seva vida, crear noves oportunitats de millora, així com per desenvolupar la seva socialització, aconseguir la continuïtat del seu itinerari formatiu i inserir-se i participar activament en la societat i en la cura de l'entorn natural i de la planeta.

El referent de partida per definir les competències recollides en el Perfil competencial de sortida ha estat la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. L'ancoratge del Perfil competencial de sortida a la Recomanació del Consell es fonamenta en l'objectiu d'adoptar unes referències comunes que enforteixin la cohesió educativa en l'àmbit europeu i faciliti a la ciutadania si així ho considera, que pugui estudiar i treballar al llarg de la seva vida tant al seu propi país com en altres països del seu entorn.

La vinculació entre competències clau i reptes de segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en apropar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, el que, al seu torn, proporcionarà el necessari punt de suport per a afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per a l'alumnat com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne o alumna que superi amb èxit l'educació bàsica i, per tant, abasti el Perfil competencial de sortida sàpiga mobilitzar els aprenentatges adquirits per respondre als principals desafiaments a què haurà de fer front al llarg de la seva vida:

- Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient basada en el coneixement de les causes que la provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global.
- Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable i de productes de proximitat, valorant les seves repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjant críticament les necessitats i els excessos i exercint un control social davant la vulneració dels seus drets com a consumidor.
- Desenvolupar hàbits de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que incideixen en ella, assumint la responsabilitat personal en la promoció de la salut pública, incloent el coneixement d'una sexualitat positiva, respectuosa i igualitària.
- Exercitar la sensibilitat per detectar situacions d'inequitat i exclusió des de la comprensió de les seves causes complexes, per a desenvolupar sentiments d'empatia.
- Desenvolupar un compromís actiu amb la igualtat de gènere, la igualtat de tracte i la no-discriminació, coneixent el recorregut històric per a la consecució dels drets humans de totes les persones i col·lectius.

- Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que s'han de resoldre de manera pacífica i rebutjar qualsevol expressió de violència masclista, LGTBI-fòbica, racista, capacitista o per qualsevol altra mena de situació personal o socioeconòmica.
- Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota mena que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura digital, avaluant els seus beneficis i riscos i fent un ús ètic i responsable que contribueixi a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva.
- Acceptar la incertesa com una oportunitat per articular respostes més creatives, aprenent a gestionar l'ansietat que pot comportar.
- Cooperar i viure en societats obertes i canviants, valorant la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i interessant-se per altres llengües i cultures.
- Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, desenvolupant empatia i generositat.
- Desenvolupar les habilitats que li permetin seguir aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor de desenvolupament i la valoració crítica dels riscos i beneficis d'aquest últim.

La resposta a aquests i altres reptes -entre els quals hi ha una absoluta interdependència- necessita els coneixements, destreses i actituds subjacents a les competències clau i són abordats en les diferents àrees i matèries que componen el currículum. Aquests sabers disciplinaris són imprescindibles, perquè sense ells l'alumnat no entendria el que passa al seu voltant i, per tant, no podria valorar críticament la situació ni, molt menys, respondre adequadament. L'essencial de la integració dels reptes en el Perfil competencial de sortida està en el fet que afegeixen una exigència d'actuació, la qual connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la mera adquisició de sabers, sinó aprendre a utilitzar-los per solucionar necessitats encarnades en la realitat.

Aquests desafiaments impliquen adoptar una posició ètica exigent, ja que suposen articular la recerca legítima del benestar personal respectant el bé comú. Requereixen a més, transcendir la mirada local per analitzar i comprometre també amb els problemes globals. Tot això exigeix, d'una banda, una ment complexa, capaç de pensar en termes sistèmics, oberts i amb un alt nivell d'incertesa, i, de l'altra, la capacitat d'empatitzar amb aspectes rellevants, encara que no ens afectin de manera directa, la qual cosa implica assumir els valors de la cura i desenvolupar una gran sensibilitat cap a les situacions d'injustícia, desigualtat i exclusió.

Competències clau que s'han d'adquirir

Les competències clau que es recullen en el Perfil competencial de sortida són l'adaptació al sistema educatiu de les competències clau establertes en l'esmentada Recomanació del Consell de la Unió Europea. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències als reptes i desafiaments de segle XXI i al context escolar, ja que la Recomanació es refereix a l'aprenentatge permanent que ha de produir-se al llarg de tota la vida, mentre que el Perfil remet a un moment precís i limitat del desenvolupament personal, social i formatiu de l'alumnat: l'etapa de l'educació bàsica

Amb caràcter general, s'ha d'entendre que l'assoliment de les competències i objectius que preveu aquest decret per a les diferents etapes educatives està

vinculada a l'adquisició i desenvolupament de les competències clau recollides en aquest Perfil competencial de sortida, i que són les següents:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència plurilingüe.
- Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.
- Competència emprenedora.
- Competència en consciència i expressió culturals.

La transversalitat és una condició inherent al Perfil competencial de sortida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seva consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No hi ha jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, matèria o àmbit sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, matèries o àmbits i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el conjunt de les mateixes.

Indicadors operatius de les competències clau en l'ensenyament bàsic

Pel que fa a la dimensió aplicada de les competències clau, s'ha definit per a cadascuna d'elles un conjunt d'indicadors operatius, partint dels diferents marcs internacionals de referència existents.

Els indicadors operatius de les competències clau constitueixen el marc referencial a partir del qual es concreten les competències específiques de cada àrea, matèria o àmbit. Aquesta vinculació entre indicadors operatius i competències específiques fa que de l'avaluació d'aquestes últimes pugui inferir el grau d'adquisició de les competències clau definides en el Perfil competencial de sortida i, per tant, la consecució de les competències i objectius previstos per a l'etapa.

Atès que les competències s'adquireixen necessàriament de forma seqüencial i progressiva, s'inclouen també al Perfil els indicadors operatius que orienten sobre el nivell d'acompliment esperat en completar l'educació primària, afavorint i explicitant així la continuïtat, la coherència i la cohesió entre les dues etapes que componen l'ensenyament obligatori.

COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de forma oral, escrita o signada de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, signats, escrits, audiovisuals o multimodals evitant els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com

als usos de l'oralitat, la signació o l'escriptura per pensar i per aprendre. Finalment, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna
CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de forma oral, escrita o signada, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació i crear coneixement com per construir vincles personals.	CCL1. S'expressa de forma oral, escrita o signada amb coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per a intercanviar informació i crear coneixement, com per construir vincles personals.
CCL2. Comprèn, interpreta i valora textos orals, signats, escrits o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per a participar activament en contextos quotidians i per construir coneixement.	CCL2. Comprèn, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, signats, escrits o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per participar en diferents contextos de manera activa i informada i per construir coneixement.
CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, avaluar-ne la fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.	CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressivament autònoma informació procedent de diferents fonts avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la adoptant un punt de vista creatiu, crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.
CCL4. Llegeix obres diverses adequades al seu desenvolupament, seleccionant aquelles que millor s'ajusten als seus gustos i interessos, reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu i mobilitza la seva experiència personal i lectora per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear textos d'intenció literària a partir de models senzills.	CCL4. Llegeix amb autonomia obres diverses adequades a la seva edat, seleccionant les que millor s'ajusten als seus gustos i interessos, s'aprecia el patrimoni literari com a via privilegiada de l'experiència individual i col·lectiva i mobilitza la seva pròpia experiència biogràfica i els seus coneixements literaris i culturals per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear textos d'intenció literària de progressiva complexitat.

CCL5.Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, detectant els usos discriminatoris de la llengua així com els abusos de poder a través de la mateixa, per afavorir un ús no només eficaç sinó també ètic del llenguatge.	CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones desterrant els usos discriminatoris de la llengua, així com els abusos de poder a través de la mateixa, per afavorir un ús no només eficaç sinó també ètic del llenguatge.

COMPETÈNCIA PLURILINGÜE (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per desenvolupar estratègies que permetin intervenir i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques, i, si escau, mantenir i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars a les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna
CP1. Usa, a més de la llengua catalana, o l'aranesa a l'Aran, almenys, una altra llengua més, per respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu.	CP1. Utilitza eficaçment una o més llengües, a més de la llengua catalana o l'aranesa a l'Aran, i del castellà, per respondre a les seves necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional.
CP2. A partir de les seves experiències, reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten fer transferències senzilles entre diferents llengües per comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.	CP2. A partir de les seves experiències, realitza transferències entre diferents llengües com a estratègia per comunicar-se i ampliar el seu repertori lingüístic individual.
CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, reconeixent i comprenent el seu valor com a factor de diàleg, per millorar la convivència.	CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per fomentar la cohesió social.

COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIA EN CIÈNCIA, TECNOLOGIA I ENGINYERIA

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria comporta la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics per tal de resoldre diversos problemes en diferents contextos.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social, utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, per tal de plantejar preguntes i extreure conclusions basades en proves per poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprèn l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos humans en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
MCTE1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius, deductius i lògics propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, i selecciona i emprà algunes estratègies per resoldre problemes reflexionant sobre les solucions obtingudes.	MCTE1. Utilitza mètodes inductius, deductius i lògics propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, selecciona i utilitza diferents estratègies per a la resolució de problemes analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si fos necessari.
MCTE2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitzant eines i instruments adequats, plantejant preguntes i realitzant experiments senzills de forma guiada.	MCTE2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu voltant, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, plantejant-se preguntes i comprovant hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitzant eines i instruments adequats, apreciànt la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i limitacions de la ciència.
MCTE3. Realitza de forma guiada projectes, dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models, adaptant davant la incertesa, per generar cooperativament, un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir.	MCTE3. Planteja i desenvolupa projectes dissenyant, fabricant i avaluant diferents prototips o models per generar i / o utilitzar productes que donin solució a una necessitat o problema de forma creativa i cooperativa, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir, adaptant davant la incertesa i valorant la importància de la sostenibilitat.

MCTE4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de forma clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols ...) i aprofitant de forma crítica, ètica i responsable la cultura digital per compartir i construir nous coneixements.	MCTE4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols ...) i aprofitant de forma crítica la cultura digital incloent el llenguatge matemàtic-formal, amb ètica i responsabilitat per compartir i construir nous coneixements.
MCTE5. Participa en accions fonamentades científicament per preservar la salut i el medi ambient, aplicant principis d'ètica i seguretat practicant el consum responsable.	MCTE5. Emprèn accions fonamentades científicament per preservar la salut física i mental i el medi ambient i aplica principis d'ètica i seguretat, en la realització de projectes per a transformar el seu entorn proper de forma sostenible, valorant el seu impacte global i practicant el consum responsable.

COMPETÈNCIA DIGITAL (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable, de les tecnologies digitals pel desenvolupament i benestar personal, per a l'aprenentatge, per a la feina, per a l'oci i per a la participació en la societat.

Inclou, la gestió de dispositius i aplicacions digitals (maneig, configuració, manteniment), l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclòs el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
CD1. Realitza cerques guiades a internet i fa ús d'estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades...) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.	CD1. Realitza cerques avançades a internet atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant-les de manera crítica i arxivant-les per recuperar, referenciar i reutilitzar aquestes recerques amb respecte a la propietat intel·lectual.

CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic ...) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.	CD2. Gestiona i utilitza el seu propi entorn personal digital d'aprenentatge permanent per construir nou coneixement i crear continguts digitals, mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de la tasca i de les seves necessitats en cada ocasió.
CD3. Participa en activitats i / o projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals que li permetin construir nou coneixement, comunicar-se, treballar col·laborativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús.	CD3. Participa, col·labora i interactua mitjançant eines i / o plataformes virtuals per comunicar-se, treballar col·laborativament i compartir continguts, dades i informació, gestionant de manera responsable les seves accions, presència i visibilitat a la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.
CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures preventives a l'usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes.	CD4. identifica riscos i adopta mesures a l'usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes.
CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa...) per resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, sol·licitant ajuda en cas necessari.	CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per a resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats, mostrant interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic.

COMPETÈNCIA PERSONAL, SOCIAL I D'APRENDRE A APRENDRE (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica l'habilitat de reflexionar sobre un mateix, per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb altres de manera constructiva; mantenir la resiliència i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou l'habilitat de fer front a la incertesa i la complexitat, adaptar-se als canvis, aprendre a aprendre, contribuir al propi benestar físic i emocional, conservar la salut física i mental, i ser capaç de portar una vida saludable i orientada al futur, expressar empatia i gestionar els conflictes en un context integrador i de suport.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals i empra estratègies per gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, adaptant-se als canvis i harmonitzant per assolir els seus propis objectius.	CPSAA1. Regula i expressa les seves emocions enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la recerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius.
CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants per a la salut i comença a adoptar hàbits saludables per al seu benestar físic i mental.	CPSAA2. Coneix els riscos per a la salut relacionats amb factors socials, per consolidar hàbits de vida saludable a nivell físic i mental.
CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències dels altres, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i dona feina estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits.	CPSAA3. Comprèn proactivament les perspectives i les experiències dels altres i les incorpora al seu aprenentatge, per participar en el treball en grup, distribuint i acceptant tasques i responsabilitats de manera equitativa i emprant estratègies cooperatives.
CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.	CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per validar, sustentar i contrastar la informació i per obtenir conclusions rellevants.
CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat i participa en processos d'auto i coavaluació, reconeixent les seves limitacions i sabent buscar ajuda en el procés de construcció de coneixement.	CPSAA5. Planeja objectius a mitjà termini i desenvolupa processos meta-cognitius de retroalimentació per aprendre dels seus errors en el procés de construcció de coneixement.

COMPETÈNCIA CIUTADANA (CC)

La competència ciutadana permet actuar com a ciutadans i ciutadanes responsables i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis a una cultura democràtica basada en el respecte als drets humans i a les lleis que emmarquen la interacció social, incloent la igualtat de gènere, la igualtat de tracte i la no-discriminació, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps, i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
CC1. Entén els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de convivència, i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.	CC1. Analitza i comprèn idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seva pròpia identitat, així com als fets socials, històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en diferents contextos socio-institucionals.
CC2. Participa en activitats comunitàries, la presa de decisions i la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics en el marc de la Unió Europea, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i Catalunya, els drets humans i de l'infant, el valor de la diversitat i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol i Catalunya i els drets humans i de l'infant, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat, i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.
CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat, comprenent la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació i violència –incloent la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista–, o fonamentalisme ideològic	CC3. Comprèn i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considerant críticament els valors propis i aliens, i desenvolupant els seus propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa, i oposada a qualsevol tipus de discriminació o violència –incloent la violència masclista, LGTBI-fòbica, racista o capacitista–, o fonamentalisme ideològic.
CC4. Comprèn les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn i s'inicia en l'adopció d'hàbits de vida sostenibles, per contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.	CC4. Comprèn les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodependència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta, conscientment i motivadament, un estil de vida sostenible i ecosocialment responsable.

COMPETÈNCIA EMPRENEDORA (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per

a generar resultats de valor per a altres. Aporta estratègies que permetin adaptar la mirada per detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per analitzar i avaluar l'entorn, crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació; i despertar la disposició a aprendre, a arriscar, a afrontar la incertesa, prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia, habilitats de comunicació i de negociació,

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
CE1. Reconeix necessitats i reptes a afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees puguin generar en l'entorn, per proposar solucions valuoses que responguin a les necessitats detectades.	CE1. Analitza necessitats, oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fent balanç de la seva sostenibilitat, valorant l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, cultural i econòmic.
CE2. Identifica fortaleses i debilitats pròpies utilitzant estratègies d'autoconeixement, s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics, aplicant aquests a situacions i problemes de la vida quotidiana, per detectar aquells recursos que puguin portar les idees originals i valuoses a l'acció.	CE2. Avalua les fortaleses i debilitats pròpies, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia i comprèn els elements fonamentals de l'economia i les finances, aplicant coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavoreixin el treball col·laboratiu i en equip, per reunir i optimitzar els recursos necessaris que portin a l'acció una experiència emprenedora de valor.
CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb altres i en equip, valorant el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.	CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuoses i pren decisions, de manera raonada, utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.

COMPETÈNCIA EN CONSCIÈNCIA I EXPRESSIÓ CULTURALS (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals implica comprendre i respectar la forma en què les idees i el significat s'expressen de forma creativa i es comuniquen en les diferents cultures, així com a través d'una sèrie d'arts i altres manifestacions

culturals. Implica esforçar-se per comprendre, desenvolupar i expressar les idees pròpies i un sentit de pertinença a la societat o d'exercir una funció en aquesta en diferents formes i contextos, així com l'enriquiment de la identitat a través del diàleg intercultural.

Indicadors operatius

En completar l'educació primària, l'alumne o alumna...	En completar l'educació bàsica, l'alumne o alumna...
CCEC1. Reconeix i respecta els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, comprenent les diferències culturals i la necessitat de respectar-les, en un entorn intercultural.	CCEC1. Coneix, aprecia críticament, respecta i promou els aspectes essencials del patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, valorant la llibertat d'expressió i l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística, per construir la seva pròpia identitat.
CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, a través dels seus llenguatges i elements tècnics, en diversos mitjans i suports, en un context en contínua transformació.	CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni a través dels seus llenguatges i elements tècnics, en qualsevol mitjà o suport.
CCEC3. Enriqueix i construeix la seva identitat, interactuant amb l'entorn i la societat, a través de l'expressió cultural i artística creativa, integrant el seu propi cos i desenvolupant les seves capacitats afectives, amb actitud oberta i inclusiva amb els altres.	CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de manera creativa i oberta. Desenvolupa l'autoestima, la creativitat i el sentit de pertinença a través de l'expressió cultural i artística, amb empatia i actitud col·laborativa.
CCEC4. Utilitza amb creativitat diferents representacions i expressions artístiques, a través de l'ús de tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores i corporals per a la creació de propostes artístiques i culturals, de forma col·laborativa.	CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans / suports i tècniques fonamentals plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores i corporals per crear productes artístics i culturals a través de la interpretació, execució, improvisació i composició musical. Identifica les oportunitats de desenvolupament personal, social i econòmic que li ofereixen.

Annex 2

Àrees educació primària

Coneixement del medi natural, social i cultural

L'àrea del Coneixement del Medi natural, social i cultural es concep amb l'objectiu de proporcionar a l'alumnat noves maneres de sentir, de pensar i d'actuar, i alhora, dotar-lo de les eines i coneixements, per tal d'esdevenir persones actives, responsables i respectuoses amb el món en el qual viuen i d'aquesta manera puguin transformar-lo, d'acord amb principis ètics i sostenibles fonamentats en els valors democràtics, d'una societat cada vegada més diversa i canviant.

Des d'aquesta realitat social, l'alumnat ha d'adquirir conceptes, destreses i actituds relacionades amb l'ús segur i fiable de les fonts d'informació, la cohesió social, el respecte i reconeixement de la diversitat com a riquesa multicultural, la resolució pacífica de conflictes i l'aplicació crítica dels mecanismes democràtics de participació ciutadana, l'esperit emprenedor, la valoració i conservació del patrimoni, l'educació per al desenvolupament sostenible i la ciutadania global, que inclou entre altres el coneixement i impuls per a treballar a favor de la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'emprenedoria social i ambiental i la defensa de la igualtat i l'equitat efectiva entre persones, fonamentada en la Declaració Universal dels Drets Humans, en els Drets del Nen, en els valors democràtics, els principis constitucionals i el compromís cívic i social.

El descobriment del seu esdevenir a través del temps i la interpretació de l'acció humana com a responsable de canvi, facilita que l'alumnat connecti el coneixement de si mateix i de l'entorn que l'envolta des d'una perspectiva més sistèmica, faci representacions del món i aprengui a elaborar explicacions personals sobre allò que l'envolta, per tal de construir un món just, solidari, igualitari i sostenible.

El treball multidisciplinari i la relació dels diferents sabers i destreses d'aquesta àrea afavoreixen el desenvolupament d'una cultura científica basada en la indagació i el pensament crític. Des d'aquesta òptica, proporcionar una base científica sòlida i ben estructurada a l'alumnat l'ajudarà a comprendre el món en el qual viu, l'animarà a cuidar-lo, respectar-lo i valorar-lo, propiciant el camí cap a la transició ecològica justa.

En un altre ordre de coses, la digitalització dels entorns d'aprenentatge fa necessari que l'alumnat faci un ús segur, eficaç i responsable de la tecnologia, que juntament amb la promoció de l'esperit emprenedor i el desenvolupament de les destreses i tècniques bàsiques del procés tecnològic, facilitaran la realització de projectes interdisciplinaris cooperatius en els quals es resolgui un problema o es doni resposta a una necessitat de l'entorn pròxim, de manera que, l'alumnat pugui aportar solucions creatives i innovadores.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. La progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connecta així, amb l'etapa d'Educació Infantil, facilitant la transició i afavorint el desenvolupament de la capacitat del pensament abstracte.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Les persones docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de les seves activitats. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en els referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els sabers s'estructuren en tres blocs: bloc Cultura científica, bloc Tecnologia i digitalització i bloc Societats i territoris.

El bloc, Cultura científica, pretén que l'alumnat desenvolupi destreses i estratègies pròpies del pensament científic, tot fent recerques sobre una àmplia varietat de temes. D'aquesta manera, s'inicia en els principis bàsics del mètode científic que propicia la indagació i el descobriment del món que els envolta. Valorant l'impacte de la ciència en la nostra societat des d'una perspectiva de gènere i fomentant la cultura científica analitzant l'ús que es fa diàriament d'objectes, principis i idees amb una base científica. També ofereix una visió sobre el funcionament del cos humà i l'adquisició d'hàbits saludables, les relacions que s'estableixen entre els éssers vius amb l'entorn en el qual viuen, així com l'efecte de les forces i l'energia sobre la matèria i els objectes de l'entorn.

El bloc, Tecnologia i digitalització, permet, d'una banda, capacitar a l'alumnat en el maneig bàsic d'una varietat d'eines i recursos digitals com a mitjà per a satisfer les seves necessitats d'aprenentatge, de buscar i comprendre informació, de crear contingut, comunicar-se de manera efectiva i desenvolupar-se en un entorn digital de manera responsable i segura. D'altra banda, promou el desenvolupament de les estratègies pròpies del pensament de disseny i del pensament computacional per a resoldre problemes tant a nivell individual com cooperativament, que donin solució a una necessitat concreta.

El bloc, Societats i territoris, permet a l'alumnat elaborar una interpretació personal del món, utilitzant el pensament històric i les relacions de causalitat, simultaneïtat i successió com a mitjà per a entendre l'evolució de les societats al llarg del temps i de l'espai. Posa esment als reptes i situacions del present i de l'entorn local i global, introduint-se en el món en què vivim d'una manera més cívica, democràtica, solidària, sostenible i compromesa. Finalment, ajuda al fet que l'alumnat conegui les interaccions entre les activitats humanes i el medi natural i social, així com l'impacte ambiental que generen, per a involucrar a l'alumnat en l'adquisició d'hàbits de vida sostenible i en la participació d'activitats que posin en valor les cures i permetin avançar cap als Objectius de Desenvolupament Sostenible de manera conscient i contextualitzada.

La gradació d'aquests sabers, la seva programació i seqüenciació no ha de seguir necessàriament un ordre cronològic determinat, sinó que han d'adaptar-se a les necessitats formatives de l'alumnat en cada cicle.

Tots aquests sabers, com a aprenentatges s'han d'aplicar a contextos i situacions reals i problemàtiques actuals, han de permetre de revisar i avaluar idees, pensaments o raonaments, fent propostes d'acció justificades i coherents amb els arguments enunciats i fonamentades en la ciència. En aquest sentit, les problemàtiques que posen de manifest els Objectius de Desenvolupament Sostenible proporcionen els contextos que, a més d'apropar i sensibilitzar l'alumnat en aquesta realitat, ofereixen escenaris actuals per a un aprenentatge motivat, rellevant i significatiu.

L'àrea de Coneixement del Medi natural, social i cultural engloba diferents camps de coneixement i es relaciona amb altres àrees del currículum, la qual cosa afavoreix un aprenentatge holístic i competencial.

Competència específica 1.

Seleccionar i utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient per tal de buscar informació, comunicar-se i treballar col·laborativament i en xarxa i per crear continguts segons les necessitats digitals del context.

Críteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
1.1 Fer ús, de forma responsable i guiada, de diferents fonts digitals per la cerca d'informació, tant en grup com individualment. 1.2 Utilitzar dispositius i recursos digitals per a comunicar-se amb els altres i com a suport per donar a conèixer els propis aprenentatges. 1.3 Crear, de manera guiada, continguts digitals senzills per construir el coneixement segons la necessitat del context.	1.1 Fer ús, de forma responsable, de diferents fonts digitals per la cerca d'informació, tant en grup com individualment. 1.2 Utilitzar dispositius i recursos digitals per a comunicar-se amb els altres i per donar a conèixer els propis aprenentatges. 1.3 Crear continguts digitals senzills per construir el coneixement segons la necessitat del context.	1.1 Fer ús de diferents fonts digitals, tant en grup com individualment, per identificar i seleccionar la informació adient, i verificant la fiabilitat de la font en funció de l'autoria i de la data d'actualització. 1.2 Utilitzar dispositius i recursos digitals de forma responsable i eficient, per contrastar, organitzar i comunicar la informació i per donar a conèixer els propis aprenentatges. 1.3 Crear continguts digitals per construir el coneixement seleccionant i utilitzant dispositius i recursos digitals, segons la necessitat del context. 1.4 Participar en la realització de tasques col·laboratives fent ús de recursos digitals en entorns de treball col·laboratiu dins i fora del centre.

En les últimes dècades, l'ús de les tecnologies s'ha anat incorporant en les nostres vides, i s'han integrat a tots els àmbits de la nostra societat, proporcionant coneixements i nombrosos recursos que ajuden en una infinitat de tasques de la vida quotidiana. La varietat de dispositius i aplicacions que existeixen en l'actualitat, fa necessari introduir el concepte de digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, entès com el conjunt de dispositius i recursos digitals que l'alumnat usa d'acord amb les seves necessitats d'aprenentatge i que li permeten, dur a terme aquest procés de manera eficient, responsable i segura. Per tant, aquesta competència pretén preparar a l'alumnat per a desenvolupar-se en un ambient digital que va més enllà del mer maneig de dispositius i la cerca d'informació en la xarxa.

El desenvolupament de la competència digital permet comprendre i valorar l'ús que es dona a la tecnologia; augmentar les possibilitats i l'eficiència en el propi treball; desenvolupar habilitats d'interpretació, organització i anàlisi de la informació; crear contingut; comunicar-se a través de mitjans informàtics i treballar de manera cooperativa

per a fer un ús crític i segur de l'entorn digital, prenent consciència dels riscos, aprenent a com evitar-los o minimitzar-los, demanant ajuda quan calgui i resolent els possibles problemes tecnològics de la forma més autònoma possible.

Competència específica 2.

Plantejar-se preguntes sobre el món, aplicant les diferents formes de raonament i mètodes del pensament científic, per interpretar, respondre i predir els fets i fenòmens del medi natural, social i cultural i per prendre decisions creatives i decidir actuacions ètiques i socialment sostenibles.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes i realitzant prediccions possibles per conèixer objectes, fets i fenòmens. 2.2 Buscar informació de fonts digitals i analògiques, segures i fiables, seleccionades de manera pautada per utilitzar-la en investigacions relacionades amb el coneixement del medi. 2.3 Planificar experiments amb ajuda, usant tècniques d'indagació i fer servir instruments simples de forma segura per registrar les observacions i les dades per respondre la pregunta plantejada. 2.4 Comparar i relacionar les informacions i els resultats obtinguts amb les prediccions realitzades per formular possibles respostes a les qüestions plantejades. 2.5 Comunicar el resultat de les investigacions realitzades de manera oral, corporal i gràfica explicant el procés seguit amb ajuda d'un guió.	2.1 Demostrar curiositat, formulant-se preguntes investigables i fer prediccions raonades per conèixer objectes, fets i fenòmens. 2.2 Buscar i seleccionar de forma autònoma informació de diferents fonts digitals i analògiques segures i fiables per emprar-la en les investigacions relacionades amb el coneixement del medi. 2.3 Dissenyar i realitzar experiments senzills, utilitzant diferents tècniques d'indagació, emprant de forma segura instruments i dispositius analògics i digitals, per realitzar observacions, fent mesuraments precisos i registres per respondre la pregunta plantejada. 2.4 Comparar i Interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per proposar respostes possibles a les qüestions plantejades. 2.5 Presentar els resultats de les investigacions utilitzar diferents tipus de formats, fent ús també, de dispositius i recursos digitals i amb un llenguatge acurat per explicar	2.1 Demostrar i mantenir la curiositat, formulant-se preguntes investigables i fer prediccions raonades sobre temes d'actualitat relacionats amb el medi. 2.2 Buscar, seleccionar i contrastar informació, de fonts digitals i analògiques segures i fiables per usar-la en investigacions relacionades amb el coneixement del medi. 2.3 Dissenyar i realitzar experiments, fent ús de la indagació, seleccionant els instruments i dispositius analògics i digitals necessaris per fer observacions i prendre mesures precises, decidint el tipus de registre a utilitzar per respondre la pregunta plantejada. 2.4 Analitzar i interpretar la informació, les dades obtingudes en la investigació i les prediccions realitzades per valorar la coherència de possibles solucions a les qüestions plantejades. 2.5 Adaptar el missatge i el format a l'audiència a què va dirigit, fent ús també, de dispositius i recursos digitals fent servir un llenguatge acurat i precís per justificar els resultats aconseguits i el

	els resultats i el procés de les investigacions realitzades.	procés de les investigacions realitzades.

Els enfocaments didàctics per a l'ensenyament-aprenentatge de les ciències han de partir de la curiositat de l'alumnat per comprendre el món que l'envolta i afavorir la participació activa en els diferents processos d'indagació i d'exploració propis del pensament científic. Per tant, l'alumnat ha de poder identificar i plantejar petits problemes, generar hipòtesis, fer prediccions, obtenir, analitzar i classificar informació i fer comprovacions, interpretant i comunicant els resultats. Perquè aquesta forma de treball generi veritables aprenentatges, els i les docents han de facilitar i guiar el procediment, proporcionant a l'alumnat les condicions, pautes, estratègies i materials didàctics que afavoreixin aquestes destreses. A més, cal contextualitzar les activitats inicialment a l'entorn més proper de manera que l'alumnat sigui capaç d'aplicar progressivament allò que s'ha après a diferents contextos i situacions. D'aquesta manera, a més, s'estimula l'interès per l'adquisició de nous aprenentatges i per la cerca de solucions a problemes que es puguin plantejar a la vida quotidiana.

Competència específica 3.

Resoldre problemes i reptes generant cooperativament, un producte creatiu i innovador a partir de projectes interdisciplinaris, utilitzant diferents formes de raonament com el pensament de disseny i el pensament computacional, per respondre a necessitats concretes.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>

3.1 Reconèixer necessitats o identificar reptes concrets de l'entorn proper i participar en projectes interdisciplinaris cooperatius, de manera guiada, per a la creació de prototips que els resolguin. 3.2 Aportar idees que puguin donar resposta a un problema o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, compartint-les a través de descripcions orals, representacions i models i establir cooperativament criteris per avaluar el projecte i la gestió del treball conjunt. 3.3 Construir un producte final senzill que doni solució a un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional i provant, en equip, els diferents prototips fent ús de forma segura de les eines i els materials adequats. 3.4 Mostrar, de forma oral o gràfica, el producte final explicant el procés seguit, amb ajuda d'un guió.	3.1 Identificar i analitzar necessitats o reptes de l'entorn proper i establir objectius senzills per a la creació de prototips o solucions digitals que les resolgui. 3.2 Proposar possibles solucions que puguin donar resposta a un problema o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, compartint-les a través de descripcions orals, representacions i models i establir cooperativament criteris per avaluar el projecte i la gestió del treball conjunt. 3.3 Elaborar un producte final senzill que doni solució a un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional i provant, en equip, els diferents prototips o solucions digitals fent ús de forma segura dels dispositius, les eines i els materials adequats. 3.4 Presentar els resultats obtinguts explicant el procés seguit i justificant perquè el prototip o solució digital compleix amb els requisits del projecte.	3.1 Avaluar les necessitats de l'entorn i establir objectius concrets per a la creació de prototips o solucions digitals que les resolgui. 3.2 Dissenyar possibles solucions a problemes plantejats d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional, mitjançant estratègies bàsiques de gestió de projectes cooperatius, tenint en compte els recursos necessaris, les fases d'execució i establint criteris concrets per avaluar la seva viabilitat. 3.3 Elaborar i desenvolupar un producte final que doni solució a un repte o necessitat d'acord amb diferents formes de raonament, com el pensament de disseny o el pensament computacional i provant, en equip, els diferents prototips o solucions digitals fent ús de forma segura i responsable dels dispositius, eines, tècniques i materials adequats. 3.4 Comunicar els resultats obtinguts i el procés seguit, adaptant el missatge i el format a l'audiència, justificant perquè el prototip o solució digital compleix amb els requisits del projecte i suggerir possibles reptes per futurs projectes.

L'elaboració de projectes interdisciplinaris basats en activitats cooperatives suposa el desenvolupament coordinat del conjunt dels sabers essencials de les diferents àrees per donar resposta a un repte o problema de l'entorn físic, natural, social, cultural o tecnològic, utilitzant tècniques pròpies del pensament de disseny o el pensament computacional. La detecció de necessitats, el disseny, la creació i la prova de prototips i l'avaluació dels resultats són requeriments bàsics en l'obtenció d'un producte final, fomentant el valor ecosocial, com a part del pensament de disseny.

D'altra banda, el pensament computacional utilitza la descomposició d'un problema en parts més senzilles, el reconeixement de patrons, la realització de models, la selecció de la informació rellevant i la creació d'algorismes per automatitzar processos de la vida quotidiana. Les estratègies dels diferents tipus de pensament i formes de raonament de l'àmbit científicotecnològic no són excloents i poden ser usades conjuntament d'acord amb les necessitats del projecte.

La realització d'aquest tipus de projectes fomenta, a més, la creativitat i la innovació en generar situacions d'aprenentatge on cal imaginar solucions i no hi ha una única solució correcta, sinó que tota decisió, es presenta com una oportunitat per obtenir informació vàlida que ajudarà a elaborar una resposta millor. Aquestes situacions propicien, a més, un entorn excel·lent per al treball cooperatiu, on es desenvolupen destreses com l'argumentació, la comunicació efectiva d'idees complexes, la presa de decisions compartides, la col·laboració i la resolució de conflictes de manera pacífica.

Competència específica 4.

Conèixer i prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, a partir de l'adquisició d'hàbits fonamentats en coneixements científics, per aconseguir el benestar físic i emocional i afavorir la convivència.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
4.1 Reconèixer i adoptar hàbits de vida saludable seguint pautes donades sobre higiene, alimentació variada i equilibrada, exercici físic i descans. 4.2 Prendre decisions personals sobre higiene i salut a partir de coneixements i criteris científics bàsics, per la prevenció i guariment de malalties pròpies i usuals. 4.3. Diferenciar accions que afavoreixin el benestar i equilibri emocional i social, reconeixent les emocions pròpies i alienes per generar relacions de respecte.	4.1 Adoptar de forma autònoma, hàbits de vida saludable valorant la importància de la higiene, l'alimentació variada i equilibrada, l'exercici físic i el descans. 4.2 Prendre decisions personals i col·lectives sobre higiene i salut a partir de coneixements i criteris científics, per la prevenció i guariment de malalties en el context proper. 4.3. Mostrar actituds que fomenten el benestar i equilibri emocional i social, identificar les emocions pròpies i alienes, mostrant empatia i establint relacions afectives i saludables.	4.1 Analitzar i fer propostes de millora justificades dels hàbits personals i col·lectius de vida saludables valorant la importància d'una alimentació variada i equilibrada, l'exercici físic, el descans i la higiene. 4.2 Prendre decisions personals i col·lectives sobre higiene i salut relacionant diferents coneixements i criteris científics, per la prevenció i guariment de malalties en l'àmbit global. 4.3 Promoure actituds que fomenten el benestar i equilibri emocional i social, validant les emocions que activen relacions afectives saludables i resoldre amb criteri situacions diverses també relacionades amb l'ús

		de la tecnologia i la gestió del temps lliure.

La presa de consciència del propi cos des d'edats primerenques permet a l'alumnat conèixer-lo i controlar-lo, millorar l'execució dels moviments i la seva relació amb l'entorn, essent la via d'expressió dels sentiments i les emocions. La seva regulació i expressió enforteix l'optimisme, la resiliència, l'empatia i la recerca de propòsits i permet gestionar constructivament els reptes i els canvis que sorgeixen al seu entorn.

El coneixement científic que adquireix l'alumnat sobre el funcionament del cos humà i els riscos de certes conductes per a la salut, ha de vincular-se a accions de prevenció mitjançant el desenvolupament d'hàbits, estils i comportaments de vida saludables, i a l'educació afectivosexual, adaptada al nivell maduratiu, que són imprescindibles per al creixement, desenvolupament i benestar d'una persona sana en totes les seves dimensions físiques, emocionals i socials.

Competència específica 5.

Analitzar les característiques de diferents elements o sistemes del medi natural, social i cultural, identificant la seva organització i propietats, establint relacions entre aquests, per tal de reconèixer el valor del patrimoni cultural i natural i emprendre accions per a un ús responsable, la seva conservació i millora.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
5.1. Reconèixer les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats de manera pautada.	5.1. Identificar les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats.	5.1. Identificar i analitzar les característiques, propietats i l'organització dels elements del medi natural, social i cultural a través de metodologies d'indagació i utilitzant les eines i processos adequats.
5.2. Reconèixer connexions directes entre diferents elements del medi natural, social i cultural.	5.2 Reconèixer connexions entre diferents elements del medi natural social i cultural comprenent les relacions que s'estableixen i fent prediccions dels possibles efectes.	5.2 Establir connexions entre diferents elements del medi natural social i cultural analitzant les relacions que s'estableixen i fer prediccions dels possibles efectes.
5.3. Mostrar actituds de respecte cap al patrimoni natural i cultural reconeixent-lo com bé comú.	5.3 Valorar i protegir el patrimoni natural i cultural considerant-lo com bé comú i adoptant conductes respectuoses pel seu gaudiment i proposant accions per la seva conservació i millora.	5.3 Valorar i proposar accions de conservació, protecció i millora del patrimoni natural i cultural, a través de compromisos i conductes a favor de la sostenibilitat.

Conèixer els diferents elements i sistemes que formen el medi natural, social i cultural és el primer pas per comprendre i valorar-ne la riquesa i diversitat. Per això, aquesta competència pretén que l'alumnat, no sols conegui els diferents elements del medi que

l'envolta, de manera rigorosa i sistèmica, sinó que a més a més estableixi quines són les relacions que mantenen entre si la societat, la natura i l'economia. D'aquesta manera, es persegueix l'objectiu que l'alumnat conegui, compregui, respecti, valori i prengui decisions tot protegint el medi natural, social i cultural des de la perspectiva de l'espai i el temps. Això li permetrà adquirir un coneixement científic connectat i la capacitat de mobilitzar-lo enfront de les investigacions o projectes que realitzi. També ajuda a visibilitzar els problemes relacionats amb l'ús de l'espai i les seves transformacions, els canvis i les adaptacions protagonitzades pels humans a través del temps per a les seves necessitats, així com les diferents organitzacions socials que s'han anat desenvolupant. La presa de consciència del continu ús i explotació dels recursos del territori han d'afavorir que l'alumnat desenvolupi accions d'ús, conservació i millora del patrimoni natural i cultural, considerant-ho com a bé comú, ja que el respecte per la naturalesa s'inicia en la incorporació d'un model de desenvolupament econòmic diferent. A més, ha de promoure el compromís i la proposta d'actuacions ètiques que responguin a reptes naturals, socials i culturals plantejats en els objectius de desenvolupament sostenible.

Competència específica 6.

Analitzar críticament les causes i conseqüències de la intervenció humana a l'entorn integrant els vessants social, econòmic, cultural, tecnològic i ambiental definits en els Objectius de Desenvolupament Sostenible, per tal de promoure la capacitat d'afrontar els problemes, aportar solucions i actuar de manera individual i col·laborativa en la seva resolució, posant en pràctica hàbits de vida i de consum responsable i sostenible.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
6.1 Identificar la relació de l'ésser humà amb el món que l'envolta en l'ús i aprofitament dels elements i recursos de l'entorn. 6.2 Participar en activitats que permeten avançar cap als objectius de desenvolupament sostenible de manera conscient i contextualitzada. 6.3 Mostrar comportaments i actituds de vida sostenible, conseqüents amb el respecte, la cura i la protecció del planeta.	6.1 Identificar i analitzar la intervenció humana en el món, en problemes ecosocials, proposant solucions possibles a escala local. 6.2 Escollir i realitzar accions cooperatives que facilitin afrontar els reptes i desafiaments proposats en els objectius de desenvolupament sostenible de manera crítica i contextualitzada. 6.3 Adquirir hàbits de vida sostenible i conseqüents amb el respecte, la cura i la protecció de les persones i del planeta	6.1 Analitzar la intervenció humana en el món i aportar opinions fonamentades per fer front a problemes ecosocials i involucrar-se en la seva resolució. 6.2 Dissenyar propostes o activitats, cooperativament, per avançar cap a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible de manera crítica i contextualitzada. 6.3 Participar en la construcció de models de convivència sostenibles en el temps basats en la cooperació, la cura i protecció de l'entorn i el respecte a les persones i al planeta.

Conèixer com ha evolucionat la interacció de l'ésser humà amb el món que l'envolta en l'ús i l'aprofitament dels béns comuns mitjançant processos tecnològics cada cop més avançats resulta essencial per a què l'alumnat reflexioni i sigui conscient dels límits de la biosfera, dels problemes associats al consum accelerat de béns i de l'establiment d'un model energètic basat en els combustibles fòssils. D'aquesta manera poder afrontar els reptes i els desafiaments de la societat contemporània des de la perspectiva de la

sostenibilitat. Comprendre les relacions d'interdependència i ecodependència, així com la importància que tenen per a nosaltres, com a éssers socials dependents, les cures que ens aporta la comunitat, és el punt de partida per poder identificar i aprofundir les diferents problemàtiques que planteja el model de societat actual i el seu impacte a escala local i global. Cal, per tant, dotar l'alumnat d'eines que en facilitin l'apoderament com a agents de canvi ecosocial des d'una perspectiva emprenedora i una actitud crítica i cooperativa. Això suposa que dissenyin, participin i s'involucrin en activitats que permetin avançar cap als objectius de desenvolupament sostenible de manera conscient i contextualitzada. Així seran participants de la construcció de models de relació i convivència basats en l'empatia, la cooperació i el respecte a les persones i al planeta.

Competència específica 7.

Observar, detectar, comprendre i interpretar canvis i continuïtats del medi natural, social i cultural, analitzant relacions de causalitat, simultaneïtat i successió, per explicar i valorar les relacions entre diferents elements i esdeveniments que permeten entendre el present i imaginar futurs possibles.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
7.1. Detectar i contextualitzar temporalment esdeveniments propis i propers emprant nocions de mesura i successió bàsiques.	7.1 Identificar i contextualitzar temporalment, esdeveniments de l'entorn proper per poder interpretar el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.	7.1 Relacionar i contextualitzar temporalment, esdeveniments rellevants per poder interpretar els canvis el present com a producte del passat i comprendre la incidència de les decisions actuals en el futur.
7.2 Observar i detectar canvis i continuïtats del medi en l'entorn proper en el pas del temps.	7.2 Interpretar canvis i continuïtats del medi establint relacions de causalitat en diferents moments històrics.	7.2 Analitzar els canvis i les continuïtats a partir de les relacions de causalitat, simultaneïtat i successió de diferents moments històrics, culturals, socials i en el medi natural on les societats es desenvolupen.
7.3 Mostrar curiositat per la vida quotidiana de les persones al llarg del temps.	7.3 Conèixer els trets de les diferents societats al llarg del temps i el paper que les persones han desenvolupat en la història.	7.3 Relacionar les diferents èpoques de la història i identificar les accions i fets humans més destacats valorant els canvis que han provocat.

Els elements i esdeveniments de cada societat són l'expressió de la complexitat de les relacions econòmiques, socials i polítiques, així com dels valors, creences i idees que les sustenten, però també de les seves múltiples identitats, del talent dels seus integrants, i de les relacions amb altres cultures. La investigació i la contextualització d'esdeveniments rellevants, des d'un punt de vista històric és fonamental per a que l'alumnat compregui, establint relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre ells, i identificant els aspectes dinàmics i els més estables, la manera com contribueix el passat en la configuració del present. Aquesta xarxa dinàmica d'interaccions és el rerefons de tot valor crític i interpretació del passat.

Conèixer els trets de les diferents societats al llarg del temps i el paper que hi han

exercit les persones com a protagonistes individuals i col·lectius de la història, ha de servir a l'alumnat per relacionar les diferents èpoques i identificar les accions i fets més destacats a cadascuna, adquirint una comprensió més gran i millor de si mateix, de les seves relacions amb els altres i amb l'entorn, i adoptar una actitud objectiva i analítica pel que fa a l'actualitat i per assumir un compromís responsable i conscient pel que fa als reptes del futur.

Competència específica 8.

Reconèixer, valorar i defensar la diversitat i la igualtat de gènere reflexionant sobre qüestions ètiques i mostrant empatia i respecte, per tal de construir una societat diversa, equitativa i contribuir al benestar individual i col·lectiu i a la consecució dels valors dels drets humans.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
8.1. Mostrar actituds que fomenten l'equitat, la igualtat de gènere i les conductes no sexistes reconeixent models positius en l'entorn pròxim.	8.1. Promoure actituds d'equitat, igualtat de gènere i conductes no sexistes, analitzant i contrastant diferents models en la nostra societat.	8.1. Posicionar-se críticament cap a actituds d'equitat, igualtat de gènere i conductes no sexistes, analitzant i contrastant diferents models en la nostra societat.
8.2. Promoure actituds d'equitat, igualtat de gènere i conductes no sexistes, detectant i contrastant diferents models en l'entorn pròxim.	8.2. Contribuir al benestar individual i col·lectiu de la societat, amb accions que fomenten l'equitat, la igualtat de gènere i les conductes no sexistes reconeixent models positius al llarg de la història.	8.2 Actuar per a la igualtat efectiva de les persones i desmuntar estereotips i rols en tots els àmbits.
8.3. Reconèixer les manifestacions i la diversitat cultural des d'una perspectiva de gènere.	8.3. Valorar les manifestacions i la diversitat cultural i relacionar-les amb qui les ha creat des d'una perspectiva de gènere.	8.3. Valorar les manifestacions culturals i relacionar-les amb qui les ha creat i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.

L'alumnat ha d'adquirir comportaments i actituds basades en el respecte, la tolerància i l'empatia, per incloure la diversitat i la igualtat de gènere com un eix de riquesa i de transformació global. Tots aquests comportaments i valors s'han de desplegar a l'entorn familiar i social de l'alumnat, a través de l'exercici d'una ciutadania activa, responsable i compromesa amb la igualtat entre dones i homes.

Atenint-nos a la realitat de les societats contemporànies hem de vetllar per tal que l'alumnat superi els estereotips de gènere i contribueixi a promoure una societat igualitària des de la perspectiva dels valors dels drets humans.

Competència específica 9.

Participar de la vida social de manera eficaç i constructiva respectant i aprofundint en el desenvolupament dels drets humans i dels infants i de les minories, per tal d'aconseguir una ciutadania activa, responsable i implicada.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
9.1 Participar de l'entorn social i de la comunitat escolar, de manera assertiva i constructiva, amb responsabilitat, utilitzant un llenguatge inclusiu i no violent.	9.1 Participar dins de la comunitat escolar i la vida social realitzant activitats, assumint responsabilitats i establint acords de forma dialogada i democràtica, emprant un llenguatge inclusiu i no violent.	9.1 Participar activament dins la comunitat escolar, la vida social i l'entorn, assumint responsabilitats, establint acords i presentant propostes de millora de la vida a centre, des de l'exercici dels principis democràtics, que emanen dels drets humans i dels infants i de les minories.
9.2. Respectar a les persones, valorant la seva diversitat i riquesa, i apreciand-la com a font d'aprenentatge.	9.2 Contribuir al benestar individual i col·lectiu de la societat, analitzant la importància demogràfica, cultural i econòmica de les migracions en l'actualitat, valorant la diversitat i mostrant empatia i respecte per les cultures.	9.2 Contribuir al benestar individual i col·lectiu i a l'assoliment dels valors de la integració europea a través del coneixement dels processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la societat actual, valorant la diversitat cultural, i mostrant empatia i respecte per les minories
9.3 Conèixer i interioritzar normes bàsiques de circulació, com a vianants i usuaris dels mitjans de locomoció implicats en el desenvolupament sostenible de la mobilitat de les persones.	9.3. Prendre decisions responsables com a vianants i usuaris dels mitjans de locomoció, de la importància de la mobilitat sostenible de les persones, coneixent les normes i els senyals de trànsit fent-ne un bon ús.	9.3. Contribuir activament a la mobilitat segura pròpia i de les altres persones durant els desplaçaments i valorant-ne els riscos.

La societat demana una ciutadania implicada i crítica que participi de manera activa tant en l'àmbit escolar com en altres activitats per afavorir en el benestar de la comunitat. En aquest marc de convivència, l'alumnat ha de prendre consciència de la importància de les normes de conducta social, juntament amb els principis i els valors, que impliquen l'exercici d'una ciutadania responsable a favor de la dignitat humana, la llibertat, la igualtat, l'estat de dret i el respecte dels drets humans i de les minories. L'adopció expressa de valors com la justícia, la solidaritat i la igualtat entre persones preparen l'alumnat per afrontar els reptes i els desafiaments del segle XXI.

La interconnexió mundial, els processos d'integració cultural i els moviments migratoris connecten amb la realitat múltiple i diversa, que cal fer front des dels principis d'equitat, de respecte als drets humans i dels infants, per prevenir prejudicis i actituds discriminatòries i afavorir la integració i la cohesió social.

Competència específica 10.

Valorar el funcionament de les administracions públiques, a partir dels principis i els valors que es desprenen de l'ordenament jurídic que regula la nostra convivència, per protegir els drets civils i polítics i generar interaccions respectuoses i equitatives promovent la resolució pacífica i dialogada dels conflictes.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
10.1. Identificar institucions properes, assenyalant i valorant les funcions desenvolupades que promouen una bona convivència.	10.1. Conèixer els òrgans de govern de diferents institucions municipals, i valorar els seus mecanismes de funcionament per a la participació ciutadana i democràtica.	10.1 Identificar i analitzar el funcionament dels òrgans de govern de les comunitats autònomes, de l'Estat Espanyol i de la Unió Europea, valorant les seves accions en la gestió dels serveis públics per la ciutadania.
10.2 Conèixer els propis drets i deures per promoure la cohesió social i els valors de la cultura de la pau.	10.2 Actuar en defensa dels drets i deures propis i dels altres per promoure la cohesió social i els valors de la cultura de la pau.	10.2 Actuar per protegir els drets i deures propis i dels altres, reconèixer conductes no favorables i reaccionar en conseqüència per promoure la cohesió social i els valors de cultura de la pau.

L'anàlisi comparativa entre diferents societats i territoris al món mostra la coexistència de diferents formes d'organització social i política derivades de diversos factors geogràfics, econòmics i culturals. Comprendre i donar valor al funcionament d'una societat a partir de les administracions públiques és fonamental per a l'educació ciutadana. En aquest sentit, l'alumnat ha de ser capaç de respondre amb certesa a la distribució de drets i responsabilitats entre les persones de manera igualitària i dialogada, desenvolupant habilitats de comunicació, escolta activa, pensament crític i de resolució pacífica de conflictes.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial.

Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon cursos Cultura científica

- Iniciació a l'activitat científica
 - Selecció de tècniques d'indagació adequades (observació, formulació de preguntes i prediccions, planificació i realització d'experiments, cerca d'informació, mesura, cerca de patrons, comunicació, ...) a les necessitats de la investigació.
 - Utilització d'instruments i dispositius apropiats per l'observació i la mesura d'acord amb les necessitats de les diferents preguntes, problemes i investigacions plantejades.
 - Construcció i ús del vocabulari científic relacionat amb les diferents investigacions i temàtiques plantejades.
 - Valoració dels coneixements científics com a mitjà per entendre els fets i fenòmens de l'entorn natural i de la vida quotidiana.
 - Reconeixement de la ciència i la tecnologia com a activitats humanes, similituds i diferències en les professions relacionades amb la ciència i la tecnologia des d'una perspectiva de gènere.
 - La vida al nostre planeta
 - Comprensió dels aspectes bàsics de les funcions vitals dels éssers vius des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie, per distingir-los dels objectes inerts.
 - Identificació dels nutrients, l'aigua i l'aire com les substàncies imprescindibles per a la vida.
 - Anàlisi de les adaptacions dels éssers vius a l'hàbitat per tal de classificar-los segons les característiques observables.
 - Valoració de les relacions entre els éssers humans, els animals i les plantes per aplicar normes de cura i respecte als éssers vius i a l'entorn en què viuen.
 - Identificació i ús d'hàbits saludables relacionats amb el benestar físic de l'ésser humà: higiene, alimentació variada i equilibrada, exercici físic, descans i cura del propi cos per prevenir possibles malalties.
 - Identificació i ús d'hàbits saludables relacionats amb el benestar emocional i social: estratègies d'identificació de les pròpies emocions per respectar i acceptar la diversitat present a l'aula i a l'entorn proper.
 - Matèria, forces i energia
 - Reconeixement de la llum i el so com a formes d'energia que es poden percebre i de les seves propietats descobrint i experimentant el seu funcionament i ús en situacions de la vida quotidiana.
 - Distinció dels materials, les seves característiques, propietats i procedència en objectes de la vida quotidiana per justificar el seu ús.
 - Interpretació dels canvis d'estat de la matèria en interaccionar amb la calor per explicar fenòmens naturals.
 - Comprensió de l'efecte de les forces de càrrega sobre estructures construïdes amb materials d'ús comú amb diferents seccions i geometria, per construir estructures resistents, estables i útils.
- Tecnologia i digitalització**
- Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge
 - Ús de les funcionalitats dels dispositius i recursos digitals d'aprenentatge d'acord amb les necessitats del context educatiu (cerca d'informació, representació del coneixement, creació de continguts digitals...).
 - Utilització de recursos digitals de forma segura per compartir contextos d'aprenentatge a través de la comunicació amb persones o entitats.
 - Projectes de disseny i pensament computacional
 - Identificació de les fases del pensament computacional en reptes simples: aplicació d'ordres i seqüències bàsiques per la resolució d'un problema senzill.
 - Aplicació de manera guiada i col·laborativa de les fases del projecte de disseny: empatitza, defineix, idea, prototipa i avalua.

- Utilització de materials, objectes, eines i recursos analògics i digitals (plataformes digitals d'iniciació a la programació, robòtica educativa...) adequats per a la consecució del projecte.

- Aplicació d'estratègies bàsiques pel treball en equip.

Societats i territoris

- Reptes del món actual

- Percepció dels elements, moviments i dinàmiques de La Terra a l'Univers, recollint dades per interpretar les seqüències temporals i els canvis estacionals en la vida diària i en l'entorn.

- Apreciació de les diferències i semblances en els elements geològics que constitueixen l'entorn proper per entendre les dinàmiques que es produeixen i els seus efectes en la vida quotidiana.

- Creació guiada d'itineraris, trajectes, desplaçaments i viatges utilitzant el pensament espacial i temporal i les interaccions amb el medi.

- Observació dels fenòmens atmosfèrics fent un registre de dades per determinar alguna regularitat i valorar la repercussió en els cicles biològics i en la vida diària.

- Introducció als objectius de desenvolupament sostenible a partir de l'anàlisi de problemes i de les accions quotidianes.

- Identificació i anàlisi dels rols de gènere en l'entorn proper per fomentar conductes no sexistes.

- Lliçons del passat

- Reflexió sobre els pas i la mesura del temps en el cicle vital i les relacions intergeneracionals des del present cap al passat per entendre els canvis en els fets i esdeveniments quotidians.

- Ús de recursos i mitjans analògics i digitals, de les fonts orals, i de la memòria col·lectiva per conèixer la història local i la biografia familiar.

- Iniciació a la investigació i als mètodes de treball per a la realització de projectes, que analitzin fets, esdeveniments i temes de rellevància personal per explicar la seva història.

- Coneixement del patrimoni material i immaterial de la seva localitat per a valorar-lo i preservar-lo.

- Alfabetització cívica

- Valoració de la diversitat familiar com a element on aprofundir en els drets de les persones i els valors dels drets humans.

- Adquisició de compromisos de participació i acceptació de normes en l'entorn familiar, veïnal i escolar, per la prevenció, gestió i resolució dialogada de conflictes.

- Reconeixement d'identitat i diversitat cultural: l'existència de realitats diferents i aproximació a les diferents ètnic-cultures presents en l'entorn, per afavorir la integració i rebutjar les actituds discriminatòries tot afavorint la cultura de pau i no-violència.

- Identificació de les principals activitats professionals i laborals d'homes i dones del seu entorn, valorant l'ocupació i el treball per entendre els agents econòmics i els drets laborals des d'una perspectiva de gènere.

- Identificació de les normes bàsiques en els desplaçaments com a vianants i usuaris dels mitjans de transport, per afavorir una mobilitat sostenible i segura.

- Consciència ecosocial

- Coneixement de l'entorn, dels paisatges naturals, dels humanitzats i dels seus elements, i estudi de les accions per a la conservació, millora i sostenibilitat dels béns comuns.

- Comprensió de la relació del cicle natural i humà de l'aigua, per aconseguir un ús sostenible del recurs.

- Reconeixement d'actuacions responsables orientades a la reducció, reutilització i reciclatge de residus en l'entorn proper.

Tercer i quart cursos

Cultura científica

- Iniciació a l'activitat científica

- Selecció de tècniques d'indagació (observacions, identificació i classificació, formulació de preguntes i prediccions, planificació i realització d'experiments i recerques, cerca de patrons, creació de models, cerca d'informació i de dades, experiments amb control de variables, comunicació dels resultats...) adequades a les necessitats de la investigació.
- Utilització d'instruments i dispositius (analògics i digitals) apropiats per l'observació i la mesura precises d'acord amb les necessitats de les diferents preguntes, problemes i investigacions.
- Construcció i ús del vocabulari científic relacionat amb les diferents investigacions i temàtiques estudiades.
- Reconeixement dels avenços en el passat i en el present relacionats amb la ciència i la tecnologia que contribueixen a transformar la nostra societat tot mostrant models des d'una perspectiva de gènere.
- Valoració de l'ús de la ciència i la tecnologia per ajudar a comprendre les causes de les pròpies accions, prendre decisions raonades i executar tasques de forma més eficient.

- La vida al nostre planeta

- Estudi i anàlisi de les característiques dels diferents ecosistemes com espais, on els factors abiòtics i biòtics es mantenen en equilibri per tal d'entendre i prendre bones decisions respecte a l'ús dels recursos naturals del planeta.
- Identificació de les característiques pròpies de les plantes i els animals que permeten la classificació i diferenciació en subgrups relacionats amb la capacitat adaptativa al medi: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació l'espècie.
- Comprensió els aspectes bàsics de les funcions vitals de 'l'ésser humà des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie.
- Aplicació de pautes per una alimentació saludable: menús saludables i equilibrats, importància del cistell de la compra i de l'etiquetatge dels productes alimentaris per conèixer els nutrients i el suport energètic i així prendre decisions raonades.
- Identificació i ús d'hàbits saludables relacionats amb el benestar emocional i social: estratègies d'identificació i gestió de les pròpies emocions per respectar i acceptar la diversitat present a l'aula i a la societat.

- Matèria, forces i energia

- Reconeixement de les diferents fonts i formes de producció de calor, les interaccions amb diferents materials (conductors i aïllants) i la utilització d'instruments de mesura per aplicar aquests coneixements en la prevenció de riscos a la vida quotidiana.
- Identificació i anàlisi de les propietats de l'aigua a partir de l'experimentació per entendre el seu paper vital en el medi i la necessitat de fer-ne un ús responsable.
- Separació, mitjançant diferents mètodes, de mesclures heterogènies, distingint aquestes de les mesclures homogènies i de substàncies pures identificant-les en el medi ambient.
- Anàlisi de les forces de contacte i distància per entendre el seu efecte sobre els objectes, en funció de la seva mida, massa i forma i la interacció entre ells.
- Comprensió de les propietats de les màquines simples i els seus efectes sobre les forces per establir relacions amb la natura i usos en la vida quotidiana.

Tecnologia i digitalització

- Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

- Selecció i utilització de dispositius i recursos de digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu

- Utilització de les funcionalitats dels dispositius i recursos digitals d'aprenentatge (cerca d'informació, representació del coneixement, creació de continguts digitals...).
- Aplicació guiada d'estratègies de cerca, fent valoració, discriminació, selecció i organització de les informacions més segures i eficients.
- Utilització de les normes bàsiques de seguretat, protecció i privacitat en navegar per Internet i per protegir l'entorn personal d'aprenentatge (contrasenyes segures, identitat digital...).
- Aplicació de les regles bàsiques d'etiqueta digital, cortesia i respecte en establir comunicació digital amb altres persones.

- Projectes de disseny i pensament computacional

- Identificació i aplicació de les fases del pensament computacional en reptes simples: descomposició d'un repte en parts més senzilles, reconeixement de patrons i elaboració de seqüències per la resolució del problema o la creació d'un producte.
- Identificació i aplicació de les fases del projecte de disseny: empatitza, defineix, idea, prototipa i avalua per donar resposta a una necessitat concreta.
- Utilització de materials, d'eines i recursos adequats per a la consecució del projecte.
- Selecció i utilització de materials, objectes, eines i recursos analògics i digitals (plataformes digitals de programació per blocs, robòtica educativa, sensors...) adequats en la consecució del projecte.
- Aplicació de tècniques cooperatives pel treball en equip i estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives també en entorns digitals.

Societats i territoris

- Reptes del món actual

- Relacions entre els diferents elements que componen l'Univers i les seves dinàmiques per interpretar fenòmens físics que afecten la Terra i repercuteixen en la vida diària i l'entorn.
- Representació de l'espai i de la terra en mapes i plànols a diferents escales emprant, entre altres, els recursos digitals. Utilització de diferents tècniques analògiques i digitals i estratègies d'orientació, a partir de l'observació dels elements del medi en la localització espacial.
- Interacció entre la superfície terrestre i els agents externs (aigua, vent, éssers vius...) per entendre com canvien els paisatges en els diferents territoris al llarg del temps i anàlisi de la influència de l'activitat humana.
- Anàlisi i registre de les dades meteorològiques a partir de la representació gràfica i visual i la utilització de les tecnologies de la informació geogràfica per entendre fenòmens i fer prediccions.
- L'organització territorial de Catalunya, Espanya i Europa, estudi de les variables que influeixen en l'ocupació i distribució de la població en l'espai fent representacions gràfiques i cartogràfiques que posin de manifest els principals problemes i reptes demogràfics.
- Comprensió del pas de la supervivència, economia de subsistència, a la sobreproducció, economia de consum global, analitzant les activitats productives, el valor, el control dels diners i mitjans de pagament per tendir a la igualtat social i garantir l'accés universal als recursos com a resposta a les problemàtiques subjacents als objectius de desenvolupament sostenible.
- Identificació dels rols i els estereotips relacionats amb el gènere en diferents contextos com la publicitat, pel·lícules, etc. i fer actuacions per eliminar conductes sexistes i tendir a la igualtat de gènere.

- Lliçons del passat

- Ubicació i relació de fets i esdeveniments de l'entorn proper en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric.
- Classificació i ús de les fonts històriques: orals, escrites i patrimonials, com a via per a l'anàlisi dels canvis i les continuïtats a la localitat al llarg de la història.

- Ús de la investigació i als mètodes de treball científic per a la realització de projectes, que analitzin fets, esdeveniments de la localitat amb perspectiva històrica, contextualitzant-los a l'època corresponent (Prehistòria i Edat Antiga), de la vida quotidiana de l'entorn.
- Interpretació de les accions de les persones com a subjectes en la història, dels diferents grups socials, relacions, conflictes, creences i condicionants per entendre que el present és el resultat de les accions del passat.
- Coneixement de les expressions culturals i artístiques de l'entorn per a comprendre l'època en què va ser creat com a resultat d'una manera d'entendre el món en el seu context temporal.
- Coneixement del patrimoni natural i cultural per valorar-lo i preservar-lo.
 - Alfabetització cívica
- Aplicació de compromisos i normes per a la vida en societat per promoure una ciutadania que busqui una sortida als conflictes de forma pacífica i dialogada.
- Identificació i valoració dels costums, tradicions i manifestacions ètnic-culturals de l'entorn, mostrant respecte per la diversitat cultural que conviu entorn de la cohesió social per afavorir la cultura de pau i no-violència.
- Identificació de l'estructura administrativa de l'Estat a partir de l'anàlisi de les principals institucions i entitats de l'entorn local, regional i nacional i els serveis que presten per entendre l'organització social.
- Identificació de les normes de circulació, senyals i marques viàries, per afavorir una mobilitat segura com a vianants i usuaris dels mitjans de transport col·lectius o personals.
 - Consciència ecosocial
- Introducció a les causes i conseqüències del canvi climàtic, i el seu impacte en els paisatges de la Terra identificant alhora, mesures de mitigació relacionades amb l'activitat de les persones.
- Coneixement de com l'activitat humana actua en la transformació i la degradació dels ecosistemes naturals per aportar mesures de conservació i protecció presents i futures.
- Desenvolupament d'actituds de consum responsable dels recursos naturals i de les fonts d'energia, en diverses facetes de la vida.
- Esment i ús dels hàbits de consum responsable, els avantatges dels productes de proximitats i la defensa dels drets com a consumidor.

Cinquè i sisè cursos

Cultura científica

- Iniciació a l'activitat científica
- Selecció de tècniques d'indagació (observacions, identificació i classificació, formulació de preguntes i prediccions, planificació i realització d'experiments i recerques, cerca de patrons, creació de models, cerca d'informació i de dades, experiments amb control de variables, comunicació dels resultats...) adequades a les necessitats de la investigació.
- Utilització d'instruments i dispositius (analògics i digitals) apropiat per l'observació i la mesura precises d'acord amb les necessitats de les diferents preguntes, problemes i investigacions.
- Construcció i ús del vocabulari científic relacionat amb les diferents investigacions i temàtiques estudiades.
- Reconeixement de la ciència, la tecnologia, l'enginyeria i les matemàtiques com a activitats humanes, les professions relacionades amb aquests camps de coneixement en l'actualitat des d'una perspectiva de gènere.
- Valoració de l'ús de la ciència, la tecnologia, les matemàtiques, i l'enginyeria per a comprendre les causes de les accions pròpies i col·lectives i prendre decisions raonades.
 - La vida al nostre planeta

- Estudi del cicle de la matèria i del flux d'energia en els ecosistemes, reconeixement de les xarxes de relacions entre productors, herbívors, carnívors i descomponedors, per comprendre les dinàmiques de les poblacions.
- Entesa dels aspectes bàsics de les funcions vitals de l'ésser humà des d'una perspectiva integrada: obtenció d'energia, relació amb l'entorn i perpetuació de l'espècie.
- Coneixença dels canvis físics, emocionals i socials que comporta la pubertat i l'adolescència per acceptar-los de forma positiva tant en un mateix com d'altri.
- Aplicació de pautes que fomenten una salut emocional i social adequada: higiene de la son, gestió de l'oci del lleure, ús adequat de dispositius digitals i estratègies pel foment de relacions socials saludables.
 - Matèria, forces i energia
- Experimentació amb la flotabilitat dels objectes, investigant la relació entre massa i volum utilitzant instruments de mesura per construir el concepte de densitat i aplicar-ho a situacions quotidianes.
- Experimentació amb els canvis reversibles i irreversibles que afecten la matèria des d'un estat inicial a un final, per reconèixer els processos i transformació que passen en la matèria en situacions properes a l'alumnat.
- Comprensió del funcionament de l'energia elèctrica amb relació a les fonts, les transformacions i la transferència, a través de l'experimentació de circuits elèctrics i estructures robotitzades, presents en l'entorn quotidià.
- Anàlisi de les diferents fonts d'energia i la seva influència en la contribució al desenvolupament sostenible de la societat.
- Identificació dels principis bàsics de l'aerodinàmica, indagant amb les propietats de l'aire, i la interacció amb objectes de diferents formes mides i materials per entendre les forces implicades en el vol.

Tecnologia i digitalització

- Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge
 - Selecció i utilització de dispositius i de recursos digitals d'acord amb les necessitats del context educatiu.
 - Aplicació d'estratègies avançades per a la planificació i la cerca d'informació (processos de millora de cerca, operadors lògics...) fent valoració, discriminació, selecció i organització de les informacions més segures, eficients i respectuoses amb la propietat intel·lectual.
 - Domini de les regles bàsiques de recollida, emmagatzematge, organització i representació de dades per facilitar la comprensió i anàlisi.
 - Utilització de les normes bàsiques de seguretat, protecció i privacitat en navegar per Internet i per protegir l'entorn personal d'aprenentatge (contrasenyes segures, identitat digital...)
 - Compliment de les regles bàsiques de seguretat, protecció de privadesa per navegar per Internet i per protegir l'entorn personal d'aprenentatge (contrasenyes segures, identitat digital...) i integració de les eines bàsiques d'etiqueta digital, cortesia i respecte en establir comunicació digital amb altres persones.
 - Projectes de disseny i pensament computacional
 - Aplicació de les fases del pensament computacional en reptes complexos: descomposició del repte en parts més senzilles, reconeixement de patrons i elaboració de seqüències per la resolució del problema o la creació d'un producte.
 - Planificació i aplicació de les fases del projecte de disseny: empatitza, defineix, idea, prototipa i avalua per donar resposta a una necessitat concreta.
 - Selecció i utilització de materials, objectes, eines (simuladors, editors de programació per blocs) i recursos analògics i digitals (senyors i actuadors, programes de disseny 2D i 3D...) adequats per la consecució del projecte.

- Utilització d'estratègies de resolució de problemes en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia quan calgui, valoració de l'error propi i dels altres com a oportunitat d'aprenentatge en el desenvolupament cooperatiu del projecte.

Societats i territoris

- Reptes del món actual
 - Anàlisi crítica d'accions humanes a la Terra i l'Univers com l'exploració, la contaminació espacial i lumínica per poder desenvolupar un criteri per actuar en conseqüència.
 - Anàlisi de la Terra com a sistema, relacionant els elements que la conformen, les interaccions entre ells i els canvis que aquestes provoquen en la vida quotidiana i en l'entorn.
 - Introducció a la dinàmica atmosfèrica i les grans àrees climàtiques per relacionar la distribució dels ecosistemes i paisatges.
 - Coneixement de la diversitat geogràfica de Catalunya, d'Espanya i d'Europa. Representació gràfica, visual i cartogràfica a través de mitjans i recursos analògics i digitals usant les Tecnologies de la Informació Geogràfica.
 - Utilització de les principals variables demogràfiques i la seva representació gràfica que permeten analitzar els comportaments de la població i la seva evolució, els moviments migratoris, l'apreciació de la diversitat cultural i el contrast entre zones urbanes i despoblació rural.
 - Identificació dels fonaments i principis per a l'organització política i gestió del territori de l'Estat espanyol adequats, per afavorir la participació social i ciutadana i la possibilitat de l'exercici d'una ciutadania activa.
 - Valoració dels efectes de l'economia global en la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible.
 - Anàlisi crítica dels estereotips i rols en els àmbits acadèmic, professional, social i cultural actuant per la igualtat efectiva de gènere i l'eliminació de conductes sexistes.
 - Lliçons del passat
 - Ubicació i relació de fets i esdeveniments de les grans etapes històriques en eixos cronològics, digitals i analògics, per entendre el temps històric.
 - Anàlisi de diferents fonts històriques: orals, escrites i patrimonials per interpretar les accions individuals i col·lectives, de fets i esdeveniments rellevants de la història.
 - Ús de la investigació per a la realització de projectes, que analitzin fets, esdeveniments i temes de rellevància actual amb perspectiva històrica, contextualitzant-los a l'època Medieval, Moderna i Contemporània.
 - Reflexió sobre el paper dels invisibles (dones, infants, pobres...) en la història per entendre els principals moviments en defensa dels seus drets, la situació actual i els reptes de futur.
 - Anàlisi multicausal del procés d'instauració de la democràcia de l'Estat Espanyol, amb l'aprovació de la Constitució de 1978, per entendre les fórmules per a la participació de la ciutadania en la vida pública.
 - Interpretació i anàlisi de les expressions artístiques i culturals contemporànies i de la seva evolució per valorar la funció de l'art i la cultura al món actual.
 - Valoració del patrimoni natural i cultural com un bé i un recurs per fer-ne ús des de la cura i la seva conservació.
 - Alfabetització cívica
 - Valoració de la diversitat d'identitats, ètnic-cultural i llengües de l'Estat Espanyol, per afavorir una ciutadania més implicada en la defensa de les minories.
 - Identificació dels principis i valors dels drets humans i del nen i l'ordenament jurídic establert, els drets i deures de la ciutadania, per valorar la contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, la seguretat i la cooperació internacional per al desenvolupament.
 - Aplicació de la cultura de pau i no-violència i ús del pensament crític com a eina per a l'anàlisi dels conflictes d'interessos.

- Reconeixement de l'organització política, les principals entitats polítiques i administratives de l'entorn local, autonòmic i nacional a l'Estat Espanyol i els sistemes de representació i de participació política, per promoure i protegir els drets civils i polítics.
- Distinció de les principals institucions de l'Estat Espanyol i de la Unió Europea, dels seus valors i de les seves funcions, els seus àmbits d'acció i la seva repercussió en l'entorn, en la cohesió social i en els valors de cultura de la pau.
 - Consciència ecosocial
- Identificació i anàlisi de les causes i conseqüències del canvi climàtic, a escala local i global proposant mesures de mitigació i adaptació.
- Anàlisi de l'empremta ecològica en diferents parts del món i interpretació de les interrelacions entre les persones, l'economia i la natura amb criteri d'eco dependència.
- Coneixement dels recursos limitats que ofereix el planeta, l'explotació que se'n fa i l'esgotament d'aquests.
- Reconeixement de l'activitat econòmica i la distribució de la riquesa com a font de les desigualtats socials i regionals en el món.
- Valoració d'actuacions que contribueixen a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en l'orientació que donem al nostre estil de vida.
- Coneixement del valor social dels impostos en relació amb els drets i deures de la ciutadania.
- Estudi del funcionament dels mercats (de béns i serveis, financer i laboral) analitzant la responsabilitat ambiental i social de les empreses, de les cooperatives, l'economia verda i del consum responsable i de productes de proximitat.

Educació artística

A l'etapa d'Educació Primària, l'Educació Artística és una àrea de gran rellevància, ja que inclou les dimensions sensorial, intel·lectual, social, emocional, afectiva, estètica i creativa. Per aquest motiu, es generen mecanismes que permeten desenvolupar en l'alumnat diferents capacitats amb una projecció educativa que influeix directament en el seu desenvolupament integral.

L'Educació Artística afavoreix la millora de l'atenció, estimula la percepció, la intel·ligència, la memòria a curt i llarg termini i potencia la imaginació, l'emotivitat i la creativitat.

La podem considerar una eina poderosa de canvi social que promou la conscienciació i ofereix oportunitats per encarar problemàtiques ecosocials actuals, des de la perspectiva de la sostenibilitat i la superació de visions etnocèntriques.

Des de l'Educació Artística es pretén col·laborar en el desenvolupament integral de l'alumnat i apropar-lo al coneixement i gaudi de les principals manifestacions culturals i artístiques del seu entorn. Així mateix, es promou una gran quantitat i varietat de coneixements, destreses i actituds que involucren i impliquen l'alumnat de manera directa o indirecta. S'inicia en la creació de les seves pròpies propostes de manera autònoma i es contribueix a la formació del sentiment de pertinença i identitat, del gust estètic i del sentit crític.

Es considera fonamental l'exploració dels diversos llenguatges, arts i disciplines, a més a més de l'aproximació a les propostes artístiques a partir d'eines, instruments i materials variats amb la finalitat que l'alumnat s'interessi per la indagació i s'endinsi en la dimensió lúdica, creativa, comunitària i social.

Tots aquests aspectes es realitzaran a partir d'una mirada que incorpori la contribució de les dones a l'evolució dels àmbits i de les àrees artístiques des d'una perspectiva de gènere.

Per una banda, els i les aprenents han de prendre consciència que les formes culturals i artístiques transmeten i projecten de manera directa actituds, creences, idees i sentiments de persones concretes, difoses a través d'uns mitjans determinats i en una societat i un moment específic. També revelen identitats individuals i socials, fet que els permetrà evitar estereotips, mitificacions i prejudicis diversos, propis de l'etnocentrisme.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques.

L'Educació Artística pretén donar continuïtat a l'aprenentatge valuós adquirit per l'infant, durant l'Etapa d'Educació Infantil en relació amb l'experimentació, l'expressió, la creació i la producció, processos en constant evolució en el transcurs dels tres cicles en què s'organitza l'educació primària.

Pel que fa a l'estructura d'aquesta àrea, s'han establert quatre competències específiques. L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant

que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en els referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els sabers s'organitzen en quatre blocs fonamentals: Educació Musical, Educació Visual i Plàstica, Educació Audiovisual i Educació en Arts Escèniques i Performatives.

Cadascun d'aquests blocs de sabers es relaciona amb àmbits culturals i artístics específics i concrets, amb característiques pròpies, com ara l'art contemporani,... i que estan relacionats entre si. Per tant, aquests sabers han d'estar inclosos en una educació i capacitat integral i diversa que atengui múltiples manifestacions culturals i artístiques dels nostres dies i provinents d'altres èpoques. Alhora, cadascun d'aquests blocs de sabers s'articula en dos eixos principals que són, per una banda, la percepció i anàlisi, i per l'altra, la creació i interpretació.

En el primer eix s'hi inclouen tots aquells aspectes vinculats amb el desenvolupament de sabers, destreses i actituds relacionats amb el reconeixement, la recepció i l'observació sensitiva, visual, auditiva i corporal. Aquests permeten una aproximació a l'entorn per analitzar-lo i comprendre'l, juntament amb les diferents manifestacions culturals i artístiques.

El segon eix fa referència a l'expressió creativa d'idees, sentiments i sensacions mitjançant l'exploració, el coneixement, l'experimentació i la utilització creativa de diferents codis, elements, eines, instruments, materials, mitjans, programes, aplicacions i tècniques culturals i artístiques.

Les situacions d'aprenentatge contextualitzades a l'àrea d'Educació artística han d'englobar els àmbits comunicatiu, analític, expressiu, creatiu i interpretatiu. L'alumnat s'ha de convertir en el protagonista del seu propi aprenentatge, sempre que sigui possible, a través d'experiències, processos, projectes, reptes i tasques que desenvolupin la capacitat d'observació, experimentació, anàlisi-reflexió, imaginació, creativitat, expressió i sensibilitat que requereixi la planificació i la documentació.

En essència, els i les aprenents poden accedir als coneixements, les destreses i les actituds culturals i artístiques des d'una perspectiva activa, crítica i participativa a partir dels principis fonamentals en el desenvolupament competencial, entre els quals podem destacar el compromís, l'empatia, l'esforç, la implicació, el valor del respecte a la diversitat, el gaudi, la responsabilitat i el compromís, en el creixement personal i en la transformació de les societats.

Competències específiques

Competència 1. Descobrir propostes artístiques de diferents cultures, èpoques i estils, mitjançant la percepció i la vivència, per desenvolupar la curiositat, el respecte i el gaudi.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
1.1. Descobrir obres de manifestacions culturals i artístiques de diferents gèneres i estils, èpoques i cultures amb visió de perspectiva de gènere, evidenciant interès, curiositat i gaudi cap a aquestes, a través de la percepció i la vivència. 1.2. Descriure manifestacions culturals i artístiques en diferents contextos a partir de l'exploració de les característiques amb actitud oberta i interès.	1.1. Reconèixer obres de manifestacions culturals i artístiques de diferents gèneres i estils, èpoques i cultures amb visió de perspectiva de gènere, evidenciant interès, curiositat i gaudi cap a aquestes, a través de la percepció i la vivència. 1.2. Descriure manifestacions culturals i artístiques en diferents contextos a partir de l'exploració de les característiques amb actitud oberta i interès, establint relacions entre elles.	1.1. Distingir i valorar obres de manifestacions culturals i artístiques de diferents gèneres i estils, èpoques i cultures amb visió de perspectiva de gènere, evidenciant interès, curiositat i gaudi cap a aquestes, a través de la percepció i la vivència. 1.2. Analitzar manifestacions culturals i artístiques en diferents contextos a partir de l'exploració de les seves característiques establint relacions entre elles i valorant la diversitat que les genera.

El coneixement, l'accés, l'anàlisi, la descripció, la recepció i la comprensió de propostes artístiques diverses procedents de diferents cultures mitjançant la cerca, l'escolta, l'observació i el visionament d'una gran varietat i riquesa d'aquestes propostes són processos fonamentals per a la formació d'éssers humans crítics, empàtics, curiosos, respectuosos, sensibles i que mostrin una actitud d'interès i de valoració davant d'aquestes manifestacions.

Per una banda, la descoberta de les produccions del passat aporta elements essencials per a la interpretació del present i també afavoreix la presa conscient de decisions rellevants en relació amb la conservació del patrimoni. Per l'altra banda, el reconeixement i l'interès per les manifestacions culturals i artístiques emblemàtiques i singulars a partir de l'exploració de les seves característiques proporcionen una base sòlida per descobrir i valorar la diversitat de manifestacions culturals i artístiques procedents dels diferents contextos.

És essencial que l'alumnat compregui les diferències culturals i generi la necessitat de respectar-les, conegui les especificitats i les intencionalitats de les manifestacions culturals i artístiques més destacades del patrimoni, estableixi relacions entre elles i apreciï la seva diversitat per enriquir i construir la seva pròpia realitat. En l'anàlisi de les diferents propostes artístiques s'hi incorporarà la perspectiva de gènere a través de les quals es reconeixeran les produccions creades per dones.

Competència específica 2. Investigar i analitzar diferents manifestacions culturals i artístiques i els seus contextos, emprant diversos canals i

mitjans d'accés a la informació, per desenvolupar el pensament propi, la identitat cultural i l'esperit crític.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
2.1. Utilitzar de forma col·laborativa les estratègies treballades per a la cerca de manifestacions culturals i artístiques, a través de canals i mitjans d'accés a la informació. 2.2. Identificar múltiples lectures, tècniques i/o elements de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni de diversos entorns, i trobar diferències i similituds entre elles amb respecte i interès. 2.3. Identificar i expressar les sensacions i emocions produïdes per diferents manifestacions culturals i artístiques de manera respectuosa i dialogant.	2.1. Usar estratègies de forma personal i/o col·laborativa per a la cerca de manifestacions culturals i artístiques, a través de canals i mitjans d'accés a la informació. 2.2. Interpretar i compartir múltiples lectures de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni de diversos entorns, analitzant-ne els elements i les tècniques que les caracteritzen, amb actitud d'interès, diàleg i respecte. 2.3. Identificar i compartir les sensacions, emocions i evocacions produïdes per diferents manifestacions culturals i artístiques de manera respectuosa i dialogant.	2.1. Desenvolupar estratègies de forma personal i/o col·laborativa per a la cerca de manifestacions culturals i artístiques, a través de canals i mitjans d'accés a la informació. 2.2. Comparar i compartir múltiples lectures de diferents manifestacions culturals i artístiques que formen part del patrimoni de diversos entorns, analitzant els elements i les tècniques utilitzades que les caracteritzen i desenvolupant criteris de valoració propis, amb actitud oberta, de diàleg i de respecte. 2.3. Valorar i compartir les sensacions i emocions i evocacions produïdes per diferents manifestacions culturals i artístiques, atenent el seu context i relacionant-les de manera inclusiva amb la pròpia identitat cultural de manera respectuosa i dialogant.

Un primer pas imprescindible per apropar-se a les noves propostes culturals i artístiques és l'obertura, la curiositat i l'interès de l'alumnat. A més a més, la possibilitat d'accedir a una oferta cultural diversa a través dels mitjans considerats tradicionals i el desenvolupament d'estratègies per a la recerca d'informació amb múltiples canals i mitjans, amplia les possibilitats de gaudir-ne i aprendre'n.

La capacitat de desplegar el pensament propi, l'autoconfiança i la col·laboració amb els seus iguals són tres pilars fonamentals pel desenvolupament personal de l'alumnat, així com, el fet d'identificar i compartir les sensacions, emocions i evocacions produïdes per diferents manifestacions culturals i artístiques. També, conèixer-les, relacionar-les i respectar-les contribueix a crear i consolidar progressivament un sentit de pertinença i d'identitat.

La indagació permet a l'alumnat reconèixer i valorar els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic analitzant-ne els principals elements, desenvolupant criteris de valoració propis i evidenciant una actitud oberta, dialogant i respectuosa.

Així mateix, aquesta competència implica respectar el fet artístic, els drets d'autoria i la tasca de les persones professionals encarregades de conservar-los, crear-ne i difondre'ls.

De la mateixa manera, és oportú que l'alumnat compregui les diferències entre les propostes culturals i artístiques, la necessitat de respectar-les i gaudir del coneixement de les especificitats i intencionalitats més destacades del patrimoni, a través dels seus llenguatges i elements tècnics en diversos mitjans i suports.

Competència específica 3. Experimentar i crear amb les possibilitats del so, la imatge, el cos i els mitjans digitals i multimodals, mitjançant activitats i experiències que incorporin l'aprenentatge autoregulat per expressar i comunicar coneixements, idees, sentiments i emocions.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
3.1. Experimentar algunes possibilitats expressives i comunicatives del cos i de diferents eines d'expressió dels llenguatges artístics, a través de l'aplicació pràctica, mostrant confiança en les pròpies capacitats. 3.2 Expressar idees, coneixements, sentiments i emocions amb creacions pròpies fent servir aprenentatges dels referents artístics treballats. 3.3. Compartir creacions personals, evidenciant empatia i respecte envers les dels altres i acceptant-ne les diferents lectures i interpretacions.	3.1. Experimentar algunes possibilitats expressives i comunicatives del cos i de diferents eines d'expressió dels llenguatges artístics, a través de l'aplicació pràctica, amb curiositat, interès i afany de superació. 3.2 Expressar idees, coneixements, sentiments i emocions amb creacions pròpies fent servir aprenentatges dels referents artístics treballats. 3.3. Documentar i compartir creacions personals, evidenciant empatia i respecte per les dels altres i acceptant-ne les diferents lectures i interpretacions.	3.1. Experimentar algunes possibilitats expressives i comunicatives del cos i de diferents eines d'expressió dels llenguatges artístics, a través de l'aplicació pràctica, amb curiositat, interès i afany de superació. 3.2 Produir creacions personals adaptades a una finalitat específica mitjançant l'expressió d'idees, sentiments i emocions utilitzant aprenentatges dels referents artístics treballats. 3.3. Documentar i compartir creacions personals, evidenciant empatia i respecte per les dels altres i acceptant-ne les diferents lectures i interpretacions.

Avui en dia, experimentar, explorar, conèixer i descobrir les possibilitats dels elements d'expressió de les diferents arts es mostra com una necessitat imprescindible per assimilar i gaudir de tota producció cultural i artística.

A més, es poden emprar una àmplia quantitat, varietat i diversitat de mitjans i materials en els processos educatius d'ensenyament i aprenentatge, i en la creació i recepció de propostes artístiques, que permetin un enorme ventall de possibilitats expressives amb els quals poder comunicar i transmetre qualsevol idea o sentiment, ja que es considera molt rellevant subratllar el vincle existent amb l'educació emocional i afectiva.

En els àmbits audiovisual, plàstic, escènic, performatiu i musical han anat sorgint mitjans, eines i aplicacions relacionats amb les noves tendències socials, que poden ser emprats en el marc educatiu.

Així doncs, l'accés, al coneixement i el maneig dels instruments i eines d'aquests àmbits afavoreix la relació de l'alumnat amb el món cultural i artístic actual, que, en col·laboració amb les aportacions anteriors, ofereix un ampli, divers i interessant univers al seu abast.

Competència específica 4. Dissenyar, elaborar i difondre creacions culturals i artístiques col·laboratives, assumint diferents rols, posant en valor el procés, per desenvolupar la creativitat, el sentit de pertinença i arribar a un resultat final.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
4.1. Participar en el procés de disseny de produccions culturals i creacions artístiques col·laboratives treballant en la consecució d'un resultat final que compleixi uns objectius acordats mitjançant un enfocament coeducatiu, basat en la igualtat i la perspectiva de gènere, i en el respecte a la diversitat cultural. 4.2. Participar activament, experimentant diferents rols en el procés de creació, utilitzant elements de diferents llenguatges artístics, mostrant interès i respecte. 4.3. Compartir les experiències creatives, gaudint del resultat final obtingut, identificant les parts del procés creatiu realitzat i valorant les opinions i sensacions dels altres.	4.1. Col·laborar en el procés de disseny de produccions culturals i creacions artístiques treballant en la consecució d'un resultat final que compleixi uns objectius acordats mitjançant un enfocament coeducatiu basat en la igualtat i la perspectiva de gènere, i en el respecte a la diversitat cultural. 4.2. Participar activament, coneixent i experimentant diferents rols en el procés de creació, usant elements de diferents llenguatges artístics, mostrant interès i respecte. 4.3. Documentar i compartir les experiències creatives, gaudint del resultat final obtingut, descrivint les parts del procés creatiu i els rols establerts, valorant les opinions i sensacions dels altres, mitjançant un enfocament coeducatiu, basat en la igualtat, i el respecte a la diversitat cultural.	4.1. Planificar els processos de disseny de produccions culturals i creacions artístiques col·laboratives treballant en la consecució d'un resultat final que compleixi uns objectius acordats mitjançant un enfocament coeducatiu basat en la igualtat i la perspectiva de gènere i en el respecte a la diversitat cultural. 4.2. Implicar-se i participar activament, assumint i experimentant diferents rols en el procés de creació, fent servir elements de diferents llenguatges artístics, exercint responsabilitat i mostrant respecte. 4.3. Documentar i compartir les experiències creatives, gaudint del resultat final obtingut, descrivint les parts del procés creatiu i els rols establerts, valorant les opinions i sensacions dels altres, mitjançant un enfocament coeducatiu, basat en la igualtat, i el respecte a la diversitat cultural.

La participació en la creació, el disseny, l'elaboració i la difusió de produccions culturals i artístiques és primordial pel ple desenvolupament de la persona. De la mateixa manera, a través d'un enfocament coeducatiu, la participació en propostes i projectes grupals es fa imprescindible, ja que el treball col·laboratiu implica l'acceptació i la comprensió de l'existència de rols diversos que cal conèixer, respectar i valorar.

Sens dubte, el treball en equip contribueix a l'enriquiment i la construcció de la identitat personal a través de l'expressió artística creativa i de la utilització de diferents representacions i expressions realitzades mitjançant l'ús de tècniques plàstiques, visuals, multimodals, sonores, dramàtiques i corporals.

En definitiva, els i les aprenents han de planificar les seves propostes per assolir en grup els objectius establerts a l'inici del procés i, en conseqüència, poder aconseguir un resultat final d'acord amb aquests.

Per això, cal que s'involucrin en el procés de creació i utilitzin elements de diferents disciplines, manifestacions i llenguatges artístics evidenciant el compromís amb el projecte, la participació activa en totes les fases, el respecte per la pròpia tasca i la dels seus companys, el sentit emprenedor, la sensibilitat davant del debat del canvi climàtic, la sostenibilitat i els reptes del segle XXI.

També és rellevant documentar i compartir l'experiència creativa en diferents espais educatius i de l'entorn, canals i mitjans i rebre l'opinió dels altres i les idees en forma de retroalimentació per ser valorades, assumides i respectades com a font de creixement i millora.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon

Educació Musical

- **Percepció i anàlisi**
 - Descobriment i descripció de propostes musicals vocals i instrumentals de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadores i creadors locals, regionals, nacionals i d'altres llocs a través del gaudi en audicions actives de concerts registrats o en viu.
 - Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evoquen les audicions i obres treballades.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació i interpretació musical, amb perspectiva de gènere, en les audicions i obres treballades.
 - Discriminació auditiva, classificació i representació del so i les seves qualitats a través de diferents grafies durant l'audició i la pràctica musical.
 - Discriminació visual i auditiva dels diferents materials sonors, de la veu i dels instruments musicals de les principals famílies i agrupacions per les seves característiques visuals i sonores de la pràctica musical i les audicions treballades.
 - Reconeixement i capacitat de relació del caràcter i el tempo en audicions en viu o gravades i en les interpretacions pròpies.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes musicals. El silenci com a element i condició indispensable per mantenir l'atenció durant l'audició i la pràctica musical.

- **Creació i interpretació.**
 - Experimentació, exploració creativa de les possibilitats sonores i expressives a través de la interpretació i improvisació vocal i corporal en contextos informals i d'aula.
 - Experimentació de les qualitats sonores construint diferents tipus d'instruments amb materials de l'entorn.
 - Coneixement i aplicació dels diferents conceptes dels llenguatges musicals a la interpretació de propostes sonores, vocals i instrumentals, practicades a l'aula, les representacions i/o els concerts, reconeixent el silenci musical com a element fonamental.
 - Ús d'aplicacions digitals d'enregistrament en creacions musicals tant personals com de grup per expressar idees o emocions.
 - Realització i interpretació d'una creació col·laborativa d'una pràctica musical, respectant i valorant els diferents rols exercits, el procés i el producte final.

Educació Plàstica i Visual

- **Percepció i anàlisi**
 - Identificació i cerca d'imatges de l'entorn associant-les al valor comunicatiu compartint múltiples lectures i interpretacions en pràctiques observacionals.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació, en els àmbits de creació plàstico-artística, amb perspectiva de gènere de les obres treballades.
 - Descobriment i descripció de propostes plàstiques i visuals contemporànies i de diferents èpoques, llocs i cultures, a través del gaudi, en observacions actives en visites o en imatges en diferents suports incorporant la perspectiva de gènere.
 - Identificació i gaudi d'espais culturals i artístics participant amb respecte i valoració dels mateixos a activitats i vistes culturals.
 - Identificació dels elements configuratius del llenguatge plàstic (punt, línia, color, textura, pla) a partir de l'observació activa de les manifestacions artístiques treballades.
 - Percepció i expressió de les sensacions i els sentiments que ens evoca l'observació activa de les manifestacions artístiques treballades amb respecte.

- Descobriment de materials, instruments, suports i tècniques utilitzats en l'expressió plàstica i visual a partir de l'observació activa de les manifestacions artístiques treballades.

- Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes artístiques en diferents contextos i espais culturals i artístics.

- Creació i interpretació

- Experimentació amb diferents mitjans, suports i materials d'expressió plàstica, utilitzant tècniques bidimensionals i tridimensionals i digitals en imatges, dibuixos, pintures, modelats i construccions pròpies en les produccions artístiques treballades en diversitat de contextos.

- Planificació i experimentació de processos creatius, personals o col·laboratius en les produccions artístiques treballades a l'aula, per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.

- Utilització d'aplicacions digitals per a la captura, creació, manipulació i creació de produccions plàstiques i visuals de grup en els processos creatius per expressar idees o emocions.

Educació audiovisual

- Percepció i anàlisi

- Identificació de propostes audiovisuals de l'entorn descobrint-ne el valor comunicatiu accedint a espais culturals i artístics de l'àmbit audiovisual.

- Reconeixement de professions vinculades a diferents tipus de produccions audiovisuals, amb perspectiva de gènere, de projectes i obres treballades.

- Reconeixement d'elements propis del llenguatge audiovisual mitjançant el visionament de propostes icòniques, cinematogràfiques i audiovisuals.

- Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes audiovisuals en diferents contextos i espais culturals i artístics.

- Creació i interpretació

- Creació d'històries senzilles amb intenció comunicativa per ser recreades, narrades i enregistrades de forma col·laborativa en format radiofònic o audiovisual en el context escolar i/o a l'entorn més proper.

- Experimentació i maneig d'eines adequades per al registre d'imatge i so d'ús a l'entorn escolar, per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions.

- Ús d'estratègies elementals de cerca i filtratge en els processos de cerca d'informació

- Planificació i experimentació de processos creatius audiovisuals col·laboratius, per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.

- Iniciació a la creació de produccions audiovisuals multimodals en grup a partir de presentacions, seqüenciant so i imatges estàtiques o en moviment per narrar o documentar processos viscuts o petites històries creades.

- Experimentació en la creació i difusió de missatges a través de produccions audiovisuals usant diferents processos i recursos tècnics per comunicar actes o campanyes vinculades a projectes del grup que es proposen a l'entorn escolar.

Educació en arts escèniques i performatives

- Percepció i anàlisi

- Descobriment i descripció de manifestacions vinculades a l'expressió corporal i a les arts escèniques i performatives de diferents llocs, èpoques i estils, incloses les contemporànies, des d'una perspectiva de gènere, a partir d'espectacles enregistrats o en viu.

- Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evocuen els espectacles i les obres treballades, compartint-les amb respecte.
 - Reconeixement, amb perspectiva de gènere, de professions vinculades a les arts escèniques, a partir de les obres i espais treballats.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes escèniques en diferents espais culturals i artístics.
- Creació i interpretació
 - Interès en l'experimentació i exploració del cos i les seves possibilitats motrius com a mitjà de comunicació, diversió i expressió de sentiments a través d'accions individuals i de grup vinculades amb els diversos gèneres escènics.
 - Iniciació en el coneixement de les nocions essencials del llenguatge expressiu i experimentació de les tècniques de les arts escèniques i performatives a través de l'expressió i la improvisació.
 - Planificació i experimentació de processos creatius escènics i performatius, personals o col·laboratius, per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
 - Manifestació de les capacitats expressives i creatives, i del plaer i el gaudi de l'expressió corporal i dramàtica a través de les arts escèniques i performatives.

Tercer i quart

Educació Musical

- Percepció i anàlisi
 - Descobriment i descripció de propostes musicals vocals i instrumentals de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadores i creadors locals, regionals, nacionals i d'altres llocs a través del gaudi en audicions actives de concerts registrats o en viu.
 - Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evocuen les audicions i obres treballades.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació i interpretació musical amb perspectiva de gènere a les audicions i obres treballades.
 - Discriminació auditiva, classificació i representació del so i les seves qualitats a través de diferents grafies durant l'audició i la pràctica musical.
 - Discriminació visual i auditiva dels diferents materials sonors, de la veu i dels instruments musicals de les principals famílies i agrupacions per les seves característiques visuals i sonores de la pràctica musical i les audicions treballades.
 - Identificació i descripció del caràcter, el compàs i el tempo en audicions en viu o gravades i en les pròpies interpretacions.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes musicals. El silenci com a element i condició indispensable per mantenir l'atenció durant l'audició i la pràctica musical.

- Creació i interpretació
 - Experimentació, exploració creativa de les possibilitats sonores i expressives a través de la interpretació i improvisació vocal i corporal en contextos informals i d'aula.

- Experimentació de les qualitats sonores construint diferents tipus d'instruments amb materials de l'entorn.
- Coneixement i aplicació dels diferents conceptes dels llenguatges musicals a la interpretació de propostes sonores, vocals i instrumentals practicades a l'aula, a les representacions i/o concerts reconeixent el silenci musical com a element fonamental.
- Ús d'aplicacions digitals d'enregistrament i edició d'àudio i vídeo registrant creacions musicals personals o de grup per expressar idees o emocions o fent-les servir per al descobriment i l'anàlisi d'obres.
- Realització i interpretació d'una creació col·laborativa d'una pràctica musical, identificant i documentant les diferents fases del procés respectant i valorant els diferents rols exercits, el procés i el producte final.

Educació Plàstica i Visual

- **Percepció i anàlisi**
 - Identificació i cerca, a través de diferents canals, d'imatges de diferents entorns associant-les al valor comunicatiu compartint lectures i interpretacions en pràctiques observacionals.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació als àmbits de creació plàstico-artística amb perspectiva de gènere de les obres treballades.
 - Descobriment i descripció de propostes plàstiques i visuals contemporànies i de diferents èpoques, llocs i cultures a través del gaudiment en observacions actives en visites o en imatges en diferents suports incorporant la perspectiva de gènere.
 - Identificació i gaudi d'espais culturals i artístics participant amb respecte i valoració dels mateixos a activitats i visites culturals
 - Identificació i exploració de les possibilitats expressives i comunicatives dels elements configuratius del llenguatge plàstic (punt, línia, color, textura, pla) a partir de l'observació i anàlisi de les manifestacions artístiques treballades.
 - Descobriment de materials, instruments, suports i tècniques utilitzats en l'expressió plàstica i visual a partir de l'observació activa de les manifestacions artístiques treballades.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes artístiques en diferents contextos i espais culturals i artístics.
- **Creació i interpretació**
 - Experimentació amb diferents mitjans, suports i materials d'expressió plàstica, utilitzant tècniques bidimensionals i tridimensionals i digitals en imatges, dibuixos, pintures, modelatges i construccions i accions performatives pròpies o col·laboratives en les produccions artístiques treballades en diversitat de contextos.
 - Planificació, experimentació i documentació de processos creatius, personals o col·laboratius en les produccions artístiques treballades a l'aula, assumint diferents rols per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
 - Utilització de tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics per a la captura, creació, edició, documentació i difusió de produccions plàstiques i visuals personals o de grup en els processos creatius per expressar idees o emocions.
 - Ús responsable de bancs d'imatges i sons respectant les llicències d'ús i distribució de continguts generats per altres per a l'estudi o com a material de creacions personals o de grup.

Educació audiovisual

- Percepció i anàlisi
 - Identificació de propostes audiovisuals de l'entorn descobrint-ne el valor comunicatiu accedint a espais culturals i artístics de l'àmbit audiovisual.
 - Reconeixement de professions vinculades a diferents tipus de produccions audiovisuals, amb perspectiva de gènere, de projectes i obres treballades. (ràdio -TV- videojocs multimodal)
 - Adquisició de les nocions pròpies de llenguatge audiovisual a través del visionament de propostes icòniques, cinematogràfiques i audiovisuals.
 - Adquisició de les nocions sobre estils, gèneres i formats audiovisuals a través del visionament i valoració de creacions audiovisuals de referència.
 - Percepció i expressió de les opinions, sensacions i sentiments que ens evoca l'observació activa de les manifestacions audiovisuals treballades compartint-les amb respecte
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes audiovisuals en diferents contextos i espais culturals i artístics.

- Creació i interpretació
 - Creació d'històries senzilles amb intenció comunicativa per ser recreades, narrades i enregistrades de forma col·laborativa en format radiofònic o audiovisual. en el context escolar i/o a l'entorn proper.
 - Experimentació i maneig d'eines adequades per al registre d'imatge i so, d'ús a l'entorn escolar, per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions.
 - Ús d'estratègies elementals de cerca i filtratge d'imatges i sons.
 - Planificació, execució i documentació de processos creatius audiovisuals col·laboratius experimentant diferents gèneres i formats assumint diferents rols per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
 - Iniciació a la creació de produccions audiovisuals multimodals en grup o individual amb eines diverses facilitant el reconeixement de les característiques del llenguatge audiovisual multimodal i l'aproximació a tècniques d'animació.
 - Experimentació en la creació, edició i difusió de missatges a través de produccions audiovisuals usant diferents processos i recursos tècnics per comunicar actes o campanyes en què participa el grup.

Educació en arts escèniques i performatives

- Percepció i anàlisi
 - Descobriments i descripció de manifestacions vinculades a l'expressió corporal i a les arts escèniques de diferents llocs, èpoques i estils, incloses les contemporànies, des d'una perspectiva de gènere gaudint d'espectacles enregistrats o en viu.
 - Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evocuen els espectacles i les obres treballades compartint-les amb interès i respecte.
 - Reconeixement, amb perspectiva de gènere, de les professions vinculades a les arts escèniques, en les obres i espais treballats.
 - Aproximació a diferents gèneres escènics com el teatre, el circ, la dansa, teatre d'objectes, teatre d'ombres, teatre musical, el mim i accions performatives, entre d'altres assistint a actuacions i visites a diferents espais culturals i artístics del seu context o entorn.
 - Identificació d'elements de la representació escènica, de l'estructura dramàtica i de l'escenografia a les obres i espectacles treballats.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes escèniques en diferents espais culturals i artístics.

- Creació i interpretació

- Experimentació i exploració del cos i les seves possibilitats motrius com a mitjà de comunicació, diversió i expressió d'idees, sentiments i emocions mitjançant improvisacions i actuacions individuals i de grup vinculades als diversos gèneres escènics.
- Iniciació en el coneixement de les nocions essencials del llenguatge expressiu i experimentació de les tècniques de les arts escèniques.
- Planificació i experimentació de processos creatius escènics i performatius, personals o col·laboratius, per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
- Participació activa en processos creatius escènics col·laboratius de diferents gèneres escènics com el teatre, el circ, la dansa, teatre d'objectes, teatre d'ombres, teatre musical, el mim i accions performatives, entre d'altres, assumint amb responsabilitat diferents rols per abordar l'estructura dramàtica, la representació escènica i l'escenografia.
- Identificació i valoració de les capacitats expressives i creatives dels projectes escènics i performatius realitzats, descobrint-los com a forma d'interacció social, recurs expressiu i emotiu i de delit estètic.

Cinquè i sisè

Educació Musical

- **Percepció i anàlisi**
 - Descobriment i descripció de propostes musicals vocals i instrumentals de diferents corrents estètics, procedències i èpoques produïdes per creadores i creadors locals, regionals, nacionals i d'altres llocs a través del gaudi en audicions actives de concerts registrats o en viu.
 - Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evoquen les audicions i obres treballades.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació i interpretació musical amb perspectiva de gènere a les audicions i obres treballades.
 - Discriminació auditiva, classificació i representació del so i les seves qualitats a través de diferents grafies convencionals i no convencionals durant l'audició i la pràctica musical.
 - Discriminació visual i auditiva dels diferents materials sonors, de la veu i dels instruments musicals digitals o analògics de les principals famílies i agrupacions per les seves característiques visuals i sonores de la pràctica musical i les audicions treballades.
 - Reconeixement i capacitat de relació del caràcter i el tempo en audicions en viu o gravades i en les interpretacions pròpies...
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes musicals. El silenci com a element i condició indispensable per mantenir l'atenció durant l'audició i la pràctica musical.
- **Creació i interpretació.**
 - Experimentació, exploració creativa de les possibilitats sonores i expressives a través de la interpretació i improvisació vocal i corporal en contextos informals i d'aula.
 - Experimentació de les qualitats sonores construint diferents tipus d'instruments amb materials de l'entorn.
 - Coneixement i aplicació dels diferents conceptes dels llenguatges musicals a la interpretació de propostes sonores, vocals i instrumentals practicades a l'aula, a les representacions i/o concerts reconeixent el silenci musical com a element fonamental.
 - Us d'aplicacions digitals d'enregistrament i edició d'àudio i vídeo registrant creacions personals o de grup per expressar idees o emocions o fent-les servir per al descobriment i l'anàlisi d'obres.

- Realització i interpretació d'una creació col·laborativa d'una pràctica musical, identificant i documentant les diferents fases del procés respectant i valorant els diferents rols exercits, el procés i el producte final.

Educació Plàstica i Visual

- Percepció i anàlisi
 - Identificació i cerca, a través de diferents canals, d'imatges de diferents entorns associant-les al valor comunicatiu compartint lectures i interpretacions amb visió crítica en les pràctiques observacionals.
 - Reconeixement de professions vinculades a la creació als àmbits de creació plàstico-artística amb perspectiva de gènere de les obres treballades.
 - Descobriment i descripció de propostes plàstiques i visuals contemporànies i de diferents èpoques, llocs i cultures a través del gaudiment en observacions actives en visites o en imatges en diferents suports incorporant la perspectiva de gènere.
 - Identificació i gaudi d'espais culturals i artístics participant amb respecte i valoració dels mateixos a activitats i visites culturals
 - Identificació i exploració de les possibilitats expressives i comunicatives dels elements configuratius del llenguatge plàstic (punt, línia, color, textura, pla) a partir de l'observació i anàlisi de les manifestacions artístiques treballades.
 - Descobriment de materials, instruments, suports i tècniques utilitzats en l'expressió plàstica i visual a partir de l'observació activa de les manifestacions artístiques treballades.
 - Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes artístiques en diferents contextos i espais culturals i artístics.
- Creació i interpretació
 - Experimentació amb diferents mitjans, suports i materials d'expressió plàstica, utilitzant tècniques bidimensionals i tridimensionals i digitals en imatges, dibuixos, pintures, modelatges i construccions i accions performatives pròpies o col·laboratives treballades en diferents contextos.
 - Planificació, experimentació i documentació de processos creatius, personals o col·laboratius, en les produccions artístiques treballades a l'aula, assumint diferents rols per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
 - Utilització de tècniques, materials i recursos informàtics i tecnològics per a la captura, creació, edició, documentació i difusió de produccions plàstiques i visuals personals o de grup per expressar idees o emocions
 - Ús responsable de bancs d'imatges i sons respectant les llicències d'ús i distribució de continguts generats per altres per a l'estudi o com a material de creacions personals o de grup.

Educació audiovisual

- Percepció i anàlisi
 - Identificació de propostes audiovisuals de l'entorn descobrint-ne el valor comunicatiu accedint a espais culturals i artístics de l'àmbit audiovisual.
 - Reconeixement de professions vinculades a diferents tipus de produccions audiovisuals, amb perspectiva de gènere, de projectes i obres treballades. (ràdio -TV - multimodal-videojocs)
 - Adquisició de les nocions pròpies de llenguatge audiovisual a través del visionat de propostes icòniques, cinematogràfiques i audiovisuals.
 - Adquisició de les nocions sobre estils, gèneres i formats audiovisuals a través del visionat, anàlisi i valoració de creacions audiovisuals de referència.

- Percepció i expressió de les opinions, sensacions i sentiments que ens evoca l'observació activa de les manifestacions audiovisuals treballades compartint-les amb respecte.
- Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes audiovisuals en diferents contextos i espais culturals i artístics.

- **Creació i interpretació**

- Creació d'històries senzilles amb intenció comunicativa per ser recreades, narrades i enregistrades de forma col·laborativa en format radiofònic o audiovisual en el context escolar i / o l'entorn més proper.
- Ús d'eines adequades per al registre d'imatge i so per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions en el context d'aula i d'entorn.
- Ús d'estratègies elementals de cerca i filtratge d'imatges i sons.
- Planificació, execució i documentació de processos creatius audiovisuals col·laboratius experimentant diferents gèneres i formats assumint diferents rols per narrar, documentar i expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
- Creació de produccions audiovisuals multimodals en grup o individual amb eines diverses facilitant el reconeixement de les característiques del llenguatge audiovisual multimodal i l'aproximació a tècniques d'animació.
- Experimentació en la creació, edició i difusió de missatges a través de produccions audiovisuals usant diferents processos i recursos tècnics per comunicar actes o campanyes en què participa el centre.
- Ús responsable de bancs d'imatges i sons respectant les llicències d'ús i distribució de continguts generats per altres per a l'estudi o com a material de creacions personals o de grup.

Educació en arts escèniques i performatives

- **Percepció i anàlisi**

- Descobriment i descripció de manifestacions vinculades a l'expressió corporal i a les arts escèniques de diferents llocs, èpoques i estils, incloses les contemporànies, des d'una perspectiva de gènere gaudint d'espectacles enregistrats o en viu.
- Percepció i expressió de les sensacions i sentiments que ens evoquen els espectacles i les obres treballades compartint-les amb interès i respecte.
- Reconeixement, amb perspectiva de gènere, de les professions vinculades a les arts escèniques en les obres i espais treballats.
- Aproximació als gèneres escènics i valoració de la importància de la interpretació dramàtica en el procés artístic i del patrimoni vinculat a aquestes arts, assistint a actuacions i visites a diferents espais culturals i artístics del seu context o entorn.
- Identificació d'elements de la representació escènica, de l'estructura dramàtica i de l'escenografia per a la valoració d'un espectacle.
- Adquisició d'hàbits de comportament i actitud positiva en la percepció de propostes escèniques en diferents espais culturals i artístics.

- **Creació i interpretació**

- Experimentació i exploració del cos i les seves possibilitats motrius com a mitjà de comunicació, diversió i expressió d'idees, sentiments i emocions mitjançant improvisacions i actuacions individuals i de grup vinculades als diversos gèneres escènics.
- Coneixement de les nocions essencials del llenguatge expressiu i experimentació de les tècniques de les arts escèniques a través de l'expressió i la improvisació corporal en actes performatius.

- Planificació i experimentació de processos creatius escènics i performatius, personals o col·laboratius, per expressar idees, sentiments o emocions identificant i valorant-ne les fases i els resultats finals.
- Participació activa en processos creatius escènics col·laboratius de diferents gèneres escènics com el teatre, el circ, la dansa, teatre d'objectes, teatre d'ombres, teatre musical, el mim i accions performatives, entre d'altres, assumint amb responsabilitat diferents rols per abordar l'estructura dramàtica, la representació escènica i escenografia.
- Identificació i valoració de les capacitats expressives i creatives, dels projectes escènics i performatius realitzats descobrint-los com a forma d'interacció social, recurs expressiu i emotiu i de delit estètic.

Educació física

L'educació física a l'etapa de l'educació primària ha de contribuir al desenvolupament integral de l'alumnat emprant el cos i el moviment com a mitjans prioritaris i fonamentals.

Això implica preparar l'alumnat per a donar resposta a una sèrie de reptes que estan relacionats amb el coneixement i domini del propi cos i de la motricitat que permetin articular els diferents components que intervenen en la realització de qualsevol tipus d'activitat física, l'adopció d'un estil de vida actiu i saludable, la capacitat de relacionar-se satisfactoriament amb les altres persones per mitjà del joc i de l'expressivitat del cos, l'ocupació del temps de lleure a través de la pràctica d'activitats físiques que siguin sostenibles per combatre el sedentarisme o la consolidació d'eines de gestió emocional, valors cívics i habilitats socials necessàries per conviure en societat.

Tots aquests reptes contribueixen a construir i consolidar una sèrie de competències que utilitzen el cos i el moviment com a instruments d'aprenentatge, però que van molt més enllà del que és motriu per a bastir un veritable desenvolupament integral de l'alumnat, incorporant tot un seguit d'aprenentatges que han de perdurar al llarg de la vida. Aquestes competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i a l'acció.

I tot això s'ha de fer a través d'un clima afectiu de grup centrat en els aprenentatges, però que a la vegada aconsegueixi que l'alumnat gaudeixi, que tingui una actitud favorable, que estigui motivat i interessat per esforçar-se, per aprendre, per participar i per col·laborar amb altres persones. Aquest fet constituirà un facilitador dels progressos educatius i contribuirà a obtenir millors resultats en els aprenentatges de l'alumnat.

Les competències específiques de l'àrea d'educació física a l'etapa de l'educació primària són el referent a seguir per desplegar una educació física significativa, competencial, innovadora i alineada amb les necessitats actuals de la societat. Donen continuïtat als aprenentatges adquirits per l'alumnat a l'etapa de l'educació infantil. El descobriment i l'exploració de la corporalitat que es desenvolupen des de l'enfocament de la psicomotricitat donen pas a un tractament més precís i en profunditat del cos.

El cos i el moviment, a partir de l'articulació de les capacitats perceptivomotrius, juntament amb les habilitats motrius bàsiques i específiques s'han de desenvolupar a través de situacions motrius riques pel que fa a la motricitat, de tipologia diversa, amb diferents variants i lògiques internes, amb objectius variats i en contextos de certesa i incertesa. Han de ser fites que cadascú pugui assolir, tenint en compte el seu punt de partida, les seves potencialitats i les seves motivacions. S'han de dissenyar de manera

que siguin de dificultat variable i prou obertes i flexibles per permetre diferents solucions i maneres diverses de donar-hi resposta de tal manera que cadascú pugui adaptar-les a les seves característiques.

L'establiment dels fonaments per a l'adquisició d'un estil de vida actiu i saludable que contribueixi al benestar físic, mental i social en aquesta etapa ha de permetre a l'alumnat arribar a consolidar hàbits en l'etapa de l'educació secundària per incorporar-los posteriorment al llarg de la seva vida adulta. La conscienciació de la necessitat de seguir un estil de vida actiu i saludable i de conèixer els seus beneficis també implica, per contraposició, el fet d'haver de ser capaç de reconèixer i rebutjar altres hàbits i conductes de risc socialment estesos, que en lloc de produir beneficis per a la salut li són perjudicials.

La utilització de les activitats motrius, el joc en totes les seves variants i tipologies i la capacitat d'expressió i comunicació corporal d'una manera satisfactòria han d'esdevenir instruments per afavorir l'autoconeixement i la consolidació d'una autoimatge positiva que pugui fer front a possibles opinions negatives en relació amb la pròpia identitat. Tanmateix, també han de ser eines que puguin servir per a aprofundir en la comprensió i coneixement de les altres persones, estimulants les relacions interpersonals positives, de tal manera que l'alumnat disposi de més eines per a la participació en la vida col·lectiva, la convivència es vegi reforçada i s'afavoreixi la creació d'un entorn més just i tolerant.

Per arribar a utilitzar l'entorn com a espai de trobada per a la pràctica d'activitats físiques individuals i col·lectives saludables i sostenibles és necessari proporcionar a l'alumnat una base de sabers relacionats amb el seu barri, poble o ciutat i el medi natural, tot identificant i donant a conèixer activitats que permetin complementar les tipologies d'activitats que es donen en contextos escolars i espais de pràctica que puguin ser utilitzats dins i fora de l'horari lectiu, fomentant i promovent el seu coneixement i utilització. I tot això de manera sostenible i segura en relació amb els mitjans i recursos emprats i respectuosa amb el medi on es duguin a terme.

Per fer front exitosament a les nombroses situacions motrius a les quals haurà de donar resposta l'alumnat al llarg de la seva vida cal ajudar-lo a desenvolupar de manera integral capacitats motrius, cognitives, afectives, motivacionals, de relacions interpersonals i d'inserció social. L'alumnat també ha d'aprendre a acceptar i gestionar les seves emocions i comprendre les de les altres persones, autoregular el seu comportament i emprar habilitats socials en contextos de pràctica motriu.

L'avaluació ha de ser contínua, formadora, formativa i compartida i amb una funció reguladora orientada a afavorir l'aprenentatge, la competència i el desenvolupament de l'alumnat. Per aconseguir que l'avaluació sigui útil per aprendre cal donar protagonisme a tots els agents que hi intervenen a través de l'autoavaluació, la coavaluació i l'heteroavaluació així com utilitzar instruments d'avaluació de tipologia diversa i que siguin fiables i viables pel que fa a la seva aplicació.

La relació que s'estableix entre els criteris d'avaluació i els sabers permet integrar i contextualitzar l'avaluació en el si de les situacions d'aprenentatge que es vagin plantejant al llarg de les diferents unitats didàctiques o projectes de l'etapa.

Les unitats didàctiques o projectes han d'integrar de forma planificada els elements orientats a l'adquisició de les competències específiques com ara opcions metodològiques actives en les que l'alumnat sigui protagonista del seu aprenentatge, estratègies organitzatives i de gestió de grup que afavoreixin l'autoestima i un clima afectiu de grup i tipologia variada i intencionalitat clara de les activitats plantejades.

També és important tenir en compte el foment de les relacions interpersonals, l'aprofitament d'espais i materials en oportunitats d'aprenentatge i la transferència dels aprenentatges adquirits a altres contextos que permetin comprovar la seva pertinència i el valor del que s'ha après.

Les competències de l'àrea d'educació física a l'etapa de l'educació primària estableixen lligams amb les de les altres àrees, especialment amb les de l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural, de l'àrea d'educació artística i de l'àrea d'educació en valors cívics i ètics. Per això és recomanable que el desenvolupament de les diferents situacions d'aprenentatge incorpori enfocaments interdisciplinaris en la mesura que sigui possible.

La materialització de tot aquest conjunt d'intencions es pot fer a través de l'aplicació o hibridació de diferents models pedagògics consolidats o emergents, entenent els models pedagògics com plantejaments que formen part de les unitats didàctiques o projectes i que proporcionen un pla d'ensenyament comprensiu i coherent per assolir uns objectius d'aprenentatge a través de plans, decisions i accions d'acord amb un context i uns sabers. Els models pedagògics proporcionen estructures a les persones docents per integrar adequadament estratègies i estils d'ensenyament a cada moment, però des d'una visió global de les unitats didàctiques o projectes. Sovint es pot fer necessari l'aplicació de diferents models pedagògics o la seva hibridació per optimitzar el seu funcionament.

Alguns d'aquests models pedagògics poden ser l'aprenentatge cooperatiu, l'ensenyament comprensiu, l'educació esportiva, la responsabilitat personal i social, l'estil actitudinal, l'educació física relacionada amb la salut, l'aprenentatge servei, l'educació d'aventura, l'autoconstrucció de materials o la gamificació, entre d'altres, sempre adaptats al context, a les característiques de l'alumnat i als sabers que es desenvolupen en aquesta etapa.

Aquests models pedagògics s'han de seleccionar en funció dels objectius plantejats i de les finalitats educatives perseguides, del context i de la tipologia d'alumnat i en general de tots aquells elements que acaben definint de quina manera es poden dur a terme les sessions d'educació física.

La tecnologia, que en la societat actual sovint contribueix al fet que l'alumnat mostri en ocasions comportaments cada vegada més sedentaris, sobretot vinculats a l'ús de pantalles, també pot ser una eina molt útil al servei de l'educació física. La utilització responsable d'aparells, recursos i aplicacions digitals com ara dispositius mòbils, polseres d'activitat, codis QR, aplicacions orientades a la salut, de geolocalització, de realitat virtual o augmentada o de caire més escolar entre d'altres per part de les persones docents i de l'alumnat pot proporcionar un seguit de beneficis i utilitats com ara estimular la motivació i la participació, reforçar i avaluar els aprenentatges, afavorir la reflexió, difondre i donar valor a pràctiques, registrar i recollir evidències qualitatives i quantitatives de pràctiques d'activitats físiques dins i fora de l'escola entre altres aspectes.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebraran al voltant de les competències específiques.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i

que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en els referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El currículum de l'àrea d'educació física a l'etapa de l'educació primària s'estructura en cinc blocs de sabers que han de desenvolupar-se en diferents contextos per tal de generar situacions d'aprenentatge globals, riques i variades. A conseqüència d'aquest plantejament, les unitats didàctiques o projectes que es dissenyin no han d'estar centrades exclusivament en un únic bloc de sabers, sinó que han d'integrar sabers procedents de diferents blocs.

El bloc Resolució de problemes en situacions motrius, incorpora els sabers que intervenen en la pràctica de les activitats motrius com són la seva planificació i autoregulació, l'ús eficaç dels components qualitatius i quantitius de la motricitat i els processos de creativitat motriu.

El bloc Vida activa i saludable, incorpora els sabers relacionats amb diferents comportaments i hàbits que poden contribuir al manteniment o a la millora del benestar físic, mental i social i a la identificació dels que poden perjudicar-lo.

El bloc Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives, incorpora els sabers relacionats amb l'aprofitament del component lúdic, cultural i d'expressió i comunicació de l'activitat motriu des d'una perspectiva integradora.

El bloc Interacció amb l'entorn en el temps de lleure, incorpora els sabers relacionats amb l'aprofitament de les possibilitats que ofereixen des d'un punt de vista motriu i de manera sostenible el barri, el poble, la ciutat o el medi natural com una forma d'ocupació del temps de lleure.

El bloc Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius, incorpora els sabers relacionats amb l'acceptació d'un mateix i el desenvolupament de processos d'autoregulació de la resposta emocional de l'alumnat, l'adquisició d'habilitats socials, el foment de relacions constructives i inclusives i el rebuig a les conductes contràries a la convivència. Tot això en el marc de situacions derivades de la pràctica d'activitats físiques.

Competència específica 1.

Resoldre situacions motrius diverses de forma eficaç i creativa, articulant capacitats i habilitats motrius per a donar resposta a projectes i pràctiques d'activitats físiques de la vida quotidiana.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
1.1 Experimentar diferents maneres de donar resposta a projectes i pràctiques d'activitats físiques variades individuals i col·lectives, valorant-ne la consecució.	1.1 Desenvolupar projectes i pràctiques d'activitats físiques variades individuals i col·lectives, establint reptes possibles d'aconseguir, planificant les accions i valorant-ne la consecució tot identificant en què es pot millorar.	1.1 Desenvolupar projectes i pràctiques d'activitats físiques variades individuals i col·lectives, establint reptes possibles d'aconseguir, planificant les accions tot introduint canvis durant el procés per a assolir-los, si cal.
1.2 Adoptar decisions eficaces en la pràctica d'activitats físiques individuals i de col·laboració amb l'ús d'estratègies conegudes.	1.2 Adoptar decisions eficaces en la pràctica d'activitats físiques individuals, de cooperació, de col·laboració, d'oposició i de col·laboració-oposició amb l'ús d'estratègies conegudes i modificades.	1.2 Prendre decisions eficaces en la pràctica d'activitats físiques individuals, de cooperació, de col·laboració, d'oposició i de col·laboració-oposició amb l'ús d'estratègies conegudes, modificades i inèdites.
1.3 Emprar capacitats i habilitats motrius pròpies per a resoldre situacions motrius millorant progressivament el control corporal.	1.3 Emprar capacitats i habilitats motrius pròpies i apreses de manera eficaç per a resoldre situacions motrius millorant progressivament el control i el domini corporal.	1.3 Emprar capacitats i habilitats motrius pròpies i apreses de manera eficaç i creativa per a resoldre situacions motrius millorant progressivament el control i la coordinació corporal.

Aquesta competència específica fa referència al fet de ser capaç d'articular una sèrie de capacitats i habilitats motrius pròpies i apreses per tal de donar resposta a problemes motrius entesos com a reptes que cal superar, de tal manera que l'alumnat hagi de posar en joc els diferents elements que intervenen quan es duu a terme una activitat motriu.

Comporta prendre decisions, establir metes possibles d'assolir, elaborar plans senzills, planificar un conjunt d'actuacions, executar el que s'ha planificat, analitzar què passa durant el procés, canviar d'estratègia si cal i valorar-ne finalment el resultat. La solució aportada als reptes ha de ser eficaç i creativa i aplicable en altres àmbits i contextos quotidians de la vida diària i no només en les activitats pròpies de les classes d'educació física, fent així una autèntica transferència dels aprenentatges.

Totes aquestes estratègies s'han de desenvolupar en el si de situacions motrius que estiguin a l'abast de tothom, que siguin de dificultat variable i prou obertes i flexibles per permetre diferents solucions i maneres diverses de donar-hi resposta de tal manera que cadascú pugui adaptar-les a les seves característiques, de tipologia diversa, amb diferents variants i lògiques internes (individual, de col·laboració, de cooperació, d'oposició o de col·laboració-oposició) i amb amplitud de propostes que incloguin objectius i contextos de pràctica diferents i situacions de certa i incertesa.

L'assoliment d'aquesta competència específica es pot aconseguir a partir del que ha de ser necessàriament un ampli ventall de pràctiques: jocs, contes motors, desafiaments físics cooperatius, projectes motrius relacionats amb diferents elements com ara cordes, escola de circ, material autoconstruït, acrosport, activitats sobre rodes amb bicicletes,

patins o patinets, circuits, estacions, ambients d'aprenentatge, espais d'acció i aventura...

Els jocs preesportius, reduïts i esports adaptats i alternatius encaminats a la iniciació dels esports més institucionalitzats, que es presentaran amb tota la seva normativa i característiques durant l'etapa de l'educació secundària i que es troben a mig camí entre el joc lliure i el joc esportiu estàndard o esport també poden ser un bon recurs. Parteixen d'unes regles inicials, però tenen un gran marge de canvi i de modificació mentre es practiquen, així com la possibilitat de construir i donar lloc a nous jocs i a regles noves. Les persones docents i l'alumnat poden introduir modificacions en diferents elements dels jocs pel que fa a l'espai, el temps, les persones participants, el material i les normes. Aquestes modificacions han de permetre aprofitar tot el potencial educatiu d'aquest tipus d'activitats, afavorir la participació activa de tot l'alumnat evitant eliminacions i temps d'espera amb independència del nivell d'habilitat, integrar tots els gèneres en les mateixes activitats, reduir la competitivitat i fomentar la cooperació.

En tot cas cal defugir de la pràctica assimilada als esports de forma específica, especialment d'aquells coneguts i de molta difusió, sobretot sense realitzar cap tipus d'adaptació.

Competència específica 2.

Desenvolupar un estil de vida actiu i saludable, incorporant la pràctica habitual d'activitats físiques i altres comportaments beneficiosos per a la salut durant la vida quotidiana per a adquirir d'hàbits que contribueixin al benestar físic, mental i social.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
2.1 Identificar la pràctica habitual d'activitats físiques en la vida quotidiana, la higiene personal, l'educació postural, l'alimentació saludable, la hidratació i el descans com a comportaments beneficiosos per a la salut.	2.1 Incorporar la pràctica habitual d'activitats físiques en la vida quotidiana, la higiene personal, l'educació postural, l'alimentació saludable, la hidratació i el descans com a comportaments beneficiosos per a la salut valorant-ne la seva contribució al benestar físic, mental i social.	2.1 Integrar la pràctica habitual d'activitats físiques en la vida quotidiana, la higiene personal, l'educació postural, l'alimentació saludable, la hidratació i el descans com a comportaments beneficiosos per a la salut justificant-ne la seva contribució al benestar físic, mental i social i els perjudicis de no fer-ho.
2.2 Evitar conductes de risc, reconeixent els possibles riscos que poden existir en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida quotidiana.	2.2 Evitar conductes de risc, anticipant els possibles riscos que poden existir en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida quotidiana, aplicant protocols d'actuació bàsics	2.2 Adoptar mesures de seguretat i de prevenció d'accidents com a resultat de la presa de consciència dels possibles riscos que poden existir en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida

	en cas d'accidents o lesions.	quotidiana, aplicant protocols d'actuació i tècniques bàsiques de primers auxilis en cas d'accidents o lesions.

Aquesta competència específica fa referència al fet d'incorporar progressivament de manera habitual a l'estil de vida propi tot un seguit de pràctiques, comportaments i hàbits saludables que contribueixin al manteniment i millora de la salut, el benestar i la qualitat de vida. Això passa per saber quins comportaments componen un estil de vida actiu i saludable, què implica aquest estil de vida i per què és necessari incorporar-lo a l'estil de vida propi.

La seva adquisició s'aconseguirà a través de la participació activa de l'alumnat en una gran varietat de propostes de pràctiques d'activitats físiques que li ofereixin experiències gratificants que el facin sentir bé, a més de proporcionar-li un ampli bagatge d'experimentació motriu. Si es compleix aquesta premissa i les experiències educatives són positives i agradables serà més fàcil que la pràctica d'activitats físiques acabi formant part de l'estil de vida propi.

També contribuiran a l'assoliment d'aquesta competència específica l'anàlisi de situacions quotidianes i de comportaments i hàbits beneficiosos per a la salut relacionats amb la pràctica habitual d'activitats físiques saludables, la higiene personal, l'educació postural, l'alimentació saludable, la hidratació i el descans així com la reflexió sobre els comportaments i hàbits perjudicials que poden suposar un cert risc per a la salut que es produeixen en situacions quotidianes i en la pràctica d'activitats físiques, la interiorització de tots aquests conceptes de manera lúdica i jugada, les activitats de sensibilització al centre amb implicació de l'alumnat, les persones docents i les famílies com ara esmorzars saludables, patis actius, pauses actives o desplaçaments actius, l'organització d'activitats intercentres, l'aprenentatge sobre aspectes de la construcció d'una vida activa, les dinàmiques grupals reflexives en forma de debat per exemple en relació a comportaments o actituds en esdeveniments esportius, l'elaboració de campanyes de conscienciació, la simulació de protocols d'intervenció davant d'accidents o lesions, el coneixement i l'elaboració d'una imatge positiva d'un mateix...

I tot això a través de sessions puntuals repartides al llarg del curs, unitats didàctiques o projectes, jornades, setmanes culturals o especials, projectes interdisciplinaris o organització d'altres tipus d'esdeveniments.

Competència específica 3.

Prendre part en activitats motrius individuals i col·lectives, de joc i d'expressió i comunicació corporal per a integrar-les en el repertori motriu i afavorir les relacions interpersonals.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
3.1 Participar activament en els jocs i en activitats col·lectives senzilles d'expressió i comunicació corporal pròpies de l'entorn proper gaudint de la seva pràctica, tot afavorint la seva pervivència.	3.1 Participar activament en els jocs i en activitats col·lectives elaborades d'expressió i comunicació corporal pròpies de l'entorn proper i d'altres llocs del món gaudint de la seva pràctica, tot afavorint les relacions interpersonals.	3.1 Participar activament en els jocs i en activitats col·lectives elaborades d'expressió i comunicació corporal pròpies de l'entorn proper i d'altres llocs del món gaudint de la seva pràctica, tot afavorint la seva difusió.
3.2 Practicar jocs i activitats individuals i col·lectives d'expressió i comunicació corporal tot defugint d'assignar-les a un tipus determinat de persones segons el seu gènere.	3.2 Practicar jocs i activitats individuals i col·lectives d'expressió i comunicació corporal tot defugint d'assignar-les a un tipus determinat de persones segons el seu gènere identificant i rebutjant comportaments discriminatoris.	3.2 Practicar jocs i activitats individuals i col·lectives d'expressió i comunicació corporal tot defugint d'assignar-les a un tipus determinat de persones segons el seu gènere identificant i rebutjant comportaments discriminatoris i estereotips de gènere, fent-ne sensibilització per evitar-ne la seva reproducció.
3.3 Comunicar vivències, emocions i idees a través de manifestacions expressives senzilles utilitzant els recursos expressius del propi cos.	3.3 Comunicar vivències, emocions i idees a través de manifestacions expressives elaborades utilitzant els recursos expressius del propi cos.	3.3 Comunicar vivències, emocions i idees a través de manifestacions expressives elaborades de manera creativa utilitzant els recursos expressius del propi cos.

Aquesta competència específica fa referència al fet d'aprofundir en les potencialitats dels components lúdic, expressiu i inclusiu que poden abordar-se a través de la participació activa en activitats motrius individuals o grupals i d'aprofitar aquests components per afavorir l'aprenentatge, com a eina de socialització i des del seu caire de dipositaris d'elements del patrimoni cultural, per contribuir al seu reconeixement i a la seva difusió i conservació.

El joc és en si mateix una font educativa rica en situacions i vivències i a la vegada acte recreatiu que implica la realització d'activitats regulades per unes normes. Pot ser individual quan no hi ha interacció amb altres persones o col·lectiu quan hi ha interacció amb més d'una persona participant o grup de persones participants. Serà aleshores quan es podran establir diversos tipus de relacions entre els participants que poden donar lloc a diferents tipologies de jocs. A més, la participació en el joc també pot possibilitar el coneixement de la història, els valors i les tradicions de l'entorn social més proper i d'arreu del món. Per això cal que les persones docents proposin, difonguin i fins i tot recuperin jocs populars i tradicionals d'arreu. Aquests tipus de jocs poden ser també una eina per contribuir a respectar diferents aspectes relacionats amb la interculturalitat, la integració i la inclusió.

Les activitats d'expressió i comunicació corporal permeten aprofitar les capacitats d'expressió, creació i representació que formen part de la individualitat de cadascú per tal de comunicar-se i relacionar-se amb les altres persones utilitzant el llenguatge del cos i el moviment en un espai i un temps determinat fent servir estímuls sensorials o no. El llenguatge corporal manifesta els estats d'ànim i ofereix una informació molt valuosa de com se sent una persona. El coneixement i la pràctica d'aquestes activitats proporcionen eines per a l'autoconeixement i per a la comprensió de les expressions de les altres persones i d'aquesta manera incideixen en les relacions interpersonals i poden ajudar a l'alumnat a millorar la seva participació en la vida col·lectiva. A través d'activitats d'expressió i comunicació corporal també es poden donar a conèixer i valorar elements del patrimoni cultural.

L'assoliment d'aquesta competència específica es pot abordar a partir de jocs lliures i espontanis planificats i programats, jocs reglats, jocs populars i tradicionals, jocs multiculturals i d'altres parts del món, danses tradicionals, modernes i d'altres països, tècniques expressives com ara la improvisació, la mímica o la pantomima, jocs de rol, dramatitzacions, teatre d'ombres, teatre de llum negra o similar, activitats rítmiques, percussions corporals, balls, coreografies... També es poden dur a terme debats sobre estereotips de gènere encara presents a la pràctica d'activitats físiques i a la societat i de com prevenir-los i evitar-los.

Competència específica 4.

Valorar l'entorn com a espai de pràctica d'activitats físiques i d'ocupació del temps de lleure, utilitzant-lo de manera respectuosa i responsable per a participar de la seva conservació i millora.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
4.1 Practicar algun tipus d'activitat física vinculada al barri, poble o ciutat o al medi natural com una forma d'enriquir les tipologies d'activitats físiques que es donen en contextos de pràctica motriu a l'escola i d'ocupar el temps de lleure.	4.1 Practicar activitats físiques variades vinculades al barri, poble o ciutat o al medi natural com una forma d'enriquir les tipologies d'activitats físiques que es donen en contextos de pràctica motriu a l'escola i d'ocupar el temps de lleure.	4.1 Practicar activitats físiques variades vinculades al barri, poble o ciutat o al medi natural com una forma d'enriquir les tipologies d'activitats físiques que es donen en contextos de pràctica motriu a l'escola i d'ocupar el temps de lleure identificant les possibilitats que ofereixen els diferents entorns.
4.2 Valorar l'entorn com a espai de pràctica d'activitats físiques saludables i satisfactòries en el temps de lleure fent-ne un ús respectuós.	4.2 Valorar l'entorn com a espai de pràctica d'activitats físiques saludables i satisfactòries en el temps de lleure, contribuint a la seva conservació utilitzant els espais, els materials i les instal·lacions de manera respectuosa i responsable.	4.2 Valorar l'entorn com a espai de pràctica d'activitats físiques saludables i satisfactòries en el temps de lleure, contribuint a la seva conservació utilitzant els espais, els materials i les instal·lacions de manera respectuosa i responsable i de les mesures que cal

		prendre per minimitzar-ne les afectacions.

Aquesta competència específica fa referència a la capacitat d'aprendre a interactuar amb l'entorn a través de l'activitat física, fent un ús responsable del temps d'oci per tal d'enriquir i complementar les tipologies d'activitats físiques que es donen en contextos escolars i també per compensar la rutina diària i combatre el sedentarisme. Aquesta interacció ha de ser sostenible en relació amb els mitjans emprats i els recursos mediambientals i ha de mostrar-se respectuosa i contribuir a la conservació i millora del medi on es duu a terme. També ha de permetre prendre consciència que a partir de gestos i conductes senzilles es pot contribuir al bé comú. Des d'aquest enfocament s'inclouria l'autoconstrucció de materials.

L'aprenentatge per l'ocupació del temps de lleure és un procés pel qual l'alumnat ha de ser capaç progressivament d'organitzar i gestionar la pròpia pràctica, tant des d'un punt de vista recreatiu i de lleure saludable i sostenible, que han de ser els prioritaris, com des d'un punt de vista formatiu.

Per assolir aquesta competència específica cal proposar activitats en què l'alumnat pugui conèixer i comenci a ser capaç d'analitzar les possibilitats d'entorns i espais diversos i les ofertes d'activitats físiques que ofereix l'escola, el barri, el poble, la ciutat o el medi natural. Els parcs, les pistes poliesportives, la platja, la muntanya, els clubs esportius, les instal·lacions esportives municipals... poden ser exemples d'escenaris en què l'activitat física serveixi de mitjà per al coneixement de l'entorn. A més, conèixer i interactuar amb l'entorn, afavorirà que es respecti i se'n tingui cura.

Les oportunitats que ofereix l'entorn són molt variades. Des de les activitats que es poden dur a terme en espais o instal·lacions més vinculades al barri, el poble o la ciutat com els desplaçaments actius saludables i sostenibles a peu o en bicicleta, diferents tipologies de danses urbanes, parkour, parcs de patinatge, activitats aquàtiques de natació i en general activitats d'aprofitament de les instal·lacions de clubs esportius o instal·lacions esportives municipals i en col·laboració amb els consells esportius, fins a les que segons la ubicació, les possibilitats de cada centre i la disponibilitat d'accés a diferents emplaçaments es poden dur a terme en el medi natural com ara rutes en bicicleta, senderisme, escalada, espeleologia, esquí, orientació, activitats aquàtiques de vela i en general qualsevol tipus d'activitat física a la natura, plogging, diferents tècniques de fer nusos amb cordes...

Aquest tipus d'activitats s'han de dur a terme sempre que sigui necessari sota la supervisió de professionals i tècnics qualificats que en garanteixin un correcte desenvolupament.

Totes aquestes activitats s'han d'afrontar des de l'òptica dels projectes dirigits a la interacció amb l'entorn des d'un enfocament sostenible, on també s'inclouen les activitats complementàries i extraescolars tan vinculades amb aquest tipus d'experiències i que en cap moment han d'estar en contradicció amb els valors que es transmeten durant les classes d'educació física.

Competència específica 5.

Mostrar comportaments i actituds empàtiques i inclusives en la pràctica d'activitats físiques, emprant habilitats socials i processos d'autoregulació per a fomentar la convivència.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
5.1 Participar en activitats físiques percebent les emocions i els sentiments propis i de les altres persones, controlant les emocions pròpies negatives que hi puguin aparèixer fomentant la convivència.	5.1 Participar en activitats físiques reconeixent les emocions i els sentiments propis i de les altres persones, autoregulant el propi comportament i les emocions negatives que hi puguin aparèixer fomentant la convivència.	5.1 Comprendre les conductes, les emocions i els sentiments propis i de les altres persones autoregulant el propi comportament i les emocions negatives que hi puguin aparèixer, expressant-les de forma assertiva fomentant la convivència.
5.2 Respectar les normes de funcionament de la classe, les regles de les activitats practicades, els espais i els materials emprats en els contextos de pràctica motriu a l'escola.	5.2 Respectar les normes consensuades de funcionament de la classe, les regles de les activitats practicades, els espais i els materials emprats en els contextos de pràctica motriu a l'escola.	5.2 Respectar les normes consensuades de funcionament de la classe, les regles de les activitats practicades, contribuint a la seva creació, modificació i millora, els espais i els materials emprats en els contextos de pràctica motriu a l'escola.
5.3 Reconeixer que en la pràctica d'activitats físiques tothom és diferent.	5.3 Valorar les diferències individuals de tothom en la pràctica d'activitats físiques com a un enriquiment personal i col·lectiu.	5.3 Valorar les diferències individuals de tothom en la pràctica d'activitats físiques com a un enriquiment personal i col·lectiu mostrant una actitud crítica amb els estereotips dels models corporals en els mitjans de comunicació i la publicitat.
5.4 Desenvolupar habilitats socials a través de la participació en contextos de pràctica motriu a l'escola, iniciant-se en la resolució de conflictes.	5.4 Desenvolupar habilitats socials a través de la participació en contextos de pràctica motriu a l'escola, utilitzant estratègies de resolució de conflictes.	5.4 Mostrar habilitats socials en la resolució de conflictes de manera assertiva i respecte per la diversitat de tot tipus en contextos de pràctica motriu a l'escola i en la societat.
5.5 Mostrar una actitud de rebuig vers a actuacions contràries a la convivència en la pràctica d'activitats físiques.	5.5 Rebutjar qualsevol tipus d'actuacions contràries a la convivència en la pràctica d'activitats físiques.	5.5 Rebutjar críticament qualsevol tipus d'actuacions contràries a la convivència en la pràctica d'activitats físiques i a la societat.

Aquesta competència específica és de caràcter transdisciplinari i impregna la globalitat de l'àrea d'educació física en benefici de la millora de les relacions entre les persones que comparteixen un espai comú. Té un vessant més personal i un altre més col·lectiu.

Incorpora elements personals, socials i ètics de tal manera que posa en valor la capacitat de controlar el propi comportament, posant-lo al servei de metes personals o col·lectives, especialment en contextos que requereixen esforç, superació i constància,

activant l'automotivació i l'actitud positiva per afrontar reptes, regulant la impulsivitat, tolerant la frustració i perseverant davant de les dificultats.

Des d'un vessant personal fa referència al fet de ser capaç d'acceptar-se un mateix, de percebre i identificar les emocions pròpies que es generen durant la pràctica d'activitats físiques i de saber gestionar-les adequadament per tal de regular el comportament d'un mateix i d'entendre la conducta, les emocions i els sentiments de les altres persones.

Es tracta d'acceptar a tothom amb independència de les seves característiques personals, de respectar les normes i l'entorn de pràctica, d'acceptar el resultat en els jocs, de valorar l'interès col·lectiu per sobre de l'individual i d'esforçar-se per assolir una fita comuna, entre d'altres.

Des d'un vessant col·lectiu fa referència a posar en joc habilitats socials per relacionar-se amb les persones amb les quals es convergeix en la pràctica d'activitats físiques, valorant les diferències individuals que existeixin com un element enriquidor.

Es tracta de dialogar, negociar, debatre, contrastar idees i posar-se d'acord per resoldre situacions, prendre decisions, expressar propostes, pensaments i emocions, escoltar activament, empatitzar, agrair, disculpar-se i actuar amb assertivitat.

Aquestes habilitats socials han de possibilitar que l'alumnat afronti els conflictes de forma assertiva, contemplant també la perspectiva de les altres persones implicades i buscant solucions justes consensuades que satisfacin les necessitats mínimes de les parts implicades.

Un plantejament d'aquest estil implica necessàriament desenvolupar actituds empàtiques i pràctiques inclusives, a través d'accions que també tinguin present el benestar de les altres persones i mostrar-se de manera crítica davant de qualsevol tipus d'estereotip i d'actuacions discriminatòries, violentes o contràries a la convivència tant en contextos escolars com de la vida quotidiana, aplicant estratègies per abordar-les i actuant amb valors associats a la responsabilitat, l'equitat, la inclusió, l'empatia, l'amistat, la tolerància, el respecte, la capacitat crítica i autocrítica, la solidaritat, la cooperació, la justícia i la pau.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon curs

Resolució de problemes en situacions motrius

- Resolució de reptes i projectes motrius
 - Vivència de pràctiques d'activitats físiques múltiples i variades a l'escola.
 - Identificació dels límits i de les possibilitats del propi cos en la realització d'activitats físiques.
 - Planificació de projectes d'activitats físiques senzilles.
 - Identificació dels encerts i de les errades comesos en l'execució d'activitats motrius.
 - Identificació dels condicionants fisiològics i biològics propis (asma, cardiopaties, lesions...), si n'hi ha, en la pràctica d'activitats físiques.
 - Identificació del ritme cardíac i respiratori com a indicador de la intensitat de l'esforç en l'execució d'activitats físiques.
 - Adequació de les accions pròpies a les capacitats i limitacions personals i a les condicions de realització de les situacions motrius plantejades.
 - Coordinació d'accions amb les altres persones en situacions de pràctica d'activitats físiques col·laboratives.
 - Aplicació d'estratègies de resolució de situacions motrius conegudes plantejades o practicades anteriorment.
 - Esquema corporal
 - Coneixement de les principals parts del cos de manera vivenciada.
 - Consciència del to muscular, la relaxació i la respiració del propi cos en situacions de repòs i en moviment millorant progressivament el control i domini corporal.
 - Experimentació de postures i moviments corporals diferents en situacions motrius variades.
 - Afirmació de la lateralitat predominant en un mateix a través de tasques centrades fonamentalment en els segments corporals dominants.
 - Experimentació de situacions motrius d'equilibri i desequilibri estàtic i dinàmic en diferents situacions motrius senzilles.
 - Interacció del propi cos amb l'espai i el temps a partir de vivències sensorials i motrius.
 - Habilitats motrius
 - Execució de desplaçaments, salts, girs, maneig i control d'objectes en situacions motrius diverses millorant progressivament el control corporal.
 - Utilització de les capacitats físiques de forma genèrica i jugada a través d'activitats d'intensitat entre moderada i elevada.
 - Realització d'activitats d'activació corporal i de relaxació de forma jugada en el cas d'activitats físiques d'intensitat entre moderada i elevada.

Vida activa i saludable

- Hàbits saludables
 - Reconeixement dels efectes físics beneficiosos que la pràctica habitual d'activitats físiques i un estil de vida actiu tenen per a la salut en la vida quotidiana.
 - Valoració de la importància de mantenir uns hàbits higiènics en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
 - Valoració de la necessitat de fer servir un equipament que permeti dur a terme pràctiques d'activitats físiques d'una manera adequada.
 - Utilització de postures adequades a les necessitats motrius en situacions quotidianes.
 - Identificació dels aliments que són saludables i dels que no ho són en la dieta alimentària diària.

- Realització d'una correcta hidratació en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
- Coneixement de les hores necessàries de descans diari per a compensar i recuperar-se de l'esforç físic i mental d'acord amb les necessitats pròpies de l'edat.
 - Mesures de seguretat i primers auxilis
- Respecte vers les mesures bàsiques de seguretat d'un mateix en la pràctica d'activitats físiques.
- Utilització amb cura dels espais i materials usats en la pràctica d'activitats físiques.
- Reconeixement de les possibles situacions de risc, accidents o lesions que es poden produir en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida quotidiana.

Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives

- Joc
- Reconeixement del joc com a mitjà de relació amb les altres persones i de divertiment a través de la pràctica de jocs senzills.
- Participació en els jocs practicats a l'escola ajustant la pròpia actuació, pel que fa a aspectes motrius.
- Participació en el desenvolupament de jocs col·laboratius, mostrant respecte i responsabilitat.
- Participació en jocs tradicionals i populars com a element de la realitat social i cultural.
- Respecte vers les normes i les persones que participen en els jocs que es practiquen a l'escola.
- Coneixement del fet que les pràctiques de les diferents activitats físiques i jocs no estan associades a un gènere determinat a través de la participació en activitats motrius.
- Coneixement de dones esportistes referents en la societat actual.
- Participació en tota mena de jocs i activitats d'expressió i comunicació corporal indistintament del gènere de les persones participants.
 - Expressió i comunicació corporal
- Exploració de les possibilitats expressives del cos i el moviment en situacions motrius variades.
- Exploració de les possibilitats expressives amb objectes i materials en situacions motrius variades.
- Comunicació d'emocions, idees, personatges o situacions a través del cos, el gest i el moviment de manera espontània en situacions motrius variades.
- Adequació del moviment i l'expressió a pulsacions i estructures rítmiques i musicals senzilles o estímuls visuals, plàstics, verbals o d'altre tipus en situacions motrius variades.
- Participació en activitats col·lectives d'expressió i comunicació corporal que es proposen a l'escola.
- Reproducció de balls, danses i coreografies senzilles de l'entorn proper.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Temps de lleure saludable
- Valoració de les pràctiques d'activitats físiques programades que es realitzen fora de l'escola.
- Enumeració de les activitats físiques que l'alumnat faci durant el temps de lleure amb la intenció que tothom en conegui de noves.
- Identificació d'alguna entitat de l'entorn més proper que fa pràctiques d'activitats físiques saludables.
- Descripció de les característiques que defineixen el temps de lleure saludable, satisfactori i respectuós amb l'entorn.

- Coneixement d'algunes pràctiques d'activitats físiques que es poden dur a terme al barri, poble o ciutat o al medi natural.
- Construcció de materials senzills i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.

Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius

- Gestió emocional
 - Identificació de la pràctica d'activitats físiques com a una manera saludable de conèixer-se a un mateix.
 - Percepció de conductes, sentiments i emocions pròpies i de les altres persones com a resultat de la participació en activitats físiques controlant les pròpies emocions.
 - Verbalització d'emocions derivades de la interacció social en situacions motrius col·lectives.
 - Habilitats socials
 - Participació en l'elaboració de les normes de funcionament del grup en la pràctica d'activitats físiques i compromís d'aplicar-les.
 - Respecte per les normes dels jocs col·lectius en què es participa.
 - Acceptació de la pròpia imatge corporal, valorant i apreciament el propi cos.
 - Col·laboració amb tothom en la pràctica d'activitats físiques diverses, mostrant respecte per totes les persones amb independència de les seves característiques personals.
 - Desenvolupament inicial d'habilitats socials d'acollida, inclusió, ajuda, cooperació i estratègies de resolució de conflictes a través de la participació en activitats físiques.
 - Acceptació de les idees, les opinions i els sentiments de les altres persones que puguin sorgir en la pràctica d'activitats físiques.
 - Identificació d'actuacions discriminatòries i de violència en la pràctica d'activitats físiques a l'escola.

Tercer i quart cursos

Resolució de problemes en situacions motrius

- Resolució de reptes i projectes motrius
 - Vivència de pràctiques d'activitats físiques múltiples i variades a l'escola i a l'entorn.
 - Acceptació dels límits i de les possibilitats del propi cos en la realització d'activitats físiques.
 - Planificació i autoregulació durant el procés de projectes d'activitats físiques senzilles.
 - Identificació prèvia de les possibles dificultats i dels encerts i de les errades comesos en l'execució d'activitats motrius.
 - Reconeixement de les activitats físiques que es poden completar amb èxit en funció dels condicionaments fisiològics i biològics propis, si n'hi ha, en la pràctica d'activitats físiques.
 - Consciència de la necessitat de regular la intensitat de l'esforç en l'execució d'activitats físiques, associant el ritme cardíac i respiratori a la intensitat de l'activitat.
 - Adequació de les accions pròpies a les capacitats i limitacions personals i a l'objectiu, la lògica interna, l'espai, el temps, el material, les normes i els participants de les situacions motrius plantejades.
 - Coordinació d'accions amb les altres persones en situacions de pràctica d'activitats físiques col·laboratives i cooperatives.
 - Modificació d'estratègies de resolució de situacions motrius conegudes ja plantejades o practicades anteriorment.
 - Esquema corporal

- Coneixement dels principals músculs, ossos i articulacions del cos de manera vivenciada.
- Aplicació del to muscular, la relaxació i la respiració del propi cos en situacions de repòs i en moviment millorant progressivament el control i el domini corporal.
- Adequació de les postures i moviments corporals a les diferents necessitats de les situacions motrius plantejades.
- Consolidació de la lateralitat predominant en un mateix, introducció dels segments corporals no dominants a través de tasques que impliquin la utilització del segment corporal dominant i no dominant i projecció de la lateralitat referida a les altres persones, els objectes i l'espai.
- Utilització de l'equilibri estàtic i dinàmic en diferents situacions motrius senzilles que impliquin variacions en els diferents elements que hi intervenen: base de sustentació, superfície de contacte, centre de gravetat del cos, receptors sensorials implicats, control d'objectes i combinació amb altres persones.
- Estructuració del propi cos en relació amb l'espai i el temps en situacions motrius senzilles.
 - Habilitats motrius
- Execució de desplaçaments, salts, gir, maneig i control d'objectes en situacions motrius diverses millorant progressivament l'eficàcia, el control i el domini corporal.
- Utilització de les capacitats físiques de forma genèrica i jugada a través d'activitats d'intensitat entre moderada i elevada orientades a la millora de l'autoconeixement.
- Realització d'alguns exercicis d'escalfament i d'estiraments adequats segons una pauta donada en el cas d'activitats físiques d'intensitat entre moderada i elevada.

Vida activa i saludable

- Hàbits saludables
- Reconeixement dels efectes físics i mentals beneficiosos que la pràctica habitual d'activitats físiques i un estil de vida actiu tenen per a la salut en la vida quotidiana.
- Aplicació d'hàbits higiènics de manera regular en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
- Valoració de la importància de fer servir un equipament que permeti dur a terme pràctiques d'activitats físiques d'una manera adequada.
- Utilització de postures adequades en accions motrius habituals i en situacions quotidianes.
- Coneixement dels beneficis per a la salut d'una dieta alimentària equilibrada, adequada i variada.
- Coneixement dels beneficis d'una correcta hidratació en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
- Valoració de la importància de les hores necessàries de descans diari per a compensar i recuperar-se de l'esforç físic i mental d'acord amb les necessitats pròpies de l'edat.
 - Mesures de seguretat i primers auxilis
- Respecte vers les mesures bàsiques de seguretat d'un mateix i de les altres persones, anticipant els possibles riscos en la pràctica d'activitats físiques.
- Col·laboració en l'organització i manteniment dels espais i materials segurs usats en la pràctica d'activitats físiques.
- Aplicació de protocols d'actuació bàsics en cas d'accidents o lesions simulats o reals en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida quotidiana.

Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives

- Joc

- Valoració del joc com a mitjà de relació amb les altres persones i de divertiment a través de la pràctica de jocs elaborats.
- Participació en els jocs practicats a l'escola ajustant la pròpia actuació pel que fa a aspectes motrius i de relació amb els companys.
- Participació en el desenvolupament de jocs col·laboratius i cooperatius, mostrant una actitud d'acceptació vers els companys.
- Participació en jocs tradicionals, populars i d'altres parts del món com a activitat de reconeixement a les diferents cultures.
- Comprensió i respecte vers les normes i valoració de les persones que participen en els jocs que es practiquen a l'escola.
- Coneixement del fet que les pràctiques de les diferents activitats físiques, jocs i esports no estan associades a un gènere determinat a través de la participació en activitats motrius.
- Coneixement de dones esportistes referents en la societat actual i del passat valorant els mèrits que les han convertit en referent.
- Participació en tot tipus de jocs i activitats d'expressió i comunicació corporal identificant i rebutjant comportaments discriminatoris.
 - Expressió i comunicació corporal
- Utilització del cos i el moviment com a instruments d'expressió i comunicació en situacions motrius variades.
- Utilització d'objectes i materials com a instruments d'expressió i comunicació en situacions motrius variades.
- Comunicació d'emocions, idees, personatges, situacions, històries reals o imaginàries utilitzant el cos, el gest i el moviment de manera contextualitzada en situacions motrius variades.
- Sincronització del moviment i l'expressió amb pulsacions i estructures rítmiques i musicals o estímuls visuals, plàstics, verbals o d'altre tipus en situacions motrius variades.
- Participació en activitats col·lectives d'expressió i comunicació corporal que es proposen a l'escola coordinant-se amb les persones del grup.
- Elaboració de balls, danses i coreografies senzilles de l'entorn proper o d'altres llocs del món.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Temps de lleure saludable
- Participació en la planificació de les pràctiques d'activitats físiques programades que es realitzen fora de l'escola.
- Descripció de les activitats físiques que l'alumnat faci durant el temps de lleure amb la intenció que tothom en conegui de noves.
- Identificació d'algunes de les entitats de l'entorn més proper que fan pràctiques d'activitats físiques saludables on predomina el joc net i el respecte per l'entorn.
- Identificació del temps de lleure com a espai per a la pràctica d'activitats físiques saludables i satisfactòries i respectuoses i responsables amb l'entorn.
- Coneixement d'algunes pràctiques d'activitats físiques que es poden dur a terme al barri, poble o ciutat o al medi natural i de les mesures que es poden prendre per no malmetre l'entorn.
- Construcció de materials funcionals i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.

Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius

- Gestió emocional

- Identificació de la pràctica d'activitats físiques com a una manera saludable de conèixer-se a un mateix i a les altres persones.
- Reconeixement de sentiments i emocions pròpies i de les altres persones com a resultat de la participació en activitats físiques autoregulant el propi comportament.
- Ús de l'escolta activa i d'estratègies de resolució de conflictes en situacions motrius col·lectives.
 - Habilitats socials
- Elaboració de les normes de funcionament del grup en la pràctica d'activitats físiques i compromís d'aplicar-les.
- Respecte per les normes dels jocs col·lectius en què es participa, contribuint a la seva elaboració.
- Acceptació de la pròpia imatge corporal i de la realitat corporal de les altres persones.
- Col·laboració amb tothom en la pràctica d'activitats físiques diverses, mostrant empatia per totes les persones amb independència de les seves característiques personals.
- Desenvolupament d'habilitats socials d'acollida, inclusió, ajuda, cooperació i estratègies de resolució de conflictes a través de la participació en activitats físiques.
- Acceptació de les idees, les opinions i els sentiments de les altres persones que puguin sorgir en la pràctica d'activitats físiques i expressió de les pròpies.
- Rebuig a qualsevol tipus d'actuacions discriminatòries i de violència en la pràctica d'activitats físiques a l'escola.

Cinquè i sisè curs

Resolució de problemes en situacions motrius

- Resolució de reptes i projectes motrius
- Elaboració de pràctiques d'activitats físiques múltiples i variades a l'escola i a l'entorn.
- Planificació de propostes realistes segons els límits i les possibilitats del propi cos en la realització d'activitats físiques.
- Planificació i autoregulació durant el procés i valoració del resultat de projectes d'activitats físiques complexes.
- Identificació prèvia de les possibles dificultats i dels encerts i de les errades comesos en l'execució d'activitats motrius, elaborant propostes de millora.
- Presa de decisions que afectin la realització d'activitats físiques en funció dels condicionaments fisiològics i biològics propis, si n'hi ha, en la pràctica d'activitats físiques.
- Regulació de la intensitat i la durada de l'esforç en l'execució d'activitats físiques en funció del seu objectiu i d'un mateix, mantenint un ritme cardíac i respiratori saludable.
- Aplicació de les accions pròpies més òptimes a les capacitats i limitacions personals i a l'objectiu, la lògica interna, l'espai, el temps, el material, les normes i els participants de les situacions motrius plantejades.
- Coordinació d'accions amb les altres persones en situacions de pràctica d'activitats físiques col·laboratives, cooperatives i de cooperació-oposició.
- Elaboració d'estratègies inèdites de resolució de situacions motrius no plantejades o practicades anteriorment.
 - Esquema corporal
- Coneixement dels principals músculs, ossos i articulacions del cos que intervenen en els diferents moviments, exercicis o activitats de manera vivenciada.
- Utilització del to muscular, la relaxació i la respiració del propi cos aplicats a la resolució de situacions de repòs i en moviment millorant progressivament el control i domini corporal.
- Adequació eficaç de les postures i moviments corporals a les diferents necessitats de les situacions motrius plantejades.

- Execució de la lateralitat amb els segments corporals dominants i no dominants i la seva combinació a través de situacions motrius que impliquin successió o simultaneïtat en l'ús dels dos segments.
- Utilització de l'equilibri estàtic i dinàmic aplicat a diferents situacions motrius complexes que impliquin variacions en els diferents elements que hi intervenen: base de sustentació, superfície de contacte, centre de gravetat del cos, receptors sensorials implicats, control d'objectes i combinació amb altres persones.
- Estructuració del propi cos en relació amb l'espai i el temps en situacions motrius complexes.
 - Habilitats motrius
- Execució de desplaçaments, salts, girs, maneig i control d'objectes i les seves combinacions adaptats a situacions motrius diverses de manera coordinada, eficaç i creativa.
- Utilització de les capacitats físiques de forma genèrica i jugada a través d'activitats d'intensitat entre moderada i elevada orientades a la millora de la salut i de l'autoconeixement.
- Realització d'exercicis d'escalfament i d'estiraments de manera correcta, essent conscient de la seva funció en el cas d'activitats físiques d'intensitat entre moderada i elevada.

Vida activa i saludable

- Hàbits saludables
- Reconeixement dels efectes físics, mentals i socials beneficiosos que la pràctica habitual d'activitats físiques i un estil de vida actiu tenen per a la salut en la vida quotidiana i dels perjudicis d'un estil de vida sedentari.
- Aplicació de manera autònoma d'hàbits higiènics de manera regular en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana, entenent els beneficis que comporten per a la salut.
- Explicitació de les raons per les quals s'ha de fer servir un equipament que permeti dur a terme pràctiques d'activitats físiques d'una manera adequada i les característiques que ha de tenir.
- Utilització de postures adequades en accions motrius específiques i en situacions quotidianes.
- Justificació dels beneficis per a la salut d'una dieta alimentària equilibrada, adequada i variada i dels efectes negatius d'una dieta alimentària no saludable.
- Argumentació de la necessitat de mantenir una correcta hidratació en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
- Justificació de la necessitat del descans diari per a compensar i recuperar-se de l'esforç físic i mental d'acord amb les necessitats pròpies de l'edat.
 - Mesures de seguretat i primers auxilis
- Adopció de mesures de seguretat i de prevenció d'accidents vers un mateix i de les altres persones en la pràctica d'activitats físiques amb coneixement dels possibles riscos.
- Contribució responsable a l'organització i manteniment dels espais i materials segurs usats en la pràctica d'activitats físiques.
- Aplicació de protocols d'actuació i tècniques bàsiques de primers auxilis en cas d'accidents o lesions simulats o reals en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la vida quotidiana.

Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives

- Joc

- Utilització del joc com a mitjà de relació amb les altres persones i de divertiment a través de la pràctica de jocs elaborats.
- Valoració com a valors fonamentals dels jocs practicats a l'escola l'esforç personal i les relacions que s'estableixen amb el grup i actuar d'acord amb ells.
- Participació activa en la creació i desenvolupament de jocs col·laboratius i cooperatius mostrant-se respectuós amb les normes i els companys.
- Participació en jocs tradicionals, populars, d'altres parts del món, jocs preesportius, reduïts i esports adaptats i alternatius enriquint el repertori motriu.
- Acceptació i respecte vers les normes, mostrant capacitat de modificar-les i crear-ne de noves, i les persones que participen en els jocs que es practiquen a l'escola independentment del resultat.
- Comprensió del fet que les pràctiques de les diferents activitats físiques, jocs i esports no estan associades a un gènere determinat a través de la participació en activitats motrius.
- Coneixement de dones esportistes referents en la societat actual i del passat comprenent els mecanismes socials que han originat la seva poca visibilitat i valorant la necessitat de reparar aquesta circumstància.

- Participació en tot tipus de jocs i activitats d'expressió i comunicació corporal identificant i rebutjant comportaments discriminatoris i estereotips de gènere tot evitant-ne la seva reproducció.

- Expressió i comunicació corporal

- Aprofitament dels recursos i possibilitats que ofereix el llenguatge corporal com a instruments d'expressió i comunicació en situacions motrius variades.
- Utilització d'objectes i materials per expressar-se i en la realització de representacions i dramatitzacions.
- Comunicació d'emocions, idees, personatges, situacions, històries reals o imaginàries utilitzant el cos, el gest i el moviment de manera contextualitzada i creativa en situacions motrius variades.
- Composició individual i col·lectiva de moviments expressius a partir d'estímul rítmics i musicals o estímuls visuals, plàstics, verbals o d'altre tipus en situacions motrius variades.
- Participació en activitats col·lectives d'expressió i comunicació corporal que es proposen a l'escola en coordinació amb les persones del grup de manera creativa.
- Creació de balls, danses i coreografies senzilles actuals o inspirades en d'altres de l'entorn proper o d'altres llocs del món.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Temps de lleure saludable

- Participació en la planificació i el desenvolupament de les pràctiques d'activitats físiques programades que es realitzen fora de l'escola, posant en pràctica els aprenentatges adquirits prèviament en la seva preparació.
- Explicació de les activitats físiques que l'alumnat faci durant el temps de lleure, documentant-les, amb la intenció que tothom en conegui de noves.
- Interès en algunes de les entitats de l'entorn més proper que fan pràctiques d'activitats físiques saludables on predomina el joc net i el respecte per l'entorn.
- Gestió del propi temps de lleure com a espai per a la pràctica d'activitats físiques saludables i satisfactòries i respectuoses i responsables amb l'entorn.
- Planificació de diferents pràctiques d'activitats físiques que es poden dur a terme al barri, poble o ciutat o al medi natural i de les mesures que es poden prendre per no malmetre l'entorn.
- Autoconstrucció de materials atractius, funcionals i segurs que puguin ser utilitzats en la pràctica d'activitats físiques.

Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius

- **Gestió emocional**
 - Identificació de la pràctica d'activitats físiques com a una manera saludable de conèixer-se a un mateix i a les altres persones i de relacionar-se.
 - Gestió assertiva de conductes, sentiments i emocions pròpies comprenent les de les altres persones com a resultat de la participació en activitats físiques.
 - Ús d'estratègies de treball en equip per a la resolució constructiva de conflictes en situacions motrius col·lectives.
- **Habilitats socials**
 - Elaboració de les normes de funcionament del grup en la pràctica d'activitats físiques o d'un codi de joc net i compromís d'aplicar-ho.
 - Respecte per les normes dels jocs col·lectius en què es participa, contribuint a la seva elaboració i millora.
 - Elaboració d'una autoimatge positiva i acceptació de la realitat corporal de les altres persones amb actitud crítica dels estereotips dels models corporals en els mitjans de comunicació i la publicitat.
 - Contribució a la creació d'un clima afectiu de grup afavorint la integració de tothom en la pràctica d'activitats físiques diverses amb independència de les seves característiques personals.
 - Aplicació d'habilitats socials d'acollida, inclusió, ajuda, cooperació i estratègies de resolució de conflictes de manera assertiva i actituds de respecte per la diversitat de tot tipus, fomentant la convivència a través de la participació en activitats físiques.
 - Resolució de conflictes que puguin sorgir en la pràctica d'activitats físiques per mitjà del diàleg acceptant les idees, les opinions i els sentiments de les altres persones i expressant les pròpies de manera assertiva.
 - Rebuig crític de qualsevol tipus d'estereotip, actuació discriminatòria o violenta presents en la pràctica d'activitats físiques a l'escola i a la societat.

Educació en valors cívics i ètics

Introducció

L'educació en valors cívics i ètics constitueix un requisit per a l'exercici crític i responsable de la ciutadania i per a l'educació integral de les persones. En el primer cas, proporciona les eines perquè l'alumnat adopti un compromís actiu i autònom amb els valors, principis i normes que articulen la convivència democràtica. En el segon, contribueix a la formació intel·lectual, ètica i emocional necessària per a que les nenes i els nens comencin a construir el seu propi projecte vital i reflexionin de forma autònoma al voltant dels reptes del segle XXI.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius en finalitzar l'educació bàsica, la formació en valors cívics i ètics implica mobilitzar un conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors que permeten a l'alumnat prendre consciència de la seva identitat personal i cultural, d'algunes qüestions ètiques i socials relatives a la convivència, i del caràcter interconnectat i ecodipendent de la seva vida en relació amb l'entorn; tot això amb l'objectiu de poder apreciar i aplicar amb autonomia aquelles normes i valors que regeixen la convivència en una societat plural i democràtica.

Els alumnes, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, han d'aprendre a ser competents per viure i conviure d'acord amb els valors propis d'una societat democràtica, plural i diversa. Ser competent en aquesta àrea significa poder detectar situacions de la vida quotidiana, a casa, a l'escola, al barri, etc., que permetin respondre i actuar de forma ètica, respectant també la perspectiva de gènere.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebraran al voltant de les competències específiques. La progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connecta així, amb l'etapa d'Educació Infantil, facilitant la transició i afavorint el desenvolupament de la capacitat del pensament abstracte.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en els referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

L'àrea d'Educació en valors cívics i ètics comprèn el desenvolupament de quatre camps competencials fonamentals. El primer és el de l'autoconeixement i l'autonomia moral. El segon, el de la comprensió del marc social de convivència i el compromís amb els principis, valors i normes que el regeixen. El tercer es refereix a l'adopció d'actituds compatibles amb la sostenibilitat i l'ètica mediambiental des de la comprensió de la relació d'interdependència i ecodependència amb l'entorn. I, finalment, el quart, més transversal i dedicat a l'educació de les emocions, posa el focus en desenvolupar la sensibilitat i l'actitud afectiva adequada respecte als valors i problemes ètics, cívics i ecosocials que ens planteja el nostre temps.

Cada un d'aquests camps competencials es desplega en dos nivells integrats: un més teòric, dirigit a la comprensió significativa de conceptes i qüestions rellevants, i un altre, més pràctic o procedimental, orientat a promoure, des de la reflexió i el diàleg, conductes i actituds d'acord amb determinats valors ètics i cívics.

Cal assenyalar que els aspectes cognitius de la competència estan al servei dels aspectes actitudinals. En altres paraules, els sabers que s'hi inclouen estan orientats a l'acció. L'àrea té com a nucli la fonamentació dels valors ètics que han d'inspirar els criteris per tal de jutjar fets i accions. I aquestes accions a promoure són aquelles imprescindibles per viure i convida en la societat actual, complexa i diversa.

El currículum de l'àrea d'Educació en valors cívics i ètics s'estructura en quatre blocs de sabers que són els següents:

El bloc Autoconeixement i autonomia moral té a veure amb el fet de motivar l'alumne a investigar sobre allò que el defineix i allò que el diferencia com a persona a través de la presa de consciència i l'expressió de diverses facetes de la seva personalitat. Aquest exercici d'autodeterminació exigeix afrontar algunes qüestions ètiques de rellevància, com les referides a l'autonomia i heteronomia moral i, entre d'altres, la reflexió entorn els valors, principis i normes que han d'orientar les nostres vides com a persones i ciutadans. Així mateix, per entendre el pes que la reflexió ètica té en la nostra vida, convé que els alumnes i les alumnes posin a prova el seu judici i capacitat de criteri afrontant qüestions que afecten més directament la seva vida personal, com les vinculades a: la llibertat d'expressió, el respecte per la perspectiva de gènere i altres drets individuals, les conductes addictives o la influència dels mitjans i xarxes de comunicació.

El bloc Societat, justícia i democràcia té com a finalitat que l'alumnat entengui la naturalesa social i cultural de la seva pròpia identitat com a persones, reconeixent les diferents estructures i relacions sobre la seva dimensió normativa, ètica i afectiva. Per aquesta raó és convenient que l'alumnat compregui certes nocions bàsiques de caràcter polític i interpersonal, que identifiqui i pugui explicar les principals característiques del nostre marc democràtic de convivència i que contrasti els seus coneixements i judicis amb els dels altres (la situació dels drets humans en el món, la pobresa, la igualtat efectiva entre homes i dones, el valor del tracte amb respecte a la diversitat i a les minories, el fenomen migratori, etc.) avaluant críticament diferents maneres d'afrontar-les i justificant els seus propis judicis al respecte.

El bloc Sostenibilitat i ètica ambiental pretén que l'alumnat compregui la complexa relació entre les nostres formes de vida i l'entorn, identificant els grans problemes ecosocials que marquen l'agenda mundial i debatent al voltant de la manera d'afrontar-los, amb l'objectiu que adoptin un compromís ètic i afectiu, individual i col·lectiu, amb hàbits de coexistència sostenible amb la natura.

El bloc Educació emocional se centra en el desenvolupament de l'autoestima com a

font de benestar, així com en la presa de consciència de les emocions per a la seva regulació efectiva i positiva, amb l'objectiu d'afavorir les relacions entre iguals de forma empàtica i assertiva per tal prevenir les relacions abusives i el maltractament entre iguals, tenint també en compte la perspectiva de gènere.

Pel que fa al disseny i la proposta de les situacions d'aprenentatge, han d'estar orientades metodològicament seguint els principis dels valors que pretén transmetre l'àrea. Cal assegurar que a les aules es fomenta l'anàlisi, l'avaluació de les situacions, la inferència, l'explicació dels perquè i l'autoregulació mitjançant la investigació i el diàleg entorn de qüestions ètiques de rellevància a través del treball cooperatiu per tal que els alumnes assoleixin les competències específiques de l'àrea. D'aquesta manera es convidarà l'alumnat a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i la cooperació amb els altres, a la lliure expressió de les idees, al pensament crític i autònom, al respecte per les normes i valors comuns, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, al desenvolupament d'hàbits de vida saludables i sostenibles, a l'ús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació, a la gestió assertiva de les seves emocions i relacions afectives amb els altres i amb l'entorn; a partir de propostes didàctiques d'aula interdisciplinàries i inserides en la vida del centre i el seu entorn de manera que es promogui el desenvolupament d'una ciutadania global, conscient, lliure, empàtica, respectuosa, participativa i compromesa amb els reptes del present.

Competència específica 1.

Identificar aspectes vinculats a la pròpia identitat i a les qüestions ètiques relatives a un mateix, en el seu entorn proper, buscant la informació a l'abast i interpretant-la de forma reflexiva i crítica per promoure l'autoconeixement i el desenvolupament de l'autonomia moral.

Criteris d'avaluació

5è o 6è

- 1.1. Reconèixer les pròpies capacitats físiques, sensorials i cognitives tenint en compte els punts forts i febles de la pròpia identitat promovent l'autoconeixement.
- 1.2. Identificar trets personals que facilitin el procés de construcció de la pròpia identitat amb responsabilitat i autonomia.
- 1.3. Interpretar críticament la informació de l'entorn afavorint la construcció de la pròpia identitat.
- 1.4. Mostrar conductes que evidencin autonomia moral en un context social amb gran diversitat d'interessos.
- 1.5. Mostrar una actitud responsable, respectuosa i assertiva amb relació a problemàtiques diverses i riscos derivats de l'ús acrític i de l'abús de les xarxes socials, com a factors de prevenció de situacions de ciberassetjament entre iguals i en el context educatiu.

Aquesta competència fa referència a la capacitat de l'aprenent de prendre consciència tant de les seves potencialitats com de les seves mancances en els diferents àmbits de la vida. L'autoconeixement i el procés progressiu d'adquisició d'autonomia refermen la seguretat i la confiança en ell mateix per poder resoldre reptes personals i materialitzar projectes, tant individuals com col·lectius.

Les nenes i els nens han d'aprendre progressivament a dirigir la seva conducta segons criteris propis, a equilibrar els seus impulsos i a gestionar les seves emocions per

esdevenir ciutadanes i ciutadans lliures i responsables, amb domini dels seus actes i de les seves vides.

Cal tenir en compte que l'autonomia de què disposen els infants i la responsabilitat que se'ls pot exigir depenen del moment evolutiu en què es troben, i que estan mediatitzades pel context familiar i social en què viuen. Les circumstàncies familiars i ambientals són condicionants a l'hora de proporcionar exemples i models d'actuació autònoma i responsable. L'autonomia i la responsabilitat es van adquirint en un procés que es desenvolupa al llarg de la vida.

Cal fer un treball sobre els problemes que afecten la seva existència i el seu entorn quotidià, freqüents en el propi àmbit escolar, per a que l'alumnat desenvolupi els seus propis judicis, reflexioni sobre els seus desitjos i afectes i vagi construint, al voltant d'ells, la seva pròpia identitat i projecte personal. És imprescindible tant l'ús rigorós i crític de la informació sobre els problemes a tractar, com el desenvolupament d'habilitats argumentatives, l'anàlisi d'alguns conceptes bàsics de caràcter ètic i cívic («bé», «valor», «virtut», «norma», «deure», «llibertat», «responsabilitat», «ciutadania») i la pràctica del diàleg col·laboratiu i respectuós amb els altres, tenint també en compte la perspectiva de gènere.

Competència específica 2.

Actuar i interactuar atenent a normes i valors cívics i ètics, reflexionant sobre la seva importància per a la vida individual i col·lectiva, per aplicar-los de manera efectiva i argumentada en diferents contextos i amb la finalitat de promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i justa.

Criteris d'avaluació

5è o 6è

- 2.1. Investigar sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà en el marc d'una convivència democràtica.
- 2.2. Interactuar amb els altres adoptant conductes cíviques i democràtiques en un marc de respecte, empatia i consideració adequada de les relacions afectives que s'estableixin.
- 2.3. Manifestar actituds alineades amb valors com la justícia, la pau i el rebuig a la violència, la solidaritat i el respecte per les minories i les diferents identitats humanes i personals en el seu entorn.
- 2.4. Analitzar el paper de les institucions públiques, dels organismes internacionals i les organitzacions no governamentals en la promoció de la pau, la solidaritat i la cooperació entre nacions a través del diàleg argumentatiu.
- 2.5. Reflexionar sobre la defensa d'una efectiva igualtat de gènere, i sobre el problema de la violència contra les dones i la conducta sexista, a través de l'anàlisi de les mesures de prevenció de la desigualtat, la violència i la discriminació per raó de gènere i orientació sexual.

Respectar les persones significa tenir en compte la seva dignitat, la seva condició humana i implica el reconeixement dels seus drets com a individu. Aquests drets estan reconeguts en la Declaració Universal dels Drets Humans i en la Convenció dels Drets de l'Infant, impulsades per l'Organització de les Nacions Unides i acceptades per la majoria d'estats del món.

El respecte pels altres no significa que les seves idees, opcions i creences no hagin de ser qüestionades ni acceptades de manera acrítica. Especialment cal ser crítics amb les que són fruit d'egoismes i de prejudicis.

En el món actual globalitzat en què les cultures es troben especialment en contacte, el respecte a la diversitat és necessari per no generar discriminacions.

A l'escola el respecte es concreta en la consideració cap a tots els altres membres de la comunitat i en l'acceptació dels seus drets.

Per contribuir a la millora de la nostra societat les persones han de desenvolupar actituds de servei i estar disposades a assumir compromisos que facilitin i promoguin la convivència.

Els infants viuen els casos d'injustícia amb una gran sensibilitat. Cal vehicular aquest sentiment perquè derivi en una acció d'ajuda, de col·laboració, de reflexió, d'escolta...

El fet de prendre consciència de la riquesa que aporta la convivència, així com la necessitat d'establir i respectar normes cíviques i ètiques que exclouin tot tipus de violència i discriminació, respectin la intimitat de les persones i promoguin una conducta inclusiva, solidària i no sexista, implica l'adequat desenvolupament de pràctiques d'interacció, reconeixement mutu i educació en valors (com a tasques i jocs cooperatius, debats, processos de presa de decisió, exercicis de mediació en conflictes o activitats de serveis a la comunitat) que generin una comprensió significativa de la importància de l'educació ètica i cívica en les relacions humanes.

Competència específica 3.

Interpretar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura, així com la importància de l'acció local i les seves conseqüències en l'entorn proper, per desenvolupar un paper actiu i conseqüent amb el respecte, la cura i la protecció de les persones i del planeta.

Criteris d'avaluació

5è o 6è

3.1 Identificar propostes per afavorir l'aturada del canvi climàtic a partir de l'anàlisi de les problemàtiques en el context local i argumentant el deure ètic de protegir i tenir cura de la natura.

3.2 Realitzar accions que afavoreixen l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a través d'acords i actuacions individuals i col·lectives.

3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, cura i protecció de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals, a nivell local, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, l'ús sostenible de l'aigua, de l'energia, de la mobilitat, la gestió dels residus i el respecte per la diversitat ètnica-cultural.

La nostra vida es construeix en relació amb un context social i cultural, però també a través de complexes relacions d'interdependència i ecodependència amb la resta dels éssers vius i la natura, per això aquesta competència fa referència a la capacitat dels i les alumnes per comprendre i valorar la dimensió ecosocial de la nostra existència.

Actualment es fa evident la necessitat d'adquirir una perspectiva ètica i biocèntrica de la nostra relació amb l'entorn, perquè es generin pràctiques i hàbits responsables amb el medi ambient, actituds empàtiques i respectuoses amb la resta d'animals i sensibilitat davant les injustícies.

Cal que els i les alumnes desenvolupin els seus propis criteris i judicis, i reflexionin sobre la seva responsabilitat tant individual com col·lectiva. Han de ser capaços de

reconèixer les condicions i límits ecofísics del planeta i d'avaluar críticament la petjada ecològica de les accions humanes, per això han de conèixer i descriure els principals problemes i amenaces que comprometen la conservació de la biodiversitat i les condicions de la vida humana, amb especial incidència en la crisi climàtica.

És necessari que l'alumnat cerqui i analitzi informació i que domini alguns conceptes clau com "sistema", "procés", "global-local", "tot-part", "causa-conseqüència", "mitjà-finalitat", per tal de dur a terme pràctiques i actuacions que promoguin de manera concreta el coneixement, cura i afecte pel planeta, la reflexió sobre les nostres accions en ell i la consolidació d'estils de vida saludables i sostenibles, com, entre d'altres, aquells dirigits a una gestió responsable de l'aigua, l'energia i els residus en la vida quotidiana.

Competència específica 4.

Desenvolupar l'autoestima i l'estima de l'entorn, a partir de la identificació, expressió i gestió de les emocions i sentiments propis i reconeixent i valorant els dels altres, amb la finalitat d'assolir una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura.

Criteris d'avaluació

5è o 6è

4.1. Expressar de manera respectuosa les pròpies emocions manifestant una ajustada autoestima en activitats creatives individuals i de grup.

4.2 Regular adequadament les pròpies emocions a partir de la identificació d'aquestes i les dels altres, en activitats de reflexió tant individuals com col·lectives.

4.3. Manifestar una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura, en activitats realitzades en l'entorn escolar.

4.4 Identificar i prendre consciència de fets i accions dirigides a membres de la comunitat educativa que, si persisteixen en el temps, poden derivar en relacions abusives, situacions d'assetjament i maltractament entre iguals en el context educatiu i, en aquest cas, prendre-hi partit des d'un posicionament proactiu com a factor de prevenció.

L'educació emocional és imprescindible per formar individus equilibrats i capaços de mantenir relacions plenes i satisfactòries amb els altres, i amb un mateix. Així, la manera

com tractem afectivament les altres persones i com som tractats per elles, i també com ens tractem a nosaltres mateixos, són factors essencials per establir relacions socials adequades, harmonioses i constructives, i també per desenvolupar la pròpia autoestima, i una millor actitud i aptitud per a la conducta cívica i ètica.

Per tot això, resulta necessari dotar l'alumnat de les estratègies cognitives i els hàbits d'observació i anàlisi que es necessiten per identificar, prendre consciència, gestionar i expressar assertivament les seves emocions i sentiments, a més de promoure el contacte afectiu i empàtic amb els altres i amb el medi natural.

La vivència i expressió assertiva i compartida d'emocions i sentiments pot donar-se en múltiples contextos relatius a situacions quotidianes, a dilemes morals i als de l'experiència estètica, entre d'altres. Les activitats per a desenvolupar aquesta competència poden integrar-se a la perfecció en gairebé qualsevol tipus de procés que

fomenti la creativitat, el diàleg, la reflexió i el judici autònom.

En tot cas, l'educació emocional implica la reflexió al voltant del paper que les emocions i els sentiments poden tenir per entendre i trobar l'explicació adequada de determinades conductes i experiències humanes, així com la seva relació amb els valors, les creences i les idees.

Aquesta competència manté una ferma vinculació amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Cinquè o sisè

Autoconeixement i autonomia moral

- Desenvolupament del pensament crític i ètic en situacions de debat a l'aula.
- Construcció de la pròpia identitat personal en un context plural des del reconeixement de les diferències individuals tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Desenvolupament de l'autonomia i la responsabilitat, en funció dels propis desitjos i raons, amb voluntat i judici moral en un entorn amb gran diversitat d'interessos.
- Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions en entorns propers relacionats amb la vida quotidiana.
- Reconeixement de la importància de l'ètica en l'establiment de normes presents a la societat.
- Coneixement i prevenció dels riscos que implica l'ús acrític, l'abús i la sobreexposició a les xarxes socials en la preservació de la privacitat i la vulneració de la pròpia identitat i la dels altres, en la relació entre iguals.
- Coneixement i prevenció de les conseqüències d'un mal ús i abús de les noves tecnologies, en el temps de lleure, que poden derivar en conductes addictives relacionades tant amb l'ús dels dispositius com amb els continguts que ofereixen.

Societat, justícia i democràcia

- Valoració del diàleg i de l'argumentació en la presa democràtica de decisions i en la resolució pacífica de conflictes en la relació entre iguals i en contextos propers.
- Comprensió i ús dels conceptes de "lleï", "Estat", "democràcia", "justícia", "ciutadania" i "drets humans" en el context social proper.
- Presa de consciència de la conducta cívica, les lleis, els principis i valors democràtics i la justícia en les interrelacions a l'aula i en el centre educatiu.
- Coneixement de la Declaració Universal dels Drets Humans i la Convenció sobre els drets de l'infant i la seva rellevància ètica en la relació entre les persones tant a l'escola com fora d'ella.
- Anàlisi de les causes de la pobresa i l'explotació infantil en la societat globalitzada.
- Recerca de solucions locals i globals en situacions properes de desigualtat econòmica.
- Promoció de la cultura de la pau i la no violència a favor de la convivència en l'entorn proper.
- Identificació del paper i valoració de les actuacions de les ONG i les ONGD en l'entorn proper.

Sostenibilitat i ètica ambiental

- Desenvolupament de l'empatia, la cura i el respecte als éssers vius i el medi natural, en actuacions quotidianes relacionades amb l'entorn proper.
- Valoració i reconeixement de l'impacte de l'activitat humana en el planeta a partir d'accions quotidianes.
- Anàlisi del grau de sostenibilitat d'un determinat mode de vida amb relació als ecosistemes i les societats en el territori més proper.
- Anàlisi dels límits del planeta i el canvi climàtic en el món actual en el marc de projectes realitzats a l'aula.
- Identificació de mecanismes i estratègies per al desenvolupament sostenible en el context local.
- Realització d'accions individuals vinculades a l'economia circular, al consum responsable i de productes de proximitat; a l'ús sostenible de l'aigua, de l'energia, de la mobilitat, i a la gestió dels residus, a nivell local.
- Presa de consciència del deure ètic i l'obligació legal de protegir i tenir cura del medi natural en la construcció d'un compromís col·lectiu.
- Desenvolupament d'hàbits i actuacions individuals i col·lectives en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en el context proper i en l'orientació que donem al nostre estil de vida.

Educació emocional

- Presa de consciència, expressió i regulació de les emocions pròpies i alienes, basades en una autoestima ajustada, com a aspecte determinant en la millora del benestar individual i col·lectiu en la relació amb un mateix i amb els iguals.
- Construcció de relacions afectives saludables a partir del reconeixement de la igualtat i del respecte mutu com a factors que les determinen en la relació entre iguals.
- Coneixement de la interrelació entre els aspectes afectius i el desenvolupament de la sexualitat i la seva influència en el benestar emocional individual i

- col·lectiu, en el marc de projectes realitzats a l'aula.
- Reconeixement de l'empatia com una habilitat emocional afavoridora del benestar mutu en les relacions amb els altres.
 - Identificació de fets, accions i actituds que poden derivar en situacions de relacions abusives i maltractament entre iguals en l'entorn educatiu.

Llengua Aranese i Literatura (a l'Aran)
Llengua Castellana i Literatura
Llengua Catalana i Literatura
Llengua Estrangera
Segona Llengua Estrangera

Introducció

L'objectiu de les àrees lingüístiques és preparar l'alumnat perquè sigui capaç de participar en la societat plural, plurilingüe i pluricultural del segle XXI i actuar en diferents contextos, per aconseguir un bé individual, col·lectiu i global.

La competència comunicativa i lingüística els hi ha de donar les eines imprescindibles per desenvolupar les competències globals que recomana la UNESCO i que els permetrà arribar a ser persones cultes, crítiques i ben informades, que sabran fer un

ús eficaç i ètic dels llenguatges; respectuoses amb la diversitat; capaces de transformar la informació en coneixement i d'aprendre per elles mateixes, d'informar-se, de col·laborar i de treballar en equip; creatives i emprenedores; i compromeses amb el desenvolupament sostenible, la defensa dels drets humans i la convivència inclusiva, pacífica i democràtica.

En un món complex i amb múltiples fluxos comunicatius, cal desenvolupar una ètica de la comunicació que se centri en pràctiques comunicatives no discriminatòries, per identificar i rebutjar els abusos de poder a través de la paraula, fomentar la igualtat des d'una perspectiva de gènere i les conductes no sexistes, així com la gestió dialogada de conflictes, alineada amb la prevenció de qualsevol tipus de violència, incloent-hi, en particular, la violència de gènere i la cultura de la pau.

Per formar parlants plurilingües i interculturals cal, en primer lloc, l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, en castellà, llengua comuna a tot l'estat espanyol, i en les llengües estrangeres curriculars del centre.

Des dels centres s'han de fomentar el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i cultures. L'alumnat ha de ser capaç de dur a terme les tasques de comunicació que els permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adultes, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització dels diversos llenguatges: el verbal, oral i escrit, i el no verbal, tot emprant els mitjans, suports i formats també diversos. Totes les llengües curriculars s'han de treballar des d'una òptica de tractament integrat, pel que fa a competències, processos, metodologies i sabers per garantir que l'alumnat té les mateixes oportunitats i per planificar-ne els aprenentatges i establir tractaments metodològics i didàctics coherents.

La presentació unitària del currículum de les àrees lingüístiques –Llengua Aranesa i Literatura a l'Aran, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera i Segona Llengua Estrangera–permet que un conjunt de sabers que són comuns a totes les llengües no es tornin a plantejar des de l'inici en cadascuna d'elles. Cal afavorir que l'alumnat aprengui a aplicar les capacitats i habilitats que ja ha desenvolupat en altres llengües i facilitar, així, la transferència necessària d'aprenentatges entre elles.

Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, el desenvolupament de la competència comunicativa ha de ser compartida conjuntament i coordinament per totes les àrees, i els àmbits que es puguin generar.

L'ensenyament i aprenentatge de la llengua estrangera s'emmarca en l'enfocament orientat en l'acció a partir de la reflexió, que es recull i es desenvolupa àmpliament en el document *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*, elaborat pel Consell d'Europa. La finalitat de l'ensenyament de les llengües estrangeres és el seu progressiu domini, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels factors que contribueix més plenament a la identitat i al creixement individual, social i personal.

L'aprenentatge de diverses llengües estrangeres comporta el desenvolupament de diferents elements, eines i estratègies que es treballen de manera transversal i afavoreixen la transferència entre llengües perquè, d'aquesta manera, hi hagi un augment de la capacitat per establir analogies i contrastos, i inferir regles generals, que una segona llengua estrangera ajuda a desenvolupar, a la vegada que se n'afavoreix l'aprenentatge.

Cal tenir en compte que les expectatives per al nivell de competència que es pretén assolir en una segona llengua estrangera han de ser, inicialment, inferiors al nivell establert per a la primera, especialment a l'etapa de primària, tal com s'indica en els criteris d'avaluació de les competències de la segona llengua estrangera.

La llengua estrangera, i també les llengües catalana i castellana, permeten a l'alumnat desenvolupar-se en els entorns digitals i a accedir a les cultures vehiculades per mitjà d'aquestes llengües, tant com a motor de formació i aprenentatge, com a font d'informació i gaudi, desenvolupant el pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia. Les eines digitals posseeixen un potencial que en permet reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. La progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatiu connecta així, amb l'etapa d'Educació Infantil, facilitant la transició i afavorint el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Els i les docents ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Les àrees lingüístiques inclouen deu competències específiques: el reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de Catalunya, Espanya i el món, per afavorir actituds que ajudin a apreciar la diversitat cultural; les competències que es relacionen amb la producció, comprensió i interacció oral i escrita; una competència que fonamenta les bases de l'alfabetització informacional; la lectura literària acompanyada, tant autònoma com compartida a l'aula; les llengües estrangeres incorporen una competència sobre les estratègies de mediació per a la comprensió; l'aproximació a la reflexió sobre la llengua i els seus usos; i una de caràcter transversal a totes elles relativa a l'ètica de la comunicació i en les pràctiques comunicatives no discriminatòries.

L'adquisició de les competències específiques s'ha de produir de manera progressiva al llarg de l'etapa, i sempre respectant els processos individuals de maduració cognitiva. Atès l'enfocament inequívocament competencial de les àrees lingüístiques, la gradació entre els cicles s'estableix en funció de la complexitat dels textos, dels contextos d'ús, de les habilitats d'interpretació o de producció requerides, del

metallenguatge necessari per reflexionar sobre els usos, així com del grau d'acompanyament conferit a l'alumnat.

Existeix un paral·lelisme evident entre els diferents cursos de l'etapa d'educació primària, i en relació amb l'etapa d'educació secundària obligatòria, on es produeix una major progressió cap a l'autonomia de l'alumnat, així com més diversitat i complexitat.

Per avançar en l'assoliment de les competències específiques, és imprescindible adquirir i mobilitzar els sabers de cadascuna de les àrees que no es poden concebre com la mera transmissió i recepció de continguts disciplinaris, ja que cal que s'entengui com un procés en construcció basat en la reflexió i l'anàlisi acompanyada. Cal que els i les docents acordin com es treballaran aquests sabers comuns a les diferents llengües per explicitar els trets diferencials, assegurar l'optimització dels recursos i com afavorir la transferència a noves situacions comunicatives.

Els sabers de les àrees lingüístiques s'organitzen al voltant de set blocs: Les llengües i els seus parlants; Comunicació oral; Comprensió lectora; Expressió escrita; Alfabetització informacional; Educació literària, i Reflexió sobre la llengua.

A les àrees lingüístiques, l'adquisició de les competències específiques ha de produir-se a partir de la mobilització dels sabers de tots els blocs de cada àrea, de manera coordinada i interrelacionada, promovent-se en tot moment la interacció comunicativa i la col·laboració de l'alumnat entre si, i amb els altres agents que intervenen en els processos d'ensenyament i aprenentatge. En tot cas, el treball transdisciplinari, que obliga a mobilitzar els sabers de més d'una àrea, aportarà un valor afegit als aprenentatges, en potenciar-ne el caràcter globalitzador.

El progrés en els aprenentatges de l'àrea ha de permetre a l'alumnat respondre a situacions comunicatives reals, en els àmbits personal, social i educatiu. D'aquí la importància de vertebrar la programació d'aula al voltant d'un conjunt de situacions d'aprenentatge contextualitzades, significatives i rellevants.

Llengua Aranese i Literatura (a l'Aran)

Llengua Castellana i Literatura

Llengua Catalana i Literatura

Competències específiques

1. Prendre consciència de la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics i culturals i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>

1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seves variants dialectals, a través de la descripció d'algunes expressions d'ús quotidià. 1.2. Detectar i rebutjar, de manera acompanyada i en contextos senzills i propers, alguns prejudicis i estereotips lingüístics, de gènere i culturals molt freqüents. 1.3 Descriure i valorar la pluralitat lingüística de l'entorn com a font de riquesa cultural, a partir de l'observació i la identificació de la realitat pròxima.	1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seves variants dialectals, a través de la descripció i interpretació d'algunes expressions d'ús quotidià. 1.2. Detectar i rebutjar, amb autonomia creixent i en contextos senzills i propers, prejudicis i estereotips lingüístics, de gènere i culturals freqüents. 1.3 Descriure i valorar la pluralitat lingüística del món com a font de riquesa cultural, a partir de l'observació i comprensió de la realitat de l'entorn.	1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la llengua de signes, i les seves variants dialectals, a través de la descripció i interpretació de les característiques fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes i llengües familiars de l'alumnat. 1.2. Detectar i rebutjar, amb autonomia creixent i en contextos diversos, prejudicis i estereotips lingüístics, de gènere i culturals freqüents. 1.3 Descriure, analitzar i valorar la pluralitat lingüística del món com a font de riquesa cultural, a partir de l'observació i comprensió de la realitat global.

Aquesta competència se centra en l'ús de la llengua catalana i de la llengua castellana en una realitat plurilingüe com és la Catalunya actual. Per entendre per què és necessari aquest ús, un alumne d'aquest territori ha de tenir la informació suficient per poder conèixer críticament la realitat social de la llengua catalana i de la llengua castellana en els diversos territoris on es parlen. El català és la llengua vehicular d'aprenentatge en els centres educatius de Catalunya; per aquest motiu, és desitjable que els i les alumnes siguin conscients de la pertinença a la comunitat lingüística i cultural catalana, i mostrar interès per l'ús d'aquesta llengua.

La competència planteja la necessitat que un alumne o alumna adquireixi habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'entesa entre les persones basats en els usos socials de les llengües en contextos multilingües. Es parteix de la idea que aprendre llengües és, sobretot, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb realitats diverses i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

En moltes de les nostres aules s'utilitzen llengües o varietats dialectals diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Aquesta diversitat lingüística ha de servir com a base sobre la qual acostar-se al coneixement de la realitat plurilingüe de Catalunya, d'Espanya i del món. En primer lloc, per ajudar a l'alumnat a valorar la riquesa cultural que això suposa i a detectar i evitar els prejudicis lingüístics; en segon lloc, per anar prenent consciència sobre el funcionament de les llengües a partir de l'observació i comparació entre elles, inclosa una primera aproximació al coneixement de les llengües de signes.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics per

construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
2.1. Extreure informació rellevant de produccions oral i multimodals relacionats amb situacions d'aprenentatge i la vida quotidiana de l'aula. 2.2. Reconèixer, de forma acompanyada, el tema, idees principals i missatges explícits de textos orals i multimodals. Iniciar-se, també de forma acompanyada, en la valoració del contingut i de la forma (elements no verbals).	2.1. Comprendre i extreure informació rellevant de produccions orals i multimodals relacionades amb situacions d'aprenentatge i la vida quotidiana de l'aula. 2.2. Reconèixer en produccions orals i multimodals idees principals i secundàries, els missatges explícits i els implícits més senzills. Progressar, de manera acompanyada, en la valoració crítica del contingut i de la forma (elements no verbals).	2.1. Extreure i interpretar informació rellevant de produccions orals i multimodals formals provinents de diferents mitjans i situacions. 2.2. Reconèixer en produccions orals i multimodals formals les idees principals i les secundàries, els missatges explícits i implícits, valorar-ne el contingut i la forma (elements no verbals).

En el procés de comunicació es posen en joc, a més del coneixement compartit entre emissor i receptor, altres elements contextuais lingüístics i no lingüístics que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. L'escola pot i ha d'incorporar pràctiques discursives de diferents àmbits, significatives per a l'alumnat, que abordin temes de rellevància ecològica, social i cultural. La finalitat última d'aquesta competència específica és iniciar-se en l'aprenentatge d'estratègies que permetin desenvolupar-se com a individus que es comuniquen de manera eficaç i ètica, ben informats i amb capacitat crítica.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix l'adquisició de destreses específiques: des de les més bàsiques a l'inici de l'etapa, fins aquelles que, en finalitzar l'últim cicle, permetran a l'alumnat obtenir, seleccionar, valorar i relacionar informacions procedents de mitjans de comunicació i del context escolar (especialment de tipus espacial, temporal i de seqüència lògica), realitzar inferències i deduccions, distingir la informació de l'opinió i iniciar-se en la interpretació d'alguns elements senzills implícits, com la ironia o el doble sentit. En l'àmbit social, s'han de tenir en compte la diversitat de textos de caràcter multimodal, que reclamen una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments, emocions i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
3.1. Produir textos orals i multimodals coherents a partir d'una situació comunicativa propera (vivències, fets i aprenentatges), amb planificació acompanyada, adaptant el to de veu i el gest a la situació, i utilitzant recursos no verbals elementals i elements de suport. 3.2. Participar en interaccions orals espontànies i en les situacions comunicatives habituals del context escolar, respectant les normes d'interacció oral, mostrant interès i respecte quan parlen els altres i iniciant-se en l'ús d'estratègies d'escolta activa.	3.1. Produir textos orals i multimodals coherents a partir d'una situació comunicativa coneguda, amb planificació acompanyada, ajustant el discurs i adaptant el to de veu i el gest a la situació, i usant recursos no verbals i elements de suport. 3.2. Participar en interaccions orals espontànies i reglades, aportant idees i respectant les dels altres, així com les normes bàsiques de la cortesia lingüística i aplicant estratègies d'escolta activa.	3.1. Produir textos orals i multimodals de manera autònoma, coherent i fluida, amb preparació prèvia, en contextos formals senzills amb adequació de l'entonació, el to de veu i el gest a la situació i ús correcte de recursos verbals i no verbals amb suports audiovisuals. 3.2. Participar en interaccions orals espontànies i reglades, i respectar les normes de la cortesia lingüística, integrant en el propi discurs les opinions i punts de vista dels altres participants, i utilitzant el registre adequat i aplicant estratègies d'escolta activa i de gestió conversacional.

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals com a vehicles d'expressió, aprenentatge i l'autocontrol. Les propostes d'aquesta àrea han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, i estimular així la incipient reflexió sobre els usos orals formals o informals, espontanis o planificats. La interacció oral requereix anar adquirint estratègies per respectar el torn de paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i amb el to i el registre adequats, així com iniciar-se en l'ús d'estratègies de participació activa i col·laborativa en situacions espontànies i dirigides per planificar, organitzar el discurs i negociar el significat.

La producció oral formal convida a iniciar-se en les estratègies bàsiques de planificació, que s'aniran assimilant, de manera acompanyada, al llarg de l'etapa. Es proporcionaran també models ajustats a les diferents situacions comunicatives i àmbits, que ofereixin pautes per ordenar el text oral i adequar el registre i el comportament no verbal. Per altra banda, les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona, i permeten també el registre de les produccions orals de l'alumnat per a la seva difusió en contextos reals i la posterior anàlisi i revisió.

La interacció implica a dos o més participants en la construcció d'un discurs. La comunicació entre persones es considera l'origen de la comunicació i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En ella entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, així com l'adequació als diferents gèneres dialògics més freqüents, orals i multimodals, en contextos analògics i virtuals. En aquesta etapa de l'educació s'espera que els intercanvis d'informació siguin breus i senzills i abordini temes quotidians i predictibles, i de rellevància personal per a l'alumnat.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, ja que inclou estratègies d'inici, manteniment o finalització de converses bàsiques, així com estratègies elementals per indicar que no s'ha entès el missatge i per sol·licitar repetició. A més, l'adquisició de les normes i principis que regeixen la cortesia lingüística i l'etiqueta digital prepara per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, segura i activa.

4. Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
4.1. Llegir textos propers, de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i textos escolars, de forma silenciosa i en veu alta, amb fluïdesa suficient (velocitat, precisió en el reconeixement de les paraules, ritme, fraseig i entonació). 4.2. Comprendre textos escrits i multimodals propers, adequats al desenvolupament cognitiu, amb l'ajuda d'elements gràfics i paratextuals bàsics, a través de la identificació del sentit global i informació rellevant i emprant, de forma guiada, estratègies bàsiques de comprensió. 4.3. Valorar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i paratextuals en textos escrits i multimodals senzills.	4.1. Llegir textos progressivament complexos relacionats amb la vida quotidiana, els mitjans de comunicació i textos escolars, de fets i esdeveniments d'interès general, de manera silenciosa i en veu alta, amb fluïdesa (velocitat, precisió en el reconeixement de les paraules, ritme, fraseig i entonació). 4.2. Comprendre textos escrits i multimodals progressivament complexos, a través de la identificació del sentit global i la informació rellevant, amb l'ajuda d'elements gràfics, textuais i paratextuals, distingint idees principals i secundàries i també estratègies bàsiques de comprensió de forma progressivament autònoma. 4.3. Valorar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i paratextuals en textos escrits i multimodals, iniciant-se en l'avaluació de la seva fiabilitat.	4.1. Llegir tot tipus de textos de manera silenciosa i en veu alta amb bona fluïdesa (velocitat, precisió en el reconeixement de les paraules, ritme, fraseig i entonació). 4.2. Comprendre textos escrits i multimodals progressivament complexos, a través de la identificació del sentit global i la informació rellevant, amb l'ajuda d'elements gràfics, textuais i paratextuals, utilitzant l'estructura i el format de cada gènere textual, i també estratègies bàsiques de comprensió, més enllà de la interpretació literal. 4.3. Valorar, de manera acompanyada, el contingut i aspectes formals i paratextuals en textos escrits i multimodals, avaluant la seva qualitat, fiabilitat i la seva idoneïtat en funció del propòsit de lectura.

El desenvolupament de la competència lectora es comença al primer cicle amb les pràctiques de lectura. S'inicia així l'acostament a estratègies dirigides, d'una banda, a

localitzar, entendre i integrar la informació rellevant i explícita, i, de l'altra, a transcendir alguns significats superficials, amb ajuda inferències directes, atenent a aspectes formals i no verbals elementals (imatges, distribució del text, etc.). En aquesta fase, es presta especial atenció a la comprensió reflexiva mitjançant la lectura en veu alta, prèvia lectura silenciosa. En el segon cicle, l'alumnat ha d'adquirir estratègies que li permetin realitzar un nombre cada vegada més ampli d'inferències directes (generalitzacions, propòsit del text), sempre de manera acompanyada i contextualitzada en situacions d'aprenentatge al voltant de textos socials, lliures d'estereotips sexistes. En paral·lel, cal identificar un major nombre d'elements no estrictament textuals, com ara tipografies o subratllats. Cap al final de l'etapa, de manera progressivament autònoma, l'alumnat ha de ser capaç de comprendre i valorar la informació en textos escrits variats amb diferents propòsits de lectura, transcendent alguns significats superficials, duent a terme inferències directes i fins i tot captant el doble sentit o la ironia.

L'objectiu d'aquesta competència específica és establir les bases per formar lectors competents i autònoms de tota mena de textos, capaços d'avaluar la seva qualitat i fiabilitat i de respondre a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida. En tot cas, l'alfabetització requerida per respondre als reptes de segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertextos o de documents amb hipertextualitat.

5. Produir textos escrits i multimodals, amb adequació, coherència i cohesió, i aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
5.1. Redactar textos escrits i multimodals propers i viscuts, des de les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, de manera acompanyada, per a un destinatari i amb una intenció concreta, amb adequació, coherència, cohesió i correcció adaptades al moment evolutiu (ortografia natural o de base). 5.2. Aplicar estratègies de planificació, redacció, revisió i edició de textos amb acompanyament, de manera individual o grupal.	5.1. Redactar textos escrits i multimodals, propers, viscuts i escolars, de manera progressivament autònoma, a través de la selecció del model discursiu que millor respongui a la situació comunicativa, amb adequació, coherència i cohesió, iniciant-se en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles. 5.2. Aplicar estratègies de planificació, redacció, revisió i edició de textos de manera progressivament autònoma, amb ús de bastides s'escau, de manera individual o grupal.	5.1. Redactar textos escrits i multimodals, de tipus divers, amb suports puntuals, a través de la selecció del model discursiu que millor respongui a cada situació comunicativa, progressant en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques bàsiques, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística. 5.2. Aplicar estratègies de planificació, redacció, revisió i edició de textos, de forma autònoma, amb ús de bastides si s'escau, de manera individual o grupal.

Cal que els textos s'elaborin en el context de les relacions interpersonals a l'aula, o amb la intenció d'organitzar o compartir informació. Al llarg de l'etapa, s'ha d'anar avançant en un procés acompanyat, dirigit a l'adquisició d'estratègies que permetin expressar-se de forma coherent mitjançant escrits, individuals o grupals, propis d'àmbits més amplis referits a fets pròxims a la seva experiència, com els mitjans de comunicació social, o relacionats amb altres àrees de l'aprenentatge. Aprendre a elaborar de forma acompanyada textos que l'ajudin a organitzar la informació i el pensament (com resums i esquemes senzills) ajudarà a progressar en l'adquisició de la competència d'aprendre a aprendre. S'espera aconseguir, de manera gradual, l'automatització de les normes ortogràfiques d'aparició freqüent i la resolució de dubtes ortogràfics mitjançant la reflexió guiada en els processos de millora dels textos amb la utilització dels suports pertinents.

Fins i tot en les seves formes més espontànies, escriure un text implica planificar -a partir de models o pautes-, revisar -de manera individual o compartida- i editar. Tot això s'ha de treballar a classe. En tot cas, saber escriure al segle XXI vol dir fer-ho en diferents suports i formats. La possibilitat d'edició i difusió digital dels escrits a la xarxa ofereix un context real a les pràctiques comunicatives escrites, alhora que convida a fer el pas cap a l'hipertextual i multimodal. És el moment d'iniciar-se en la reflexió sobre els aspectes elementals de la propietat intel·lectual, el respecte a la privacitat o la responsabilitat en la transmissió de rumors i notícies falses.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diverses fonts, de forma planificada i de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat, reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació, i adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual, per transformar aquesta informació en coneixement i comunicar-la de manera creativa.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes propers i d'interès personal, de forma guiada, a la xarxa i a les biblioteques. 6.2. Comunicar els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, realitzat de forma acompanyada, sobre temes propers i d'interès personal. 6.3. Adoptar hàbits d'ús segur i saludable de les tecnologies digitals de forma guiada en relació amb l'accés a la	6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques. 6.2. Comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, realitzat de forma acompanyada, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant-ne críticament el resultat. 6.2. Comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació senzill, individual o grupal, sobre temes d'interès personal, ecològic i social que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

informació i a la comunicació en l'entorn immediat.	6.3. Adoptar hàbits d'ús segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals, amb acompanyament, en relació amb l'accés, la fiabilitat i verificació de les fonts d'informació i la comunicació al seu entorn immediat i a la xarxa.	6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals, de forma progressivament autònoma, en relació amb la fiabilitat i la verificació de les fonts, la credibilitat de la informació i la comunicació a l'entorn immediat i a la xarxa.

Tenir accés a la informació no garanteix el coneixement, si entenem el coneixement com a eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat s'iniciï en l'adquisició d'habilitats i destreses per accedir a la informació, gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, i que adopti un punt de vista crític i personal, així com una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, reconeixent les fonts originals sobre les quals elabora el seu treball.

Es proposa així un procés d'acompanyament que vagi guiant l'alumnat per tal que, individualment o de forma cooperativa, progressi cap a una certa autonomia en la planificació i recerca d'informació en contextos personals, ecològics, socials i educatius, per transformar-la, comunicar-la de manera personal i creativa, i utilitzar-la amb diferents finalitats. Aquests processos de recerca han d'anar acompanyats de la reflexió guiada que permeti avaluar la seva fiabilitat i pertinença, i distingir entre fets i opinions.

Han de recomanar models orientatius sobre les convencions establertes per a la comunicació del coneixement adquirit en diferents formats i suports. La biblioteca, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència, mitjançant projectes globals i interdisciplinaris.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura, per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>

7.1. Llegir de manera autònoma textos de diferents autors i autores que s'adeqüin als seus gustos i interessos, seleccionats de manera acompanyada, des de les diferents etapes del procés evolutiu de la lectura. 7.2. Compartir lectures, per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, mitjançant la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos i iniciar-se en una comunitat lectora.	7.1. Llegir de manera autònoma o acompanyada textos de diversos autors i autores que s'adeqüin als seus gustos i interessos i seleccionats amb autonomia creixent, avançant en la construcció de la seva identitat lectora. 7.2. Compartir lectures per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, mitjançant la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos, valorar les obres de forma argumentada i sentir-se membre d'una comunitat lectora.	7.1. Llegir de manera autònoma textos de diversos autors i autores que s'adeqüin als seus gustos i interessos, seleccionats amb criteri propi, progressant en la construcció de la seva identitat lectora. 7.2. Compartir lectures per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, per mitjans analògics i digitals, mitjançant la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos, valorar les obres de forma crítica i sentir-se membre d'una comunitat lectora.

Desenvolupar aquesta competència implica iniciar un camí de progrés planificat cap a la construcció de personalitats lectores, que passa per la dedicació d'un temps diari i constant a la lectura individual, acompanyat de les estratègies i bastides adequades per iniciar la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que haurà de desenvolupar-se al llarg de tota la vida. Per això s'hauria de partir de la configuració d'un corpus de textos adequat i variat, equilibrant la presència d'autors i autores, i que respongui als interessos i necessitats individuals, i afavoreixi l'apropament cap a la reflexió sobre els grans reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. La biblioteca escolar pot esdevenir un punt de trobada fonamental en el qual compartir, reflexionar i expressar preferències personals entorn de la lectura.

És també recomanable configurar comunitats lectores amb referents compartits; desenvolupar estratègies que ajudin l'alumnat a seleccionar els textos del seu interès, apropiant-se d'ells i compartir de manera personal i creativa la seva experiència personal de lectura, i establir contextos en què sorgeixin motius per llegir, a partir de reptes d'indagació, i que proposin maneres de vincular afectivament les lectores i lectors amb els textos. A mesura que s'avanci en l'adquisició de la competència, serà possible anar reduint progressivament l'acompanyament docent.

8. Llegir, interpretar i analitzar, de manera progressivament autònoma, obres o fragments literaris adequats, establint relacions entre ells i identificant el gènere literari i les seves convencions fonamentals, per reconèixer la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per a la creació de textos d'intenció literària.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>

8.1. Escoltar i llegir textos orals i escrits de la literatura infantil, d'autors i autores reconeguts, descobrint de manera acompanyada els elements essencials de l'obra i establint relacions elementals entre els textos i amb altres manifestacions artístiques i culturals. 8.2. Produir textos individuals o col·lectius amb intenció literària, segons les diferents etapes del procés evolutiu de l'escriptura, de manera acompanyada, en diferents suports, i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	8.1. Escoltar i llegir textos orals i escrits de la literatura infantil, d'autors i autores reconeguts, relacionant-los en funció de temes i aspectes elementals del gènere literari, i interpretant-los i relacionant-los amb altres manifestacions artístiques i culturals de manera acompanyada. 8.2. Produir textos individuals o col·lectius amb intenció literària, de manera acompanyada, emprant algun recurs literari i recreant de manera personal els models donats, en diferents suports, i complementant-los amb altres llenguatges artístics.	8.1. Escoltar i llegir de manera acompanyada textos literaris adequats a la seva edat, d'autors i autores reconeguts, relacionant-los en funció dels temes i aspectes elementals del gènere literari, i interpretant-los, valorant-los i relacionar-los amb altres manifestacions artístiques i culturals de manera progressivament autònoma. 8.2. Produir, de manera progressivament autònoma, textos individuals o col·lectius amb intenció literària, emprant diversitat de recursos literaris de manera original, en diferents suports, i complementant-los amb altres llenguatges artístics.

L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seves expressions més senzilles, tant orals com escrites. És imprescindible afavorir experiències agradables que familiaritzin l'alumnat amb referents literaris i culturals compartits, que incloguin una diversitat d'autors i autores, de la literatura pròpia i de l'universal, que l'apropin a la representació i interpretació simbòlica i que estableixin les bases per consolidar l'hàbit lector i una progressiva autonomia lectora. A més, la literatura pot convertir-se en el punt de partida per a la reflexió, també des d'una perspectiva de gènere, sobre actituds relacionades amb la ciutadania global, la prevenció de la violència o la interculturalitat. De nou, la participació en comunitats lectores aportarà valor afegit a aquest respecte.

La biblioteca escolar té un paper fonamental com a mediatra i orientadora a l'hora de fer propostes de lectura i dibuixar itineraris lectors. Es proposa treballar a partir d'una selecció d'obres o textos literaris adequats als interessos i necessitats infantils, en diferents suports, que es presentaran organitzats al voltant d'itineraris lectors, en funció de diferents criteris (temàtics, per gènere literari, etc.) perquè l'alumnat pugui establir relacions entre ells i vagi construint, encara de manera incipient, un mapa literari. Aquests textos, a més de ser el punt de partida per a diferents activitats (escolta de textos; lectura guiada, acompanyada i autònoma, silenciosa o en veu alta, amb l'entonació i el ritme adequats; lectura dramatitzada, recitat, jocs retòrics, etc.), serviran també com a model per a la creació de textos amb intenció lúdica, artística i creativa i per establir diàlegs amb altres manifestacions artístiques i culturals.

9. Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge i reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals, a partir de processos de comprensió i producció de textos orals, escrits, utilitzant la terminologia elemental adequada, per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses en la posada en pràctica d'aquests processos.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
9.1 Formular conclusions elementals sobre la construcció de paraules, frases i textos utilitzant l'ordre adequat i la concordança dels mots en una frase a partir de l'experimentació amb les paraules. 9.2 Revisar i millorar les diferents produccions, escrites, orals i multimodals, de manera acompanyada i usant la terminologia lingüística bàsica adequada	9.1 Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, fent especial atenció a la concordança, a partir de l'experimentació amb les paraules, els enunciats i els textos, en un procés acompanyat de producció i comprensió de textos en contextos significatius. 9.2. Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió i producció, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística i usant la terminologia bàsica adequada.	9.1. Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua de manera acompanyada, formulant hipòtesis i buscant exemples similars i contraris, a partir de l'experimentació amb les paraules, els enunciats i els textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius. 9.2. Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió i producció, de manera progressivament autònoma, a partir de la reflexió metalingüística i usant la terminologia bàsica adequada.

Les primeres reflexions sobre el llenguatge han de partir del coneixement intuïtiu que l'alumnat té com a usuari d'una llengua i s'han de produir sempre de manera significativa, en contextos de producció i comprensió de textos, mai com un procés aïllat. Amb l'acompanyament degut, que proporciona un nivell progressiu d'autonomia, es propicia l'experimentació amb les paraules, enunciats o textos, perquè l'alumnat apreciï en quina mesura els canvis que es fan en un text afecten tot el text, millorant o no la seva comprensió. Cal observar, així, diferents relacions de forma, funció i significat entre les paraules o els grups de paraules. A partir d'aquí, es poden formular hipòtesis, buscar exemples similars o contraris, establir contrastos i comparacions, etc., amb la finalitat de formular generalitzacions que estableixin ponts entre l'ús i el coneixement lingüístic sistemàtic des d'edats primerenques, primer utilitzant un llenguatge comú, més proper a la realitat de l'alumnat, i després introduint de manera progressiva la terminologia específica.

Una altra via de reflexió pot sorgir a partir de les diferències entre la llengua oral i escrita, comparant diferents tipologies textuals, o mitjançant la iniciació a la comparació interlingüística a partir de les diferents llengües de l'alumnat. En definitiva, es tracta d'estimular la reflexió lingüística ajustada a les possibilitats d'abstracció d'aquestes edats i vinculada als usos reals, que iniciï la construcció dels coneixements sobre la llengua que resultaran imprescindibles per a un millor ús i una comunicació més eficaç.

10. Utilitzar un llenguatge no discriminatori i desterrar els abusos de poder a través de la paraula, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge, i posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris identificats a partir de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes elementals, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies elementals per a l'escolta activa i el consens, iniciant-se en la gestió dialogada de conflictes.	10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva i el consens, progressant en la gestió dialogada de conflictes.	10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula identificats mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre diferents aspectes, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada i la gestió dialogada de conflictes, proposant solucions creatives.

Iniciar-se en l'adquisició d'aquesta competència implica formar persones, no només eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó que també posin les paraules al servei d'uns objectius alineats amb un imperatiu ètic: erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Per a això, s'han de facilitar eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. En l'àmbit escolar i social, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables amb relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències -en particular, la violència de gènere-, la lluita contra la desigualtat, entre d'altres.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten

l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer cicle

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la diversitat lingüística per mitjà de la biografia lingüística personal i el mapa lingüístic de l'aula, treballats amb acompanyament.
- Identificació, amb acompanyament, de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.

Comunicació oral

- Interès per expressar-se oralment amb pronunciació i entonació adequades en les situacions d'aula.
- Comprensió de textos orals de tipologia diversa en diferents formats i mitjans.
- Identificació de la incidència dels components (situació, participants o intenció) en l'acte comunicatiu en diferents situacions comunicatives de l'aula."pròpies de l'aula i d'altres entorns informals"
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals amb acompanyament i en contextos propers, per dotar textos breus i senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Identificació d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, imatges) en les produccions orals.
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg) en les produccions orals, en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula. Reconeixement i utilització d'estratègies bàsiques de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa en la resolució dialogada dels conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.

Comprensió lectora

- Lectura individual i silenciosa, amb fluïdesa adequada al nivell cognitiu, de textos de l'aula i del seu entorn.
- Lectura en veu alta amb entonació i ritme progressivament adequats al nivell cognitiu, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics i paratextuals bàsics que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora, en textos propers de la vida quotidiana, de mitjans de comunicació i escolars.

- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en textos diversos i amb acompanyament.
- Detecció d'usos clarament discriminadors del llenguatge verbal i icònic, de forma guiada, en contextos quotidians i mitjans de comunicació.

Expressió escrita

- Comprensió i ús de convencions del codi escrit en el marc de les propostes de comprensió o producció de textos d'ús escolar i social.
- Producció de textos propers o viscuts, de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, amb acompanyament i una intenció concreta
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals propers a la seva experiència personal, en diferents suports, amb diferents propòsits i de forma acompanyada.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma acompanyada, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.
- Cura en la presentació de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies bàsiques per a la recerca guiada d'informació senzilla en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria.
- Aplicació d'estratègies bàsiques per comparar informació de diferents fonts, reelaborar-la i comunicar-la en situacions properes i amb acompanyament.
- Comunicació creativa del coneixement, de forma acompanyada, amb respecte a la propietat intel·lectual.
- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula i del centre, amb guiatge, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Comprensió dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, personatges, trama, escenari) i del diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals amb acompanyament.
- Inici de la construcció de la identitat lectora, afavorint l'expressió de gustos i interessos, per mitjà de la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, il·lustradores, editorial, col·lecció) en el context de les lectures d'aula i de la biblioteca, amb acompanyament.

- Escritura de textos literaris senzills (rodolins, endevinalles, contes...) a partir de models coneguts i analitzats, amb acompanyament.
- Exploració de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, amb acompanyament.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià
- Discriminació fonètica de sons, síl·labes i accents i correspondència entre els sons i les grafies en la lectura i en les diferents produccions escrites, tenint en compte les diferents etapes del procés evolutiu

Segon cicle

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'aula, i de l'escola, de forma autònoma.
- Explicació de la diversitat lingüística i cultural de l'entorn, com a valor i eina d'aprenentatge.
- Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions en l'àmbit personal i escolar.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.

Comunicació oral

- Interès per expressar-se oralment amb pronunciació i entonació adequades en les situacions d'aprenentatge i en la vida quotidiana del centre.
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea i en la vida quotidiana i en mitjans de comunicació.
- Descripció de la incidència dels components (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal) en l'acte comunicatiu en diferents situacions comunicatives de l'aula i de l'entorn.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals amb acompanyament, en contextos d'aprenentatge per dotar textos senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Descripció d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges) en les produccions orals
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició) en les produccions orals, de forma progressivament autònoma.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula i en contextos formals elementals, amb respecte a les normes bàsiques de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa i assertivitat en la resolució dialogada dels conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.

- Detecció de possibles usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal en diferents contextos comunicatius.
- Aplicació d'estratègies d'identificació i interpretació del sentit global del text i d'integració de la informació explícita de textos socials orals i multimodals senzills.
- Aplicació d'estratègies d'interpretació d'elements bàsics de la comunicació no verbal en les situacions comunicatives.
- Ús d'eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la producció i coproducció oral i multimodal; ús de plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa en el marc de les situacions d'aprenentatge, de forma guiada.

Comprensió lectora

- Lectura amb veu alta, amb entonació i ritme adequats al nivell cognitiu, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics, textuais i paratextuals progressivament complexos que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora, en textos de la vida quotidiana, mitjans de comunicació, escolars, de fets i esdeveniments d'interès general.
- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en textos diversos de forma progressivament autònoma.
- Aplicació d'estratègies per detectar usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic, de forma progressivament autònoma, en tots els contextos.

Expressió escrita

- Producció de textos escolars i socials, de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, de forma progressivament autònoma i amb una intenció concreta.
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals d'ús escolar i social, en diferents suports, amb diferents propòsits comunicatius, i de forma progressivament autònoma.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma progressivament autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.
- Ús de bastides i altres suports, amb acompanyament, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis.
- Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies bàsiques per a la recerca guiada d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria i aplicant criteris de fiabilitat.
- Distinció entre fets i opinions en informacions de l'entorn proper i dels mitjans de comunicació.
- Aplicació d'estratègies per comparar i classificar la informació, reelaborar-la i comunicar-la en contextos escolars i amb progressiva autonomia.

- Comunicació creativa del coneixement, amb respecte a la propietat intel·lectual, de forma progressivament autònoma.
- Utilització de la biblioteca i els recursos digitals de l'aula i del centre, de forma progressivament autònoma, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil, adequats als propis interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Anàlisi dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari, llenguatge) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals, de forma guiada.
- Construcció de la identitat lectora, afavorint l'expressió de gustos i interessos i la valoració argumentada de les obres, mitjançant la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, traductores, adaptadores, il·lustradores, editorial, col·lecció) en el context de les lectures d'aula i de la biblioteca, de forma progressivament autònoma.
- Escriptura de textos narratius i poètics a partir de models coneguts i analitzats, utilitzant recursos literaris, amb progressiva autonomia.
- Exploració i interpretació de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, amb acompanyament.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit i en relació amb el significat en les diferents produccions.
- Identificació de diferents relacions formals, semàntiques i sintàctiques entre les paraules en la lectura i en les diferents produccions escrites.
- Anàlisi i ús de les modalitats oracionals en relació amb la intenció comunicativa.
- Anàlisi i ús de mecanismes de cohesió, amb especial atenció a les formes verbals, als connectors textuais explicatius i a les substitucions pronominals com a mecanisme gramatical elemental de referència interna, a partir de la reflexió compartida sobre les produccions escrites.
- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre aspectes ortogràfics i gramaticals bàsics, amb especial atenció a la concordança entre els elements de l'oració en les diferents produccions.

Tercer cicle

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'entorn geogràfic, de forma autònoma.
- Explicació de la diversitat lingüística i cultural del món com a valor i eina d'aprenentatge.
- Posada en pràctica d'estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions en comunicacions orals, escrites i multimodals.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.

Comunicació oral

- Interès per expressar-se oralment amb pronunciació i entonació adequades en totes les situacions.
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea, en la vida quotidiana i en mitjans de comunicació.
- Anàlisi dels components de fet comunicatiu (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre) en qualsevol situació comunicativa.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals de forma autònoma, en contextos formals, per dotar textos progressivament complexos d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Anàlisi d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic, inferències d'informació) i forma (estructura, format, títol, imatges, tipografia) en les produccions orals.
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició) en les produccions orals i de forma autònoma.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula i en contextos formals pautats, amb respecte a les normes de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa, assertivitat i proposta de solució creativa en la resolució dialogada de conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Aplicació d'estratègies per a l'ús d'un llenguatge no discriminatori en diferents contextos comunicatius
- Aplicació d'estratègies d'identificació i interpretació del sentit global, la informació rellevant, la integració de la informació explícita i la realització d'inferències per superar el sentit literal de textos socials orals i multimodals.
- Aplicació d'estratègies d'interpretació i ús d'elements bàsics de la comunicació no verbal en les situacions comunicatives.
- Ús d'eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la producció i coproducció oral i multimodal; ús de plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa en el marc de les situacions d'aprenentatge.

Comprensió lectora

- Lectura amb veu alta amb entonació i ritme fluids, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics, textuais i paratextuals progressivament complexos que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora en tot tipus de textos.
- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en fonts documentals diverses de forma progressivament autònoma.
- Aplicació d'estratègies per detectar usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic en tots els contextos.

Expressió escrita

- Producció de textos de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, de forma autònoma i amb una intenció concreta.
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals de tipus diversos, amb diferents propòsits comunicatius de forma autònoma
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.
- Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis.
- Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies de recerca d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria i aplicant criteris de fiabilitat, de forma progressivament autònoma.
- Distinció entre fets i opinions i detecció de la manipulació informativa en informacions de l'entorn social i dels mitjans de comunicació.
- Aplicació d'estratègies de comparació, classificació, valoració de la informació, reelaboració i comunicació en tots els contextos i amb progressiva autonomia.
- Comunicació creativa del coneixement, amb respecte per la propietat intel·lectual, de forma progressivament autònoma.
- Utilització de la biblioteca i els recursos digitals de l'aula o del centre, de forma autònoma, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura adequats a la seva edat i organitzats en itineraris lectors.
- Valoració dels elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat i de forma progressivament autònoma.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals, de forma guiada, si cal.

- Progrés en la construcció de la identitat lectora, afavorint l'expressió de gustos i interessos i la valoració crítica elemental de les obres, per mitjà de la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, traductores, adaptadores, il·lustradores, editorial, col·lecció, localitat i any d'edició), en contextos variats i de forma autònoma.
- Escriptura de textos narratius i poètics a partir de models coneguts i analitzats, utilitzant recursos literaris de manera original i amb riquesa lèxica, de forma autònoma.
- Exploració i interpretació de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, de forma progressivament autònoma.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià.
- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, inserció, supressió, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques, amb especial atenció a les diferents unitats comunicatives en les diferents produccions.
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit i en relació amb el significat en les diferents produccions.
- Identificació de diferents relacions formals, semàntiques i sintàctiques de les paraules en la lectura i en les diferents produccions escrites.
- Anàlisi i ús de les modalitats oracionals en relació amb la intenció comunicativa.
- Anàlisi i ús de mecanismes de cohesió, amb especial atenció a les formes verbals, als connectors textuais explicatius i a les substitucions pronominals com a mecanisme gramatical elemental de referència interna (repeticions, sinònims), a partir de la reflexió compartida sobre les produccions escrites.

Llengua Estrangera

Competències específiques

1. Comprendre la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe, pluricultural i intercultural, per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
1.1. Participar amb respecte en la comunicació intercultural, identificant i analitzant, de forma guiada, les discriminacions, els prejudicis i els estereotips més comuns, en situacions quotidianes i habituals. 1.2. Reconèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural relacionada amb la llengua estrangera, identificant els seus elements culturals i lingüístics elementals.	1.1. Participar amb respecte en situacions interculturals, identificant i comparant semblances i diferències elementals entre llengües i cultures, i mostrant rebuig davant discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals. 1.2. Reconèixer, comprendre i valorar la diversitat lingüística i cultural pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, identificant elements culturals i lingüístics elementals que fomentin la cultura de la pau. 1.3. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per a la comprensió dels aspectes més rellevants de la diversitat lingüística i cultural.	1.1. Participar amb estima i respecte en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, i mostrant rebuig davant discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals. 1.2. Reconèixer, comprendre i valorar la diversitat lingüística i cultural pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, identificant elements culturals i lingüístics bàsics que fomentin la sostenibilitat i la cultura de la pau. 1.3. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per a la comprensió de la diversitat lingüística i cultural.

Aquesta competència se centra en la rellevància i riquesa que la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat actual ens aporta. La consciència de la diversitat proporciona l'alumnat la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa durant l'ensenyament de la llengua estrangera permeten l'alumnat obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; a més de distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips,

La interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència de l'alumnat i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat ha de permetre a l'alumnat actuar de forma empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

El plurilingüisme és un concepte promogut pel Consell d'Europa, que emfasitza el fet que les llengües que una persona coneix o domina no estan disposades en compartiments estancs i separats, sinó que conformen un repertori dinàmic i en constant desenvolupament on s'interrelacionen i interactuen els coneixements lingüístics i les experiències comunicatives de l'individu, per contribuir al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, així com de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. La competència plurilingüe es defineix com la capacitat de tots els parlants d'utilitzar i aprendre, de manera

autònoma o a través de l'ensenyament, més d'una llengua; l'habilitat d'un individu d'utilitzar els seus coneixements parcials de diverses llengües i la seva experiència de diverses cultures per comunicar-se i participar en activitats interculturals; el valor de la convivència, bàsica per a la tolerància lingüística i cultural, és a dir, la conscienciació del propi repertori lingüístic i de la riquesa lingüística i cultural de l'entorn.

En definitiva, aquesta competència té la capacitat d'activar tot el repertori lingüístic i cultural propi i utilitzar les estratègies adquirides de forma transversal, segons la situació d'aprenentatge, amb l'objectiu d'ajudar l'individu a construir la seva pròpia identitat, lingüística i/o cultural, i a desenvolupar la seva capacitat d'aprenentatge.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals breus i senzills, en la llengua estàndard, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics, per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
2.1. Reconèixer i comprendre paraules i expressions habituals en textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la pròpia experiència, expressats de forma entenedora, clara, senzilla i directa, en llengua estàndard i en diferents suports. 2.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies elementals per captar la idea global i identificar elements específics amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics del context, en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat.	2.1. Reconèixer i comprendre paraules, frases així com el sentit global de textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la pròpia experiència, així com de textos de ficció adequats a el nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports. 2.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies adequades en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.	2.1. Reconèixer i interpretar el sentit global, així com paraules i frases específiques de textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i àmbits pròxims a la pròpia experiència, així com de textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports. 2.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies i coneixements adequats en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos diversos.

La comprensió suposa rebre i processar informació, fet que comporta l'enriquiment del repertori lingüístic individual. En l'etapa de l'educació primària, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de textos breus i senzills, orals i multimodals, sobre temes quotidians, de rellevància personal per a l'alumnat, i expressats de forma clara i utilitzant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre el sentit general i informació específica i predictable per satisfer necessitats comunicatives relacionades amb prioritats immediates de l'alumnat. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i a les necessitats de l'alumnat, amb el fi de facilitar la comprensió de la informació expressada en els textos i d'entendre enunciats curts i senzills, amb ajuda, si cal, de diferents tipus de suport. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat es troben el llenguatge no verbal, les imatges o la repetició, fent ús de la informació contextual (elements extralingüístics) i contextual (elements lingüístics) que li permeti comprovar la hipòtesi inicial sobre el sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari. Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics, que afavoreixin la construcció d'un saber conjunt i que estimulin la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i similituds culturals.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
3.1. Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, a partir de models i estructures prèviament presentats i parant atenció al ritme, l'accentuació i l'entonació. 3.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies bàsiques per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. 3.3. Participar, de forma guiada, en situacions	3.1. Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, parant atenció al ritme, l'accentuació i l'entonació. 3.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. 3.3. Participar en situacions interactives d'intercanvis d'informació breus i senzills sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, preparats prèviament, a través de diversos suports, com ara	3.1. Expressar oralment textos breus i senzills, prèviament preparats, sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, i usant formes i estructures bàsiques i d'ús freqüent. 3.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per preparar i produir textos adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant, amb ajuda, recursos físics o digitals en funció de la tasca i les necessitats de cada moment. 3.3. Participar en situacions interactives d'intercanvis d'informació breus i senzills sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la pròpia experiència, a través de diversos

interactives elementals sobre temes quotidians, preparats prèviament, a través de diversos suports, com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia. 3.4. Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en entorns propers, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges senzills i breus, i formular i contestar preguntes bàsiques per a la comunicació.	la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital. 3.4. Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus, i formular i contestar preguntes senzilles.	suports, com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors. 3.4. Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges, i iniciar i acabar la comunicació.

La producció oral i multimodal ha de donar lloc a l'exposició de textos breus i senzills, planificats, sobre temes quotidians i de rellevància personal per l'alumnat, i expressats amb creativitat i claredat. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa l'exposició d'una petita descripció o anècdota senzilla, una presentació formal d'extensió breu o una narració oral senzilla de textos que expressin fets i sentiments quotidians, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la recerca guiada d'informació a internet com a font de documentació. En el format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat: la imatge, el so, els gestos, etc.

Les activitats vinculades amb la producció de textos orals i multimodals tenen funcions importants en els àmbits personal i educatiu, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte del procés d'aprenentatge. En aquesta etapa té lloc el primer acostament a les produccions formals, fet que suposa un aprenentatge guiat d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions més comunes associades al gènere emprat; d'eines senzilles de producció, i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, en l'educació primària comprenen, entre d'altres, la planificació i la compensació a través del llenguatge verbal i no verbal.

La interacció implica a dos o més participants en la construcció d'un discurs. La comunicació entre persones es considera l'origen de la comunicació i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En ella entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, així com l'adequació als diferents gèneres dialògics més freqüents, orals i multimodals, en contextos analògics i virtuals. En aquesta etapa de l'educació s'espera que els intercanvis d'informació siguin breus i senzills i abordin temes quotidians i predictibles, i de rellevància personal per a l'alumnat.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, ja que inclou estratègies d'inici, manteniment o finalització de converses bàsiques, així com estratègies elementals per indicar que no s'ha entès el missatge i per sol·licitar repetició. A més, l'adquisició de les normes i principis que regeixen la cortesia

lingüística i l'etiqueta digital prepara per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, segura i activa.

4. Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
4.1. Reconèixer i comprendre paraules i expressions habituals en textos escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la pròpia experiència, expressats de forma entenedora, clara, senzilla i directa, i en llengua estàndard. 4.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat que permetin captar la idea global i identificar elements específics amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics.	4.1. Reconèixer i comprendre el sentit global, així com paraules i frases prèviament indicades en textos escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, així com de textos de ficció adequats a el nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports. 4.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies adequades en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat que permetin captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.	4.1. Reconèixer i comprendre el sentit global, així com paraules i frases específiques de textos escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i àmbits pròxims a la seva experiència, així com de textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports. 4.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies i coneixements adequats en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat que permetin captar el sentit global i processar informacions explícites en textos diversos.

La comprensió suposa rebre i processar informació, i, per tant, l'enriquiment del repertori lingüístic individual. En l'etapa de l'educació primària, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de textos breus i senzills, escrits i multimodals, sobre temes quotidians, de rellevància personal per a l'alumnat, i expressats de forma clara i utilitzant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre el sentit general i informació específica i predictable per satisfer necessitats comunicatives relacionades amb prioritats immediates de l'alumnat. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i a les necessitats de l'alumnat, per tal de facilitar la comprensió de la informació expressada en els textos i d'entendre enunciats curts i senzills, amb ajuda, si cal, de diferents tipus de suport. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat es troben les imatges, la repetició o la relectura, fent ús de la informació contextual

(elements extralingüístics) i contextual (elements lingüístics) que li permeti comprovar la hipòtesi inicial del sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari. A més d'aquestes estratègies, la recerca d'informació, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, ja que permet contrastar, validar i sustentar la informació. Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics, que afavoreixin la construcció d'un saber conjunt i que estimulin la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i similituds culturals.

5. Produir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència i cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma, i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
5.1. Escriure paraules, expressions conegudes i frases, sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumnat, a partir de models, i amb una finalitat específica, a través d'eines analògiques i digitals, utilitzant estructures i lèxic elemental. 5.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies bàsiques per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	5.1. Redactar textos breus i senzills, sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumnat, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a partir de models, i a través d'eines analògiques i digitals, utilitzant estructures i lèxic elemental. 5.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	5.1. Organitzar i redactar textos breus i senzills, sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància personal per a l'alumnat i pròxims a la seva experiència, prèviament preparats, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a través d'eines analògiques i digitals, i usant estructures i lèxic bàsic d'ús comú. 5.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per preparar i produir textos adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant amb ajuda recursos físics o digitals en funció de la tasca i les necessitats de cada moment.

En aquesta etapa, la producció escrita consisteix en la redacció de textos breus i senzills, planificats, sobre temes quotidians i de rellevància personal per l'alumnat, i expressats amb creativitat i claredat. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa una petita descripció o anècdota senzilla, o una narració senzilla de textos que expressin fets i sentiments quotidians, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la recerca guiada d'informació a internet com a font de documentació.

Les activitats vinculades amb la producció de textos escrits compleixen funcions importants en els àmbits personal i educatiu, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte del procés d'aprenentatge. En aquesta etapa té lloc el primer acostament a les produccions formals, fet que suposa un aprenentatge guiat d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions més comunes associades al gènere emprat; d'eines senzilles de producció, i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, en l'educació primària comprenen, entre d'altres, la planificació i la compensació a través del llenguatge verbal i no verbal. Fins i tot en les seves formes més espontànies, escriure un text implica planificar -a partir de models o pautes-, revisar -de manera individual o compartida- i editar. Tot això s'ha de treballar a classe. En tot cas, saber escriure al segle XXI vol dir fer-ho en diferents suports i formats. La possibilitat d'edició i difusió digital dels escrits a la xarxa ofereix un context real a les pràctiques comunicatives escrites, alhora que convida a fer el pas cap a l'hipertextual i multimodal. És el moment d'iniciar-se en la reflexió sobre els aspectes elementals de la propietat intel·lectual, el respecte a la privacitat o la responsabilitat en la transmissió de rumors i notícies falses.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diverses fonts, de forma planificada i de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat, reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació i adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes propers i d'interès personal, de forma guiada, a la xarxa i a les biblioteques. 6.2. Comunicar els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, realitzat de forma acompanyada, sobre temes propers i d'interès personal. 6.3. Adoptar hàbits d'ús segur i saludable de les tecnologies digitals de forma guiada en relació amb l'accés a la	6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques. 6.2. Comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, realitzat de forma acompanyada, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible. 6.3. Adoptar hàbits d'ús segur, sostenible i saludable de les	6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant-ne críticament el resultat. 6.2. Comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació senzill, individual o grupal, sobre temes d'interès personal, ecològic i social que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible. 6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de

informació i a la comunicació en l'entorn immediat.	tecnologies digitals, amb acompanyament, en relació amb l'accés, la fiabilitat i verificació de les fonts d'informació i la comunicació al seu entorn immediat i a la xarxa.	les tecnologies digitals, de forma progressivament autònoma, en relació amb la fiabilitat i la verificació de les fonts, la credibilitat de la informació i la comunicació a l'entorn immediat i a la xarxa.

Tenir accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès aquest com a eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat s'iniciï en l'adquisició d'habilitats i destreses per accedir a la informació, gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i també una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, reconeixent les fonts originals sobre les que elabora el seu treball.

Es proposa així un procés d'acompanyament que vagi guiant l'alumnat per tal que, individualment o de forma cooperativa, progressi cap a una certa autonomia en la planificació i recerca d'informació en contextos personals, ecològics, socials i educatius, per transformar-la, comunicar-la de manera personal i creativa, i utilitzar-la amb diferents finalitats. Aquests processos de recerca han d'anar acompanyats d'una reflexió guiada que permeti avaluar la seva fiabilitat i pertinència, i distingir entre fets i opinions.

S'han de proposar models orientatius sobre les convencions establertes per a la comunicació del coneixement adquirit en diferents formats i suports. La biblioteca, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència, mitjançant projectes globals i interdisciplinaris.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses atenent els propis gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>

7.1. Llegir de manera autònoma textos de diferents autors i autores que s'adeqüin als propis gustos i interessos, seleccionats de manera acompanyada, des de les diferents etapes del procés evolutiu de la lectura. 7.2. Compartir lectures, per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, en el marc de la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos i iniciar-se en una comunitat lectora.	7.1. Llegir de manera autònoma o acompanyada textos de diversos autors i autores que s'adeqüin als propis gustos i interessos i seleccionats amb autonomia creixent, avançant en la construcció de la identitat lectora. 7.2. Compartir lectures per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, en el marc de la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos, valorar les obres de forma argumentada i que permetin sentir-se membre d'una comunitat lectora.	7.1. Llegir de manera autònoma textos de diversos autors i autores que s'adeqüin als propis gustos i interessos, seleccionats amb criteri propi, progressant en la construcció de la identitat lectora. 7.2. Compartir lectures per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir d'interaccions orals, per mitjans analògics i digitals, en el marc de la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos, valorar les obres de forma crítica i que permetin sentir-se membre d'una comunitat lectora.

Desenvolupar aquesta competència implica iniciar un camí de progrés planificat cap a la construcció de personalitats lectores, que passa per la dedicació d'un temps diari i constant a la lectura individual, acompanyat de les estratègies i bastides adequades per iniciar la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que haurà de desenvolupar-se al llarg de tota la vida. Per això s'ha de partir de la configuració d'un corpus de textos adequat i variat, equilibrant la presència d'autors i autores, i que respongui als interessos i necessitats individuals, i afavoreixi l'apropament cap a la reflexió sobre els grans reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. La biblioteca escolar pot esdevenir un punt de trobada fonamental en el qual compartir, reflexionar i expressar preferències personals entorn a la lectura.

És també recomanable configurar comunitats lectores amb referents compartits; desenvolupar estratègies que ajudin l'alumnat a seleccionar els textos del seu interès, apropiant-se'n i compartir de manera personal i creativa la seva experiència personal de lectura; i establir contextos en què sorgeixin motius per llegir, a partir de reptes d'indagació, i que proposin maneres de vincular afectivament a les lectores i lectors amb els textos. A mesura que s'avanci en l'adquisició de la competència, serà possible anar reduint progressivament l'acompanyament docent.

8. Mediar entre diferents llengües en situacions predictibles, utilitzant estratègies i coneixements per processar i transmetre informació bàsica i senzilla, per tal de facilitar la comunicació.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è

8.1. Interpretar i explicar informació bàsica de conceptes, comunicacions i textos breus i senzills, de manera guiada, en situacions de comunicació de diversitat lingüística, social i cultural, mostrant empatia i interès per entendre's en un entorn immediat.	8.1. Interpretar i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de manera guiada, en situacions de comunicació de diversitat lingüística, social i cultural, mostrant empatia i interès per entendre's en el seu entorn més proper. 8.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals que ajudin a crear ponts i que facilitin la comprensió i producció d'informació, així com la comunicació fluida, fent servir, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	8.1. Inferir i comunicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de manera guiada, en situacions de comunicació diversitat lingüística i cultural, mostrant respecte i empatia per les persones interlocutores, per les llengües emprades i interès per participar en la solució de malentesos en l'entorn proper. 8.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació fluida, adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, fent servir, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, l'alumnat ha d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de forma dialògica o expositiva, no només entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'educació primària, la mediació està orientada al processament i la transmissió d'informació bàsica i senzilla entre usuaris o a partir de textos sobre assumptes quotidians i de rellevància personal, coneguts prèviament per l'alumnat, i es poden emprar tant mitjans convencionals com aplicacions o plataformes virtuals per interpretar i compartir continguts.

La mediació afavoreix el desenvolupament del pensament estratègic de l'alumnat, en tant que suposa que aquest triï adequadament destreses i estratègies de seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns cooperatius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors. Per això, l'empatia i el respecte són elements clau en la mediació en aquest nivell.

9. Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge i reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals i a partir de processos de comprensió i producció de textos orals, escrits i multimodals, utilitzant la terminologia elemental adequada, per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses en la posada en pràctica d'aquests processos.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
9.1. Comparar i contrastar similituds i diferències evidents entre diferents llengües, reflexionant, de manera guiada, sobre aspectes elementals del seu funcionament. 9.2. Identificar i aplicar, de forma guiada, els coneixements i estratègies que formen el propi repertori lingüístic, per millorar la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals. 9.3. Identificar i explicar, de manera guiada, progressos i dificultats elementals d'aprenentatge de la llengua estrangera.	9.1. Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, reflexionant, de manera guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament. 9.2. Utilitzar i diferenciar, de forma guiada, els coneixements i estratègies que formen el propi repertori lingüístic, per millorar la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals. 9.3. Identificar, registrar i aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats elementals d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i participant en activitats d'autoavaluació i coavaluació.	9.1. Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, reflexionant, de manera progressivament autònoma, sobre aspectes bàsics del seu funcionament. 9.2. Utilitzar i diferenciar de forma progressivament autònoma els coneixements i estratègies que formen el propi repertori lingüístic, per millorar la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals. 9.3. Identificar, registrar i utilitzar, de manera guiada, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació.

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats a l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències de l'alumnat amb les llengües que coneix serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i l'ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'educació primària, l'alumnat s'inicia en aquesta reflexió sobre les llengües i comença a establir les relacions entre les diferents llengües dels seus repertoris individuals, analitzant les semblances i diferències amb la finalitat d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que hi estan inclosos. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que l'alumnat n'entengui les relacions, però, a més, contribueix a què identifiqui les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses bàsiques per fer front a la incertesa, el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet reconèixer i apreciar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte quotidià i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació es poden inspirar en les proposades en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL).

10. Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>	<i>5è i 6è</i>
10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris identificats a partir de la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes elementals, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, i tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies elementals per a l'escolta activa i el consens, iniciant-se en la gestió dialogada de conflictes.	10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula, mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, i tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva i el consens, progressant en la gestió dialogada de conflictes.	10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula identificats mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre diferents aspectes, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, i tenint en compte la perspectiva de gènere. 10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada i la gestió dialogada de conflictes, proposant solucions creatives.

Iniciar-se en l'adquisició d'aquesta competència implica formar persones, no només eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó que també posin les paraules al servei d'uns objectius alineats amb un imperatiu ètic: erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Per a això, s'han de facilitar eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. En l'àmbit escolar i social, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències -en particular, la violència de gènere-, la lluita contra la desigualtat, entre d'altres.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer cicle

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la diversitat lingüística per mitjà de la biografia lingüística personal i el mapa lingüístic de l'aula, treballats amb acompanyament.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.
- Identificació i ús estratègic dels coneixements que es tenen de les diverses llengües que conformen el repertori lingüístic per superar mancances comunicatives amb acompanyament.
- Reconeixement d'aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals i més significatius relatius als costums, la vida quotidiana i les manifestacions culturals i artístiques en països on es parla la llengua estrangera.

Comunicació oral

- Ús de la llengua estrangera a l'aula amb autoconfiança progressiva.
- Comprensió de textos orals de tipologia diversa en diferents formats i mitjans.
- Identificació de la incidència dels components (situació, participants o intenció) en l'acte comunicatiu en diferents situacions comunicatives de l'aula.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals amb acompanyament, en contextos propers, per dotar textos breus i senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Identificació d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, imatges) en les produccions orals.
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició) en les produccions orals, de forma progressivament autònoma.

- Interacció oral adequada en situacions d'aula. Reconeixement i utilització d'estratègies bàsiques de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa en la resolució dialogada dels conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Ús d'eines analògiques i digitals elementals per a la producció oral i multimodal, en el marc de les situacions d'aprenentatge i amb acompanyament.

Comprensió lectora

- Lectura individual i silenciosa, amb fluïdesa adequada al nivell cognitiu, de textos de l'aula i del seu entorn.
- Lectura en veu alta amb entonació i ritme progressivament adequats al nivell cognitiu, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics i paratextuals bàsics que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora, en textos propers, de la vida quotidiana, de mitjans de comunicació i escolars.
- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en textos diversos i amb acompanyament.
- Detecció d'usos clarament discriminadors del llenguatge verbal i icònic, de forma guiada, en contextos quotidians i mitjans de comunicació.

Expressió escrita

- Comprensió i ús de convencions del codi escrit en el marc de les propostes de comprensió o producció de textos d'ús escolar i social.
- Producció de textos propers o viscuts, de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, amb acompanyament i una intenció concreta
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals propers a la seva experiència personal, en diferents suports, amb diferents propòsits i de forma acompanyada.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma acompanyada, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.
- Cura en la presentació de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies bàsiques per a la recerca guiada d'informació senzilla en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria.
- Aplicació d'estratègies bàsiques que permetin comparar informació de diferents fonts, reelaborar-la i comunicar-la en situacions properes, amb acompanyament.
- Comunicació creativa del coneixement, de forma acompanyada, amb respecte a la propietat intel·lectual.

- Utilització de la biblioteca i dels recursos digitals de l'aula i del centre, amb guiatge, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als propis interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Comprensió dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, personatges, trama, escenari) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals amb acompanyament.
- Inici de la construcció de la identitat lectora, afavorint l'expressió de gustos i interessos, per mitjà de la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, il·lustradores, editorial, col·lecció) en el context de les lectures d'aula i de la biblioteca, amb acompanyament.
- Escripció de textos literaris senzills (rodolins, endevinalles, contes...) a partir de models coneguts i analitzats, amb acompanyament.
- Exploració de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, amb acompanyament.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià
- Discriminació fonètica de sons, síl·labes i accents i correspondència entre els sons i les grafies en la lectura i en les diferents produccions escrites, tenint en compte les diferents etapes del procés evolutiu de la lectura i l'escriptura.
- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre aspectes lingüístics elementals, aplicació de l'ortografia de base i de les normes ortogràfiques més senzilles i d'ús més freqüent, prestant especial atenció a la concordança en l'escriptura de paraules d'ús habitual a la classe, en els aprenentatges i en els textos propis.
- Ús de signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit.
- Comprensió i ús de les modalitats oracionals en relació amb la intenció comunicativa.
- Comprensió i ús de mecanismes bàsics de cohesió textual, amb especial atenció als connectors temporals i explicatius a partir de la reflexió compartida sobre les produccions escrites.

Segon cicle

Les llengües i els seus parlants.

- Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'aula, i de l'escola de forma autònoma.
- Explicació de la diversitat lingüística i cultural de l'entorn, com a valor i eina d'aprenentatge.
- Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions en l'àmbit personal i escolar.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.
- Identificació i ús estratègic dels coneixements que es tenen de les diverses llengües que conformen el repertori lingüístic que permeten superar mancances comunicatives, amb acompanyament.
- Reconeixement d'aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals bàsiques en països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies bàsiques d'ús comú per apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent a valors ecosocials i democràtics.
- Construcció i desenvolupament de coneixements, destreses i actituds elementals que permeten iniciar-se en activitats de mediació en situacions quotidianes bàsiques.

Comunicació oral

- Ús de la llengua estrangera a l'aula amb autoconfiança progressiva.
- Acceptació de l'error com a part integrant del procés d'aprenentatge.
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea i en la vida quotidiana i en mitjans de comunicació.
- Descripció de la incidència dels components (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal) en l'acte comunicatiu en diferents situacions comunicatives de l'aula i de l'entorn.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals, amb acompanyament, en contextos d'aprenentatge per dotar textos senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Descripció d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges) en les produccions orals.
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició) en les produccions orals, de forma progressivament autònoma.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula i en contextos formals elementals, amb respecte a les normes bàsiques de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa i assertivitat en la resolució dialogada dels conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Detecció de possibles usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal en diferents contextos comunicatius

- Aplicació d'estratègies d'identificació i interpretació del sentit global del text i d'integració de la informació explícita de textos socials orals i multimodals senzills.
- Aplicació d'estratègies d'interpretació d'elements bàsics de la comunicació no verbal en les situacions comunicatives.
- Ús d'eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la producció i coproducció oral i multimodal i participació en intercanvis comunicatius planificats amb estudiants de la llengua estrangera; ús de plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa.

Comprensió lectora

- Lectura amb veu alta, amb entonació i ritme adequats al nivell cognitiu, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics, textuais i paratextuals progressivament complexos que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora, en textos de la vida quotidiana, mitjans de comunicació, escolars, de fets i esdeveniments d'interès general.
- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en textos diversos i de forma progressivament autònoma.
- Aplicació d'estratègies per detectar usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic, de forma progressivament autònoma, en tots els contextos.

Expressió escrita

- Producció de textos escolars i socials, de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, de forma progressivament autònoma i amb una intenció concreta.
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals d'ús escolar i social, en diferents suports, amb diferents propòsits comunicatius. i de forma progressivament autònoma.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma progressivament autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.
- Ús de bastides i altres suports, amb acompanyament, tant en paper com digitals, per millorar la producció de textos propis.
- Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies bàsiques per a la recerca guiada d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria i aplicant criteris de fiabilitat.
- Distinció entre fets i opinions en informacions de l'entorn proper i dels mitjans de comunicació.

- Aplicació d'estratègies que permetin comparar i classificar la informació, reelaborar-la i comunicar-la en contextos escolars i amb progressiva autonomia.
- Comunicació creativa del coneixement, amb respecte a la propietat intel·lectual, de forma progressivament autònoma.
- Utilització de la biblioteca i els recursos digitals de l'aula i del centre, de forma progressivament autònoma, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil, adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Anàlisi dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari, llenguatge) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals, de forma guiada.
- Construcció de la identitat lectora, afavorint de l'expressió de gustos i interessos i la valoració argumentada de les obres, per mitjà de la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, traductores, adaptadores, il·lustradores, editorial, col·lecció) en el context de les lectures d'aula i de la biblioteca, de forma progressivament autònoma.
- Escripció de textos narratius i poètics a partir de models coneguts i analitzats, utilitzant recursos literaris, amb progressiva autonomia.
- Exploració i Interpretació de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, amb acompanyament.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià
- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre aspectes ortogràfics i gramaticals bàsics, amb especial atenció a la concordança entre els elements de l'oració en les diferents produccions.
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit i en relació amb el significat en les diferents produccions.
- Identificació de diferents relacions formals, semàntiques i sintàctiques entre les paraules en la lectura i en les diferents produccions escrites.
- Anàlisi i ús de les modalitats oracionals en relació amb la intenció comunicativa.

- Anàlisi i ús de mecanismes de cohesió, amb especial atenció a les formes verbals, als connectors textuais explicatius i a les substitucions pronominals com a mecanisme gramatical elemental de referència interna, a partir de la reflexió compartida sobre les produccions escrites.
- Ús del lèxic elemental i d'interès per a l'alumnat relatiu a relacions interpersonals properes, habitatge, llocs i entorns propers.

Tercer cicle

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'entorn geogràfic, de forma autònoma.
- Explicació de la diversitat lingüística i cultural del món com a valor i eina d'aprenentatge.
- Posada en pràctica d'estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i cerca de solucions en comunicacions orals, escrites i multimodals.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències en la vida quotidiana.
- Identificació i ús estratègic dels coneixements que es tenen de les diverses llengües que conformen el repertori lingüístic per superar mancances comunicatives amb acompanyament.
- Descripció d'aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics i habituals relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals, convencions socials bàsiques d'ús comú, llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital pròpies de països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies bàsiques d'ús comú per apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística atenent a valors ecosocials i democràtics.
- Construcció i desenvolupament de coneixements, destreses i actituds que permeten iniciar-se en activitats de mediació en situacions quotidianes bàsiques.

Comunicació oral

- Ús de la llengua estrangera a l'aula amb autoconfiança progressiva.
- Acceptació de l'error com a part integrant del procés de millora.
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea, en la vida quotidiana i en mitjans de comunicació.
- Anàlisi dels components de fet comunicatiu (situació, participants, propòsit comunicatiu, canal, registre) en qualsevol situació comunicativa.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals de forma autònoma, en contextos formals, per dotar textos progressivament complexos d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Anàlisi d'elements bàsics de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic, inferències d'informació) i forma (estructura, format, títol, imatges, tipografia) en les produccions orals.

- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició) en les produccions orals i de forma autònoma.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula i en contextos formals pautats, amb respecte a les normes de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'escolta activa, assertivitat i proposta de solució creativa en la resolució dialogada de conflictes, tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Aplicació d'estratègies per a l'ús d'un llenguatge no discriminatori en diferents contextos comunicatius
- Aplicació d'estratègies d'identificació i interpretació del sentit global, la informació rellevant, la integració de la informació explícita i la realització d'inferències per superar el sentit literal de textos socials orals i multimodals.
- Aplicació d'estratègies d'interpretació i ús d'elements bàsics de la comunicació no verbal en les situacions comunicatives.
- Ús d'eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la producció i coproducció oral i multimodal; ús de plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.
- Ús de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països, com a forma d'accedir a nova informació i com a mitjà per conèixer cultures i formes de vida diferents.

Comprensió lectora

- Lectura amb veu alta amb entonació i ritme fluid, amb preparació prèvia.
- Ús d'elements gràfics, textuais i paratextuals progressivament complexos que afavoreixen la comprensió abans, durant i després de l'experiència lectora en tot tipus de textos.
- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, inferències...), en fonts documentals diverses de forma progressivament autònoma.
- Aplicació d'estratègies per detectar usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic en tots els contextos.

Expressió escrita

- Producció de textos de tipologia diversa, dirigits a diferents destinataris, de forma autònoma i amb una intenció concreta.
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals de tipus divers, amb diferents propòsits comunicatius de forma autònoma.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma autònoma, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula.

- Ús de bastides i altres suports, de forma progressivament autònoma, tant en paper com digitals, per millorar la producció dels seus textos
- Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques bàsiques de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies de recerca d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria i aplicant criteris de fiabilitat, de forma progressivament autònoma.
- Distinció entre fets i opinions i detecció de la manipulació informativa en informacions de l'entorn social i dels mitjans de comunicació.
- Aplicació d'estratègies de comparació, classificació, valoració de la informació, reelaboració i comunicació en tots els contextos i amb progressiva autonomia.
- Comunicació creativa del coneixement, amb respecte per la propietat intel·lectual, de forma progressivament autònoma.
- Utilització de la biblioteca i els recursos digitals de l'aula o del centre, de forma autònoma, per dur a terme treballs d'investigació.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura adequats a l'edat i organitzats en itineraris lectors.
- Valoració dels elements constitutius de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada d'obres de qualitat i de forma progressivament autònoma.
- Establiment de vincles de la literatura amb altres manifestacions artístiques i culturals, de forma guiada, si cal
- Progrés en la construcció de la identitat lectora, afavorint l'expressió de gustos i interessos i la valoració crítica elemental de les obres, per mitjà de la lectura autònoma i la lectura compartida i guiada.
- Ús de la biblioteca de l'aula, del centre i de l'entorn proper com a espai de trobada d'activitats literàries compartides i com a element impulsor de comunitats lectores.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, traductores, adaptadores, il·lustradores, editorial, col·lecció, localitat i any d'edició), en contextos variats i de forma autònoma.
- Escripció de textos narratius i poètics a partir de models coneguts i analitzats, utilitzant recursos literaris de manera original i amb riquesa lèxica, de forma autònoma.
- Exploració interpretació de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, de forma progressivament autònoma.

Reflexió sobre la llengua

- Utilització de metallenguatge específic bàsic en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits o multimodals.
- Diferències elementals entre llengua oral i llengua escrita en l'ús quotidià

- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, inserció, supressió, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques, amb especial atenció a les diferents unitats comunicatives en les diferents produccions.
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit i en relació amb el significat en les diferents produccions.
- Identificació de diferents relacions formals, semàntiques i sintàctiques de les paraules en la lectura i en les diferents produccions escrites.
- Anàlisi i ús de les modalitats oracionals en relació amb la intenció comunicativa.
- Anàlisi i ús de mecanismes de cohesió, amb especial atenció a les formes verbals, als connectors textuais explicatius i a les substitucions pronominals com a mecanisme gramatical elemental de referència interna (repeticions, sinònims), a partir de la reflexió compartida sobre les produccions escrites.
- Ús del lèxic bàsic i d'interès per a l'alumnat, relatiu a identificació personal, relacions interpersonals properes, llocs i entorns propers, oci i temps lliure, vida quotidiana.

Segona Llengua Estrangera

Competències específiques

1. Comprendre la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe, pluricultural i intercultural per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

1.1. Participar amb respecte en situacions interculturals, identificant i comparant semblances i diferències elementals entre llengües i cultures, i mostrant rebuig davant discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals.

1.2. Reconèixer, comprendre i valorar la diversitat lingüística i cultural pròpia de països on es parla la llengua estrangera, identificant elements culturals i lingüístics elementals que fomentin la cultura de la pau.

1.3. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals per a la comprensió dels aspectes més rellevants de la diversitat lingüística i cultural.

Aquesta competència se centra en la rellevància i riquesa que la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat actual ens aporta. La consciència de la diversitat proporciona l'alumnat la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa durant l'ensenyament de la segona llengua estrangera permeten

l'alumnat obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; a més de distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips.

La interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència de l'alumnat i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat ha de permetre a l'alumnat actuar de forma empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

El plurilingüisme és un concepte promogut pel Consell d'Europa, que emfasitza el fet que les llengües que una persona coneix o domina no estan disposades en compartiments estancs i separats, sinó que conformen un repertori dinàmic i en constant desenvolupament on s'interrelacionen i interactuen els coneixements lingüístics i les experiències comunicatives de l'individu, per contribuir al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, així com de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. La competència plurilingüe es defineix com la capacitat de tots els parlants d'utilitzar i aprendre, de manera autònoma o a través de l'ensenyament, més d'una llengua; l'habilitat d'un individu d'utilitzar els seus coneixements parcials de diverses llengües i la seva experiència de diverses cultures per comunicar-se i participar en activitats interculturals; el valor de la convivència, bàsica per a la tolerància lingüística i cultural, és a dir, la conscienciació del propi repertori lingüístic i de la riquesa lingüística i cultural de l'entorn.

En definitiva, aquesta competència té la capacitat d'activar tot el repertori lingüístic i cultural propi i utilitzar les estratègies adquirides de forma transversal, segons la situació d'aprenentatge, amb l'objectiu d'ajudar l'individu a construir la seva pròpia identitat, lingüística i/o cultural, i a desenvolupar la seva capacitat d'aprenentatge.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals breus i senzills, i en la llengua estàndard, i identificar el sentit general i la informació més rellevant, valorant, de manera progressivament autònoma, aspectes formals i de contingut bàsics per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Criteris d'avaluació

2.1. Reconèixer i comprendre paraules, frases així com el sentit global de textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, així com de textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports.

2.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies elementals en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.

La comprensió suposa rebre i processar informació, fet que comporta l'enriquiment del repertori lingüístic individual. En l'etapa de l'educació primària, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de textos breus i senzills, orals i multimodals, sobre temes quotidians, de rellevància personal per a l'alumnat, i expressats de forma clara i utilitzant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre el sentit general i informació específica i predictable per satisfer

necessitats comunicatives relacionades amb prioritats immediates de l'alumnat. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i a les necessitats de l'alumnat, amb el fi de facilitar la comprensió de la informació expressada en els textos i d'entendre enunciats curts i senzills, amb ajuda, si cal, de diferents tipus de suport. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat es troben el llenguatge no verbal, les imatges o la repetició, fent ús de la informació contextual (elements extralingüístics) i contextual (elements lingüístics) que li permeti comprovar la hipòtesi inicial sobre el sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari. Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics, que afavoreixin la construcció d'un saber conjunt i que estimulin la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i similituds culturals.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

- 3.1. Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, parant atenció al ritme, l'accentuació i l'entonació.
- 3.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies elementals per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.
- 3.3. Participar en situacions interactives d'intercanvis d'informació breus i senzills sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, preparats prèviament, a través de diversos suports i estratègies elementals guiades, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital.

La producció oral i multimodal ha de donar lloc a l'exposició de textos breus i senzills, planificats, sobre temes quotidians i de rellevància personal per l'alumnat, i expressats amb creativitat i claredat. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa l'exposició d'una petita descripció o anècdota senzilla, una presentació formal d'extensió breu o una narració oral senzilla de textos que expressin fets i sentiments quotidians, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la recerca guiada d'informació a internet com a font de documentació. En el format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat: la imatge, el so, els gestos, etc.

Les activitats vinculades amb la producció de textos orals i multimodals tenen funcions importants en els àmbits personal i educatiu, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte del procés d'aprenentatge. En aquesta etapa té lloc el primer acostament a les produccions formals, fet que suposa un aprenentatge guiat d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions més comunes associades al gènere emprat; d'eines senzilles de producció, i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, en l'educació primària

comprenen, entre d'altres, la planificació i la compensació a través del llenguatge verbal i no verbal.

La interacció implica a dos o més participants en la construcció d'un discurs. La comunicació entre persones es considera l'origen de la comunicació i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En ella entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, així com l'adequació als diferents gèneres dialògics més freqüents, orals i multimodals, en contextos analògics i virtuals. En aquesta etapa de l'educació s'espera que els intercanvis d'informació siguin breus i senzills i abordini temes quotidians i predictibles, i de rellevància personal per a l'alumnat.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, ja que inclou estratègies d'inici, manteniment o finalització de converses bàsiques, així com estratègies elementals per indicar que no s'ha entès el missatge i per sol·licitar repetició. A més, l'adquisició de les normes i principis que regeixen la cortesia lingüística i l'etiqueta digital prepara per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, segura i activa.

4. Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

4.1. Reconèixer i comprendre el sentit global, així com paraules i frases prèviament indicades en textos escrits i multimodals breus i molt senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, així com de textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de forma entenedora, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports.

4.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.

La comprensió suposa rebre i processar informació, i, per tant, l'enriquiment del repertori lingüístic individual. En l'etapa de l'educació primària, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de textos breus i senzills, escrits i multimodals, sobre temes quotidians, de rellevància personal per a l'alumnat, i expressats de forma clara i utilitzant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre el sentit general i informació específica i predictable per satisfer necessitats comunicatives relacionades amb prioritats immediates de l'alumnat. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i a les necessitats de l'alumnat, per tal de facilitar la comprensió de la informació expressada en els textos i d'entendre enunciats curts i senzills, amb ajuda, si cal, de diferents tipus de suport. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat es troben les imatges, la repetició o la relectura, fent ús de la informació contextual (elements extralingüístics) i contextual (elements lingüístics) que li permeti comprovar la hipòtesi inicial del sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si ho necessita. A més d'aquestes estratègies, la recerca d'informació, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, ja que permet contrastar, validar i sustentar la informació. Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics, que afavoreixin la construcció d'un saber conjunt i que

estimulin la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i similituds culturals.

5. Produir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència i cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma, i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

Criteris d'avaluació

5.1. Redactar textos breus i senzills, sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumnat, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a partir de models, i a través d'eines analògiques i digitals, utilitzant estructures i lèxic elemental.

5.2. Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies elementals per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives utilitzant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

En aquesta etapa, la producció escrita consisteix en la redacció de textos breus i senzills, planificats, sobre temes quotidians i de rellevància personal per l'alumnat, i expressats amb creativitat i claredat. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa una petita descripció o anècdota senzilla, o una narració senzilla de textos que expressin fets i sentiments quotidians, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la recerca guiada d'informació a internet com a font de documentació.

Les activitats vinculades amb la producció de textos escrits compleixen funcions importants en els àmbits personal i educatiu, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte del procés d'aprenentatge. En aquesta etapa té lloc el primer acostament a les produccions formals, fet que suposa un aprenentatge guiat d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions més comunes associades al gènere emprat; d'eines senzilles de producció, i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, en l'educació primària comprenen, entre d'altres, la planificació i la compensació a través del llenguatge verbal i no verbal. Fins i tot en les seves formes més espontànies, escriure un text implica planificar -a partir de models o pautes-, revisar -de manera individual o compartida- i editar. Tot això s'ha de treballar a classe. En tot cas, saber escriure al segle XXI vol dir fer-ho en diferents suports i formats. La possibilitat d'edició i difusió digital dels escrits a la xarxa ofereix un context real a les pràctiques comunicatives escrites, alhora que convida a fer el pas cap a l'hipertextual i multimodal. És el moment d'iniciar-se en la reflexió sobre els aspectes elementals de la propietat intel·lectual, el respecte a la privacitat o la responsabilitat en la transmissió de rumors i notícies falses.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diverses fonts, de forma planificada i de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat, reconeixent alguns riscos de manipulació i desinformació i

adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual, per transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa.

Criteris d'avaluació

6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast) en diferents fonts, incloses les digitals, sobre temes d'interès personal, amb acompanyament, a la xarxa i a les biblioteques.

6.2. Comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, realitzat de forma acompanyada, sobre temes d'interès personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

6.3. Adoptar hàbits d'ús segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals, amb acompanyament, en relació amb l'accés, la fiabilitat i verificació de les fonts d'informació i la comunicació al seu entorn immediat i a la xarxa.

Tenir accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès aquest com a eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat s'iniciï en l'adquisició d'habilitats i destreses per accedir a la informació, gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i també una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual, reconeixent les fonts originals sobre les que elabora el seu treball.

Es proposa així un procés d'acompanyament que vagi guiant l'alumnat per tal que, individualment o de forma cooperativa, progressi cap a una certa autonomia en la planificació i recerca d'informació en contextos personals, ecològics, socials i educatius, per transformar-la, comunicar-la de manera personal i creativa, i utilitzar-la amb diferents finalitats. Aquests processos de recerca han d'anar acompanyats d'una reflexió guiada que permeti avaluar la seva fiabilitat i pertinència, i distingir entre fets i opinions.

S'han de proposar models orientatius sobre les convencions establertes per a la comunicació del coneixement adquirit en diferents formats i suports. La biblioteca, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència, mitjançant projectes globals i interdisciplinaris.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses atenent els propis gustos i interessos, compartint les experiències de lectura, per iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seva dimensió social.

Criteris d'avaluació

7.1. Llegir de manera acompanyada textos que s'adeqüin als seus gustos i interessos, avançant en la construcció de la seva identitat lectora.

7.2. Compartir lectures per mitjà de recomanacions, presentacions i a partir interaccions orals elementals, en el marc de la biblioteca d'aula i de centre, per expressar gustos i interessos, i per sentir-se membre d'una comunitat lectora.

Desenvolupar aquesta competència implica iniciar un camí de progrés planificat cap a la construcció de personalitats lectores, que passa per la dedicació d'un temps diari i constant a la lectura individual, acompanyat de les estratègies i bastides adequades per iniciar la configuració de l'autonomia i la identitat lectora, que haurà de desenvolupar-se al llarg de tota la vida. Per això s'ha de partir de la configuració d'un corpus de textos adequat i variat, equilibrant la presència d'autors i autores, i que respongui als interessos i necessitats individuals, i afavoreixi l'apropament cap a la reflexió sobre els grans reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. La biblioteca escolar pot esdevenir un punt de trobada fonamental en el qual compartir, reflexionar i expressar preferències personals entorn a la lectura.

És també recomanable configurar comunitats lectores amb referents compartits; desenvolupar estratègies que ajudin l'alumnat a seleccionar els textos del seu interès, apropiari-se'n i compartir de manera personal i creativa la seva experiència personal de lectura; i establir contextos en què sorgeixin motius per llegir, a partir de reptes d'indagació, i que proposin maneres de vincular afectivament a les lectores i lectors amb els textos. A mesura que s'avanci en l'adquisició de la competència, serà possible anar reduint progressivament l'acompanyament docent.

8. Mediar entre diferents llengües en situacions predictibles, utilitzant estratègies i coneixements per processar i transmetre informació bàsica i senzilla, per tal de facilitar la comunicació.

Criteris d'avaluació

8.1. Interpretar i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de manera guiada, en situacions de comunicació de diversitat lingüística d'aula, mostrant empatia i interès per entendre's en el seu entorn més proper.

8.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals que ajudin a crear ponts i que facilitin la comprensió i producció d'informació, així com la comunicació, fent servir, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, l'alumnat ha d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de forma dialògica o expositiva, no només entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'educació primària, la mediació està orientada al processament i la transmissió d'informació bàsica i senzilla entre usuaris o a partir de textos sobre assumptes quotidians i de rellevància personal, coneguts prèviament per l'alumnat, i es poden emprar tant mitjans convencionals com aplicacions o plataformes virtuals per interpretar i compartir continguts.

La mediació afavoreix el desenvolupament del pensament estratègic de l'alumnat, en tant que suposa que aquest triï adequadament destreses i estratègies de seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns cooperatius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors. Per això, l'empatia i el respecte són elements clau en la mediació en aquest nivell.

9. Reflexionar de forma guiada sobre el llenguatge i reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals i a partir de processos de comprensió i producció de textos orals, escrits i multimodals, utilitzant la terminologia elemental adequada per iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses en la posada en pràctica d'aquests processos.

Criteris d'avaluació

- 9.1. Comparar les similituds i diferències entre diferents llengües, reflexionant, de manera guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.
- 9.2. Utilitzar i diferenciar, de forma guiada, els coneixements i estratègies que formen el propi repertori lingüístic, per millorar la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.
- 9.3. Identificar i aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats elementals d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i participant en activitats d'autoavaluació i coavaluació.

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats a l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències de l'alumnat amb les llengües que coneix serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i l'ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'educació primària, l'alumnat s'inicia en aquesta reflexió sobre les llengües i comença a establir les relacions entre les diferents llengües dels seus repertoris individuals, analitzant les semblances i diferències amb la finalitat d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que hi estan inclosos. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que l'alumnat n'entengui les relacions, però, a més, contribueix a què identifiqui les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses bàsiques per fer front a la incertesa, el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet reconèixer i apreciar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte quotidià i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació es poden inspirar en les proposades en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL).

10. Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no sol eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.

criteris d'avaluació

10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, i tenint en compte la perspectiva de gènere.

10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la comunicació i l'entesa.

Iniciar-se en l'adquisició d'aquesta competència implica formar persones, no només eficaces a l'hora de comunicar-se, sinó que també posin les paraules al servei d'uns objectius alineats amb un imperatiu ètic: erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, que tinguin en compte la perspectiva de gènere. Per a això, s'han de facilitar eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. En l'àmbit escolar i social, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències -en particular, la violència de gènere-, la lluita contra la desigualtat, entre d'altres.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Les llengües i els seus parlants

- Presa de consciència de la biografia lingüística personal i del mapa lingüístic de l'aula, i de l'escola de forma autònoma.
- Identificació i ús estratègic dels coneixements que es tenen de les diverses llengües que conformen el repertori lingüístic per superar mancances comunicatives, amb acompanyament.

- Reconeixement d'aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonalment bàsiques en països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies elementals d'ús comú per apreciar la diversitat lingüística i cultural, atenent a valors ecosocials i democràtics, rebutjant prejudicis i estereotips.
- Construcció i desenvolupament de coneixements, destreses i actituds elementals que permeten iniciar-se en activitats de mediació en situacions quotidianes bàsiques.

Comunicació oral

- Ús de la segona llengua estrangera a l'aula amb autoconfiança progressiva i acceptació de l'error com a part integrant del procés d'aprenentatge en qualsevol tipus de situació d'aprenentatge de la llengua.
- Comprensió de missatges quotidians d'intercanvi social —saludar, acomiadar-se, presentar-se—; i missatges d'ús habitual a l'aula: la data, el temps, l'assistència, localització d'objectes.
- Comprensió global d'un text oral, amb un contingut fàcil d'entendre i de predir amb ajut d'elements gestuals i icònics.
- Aplicació d'estratègies lingüístiques elementals amb acompanyament, en contextos d'aprenentatge per dotar textos senzills d'adequació, coherència, cohesió i correcció.
- Reproducció del lèxic bàsic i dels missatges relacionats amb les situacions comunicatives habituals de l'aula.
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions) amb la utilització de diferents suports, en el marc de les propostes didàctiques d'aula.
- Ús de models textuais elementals (narració, descripció, diàleg i exposició), i estratègies de producció oral com ara a repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, en les produccions orals, amb acompanyament.
- Interacció oral adequada en situacions d'aula i en contextos elementals, amb respecte a les normes bàsiques de cortesia lingüística.
- Aplicació d'estratègies d'interpretació d'elements bàsics de la comunicació no verbal en les situacions comunicatives.
- Ús d'eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la producció i coproducció oral i multimodal i participació en intercanvis comunicatius planificats amb estudiants de la llengua estrangera; ús de plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa.

Comprensió lectora

- Lectura amb veu alta, amb entonació i ritme adequats al nivell cognitiu, amb preparació prèvia.
- Comprensió de mots i frases senzilles conegudes i treballades àmpliament en els contextos orals de l'aula.

- Aplicació d'estratègies de comprensió lectora, apreses en altres llengües, abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, deduccions...), en textos diversos, amb suport visual o audiovisual.
- Aplicació d'estratègies per detectar usos discriminatoris del llenguatge no verbal i icònic, de forma acompanyada, en tots els contextos.

Expressió escrita

- Escriptura de mots i textos breus a partir de produccions orals relacionades amb les vivències, les experiències i les activitats a l'aula.
- Aplicació d'estratègies elementals, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició de textos escrits i multimodals d'us escolar i social, en diferents suports, amb diferents propòsits comunicatius. i. amb acompanyament.
- Utilització d'elements gràfics i paratextuals adequats al suport, de forma acompanyada, que facilitin l'organització i la comprensió del text produït a l'aula i millorar-lo.
- Presentació acurada i aplicació de les normes ortogràfiques elementals de les produccions escrites en qualsevol suport.

Alfabetització informacional

- Aplicació d'estratègies bàsiques per a la recerca guiada d'informació en fonts documentals variades i amb diferents suports i formats, reconeixent l'autoria i aplicant criteris de fiabilitat.
- Aplicació d'estratègies per seleccionar la informació, per comunicar-la de manera elemental en contextos escolars i amb acompanyament.
- Comunicació creativa del coneixement, amb respecte a la propietat intel·lectual, de forma acompanyada i en contextos escolars.

Educació literària

- Lectura d'obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil o juvenil, adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors.
- Identificació dels elements constitutius essencials de l'obra literària (tema, protagonista, personatges secundaris, trama, escenari, llenguatge) i dels diferents gèneres literaris, a partir de la lectura compartida i guiada de textos literaris senzills.
- Reproducció oral de textos literaris senzills memoritzats, amb la utilització d'imatges, i dramatització de contes i altres textos literaris senzills.
- Utilització de la biblioteca d'aula i del centre per a la cerca de textos literaris del propi interès de tot tipus i format (àlbums il·lustrats, còmics, contes, poemes...) i en diferents suports.
- Construcció de la identitat lectora, afavorint de l'expressió de gustos i interessos, per mitjà de la lectura compartida i guiada.

- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre (persones autores, traductores, adaptadores, il·lustradores, editorial, col·lecció) en el context de les lectures d'aula i de la biblioteca, de forma guiada.
- Escripura de textos narratius i poètics a partir de models coneguts i analitzats, utilitzant recursos literaris, amb acompanyament
- Exploració i interpretació de les il·lustracions i de la relació que s'estableix amb el text en els àlbums il·lustrats, amb acompanyament.

Reflexió sobre la llengua

- Estratègies que ajuden a l'aprenentatge de la llengua (memorització, recitació, associació de mots) i reflexió sobre el propi aprenentatge en situacions d'aula.
- Formulació i comprovació d'hipòtesis (substitució, canvi d'ordre, manipulació) i establiment de generalitzacions sobre aspectes ortogràfics i gramaticals elementals, amb especial atenció a la concordança entre els elements de l'oració en les diferents produccions.
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit i en relació amb el significat en les diferents produccions.
- Ús del lèxic elemental i d'interès per a l'alumnat relatiu a relacions interpersonals properes, habitatge, llocs i entorns propers.
- Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a la realització de tasques i com a llengua de comunicació dins l'aula.

Matemàtiques

Introducció

Les matemàtiques tenen un paper indispensable a la nostra societat i són presents en qualsevol activitat humana. El seu caràcter instrumental les vincula amb la majoria de les àrees de coneixement: les ciències de la natura, l'enginyeria, la tecnologia, les ciències socials i fins i tot l'art o la música. A més, les matemàtiques tenen un valor propi, constitueixen un conjunt d'idees i maneres d'actuar que permeten conèixer i

estructurar la realitat, analitzar-la i obtenir informació nova i conclusions que inicialment no estaven explícites. Les matemàtiques integren característiques com el domini de l'espai, el temps, la proporció, l'optimització de recursos, l'anàlisi de la incertesa o el maneig de la tecnologia digital; i promouen el raonament, l'argumentació, la comunicació, la perseverança, la presa de decisions o la creativitat.

D'altra banda, en el moment actual adquireixen especial interès elements relacionats amb el maneig de dades i informació i el pensament computacional que proporcionen instruments eficaços per afrontar aquest nou escenari. En aquest sentit, les matemàtiques juguen un paper essencial davant els actuals desafiaments socials i mediambientals als quals l'alumnat haurà d'enfrontar-se en el seu futur, com a instrument per analitzar i comprendre millor l'entorn proper i global, els problemes socials, econòmics, científics i ambientals i per avaluar vies de solució viables. Així, les matemàtiques s'erigeixen en un saber instrumental indispensable al marc del desenvolupament dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides.

En conseqüència amb tot això, la proposta curricular de l'àrea de matemàtiques en Educació Primària persegueix assolir, per una banda, el desenvolupament màxim de les potencialitats a tot l'alumnat des d'una perspectiva inclusiva, independentment de les circumstàncies personals i socials; i, de l'altra part, l'alfabetització matemàtica, és a dir, l'adquisició dels coneixements, les habilitats i les eines necessaris per aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics en la formulació d'una situació-problema en termes matemàtics, seleccionar les eines adequades per a la seva resolució, interpretar les solucions en el context i prendre decisions estratègiques. Aquesta comprensió de les matemàtiques ajudarà l'alumnat a emetre judicis fonamentats i a prendre decisions, destreses imprescindibles en la formació d'una ciutadania compromesa i reflexiva capaç d'afrontar els desafiaments del segle XXI.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connecta així, amb l'etapa d'Educació Infantil, facilitant i afavorint el desenvolupament de la capacitat del pensament abstracte.

Les competències específiques, objectiu essencial de l'àrea, es relacionen entre si, constituint un tot interconnectat. S'organitzen en cinc eixos: resolució de problemes, raonament i prova, connexions, comunicació i representació, i destreses socioemocionals. Aquestes orienten els processos i principis metodològics que han de dirigir l'ensenyament i l'aprenentatge de les matemàtiques, i afavoreixen l'enfocament multidisciplinari i la innovació. La resolució de problemes constitueix un dels eixos fonamentals de l'ensenyament de les matemàtiques, ja que són al mateix temps uns dels focus d'aprenentatge i també una metodologia per promoure l'aprenentatge de les matemàtiques. La resolució de problemes és una activitat present a la vida diària i a través de la qual es posen en acció altres eixos de la competència matemàtica com el raonament i el pensament computacional, la representació d'objectes matemàtics i el maneig i la comunicació emprant llenguatge matemàtic.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. Les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i

que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i es converteixen en referents per a l'avaluació, tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els i les docents poden connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els sabers d'aquesta àrea s'estructuren en sis sentits al voltant del concepte de «sentit matemàtic» i integren un conjunt de coneixements, destreses i actituds dissenyades d'acord amb el desenvolupament evolutiu de l'alumnat.

El sentit numèric es caracteritza pel desenvolupament d'habilitats i maneres de pensar basades en la comprensió, la representació i l'ús flexible de nombres i operacions per, per exemple, orientar la presa de decisions.

El sentit de la mesura es caracteritza per la comprensió i comparació d'atributs dels objectes del món natural. Entendre i triar les unitats adequades per estimar, mesurar i comparar; utilitzar instruments adequats per realitzar mesuraments; i comprendre les relacions entre magnituds a partir de la seva manipulació són els eixos centrals d'aquest sentit.

El sentit espacial és fonamental per comprendre i apreciar els aspectes geomètrics del món. Identificar, representar i classificar formes, descobrir-ne les propietats i relacions, descriure els seus moviments i raonar amb aquestes formes constitueixen els elements clau d'aquest sentit.

El sentit algebraic proporciona el llenguatge en què es comuniquen les matemàtiques. Reconèixer patrons i relacions entre variables, expressar regularitats o modelitzar situacions amb expressions simbòliques en són les característiques més rellevants.

El sentit estocàstic s'orienta cap al raonament i la interpretació de dades i la valoració crítica i la presa de decisions a partir d'informació estadística, a més de la comprensió i la comunicació de fenòmens aleatoris en situacions de la vida quotidiana.

El sentit socioemocional integra coneixements, destreses i actituds essencials per entendre les emocions. Manejar correctament aquestes habilitats millora el rendiment de l'alumnat en matemàtiques, combat actituds negatives cap a elles, contribueix a erradicar idees preconcebudes relacionades amb el gènere o el mite del talent innat indispensable i promou un aprenentatge actiu. Per reforçar aquesta finalitat, resultarà essencial donar a conèixer a l'alumnat les contribucions de les dones a les matemàtiques al llarg de la història.

L'àrea ha d'abordar-se de forma experiencial, concedint una rellevància especial a la manipulació, especialment en els primers nivells, i impulsant progressivament la utilització contínua de recursos digitals, proposant a l'alumnat situacions

d'aprenentatge que propiciïn la reflexió, el raonament, l'establiment de connexions, la comunicació i la representació.

De la mateixa manera, es recomana combinar diferents metodologies didàctiques, que afavoreixin la motivació per aprendre i generin a l'alumnat la curiositat i la necessitat per adquirir els coneixements, destreses i actituds per al desenvolupament de les competències. Les metodologies actives i de la indagació són especialment adequades en un enfocament competencial, ja que permeten construir el coneixement i dinamitzar l'activitat d'aula mitjançant l'intercanvi d'idees. El treball per projectes possibilita la interdisciplinarietat i afavoreix la reflexió, crítica, elaboració d'hipòtesis i la tasca investigadora.

Competència específica 1.

Traduir problemes i interpretar situacions quotidianes fent-ne una representació matemàtica personal a través de conceptes, eines i estratègies per analitzar-ne els elements més rellevants.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
1.1. Iniciar-se en la interpretació de la informació d'un problema i d'una situació de la vida quotidiana responent a les preguntes plantejades o fent noves preguntes.	1.1. Interpretar la informació d'un problema i d'una situació de la vida quotidiana responent a les preguntes plantejades o fent noves preguntes.	1.1. Interpretar i reformular de forma verbal i gràfica, problemes i situacions de la vida quotidiana, responent a les preguntes plantejades o fent noves preguntes.
1.2. Proposar representacions matemàtiques, amb recursos manipulatiu, gràfics i digitals, orientades a la resolució de problemes i de situacions de la vida quotidiana.	1.2. Proposar representacions matemàtiques, amb recursos manipulatiu, gràfics i digitals, que ajudin en la resolució de problemes i de situacions de la vida quotidiana.	1.2. Elaborar representacions matemàtiques eficaces, amb recursos manipulatiu, gràfics i digitals, que portin a la resolució de problemes i de situacions de la vida quotidiana.

La comprensió d'una situació problematitzada en què s'intervé des de l'àmbit matemàtic és sempre el primer pas cap a la resolució. Una bona representació o visualització del problema ajuda a la seva interpretació, així com la identificació de les dades i les relacions més rellevants. Parlar de comprensió de situacions problematitzades no se centra només en l'entesa de missatges verbals escrits, sinó que cal recórrer a un ventall més ampli com poden ser els missatges orals; missatges visuals a través de dibuixos, imatges o fotografies; situacions quotidianes o missatges amb materials manipulatiu concrets que suposin un repte. Amb això, es persegueix que l'alumnat compregui l'entorn proper, i es pretén dotar-lo d'eines perquè pugui establir una correcta representació del món que l'envolta i pugui afrontar i resoldre les situacions problemàtiques que se li presentin, tant a l'escola com a la seva vida diària.

Els contextos en la resolució de problemes proporcionen moltes possibilitats per a la integració de les diferents experiències i aprenentatges de l'alumnat, així com de les diferents competències amb una perspectiva global, fomentant el respecte mutu i la cooperació entre iguals amb especial atenció a la igualtat de gènere, la inclusió i la

diversitat personal i cultural. Aquests contextos hauran de ser variats incloent almenys, el personal, l'escolar, el social, el científic i l'humanístic. Ofereixen una oportunitat per integrar les vuit competències clau i incloure el plantejament dels grans problemes mediambientals i socials del nostre món o problemes de consum responsable en la seva realitat propera, fomentant que l'alumnat es faci partícip dels mateixos i desenvolupi l'actitud necessària per implicar-se activament en el seu futur.

Competència específica 2.

Resoldre problemes, aplicant diferents tècniques, estratègies i formes de raonament, per explorar i compartir diferents maneres de procedir, obtenir solucions i assegurar la seva validesa des d'un punt de vista formal i en relació amb el context plantejat i generar noves preguntes i reptes.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
2.1. Emprar estratègies i formes pròpies de raonar per resoldre un problema i explicar el procés. 2.2. Explorar, compartir i resoldre un mateix problema a partir de diferents propostes, parlant-ne. Sense biaix de gènere. 2.3. Comprovar que les solucions obtingudes es corresponen amb la pregunta formulada relacionant les solucions amb la pregunta.	2.1. Emprar estratègies i formes de raonament diverses per resoldre un problema i explicar-ne el procés. 2.2. Explorar, compartir i resoldre un mateix problema a partir de diferents propostes, parlant-ne. Sense biaix de gènere. 2.3. Demostrar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seva coherència en el context plantejat.	2.1. Seleccionar entre diferents estratègies per resoldre un problema compartint i justificant l'estratègia seleccionada. 2.2. Compartir i obtenir possibles solucions d'un problema seleccionant d'entre diverses opcions compartides justificant l'escollida sense biaix de gènere. 2.3. Argumentar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seva coherència en el context plantejat, generant, si és el cas, noves preguntes i reptes.

La resolució de problemes constitueix una part fonamental de l'aprenentatge de les matemàtiques: com a objectiu en si mateix i com a eix metodològic per a la construcció del coneixement matemàtic. Com a objectiu en si mateix, entren en joc diferents estratègies per a obtenir les possibles solucions: analogia, assaig i error, resolució inversa, tempteig, descomposició en problemes més senzills... Conèixer una varietat d'estratègies permet abordar amb seguretat els reptes i facilita l'establiment de connexions. Les estratègies no s'han de centrar únicament a la resolució aritmètica, sinó que també es facilitaran situacions que puguin ser resoltes a través de la manipulació de materials, el disseny de representacions gràfiques o l'argumentació verbal. L'elecció de l'estratègia i la seva revisió periòdica durant la resolució del problema implica prendre decisions, anticipar la resposta, seguir les pautes establertes, assumir riscos i transformar l'error en una oportunitat d'aprenentatge. Com a eix metodològic proporciona noves connexions entre els coneixements de l'alumnat, construint així nous significats i coneixements matemàtics. Assegurar la validesa de les solucions suposa raonar sobre el procés seguit i avaluar-les quant a la correcció matemàtica. No obstant

això, també cal fomentar la reflexió crítica sobre l'adequació de les solucions al context plantejat i les implicacions que tindrien des de diversos punts de vista (consum responsable, salut, medi ambient, mobilitat, etc.).

Competència específica 3.

Explorar, formular i comprovar conjetures senzilles, reconeixent el valor del raonament espacial, raonament lògic i incorporar l'argumentació per integrar i generar nou coneixement matemàtic.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
3.1. Iniciar-se en la realització de conjetures matemàtiques investigant patrons i propietats, fent deduccions i comprovant-les. 3.2. Proposar exemples de problemes i situacions explicant com es poden resoldre matemàticament. 3.3. Incorporar la utilització de la visualització i del raonament geomètric com a forma de raonament per entendre i gestionar la informació referida a l'espai.	3.1. Formular conjetures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions, així com fent deduccions i comprovant-les. 3.2. Proposar exemples de problemes i situacions explicant com es poden resoldre raonant i argumentant en les situacions on calgui aplicar-ho. 3.3. Incorporar la utilització de la visualització i del raonament geomètric com a forma de raonament per entendre i gestionar la informació referida a l'espai.	3.1. Analitzar conjetures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions, així com fent deduccions i comprovant-les. 3.2. Crear exemples de problemes i situacions justificant que es poden resoldre oferint els propis raonaments i arguments. 3.3. Incorporar la utilització de la visualització i del raonament geomètric com a forma de raonament per entendre i gestionar la informació referida a l'espai.

El raonament i el pensament analític incrementen la percepció de patrons, estructures i regularitats, així com l'observació i identificació de característiques, relacions i propietats d'objectes que permeten formular conjetures o afirmacions tant en contextos quotidians com en situacions matemàtiques, desenvolupant idees, explorant fenòmens, argumentat conclusions i generant nous coneixements. L'anàlisi matemàtica contribueix, per tant, al desenvolupament del pensament crític, ja que implica analitzar i aprofundir en la situació o problema, explorar-lo des de diferents perspectives, plantejar les preguntes adequades i ordenar les idees de manera que tinguin sentit. Aconseguir que l'alumnat detecti elements matemàtics a l'entorn que l'envolta o en situacions de la seva vida quotidiana, plantejant-se preguntes o formulant conjetures, desenvolupa una actitud activa davant del treball, així com una actitud proactiva davant de l'aprenentatge. D'aquesta manera, es contribueix a l'increment del raonament i anàlisi crítica a través de l'observació i la reflexió i al desenvolupament de destreses comunicatives en expressar el fet observat, les preguntes plantejades i el procés de prova dut a terme.

Competència específica 4.

Utilitzar el pensament computacional descomponent en parts més petites, reconeixent patrons i dissenyant algorismes per solucionar problemes i situacions de la vida quotidiana.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
4.1. Descriure rutines i activitats senzilles que es realitzin pas a pas, en situacions de l'aula i de la vida quotidiana.	4.1. Descriure rutines i activitats senzilles que es realitzin pas a pas, en situacions de l'aula i de la vida quotidiana.	4.1. Descompondre un problema o situació de la vida quotidiana en tasques, abordant-les d'una en una per poder trobar la solució global entre d'altres amb dispositius digitals.
4.2. Descompondre un problema o situació de la vida quotidiana en tasques concretes, abordant-les d'una en una per poder trobar la solució global.	4.2. Descompondre un problema o situació de la vida quotidiana en tasques concretes, abordant-les d'una en una per poder trobar la solució global.	4.2. Reconèixer patrons, similituds i tendències en els problemes o situacions que es volen solucionar.
4.3. Reconèixer patrons, similituds i tendències en els problemes o situacions que es volen solucionar.	4.3. Reconèixer patrons, similituds i tendències en els problemes o situacions que es volen solucionar.	4.3. Trobar els principis que generen els patrons d'un problema descartant les dades irrelevantes tot identificant les parts més importants.
4.4. Explicar instruccions pas a pas per resoldre un problema i d'altres similars provant i duent a terme possibles solucions amb i sense dispositius digitals.	4.4. Definir instruccions pas a pas per resoldre un problema i d'altres similars provant i duent a terme possibles solucions amb i sense dispositius digitals.	4.4. Definir instruccions pas a pas per resoldre un problema i d'altres similars provant i duent a terme possibles solucions amb dispositius digitals.

El pensament computacional es presenta com una de les habilitats clau en el futur de l'alumnat, ja que entronca directament amb la resolució de problemes i amb el plantejament de procediments. Requereix l'abstracció per identificar els aspectes més rellevants i la descomposició en tasques més simples per arribar a les possibles solucions que puguin ser executades per un sistema informàtic, una persona humana o una combinació de tots dos. Portar el pensament computacional a la vida diària suposa relacionar els aspectes fonamentals de la informàtica amb les necessitats de l'alumnat. D'aquesta manera, se'l prepara per a un futur cada cop més tecnològic, millorant les seves habilitats intel·lectuals i fent ús d'abstraccions per resoldre problemes complexos. Aquest pensament s'hauria de potenciar i desenvolupar-se específicament amb metodologies i estratègies guiades.

Competència específica 5.

Utilitzar connexions entre diferents idees matemàtiques, així com identificar les matemàtiques implicades en altres àrees o amb la vida quotidiana, interrelacionant conceptes i procediments per interpretar situacions i contextos diversos.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>

5.1. Reconèixer connexions entre els diferents elements matemàtics relacionant i ampliant coneixements en un context matemàtic. 5.2. Reconèixer les matemàtiques presents en la vida quotidiana i en altres àrees en situacions en què se'n pugui fer ús.	5.1. Realitzar connexions entre els diferents elements matemàtics valorant-ne la utilitat per raonar i fixar coneixements en un context matemàtic. 5.2. Interpretar situacions en contextos diversos reconeixent les connexions entre les matemàtiques i la vida quotidiana en situacions en què se'n pugui fer ús (se'n faci ús).	5.1. Connectar diferents elements de les matemàtiques valorant-ne la utilitat per relacionar i ampliar coneixements en un context matemàtic. 5.2. Utilitzar les connexions entre les matemàtiques i altres àrees i també entre les matemàtiques i situacions de contextos no matemàtics en què se'n pugui fer ús, desenvolupant la capacitat crítica, creativa i innovadora.

La connexió entre els diferents objectes matemàtics (conceptes, procediments, sistemes de representació...) aporta una compressió més profunda i duradora dels sabers adquirits, proporcionant una visió més àmplia sobre el propi coneixement. Aquesta visió global i interrelacionada dels coneixements contribueix a la creació de connexions amb altres àrees, així com amb la vida diària de l'alumnat. Aquesta gestió integrada dels coneixements matemàtics es mostra, per exemple, en la planificació i gestió de la seva pròpia economia personal o en la interpretació d'informació gràfica a diversos mitjans. Comprendre que les idees matemàtiques no són elements aïllats, sinó que s'interrelacionen entre si donant lloc a un tot, desenvolupa la capacitat de comprensió de l'entorn i dels successos que hi tenen lloc, creant una base sòlida on assentar nous coneixements i afrontar nous reptes i adoptar decisions informades. D'altra banda, el reconeixement de la connexió de les matemàtiques amb altres àrees, amb la vida real o amb la seva pròpia experiència augmenta el bagatge matemàtic de l'alumnat. És important que aquest tingui l'oportunitat d'experimentar les matemàtiques en diferents contextos (personals, escolars, socials, científics i humanístics) per habitar-se a identificar aspectes matemàtics en múltiples situacions.

Competència específica 6.

Comunicar i representar, de forma individual i col·lectiva conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal, en diferents formats i la terminologia matemàtica adequada, per donar significat i permanència a les idees matemàtiques.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
6.1. Seleccionar el llenguatge matemàtic bàsic present en la vida quotidiana donant-li significat. 6.2. Explicar idees i processos matemàtics utilitzats en la resolució d'un problema o justificant la solució obtinguda de forma verbal, amb l'ajuda del gest o de la representació gràfica.	6.1. Reconèixer i usar llenguatge matemàtic present en el seu entorn donant-li significat. 6.2. Explicar idees i processos matemàtics utilitzats en la resolució d'un problema o justificant la solució obtinguda de forma verbal, amb l'ajuda del gest, la representació gràfica i	6.1. Interpretar i usar llenguatge matemàtic adequat donant-li significat. 6.2 Representar conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant diferents eines i formes de representació, inclosa la digital, per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics.

	també la representació digital.	6.3. Explicar idees i processos matemàtics utilitzats en la resolució d'un problema o argumentant la solució obtinguda de forma verbal, amb l'ajuda del gest, la representació gràfica i també la representació digital.

La comunicació i l'intercanvi d'idees és una part essencial de l'educació científica i matemàtica. A través de la comunicació, les idees, conceptes i procediments es converteixen en objectes de reflexió, perfeccionament, discussió, rectificació i validació. La capacitat d'analitzar verbalment i expressar allò sobre el que s'ha raonat es veu com una necessitat per a desenvolupar-se socialment, recorrent al vocabulari matemàtic adequat, exposant i organitzant les idees que es volen transmetre o acceptant i rebatent arguments contraris.

Comunicar el pensament matemàtic amb claredat, coherència i de forma adequada al canal de comunicació contribueix a cooperar, refermar i generar nous coneixements. D'altra banda, la representació matemàtica, com a element comunicatiu, utilitza una varietat de llenguatges com el verbal, gràfic, simbòlic o tabular, entre d'altres, a través de mitjans tradicionals o digitals, que permeten expressar idees matemàtiques amb precisió en contextos diversos (personals, escolars, socials, científics i humanístics). A més, l'alumnat ha de reconèixer i comprendre el llenguatge matemàtic present en diferents formats i contextos, partint d'un llenguatge proper i adquirint progressivament la terminologia precisa i el rigor científic que caracteritza les matemàtiques; i, alhora, ha de transmetre informació matemàtica adequant el format del missatge a l'audiència i el propòsit comunicatiu.

Competència específica 7.

Desenvolupar destreses personals que ajudin a identificar i gestionar emocions, aprenent de l'error i afrontant les situacions d'incertesa com una oportunitat, per perseverar i gaudir del procés d'aprendre matemàtiques.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
7.1 Reconèixer les pròpies emocions en abordar nous reptes matemàtics essent proactiu en la cerca de possibles solucions, demanant ajuda només després d'un primer intent.	7.1 Identificar les pròpies emocions en abordar nous reptes matemàtics essent proactiu en la cerca de possibles solucions, demanant ajuda, si cal, formulant clarament la pregunta.	7.1 Regular les pròpies emocions i desenvolupar l'autoconfiança per abordar nous reptes matemàtics, identificant les pròpies fortaleses i superant les debilitats.
7.2. Expressar actituds positives davant de nous reptes matemàtics, com ara la predisposició i la receptivitat, entenent l'error com una oportunitat d'aprenentatge.	7.2. Mostrar actituds positives davant de nous reptes matemàtics, com ara l'esforç i la flexibilitat, entenent l'error com una oportunitat d'aprenentatge.	7.2. Mantenir actituds positives davant de nous reptes matemàtics, com ara la perseverança i la flexibilitat, entenent l'error com una oportunitat d'aprenentatge.

Resoldre problemes matemàtics o reptes més globals en què intervenen les matemàtiques ha de ser una tasca gratificant. L'adquisició de destreses emocionals dins l'aprenentatge de les matemàtiques fomenta el benestar de l'alumnat i l'interès per la disciplina i la motivació per les matemàtiques. Alhora que es desenvolupa la resiliència i una actitud proactiva davant de nous reptes matemàtics, en entendre l'error com una oportunitat d'aprenentatge i la varietat d'emocions com una ocasió per créixer de manera personal. Per això, l'alumnat ha d'identificar i gestionar les seves emocions, reconèixer les fonts d'estrès, mantenir una actitud positiva, ser perseverant i pensar de forma crítica i creativa. A aquesta competència també hi contribueix l'estudi del protagonisme de les aportacions de les dones al desenvolupament de les matemàtiques al llarg de la història. Amb tot això, es posa les bases perquè l'alumnat tingui una predisposició envers l'aprenentatge que fomenti la transferència de les destreses adquirides a altres àmbits de la vida, afavorint l'aprenentatge i el benestar personal com a part integral del procés vital de totes les persones.

Competència específica 8.

Desenvolupar destreses socials, participant activament en els equips de treball i reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions dels altres, per compartir i construir coneixement matemàtic de manera col·lectiva.

Criteris d'avaluació

<i>1r-2n</i>	<i>3r-4t</i>	<i>5è-6è</i>
8.1. Participar en el treball en equip, tant en entorn presencial com virtual, escoltant a les altres persones reconeixent les seves aportacions, en situacions on es comparteixi i construeixi coneixement matemàtic de manera conjunta.	8.1. Col·laborar en el treball en equip, tant en entorn presencial com virtual, assumint-ne responsabilitats per a construir coneixement matemàtic. 8.2. Implicar-se amb el grup, amb empatia i respecte, compartint les pròpies opinions, maneres de fer, estratègies i pensaments tot escoltant i reconeixent les aportacions de les altres persones per enriquir l'aprenentatge propi i col·lectiu.	8.1. Col·laborar i aportar estratègies i raonaments matemàtics en el treball en equip, tant en entorn presencial com virtual, construint coneixement matemàtic de manera conjunta. 8.2. Equilibrar les necessitats personals amb les del grup, des de l'empatia i el respecte, reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions de les altres persones per generar nou aprenentatge matemàtic, tant individual com col·lectiu.

La importància del treball en equip en el procés d'aprenentatge de les matemàtiques rau en el fet que davant d'una situació problema, cada infant l'observa des d'una perspectiva pròpia, diferent de la dels altres. La posada en comú d'aquests diferents enfocaments individuals permet descobrir alternatives al propi pensament, adquirir mecanismes i estratègies que desvetllen noves maneres d'arribar a una mateixa solució a través de camins diferents i enriquir el propi bagatge per afrontar aprenentatges futurs que el treball individual no pot oferir.

En conseqüència es requereix activar habilitats personals com l'actitud crítica, l'empatia, la flexibilitat, el respecte i la creativitat entre d'altres, així com treballar destreses en comunicació efectiva, planificació, indagació, motivació i confiança per crear relacions i entorns saludables de treball.

Des d'aquesta competència específica es pretén compartir i construir coneixement emprant un llenguatge inclusiu i no violent i resolent els possibles conflictes de manera positiva.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, les persones docents poden valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de l'àrea o de les diferents àrees coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon curs

Sentit numèric

- Comptatge
 - Ús d'estratègies variades de comptatge i recompte sistemàtic en situacions de la vida quotidiana amb quantitats fins al 199 adquirint una base sòlida en la comprensió i maneig d'aquestes quantitats.
- Quantitat
 - Realització d'estimacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.
 - Domini de la lectura, representació (inclosa la recta numèrica), composició, descomposició de nombres naturals fins al 199.
 - Exploració de la representació d'una mateixa quantitat de diferents maneres (manipulativa, gràfica o numèrica) i estratègies d'elecció de la representació adequada per a cada situació problema fent especial esment al número 10.
- Sentit de les operacions
 - Familiarització d'estratègies de càlcul mental amb nombres naturals fins al 199, posant especial atenció al rang 1-20 en situacions en què es treballi la descomposició de dígitos especialment el 10, dobles i quasi dobles.
 - Pràctica de la suma i la resta de nombres naturals amb flexibilitat i sentit en situacions contextualitzades, usant estratègies i eines de resolució i propietats.

- **Relacions**
 - Aplicació de les relacions que es generen en les operacions fent ús del sistema de numeració de base deu fins al 199
 - Comparació i ordenació dels nombres naturals en contextos de la vida quotidiana.
 - Identificació de les relacions entre la suma i la resta descobrint la seva aplicació en contextos quotidians.
- **Educació financera**
 - Reconeixement del sistema monetari europeu: monedes i bitllets d'euro (1, 2, 5, 10, 20 i 50), valor i equivalència.

Sentit de la mesura

- **Magnitud**
 - Apreciació dels atributs mesurables dels objectes (longitud, massa, capacitat), distàncies i temps.
 - Introducció de les unitats convencionals (metre, quilo i litre) i no convencionals en situacions on es facin mesuraments en el context escolar o de la vida quotidiana.
 - Reconeixement de les unitats de mesura del temps (any, mes, setmana, dia i hora) en situacions de la vida quotidiana.
- **Mesura**
 - Aplicació de processos de mesura a través d'una repetició d'una unitat i a través de la utilització d'instruments no convencionals.
 - Experimentació de processos de mesura amb instruments convencionals (regles, cintes mètriques, balances, calendaris...) en contextos quotidians.
- **Estimació i relacions**
 - Selecció d'estratègies de comparació directa i ordenació de mesures de la mateixa magnitud segons la demanda del problema.
 - Estimació de mesures (distàncies, tamanys, masses, capacitats...) cercant formes de comparar-les amb altres mesures.

Sentit espacial

- **Formes geomètriques de dues o tres dimensions**
 - Identificació i classificació de formes geomètriques de dues dimensions en objectes de la vida quotidiana tenint en compte els seus elements.
 - Introducció d'estratègies i tècniques de construcció de composició i descomposició de formes geomètriques senzilles d'una, dues o tres dimensions de forma manipulativa.
 - Introducció del vocabulari geomètric bàsic en la descripció verbal dels elements i les propietats de formes geomètriques senzilles.
 - Reconeixement de les propietats de formes geomètriques de dues i tres dimensions explorant amb materials manipulables (mecanos, tangram, jocs de figures...) i també amb eines digitals.
- **Localització i sistemes de representació**
 - Descripció de la posició relativa d'objectes en l'espai amb relació a un mateix amb el vocabulari adequat (a dalt, a baix, davant, darrere, entremig, a prop, lluny...) i també de dos objectes entre si (junts, separats, un sobre l'altre, etc.) en situacions d'interpretació de moviments.
 - Representació i elaboració d'itineraris senzills amb referents de l'entorn proper.

- Moviments i transformacions
 - Construcció de figures a partir de moviments, girs, fent simetries, superposant figures per comprovar semblances, diferències, encaixos, fer noves agrupacions..
- Raonament, modelització i visualització geomètrica
 - Utilització de models geomètrics en la resolució de problemes relacionats amb els altres sentits.
 - Reconeixement de l'entorn a través de les relacions geomètriques.
 - Reconeixement i representació d'una figura en tres dimensions a partir d'una fotografia o fent una predicció de la part oculta d'un cos.
 - Representació d'un espai conegut de manera que es pugui identificar.
 - Reconeixement d'objectes des de diverses perspectives.
 - Composició i descomposició de figures manipulant-les.

Sentit algebraic

- Patrons
 - Agrupació d'elements a partir de semblances i diferències d'objectes, en aspectes diversos, i ordenació seguint criteris qualitius i quantitius
 - Exploració d'estratègies per identificar, descriure, completar i estendre seqüències a partir de regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.
- Model matemàtic
 - Descoberta d'estratègies de modelització de situacions de la vida quotidiana mitjançant dibuixos, esquemes, diagrames, objectes manipulables, dramatitzacions...
- Relacions i funcions
 - Comprensió de l'expressió de relacions d'igualtat i desigualtat amb els signes = i \neq , $<$ i $>$ entre expressions que incloguin operacions.
 - Comprensió i representació de la igualtat com a expressió d'una relació d'equivalència entre dos elements i obtenció de dades senzilles desconegudes (representades a través d'un símbol) en qualsevol dels dos elements.
 - Identificació dels canvis que es produeixen com a resultat d'una acció.
- Pensament computacional
 - Descoberta i comprensió d'estratègies quan s'interpreten, modifiquen o creen algorismes senzills que incorporen: processos seqüencials i instruccions de bucle i condicionals.

Sentit estocàstic

- Inferència: recollir dades per resoldre preguntes
 - Reconeixement i formulació de preguntes en situacions properes que es resolen recollint dades.
 - Organització i estratègies per a la recollida de dades.
- Distribució: criteris per organitzar les dades
 - Representació gràfica i interpretació de les dades recollides (tenint en compte la classificació de les dades, la durada de la recollida i el context)
 - Introducció a la lectura i interpretació de la freqüència absoluta
 - Identificació dels elements que intervenen en els gràfics estadístics de fets o situacions de la vida quotidiana.

- Predictibilitat i incertesa: atzar i probabilitat
 - Reconeixement en situacions concretes de si un esdeveniment és impossible, possible o segur, i fins a quin punt és més o menys possible.

Sentit socioemocional

- Creences, actituds i emocions pròpies
 - Identificació i expressió de les pròpies emocions en situacions d'aprenentatge de les matemàtiques amb curiositat i iniciativa envers aquests aprenentatges.
 - Adquisició d'autonomia i estratègies per a la presa de decisions en situacions de resolució de problemes, tant per donar resposta a la situació plantejada com per fer-se altres preguntes i continuar aprenent.
 - Identificació de la contribució de les matemàtiques (numeració, geometria, estadística...) als diversos àmbits de coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.
- Treball en equip, inclusió, respecte i diversitat
 - Participació activa en el treball en equip en matemàtiques valorant i incorporant les idees de tots i totes.
 - Identificació i rebuig d'actituds discriminatòries mostrant sensibilitat i respecte envers les diferències individuals, també les referents a la diversitat de gènere, presents a l'aula.

Tercer i quart curs

Sentit numèric

- Comptatge
 - Ús d'estratègies variades del comptatge, recompte sistemàtic i adaptació del comptatge al tamany dels números en situacions de la vida quotidiana amb quantitats de fins al 9999.
- Quantitat
 - Aplicació d'estratègies i tècniques d'interpretació i manipulació de l'ordre de magnitud dels números (desenes, centenes i milers).
 - Realització d'estimacions i aproximacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.
 - Domini de la lectura, representació (inclosa la recta numèrica), composició, descomposició de números naturals fins al 9999.
 - Familiarització amb les fraccions pròpies amb denominador fins al número 10 aprofitant els contextos de la vida quotidiana en els que s'ha de descriure una situació.
- Sentit de les operacions
 - Posada en pràctica d'estratègies de càlcul mental amb números naturals.
 - Reconeixement d'estratègies de càlcul mental amb fraccions senzilles ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ o $\frac{3}{4}$), com a part d'una col·lecció.
 - Us estratègic de les operacions (suma, resta, multiplicació, divisió) per resoldre situacions contextualitzades.
 - Construcció de les taules de multiplicar recolzant-se en la idea del "número de vegades", suma repetida o disposició en quadrícules i combinacions diverses
 - Automatització dels resultats més freqüents i estratègies per trobar la resta.
 - Maneig de la suma, resta, multiplicació i divisió de números naturals resoltes amb flexibilitat i sentit, mentalment, de manera escrita o amb calculadora en situacions contextualitzades, usant estratègies i eines de resolució i propietats.

- Aplicació d'estratègies per fer càlculs aproximats de sumes, restes, multiplicacions i divisions amb nombres naturals.

- Relacions
 - Aplicació de les relacions que es generen en les operacions fent ús del sistema de numeració de base deu fins al 9999.
 - Comparació i ordenació dels nombres naturals en contextos de la vida quotidiana copsant el patró que segueix el sistema de numeració decimal.
 - Ús de les relacions entre les operacions per ajudar a la comprensió de les mateixes i per agilitzar el càlcul, mental o escrit.
- Educació financera
 - Aplicació del càlcul i l'estimació de quantitats i canvi (euros i cèntims d'euro) en la vida quotidiana (ingressos, despeses i estalvi), promovent decisions per una gestió responsable dels diners.

Sentit de la mesura

- Magnitud
 - Utilització dels atributs mesurables dels objectes (longitud, massa, capacitat, superfície, volum i amplitud de l'angle).
 - Maneig de les unitats convencionals (km, m, cm, mm; kg, g; l i ml) i no convencionals en situacions de la vida quotidiana.
 - Aplicació de la mesura del temps (any, mes, setmana, dia, hora i minuts) i referències de la durada de períodes de temps.
- Mesura
 - Pràctica d'estratègies per fer mesuraments amb instruments i unitats no convencionals (repetició d'una unitat, ús de quadrícules...) i convencionals.
 - Realització de mesuraments mitjançant instruments convencionals (regla, cinta mètrica, balança, rellotge analògic i digital).
- Estimació i relacions
 - Ús d'estratègies de comparació i ordenació de mesures de la mateixa magnitud (km, m, cm, mm; kg, g; l i ml) i aplicació d'equivalències entre unitats en problemes de la vida quotidiana que impliquin convertir unitats.
 - Estimació per comparació de mesures de longitud, massa i capacitat.
 - Avaluació de resultats de mesuraments i estimacions o càlculs de mesures.

Sentit espacial

- Formes geomètriques de dues i tres dimensions
 - Identificació i classificació de formes geomètriques de dues o tres dimensions en objectes de la vida quotidiana atenent als seus elements i a les relacions que entre ells.
 - Utilització d'estratègies i tècniques de construcció de formes geomètriques de dues dimensions per composició i descomposició, a través de materials manipulables, instruments de dibuix (regla i esquadra) i aplicacions informàtiques.
 - Ús del vocabulari geomètric en la descripció verbal dels elements i les propietats de formes geomètriques.
 - Experimentació amb les propietats de les formes geomètriques de dues i tres dimensions amb materials manipulables (quadrícules, geoplans, policubs...) i també amb eines digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, robòtica educativa...).
- Localització i sistemes de representació

- Descripció de la posició relativa d'objectes en l'espai o representacions d'aquests utilitzant vocabulari geomètric adequat (paral·lel, perpendicular, obliqua, dreta, esquerra, etc.)
- Descripció i interpretació de moviments, amb relació a un mateix o a altres punts de referència utilitzant vocabulari geomètric adequat.
- Interpretació d'itineraris en plànols fent servir suports físics i virtuals.
- Moviments i transformacions
 - Identificació de figures transformades mitjançant translacions, girs, ampliacions/reduccions i simetries en elements de l'entorn que ens envolta.
 - Generació de figures transformades a partir de simetries i translacions d'un patró inicial i predicció del resultat.
- Raonament, modelització i visualització geomètrica
 - Identificació de models geomètrics en la resolució de problemes semblants.
 - Aplicació d'estratègies en el càlcul de perímetres de figures planes utilitzant-les en la resolució de problemes de la vida quotidiana.
 - Reconeixement de relacions geomètriques en l'art, les ciències i la vida quotidiana.
 - Ús de punts de referència per indicar una posició o bé un desplaçament fet en un context conegut.
 - Ús de les visualitzacions dels moviments d'un cos per identificar una figura raonant els resultats obtinguts.

Sentit algebraic

- Patrons
 - Identificació, descripció verbal, representació i predicció raonada de termes a partir de les regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.
 - Exploració i adquisició d'estratègies per identificar, descriure, completar i estendre seqüències a partir de regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.
- Model matemàtic
 - Modelització de situacions de la vida quotidiana de forma pautada usant representacions matemàtiques (gràfiques, taules...).
- Relacions i funcions
 - Utilització de relacions d'igualtat i desigualtat i ús dels signes $=$ i \neq entre expressions que incloguin operacions i les seves propietats.
 - Expressió de la igualtat com a equivalència entre dos elements i obtenció de dades senzilles desconegudes (representats a través d'un símbol) en qualsevol dels dos elements.
 - Representació de la relació "major que" i "menor que", i ús dels signes $<$ i $>$.
 - Identificació del canvi com a resultat d'una acció i de l'acció que pot revertir-la.
- Pensament computacional
 - Comprensió i aplicació d'estratègies quan s'interpreten, modifiquen o creen algorismes senzills de programació per blocs que incorporen: diferenciació entre processos seqüencials i paral·lels; comprensió de les instruccions de bucle i condicionals; comprensió de la gestió de dades amb variables; ús d'operadors lògics i d'esdeveniments.

Sentit estocàstic

- Inferència: recollir dades per resoldre preguntes
 - Reconeixement i formulació de preguntes en situacions properes que es resolen recollint dades.
 - Organització i estratègies per a la recollida de dades.
 - Presa de decisions a partir de les dades.
- Distribució: criteris per organitzar les dades
 - Representació gràfica i interpretació de les dades recollides (tenint en compte la classificació de les dades, la durada de la recollida i el context).
 - Iniciació en la representació de dades amb eines digitals entre d'altres.
 - Interpretació de la freqüència absoluta i la moda de la situació a analitzar.
 - Utilització de la lectura i de la interpretació de gràfics estadístics de la vida quotidiana (pictogrames, gràfics de barres, histogrames...)
- Predictibilitat i incertesa: atzar i probabilitat
 - Discriminació de situacions susceptibles de ser predites per poder saber si un fenomen és impossible, possible o segur.
 - Comparació de la probabilitat de dos successos de forma intuïtiva.

Sentit socioemocional

- Creences, actituds i emocions
 - Identificació de les pròpies emocions i de les dels altres en contextos d'aprenentatge de les matemàtiques, fomentant la iniciativa i tolerància en l'alumnat quan s'enfronten a aquestes situacions.
 - Foment de l'autonomia i estratègies per a la presa de decisions en situacions de resolució de problemes tant per donar resposta a la situació plantejada com per fer-se altres preguntes i continuar aprenent.
 - Valoració de la contribució de les matemàtiques (numeració, geometria, estadística...) als diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.
- Treball en equip, inclusió, respecte i diversitat
 - Descoberta i ús de les tècniques cooperatives en el treball en equip en matemàtiques, escolta activa i respecte pel treball dels altres.
 - Identificació i rebuig d'actituds discriminatòries mostrant sensibilitat i respecte envers les diferències individuals, també les referents a la diversitat de gènere, presents a l'aula.

Cinquè i sisè curs

Sentit numèric

- Comptatge
 - Ús d'estratègies variades de comptatge, recompte sistemàtic (ús de taules de doble entrada i diagrames d'arbre) i adaptació del comptatge al tamany dels números en situacions de la vida quotidiana.
- Quantitat
 - Aplicació d'estratègies i tècniques d'interpretació i manipulació de l'ordre de magnitud dels números.
 - Realització d'estimacions i aproximacions raonades de quantitats en contextos de resolució de problemes.

- Domini de la lectura, interpretació i representació de números naturals i decimals (inclosa la recta numèrica) i reflexió sobre les característiques del sistema de numeració decimal.
- Ús amb seguretat de la composició i descomposició de números naturals i decimals fins a les mil·lèsimes.
- Utilització de fraccions, percentatges i decimals per expressar quantitats en contextos de la vida quotidiana i elecció de la millor representació per a cada situació o problema.
- Sentit de les operacions
 - Utilització d'estratègies de càlcul mental amb números naturals i decimals.
 - Aplicació d'estratègies de càlcul mental amb fraccions senzilles com a part d'una col·lecció.
 - Ús estratègic d'operacions simples o combinades (suma, resta, multiplicació, divisió) per resoldre situacions contextualitzades.
 - Reconeixement de la potència com a producte de factors iguals. Quadrats i cubs.
 - Domini de les estratègies de resolució d'operacions aritmètiques, simples o combinades i de les propietats, amb números naturals i decimals (fins a les mil·lèsimes), amb flexibilitat i sentit mentalment, de forma escrita o amb calculadora en situacions contextualitzades.
 - Aplicació d'estratègies per fer càlculs aproximats de sumes, restes, multiplicacions i divisions amb nombres naturals, decidint quin tipus de càlcul és el pertinent.
- Relacions
 - Reflexió envers les característiques del sistema de numeració de base deu (números naturals i decimals fins a les mil·lèsimes) i aplicació de les relacions que es generen en les operacions.
 - Comparació i ordenació de números naturals, fraccions i decimals fins a les mil·lèsimes en contextos de la vida quotidiana.
 - Identificació i aplicació de les relacions entre les operacions aritmètiques en contextos quotidians.
 - Coneixement de la relació entre fraccions senzilles, decimals i percentatges.
 - Ús de les relacions i propietats de les operacions per ajudar a la comprensió de les mateixes i per agilitzar el càlcul, mental o escrit.
 - Identificació i ús de les relacions entre nombres naturals basats en la divisibilitat, divisors i múltiples.
- Educació financera
 - Resolució de problemes relacionats amb el consum responsable (valor/preu, qualitat/preu i el millor preu) i amb els diners (preus, interessos, impostos i rebaixes).
- Raonament proporcional
 - Identificació de situacions proporcionals i no proporcionals en problemes de la vida quotidiana: identificació com a comparació multiplicativa entre magnituds.
 - Resolució de problemes de proporcionalitat, percentatges i escales de la vida quotidiana, a través de la comparació multiplicativa entre magnituds.

Sentit de la mesura

- Magnitud
 - Selecció i ús de les unitats adequades de longitud, massa, capacitat i superfície, volum, magnituds informàtiques bàsiques, temps i graus (angles) en contextos de la vida quotidiana.

- Mesura
 - Selecció i ús d'instruments (analògics o digitals) i unitats adequades per mesurar longituds, objectes (massa, capacitat, superfície...), angles i temps.
- Estimació i relacions.
 - Ús d'estratègies de comparació i ordenació de mesures de la mateixa magnitud aplicant les equivalències entre unitats (sistema mètric decimal) en problemes de la vida quotidiana.
 - Identificació de la relació entre el sistema mètric decimal i el sistema de numeració decimal.
 - Estimació per comparació de la mesura d'angles i superfícies.
 - Avaluació de resultats de mesuraments i estimacions o càlculs de mesures, raonant si són o no possibles.

Sentit espacial

- Formes geomètriques de dues i tres dimensions
 - Identificació i classificació de formes geomètriques en objectes de la vida quotidiana en funció dels seus elements i a les relacions que hi ha entre aquests.
 - Coneixença de tècniques de construcció de formes geomètriques per composició i descomposició, amb materials manipulables, instruments de dibuix i aplicacions informàtiques.
 - Domini del vocabulari geomètric en la descripció verbal dels elements i les propietats de formes geomètriques.
 - Aprofundiment en les propietats de formes geomètriques transformant-les, a partir de materials manipulables (quadrícules, geoplans, polícubs...) i també amb eines digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, robòtica educativa ...).
- Localització i sistemes de representació
 - Domini en la localització i desplaçaments en plànols i mapes a partir de punts de referència (inclosos els punts cardinals), direccions i càlcul de distàncies (escales).
 - Disseny i interpretació de plànols amb suports físics i virtuals usant un vocabulari adient.
- Moviments i transformacions
 - Identificació de figures transformades a partir de girs, translacions, simetries i de patrons inicials i també fent una predicció dels resultats en elements de l'entorn que ens envolta.
 - Generació de figures transformades a partir de patrons inicials i fent una predicció del resultat.
 - Identificació de figures semblants, generació a partir de patrons inicials i predicció del resultat en situacions de la realitat propera.
- Raonament i modelització i visualització geomètrica
 - Aplicació d'estratègies per al càlcul d'àrees i perímetres de figures planes en situacions de la vida quotidiana.
 - Posada en pràctica de models geomètrics en la resolució de problemes relacionats amb els altres sentits matemàtics.
 - Elaboració de conjetures sobre propietats geomètriques utilitzant instruments de dibuix (compàs i transportador d'angles) i programes de geometria dinàmica.
 - Identificació de les idees i les relacions geomètriques en l'art, les ciències i la vida quotidiana.

- Representació de recorreguts dels quals es té una vivència personal.
- Modificació mental d'un cos o d'una figura quan fem prediccions sobre el resultat.

Sentit algebraic

- Patrons
 - Creació de patrons recurrents a partir de regularitats o d'altres patrons utilitzant números, figures o imatges.
 - Aplicació d'estratègies d'identificació, representació (verbal, taules, gràfics i notacions inventades) i predicció raonada de termes a partir de les regularitats en una col·lecció de números, figures o imatges.
- Model matemàtic
 - Modelització de problemes de la vida quotidiana usant representacions matemàtiques.
- Relacions i funcions
 - Utilització de relacions d'igualtat i desigualtat usant els signes $<$ i $>$ en expressions senzilles relacionades a través d'aquests signes i els signes $=$ i \neq .
 - Construcció d'igualtats on observar i determinar dades senzilles desconegudes representades a través d'una lletra o símbol.
 - Identificació del canvi com a resultat d'una acció i de l'acció que pot revertir-la així com dels símbols que ho indiquen.
- Pensament computacional
 - Aplicació d'estratègies quan s'interpreten, modifiquen o creen algorismes de programació per blocs que incorporen: diferenciació entre processos seqüencials i paral·lels; comprensió de les instruccions de bucle i condicionals; comprensió de la gestió de dades amb variables i l'ús d'operadors lògics i d'esdeveniments.

Sentit estocàstic

- Inferència recollir dades per resoldre preguntes
 - Reconeixement i formulació de preguntes en situacions properes que es resolen recollint dades.
 - Organització i estratègies per a la recollida de dades.
 - Presa de decisions a partir de les dades, tenint en compte la mesura de la mostra.
- Distribució: criteris per organitzar les dades
 - Representació gràfica i interpretació de les dades recollides (tenint en compte la classificació de les dades, la durada de la recollida i el context).
 - Representació de dades amb eines digitals entre d'altres.
 - Interpretació de la freqüència absoluta, la moda, la mitjana i la mediana de la situació a analitzar.
 - Descripció, interpretació i anàlisi crítica de conjunts de dades i gràfics estadístics de la vida quotidiana.
- Predictibilitat i incertesa: atzar i probabilitat
 - Descripció de successos i discussió del seu grau de probabilitat
 - Realització de prediccions i discussió si els resultats obtinguts concorden o no amb les prediccions.

Sentit socioemocional

- Creences, actituds i emocions
 - Identificació d'estratègies de millora de la perseverança i el sentit de la responsabilitat envers l'aprenentatge de les matemàtiques tant per donar resposta al repte inicial com per continuar fent-se preguntes i seguir aprenent.
 - Treball de la flexibilitat cognitiva, l'adaptació i el canvi d'estratègia en cas necessari. Valorar l'error com a oportunitat d'aprenentatge.
 - Valoració de la contribució de les matemàtiques (numeració, geometria, estadística...) als diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere.

- Treball en equip, inclusió, respecte i diversitat
 - Aplicació de tècniques cooperatives per al treball en equip en matemàtiques. i estratègies per a la gestió de conflictes,
 - Promoció de conductes empàtiques i inclusives i acceptació de la diversitat, també les referents a la diversitat de gènere, present en l'aula i en la societat.

Annex 3

Matèries d'educació secundària obligatòria

Arts escèniques i dansa

La matèria optativa d'Arts Escèniques i dansa es constitueix com a matèria optativa de 4t que agrupa les habilitats adquirides en àrees del coneixement com la llengua, l'educació física i la música a la Primària i en aspectes curriculars en les àrees de Llengües i Educació Física de l'etapa bàsica.

Les arts escèniques i de moviment contribueixen activament en el desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'alumnat. En la seva vessant cognitiva desenvolupen l'atenció, la percepció i la memòria. Respecte a l'aspecte emocional, promouen la sensibilitat, l'empatia, el gaudi, l'autoconfiança, la responsabilitat, el respecte cap a la diversitat cultural i el treball col·laboratiu. Aquesta matèria desenvolupa quatre competències específiques, que analitzem a continuació.

L'anàlisi de peces no només ha d'anar lligat a la identificació d'elements i característiques que configuren els gèneres i els seus contextos sinó que també s'hauria d'activar en la pràctica interpretativa i en la creació. És fonamental que en els processos de creació hi hagi moments en què s'analitzin obres que puguin servir de referents de les creacions de l'alumnat, tal i com succeeix en el context artístic professional. De la mateixa manera, per a poder aprofundir en la comprensió del llenguatge escènic i l'estructura coreogràfica, caldrà fer exercicis per a interpretar les peces analitzades o bé prendre-les com a pauta guiada d'improvisació. També resulta fonamental contextualitzar les produccions ja que aquestes no només són reflex de la subjectivitat de cada artista sinó també de societats passades i de l'actual. En aquest sentit és interessant generar situacions en què l'alumnat sigui proactiu en la recerca d'artistes, obres, etapes històriques i elements característics que les configuren. D'aquesta manera l'alumnat podrà comprendre i valorar el paper que juguen les arts escèniques i de moviment com a part del patrimoni cultural local, nacional i internacional.

La improvisació és una competència que permet la comprensió i la interiorització d'elements artístics que són clau perquè l'alumnat recreï i projecti a través de la seva creativitat i les seves emocions com a manera d'expressió individual i grupal. Desenvolupa la capacitat de viure el "aquí i ara", és a dir la concentració i l'estar present en allò que es fa.

La interpretació, la creació i l'organització de projectes transdisciplinaris fa participar a l'alumnat de les oportunitats personals, socials i professionals que obren les manifestacions culturals. També ajuden en la maduració de la presa de decisions, la responsabilitat i l'autoconfiança.

La connexió del procés creatiu amb les eines digitals i la tecnologia es mostra necessària no només en un món laboral canviant, sinó que permet accedir amb més facilitat a la creació l'anàlisi i la interpretació. Els avenços tecnològics estan acompanyats per la democratització de l'accés a la informació i per tant, a l'aprenentatge.

El currículum desenvolupa les competències específiques a partir dels components d'Identitat Cultural, Recepció Cultural, Autoexpressió i Producció Artística / Cultural, basant-se en la interrelació entre ells i el caràcter vivencial de la matèria sense que

uns es puguin entendre sense els altres.

El bloc d'interpretació, improvisació i creació escènica pretén l'aprenentatge de conceptes clau del llenguatge escènic des de la concepció de l'aula com un espai dinàmic en què l'alumnat se sent còmode expressant les seves idees, tant a través de la utilització meditada com de l'ús lliure de diferents disciplines. El treball basat en projectes grupals possibilitarà descobrir la importància d'actituds com ara la tolerància i el respecte, així com la valoració de la perseverança necessària per al domini tècnic de qualsevol instrument.

Finalment, sota la denominació de contextos i cultures de l'espectacle, es pretén una aproximació als diferents gèneres i estils més representatius del patrimoni artístic que permet apropar d'una manera global i ordenada les diferents manifestacions escèniques i de la dansa al llarg de la història i li ofereix una visió de la importància de l'art com a mitjà d'expressió.

El desenvolupament competencial de la matèria focalitza l'adquisició dels sabers partint d'un aprenentatge basat en la pràctica i en el desenvolupament d'habilitats que permetin a l'alumnat vivenciar el teatre i la dansa a través de la interpretació, de la creació i des de l'escolta activa de diferents propostes artístiques. Per això, els criteris d'avaluació tenen en compte valorar el grau d'adquisició de les diverses competències específiques.

Per tal de millorar les capacitats de l'alumnat es dissenyaran diferents situacions d'aprenentatge que continguin els sabers bàsics i que, des d'una visió global, permetin l'aplicació dels coneixements adquirits. La connexió amb altres matèries, és, a priori, més directa amb Educació plàstica, visual i audiovisual i música, no obstant és possible establir vinculacions amb la resta de matèries del currículum.

Competència específica 1

Analitzar produccions d'arts escèniques i dansa a través de la identificació d'elements i la reflexió per a entendre la seva evolució i funcions dins la cultura.

Criteris d'avaluació

1.1 Explicar els factors històrics, culturals i socials que envolten determinades produccions escèniques i de la dansa, comprenent les seves característiques i la seva funció a través de l'anàlisi d'exemples amb una actitud oberta i respectuosa.

1.2 Valorar tot tipus de manifestacions escèniques i de la dansa del segle XX i de l'actualitat incloent el cinema, en relació als seus elements característics com a reflex de la societat on van ser creades des d'una actitud d'obertura, interès i respecte.

1.3 Relacionar l'opinió personal i les emocions experimentades amb els coneixements de manera respectuosa i crítica sobre exemples estudiats a través del visionat o l'assistència a esdeveniments escènics i de la dansa.

Les arts escèniques i la dansa són llenguatges que necessita conèixer els seus codis i la conjugació dels seus elements per poder comprendre-la. Mitjançant l'escolta activa i la familiarització amb partitures, textos escrits o d'altres recursos audiovisuals, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les característiques més rellevants de les diferents propostes.

Conèixer l'evolució de les arts escèniques com a mitjà d'expressió en les diferents

èpoques i societats és aprendre a valorar la seva importància en les transformacions socials de les què són reflex i motor de canvi. La combinació de diferents formes d'expressió artística ha donat lloc a un patrimoni cultural que és important conèixer per a la construcció d'una identitat pròpia que s'assenta en la diversitat i la interculturalitat.

La participació com a públic actiu promou el contacte amb una varietat més àmplia de manifestacions culturals amb què l'alumnat té contacte, fomentant la curiositat, el respecte i l'assimilació de diverses formes d'expressió.

L'accés a les manifestacions artístiques és més democràtic que mai a través de les xarxes d'accés digital. L'anàlisi de diferents propostes culturals converteix l'aula en un espai en el qual adquirir les eines que capaciten l'alumnat per a conformar criteris estètics fonamentats en la diversitat. Analitzar-les facilitarà el camí cap a una identificació de les seves característiques més significatives que potenciarà la seva contextualització dins el marc històric i social en què van ser creades. Ser capaç de reconèixer diferents varietats d'espectacles i gèneres, que, al no ser d'actualitat o consum habitual, queden fora dels mercats, implica desenvolupar un sentit crític que permet accedir a tot tipus de manifestacions artístiques més enllà de l'oferta cultural i artística més immediata.

Competència específica 2

Expressar-se a través d'improvisacions escèniques i de moviment tenint en compte les emocions que provoquen per a desenvolupar la creativitat amb una actitud col·laborativa.

Criteris d'avaluació

2.1 Aplicar tècniques d'improvisació individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu, objectes o les eines tecnològiques i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança

2.2 Desenvolupar habilitats expressives individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.

La improvisació individual o grupal de petites peces o exercicis, utilitzant esquemes predefinits i acordats pel conjunt és font d'enriquiment i aprenentatge.

El treball de l'expressió de manera grupal fomenta el respecte cap a la diversitat d'opinions, l'enriquiment cultural entre iguals i la superació de barreres i estereotips socials. El desenvolupament de l'expressió oral i corporal permet que es transmetin idees i conceptes simbòlics desenvolupant la capacitat de comunicació de individual i col·lectiva.

D'altra banda, l'expressió dels sentiments pot realitzar-se mitjançant la utilització lliure dels seus elements i potenciant l'experimentació com a font de creativitat i d'expressió artística.

Competència específica 3

Interpretar a través de la veu i/o el cos per a explorar les possibilitats creatives, expressives i emocionals i desenvolupar l'autoestima

Criteris d'avaluació

3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació adequades al context per a l'aprofundiment de les destreses artístiques, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix.

3.2 Mostrar autonomia i responsabilitat en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions escèniques i de la dansa dins i fora del centre.

3.3 Proposar tècniques d'interpretació per a esdeveniments a l'aula i fora d'ella, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.

La interpretació de propostes vinculades al moviment i la dansa és una font de coneixement del patrimoni artístic, alhora que permeten a l'alumnat utilitzar l'art com a mitjà d'expressió i canalització d'emocions.

L'ús de la veu i el cos són eines que possibiliten participar activament en la reproducció d'obres ja compostes, a contribuir a la preservació del patrimoni artístic immaterial, a la difusió cultural i a la seva valoració. El coneixement dels elements bàsics del llenguatge escènic i de la dansa, així com de les diferents tècniques i la pràctica a l'escenari es fan imprescindibles per poder iniciar-se en les arts escèniques i la dansa. Experimentar amb els diferents elements que els componen permet als alumnes familiaritzar-se amb ells i explorar les seves possibilitats com a mitjà d'expressió.

Competència específica 4

Crear projectes escènics i de moviment a través de la veu, el cos, els objectes i l'espai escènic amb el suport de les eines tecnològiques per desenvolupar oportunitats personals, socials i professionals de forma inclusiva.

Criteris d'avaluació

4.1 Crear composicions escèniques, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i / o col·laborativa, mostrant respecte a idees, emocions i sentiments de el grup.

4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els objectes i/o les eines digitals en l'espai escènic per al desenvolupament de projectes artístics, generant les oportunitats de desenvolupament personal, social i professional fruit de la feina col·laborativa.

La participació en el disseny de propostes escèniques, coreogràfiques i de moviment implica l'acompliment de diferents rols dins de la feina grupal, fomentant el respecte i el valor de la feina individual dins del conjunt. En aquesta competència es posa en pràctica la capacitat de formular projectes i desenvolupar-los, fusionant els coneixements adquirits de manera global, per plasmar-los en un procés de creació pròpia. La utilització de mitjans digitals facilita la conjugació de diferents elements escènics i visuals, i la realització de propostes artístiques de l'alumnat que els permetin manifestar les seves idees d'una forma creativa.

La creació de peces escèniques, coreogràfiques i de moviment implica l'ús dels elements bàsics del llenguatge escènic i corporal per tal de crear un discurs coherent

que s'adapti al desenvolupament de la idea inicial. En el procés de creació es fusionen els coneixements previs de l'alumnat, alhora que s'activa la creativitat i incrementa la demanda de coneixements tècnics i teòrics per poder seguir millorant els resultats

Sabers

Els sabers es formulen en relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Escolta i percepció en escena

- Anàlisi descriptiva de les característiques més rellevants de diverses propostes escèniques, de dansa, performatives i de moviment en sentit ampli, així com interdisciplinari.

- Relació entre les danses i el teatre en les diferents etapes històriques.

Recerca d'artistes i agrupacions locals, regionals, nacionals i d'arreu.

- Anàlisi d'esdeveniments i manifestacions culturals escèniques i de dansa en viu i registrades.

Interpretació, improvisació i creació

- Pràctica de les tècniques elementals per a la interpretació: tècniques vocals i corporals, tècniques d'estudi i de regulació de les emocions.

- Interpretació de peces individuals i / o grupals de diferents tipus d'escenes o coreografies actuals.

- Improvisació guiada i lliure a partir de tècniques vocals i corporals.

- Creació de productes escènics i de moviment a partir de diferents elements i recursos.

- Participació en activitats escèniques i de moviment mostrant les normes socials de comportament adequades.

Context i cultures de l'espectacle, mitjans de comunicació i tecnologies

- Edició, gravació, reproducció de vídeo i aplicacions informàtiques en la creació, la interpretació i la improvisació.

- Anàlisi ús de sistemes de comunicació i difusió social a través de les tecnologies de les creacions pròpies de l'alumnat i/o crítica d'obres actuals o del passat.

- Contextualització històrica i social de la dansa al cinema.
- Anàlisi de les tendències escèniques i coreogràfiques urbanes nacionals i internacionals des dels anys 50 fins a l'actualitat.
- Valoració de la transformació dels valors, els hàbits, el consum i el gust escènic i de la dansa com a conseqüència dels avenços tecnològics.

Biologia i geologia

Entre les finalitats de les matèries de Biologia i Geologia de l'ESO hi ha la de promoure la presa de consciència, per part de l'alumnat, de la importància del desenvolupament sostenible així com la de despertar la curiositat, desenvolupar l'actitud crítica, el pensament i les destreses científiques, la valoració del paper de la ciència, la igualtat d'oportunitats entre gèneres i fomentar, especialment entre l'alumnat, les vocacions científiques.

La Biologia i Geologia de 1r a 3r de l'ESO és una matèria que ha de cursar tot l'alumnat i que estableix algunes de les bases mínimes per a l'alfabetització científica i la participació plena en la societat. A 4t d'ESO la Biologia i Geologia és de caràcter opcional i el seu currículum es correspon amb una ampliació de la matèria de 1r a 3r. Ambdues matèries contribueixen a satisfer diversos objectius de l'ESO i al desenvolupament de les vuit competències clau.

Des de les matèries de biologia i geologia, la ciència es presenta com un procés col·lectiu i interdisciplinari i en construcció contínua, que juga un paper molt rellevant en el progrés de la societat. En aquest sentit, l'enfocament d'aquestes matèries dona protagonisme als i a les alumnes en el treball mitjançant metodologies pròpies de la ciència per desenvolupar processos cognitius associats al pensament científic.

A les aules de ciències l'alumnat es formula preguntes i busca respostes fonamentades als problemes plantejats, a partir de l'observació directa o indirecta del món en situacions i contextos habituals, de la recerca d'evidències i de la indagació i la interpretació crítica, basada en coneixements científics, de la informació de diverses fonts.

L'enfocament de les matèries científiques ha d'afavorir que l'alumnat sigui conscient dels aspectes comuns entre la Biologia, la Geologia, la Física i la Química. Les matèries científiques comparteixen metodologies i maneres de treballar que són transversals, com identificar regularitats en diferents fenòmens, relacionar les causes i els efectes i investigar els canvis, entre d'altres.

La matèria de biologia i geologia contribueix a millorar les destreses en la gestió de la informació, atès que algunes competències específiques es relacionen amb interpretar dades científiques i seleccionar, contrastar, organitzar i avaluar críticament informació. La matèria també contribueix a l'aplicació de sabers diversos, com en el cas de les recerques, la resolució de problemes o en la interpretació de fenòmens naturals i processos de la vida quotidiana relacionats amb la biologia i la geologia.

Tots aquests aprenentatges s'han d'aplicar a contextos i situacions reals i problemàtiques actuals, han de permetre de revisar i avaluar idees, pensaments o raonaments, fent propostes d'acció justificades i coherents amb els arguments enunciats i fonamentades en la biologia i geologia. En aquest sentit, les problemàtiques subjacents als Objectius de Desenvolupament sostenible proporcionen aquestes situacions, especialment en els casos següents:

ODS 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.

ODS 12. Consum i producció responsables. Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

ODS13. Acció climàtica. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

ODS 14. Vida submarina. Conservar i utilitzar de manera sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible

ODS 15. Vida terrestre. Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar sosteniblement els boscos, lluitar contra la desertificació, aturar i invertir la degradació de les terres i aturar la pèrdua de biodiversitat

Entre altres aportacions, les matèries de Biologia i Geologia de l'ESO ajuden a raonar sobre la necessitat de conèixer el propi cos per adoptar hàbits saludables que ajudin a mantenir i millorar la salut i sobre la urgència d'un compromís ciutadà per al bé comú a través dels objectius de desenvolupament sostenible, adoptant actituds com el consum responsable, la cura mediambiental i el respecte cap a altres éssers vius.

L'ensenyament-aprenentatge d'aquestes matèries també permet consolidar els hàbits d'estudi, fomentar la tolerància, la solidaritat i la cooperació i millorar les habilitats, promoure el perfeccionament lingüístic, en ser la col·laboració i la comunicació part essencial de les metodologies de treball científic. Des d'aquestes matèries es promou que aquesta comunicació i col·laboració es faci utilitzant diferents formats i vies, en particular els espais virtuals de treball remot. Així mateix, l'estudi i l'anàlisi científica i afectiva de la sexualitat és un dels aspectes tractats en la matèria de 1r a 3r, i s'hi fomenta el tracte igualitari i el rebuig cap a actituds de discriminació basades en el gènere o en altres factors.

De la mateixa manera, la naturalesa científica d'aquestes matèries contribueix a despertar en l'alumnat una actitud creativa i emprenedora que és l'essència mateixa de totes les ciències. Es promou, per tant, la investigació mitjançant l'observació de camp, l'experimentació i la cerca de proves i la consulta de diferents fonts per resoldre qüestions o contrastar hipòtesis de manera individual i col·laborativa. Les principals fonts fiables d'informació són accessibles a través d'Internet on conviuen amb informacions esbiaixades, incompletes o falses, fomentant també des d'aquestes matèries l'ús responsable i crític de les tecnologies de la informació i la comunicació.

En les matèries de biologia i geologia es treballen un total de sis competències específiques que són la concreció dels indicadors operatius definits al Perfil competencial de l'alumnat al final de l'educació bàsica. Aquestes competències específiques es poden resumir en: interpretació i transmissió d'informació científica; localització i avaluació d'informació científica; aplicació dels mètodes científics en projectes de recerca; resolució de problemes; anàlisi i adopció d'hàbits saludables i sostenibles; i anàlisi integral dels paisatges.

Les **competències** s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les **competències específiques** constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els **criteris d'avaluació i els sabers**, graduats a través dels cicles, es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb l'etapa d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i

la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Pel que fa als sabers de la matèria de Biologia i Geologia de 1r a 3r de l'ESO, hi ha una continuïtat amb alguns aprenentatges de l'àrea de Coneixement del Medi natural, social i cultural de l'Educació Primària i s'incorporen els blocs *La cèl·lula*, *Geologia i Salut i malaltia* que inclouen sabers nous respecte a l'etapa anterior. Alhora, a Biologia i Geologia de 4t d'ESO s'incorpora *Genètica i evolució* i la *Terra a l'univers* i s'amplien els blocs *Projecte científic* i *Geologia* de la matèria de 1r a 3r d'aquesta etapa.

Tot seguit, es descriuen els blocs de sabers que es treballaran al llarg de l'ESO.

El bloc *Projecte científic* dona continuïtat al treball que ha fet l'alumnat a l'educació primària en relació al pensament i mètodes científics: el plantejament de preguntes i hipòtesis, l'observació, el disseny i la realització d'experiments, l'anàlisi i la comunicació de resultats.

L'estudi de les característiques i els grups taxonòmics més importants dels cinc regnes d'éssers vius, així com la identificació d'exemplars de l'entorn, correspon al bloc *Éssers vius*.

El concepte d'ecosistema, la relació entre els seus elements integrants, la importància de conservar-los i de la implantació d'un model de desenvolupament sostenible i l'anàlisi de problemes mediambientals com l'escalfament global seran treballats al bloc *Ecologia i sostenibilitat*.

Dins del bloc *Cos humà* es relaciona el funcionament i l'anatomia dels aparells digestiu, respiratori, circulatori, excretor i reproductor. Els comportaments beneficiosos per a la salut pel que fa a la nutrició i la sexualitat i els efectes perjudicials de les drogues són treballats al bloc *Hàbits saludables*.

En el bloc *Genètica i Evolució* de 4t d'ESO, es tracten les lleis i els mecanismes d'herència genètica, l'expressió gènica, l'estructura de l'ADN, les teories evolutives més rellevants i la resolució de problemes en els quals s'apliquen aquests coneixements.

L'estudi de la cèl·lula, les seves parts i la funció biològica de la mitosi i la meiosi es treballen al bloc *La cèl·lula*. A més, aquest bloc inclou les tècniques de maneig del microscopi i el reconeixement de cèl·lules en preparacions reals.

Al bloc *Geologia* s'introdueix l'alumnat a la identificació de roques i minerals de l'entorn i a la tectònica de plaques per tractar-se de la teoria més àmpliament acceptada per la comunitat científica per explicar pràcticament tots els processos geològics interns i les seves manifestacions externes. Al final de l'etapa es treballarà la relació dels processos geològics interns i externs amb els riscos naturals i els principis d'estudi de la història terrestre (actualisme, horitzontalitat, superposició d'esdeveniments, etc.) que s'aplicaran en la resolució de casos pràctics.

El bloc *La Terra a l'univers* de 4t d'ESO se centra en l'estudi de les teories més rellevants sobre l'origen de l'univers, les hipòtesis sobre l'origen de la vida a la Terra i les principals investigacions al camp de l'astrobiologia.

Finalment, al bloc *Immunologia* es treballen els mecanismes de defensa de l'organisme contra els patògens; el funcionament de les vacunes i antibiòtics i la

reflexió sobre la importància que tenen en la prevenció i el tractament de malalties. També s'estudien els trasplantaments i la importància de la donació d'òrgans.

Els sabers esmentats anteriorment, s'han de treballar de manera competencial perquè la seva adquisició vagi sempre lligada al desenvolupament de les competències específiques de la matèria que, alhora, contribueixen al perfeccionament de les competències clau. En altres paraules, els sabers són el mitjà per desenvolupar les competències específiques, però també els coneixements mínims de ciències biològiques i geològiques que l'alumnat ha d'adquirir. Les competències i els sabers s'han de treballar en forma de situacions d'aprenentatge o activitats amb un objectiu clar, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió i la col·laboració. Amb aquesta finalitat es recomana el treball interdisciplinari, que afavorirà una assimilació més profunda d'aquesta matèria, en estendre les arrels cap a altres branques del coneixement amb què es vincula.

La Biologia i Geologia de 1r a 3r i de 4t d'ESO treballen sabers de les ciències geològiques i de la vida com a via per al desenvolupament de les competències i tenen com a finalitat última una plena integració ciutadana de l'alumnat en l'àmbit professional, social i emocional.

Competència específica 1.

Interpretar fenòmens de la naturalesa, predint i argumentant el seu comportament a partir de models, lleis i teories propis de la biologia i la geologia per apropiari-se de conceptes i processos propis de la ciència.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
1.1 Analitzar conceptes, fenòmens i processos relacionats amb els sabers de la biologia i la geologia, interpretant informació en diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web ...), mantenint una actitud crítica i obtenint conclusions fonamentades en raons científiques. 1.2 Interpretar i predir el comportament de fenòmens quotidians rellevants, relacionant-lo amb models, lleis i teories adequades de la biologia i la geologia. 1.3 Identificar els conceptes relacionats amb situacions problemàtiques reals de caràcter científic i proporcionar possible solucions.	1.1 Analitzar conceptes, fenòmens i processos relacionats amb els sabers de la biologia i la geologia interpretant Informació en diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web ...), mantenint una actitud crítica i obtenint conclusions fonamentades en raons científiques i defensant amb criteri opinions pròpies fonamentades. 1.2 Interpretar i predir el comportament de fenòmens quotidians, argumentant-lo amb rigor en base a models, lleis i teories adequades de la biologia i la geologia. 1.3 Identificar els conceptes relacionats amb situacions problemàtiques reals de caràcter científic, proporcionar possible solucions i argumentar sobre la seva validesa.

El desenvolupament científic és un procés que poques vegades és fruit del treball de persones aïllades. Aquest procés requereix l'intercanvi d'informació i la cooperació

entre persones i organitzacions. Compartir informació és una manera d'accelerar el progrés humà en estendre i diversificar els pilars sobre els quals se sustenta. A més, tot procés de recerca científica ha de començar amb la recopilació i l'anàlisi crítica de les publicacions de l'àrea d'estudi perquè la construcció dels nous coneixements es fonamenta en els sabers anteriors.

Així mateix, l'avenç vertiginós de la ciència i la tecnologia és el motor d'importants canvis socials que es donen cada cop amb més freqüència i amb impactes més evidents. Per això, la participació activa de l'alumnat a la societat exigeix cada vegada més la comprensió dels darrers descobriments i avenços científics i tecnològics per interpretar i avaluar críticament la informació que inunda els mitjans de comunicació amb la finalitat d'extreure'n conclusions pròpies, prendre decisions coherents i establir interaccions comunicatives constructives, utilitzant l'argumentació fonamentada i respectuosa amb flexibilitat per canviar les concepcions a la vista de les dades i postures aportades per altres interlocutors.

Competència específica 2.

Identificar, seleccionar, organitzar i avaluar críticament dades i informació, contrastant-ne la fiabilitat per resoldre preguntes relacionades amb la biologia i la geologia i descartar solucions pseudocientífiques

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
2.1 Resoldre qüestions relacionades amb els sabers de la matèria de Biologia i Geologia localitzant, seleccionant fonts fiables i organitzant informació mitjançant l'ús i citació correctes de diferents fonts. 2.2 Reconèixer la informació amb base científica distingint-la de pseudociències, rumors, teories conspiratòries, falses notícies i creences etc., i mantenint una actitud escèptica davant d'aquests.	2.1 Resoldre qüestions i aprofundir en aspectes relacionats amb els sabers de la matèria de Biologia i Geologia localitzant, seleccionant, organitzant i analitzant críticament la informació de diferents fonts, citant-les correctament amb respecte per la propietat intel·lectual. 2.2 Contrastar la fiabilitat de la informació sobre temes relacionats amb els sabers de la matèria de Biologia i Geologia, utilitzant fonts fiables (tenint en compte si s'identifica l'autor o responsable, si hi ha una institució al darrere, quina és la finalitat o intenció de publicar aquella informació, si es pot verificar amb altres fonts, si hi ha bibliografia, etc.) adoptant una actitud crítica i escèptica vers informacions no fonamentades en la ciència, com pseudociències, teories conspiratòries, creences, falses notícies, mentides, etc.

La investigació científica, la participació activa en la societat i el desenvolupament professional i personal d'una persona sovint comporten l'adquisició de nous sabers i competències que solen començar amb la cerca, selecció i recopilació d'informació rellevant de diferents fonts per establir les bases cognitives d'aquest aprenentatge. A més, a la societat actual hi ha un continu bombardeig d'informació que no sempre reflecteix la realitat. Les dades amb base científica es troben de vegades barrejades amb notícies falses, rumors, fets infundats i creences pseudocientífiques. És, per tant, imprescindible desenvolupar el sentit crític i les destreses necessàries per avaluar i

classificar la informació i conèixer i distingir entre les fonts fidedignes les de fiabilitat dubtosa.

Per això, aquesta competència específica prepara l'alumnat per a la seva autonomia professional i personal i perquè contribueixi positivament a una societat democràtica.

Competència específica 3.

Dissenyar, desenvolupar i comunicar el plantejament i les conclusions de recerques dins de l'àmbit escolar, incloent la formulació de preguntes i d'hipòtesis i la seva contrastació experimental, seguint els passos de les metodologies pròpies de la ciència com l'experimentació i la cerca d'evidències, cooperant quan calgui, per indagar en aspectes relacionats amb la biologia i la geologia.

Criteria d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
3.1. Plantejar preguntes sobre fenòmens quotidians i formular hipòtesis que puguin ser respostes o contrastades en el context escolar a través de l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens biològics i geològics 3.2 Dissenyar, fent servir metodologies pròpies de la ciència, procediments de recerca que impliquin l'ús de la deducció, el treball experimental i el raonament logicomatemàtic, 3.3 Portar a terme dissenys experimentals fent servir els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció i interpretar-ne els resultats utilitzant, quan sigui necessari, eines matemàtiques i tecnològiques 3.4 Cooperar en un projecte científic assumint responsablement una funció concreta, utilitzant espais virtuals quan sigui necessari, respectant la diversitat i afavorint la inclusió. 3.5 Presentar els resultats i les conclusions obtingudes mitjançant l'experimentació i observació de camp utilitzant el format adequat (taules, gràfics, informes, etc.) i, quan sigui necessari, eines digitals. 3.6 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la tasca de les persones que s'hi han dedicat, reflexionant sobre els biaixos de gènere en les ciències i la tecnologia, i entenent la recerca com una tasca col·lectiva i interdisciplinària en constant evolució influïda pel context polític i els recursos econòmics.	3.1. Plantejar preguntes sobre fenòmens quotidians i formular hipòtesis que puguin ser respostes o contrastades en el context escolar a través de l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens biològics i geològics, diferenciant-les d'aquelles qüestions pseudocientífiques que no admeten comprovació experimental. 3.2 Dissenyar, fent servir metodologies pròpies de la ciència, procediments de recerca que impliquin l'ús de la deducció, el treball experimental i el raonament logicomatemàtic, 3.3 Portar a terme l'experimentació plantejada fent servir els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció i interpretar-ne els resultats quan sigui necessari amb eines matemàtiques i tecnològiques per obtenir conclusions raonades i fonamentades o valorar la impossibilitat de fer-ho. 3.4 Establir col·laboracions quan sigui necessari en les diferents fases del projecte científic per treballar amb més eficiència, valorant la importància de la cooperació en la investigació, respectant la diversitat i afavorint la inclusió. 3.5 Presentar de manera clara i rigorosa els resultats i les conclusions obtingudes mitjançant l'experimentació, argumentant la connexió entre uns i altres, i observació de camp utilitzant el format adequat (taules, gràfics, informes, etc.) i eines digital

	3.6 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la tasca de les persones que s'hi han dedicat, argumentant sobre els biaixos de gènere en les ciències i la tecnologia i entenent la recerca com una tasca col·lectiva i interdisciplinària en constant evolució influïda pel context polític i els recursos econòmics.

Els mètodes científics són el sistema de treball utilitzat per donar una resposta precisa i efectiva a qüestions i problemes relacionats amb la natura i la societat. Constitueixen el motor de l'avenç social i econòmic, i per això són un aprenentatge imprescindible per a la ciutadania del demà. Els processos que componen el treball científic prenen sentit quan són integrats dins un projecte relacionat amb la realitat de l'alumnat o el seu entorn.

El desenvolupament d'un projecte requereix iniciativa, actitud crítica, visió de conjunt, capacitat de planificació, mobilització de recursos materials i personals i argumentació, entre d'altres, i permet a l'alumnat millorar l'autoconeixement i la confiança davant la resolució de problemes, adaptant-se als recursos disponibles i a les pròpies limitacions, incertesa i reptes.

Així mateix, la creació i participació en projectes de tipus científic proporciona a l'alumnat oportunitats de treballar destreses que poden ser de gran utilitat no només dins l'àmbit científic, sinó també en el desenvolupament personal, professional i en la participació social. Aquesta competència específica és el gresol on s'entremesclen tots els elements de la competència STEM i molts d'altres competències clau. Per aquests motius, és imprescindible oferir a l'alumnat l'oportunitat creativa i de creixement que aporta aquesta modalitat de treball.

Competència específica 4.

Fer servir diverses formes de raonament, com el pensament hipoteticodeductiu i el pensament computacional, per resoldre problemes o donar explicació a fenòmens naturals i processos de la vida quotidiana relacionats amb la biologia i la geologia, mitjançant l'anàlisi crítica de les respostes i solucions i reformulant el procediment, si fos necessari.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
4.1 Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics o geològics utilitzant coneixements, dades i la informació aportades, el raonament lògic, el pensament computacional o recursos digitals.	4.1 Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics o geològics utilitzant coneixements, dades i informació aportades, el raonament lògic, el pensament computacional o recursos digitals.
4.2 Analitzar críticament la solució a un problema sobre fenòmens biològics i geològics	4.2 Analitzar críticament la solució a un problema o fenòmens biològics i geològics i canviar els procediments usats o revisar les conclusions si aquesta solució no fos viable o davant noves dades aportades amb posterioritat.

Les ciències biològiques i geològiques són disciplines empíriques, però sovint recorren al raonament lògic i la metodologia matemàtica per crear models, resoldre qüestions i problemes i validar els resultats o solucions obtingudes. Tant el plantejament d'hipòtesis com la interpretació de dades i resultats o el disseny experimental requereixen aplicar el pensament logicoformal.

Així mateix, és freqüent que en determinades ciències empíriques; com la biologia molecular, l'evolució o la tectònica, s'obtinguin evidències indirectes de la realitat, que cal interpretar segons la lògica per establir models d'un procés biològic o geològic. A més, determinats sabers de la matèria de Biologia i Geologia, com els recollits als blocs "Genètica i evolució" i "Geologia", s'han de treballar utilitzant la resolució de problemes com a mètode didàctic de preferència.

Cal destacar que potenciar aquesta competència específica suposa que l'alumnat desenvolupi destreses aplicables a diferents situacions de la vida. Per exemple, l'actitud crítica es basa en gran part en la capacitat de raonar fent servir dades o informacions conegudes. Això constitueix un mecanisme de protecció contra les pseudociències, o els sabers populars infundats.

5. Analitzar els efectes de determinades accions sobre el medi ambient i la salut, basant-se en els fonaments de les ciències biològiques i geològiques, per fer propostes d'acció i per decidir de manera informada sobre problemàtiques actuals i adoptar hàbits que minimitzin els impactes mediambientals, que siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible i que permetin mantenir i millorar la salut individual i col·lectiva.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
5.1 Justificar amb fonaments científics la importància de la preservació de la biodiversitat, la conservació de l'entorn, la protecció dels éssers vius de l'entorn, el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida 5.2 Justificar la necessitat de tenir hàbits sostenibles analitzant d'una manera crítica les activitats pròpies i alienes i basant-se en els raonaments propis, coneixements adquirits i informació disponible. 5.3 Justificar la necessitat de tenir hàbits saludables, analitzant les accions pròpies i alienes (alimentació, higiene, postura corporal, activitat física, desplaçaments, relacions interpersonals, descans, exposició a les pantalles, maneig de l'estrès, seguretat	5.1 Justificar amb fonaments científics la importància de la preservació de la biodiversitat, la conservació de l'entorn, la protecció dels éssers vius de l'entorn, el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida i identificar els possibles riscos naturals potenciats per determinades accions humanes sobre una zona geogràfica, tenint en compte les seves característiques litològiques, relleu i vegetació. 5.2 Argumentar sobre la necessitat de tenir hàbits sostenibles, analitzant les accions pròpies i alienes (hàbits de consum, generació residus, transport ...), amb actitud crítica i basant-se en fonaments del funcionament dels sistemes naturals.

en les pràctiques sexuals, consum de substàncies ...), amb actitud crítica i basant-se en fonaments de la fisiologia. 5.4 Identificar algunes situacions en què els coneixements derivats de la biologia i la geologia poden contribuir a millorar la sostenibilitat ambiental i la millora de la salut individual i col·lectiva 5.5. Emprendre, de manera guiada i amb la metodologia adequada, projectes científics relacionats amb la millora de la societat i que afavoreixin el creixement entre iguals com a base d'una comunitat científica escolar crítica i ètica. 5.6 Justificar la necessitat de la seguretat i la sostenibilitat a la mobilitat de les persones i preveure les conseqüències del comportament viari tant per a la pròpia persona com per a altres des de la perspectiva de la salut i el medi ambient.	5.3 Argumentar sobre la necessitat de tenir hàbits saludables, analitzant les accions pròpies i alienes (alimentació, higiene, postura corporal, activitat física, desplaçaments segurs, relacions interpersonals, descans, exposició a les pantalles, maneig de l'estrès, seguretat en les pràctiques sexuals, consum de substàncies ...), amb actitud crítica i basant-se en fonaments de la fisiologia. 5.4 Argumentar, justificant les raons aportades, sobre com els coneixements derivats de la biologia i la geologia poden contribuir a millorar la sostenibilitat ambiental i la millora de la salut individual i col·lectiva 5.5. Emprendre, de forma autònoma amb la metodologia adequada, projectes científics relacionats amb la millora de la societat i que afavoreixin el creixement entre iguals com a base d'una comunitat científica escolar crítica i ètica. 5.6 Adoptar actituds compromeses i actives davant de pràctiques, comportaments i hàbits per a una mobilitat segura i sostenible que suposen un risc per a la nostra salut, contrastant informacions fiables, objectives i amb una base científica vàlida.

El benestar, la salut i el desenvolupament econòmic de la humanitat se sustenten en recursos naturals com el sòl fèrtil o l'aigua dolça, i en diferents grups d'éssers vius, com els insectes pol·linitzadors, els bacteris nitrificants i el plàncton marí, sense els quals, processos essencials com l'obtenció d'aliments, es veurien seriosament compromesos. Malauradament, els recursos naturals no sempre són renovables o són utilitzats de manera que la seva taxa de consum supera amb escreix la taxa de renovació. A més, la destrucció d'hàbitats, l'alteració del clima global i la utilització de substàncies xenobiòtiques estan reduint la biodiversitat de manera que, en els últims 50 anys, han desaparegut dos terços de la fauna salvatge del planeta. Totes aquestes alteracions podrien posar en perill l'estabilitat de la societat humana tal com la coneixem.

Per sort, determinades accions poden contribuir a millorar l'estat del medi ambient i també de la nostra salut a curt i llarg termini. Per tot això, és essencial que l'alumnat conegui el funcionament del seu propi cos i compregui i argumenti, basant-se en evidències científiques, que el desenvolupament sostenible és un objectiu urgent i sinònim de benestar, salut i progrés econòmic de la societat.

L'objectiu final és aconseguir, a través del sistema educatiu, una ciutadania amb el sentit crític necessari per poder protegir-se de les tendències perjudicials habituals als països desenvolupats del segle XXI com el consumisme, el sedentarisme, els accidents de trànsit, la dieta amb alt contingut en greixos i sucres, les addiccions tecnològiques o els comportaments impulsius, potenciant així la salut i la qualitat de vida.

Competència específica 6.

Analitzar els elements del paisatge, utilitzant de forma integrada els coneixements procedents de la biologia, geologia i ciències ambientals per explicar-ne l'origen i possible evolució així com les característiques de la comunitat d'organismes, la dinàmica del relleu i els possibles riscos naturals.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
6.1 Identificar els diferents elements del paisatge i justificar el seu grau de desenvolupament 6.2 Reconèixer la transformació dels paisatges associada als canvis geològics, biològics i ambientals que experimenten 6.3 Relacionar les activitats humanes amb els impactes que reben els paisatges	6.1 Justificar les relacions i la influència mútua que mantenen els diferents elements del paisatge 6.2 Relacionar el grau de desenvolupament integral d'un paisatge amb els esdeveniments biològic, geològics i ambientals esdevinguts 6.3 Identificar i analitzar críticament les activitats humanes que impacten en el paisatge i fer propostes plausibles de reversió 6.4 Identificar els principals riscos geològics derivats de causes naturals o antròpiques i proposar mesures de prevenció i correcció 6.5 Deducir i explicar la història d'un paisatge concret identificant-ne els elements més rellevants, utilitzant el raonament, els coneixements sobre la successió i els principis geològics bàsics (horitzontalitat, superposició, actualisme, neocatastrofisme...).

El paisatge és el resultat de l'acció i interacció de múltiples factors naturals i/o humans. Es tracta d'un sistema de relacions en el qual els processos geològics, biològics i ambientals s'encadenen. La comprensió sobre la naturalesa del paisatge es realitza com un tot. El primer pas del seu estudi és la descripció del que es veu (relleu, tipus i estructura de les formacions vegetals, etc.), donant lloc en segon terme a la interpretació i explicació (origen i interrelacions). D'igual manera la identificació inicial de les transformacions que experimenta permetrà en una segona fase interrelacionar-les amb les causes que les provoquen, tant de caràcter natural com d'impacte humà.

Determinats fenòmens naturals es produeixen amb molta major freqüència en zones concretes del planeta, estan associats a certes formes de relleu o es donen amb certa periodicitat i són, per tant, predictibles amb major o menor marge d'error. Aquests fenòmens s'han de tenir en compte en la construcció d'infraestructures i l'establiment d'assentaments humans. No obstant això, hi ha molts exemples de planificació urbana deficient en què no s'ha considerat la litologia del terreny, la climatologia o el relleu i això ha donat lloc a grans catàstrofes amb pèrdues econòmiques elevades i fins i tot de vides humanes.

Aquesta competència específica implica que l'alumnat desenvolupi els coneixements i l'esperit crític necessaris per justificar la naturalesa del paisatge, del seu origen i evolució, i per reconèixer el risc geològic associat a una determinada àrea, adoptant

una actitud crítica davant certes pràctiques urbanístiques o forestals que posen en perill vides humanes, infraestructures o el patrimoni natural. L'alumnat s'enfrontarà a situacions problemàtiques o qüestions plantejades en el context d'ensenyament-aprenentatge en què haurà d'analitzar els possibles riscos naturals i les possibles actuacions. La intenció d'aquesta competència específica és que aquests ideals, adquirits a través del sistema educatiu, arribin a la societat i l'amarin, contribuint a formar una ciutadania crítica i compromesa amb el medi ambient i amb prou criteri per no exposar-se a riscos naturals evitables, beneficiant així la humanitat en conjunt.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer, segon i tercer curs

Projecte científic

- Formulació de preguntes, hipòtesis i conjectures científiques.
- Estratègies d'utilització d'eines digitals per a la cerca d'informació, col·laboració i comunicació de processos, resultats o idees en diferents formats (presentació, gràfica, vídeo, pòster, informe...) en el context de problemes investigables.
- Reconeixement i utilització de fonts fiables d'informació científica.
- Disseny de recerques, experiments i estudis observacionals, per respondre a una qüestió científica determinada fent servir instruments i espais (laboratori, aules, entorn...) de manera adequada.
- Elaboració de maquetes i models per a la representació i comprensió de conceptes, processos o elements de la natura.
- Utilització de diferents mètodes d'observació i presa de dades de fenòmens naturals en el context de problemes investigables.
- Utilització de diferents mètodes estadístics d'anàlisi de resultats i diferenciació entre correlació i causalitat.
- Contribució de les grans científiques i científics al desenvolupament de les ciències biològiques i geològiques.

Geologia

- Relació i diferenciació entre el concepte de roca i mineral.
- Ús d'estratègies de classificació de les roques: sedimentàries, metamòrfiques i ígnies de l'entorn
- Identificació d'algunes roques i minerals rellevants de l'entorn.
- Relació de determinats objectes i materials quotidians amb els minerals i les roques que s'utilitzen en la seva fabricació i anàlisi de casos amb impacte econòmic i social.
- Anàlisi de l'estructura bàsica de la geosfera i relació amb el seu origen

La cèl·lula

- Reflexió i justificació sobre la cèl·lula com a unitat estructural i funcional de tots els éssers vius, el cas dels virus-
- Diferenciació entre la cèl·lula procariota i l'eucariota i identificació dels organismes de què formen part
- Diferenciació entre la cèl·lula animal i vegetal i relació amb l'estratègia nutritiva dels organismes de què formen part
- Relació entre el material genètic i les funcions que exerceix qualsevol tipus cel·lular.
- Ús del microscopi i de diferents tècniques per a l'observació i la comparació de tipus de cèl·lules al microscopi.

Éssers vius

- Observació i identificació de les característiques distintives d'espècies representatives de l'entorn proper i ubicació dels principals grups taxonòmics corresponents (regne)
- Ús d'estratègies per al reconeixement de les espècies més comunes dels ecosistemes de l'entorn (guies, claus dicotòmiques, eines digitals, visu...).

Ecologia i sostenibilitat

- Identificació dels elements integrants de diferents ecosistemes de l'entorn, així com de les relacions intra i interespecífiques que tenen.
- Reconeixement de la importància de la conservació dels ecosistemes, la biodiversitat i la implantació d'un model de desenvolupament sostenible. Anàlisi de la relació de la sostenibilitat amb alguns ODS (ODS 11, Ciutats i comunitats sostenibles; ODS 12, Consum i producció responsables; ODS 13 Acció climàtica)
- Anàlisi de les funcions de l'atmosfera i la hidrosfera i el seu paper essencial per a la vida a la Terra a partir dels impactes que genera l'activitat humana i dels riscos que se'n deriven.
- Descripció de la importància de diferents interaccions entre atmosfera, hidrosfera, geosfera i biosfera en processos clau per a la vida.
- Anàlisi de comportaments relacionats amb les causes del canvi climàtic i de les conseqüències sobre els ecosistemes i la vida de les persones. Anàlisi de la relació de la sostenibilitat amb alguns ODS (ODS14, Vida submarina; ODS 15, Vida terrestre)
- Valoració de la importància dels hàbits sostenibles (consum responsable, gestió de residus, respecte al medi ambient...).

Cos humà

- Reflexió sobre les necessitats de l'organisme humà relatives a la seva supervivència i relació amb el conjunt d'aparells i sistemes d'òrgans que integren el cos humà
- Relació entre l'anatomia, la fisiologia i la funció dels aparells i sistemes d'òrgans implicats en les diferents necessitats (nutrició, relació, reproducció)
- Investigació sobre situacions i problemes relatius a la salut relacionats amb l'anatomia i la fisiologia de l'organisme humà.

Hàbits saludables

- Comparació i valoració de dietes saludables i no recomanables a partir de la identificació dels seus components.
- Diferenciació entre sexe, gènere, identitat i orientació sexual i valoració de la importància del respecte vers la llibertat i la diversitat sexual.
- Investigació i reflexió sobre situacions relatives a les malalties de transmissió sexual i els embarassos no desitjats i la importància de la seva prevenció mitjançant l'ús d'anticonceptius i pràctiques sexuals responsables.
- Investigació, reflexió i debat sobre situacions relatives a temes afectivosexuals, de manera respectuosa i responsable, avaluant idees preconcebudes mitjançant l'ús de fonts d'informació adequades.
- Investigació, reflexió i debat sobre situacions relatives al consum de drogues (incloent-hi aquelles de curs legal) destacant els efectes perjudicials sobre la salut dels consumidors i les persones del seu entorn proper.
- Valoració del desenvolupament d'hàbits encaminats a la conservació de la salut física, mental i social (higiene de son, hàbits posturals, ús responsable de les noves tecnologies, exercici físic, desplaçaments segurs, control de l'estrès...).

Salut i malaltia

- Anàlisi dels factors que incideixen sobre la salut i de les causes de les malalties.
- Diferenciació entre malaltia i símptomes, exploració i diagnòstic a partir de casos concrets.
- Estudi dels tipus de fàrmacs més comuns a la farmaciola i diferenciació de la seva acció terapèutica.
- Diferenciació de les malalties infeccioses i raonament sobre les mesures de prevenció i tractaments en funció de l'agent causant i la reflexió sobre l'ús adequat dels antibiòtics i de l'automedicació.
- Anàlisi dels diferents tipus de mecanismes de defensa de l'organisme davant d'agents patògens (barreres externes i sistema immunitari) i el seu paper en la prevenció i la superació de malalties infeccioses.
- Argumentació sobre la importància de la vacunació en la prevenció de malalties i la millora de la qualitat de vida humana a partir de l'anàlisi de casos.
- Valoració de la importància dels trasplantaments i la donació d'òrgans.

Quart curs

Projecte científic

- Formulació de preguntes, hipòtesis i conjectures científiques.
- Estratègies d'utilització d'eines digitals per a la cerca d'informació, col·laboració i comunicació de processos, resultats o idees en diferents formats (presentació, gràfica, vídeo, pòster, informe...) en el context de problemes investigables.
- Reconeixement i utilització de fonts fiables d'informació científica.
- Argumentació sobre l'essencialitat del control experimental amb relació a la validesa científica dels resultats experimentals.

- Disseny i realització d'experiments que impliquin control experimental (negatiu i positiu), per respondre a una qüestió científica determinada utilitzant els instruments i espais (laboratori, aules, entorn...) de forma adequada i precisa.
- Elaboració de maquetes i models per a la representació i comprensió de conceptes, processos o elements de la natura.
- Utilització de diferents mètodes d'observació i de recollida de dades de fenòmens naturals en el context de problemes investigables.
- Utilització de diferents mètodes estadístics d'anàlisi de resultats i diferenciació entre correlació i causalitat.
- Paper de les grans científiques i científics en el desenvolupament de les ciències biològiques i geològiques.
- Anàlisi de l'evolució històrica d'un descobriment científic determinat.

La cèl·lula

- Justificació de la importància de la mitosi i de la meiosi en el context de la interpretació del cicle cel·lular dels humans, del desenvolupament, creixement i reproducció.

Genètica i evolució

- Interpretació del model simplificat de l'estructura de l'ADN i de l'ARN i relació amb la seva funció i síntesi.
- Relació entre el material genètic i les característiques observables d'un organisme (especialment en humans) a través de les etapes de l'expressió gènica i diferenciació entre genotip i fenotip
- Investigació sobre la naturalesa i mecanisme d'herència de malalties genètiques a partir de l'anàlisi de casos
- Argumentació sobre el paper de les mutacions a l'origen de la biodiversitat i la seva relació amb els processos evolutius
- Interpretació dels fenòmens evolutius des de la perspectiva de diferents teories explicatives (lamarckiana, neodarwinista), anàlisi de casos
- Resolució de problemes senzills d'herència genètica de caràcters amb relació de dominància, recessivitat, de codominància, dominància incompleta i al·lelisme múltiple. Resolució de problemes relatius al mecanisme de determinació del sexe genètic i herència lligada a aquest mecanisme.

Geologia

- Relació i interpretació de l'estructura i dinàmica de la geosfera i les manifestacions externes a través de la tectònica de plaques.
- Investigació i anàlisi dels riscos naturals i la seva relació amb els processos geològics externs i interns.

La Terra en l'univers

- Descripció de l'origen de l'univers i la seva relació amb els astres que componen sistema solar.
- Anàlisi i comparació de les hipòtesis sobre l'origen de la vida, arguments.
- Discussió sobre les investigacions principals en el camp de l'astrobiologia.

Ciències Socials: Geografia i Història

La percepció i l'anàlisi d'una realitat cada vegada més diversa i canviant, la comprensió del seu esdevenir a través del temps i la interpretació del canvi com a fruit de l'acció humana, impliquen concebre l'aprenentatge de l'alumnat com una invitació al coneixement de si mateix i del món que l'envolta, a la participació i al compromís social. Viure en societat, interactuar en l'entorn i comprendre com són les relacions que establim i les normes de funcionament que les regeixen resulten essencials perquè l'alumnat pugui assumir els seus drets i responsabilitats, exercitar la ciutadania i orientar el seu comportament cívic, qüestions d'especial importància en una etapa educativa en què l'alumnat necessita experiències formatives que li permetin construir la seva identitat i el seu entorn social, a més de desenvolupar la seva autonomia i el seu criteri propi. Aquesta complexa transició durant l'educació secundària, en el nostre àmbit, implica posar-se en contacte amb una societat complexa que li planteja dilemes i en què ha d'aprendre a prendre decisions fonamentades. La presa de consciència dels desafiaments a què ens enfrontem en l'actualitat, així com la valoració crítica de les respostes que, al llarg de la història, s'han donat als reptes i problemes que han anat succeint-se, posa els i les joves en situació d'actuar ja en el present per garantir la sostenibilitat del planeta i el benestar de la humanitat en el futur.

La matèria de Ciències Socials: Geografia i Història es vincula i continua amb el procés de desenvolupament competencial de l'àrea de Coneixement de Medi natural, social i cultural de l'educació primària. Reflecteix la capacitat que contenen les ciències socials per contribuir a l'assoliment de les competències clau plantejades com a "Perfil competencial de sortida" de l'alumnat en acabar l'etapa, sobretot amb la geografia i la història, tradicionalment considerades pel seu caràcter comprensiu i integrador i la seva connexió amb altres ciències socials. La matèria s'organitza des de la formulació de les competències específiques, que concreten les seves finalitats amb els criteris d'avaluació i es plantegen amb una proposta de sabers bàsics. A partir de les competències específiques s'han d'establir els contextos d'aprenentatge fonamentats amb el treball sobre la informació i les seves fonts a través de recursos variats, incloent-hi els digitals, la contextualització dels aprenentatges en l'entorn local i global, l'interès pels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'exercici de la solidaritat i la cohesió social, el respecte a la diversitat cultural i a les identitats, la valoració i conservació del patrimoni, la defensa de la igualtat real entre dones i homes i la lluita contra qualsevol forma de discriminació. Cal combinar les eines i estratègies metodològiques pròpies de les ciències socials, especialment els procediments geogràfics i històrics, amb la seva capacitat crítica i de conscienciació social. En el procés de crear coneixement històric del passat resulta fonamental la reflexió sobre la seva rellevància, l'anàlisi de fonts, la discussió sobre les causes i conseqüències dels esdeveniments històrics i l'anàlisi dels canvis i continuïtats, des d'una perspectiva temporal i contextualitzada, i amb relació a determinats criteris ètics i cívics. Així mateix, el pensament geogràfic s'entén com un conjunt d'habilitats per analitzar, comprendre i transformar el coneixement de l'espai al voltant de conceptes com proximitat, connexió, localització o distribució espacial, utilitzant

l'escala adequada en cada cas, des del local al global.

Els aprenentatges assolits s'han d'aplicar a contextos i situacions reals i a problemes socials rellevants, han de permetre a l'alumnat revisar i avaluar idees, pensaments o raonaments, i fer propostes d'acció justificades i coherents amb els arguments enunciats, fonamentades en metodologies de recerca històrica, cultural i social i en l'anàlisi geogràfica. En aquest sentit, les problemàtiques subjacents als Objectius de Desenvolupament Sostenible proporcionen un marc que permet generar un ampli ventall de situacions d'aprenentatge com, per exemple, els següents:

ODS 5. Igualtat de gènere. Construir la igualtat de gènere i l'apoderament de dones i nenes.

ODS 10. Reducció de les desigualtats. Reduir les desigualtats i garantir l'accés de tothom als serveis bàsics, amb especial atenció als col·lectius vulnerables.

ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.

ODS 12. Consum i producció responsables. Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

ODS 13. Acció climàtica. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.

ODS 15. Vida terrestre. Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar sosteniblement els boscos, lluitar contra la desertificació, aturar i invertir la degradació de les terres i aturar la pèrdua de biodiversitat.

ODS 16. Pau, justícia i institucions sòlides. Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible; proporcionar accés a la justícia a totes les persones, i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les **competències específiques** constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers; les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els **criteris d'avaluació i els sabers**, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegadas com dels diferents tipus

de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat actual.

Tant les competències específiques com els criteris d'avaluació i els sabers reflecteixen una visió funcional i activa dels aprenentatges propis de la matèria. Però amb els criteris d'avaluació, que connecten les competències específiques amb els sabers, s'identifiquen els èxits i els objectius que s'han d'assolir i, per tant, esdevenen la guia de les intencions educatives. La distribució de continguts temàtics per cursos que se'n pugui derivar i el progrés de l'aprenentatge que es persegueix necessita considerar tots els processos i les capacitats i desenvolupament personal de l'alumnat. L'adquisició de coneixements i el desenvolupament d'actituds, valors i compromisos requereix incorporar la multidimensionalitat de l'avaluació en el procés d'aprenentatge per assolir els diferents sabers al mateix temps en una consideració integral de la formació de l'alumnat.

Els sabers, estructurats en tres blocs, són concebuts com un mitjà per assolir les competències específiques, donant a l'alumnat el protagonisme de la seva construcció, per dotar-los de significat i per comprendre el món en què viu i intervenir-hi. Es tracta de no incórrer en enfocaments exclusivament academicistes en la presentació i organització dels sabers, tradicionalment disposats en camps disciplinaris estancs, excessivament concrets, tancats en àmbits temàtics i a través de seqüències diacròniques successives, sinó que es promou una perspectiva més oberta i flexible, en la qual les dimensions de l'espai i del temps puguin ser interpretades i desenvolupades al llarg de tots els cursos, permetent combinar els coneixements socials i connectar els seus mètodes i camps d'estudi.

La presència del bloc de Reptes del món actual permet apropar-nos al tractament i anàlisi dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i contribueix al fet que en tots els cursos es presti especial atenció als desafiaments i problemes de present i de l'entorn local i global, destinat a despertar en l'alumnat una mirada crítica i responsable. També permet incidir en el desenvolupament de processos d'aprenentatge relacionats amb la societat de la informació i del coneixement, que exigeixen una constant actualització i posada al dia, així com a disposar de les habilitats i actituds necessàries per a actuar adequadament en les plataformes digitals i xarxes de comunicació. A través d'aquest enfocament basat en problemes socials rellevants es pretén despertar la consciència històrica sobre qüestions, conflictes i incerteses actuals. Es persegueix amb això que els judicis propis i la capacitat de diàleg i de debat estiguin fonamentats i argumentats, prevenint la desinformació, la falta de criteri i les actituds intolerants.

El bloc de Societats i territoris està orientat a l'aplicació d'estratègies i mètodes de les ciències socials, a través de metodologies com poden ser el treball per projectes, el desenvolupament d'experiències d'investigació i altres propostes basades en l'aprenentatge inductiu i l'experimentació. Aquestes estratègies i mètodes s'organitzen al voltant de les grans qüestions que preocupen la humanitat i que contribueixen a explicar l'origen i evolució de les societats al llarg del temps i de l'espai. Aquestes qüestions es presenten, de manera transversal, a través de les diferents etapes històriques, posant l'èmfasi en el món contemporani a 3r i 4t.

El tercer bloc de sabers, Compromís cívic local i global, subratlla la importància d'aquest component que integra, a més de valors i actituds, altres àmbits associats al desenvolupament personal de l'alumnat. Aquests aspectes són fonamentals per a la formació integral, tant pel sentit que atorga a la resta dels sabers, als quals complementa i dona significat, com per la seva projecció social i ciutadana.

L'organització d'aquests sabers, la seva programació i seqüenciació pot plantejar-se des d'una perspectiva cronològica o més transversal, a partir d'una globalització de

continguts en funció dels objectius didàctics i les situacions d'aprenentatge proposades, incidint en la contextualització històrica i geogràfica des d'un enfocament multicausal i des de la perspectiva de l'estudi comparat. En qualsevol cas, l'atenció a la individualitat i diversitat de l'alumnat, als seus interessos i aptituds, ha de permetre la necessària diversificació dels itineraris d'aprenentatge, així com l'aplicació de criteris de flexibilitat que permetin posar en acció propostes i iniciatives educatives que afavoreixin la inclusivitat.

D'altra banda, el paper vertebrador de processos i continguts diversos, que incorpora camps temàtics, recursos i procediments de diferents àrees de coneixement, confereix a aquesta matèria un paper central a l'hora de plantejar estratègies interdisciplinàries al llarg dels quatre cursos de l'etapa. La capacitat de contextualitzar els aprenentatges i connectar-los amb problemes actuals i reptes de present, des d'una perspectiva interpretativa del temps i comprensiva de l'espai, facilita dotar-los de funcionalitat, interès i utilitat per a l'alumnat, i permet crear escenaris diversos en els quals desenvolupar iniciatives i projectes en situacions reals que propicien la participació i el compromís amb l'entorn i la comunitat.

Competència específica 1.

Cercar i tractar informació que permeti interpretar el present i el passat, aplicant els procediments de la recerca històrica i geogràfica a partir de l'anàlisi crítica de dades procedents de fonts analògiques i digitals, per transformar-ho en coneixement i comunicar-ho a través de diferents formats.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
1.1. Desenvolupar estratègies de cerca, tractament i organització de la informació per a la resolució de demandes relacionades amb fets i processos rellevants del present i del passat. 1.2. Analitzar de manera crítica, responsable i creativa les fonts d'informació analògiques i digitals, contrastant les dades obtingudes i aplicant-les a diferents situacions i contextos. 1.3. Elaborar i comunicar els coneixements adquirits mitjançant recursos expressius que incorporin diferents llenguatges i formats, emprant les possibilitats que ofereixen els entorns i recursos digitals. 1.4. Incorporar i utilitzar adequadament el vocabulari propi de les ciències socials mitjançant intervencions orals, textos escrits i altres produccions, tot avançant en la construcció d'un discurs precís i rigorós.	1.1. Elaborar continguts propis en diferents formats, mitjançant aplicacions i estratègies de recollida i representació de dades més complexes, contrastant críticament fonts actuals i del passat, tant analògiques com digitals. 1.2. Establir connexions i relacions entre els coneixements i les informacions adquirides, elaborant síntesis interpretatives i explicatives, mitjançant informes, estudis o dossiers que mostrin un avenç en els aprenentatges assolits. 1.3. Transferir adequadament la informació i el coneixement a través de diferents mitjans a contextos i conjuntures actuals, i construir nou coneixement valorant solucions i alternatives diverses. 1.4. Analitzar la veracitat i la fiabilitat de les fonts per diferenciar fets d'opinions, identificant la desinformació i utilitzant la informació seleccionada de manera efectiva per resoldre problemes.

La identificació i interpretació de fonts es troba en la base de la matèria de ciències socials, és un component fonamental de la seva metodologia, i contribueix a la formació científica d'una ciutadania crítica. Les destreses i els processos associats a la recerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en

tota situació d'aprenentatge en el context de la societat del coneixement. Entrenar i exercitar aquesta competència és essencial per a l'adquisició i incorporació de dades, continguts i sabers, cosa que implica el desenvolupament d'estratègies complexes associades a la utilització de sistemes de recerca, bases de dades i plataformes de recursos en entorns digitals accessibles a l'alumnat, a més de la utilització d'un altre tipus de documents i fonts pròpies de les ciències socials. També permet valorar i interpretar les fonts i l'ús veraç, fiable i segur de les mateixes. Inclou processos bàsics de lectura comprensiva, crítica de fonts, formulació de preguntes, maneig i recollida de dades, així com estratègies adequades per connectar i organitzar eficaçment la informació compartida, tant en entorns individuals com col·lectius. Requereix, finalment, l'elaboració de recursos propis a través de la generació de bases de dades i taules per organitzar i classificar la informació, el disseny d'esquemes per establir relacions i connexions, la redacció de textos de síntesi i el desenvolupament d'altres processos i produccions en diferents formats i llenguatges que permetin l'aprofitament i utilització contextualitzada de la informació recollida per a la generació, comunicació i transferència de coneixement.

Competència específica 2.

Indagar i argumentar a partir de problemes socials rellevants, locals i globals, per desenvolupar un pensament crític i respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la identitat individual i col·lectiva i a la consecució d'un present i un futur més just i inclusiu.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4t ESO</i>
2.1. Identificar i mostrar interès pels principals problemes que afecten la societat, adoptant una posició crítica, proactiva i de rebuig a situacions injustes i discriminatòries. 2.2. Argumentar de forma crítica sobre problemes socials rellevants utilitzant els coneixements propis de les ciències socials i valorant la importància de trobar solucions dialogades. 2.3. Mantenir una actitud d'alerta i de reflexió davant dels problemes socials, que ajudi a la permanent revisió dels propis criteris i a comprometre's en la construcció de futurs millors. 2.4. Fonamentar els propis arguments en els valors democràtics, els Drets humans i la Justícia Social, assumint els valors de la cultura de la pau en el decurs de debats i tasques cooperatives. 2.5. Posicionar-se amb criteris propis i esdevenir ciutadans crítics amb consciència global mitjançant l'elaboració de productes personals o cooperatius ben argumentats, tot respectant les opinions dels altres.	2.1. Generar productes originals i creatius tot connectant i reelaborant els coneixements previs mitjançant les eines d'investigació pròpies de les ciències socials. 2.2. Explicar problemes passats i presents de la humanitat a diferents escales temporals i espacials, des del món local al global, utilitzant conceptes, situacions i dades rellevants de les ciències socials. 2.3. Construir la identitat individual i col·lectiva en el context del món actual, dels seus reptes i conflictes, des d'una perspectiva crítica, sistèmica i global, tot reconeixent la diversitat com a element enriquidor de la convivència. 2.4. Elaborar i comunicar productes propis, crítics i argumentats, amb una mirada oberta al diàleg i al respecte a judicis i plantejaments diferents, tot reflexionant sobre el propi procés d'aprenentatge.

El pas de la societat industrial a la societat del coneixement ha donat lloc a nous fenòmens que reclamen una reflexió profunda sobre el procés d'ensenyament-aprenentatge. La creació de judicis propis, construïts a partir del contrast de diferents fonts d'informació, resulta essencial en una societat en què conviuen al mateix temps l'excés d'informació i la desinformació deliberada, especialment per a un alumnat que està construint la seva opinió sobre els problemes socials. Per aprendre a llegir el món cal aplicar una mirada crítica, això és, saber interpretar informacions, estudiar contextos i analitzar ideologies. L'interès i la sensibilitat pels principals problemes i reptes que afecten la humanitat, tant en l'entorn més proper com en un context global, i el seguiment dels debats que es generen en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials suposa la necessitat de desenvolupar una posició racional per part de la ciutadania i l'exercici del pensament crític que permeti a l'alumnat interpretar els problemes i conflictes actuals i proposar alternatives i, a la vegada, que es projecti cap a una acció social coherent amb la millora de la societat.

La generació d'idees pròpies i el seu contrast o connexió amb diferents corrents de pensament i moviments ideològics, així com la seva exposició argumentada a través de diàlegs i debats sobre assumptes centrals de l'actualitat i del passat, constitueix un escenari essencial per a la formació de la identitat individual i col·lectiva, la consolidació d'una actitud tolerant i la creació d'una consciència cívica que inclogui el respecte a altres formes de pensar i valorar. Un respecte que reflecteixi la visió de diferents persones i col·lectius i comprometi a preservar les seves memòries plurals. D'altra banda, la capacitat discursiva, utilitzant diferents mitjans d'expressió, ha d'incorporar el maneig adequat i correcte de conceptes, dades i situacions en funció del context.

Competència específica 3.

Interpretar els canvis i les continuïtats dels processos històrics, mitjançant la realització de projectes d'investigació i l'ús de fonts primàries i secundàries, per interpretar els problemes del món actual i fer propostes a favor de la pau, el benestar i el desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
3.1. Identificar els canvis i les continuïtats entre les etapes històriques, a través de processos inductius, reptes i projectes de recerca, i trobar relacions amb el món actual.	3.1. Distingir els grans canvis del món actual, als sectors productius, mercats i relacions socials, debatent les seves implicacions per a les generacions futures.
3.2. Diferenciar les causes i les conseqüències dels processos històrics i aplicar-ho en problemes actuals relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.	3.2. Realitzar propostes per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible, mitjançant projectes de recerca, argumentades a partir de gràfics, imatges i mapes.
3.3. Representar adequadament informació geogràfica i històrica a través de diverses formes de representació gràfica, cartogràfica i visual.	3.3. Reflexionar sobre els reptes del passat, present i futur, i afrontar-los des de la perspectiva del sistema-món, la justícia social i la sostenibilitat.
3.4. Situar fets i processos històrics en eixos cronològics, trobant relacions entre diferents períodes i simultaneïtats temporals entre diferents territoris.	

3.5. Identificar i utilitzar les fonts primàries i secundàries, valorant les seves aportacions al coneixement del medi i de les formes de vida en el present i el passat.	

L'evolució de la humanitat no ha estat un procés lineal, sinó que ha anat donant respostes als desafiaments i reptes amb què s'ha trobat, passant per moments clau que han significat canvis en les formes de vida. Caldrà analitzar els canvis i les continuïtats al llarg de les diferents etapes històriques, així com les seves causes i conseqüències, amb la mirada posada en l'actualitat i el futur. L'aprenentatge a través de projectes, reptes o problemes possibilita l'alumnat a posar en acció estratègies i habilitats diverses per analitzar i comprendre els fenòmens, situacions o esdeveniments que tenen una especial rellevància o interès en el món en què viu. La construcció de coneixement s'ha de mostrar en la generació de continguts per mitjà de processos d'indagació i investigació, a través de l'ús de fonts primàries i secundàries, i conduirà a la formulació de propostes per a la superació dels principals reptes ambientals i socials del món actual.

Competència específica 4.

Descobrir i analitzar els elements i dinàmiques que configuren el territori, mitjançant l'estudi de casos i problemàtiques geogràfiques, per valorar els diferents paisatges i proposar alternatives de gestió territorial, amb criteris de sostenibilitat i justícia social.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
4.1. Interpretar l'espai des d'una perspectiva sistèmica, a través del concepte de paisatge, identificant-ne els elements i les interrelacions existents. 4.2. Analitzar l'acció humana en els paisatges, dins dels diferents ecosistemes planetaris, valorant la riquesa del patrimoni natural i cultural, i detectant-ne les amenaces de degradació. 4.3. Criticar i denunciar situacions d'injustícia social i de degradació ambiental, a diferents escales, tant en l'àmbit urbà com en el rural, comproment-se per a la seva millora.	4.1. Realitzar estudis de casos amb variables múltiples i fer propostes per gestionar les activitats humanes en el territori amb criteris de sostenibilitat i justícia social. 4.2. Actuar en defensa, protecció o millora de l'entorn (natural, rural i urbà) a través d'iniciatives a favor de la sostenibilitat i el repartiment just i solidari dels recursos. 4.3. Comparar models d'organització política, econòmica i territorial per valorar com afecten la vida de les persones i fer propostes d'actuació.

El descobriment i anàlisi de l'entorn permet a l'alumnat identificar els seus elements i relacions, el seu equilibri i evolució. La diversitat de paisatges del món evidencien les diverses formes de vida i la manera en què cada societat s'ha relacionat al llarg de la història amb el medi. Caldrà trobar els valors dels diferents paisatges per fer propostes de gestió territorial, tant en l'àmbit urbà com rural. Per abordar la complexitat de la major part de problemes territorials i ambientals des d'una perspectiva sistèmica hauran d'aplicar procediments d'anàlisi geogràfica, proposar hipòtesis explicatives, i comunicar resultats d'una recerca senzilla utilitzant les tècniques de representació de l'espai i el vocabulari geogràfic. Aquesta competència implica la presa de consciència sobre la gravetat de les conseqüències de la crisi climàtica i l'exigència d'adoptar conductes respectuoses amb la dignitat de tots els éssers vius, per tal d'assegurar un

desenvolupament sostenible. També ha de promoure postures actives i de participació pel que fa a la millora del territori, tant en una escala local com global, i en favor d'un repartiment just, equitatiu i solidari dels recursos en un sentit global.

Competència específica 5.

Analitzar de forma crítica els mecanismes que han regulat la vida de les societats al llarg de la història fins a l'actualitat i la construcció dels sistemes democràtics per participar de manera respectuosa i compromesa en activitats comunitàries que promoguin la convivència, la cohesió social i l'equitat.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
5.1. Identificar i analitzar els mecanismes que han regulat la vida en comú d'algunes societats del passat, interpretant els principals models d'organització social i política.	5.1. Assumir els valors democràtics en la convivència escolar i de l'entorn, fent propostes constructives i rebutjant situacions injustes i discriminatòries.
5.2. Distingir els trets fonamentals de les societats democràtiques i valorar les conseqüències de la democràcia i la vigència dels drets humans individuals i col·lectius i de les llibertats.	5.2. Identificar les fites més importants en la lluita per a la democràcia i les llibertats al llarg del segle XX a l'estat espanyol, reconèixer els moviments socials i polítics que les han protagonitzat i preservar llurs memòries plurals.
5.3. Analitzar els trets bàsics de l'organització social, política i econòmica d'algunes societats del passat i valorar de manera crítica el grau d'equitat dels intercanvis i relacions amb altres poblacions.	5.3. Exposar els objectius d'alguns moviments socials que treballen per a l'eliminació de les desigualtats i la resolució pacífica dels conflictes, identificant els elements que promouen la cohesió social i que generen una consciència solidària.
5.4. Mostrar actituds pacífiques i tolerants i assumir els drets i deures del marc de convivència, demostrant capacitat crítica i responnent de manera assertiva davant de situacions d'injustícia i desigualtat.	5.4. Reconèixer els desafiaments de les modernes democràcies per a l'exercici d'una ciutadania activa, compromesa, participativa i inclusiva.

Tot estat de dret ha de respectar, promoure i garantir els drets essencials que emanen de la naturalesa de les persones i dels col·lectius, per mitjà d'unes institucions juridicopolítiques compostes per òrgans que han d'actuar autònomament d'acord amb la separació de poders. Conèixer el funcionament d'aquestes institucions i, alhora, la trajectòria que ha conformat l'actual sistema democràtic, especialment a Catalunya i Espanya, suposa el reconeixement de la memòria democràtica i la visibilització i aportació de les lluites plurals que han contribuït, a través del seu compromís cívic, a la construcció de la democràcia i als reptes pendents. Alhora, s'ha d'oferir a l'alumnat la possibilitat de posar en pràctica valors que contribueixin a conformar la seva identitat cívica i una actitud compromesa davant de qüestionaments d'aquests valors, per mitjà de la participació en activitats comunitàries que promoguin la convivència, la cohesió social i l'equitat.

Competència específica 6.

Interpretar els processos que han conformat les societats actuals en la seva diversitat i riquesa a partir de l'anàlisi de perspectives i mirades diverses per formar-se un criteri propi fonamentat i comprometre's en la defensa dels Drets Humans, la llibertat i la igualtat davant les situacions d'injustícia i discriminació.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
6.1. Explicar els trets definitoris d'algunes civilitzacions històriques, identificar elements de canvi i continuïtat en les formes de vida i subsistència i en l'organització de la societat i reconèixer aspectes significatius de la seva aportació a la cultura universal. 6.2. Reconèixer les desigualtats socials en diferents èpoques històriques, els mecanismes de domini i control que s'hi han donat i les conseqüències en el món actual. 6.3. Identificar els col·lectius que han estat sotmesos, silenciats i invisibilitzats al llarg de la història fins al present i destacar les diferents perspectives i aportacions. 6.4. Caracteritzar els drets humans individuals i col·lectius i l'estat de dret com a sistema institucional que garanteix el seu compliment a través dels seus òrgans i institucions.	6.1. Identificar les fites més importants del procés d'institucionalització dels drets humans al llarg del segle XX i XXI, valorar-ne les conseqüències i identificar els mecanismes de protecció i garantia. 6.2. Identificar els sabers i les aportacions dels pobles originaris, especialment dels territoris dominats per pobles colonitzadors, les amenaces que afronten actualment i els moviments socials que defensen els seus drets. 6.3. Caracteritzar els mecanismes dels estats per garantir el dret dels ciutadans a l'accés equitatiu als serveis públics, reduir les desigualtats i garantir una vida digna per a tothom. 6.4. Formar-se un criteri propi sobre alguns problemes rellevants de l'entorn i participar de manera activa i compromesa, individualment i en equip, en projectes socials i cívics que comportin la defensa dels drets de determinats col·lectius.

La diversitat cultural del món actual és fruit de processos històrics de contacte i interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització. Però també ha de ser el resultat del reconeixement i del respecte a la diferència en el si de la pròpia societat, elements que resulten substancials per a la formació ciutadana de l'alumnat, i que suposen el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets i de la igualtat efectiva dels diferents col·lectius que han patit discriminació. D'aquí que resultin necessaris el coneixement i la valoració dels diferents moviments que han anat sorgint per a la defensa dels drets i llibertats de col·lectius especialment discriminats. La identificació dels prejudicis i estereotips que proliferen a la societat constitueix un element principal per a la prevenció de tota discriminació i el punt de partida per actuar en favor de la inclusió social.

Competència específica 7.

Identificar els fonaments que sostenen les identitats personals i col·lectives des d'una perspectiva intercultural, respectant els sentiments de pertinença, i valorar les diverses manifestacions culturals i artístiques i el patrimoni material i immaterial per contribuir a la cohesió social i als valors que emanen d'una ciutadania europea responsable i solidària.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
7.1. Explicar els trets definitoris d'algunes cultures històriques, identificar elements de canvi i continuïtat en les seves expressions culturals i artístiques i reconèixer aspectes significatius de la seva aportació a la cultura universal.	7.1. Interpretar els processos que han conformat les societats europees actuals per mitjà d'una anàlisi intercultural i que incorpora una multiplicitat de factors i de perspectives.

7.2. Reflexionar sobre els elements culturals que han conformat les diferents identitats individuals i col·lectives de l'entorn i les aportacions de cada una d'elles a la cultura humana universal i a la cohesió social, mostrant una actitud respectuosa envers els sentiments de pertinença. 7.3. Assenyalar alguns elements bàsics del llegat històric i cultural d'Europa, així com els fonaments d'una ciutadania europea inclusiva i solidària. 7.4. Valorar, protegir i conservar alguns elements del patrimoni artístic, històric i cultural, material i immaterial, com a fonament de les diverses identitats col·lectives i de la cohesió social i com a gaudi dels pobles.	7.2. Analitzar les manifestacions artístiques i culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat. 7.3. Identificar la importància representativa, expressiva i comunicativa de les imatges en la vida quotidiana de les persones i societats i crear productes audiovisuals per expressar-se i comunicar resultats de recerques. 7.4. Posicionar-se de manera argumentada davant de situacions de desigualtat, domini, injustícia i discriminació exercida sobre determinats col·lectius i minories. 7.5. Comprometre's en l'exercici d'accions col·lectives orientades a la cohesió social, la solidaritat i la conservació del patrimoni artístic i cultural dins les comunitats de pertinença.

Reconèixer els processos d'identificació individual i col·lectiva, comprnent els diferents elements que han contribuït a la seva construcció i evolució, com ara el territori, la història, l'art, la llengua i la cultura, permet assolir una actitud respectuosa i de valoració proactiva i constructiva davant les diferències. D'altra banda, cal reconèixer la importància que tenen les múltiples expressions culturals i artístiques, com a part que són de el ric patrimoni comú, i com a referents de moltes manifestacions de l'actual cultura visual. Reconèixer el significat històric i simbòlic de el patrimoni material i immaterial, així com promoure accions tendents a la seva conservació, difusió i posada en valor com a recurs col·lectiu per al desenvolupament dels pobles, resulten processos fonamentals perquè es prengui consciència de la seva importància. L'alumnat ha de concebre que la comunitat és la suma de tots i cada un i que hem de conuiu en igualtat de drets, d'oportunitats i de responsabilitats, tenint en compte que el benestar col·lectiu depèn també de les pròpies aportacions individuals, dins el marc d'una ciutadania europea responsable i solidària.

Competència específica 8.

Analitzar les formes de vida i els fets i fenòmens socials, passats i presents, des de la perspectiva de gènere, i comprometre's en la igualtat d'oportunitats, la participació efectiva i la responsabilitat compartida de totes les persones en la societat i l'entorn, superar estereotips i rebutjar qualsevol forma de discriminació i violència.

Criteris d'avaluació

1r i 2n ESO	3r i 4t ESO
8.1. Relacionar alguns canvis en els hàbits de vida tradicional i el treball domèstic i contrastar-los amb l'actualitat, identificant les pràctiques compatibles amb la salut, la sostenibilitat, la dignitat i el respecte, i assumir responsabilitats i compromisos en l'àmbit familiar, l'entorn escolar i la comunitat.	8.1. Reconèixer els diferents moviments, causes i lideratges que han lluitat i treballen per a l'eliminació de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere i d'opció afectivosexual en l'àmbit local i les seves connexions internacionals. 8.2. Reconèixer les aportacions dels valors,

8.2. Identificar els reptes en relació amb la corresponsabilitat en el treball reproductiu i comunitari entre homes i dones, remarcant-ne la importància per al funcionament de les societats. 8.3. Identificar les limitacions socials i culturals que han impedit que les persones puguin desenvolupar aspiracions al llarg de diferents generacions i reconèixer la riquesa que aporten els vincles intergeneracionals. 8.4. Prendre consciència de les causes que han relegat les dones a un rol secundari al llarg de la història i emprendre accions per valorar, dignificar i visibilitzar determinades aportacions com a font de riquesa per a tothom. 8.5. Identificar i rebutjar les violències i les actituds irracionals i discriminatòries envers persones i col·lectius, amb una atenció especial a la diversitat d'identitats i expressions de gènere i diversitat afectivosexual.	habilitats i actituds que fomenten la convivència i els sentiments de comunitat exercides per les dones en diferents àmbits socials, econòmics i polítics. 8.3. Justificar el principi d'igualtat entre homes i dones en l'àmbit laboral, analitzant críticament la desigualtat en la distribució, gestió i retribució del treball i els reptes en la conciliació familiar i la redistribució dels treballs de cures. 8.4. Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn, a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica i social, i els reptes pendents perquè les persones puguin desenvolupar les seves aspiracions, superant estereotips i prejudicis, de manera respectuosa amb la dignitat humana.

El desenvolupament personal és determinant en la formació integral de l'alumnat. D'aquí la necessitat d'identificar els diversos components que constitueixen la personalitat -cognitiu, emocional, moral i cívica- i el seu esdevenir històric, i de comprometre's perquè totes les persones puguin desenvolupar les seves capacitats en igualtat d'oportunitats i puguin consolidar hàbits integrals saludables. Resulta d'especial rellevància prendre consciència de les desigualtats entre dones i homes al llarg de la història i dels reptes actuals per aconseguir la plena equitat. Implica l'anàlisi i coneixement de les raons per les quals es produeix una divisió de la feina com a pas previ per a tractar de la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i de les cures en general i analitzar críticament els rols de gènere i edat, a més d'adoptar un compromís, en aquest sentit, amb l'entorn social proper. D'altra banda, suposa tenir veu per debatre la participació efectiva i la responsabilitat compartida de totes les persones, la superació d'estereotips i prejudicis i el rebuig davant de qualsevol forma de discriminació, segregació i violència masclista, homofòbica i transfòbica.

Competència específica 9.

Valorar críticament les dinàmiques d'interdependència entre diferents factors dins un món globalitzat i les desigualtats i conflictes que es generen, i relacionar les problemàtiques locals i globals per proposar alternatives basades en la cultura de la pau i adquirir compromisos que permetin la consecució d'un món més solidari i sostenible.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n ESO</i>	<i>3r i 4rt ESO</i>
9.1. Analitzar aspectes del funcionament de l'economia en el món, destacant la interdependència entre països, i el seu impacte en la realitat econòmica de l'entorn proper, i les desigualtats que generen, posant èmfasi en els col·lectius més vulnerables.	9.1. Reconèixer els compromisos internacionals a favor de la pau, la seguretat de la mobilitat humana i la cooperació que es desenvolupen des de les institucions i des d'altres entitats no governamentals i de la societat civil.

9.2. Interpretar el paper dels moviments de població a escala global i local i conèixer les situacions que impulsen les persones a migrar per causes econòmiques o a desplaçar-se per buscar refugi. 9.3. Analitzar i entendre l'evolució dels factors que generen conflictes violents, i les estratègies econòmiques, polítiques i socials per prevenir-los. 9.4. Reconèixer les contribucions històriques i actuals a la solució pacífica dels conflictes, la negociació i la transformació social, política, econòmica i cultural en entorns inclusius.	9.2. Interpretar la interdependència entre el passat i el present i reflexionar sobre la capacitat de decisió personal i col·lectiva com a subjectes històrics, adquirint compromisos per actuar en la millora de l'entorn proper. 9.3. Aplicar estratègies basades en la cultura de la pau, la seguretat humana i la resiliència en la resolució dels conflictes que puguin sorgir en l'entorn escolar i comunitari.

És difícil concebre la vida d'una societat fora de contacte i interacció amb altres pobles, més encara en el món globalitzat d'avui. Per entendre l'evolució històrica d'un país cal situar-lo en l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica, així com en el de l'evolució dels sistemes econòmics i en el context de les relacions polítiques i diplomàtiques. Valorar el paper que han representat els diferents territoris i societats en aquestes xarxes d'intercanvi, marcades per la desigualtat i les percepcions etnocèntriques, resulta convenient per assolir una visió crítica dels problemes i reptes sense lectures mitificadores o reduccionistes. Per aquest motiu, tota aportació a la civilització europea i mundial del nostre país s'hagi de considerar i valorar amb perspectiva i des de la consideració de valors universals relacionats amb la pau, la cultura, la justícia i la solidaritat entre els pobles, un element imprescindible per aconseguir afrontar els grans reptes als quals s'enfronta la humanitat. Això implica assumir el compromís col·lectiu de cooperar amb altres països en situació d'emergència o pobresa, sota la garantia d'organismes i entitats estatals i internacionals que assegurin l'assoliment dels grans compromisos continguts en els Objectius de Desenvolupament Sostenible, el que suposa promoure l'interès de l'alumnat per la realitat internacional i els problemes existents en el món en què vivim, relacionant les problemàtiques locals amb les globals, i proposant alternatives per a la consecució d'un món més equitatiu i sostenible.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les

àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon

A. Reptes del món actual.

- Objectius de Desenvolupament Sostenible.
 - Debat sobre els dilemes del món actual, punt de partida per al pensament crític i el desenvolupament de judicis propis.
 - Valoració de les accions, tant individuals com col·lectives, que permeten avançar en la implementació de l'Agenda 2030.

- Ubicació espacial
 - Representació de l'espai, orientació i escales.
 - Utilització de recursos digitals i Tecnologies de la Informació Geogràfica (TIG) en l'elaboració i interpretació de mapes, esquemes, imatges i gràfics de diferent tipologia.

- Emergència climàtica:
 - Reconeixement dels elements i factors que condicionen el clima i el seu impacte sobre les activitats humanes.
 - Identificació, prevenció i resiliència de la població davant de les catàstrofes naturals i els efectes del canvi climàtic, tot incidint en els beneficis d'incloure els joves en la gestió dels desastres mediambientals.

- Biodiversitat, recursos naturals i desigualtat.
 - Identificació dels processos, dinàmiques i amenaces dels ecosistemes planetaris. Valoració de la riquesa i conservació del patrimoni natural.
 - Anàlisi de l'acció humana en l'alteració dels ecosistemes i descripció de casos que se'n deriven, especialment en entorns propers, cercant causes i conseqüències.
 - Diferenciació dels recursos renovables i no renovables, anàlisi de la seva desigual distribució i identificació d'algunes conseqüències i tensions que se'n deriven.

- Prevenció de riscos.
 - Identificació dels principals riscos d'origen natural com inundacions, incendis o epidèmies, i d'origen tecnològic, com el nuclear, el químic o la contaminació d'aigües.
 - Caracterització de les accions encaminades a prevenir aquests riscos.

- Tecnologies de la informació i societat del coneixement.
 - Maneig i utilització segura de dispositius, aplicacions informàtiques i plataformes digitals, valorant les seves aportacions a la geografia i la història.
 - Cerca, tractament de la informació i elaboració de coneixement.
 - Introducció als objectius i estratègies de les ciències socials i ús dels seus procediments, termes i conceptes en la formació de persones amb capacitat crítica.

- Desafiaments demogràfics al món actual.
 - Estudi de la composició i estructures demogràfiques a diferents escales.

- Aplicació dels conceptes bàsics de demografia a la comprensió de dinàmiques demogràfiques actuals i els moviments migratoris, analitzant les seves causes i conseqüències.
- Identificació dels factors que expliquen la desigual distribució de la població i anàlisi dels desafiaments, oportunitats i problemes actuals de viure al camp i a les ciutats.
- Concentració i distribució de la riquesa.
 - Representació i maneres de percebre la desigualtat.
 - Conscienciació i accions per a l'accés universal als béns bàsics i per a un repartiment just de la riquesa que permeti avançar cap a una societat més equitativa.
 - Reflexió sobre la qüestió del mínim vital.
- Igualtat de gènere.
 - Valoració i denúncia de situacions discriminatòries de les nenes i de les dones al món.
 - Qüestionament dels rols de gènere i la seva manifestació en tots els àmbits de la societat i la cultura, inclòs l'entorn escolar.

B. Societats i territoris.

- Mètodes de les ciències socials.
 - Recerca i metodologies per a la construcció del coneixement de les ciències socials.
 - Identificació i ús de les fonts històriques, arqueològiques i geogràfiques i la seva valoració com a patrimoni col·lectiu.
 - Participació en projectes conjuntament amb arxius, biblioteques i museus.
- Cronologia i temps històric.
 - Construcció i interpretació de línies del temps.
 - Aplicació de les variables històriques de canvi, continuïtat i simultaneïtat per a la comprensió de l'evolució de la humanitat com un procés no lineal.
- Origen de la humanitat.
 - Anàlisi multidisciplinària de l'origen de l'ésser humà i del sorgiment de les primeres formes d'organització social.
 - Estudi de les grans migracions humanes i el naixement de les primeres cultures.
- Primeres civilitzacions.
 - Interpretacions històriques del sorgiment de les civilitzacions i la influència dels condicionants geogràfics.
 - Reconeixement de les grans rutes comercials i les estratègies pel control dels recursos a l'antiguitat.
- Origen i evolució de l'organització social.
 - Valoració de les desigualtats socials i les disputes pel poder des de l'antiguitat i en diferents contextos històrics.
 - Anàlisi de formes d'organització política del món antic, medieval i modern: democràcies, repúbliques, imperis i regnes.
 - Interpretació de la seva evolució i comparació entre algunes formes d'organització política, incidint en els aspectes referits a la desigualtat entre els grups socials.

- Les arrels de la cultura occidental.
 - Identificació del llegat cultural del món clàssic i de la civilització islàmica i valoració de les seves aportacions a Europa.
 - Anàlisi de les petjades d'aquest llegat en el patrimoni material i immaterial.
- Religió i organització social.
 - Anàlisi de les relacions entre religió i poder en el context del sorgiment de les grans religions politeïstes i monoteïstes, així com el paper de l'Església en la configuració de cultures i mentalitats.
 - Descripció de les persecucions i conflictes per motius religiosos i ideològics, i paral·lelismes amb fets o situacions de l'actualitat.
- Evolució dels sistemes econòmics i dels models d'organització social.
 - Valoració crítica de la distribució desigual dels recursos i del treball des de la prehistòria fins a l'edat moderna.
 - Comparació amb situacions i fets de l'actualitat.
- Territori i paisatge.
 - Anàlisi de l'evolució de la ciutat i el món rural al llarg de la història.
 - Valoració i conservació dels components ambientals, històrics, artístics i culturals del paisatge.
- Violència i conflictes armats.
 - Identificació de les causes i conseqüències d'alguns conflictes en diferents èpoques històriques.
 - Valoració de la necessitat de trobar solucions dialogades als problemes.
- L'ampliació del món conegut i les civilitzacions no europees.
 - Contextualització dels grans viatges, descobriments i sistemes d'intercanvi en l'Edat Moderna.
 - Reflexió sobre la geopolítica i les disputes per l'hegemonia, incidint en les seves conseqüències.
 - Valoració crítica de la visió eurocèntrica del món.
- Les persones invisibilitzades de la història.
 - Conscienciació sobre la marginació, segregació, control i submissió de les dones, els esclaus i altres col·lectius a la història de la humanitat.
 - Posada en valor del protagonisme individual i col·lectiu de les dones al llarg de la història.
 - Reconeixement de la resistència a l'opressió com a dret fonamental dels pobles.
- Evolució de les expressions artístiques i culturals.
 - Anàlisi i valoració de la diversitat i riquesa de les expressions artístiques i culturals a partir de fonts diverses i de l'observació directa i indirecta dels estils i obres.
 - Conscienciació sobre el respecte i conservació del patrimoni material i immaterial.
- Ciència, medicina i avenços tecnològics.
 - Reconeixement de la lluita contra epidèmies i pandèmies, i comparació amb fets i situacions de l'actualitat.

- Contrast i anàlisi crítica de les supersticions i desinformacions davant les explicacions racionals i empíriques.
- El llegat històric.
 - Reflexió sobre la construcció d'identitats a partir de l'herència cultural i els processos històrics viscuts en una comunitat i territori.
 - Aplicació dels coneixements històrics a la comprensió i identificació d'alguns dels problemes de l'actualitat.

C. Compromís cívic.

- Dignitat humana i drets universals.
 - Reconeixement dels drets i deures individuals i col·lectius, identificant i rebutjant les situacions de desigualtat, injustícia i discriminació.
 - Comparació dels Drets de l'Infant actuals amb la situació dels infants i joves en altres èpoques històriques.
- Alteritat.
 - Respecte i acceptació de l'altre, incorporant visions i perspectives contraposades d'un relat o d'una interpretació.
 - Defensa de comportaments no discriminatoris i contraris a qualsevol actitud diferenciadora i segregadora.
- Igualtat de gènere.
 - Reconeixement i denúncia del masclisme en la història i l'actualitat.
 - Posicionament a favor de manifestacions i conductes no sexistes.
- Convivència cívica i cultura democràtica.
 - Identificació dels trets fonamentals de les societats democràtiques, valorant les consecucions de la democràcia com a sistema polític.
 - Participació en projectes comunitaris de l'entorn, mostrant empatia i accions de suport a col·lectius en situacions de pobresa, vulnerabilitat i exclusió social.
 - Interès davant els reptes i problemes d'actualitat a l'àmbit local i global, deixant-ne constància mitjançant produccions diverses.
- Consciència ambiental.
 - Implicació en la defensa de la biodiversitat i la protecció del medi ambient.
 - Recerca d'actuacions orientades a aconseguir una mobilitat sostenible.
- Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural.
 - Compromís per la defensa i preservació del llegat artístic i cultural, distingint-ne la diversitat, així com de la memòria històrica en la seva pluralitat.
- Les xarxes socials.
 - Conscienciació sobre la seguretat i prevenció dels riscos i perills de l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.
 - Reflexió sobre les maneres de participar en les xarxes socials.
- Gestió de les emocions.
 - Identificació de les emocions pròpies i dels altres, i la seva importància en comportaments individuals i col·lectius.
- Ús del temps de lleure i hàbits de salut i de consum.

- Caracterització i reflexió sobre diferents formes de vida i l'ús del temps de lleure en el passat i en el present, i reconeixement d'hàbits saludables.
- Ciutadania europea i cooperació internacional.
- Consideració de diferents idees i actituds en el projecte de construcció d'una ciutadania europea i global inclusiva i solidària, des del diàleg i l'empatia.

3r i 4t ESO

A. Reptes del món actual.

- Objectius de Desenvolupament Sostenible.
 - Identificació dels reptes de desenvolupament sostenible i de les accions que permeten avançar en l'Agenda 2030.
 - Reconeixement dels moviments, causes i lideratges en pro de l'emergència climàtica, la sostenibilitat i l'equitat en diferents moments i llocs del planeta i des de perspectives diverses.
- Consciència global i sostenibilitat.
 - Identificació de les característiques del sistema-món i de la interdependència entre països.
 - Relació entre factors naturals i antròpics a la Terra.
 - Adquisició d'estils de vida respectuosos amb els recursos, saludables i socialment compromesos.
- Tècniques i mètodes de recerca de les ciències socials.
 - Anàlisi de textos, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles.
 - Aplicació de tècniques d'informació geogràfica i d'anàlisi espacial en la interpretació d'alguns fenòmens.
 - Ús de mitjans, gèneres i formats digitals diversos per crear continguts i comunicar resultats de recerques.
- Societat de la informació i cultura mediàtica.
 - Cerca, tractament de la informació, ús de dades en entorns digitals, interpretació de les fonts i avaluació de la fiabilitat.
 - Anàlisi i valoració dels arguments que sustenten els diferents posicionaments davant de fets i fenòmens.
 - Identificació de les notícies falses i enganyoses.
 - Ús de mitjans audiovisuals per crear produccions personals i col·lectives i comunicar recerques.
- Migracions i interculturalitat.
 - Reconeixement dels factors de diversitat social, etnicocultural i de gènere i la seva contribució a la cultura i a la societat.
 - Identificació de les característiques de les cultures originàries d'indrets sotmesos a la dominació i a l'aculturació.
 - Participació en activitats que promoguin actituds de respecte envers persones i col·lectius per mitjà del diàleg i d'una aproximació intercultural.
- Global i local.

- Aplicació dels mètodes de recerca de les ciències socials en l'anàlisi problematitzada i multicausal de fenòmens de l'entorn i dels seus vincles amb fenòmens globals.
- Establiment d'anàlisis comparades de l'espai natural, rural i urbà, la seva evolució i els reptes de futur.
- Economia i sostenibilitat.
 - Identificació de les estructures econòmiques al món actual, els canvis dels sectors productius i el funcionament del mercat.
 - Reconeixement dels límits del creixement econòmic i les desigualtats generades en l'àmbit global i local.
 - Caracterització de les energies renovables i de l'economia circular.
 - Proposta d'alternatives des d'una perspectiva ecosocial.
- Geopolítica, conflictes i cultura de la pau.
 - Identificació dels focus de conflicte en el món actual i les seves causes, així com de les conseqüències del comerç d'armes.
 - Valoració del diàleg i de la cooperació com a formes pacífiques de resolució de conflictes.
 - Col·laboració en la prevenció i resolució de conflictes des d'un enfocament restauratiu en entorns escolars i comunitaris.
- Desigualtats i justícia social.
 - Identificació de les desigualtats i injustícies en el context local i global.
 - Participació en projectes que promoguin el respecte i la solidaritat amb persones i col·lectius desfavorits de l'entorn i la cohesió social.
- Equitat de gènere i d'opcions afectivosexuals.
 - Reconeixement dels moviments, causes i lideratges en pro de l'equitat de gènere i d'opció afectivosexual.
 - Participació en debats i projectes per a l'eliminació de les desigualtats, discriminacions i violències.

B. Societats i territoris.

- Recerca en les ciències socials.
 - Aplicació de metodologies de recerca en l'anàlisi i interpretació de problemes socials rellevants, individualment i en equip.
 - Comunicació argumentada dels resultats obtinguts.
 - Ús específic del lèxic relatiu als àmbits històric, artístic i geogràfic.
- Fiabilitat de les fonts.
 - Ús de fonts històriques i geogràfiques per a la construcció del coneixement sobre el passat recent i fenòmens actuals.
 - Contrast i valoració crítica d'informacions diferents, incloses les dels mitjans de comunicació, sobre un mateix fet o fenomen, valorant solucions i alternatives als problemes.
- Consciència històrica.
 - Elaboració de judicis propis i argumentats davant de problemes d'actualitat contextualitzats històricament, i defensa i exposició crítica a través de presentacions i debats.
 - Establiment de relacions entre la cronologia històrica general i la història familiar, comunitària i local.

- Transformació i revolució.
 - Anàlisi de les permanències i canvis a l'època contemporània.
 - Interpretació de les transicions, revolucions i resistències a la Catalunya i l'Espanya contemporànies i els seus lligams internacionals.
- La construcció de les democràcies.
 - Establiment de relacions multicausals en la construcció de les democràcies modernes i els orígens dels totalitarismes en el segle XX: la lluita per la llibertat, la igualtat i els drets humans.
 - Interpretació dels processos d'evolució i d'involució i dels reptes pendents de l'actual democràcia.
- Sistemes econòmics i desigualtat.
 - Interpretació dels fonaments del sistema capitalista i la seva relació amb el colonialisme i l'imperialisme.
 - Anàlisi crítica de les noves formes de subordinació econòmica i cultural.
 - Identificació de les principals fites de les lluites socials i laborals contemporànies i els reptes pendents de l'estat del benestar.
- Població, territori i recursos.
 - Interpretació de les transformacions del territori per l'acció humana i la distribució desigual dels recursos i del treball.
 - Anàlisi dels cicles demogràfics mundials i locals i de les migracions al llarg de la història i en el món actual.
- Sostenibilitat i producció d'aliments.
 - Reconeixement dels factors implicats en el canvi climàtic, les seves conseqüències i de les mesures per revertir-lo a escala global i local.
 - Conceptualització de la sobirania alimentària, valorant el consum responsable i de proximitat.
 - Establiment de relacions entre l'equitat i el desenvolupament sostenible.
- Conflictes i violències al món actual.
 - Establiment de relacions causals en alguns conflictes i violències del segle XX i XXI i de les seves conseqüències en el present.
 - Caracterització dels genocidis i dels crims contra la humanitat.
 - Valoració de la cultura de la pau i de la mediació com a formes de gestió dels conflictes.
- Geopolítica i globalització.
 - Identificació dels fonaments geoestratègics des de la segona meitat del segle XX fins a l'actualitat: la política de blocs, els conflictes de la descolonització i el paper dels organismes internacionals.
 - Valoració de la interdependència dins el sistema-món.
- Catalunya i Espanya a l'època contemporània.
 - Contextualització de les principals transformacions polítiques, econòmiques, socials i culturals, incidint en la Segona República, la guerra, el franquisme i la transició democràtica.
 - Identificació de les lluites i moviments socials i d'emancipació nacional.
- Paisatge i territori.

- Interpretació de les transformacions del territori i del paisatge a Catalunya i Espanya: causes de la despoblació i de la concentració urbana i conseqüències de la petjada humana.
- Actitud proactiva en la preservació dels paisatges i reconeixement dels programes de protecció.
- Identificació dels reptes en la gestió del territori a Catalunya.
- **Perspectiva de gènere.**
 - Identificació dels moviments, causes i lideratges que treballen per a l'equitat i la no discriminació per raó de gènere i d'opció afectiva i sexual al llarg dels segles XX i XXI.
 - Reconeixement de les aportacions de les dones en diferents àmbits socials, culturals, artístics, econòmics i polítics.
- **Cultura, arts i patrimoni.**
 - Caracterització d'algunes manifestacions artístiques i culturals que conformen la diversitat del món actual.
 - Actitud proactiva i respectuosa per la conservació del patrimoni material i immaterial de l'entorn.
 - Coneixement dels espais i organismes que vetllen per la conservació i difusió dels elements del patrimoni natural i artísticocultural.
- **Salut, ciència i tecnologia.**
 - Descobriments de les grans fites en la transformació científica i tecnològica.
 - Establiment de relacions entre la ciència i la tecnologia, la dimensió ètica i social i la sostenibilitat.
 - Identificació dels reptes de la societat de la informació i de la seva relació amb els canvis culturals i socials.
 - Reconeixement del dret individual i col·lectiu a la salut i al benestar.
- **La Unió Europea dins el món.**
 - Caracterització dels principals fets del procés de constitució de la Unió Europea i de les seves institucions.
 - Identificació dels reptes de la Unió Europea dins el sistema-món.
 - Participació en projectes amb estudiants de països europeus.
- **Normes i lleis per garantir els drets individuals i col·lectius.**
 - Coneixement dels principals ordenaments jurídics d'àmbit autonòmic, estatal, europeu i internacional com a garants de drets i llibertats per a l'exercici de la ciutadania.
- **La memòria democràtica.**
 - Distinció i complementarietat entre la història i la memòria.
 - Preservació de les memòries plurals de persones i col·lectius de l'entorn proper.
 - Valoració de la funció de la memòria històrica en la construcció del futur.

C. Compromís cívic local i global.

- **Dignitat humana i drets universals.**
 - Identificació de les principals fites en la Declaració Universal dels Drets Humans i dels reptes pendents.

- Debat dels problemes que afecten la dignitat de les persones, superant estereotips i prejudicis.
- Pluralitat i riquesa culturals.
 - Reconeixement del concepte plurinacional de l'estat i de la necessitat de preservació de les llengües i les cultures com a font de riquesa compartida.
- Cultura i inclusió.
 - Participació en mesures i accions a favor de la igualtat i de la plena inclusió.
 - Actitud oberta i receptiva davant de formes culturals diverses i, en especial, de col·lectius minoritzats.
- Equitat de gènere.
 - Reconeixement de les principals fites en la lluita per la igualtat real de dones i homes i dels marcs legislatius.
 - Identificació dels principals motius de discriminació per raó de sexe i d'orientació sexual a Catalunya i Espanya.
 - Posicionament de rebuig de la violència masclista, homòfoba i transfòbica.
- Responsabilitat ecosocial.
 - Assumpció de compromisos davant dels Objectius del Desenvolupament Sostenible per mitjà d'accions que generin valor afegit.
 - Implicació en la defensa i la protecció del medi ambient i dels paisatges a través de la participació en projectes comunitaris i en la difusió de les accions.
- Ciutadania i compromís cívic.
 - Ús de la mediació i de la gestió pacífica dels conflictes en l'àmbit escolar i comunitari.
 - Col·laboració en projectes de l'entorn proper que lluitin per l'equitat i la no discriminació.
 - Reconeixement del caràcter inacabat de la lluita pels drets humans i la democràcia.
- El patrimoni cultural i artístic.
 - Participació en accions de posada en valor i difusió del patrimoni local amb actitud col·laborativa i emprenedora.
- Ciutadania ètica digital.
 - Reflexió crítica sobre les oportunitats i els reptes de la societat de la informació i de les xarxes socials.
 - Ús responsable, col·laboratiu i ètic de les plataformes virtuals.
 - Actitud oberta a l'aprenentatge permanent al llarg de la vida.
- Les cures i la comunitat.
 - Assumpció de responsabilitats individuals i col·lectives per contribuir a la cura i al benestar dels membres de la comunitat escolar i de l'entorn.
 - Participació en activitats intergeneracionals i de voluntariat.
- Benestar i sensibilitat.
 - Expressió de les emocions a partir d'un concepte assertiu sobre la pròpia imatge i de la sensibilitat i el respecte per la diversitat.
 - Superació dels estereotips i els prejudicis i actitud oberta per incorporar les experiències i sabers dels altres.
 - Consolidació d'hàbits de salut física i mental, individuals i col·lectius.

Cultura Clàssica

Introducció

L'assignatura de Cultura clàssica és una matèria optativa que pretén aportar a l'alumnat coneixements sobre la contribució del món clàssic a la civilització occidental en els àmbits literari, artístic, cultural i científic, entre d'altres, per tal que reconeguin i valorin críticament alguns elements comuns provinents del món clàssic. Per aquest motiu, aquesta matèria vol contribuir a la millora de la formació humanística de l'alumnat, proporcionant una base sòlida per assentar coneixements no únicament de les ciències humanes i socials, sinó també de disciplines científiques i tècniques.

En la mesura en què la civilització occidental no es pot entendre sense la presència de la tradició cultural grecoromana que, tant o més que d'altres, li confereix elements unitaris característics, a partir de la comparació constant entre el nostre món i els diferents aspectes dels clàssics grecoromans, l'alumnat ha de copsar aquells àmbits en què som hereus directes d'aquesta cultura, aquells en què ho som de forma indirecta perquè han estat reinterpretats pels homes i les dones d'altres èpoques, i aquells altres en què hi ha clares divergències, fruit de l'assimilació d'altres tradicions i de la mateixa evolució històrica.

Les competències específiques d'aquesta matèria s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegadas com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els sabers de Cultura clàssica s'organitzen en tres blocs:

- Grècia i Roma com a civilitzacions històriques
- Iniciació als elements bàsics de les llengües i literatures grega i llatina

- L'herència de la cultura clàssica

En el primer bloc es pretén que l'alumnat compregui la dimensió temporal i espacial dels fenòmens lligats a la civilització clàssica, i que sigui capaç de reconèixer aspectes diversos de la cultura grecollatina pel que fa a la llengua, la literatura, la filosofia, la ciència, la tècnica, l'urbanisme, l'arquitectura i les arts plàstiques, entre d'altres, identificant elements unitaris i plurals. En aquest sentit, l'alumnat haurà de transferir coneixements adquirits en el marc d'altres matèries i, especialment, de les ciències socials.

El segon bloc pretén iniciar l'alumnat en la dimensió lingüística de la civilització grecoromana, basada sobretot en elements de l'alfabet i del lèxic, i incorporant també alguns continguts de literatura. Les relacions d'aquest bloc amb les llengües i literatures catalana i castellana, així com amb la primera o segona llengua estrangera, són també molt estretes, cosa que possibilita que l'alumnat transfereixi coneixements d'una matèria a una altra.

Finalment, el tercer bloc vol donar eines als i les alumnes perquè reconeguin i valorin críticament les aportacions de la civilització clàssica en la conformació de la cultura que li és pròpia, tot respectant la diversitat d'identitats culturals. Implica, doncs, el desenvolupament per part de l'alumnat de la sensibilitat estètica i la capacitat de reflexió crítica en valorar la pervivència de la cultura clàssica en contextos diversos, tot adquirint la consciència de pertinença a una cultura que comparteix arrels comunes amb d'altres. A més, el fet que certs elements de la cultura clàssica estiguin a la base d'algunes de les formes vigents de pensament i organització política permet establir un lligam entre els continguts de la matèria i els de cultura i valors ètics.

Catalunya conserva importants restes patrimonials del seu passat grec i romà, la qual cosa possibilita en molts casos l'anàlisi directa dels elements materials del passat. Ara bé, el contingut de la matèria no se circumscriu únicament al conjunt de creacions culturals perdurables —incloent-hi els textos escrits—, sinó que té en compte valors intangibles que han inspirat o inspiren diversos àmbits i manifestacions de les societats.

En tots els casos convé, però, plantejar la didàctica d'aquesta matèria de manera que els i les alumnes que s'apropen a la cultura clàssica la percebin no com una qüestió desconnectada del seu món, sinó com un component més, per molt que quedi aparentment desdibuixat dins l'ampli marc de la cultura contemporània. És per això que convé no cenyir-se únicament a un passat llunyà i distant, per bé que aquest pugui suscitar interès per si mateix, sinó partir també de referents actuals per copsar l'influx de la cultura grecollatina, mitjançant contextos d'aprenentatges significatius que proporcionen ponts d'unió entre el passat grecoromà i l'actualitat de l'alumnat. És aleshores quan caldrà aprofundir en el coneixement de la cultura clàssica pròpiament dita, modificada, adaptada i reinterpretada per les societats al llarg dels segles i fins a l'actualitat.

En la societat del coneixement, la digitalització comporta canvis a tot el cicle de l'aprenentatge: des de la cerca i el tractament de la informació fins a la generació de nou coneixement (personal) i la seva transmissió. En tant que el coneixement es construeix a partir de la interacció amb l'entorn, les competències digitals s'han de considerar com a agents actius dels aprenentatges, ja que faciliten aquesta interacció.

Competència específica 1.

Analitzar i diferenciar els diferents models d'organització política, social, econòmica i territorial del període grecoromà amb el moment històric present per ser conscient de les arrels clàssiques del món actual.

Criteris d'avaluació

- 1.1. Identificar i establir els espais geogràfics on es va desenvolupar la civilització grega i romana, i quins van ser els seus sistemes polítics i econòmics més representatius, així com les institucions que van vertebrar la seva societat, per mitjà de mapes, plànols i diverses fonts històriques, tot identificant, a més, els elements de canvi i continuïtat entre ambdues civilitzacions.
- 1.2. Justificar i valorar la importància i de la influència dels fets històrics del període grecoromà respecte al moment històric present, per mitjà de l'anàlisi comparativa de textos antics i moderns en els seus més variats formats.
- 1.3. Valorar críticament les formes de vida, costums i actituds de la societat romana en comparació amb els de les nostres societats a partir del contingut de fonts gregues i llatines en diferents suports, aplicant la perspectiva de gènere.

Aquesta competència pretén que els i les alumnes prenguin consciència que són ciutadans d'un món global que arrela en el món clàssic. Així doncs, el món actual, en una part molt important i significativa, és fruit de la cosmovisió grecoromana.

L'assoliment d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat relacionar fets, causes i conseqüències esdevinguts en el període grecoromà, i explicar part de l'ideari en què es basa la manera d'entendre la política, l'economia, la societat i el territori avui dia.

Competència específica 2.

Analitzar i avaluar críticament les cosmovisions que contenen les manifestacions culturals grecoromanes amb l'objectiu d'establir vincles amb les manifestacions cultural actuals, fent ús d'eines digitals per a la cerca i el tractament de la informació.

Criteris d'avaluació

- 2.1. Llegir i interpretar manifestacions culturals grecoromanes a partir del seu context històric, així com la intencionalitat de llurs autors o autores.
- 2.2. Relacionar les manifestacions culturals grecoromanes amb manifestacions culturals d'èpoques posteriors, a partir d'imatges, fotografies i reproduccions de pintures, escultures, edificacions, ceràmiques, joies, fragments d'obres literàries, documents, etc.
- 2.3. Analitzar els canvis i continuïtats que es donen en les manifestacions culturals actuals d'arrel grecoromana, tenint en compte la seva evolució històrica, plantejant la seva perspectiva de futur i desenvolupant estratègies de cerca d'informació en diferents suports (amb especial referència als digitals) i d'argumentació i exposició oral a l'aula, tot mostrant interès, respecte i empatia per les opinions i argumentacions dels companys i companyes.

Per interpretar les cosmovisions que contenen les manifestacions culturals grecoromanes s'han d'analitzar prèviament aquestes manifestacions. Per «analitzar» s'entén el fet d'identificar, comparar i contrastar elements. Així doncs, i per tal d'acordar la definició dels conceptes, identificar correspondria a reconèixer els elements constitutius de l'observació. Per la seva banda, «comparar» equivaldria a considerar si aquests elements tenen algun tipus de relació. Finalment, «contrastar» seria aprofundir en el tipus de relació que s'estableix entre els elements.

Per a l'assoliment de la competència és necessari el coneixement de les manifestacions culturals grecoromanes (l'arquitectura, la pintura, l'escultura, els mosaics, els monuments de caràcter representatiu) i les habilitats que desenvolupa l'alumnat per interpretar-les, apreciar-les i gaudir-ne. Tot això, des d'una actitud empàtica i respectuosa, que permeti situar cada manifestació o producció cultural en el context en què ha estat creada, vincular-la als seus creadors, sempre que sigui possible, i contextualitzar-la en la seva època. Això permetrà a l'alumnat interpretar la cosmovisió del món i la finalitat amb què es va realitzar.

Aquesta competència haurà de mobilitzar el coneixement de les principals tècniques, estils, recursos, convencions i finalitats dels diferents llenguatges artístics utilitzats per la cultura grecoromana. En aquest sentit, cal destacar aquelles obres, persones i manifestacions més importants d'aquesta cultura, així com el patrimoni cultural grecoromà que ens ha arribat, tant material com immaterial, fent especial èmfasi en allò que tenim present en la nostra societat. Així mateix, també cal valorar les creacions que ens han llegat les dones del món grecoromà, com a eines molt importants per a una educació igualitària i no sexista.

A més, el diàleg entre passat, present i futur ha de permetre comprendre les finalitats socials i artístiques de les diverses manifestacions culturals que s'han creat a partir del món grecoromà. Aquesta competència comporta identificar la rellevància representativa, expressiva i comunicativa que els factors estètics han tingut i tenen en la vida quotidiana de les persones i de les societats.

Competència específica 3.

Valorar i argumentar el patrimoni cultural grecoromà com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació.

Criteris d'avaluació

3.1. Identificar, reconèixer i valorar les principals manifestacions artístiques grecoromanes en el seu context històric a partir de la lectura de textos grecs i llatins en traducció i d'imatges contingudes en ceràmiques i en estàtues d'època grega i romana, sense renunciar a denunciar aquelles expressions que atempten contra la igualtat de gènere i d'oportunitats i que, segons els criteris actuals, mereixen un clar rebuig.

3.2. Entendre i valorar el concepte de *patrimoni cultural* (material i immaterial) com a herència pròpia del passat, amb la qual el poble viu el present i el transmet a generacions futures, tot analitzant exemples concrets que permetin rastrejar la seva continuïtat des de l'antiguitat fins als nostres dies.

3.3. Investigar, de manera guiada, el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural heretat de les civilitzacions grega i romana, amb l'objectiu d'actuar de forma adequada, empàtica i respectuosa vers aquest patrimoni, interessant-se pels processos de construcció, preservació, conservació i restauració i per aquelles actituds cíviques que n'asseguren la sostenibilitat.

3.4. Valorar les implicacions culturals, econòmiques i identitàries, de memòria històrica i de convivència que hi ha al darrere de la conservació i la difusió del patrimoni cultural grecoromà, a través de la comprensió i assimilació dels conceptes de colonització i romanització.

Aquesta competència fa referència al coneixement de les obres i manifestacions més destacables del patrimoni cultural grecoromà, amb l'objectiu de valorar-lo i preservar-lo.

El domini d'aquesta competència implica identificar els principals productes i

expressions del patrimoni artístic i cultural grecoromà i, alhora, contribuir a difondre el seu coneixement. La participació en la vida cultural de la pròpia comunitat, de manera progressivament autònoma, ha de tenir com a objectiu el foment d'un compromís envers totes les formes culturals i artístiques, i suposa conèixer l'abast cívic del concepte de patrimoni, com a dret de les comunitats i també com a deure d'involucrar-se en la seva defensa i preservació per a les generacions futures.

L'ús didàctic del patrimoni grecoromà pot ajudar a entendre les societats actuals com a resultat d'un procés d'evolució històrica, ja que constitueix una herència que vincula arrels culturals i tradicions i permet valorar els canvis i les continuïtats de maneres de viure, mentalitats, gustos estètics, i també l'organització política, econòmica i social. A més, pot ajudar a enfortir la cultura i els valors d'una ciutadania democràtica, facilitar la cohesió i ser instrument per a una renovació cultural. És important valorar no només el conjunt de creacions culturals perdurables, sinó també els valors intangibles que han inspirat o inspiren diversos àmbits i manifestacions de la societat grecoromana. Convé, així mateix, no cenyir-se únicament a un passat llunyà i distant, per bé que pugui suscitar interès per si mateix, sinó partir també de referents actuals per copsar l'influx de la cultura grecolatina.

Finalment, cal que l'alumnat desenvolupi actituds positives envers el patrimoni, ja que valorar el patrimoni implica establir un compromís personal amb aquesta herència que ens envolta i que ha tingut molt a veure amb el que som ara.

Competència específica 4.

Percebre i valorar com a llengües originàries la llengua grega i la llengua llatina i conèixer els principals autors i autores de la seva literatura, per ser conscient de l'estreta dependència de les llengües i literatures actuals respecte dels seus referents grecoromans.

Criteris d'avaluació

4.1. Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística i cultural a la qual donen origen el grec i el llatí, identificant i explicant semblances i diferències entre els elements lingüístics de l'entorn de l'alumnat, relacionant-los amb els de la cultura pròpia i desenvolupant una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb els valors democràtics.

4.2. Inferir significats de termes grecs i llatins aplicant els coneixements lèxics i fonètics d'altres llengües del repertori individual de l'alumnat, sobre la base de l'anàlisi comparativa de les llengües grega i llatina i la llengua o llengües d'ús habitual per part de l'alumnat.

4.3. Analitzar i explicar de manera oral, escrita o multimodal el caràcter clàssic i humanista de les diverses manifestacions literàries i artístiques de la civilització grega i llatina, utilitzant un vocabulari correcte i una expressió adequada.

Aquesta competència implica conèixer l'origen de les llengües pròpies i de moltes altres que es parlen a Europa, a partir de les llengües grega i llatina, així com el seu origen indoeuropeu, contribuint d'aquesta manera a la millora de la competència plurilingüe i afavorint la reflexió de l'alumnat sobre el funcionament de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Cal aprofundir especialment en les llengües romàniques, com a filles que són de la llengua llatina, i valorar el concepte de parentiu entre totes aquestes llengües, específicament entre la catalana i la castellana, mostrant respecte per totes elles i aprofundint en l'estudi del seu origen i la seva evolució.

Així mateix, aquesta competència també comporta adquirir uns mínims coneixements

sobre els principals autors i autores i obres de la literatura grega i llatina, i relacionar-los amb les literatures romàniques, especialment amb la catalana i castellana. Quan parlem de coneixements mínims, ens referim a tractar sintèticament els autors i autores més significatius del món grecoromà, però sobretot les obres que han esdevingut herència indissociable respecte a la literatura occidental i, fins i tot, mundial.

Sabers

Els sabers es formulen en relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Grècia i Roma com a civilitzacions històriques

- Localització en el temps i en l'espai de Grècia i Roma en el context geogràfic de la Mediterrània al llarg de la història.
- Identificació de les primeres formes de pensament racional sorgides en la Grècia antiga i la seva influència en la tradició filosòfica posterior, a partir de la lectura comparada de textos d'un nivell assequible per a l'alumnat.
- Valoració de la importància de les primeres aportacions científiques dels grecs i la seva continuïtat i desenvolupament en el món científic i tècnic de l'època romana.
- Caracterització de l'origen mític del món segons els grecs i els romans i comparació amb altres cosmogonies antigues i modernes.
- Identificació de les divinitats gregues i romanes, així com dels principals relats mítics i d'altres formes de religiositat popular, especialment al món romà, establint paral·lelismes amb el present.
- Reconeixement dels principis de l'urbanisme grec i, sobretot, romà, i valoració de la importància del món urbà en la civilització clàssica, tot localitzant les ciutats principals, els edificis urbans més representatius i algunes de les grans obres públiques, per observació directa o indirecta.
- Identificació dels elements que configuren l'art clàssic i dels canvis i continuïtats entre Grècia i Roma, localitzant, analitzant i valorant els elements patrimonials d'època clàssica a Catalunya.
- Anàlisi d'aspectes de la vida quotidiana (lleure, costums, relacions familiars i socials) entre els grecs i els romans, a partir de reconstruccions històriques en suports diversos, inclosos els mitjans audiovisuals i eines digitals.

Iniciació als elements bàsics de les llengües i literatures grega i llatina

- Localització en el temps i en l'espai de les llengües grega i llatina i la seva difusió en el món antic i actual.
- Identificació de les arrels comunes de les llengües grega i llatina i de les seves relacions amb altres famílies lingüístiques a partir d'exemples de contextos històrics i lingüístics diferents.
- Identificació dels trets bàsics dels alfabetos grec i llatí i comparació amb alfabetos d'altres llengües a partir d'exemples pràctics.
- Comparació d'alguns elements estructurals de la llengua pròpia amb les llengües grega i llatina com a iniciació al concepte de llengua flexiva.
- Reconeixement de diversos tipus de fonts històriques escrites, identificant els sistemes d'escriptura, els diferents suports materials i les informacions que aporten al coneixement del passat.
- Identificació i presa de consciència de la diversitat lingüística de les llengües romàniques, valorant el seu origen comú.
- Identificació de llatinismes i d'ètims etimològics grecs en la llengua pròpia, així com d'elements del vocabulari culte i terminologia científicotècnica, a partir tant d'exemples concrets com de textos de dificultat progressiva.
- Caracterització dels principals gèneres literaris d'època clàssica i valoració de la literatura grecoromana com a expressió de la dimensió cultural i estètica de la llengua, a partir de fragments traduïts a les llengües d'aprenentatge, i identificació de la pervivència posterior d'aquests gèneres literaris per mitjà de fonts i suports diversos.

L'herència de la cultura clàssica

- Reconeixement de la pertinença a una cultura d'origen grecoromà, valorant críticament la incidència de les aportacions de la cultura clàssica.
- Identificació de les relacions d'intercanvi cultural entre grecs i romans i altres cultures coetànies en el camp de la literatura, l'art i el pensament, fonamentalment.
- Reconeixement i valoració de les diferents visions de la cultura clàssica al llarg de la història de la cultura occidental, especialment en els períodes de reivindicació del passat clàssic, tot interpretant l'ús que s'ha fet del llegat que li és propi.
- Anàlisi i valoració de les aportacions artístiques de l'antiguitat clàssica a partir d'exemples provinents del passat i del present.
- Reconeixement d'elements de la mitologia clàssica en manifestacions artístiques i culturals del món actual (arts plàstiques, arts escèniques, música, dansa, cinema).
- Caracterització dels valors, disposicions i costums fruit de l'herència clàssica en diversos camps (educació, pensament, dret i política, fonamentalment).

Digitalització

La matèria de Digitalització dona resposta a la necessitat d'adaptació a la forma en què la societat actual s'informa, es relaciona i produeix coneixement, i contribueix a satisfer les necessitats, individuals o col·lectives, que s'han anat establint de forma progressiva en la vida de les persones i en el funcionament de la societat i la cultura digital. La formació de la ciutadania actual requereix una atenció específica a l'adquisició dels coneixements necessaris per utilitzar els mitjans tecnològics de manera crítica, ètica, responsable i segura. Pel que fa als reptes i desafiaments de segle XXI, la matèria analitza la contribució de les tecnologies digitals al desenvolupament social i econòmic. També s'hi tracten temes com el consum responsable, l'adquisició d'hàbits saludables i el compromís davant de situacions d'inequitat i d'exclusió, ajudant a identificar els problemes derivats de la bretxa social d'accés i l'ús per a determinats col·lectius.

Així, davant dels desafiaments tecnològics que planteja la nostra societat, la matèria promou, a través de la participació de tot l'alumnat, el desenvolupament d'una ciutadania digital crítica i la consecució d'una igualtat efectiva entre homes i dones. De la mateixa manera, aquesta matèria tracta d'afavorir aprenentatges que permetin a l'alumnat fer un ús competent de les tecnologies, tant en la gestió de dispositius i entorns d'aprenentatge, com en el foment del benestar digital, la construcció del propi coneixement i el desenvolupament d'una identitat digital adequada. El caràcter interdisciplinari de la matèria contribueix a l'assoliment del Perfil competencial de sortida i a l'adquisició dels objectius d'etapa.

El valor educatiu d'aquesta matèria està associat a la integració de les seves competències específiques en els contextos de la vida quotidiana de la ciutadania, adquirint hàbits que es posen en joc constantment en una societat digital i que es constitueix com un dels eixos principals del currículum. Pretén proporcionar a l'alumnat competències en la resolució de problemes senzills a l'hora de configurar dispositius i perifèrics d'ús quotidià i la capacitat de plantejar solucions innovadores i creatives mitjançant l'ús d'eines de creació de continguts en suports digitals, creació d'aplicacions i continguts audiovisuals. En el mateix sentit, es fomenta l'aprenentatge permanent, mitjançant la integració i organització de continguts en entorns personals d'aprenentatge.

L'orientació de la matèria ha de permetre anar més enllà de l'aprenentatge en l'ús de les eines i recursos digitals; ha de possibilitar la resolució de problemes i situacions reals mitjançant el desenvolupament de solucions informàtiques. És per això que la integració de tots els continguts plantejats en un projecte és la metodologia de treball més adequada per la matèria, que incorpori habilitats d'emprenedoria i de comercialització de produccions digitals.

A més, a fi de protegir els dispositius, es promouen tècniques i estratègies per tenir cura del benestar digital, contribuint a generar una ciutadania digital crítica, informada i responsable. Tot això afavoreix el desenvolupament de l'autonomia, la igualtat i la inclusió.

En l'etapa d'Educació Primària l'alumnat inicia la seva alfabetització digital i comença a interactuar i comunicar-se en entorns digitals, fet que comporta aprendre a gestionar la seva identitat digital i protegir-la. Al llarg de l'Educació Secundària Obligatòria, la matèria de Tecnologia i Digitalització posa les bases i consolida els coneixements en competència digital, mentre que la de Digitalització tracta temes necessaris per a poder exercir una ciutadania digital activa i compromesa, completant així, aquest procés formatiu.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge,

connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

La matèria s'organitza en quatre blocs interrelacionats de sabers bàsics: *Dispositius digitals, sistemes operatius i de comunicació, Creació i publicació de continguts en suport digital, Seguretat i benestar digital i Ciutadania digital crítica.*

El primer bloc *Dispositius digitals, sistemes operatius i de comunicació* comprèn una sèrie de sabers relacionats entre si. Es parteix tant del coneixement de l'arquitectura i dels components que integren els dispositius digitals i els perifèrics connectats (maquinari) com de la gestió i configuració dels sistemes operatius (programari). L'objectiu és treballar els sabers de tipus procedimental, tant els relatius a la configuració i connexió de dispositius, com els de resolució de problemes que puguin aparèixer. També s'incideix en aquest bloc en l'adquisició d'hàbits de reutilització de materials i estalvi energètic.

El segon bloc *Creació i publicació de continguts en suport digital*, permet consolidar els coneixements relacionats amb l'alfabetització digital adquirits des dels primers anys de l'escolarització, aportant més recursos per a la recerca i selecció de la informació, per a la creació de continguts i per a la col·laboració i difusió dels seus aprenentatges. Es pretén, a més, l'adquisició de coneixements, destreses i actituds que permetin la creació i reutilització de continguts digitals, mantenint una actitud crítica amb la informació i de respecte als drets d'autoria i la propietat intel·lectual, per a un aprenentatge permanent. El conjunt d'eines digitals per la creació de continguts és molt diversa, i abasta recursos com llocs web, blogs, produccions multimèdia i programació d'aplicacions.

El bloc de *Seguretat i benestar digital* se centra en els tres pilars de la seguretat: el dels dispositius, el de les dades i el de la integritat de les persones. Es pretén que l'alumnat conegui i implementi mesures preventives per fer front als possibles riscos i amenaces als quals els dispositius, les dades i les persones estan exposats en un món en el qual s'interactua constantment en entorns digitals. Es posa especial èmfasi en fer

conscient, a l'alumnat, perquè prengui consciència de la importància de tenir cura de la identitat digital, la reputació, la privacitat de les dades i l'empremta digital que es deixa a la xarxa. En aquest bloc també es tracten problemes com els referits als discursos d'odi, el ciberassetjament, la suplantació d'identitat, els continguts inadequats i l'abús en els temps de connexió. Aquests assumptes poden suposar amenaces per al benestar psicològic i la salut emocional de l'alumnat. Es tracta doncs d'un bloc dirigit a promoure estratègies que permetin a l'alumnat prendre consciència d'aquesta realitat i generar actituds de prevenció, protecció i respecte pels altres i envers un mateix.

L'últim bloc, *Ciutadania digital crítica*, té per objecte la comprensió de la cultura digital com a font de progrés social i econòmic, valorant els impactes sobre la població i els motius que comporten la bretxa digital en determinats col·lectius.

També pretén que l'alumnat reflexioni sobre les interaccions que realitza a la xarxa, tot considerant la llibertat d'expressió, els protocols d'interacció i l'ús correcte de les llicències i propietat intel·lectual dels recursos digitals creats, reelaborats i compartits. El coneixement de les gestions administratives i les interaccions comercials en línia també són elements emergents que convé conèixer i que són presents en aquest bloc. La participació en línia i l'ètica en la societat connectada són temes importants per a una ciutadania digital crítica del present i del futur, per anar més enllà del consum passiu de pantalles, aplicacions o dades.

Tots aquests aprenentatges s'han d'aplicar a contextos, situacions reals i problemàtiques actuals. En aquest sentit, els Objectius de Desenvolupament Sostenible proporcionen aquestes situacions, especialment en els casos següents:

ODS 10 Reducció de les desigualtats. Aconseguir reduir les diferències ocasionades per la bretxa digital, minimitzant el risc d'exclusió.

ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles,

ODS 12. Consum i producció responsables. Garantir modalitats de consum i producció sostenibles

El desenvolupament de la matèria permet connectar amb la realitat de l'alumnat. El currículum acadèmic parteix dels dubtes i dificultats en relació amb els usos tecnològics particulars, socials, acadèmics i laborals. Ha de suposar un avenç informat i pràctic en la millora de la pròpia seguretat a la xarxa, en les interaccions amb les altres persones i amb les diferents aplicacions utilitzades per l'alumnat. Ha d'ajudar a entendre que Internet és un espai virtual on és necessari aplicar criteris per contextualitzar i contrastar la informació, les fonts i els seus propòsits, i que és una eina imprescindible per al desenvolupament de l'aprenentatge al llarg de la vida.

Competència específica 1.

Gestionar les eines i dispositius informàtics i de comunicació d'ús quotidià aplicant els coneixements de maquinari i sistemes operatius per resoldre problemes tècnics senzills.

Criteris d'avaluació

1.1 Connectar dispositius i gestionar xarxes locals aplicant els coneixements i processos associats a sistemes de comunicació amb fil i sense fil amb una actitud proactiva.

1.2 Gestionar, a nivell bàsic, sistemes operatius configurant-ne les característiques en funció de les necessitats personals.

1.3 Resoldre problemes tècnics senzills analitzant components i funcions dels dispositius digitals, avaluant les solucions de manera crítica i reformulant el procediment, si cal.

1.4 Fer un ús responsable dels dispositius i de la seva utilització per promoure la sostenibilitat, tot fomentant la reutilització i l'estalvi i l'eficiència energètica

La competència fa referència a la gestió de les eines i dispositius informàtics habituals de l'entorn de l'alumnat. L'ús estès de les tecnologies digitals implica que l'alumnat ha d'adquirir habilitats relatives al coneixement del maquinari i programari dels dispositius. També implica la seva configuració i la identificació i la resolució de problemes tècnics senzills, per aprofitar al màxim aquestes tecnologies.

La competència engloba aspectes tècnics relatius al funcionament dels equips, les aplicacions i programes requerits per al seu ús. Així mateix, cal considerar el paper que assumeixen actualment les tecnologies de la comunicació i la seva implicació a la societat. Per això, es considera fonamental abordar les funcionalitats d'Internet, els elements de diferents sistemes de comunicació i la incorporació de tecnologies emergents relatives a la digitalització i la connexió d'objectes (IoT).

Competència específica 2.

Idear solucions innovadores i creatives aplicant diferents formes de raonament, integrant-les en l'entorn personal d'aprenentatge tot fent ús de les eines i els recursos d'edició, la creació de continguts digitals i el desenvolupament d'aplicacions per optimitzar l'aprenentatge permanent.

Criteris d'avaluació

2.1 Cercar i seleccionar informació per a la ideació de solucions innovadores, amb responsabilitat i sentit crític.

2.2 Dissenyar solucions possibles a problemes plantejats aplicant diferents formes de raonament, com el pensament de disseny i el pensament computacional, tenint en compte les tecnologies emergents, la realitat virtual, augmentada i mixta

2.3 Generar o modificar, de forma individual o col·laborativa, continguts amb suport digital i creacions audiovisuals, integrant imatge, so i vídeo per la construcció de produccions multimèdia.

2.4 Desenvolupar aplicacions fent servir el programari i llenguatges de programació adients, per la resolució de problemes concrets tenint en compte criteris d'autoria i llicències d'ús.

2.5 Integrar els continguts digitals en entorns personals d'aprenentatge (pàgina web, espai al núvol, carpetes,...) autoregulant el propi aprenentatge de manera autònoma.

La presència d'elements tecnològics i mitjans digitals a les nostres vides és un fet que, progressivament, adquireix més transcendència. Per això, la competència inclou aspectes relacionats amb l'aprofitament apropiat de les estratègies de tractament d'informació i amb la generació de nou coneixement, mitjançant l'edició i el desenvolupament de continguts emprant aplicacions digitals, de manera que l'alumnat pugui desenvolupar la creativitat i l'esperit d'innovació per respondre als reptes que es presentin a la seva vida personal, acadèmica i professional. Així mateix, s'aborden les possibilitats que aporten les eines per a la comunicació i per al

treball col·laboratiu, permetent compartir i difondre experiències, idees i informació de naturalesa diferent.

Tanmateix, per tal d'optimitzar i garantir un aprenentatge permanent en contextos formals, no formals i informals, cal la integració de recursos digitals en el procés formatiu de l'alumnat, així com la gestió adequada de l'entorn personal d'aprenentatge (EPA).

Competència específica 3.

Identificar riscos i amenaces i aplicar mesures preventives i correctives, adquirint hàbits que fomentin el benestar digital per protegir dispositius, dades personals i la pròpia salut.

Criteris d'avaluació

3.1 Configurar adequadament les opcions de privadesa de les aplicacions, xarxes socials i espais virtuals i utilitzar les eines i tècniques de seguretat, per protegir les dades personals, la petjada digital i preservar la seva identitat a la xarxa.

3.2 Configurar i actualitzar mesures de protecció i seguretat de dispositius i sistemes digitals d'ús habitual (antivirus, contrasenyes, bloqueig de pantalla, protecció de la comunicació, etc.

3.3 Identificar i prendre mesures per protegir-se davant d'amenaces, atacs, intrusions o infeccions que esdevenen a la xarxa.

3.4 Identificar situacions de risc per a la salut associades a l'ús de les tecnologies digitals i adoptar les mesures necessàries per a tenir cura de la pròpia salut.

La competència fa referència a les mesures de seguretat que s'han d'adoptar per tenir cura de dispositius, dades personals i la salut individual. L'estreta interacció que es fa, de manera habitual, amb la tecnologia i amb els dispositius augmenta l'exposició a riscos, amenaces i atacs. Per això, l'alumnat ha d'adquirir hàbits que li permetin preservar i cuidar el benestar i la identitat digital, aprendre a protegir-se davant de possibles amenaces que suposin un risc per a la salut física i mental i adquirir pautes adequades de resposta, triar la millor opció i avaluar el benestar individual i col·lectiu.

Aquesta competència engloba, doncs, tant aspectes tècnics relatius a la configuració de dispositius com els relacionats amb la protecció de les dades personals. Incideix en la gestió eficaç de la identitat digital de l'alumnat, orientada a una presència a la xarxa cuidada, on es tingui en compte la imatge que es projecta i el rastre que es deixa a la xarxa. Així mateix, s'aborda el tema del benestar personal davant de possibles amenaces externes en el context de problemes com el ciberassetjament, la dependència tecnològica o l'abús en el joc.

Competència específica 4.

Fer un ús actiu, responsable i ètic de les tecnologies digitals, valorant les possibles accions que cal fer a la xarxa i identificar-ne les repercussions per exercir una ciutadania digital crítica.

Criteris d'avaluació

4.1 Respectar els drets d'autoria i les llicències d'ús en la comunicació, col·laboració i participació a la xarxa, fent un ús ètic de les dades i de les produccions, i justificar-ne les raons.

4.2 Analitzar i valorar críticament les aportacions de les tecnologies digitals a les gestions administratives i el comerç electrònic, identificant els problemes derivats de la bretxa social d'accés i l'ús per a determinats col·lectius.

4.3 Valorar la importància de l'oportunitat, la facilitat i la llibertat d'expressió que suposen els mitjans digitals connectats, analitzant de manera crítica els missatges que es reben tenint en compte la seva objectivitat, ideologia, intencionalitat, biaixos i caducitat.

4.4. Participar, col·laborar i interactuar en espais virtuals de comunicació i plataformes d'aprenentatge col·laboratiu, compartint i publicant informació i dades, adaptant-se a diferents audiències amb una actitud respectuosa, responsable i participativa.

La competència fa referència al coneixement de les possibles accions a què es poden fer per a l'exercici d'una ciutadania activa a la xarxa, mitjançant la participació proactiva en activitats en línia. L'ús estès de les gestions a realitzar amb tecnologies digitals implica que cada cop hi ha més serveis públics i privats que demanen que la ciutadania interactui amb els mitjans digitals, per la qual cosa el coneixement i l'adquisició de destreses per abordar aquestes gestions és necessari per garantir el correcte aprofitament de la tecnologia, així com fer a l'alumnat conscient de la bretxa social d'accés i ús per a diversos col·lectius i del seu impacte ecosocial.

Al quart curs d'Educació Secundària, aquesta competència engloba aspectes d'interacció amb usuaris i de contingut a la xarxa, de manera que es treballen tant el tracte correcte a l'internauta com el respecte a les accions que realitzen altres persones i a l'autoria dels materials aliens. També aborda les gestions administratives telemàtiques, les accions comercials electròniques i la participació en línia. Així mateix, fa reflexionar l'alumnat sobre les tecnologies emergents i l'ús ètic de les dades que gestionen aquestes tecnologies, amb la finalitat d'educar usuàries i usuaris digitals actius, però sobretot crítics en l'ús de la tecnologia.

Competència específica 5.

Analitzar l'impacte de les tecnologies digitals a la societat, a partir de la identificació dels canvis econòmics i socials a escala global, i aplicar les tecnologies emergents pel disseny de solucions a problemes reals tenint en compte els objectius de desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació

5.1 Identificar els canvis econòmics i socials derivats de l'ús de les tecnologies digitals aplicades a diferents àmbits.

5.2 Analitzar i valorar l'impacte de les tecnologies digitals en la societat tenint en compte els ODS.

5.3 Aplicar les tecnologies emergents en el disseny de solucions a problemes reals tenint en compte els objectius de desenvolupament sostenible. (Intel·ligència artificial, IoT...)

5.4 Analitzar l'ús d'eines de simulació i supercomputadors en el tractament de dades i valorar el seu impacte en la societat de la informació i l'aplicació a tecnologies associades.

Aquesta competència engloba tant el coneixement i l'anàlisi dels canvis socials i econòmics derivats de la digitalització i l'ús de les tecnologies emergents, com la visió global de les contribucions que han aportat a diferents àmbits de la societat. Tanmateix, aporta una visió global de la cultura digital com a precursora del canvi en la societat que afecta a molts àmbits de la vida quotidiana de la ciutadania, mitjançant l'anàlisi d'escenaris reals, on la tecnologia ha ajudat a fer realitat el canvi i el progrés de la societat.

La digitalització marca escenaris de futur en progrés constant, que exigirà de la ciutadania una formació sòlida i crítica per fer front als nous reptes, i que requerirà una adaptació contínua a aquestes situacions. Per això és fonamental l'aprenentatge

permanent al llarg de la vida per adquirir les habilitats necessàries per desenvolupar-se amb èxit en les noves situacions.

L'evolució social i econòmica vinculada a la digitalització ha de tenir un desenvolupament respectuós i integrador amb el medi i les persones, en el marc que determinen els objectius de desenvolupament sostenible. És per això que el disseny de solucions tecnològiques ha de realitzar-se seguint les recomanacions d'aquests marcs.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Dispositius digitals, sistemes operatius i de comunicació.

- Anàlisi, implementació i configuració d'ordinadors: elements, muntatge, configuració i resolució de problemes.
- Gestió bàsica de sistemes operatius: instal·lació i configuració d'usuari.
- Gestió bàsica de sistemes de comunicació i internet. Dispositius de xarxa i funcionament.
- Configuració d'una xarxa domèstica i connexió de dispositius.
- Posada en servei de dispositius connectats (IoT+Wearables). Configuració i connexió de dispositius.

-Reutilització de dispositius digitals adaptats a necessitats específiques.

-Aplicació d'estratègies d'estalvi i eficiència energètica en sistemes i dispositius electrònics.

Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

- Ús d'estratègies eficaces de cerca i selecció crítica d'informació.
- Edició i creació de continguts: aplicacions de productivitat, desenvolupament d'aplicacions senzilles per a dispositius mòbils i web, realitat virtual, augmentada i mixta.
- Comunicació i col·laboració sincrònica i asincrònica en xarxa.
- Publicació i difusió responsable d'informació i dades en xarxes informàtiques.

Creació i publicació de continguts en suport digital

- Ús d'estratègies avançades de cerca i selecció crítica d'informació.
- Edició i creació de continguts: desenvolupament d'aplicacions senzilles per a dispositius mòbils i web, fent servir diferents llenguatges de programació. Aplicació d'estructures de programació comunes: condicionals i repeticions.
- Ús d'eines per a la producció de continguts amb realitat virtual, augmentada i mixta.
- Desenvolupament de continguts per a Internet en format web, aplicant estàndards d'accessibilitat.
- Aplicació de tecnologies emergents (IA, IoT) en la implementació de solucions a problemes reals.
- Creació de continguts audiovisuals amb eines digitals. Ús d'eines d'edició i tractament d'imatge, àudio i vídeo.
- Aplicació de tècniques de raonament lògic com el pensament de disseny i el pensament computacional en la resolució de problemes en el disseny de solucions.
- Comunicació i col·laboració sincrònica i asincrònica en xarxa.
- Publicació i difusió responsable d'informació i dades en xarxes informàtiques.
- Pràctica de l'educació mediàtica: periodisme digital, blogosfera, estratègies comunicatives

Seguretat i benestar digital

- Avaluació i configuració de la seguretat en dispositius. Mesures preventives i correctives per fer front a riscos, amenaces i atacs a dispositius.
- Aplicació de criteris de seguretat i de protecció de dades. Identitat, reputació, privadesa i empremta digital. Mesures preventives. Configuració de xarxes socials. Gestió d'identitats virtuals.
- Aplicació de criteris de seguretat en la salut física i mental. Riscos, amenaces al benestar personal. Opcions de resposta. Situacions de violència i de risc a la xarxa.

Ciutadania digital crítica

- Caracterització de la interactivitat a la xarxa: llibertat d'expressió, propietat intel·lectual i llicències d'ús.
- Ús crític de la xarxa, eines per detectar notícies falses i fraus.
- Gestió d'operacions administratives: serveis públics en línia, registres digitals i certificats oficials.
- Fer un ús segur del comerç electrònic: factures digitals, formes de pagament i criptomonedes.
- Gestió ètica en l'ús de dades i eines digitals: intel·ligència artificial, biaixos, algorismes i ideològics, obsolescència programada i sobirania tecnològica.
- Aplicació proactiva de la responsabilitat social: plataformes d'iniciativa ciutadana, voluntariat i comunitats de maquinari i programari lliures.
- Anàlisi de l'impacte de les tecnologies digitals en la societat i els canvis socials i econòmics derivats.
- Comprendre la cultura digital com a font d'aprenentatge permanent, coneixement de les tecnologies digitals emergents i els seus àmbits d'aplicació.

Economia Bàsica

L'economia està present en tots els aspectes de la vida, d'aquí la importància que l'alumnat adquireixi competències en economia que li permetin prendre decisions i realitzar una adequada gestió dels recursos individuals i col·lectius, contribuint així al seu desenvolupament personal i al benestar social.

L'ensenyament de l'economia es troba íntimament lligat a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides (ODS) dins de l'agenda 2030. Aconseguir un desenvolupament sostenible del nostre país suposa comprendre els mecanismes que expliquen el funcionament de la nostra societat, així com garantir la solidaritat interpersonal, interterritorial i Intergeneracional sent respectuosos amb el medi ambient. Implica també contemplar la perspectiva de gènere i els processos de col·laboració i diàleg, el pensament crític, l'ús de metodologies innovadores i processos d'aprenentatge actiu i participatiu, per contribuir a la consciència democràtica, cohesionada i global. Requereix a més una ciutadania formada en temes econòmics i financers per planificar, organitzar, finançar i impulsar projectes vitals.

A Catalunya cal continuar amb la necessària alfabetització econòmica dels estudiants.

La matèria d'Economia Bàsica està plantejada com a matèria d'opció en quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria, i vol garantir, des de l'ensenyament obligatori, l'objectiu d'acompanyar l'alumnat perquè adquireixi una formació econòmica social i sostenible (global, de gènere, domestica/familiar, etc.) bàsica que contribueixi a fer que els/les alumnes esdevinguin ciutadans i ciutadanes responsables, reflexius i crítics.

Ha de permetre a l'alumnat donar respostes coherents als principals temes de debat econòmic i fer-ho aportant una reflexió crítica sobre les causes i les conseqüències dels problemes econòmics. Això requereix explorar l'entorn, analitzant des d'una perspectiva econòmica els diferents àmbits- social, cultural, artístic i empresarial.

La cultura econòmica implica reconèixer l'individu en el seu paper com a consumidor, productor, treballador, inversor o estalviador, i ciutadà responsable en una societat democràtica, ja que moltes d'aquestes qüestions són de gran transcendència per a la seva vida personal i familiar.

És objecte d'aquesta matèria la recerca de la informació, les possibles fonts i els diversos suports, així com la transformació d'aquesta informació en coneixement, per poder interpretar informacions i opinar de manera argumentada sobre qüestions de l'actualitat econòmica.

També incideix en el desenvolupament d'habilitats de gestió, planificació i organització. Tenint en compte una sèrie de condicions, permet prendre decisions, en un entorn concret, i ser prou flexible per adaptar-les quan sigui necessari; contribueix a potenciar les habilitats de comunicació per explicar i transferir les solucions a contextos reals i fomentar el treball solidari i col·laboratiu.

La matèria d'economia té punts d'intersecció amb la matèria d'emprenedoria pel que fa a l'aplicació dels coneixements econòmics i per conduir el propi aprenentatge i ser capaç de continuar aprenent de manera cada vegada més eficaç i autònoma d'acord als els propis objectius i necessitats.

També té relació amb les competències de l'àmbit matemàtic, com traduir un problema a llenguatge matemàtic utilitzant variables, símbols, diagrames i models adequats per tal de poder resoldre'ls. Alhora permet emprar la comunicació i el treball col·laboratiu per compartir i construir coneixement a partir d'idees matemàtiques.

Hi ha una vinculació directa amb l'etapa de primària, on en els principis pedagògics s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promoguin l'autonomia i la reflexió. A més, hi ha continuïtat entre aquesta matèria i el desenvolupament, en l'etapa de primària i en els tres primers cursos d'Educació Secundària Obligatòria, de dues competències clau, vinculades al Perfil competencial de sortida de l'alumnat. Per una banda, la competència emprenedora, estretament relacionada a aquesta matèria, que requereix saber que hi ha diferents contextos i oportunitats per a materialitzar les idees en accions, comprendre l'economia i els diferents plantejaments de planificació i gestió de projectes, i mostrar una actitud emprenedora. Per altra banda, la competència personal, social i d'aprendre a aprendre que suposa adquirir habilitats per fer front a la incertesa i la complexitat, gestionar els conflictes, reflexionar de manera crítica i adoptar decisions, i col·laborar en equip i negociar; per a això és necessari, a més, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, inspirar confiança i sentir empatia, aspectes que defineixen el caràcter emprenedor.

El desenvolupament de les competències específiques es recolza en les competències clau i en els sabers de la matèria, que es troben estructurats en quatre blocs que inclouen els coneixements, destreses i actituds imprescindibles, per aquesta raó s'opta per formular els sabers lligats a una capacitat i en un context en el qual s'han de desenvolupar. El professorat pot desenvolupar un context alternatiu, si ho considera adient.

El primer bloc de sabers es relaciona amb l'escassetat de recursos com a problema bàsic de l'economia, argumentant i debatent sobre les desigualtats i els principis d'interacció social en l'economia, reconeixent els valors de les economies plurals o economia crítica a la societat.

El segon tracta del compromís i sentit ètic en la presa de decisions, com a consumidors responsables, per contribuir al desenvolupament sostenible en un món global, contemplant el comerç just i incorporant els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) al desenvolupament local i global.

El tercer bloc es vincula a les finances per la vida, el coneixement del funcionament del sistema financer i les entitats financeres. A partir de la projecció de necessitats financeres i objectius vitals, s'haurà de portar a terme la planificació financera per dissenyar un pla financer personal i/o familiar en base a la presa de decisions informades, apropiades i ajustades al perfil de risc.

El quart bloc fa referència a les finances públiques, el paper del sistema impositiu en l'eradicació de la pobresa i la reducció de les desigualtats, i afectacions dels impostos en la presa de decisions financeres.

Els criteris d'avaluació establerts per a aquesta matèria van dirigits a conèixer el grau de competència que l'alumnat hagi adquirit, és a dir, l'acompliment a nivell cognitiu, instrumental i actitudinal, a través de la mobilització dels sabers per a la seva aplicació a l'àmbit personal, social i acadèmic, orientats a estudis posteriors i a una futura projecció professional.

Es proposa la concreció curricular d'aquesta matèria des d'una perspectiva teòrico-pràctica aplicant els sabers en l'entorn. D'aquesta manera, els aprenentatges es construeixen en i des de l'acció. L'alumnat prendrà decisions en un ambient flexible i obert que li permeti desplegar les seves aptituds, potenciar les seves destreses i actituds, tot treballant en equip. Aquesta dinàmica de treball genera una cultura creativa i col·laborativa adreçada a crear valor per a la societat.

Competència específica 1

Reconèixer els rols individuals i col·lectius de les persones dintre del sistema econòmic i constituir dinàmiques de participació ciutadana, prenent consciència de la interdependència dels factors econòmics, per valorar les desigualtats en l'accés als recursos i la distribució de la riquesa.

Criteris d'avaluació

1.1. Analitzar les relacions d'interdependència i interconnexió de les decisions dels individus i la societat al sistema econòmic, posant en pràctica habilitats personals i socials de lideratge, cooperació i innovació, tant de manera presencial com virtual, en diferents contextos de treball en equip.

1.2. Identificar desigualtats en l'accés als recursos i la distribució de la riquesa, per contribuir a un món més equitatiu i sostenible, mitjançant mecanismes de participació ciutadana basats en el diàleg, l'equitat, el respecte a la diversitat i la inclusió en la societat.

1.3. Valorar com les decisions econòmiques, tant individuals com col·lectives, afecten la distribució de la riquesa al món i al medi ambient.

Les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodpendència i interconnexió entre actuacions locals i globals, en entorns canviants i diferents, així com la flexibilitat i l'adaptació a les transformacions tecnològiques, legals i de qualsevol tipus es consideren fonamentals per la presa de decisions ètiques i responsables de cada moment. Fruit de de les actuacions individuals i col·lectives en l'activitat econòmica es pot contribuir a una societat més justa i democràtica.

L'alumnat ha de donar respostes coherents als principals temes de debat econòmic i fer-ho aportant una reflexió crítica sobre les causes dels problemes econòmics amb l'entrenament de la capacitat creadora aplicant-la en diferents escenaris per assolir avenços econòmics de valor i amb criteris de sostenibilitat. També ha de conèixer i practicar processos de participació ciutadana per arribar a consensos sobre qüestions econòmiques, mitjançant el diàleg i el respecte a la diversitat, afavorint la intel·ligència col·lectiva necessària per afrontar reptes globals, promovent processos que impliquin a les persones en la transformació social cap a la inclusió, l'equitat i la sostenibilitat. La cultura econòmica implica reconèixer l'individu en el seu paper de consumidor, productor, treballador, inversor o estalviador, i ciutadà responsable en una societat democràtica. Aquesta matèria permet millorar les desigualtats econòmiques i socials, i empodera l'alumnat per prendre decisions de consum, estalvi, laborals i contractuals en situacions presents i futures. En aquest sentit, és indispensable reconèixer per una banda els trets característics i qualitats personals pròpies i dels altres, i per altra banda el desenvolupament de les habilitats socials com l'empatia, l'assertivitat, la negociació, el lideratge i el respecte cap als interessos, les eleccions i les idees dels altres. També és substancial el coneixement i ús d'habilitats de comunicació, ja que facilita una visió compartida, la creació d'un bon clima de treball i la construcció de vincles de cooperació que reverteixin en el creixement personal i col·lectiu, i intensifiquen valors de respecte, tolerància i equitat.

Competència específica 2

Integrar i promoure pràctiques econòmiques basades en valors humans, solidaris i sostenibles, amb consciència ciutadana, per contribuir a una societat més equitativa, justa i sostenible en un món global i divers.

Criteris d'avaluació

2.1. Analitzar experiències, en l'àmbit local i global, desenvolupades en el marc de les economies plurals (economia feminista, economia ecològica, economia circular, entre d'altres), i aprofundir entorn de propostes innovadores.

2.2. Reconèixer valors alternatius com el de la vida per sobre del diner, la cooperació per sobre de la competència, la responsabilitat social de les pròpies accions i la regulació responsable per part dels governs.

2.3. Valorar els drets econòmics i socials com a ciutadans, i implicar-se activament en els reptes relacionats amb el consum ètic i responsable.

Un dels reptes fonamentals del segle XXI és assegurar la prosperitat per a tothom des de la sostenibilitat, que incorpora, entre altres objectius, la lluita contra la pobresa extrema i la desigualtat, la protecció de l'entorn natural i la reversió del canvi climàtic.

Conèixer i comprendre l'entorn i la societat des d'un enfocament econòmic és fonamental. Resulta imprescindible dotar les persones dels coneixements econòmics bàsics perquè, amb sentit crític i des d'una visió activa, promoguin i desenvolupin actuacions relacionades amb el desenvolupament sostenible, que donin resposta a aquests reptes tant en l'àmbit local com global, per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible. En aquest context, cal conèixer les diferents visions de l'economia i ampliar la mirada cap a una economia humana, solidària i sostenible. Aquesta mirada és indispensable per formar una ciutadania conscient dels seus drets econòmics i socials, i de les implicacions de les decisions econòmiques sobre les persones, el medi ambient i la societat.

Es tracta de conèixer i valorar experiències econòmiques que recullin valors alternatius al lliure mercat, emmarcades en el que denominem economies plurals: l'economia feminista, l'economia ecològica o l'economia circular, entre d'altres; així com de proposar-ne d'altres experiències innovadores. És important adquirir un sistema de valors i actuar des de principis ètics. Això implica conèixer i prendre consciència de les diferents realitats humanes, valorar la riquesa i les oportunitats del nostre món i de la nostra societat des d'una actitud proactiva i compromesa amb un estil de vida sostenible i ecosocialment responsable, assumint que cada persona té una responsabilitat i un impacte sobre l'entorn i sobre les persones

Per promoure pràctiques econòmiques equitatives i sostenibles, les persones i les comunitats han de poder involucrar-se en processos d'aprenentatge i participació orientats a la presa de decisions col·lectives com a estratègia envers el bé comú.

Competència específica 3

Analitzar i contrastar informació de diferents fonts i suports, a través de mètodes de recerca, amb rigor i sentit crític, per suggerir mesures econòmiques que millorin l'entorn social i el medi ambient.

Criteris d'avaluació

3.1. Cercar, seleccionar i contrastar informació, amb rigorositat i en fonts fiables, orals, impreses o digitals, sobre temes d'interès i / o actualitat present a l'entorn global i divers, amb criteris ètics.

3.2. Confeccionar una petita recerca d'una situació econòmica de l'entorn proper de l'alumnat.

3.3. Analitzar en grup, amb el suport de mitjans digitals casos de problemes econòmics, valorant críticament la situació econòmica local i global, per proposar solucions en l'àmbit econòmic.

La cerca d'informació, entesa com el conjunt de dades o elements que aporten nous coneixements i permeten solucionar problemes i prendre decisions, és el punt de partida perquè la ciutadania compregui millor el món que ens envolta, per identificar actuacions econòmiques responsables i sostenibles dins d'un món cada cop més global, divers i incert.

En aquest sentit, és essencial contribuir a fer que l'alumnat sigui capaç d'identificar la informació esbiaixada que sovint es poden trobar a les xarxes socials.

Per afavorir l'autonomia en l'accés a la informació cal donar a conèixer les diferents fonts (generals, especialitzades, primàries, secundàries, etc.) a què es pot recórrer, així com els diferents mètodes de cerca, que poden anar des de l'observació directa fins al maneig de diferents suports: orals, impresos o digitals (entrevistes, documents, material audiovisual, etc.). En l'actualitat, es fa imprescindible saber cercar informació, acotar i seleccionar la més rellevant, emmagatzemar-la de forma ordenada i utilitzar-la quan escaigui, analitzant la informació obtinguda, valorant-la amb rigorositat i sentit crític i qüestionant-ne la procedència i fiabilitat.

Competència específica 4

Reconèixer el funcionament bàsic del sistema financer i els instruments de política fiscal del sector públic, coneixent les fonts financeres i aplicant la tria d'aquestes per prendre decisions sobre estalvi i inversió, i per regular l'activitat econòmica amb criteris ètics i de sostenibilitat.

Criteris d'avaluació

4.1. Analitzar les principals fonts financeres i els productes financers més habituals per a l'estalvi i la inversió, per ajudar a la planificació financera, contemplant les finances ètiques, en un món globalitzat.

4.2. Classificar les principals partides d'un pressupost públic, analitzant amb criteris de coherència i equitat la seva organització, distribució i ús, per determinar els efectes que suposa la intervenció del sector públic sobre l'economia.

4.3. Analitzar el deute públic i el dèficit públic valorant les conseqüències del frau fiscal per la societat i la sostenibilitat.

En l'actualitat l'educació financera bàsica a més de donar a conèixer els elements i les regles que expliquen el funcionament bàsic del sistema financer i les conseqüències que es deriven de les decisions financeres, posa a l'abast dels estudiants eines, habilitats i coneixements per prendre decisions financeres informades, apropiades i ajustades al seu perfil de risc, necessitats i expectatives, la qual cosa redunca en una millora de l'estabilitat i confiança en el sistema financer i el creixement econòmic sostenible, projecta uns valors relacionats amb la solidaritat entre persones, la gestió dels recursos i de la desigualtat i la importància de la sostenibilitat.

És responsabilitat de tots els professionals que ens dediquem a l'ensenyament fer néixer ens els estudiants una consciència social fonamentada en la integritat, la solidaritat i l'equitat. És per això que cal fomentar l'adquisició d'una consciència col·lectiva i contraposar-la a actituds individualistes. Per aconseguir-ho cal conèixer els conceptes de corrupció, transparència, els impostos i frau i el paper del sector públic com a regulador de l'activitat econòmica.

Ahora es pretén conscienciar l'alumnat que si volem viure en un país amb valors democràtics és necessària una actitud personal que els defensi. És fonamental que

entengui la responsabilitat que comporta votar i que valori positivament bones pràctiques ciutadanes com la denúncia de comportaments corruptes i defraudadors.

L'ètica ha de ser present en la formació econòmica orientada a la sostenibilitat i al benestar per a tothom.

Competència específica 5

Dissenyar un pla financer personal i/o familiar, aplicant estratègies de planificació i presa de decisions, avaluant la seva coherència i consistència al llarg del temps, per donar resposta a les necessitats vitals presents i futures, i millorar la qualitat de vida.

Criteris d'avaluació

5.1. Conèixer la situació patrimonial i les necessitats financeres actuals, i preveure el moment i la magnitud de les futures (consum i oci, crèdit/finançament, estalvi i inversió i les assegurances com a mitjà de cobertura de riscos), en funció dels objectius personals i / o familiars; i estimar-ne el valor econòmic.

5.2. Utilitzar, amb iniciativa, estratègies de planificació i presa de decisions en la creació d'un pla financer personal i/o familiar que cobreixi les necessitats identificades i faciliti la consecució dels objectius establerts.

5.3. Analitzar l'elaboració, viabilitat i sostenibilitat del pla financer dissenyat, i millorar-lo en funció de la valoració realitzada, reflexionant sobre la importància de planificar les finances personals i familiars per contribuir al desenvolupament personal. En el món incert, canviant i complex en què vivim és necessari planificar les nostres finances per cobrir les necessitats personals i familiars, d'alimentació, vestimenta, transport, educació, cultura i oci; decidir els objectius personals i / o familiars de futur; i estar preparats per solucionar possibles imprevistos que suposin una despesa.

L'objectiu de la planificació financera personal i /o familiar és preveure les accions necessàries per aconseguir els objectius marcats a mitjà i llarg termini. La seva finalitat és contribuir a una vida més sostenible i de qualitat. Durant l'elaboració, cal assegurar que aquesta planificació financera sigui viable i coherent en el temps, i que els objectius establerts siguin quantificables i realistes.

A tal efecte, cal determinar la situació patrimonial, marcar uns objectius realistes i identificar les necessitats de consum, oci, finançament, estalvi i inversió. Dissenyar un pla d'acció implica prendre decisions financeres adequades per satisfer, de manera autònoma, les necessitats identificades a partir dels objectius marcats. Disposar d'un fons d'emergència o contractar assegurances són dos mitjans a tenir en compte per a cobrir riscos o eventualitats.

A més, en contextos canviants, és imprescindible revisar de forma regular aquest pla i reajustar-lo a les circumstàncies, aplicant un procés continu d'anàlisi i validació. Els aprenentatges validats permeten reduir la incertesa i gestionar el risc de la planificació financera al llarg del temps per contribuir a la qualitat de vida de les persones.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació als contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

A. L'economia més enllà dels diners

- Relació entre l'escassetat de recursos i les necessitats com a problema bàsic de l'economia, argumentant i debatent sobre els principis d'interacció social en l'economia.
- Reconeixement de pràctiques i propostes de les economies plurals o economia crítica (economia ecològica, economia feminista, economia circular...), a la societat.
- Valoració de les reivindicacions de l'economia feminista i les seves implicacions per a la igualtat de les dones: l'economia de les cures i el treball reproductiu.
- Justificació de la necessitat de l'economia col·laborativa i l'economia social i solidària (cooperatives), amb la perspectiva de la sostenibilitat.
- Integració dels drets i deures econòmics i socials per a una ciutadania activa.
- Proposta d'actuacions econòmiques, locals i globals, que millorin l'entorn social i mediambiental.
- Ús d'estratègies de recerca, selecció i gestió d'informació, procedent de diverses fonts, per a informar la presa de decisions econòmiques.
- Demostració d'una comunicació eficaç per argumentar i opinar amb criteri sobre aspectes econòmics.
- Presa de decisions econòmiques en un context d'innovació com a font de transformació social: algorismes, criptomonedes, *blockchain*...

B. Ètica i responsabilitat en economia

- Desenvolupament de compromís i sentit ètic com a consumidors responsables, per contribuir al desenvolupament sostenible.
- Anàlisi crítica de la influència de la publicitat en la presa de decisions de consum.
- Integració dels drets i deures com a consumidors en un món global.
- Distinció entre necessitats i desitjos, en la planificació financera.
- Valoració del comerç just i el consum ètic en un context de lliure comerç.
- Incorporació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) al desenvolupament local i global.
- Anàlisi crítica de la informació, les dades i les seves fonts, i detecció de notícies falses, per a la presa de decisions econòmiques ètiques i responsables.
- Coneixement i ús de processos de participació ciutadana en la presa de decisions econòmiques pel bé comú.
- Coneixement i valoració de mesures de transparència, bon govern i rendició de comptes, com a ciutadans actius i compromesos.

C. Finances per la vida

- Valoració dels avantatges i inconvenients de l'endeutament, en la planificació financera.
- Coneixement de les fonts de finançament: préstecs personals i hipotecaris, crèdits, descobert i la reunificació de deutes.
- Coneixement dels principals productes d'estalvi i inversió, en la planificació financera. La rendibilitat. Perfils de risc. La diversificació. Renda Fixa (bons) i Renda Variable (accions).
- Valoració del paper de les assegurances com a mecanisme de gestió del risc, en la planificació financera.
- Càlcul d'interessos. L'interès compost. La TAE. TIN versus TAE.
- Projecció de necessitats i objectius per planificar la presa de decisions financeres al llarg de la vida.

- Disseny d'un pla financer, a partir de la projecció de necessitats financeres vitals. El pressupost personal o familiar, ingressos i despeses. La importància del fons d'emergència.

D. Finances públiques

- Coneixement del funcionament del sistema financer i les entitats financeres, i valoració del seu paper en l'activitat econòmica i en la presa de decisions financeres.
- Valoració de les finances ètiques i socials, el mecenatge i el crowdfunding com a fonts de finançament i captació de recursos financers.
- Valoració del paper del sistema impositiu en l'erradicació de la pobresa i la reducció de les desigualtats, i afectacions dels impostos en la presa de decisions financeres.
- Anàlisi crítica del frau fiscal i les seves conseqüències en termes d'equitat i sostenibilitat.

Economia i Emprenedoria

L'economia està present en tots els aspectes de la vida, d'aquí la importància que l'alumnat adquireixi coneixements econòmics i financers que li permetin estar informat per prendre decisions i realitzar una adequada gestió dels recursos individuals i col·lectius, contribuint així a la millora en la seva qualitat de vida i el benestar social.

En l'actualitat, l'economia i les finances, a més de donar a conèixer els elements i les regles que expliquen els esdeveniments econòmics i les conseqüències que es deriven de les decisions financeres, projecten uns valors relacionats amb la solidaritat entre persones, la gestió dels recursos i de la desigualtat i la importància de la sostenibilitat, entre d'altres. En aquest sentit, pren importància el paper de l'emprenedoria com a iniciativa que anima a buscar oportunitats i idees que contribueixin a satisfer les necessitats detectades en l'entorn, desenvolupant estratègies per dur aquestes idees a l'acció. Un emprenedor genera valor per als altres, innova i millora el benestar personal, social i cultural.

La matèria Economia i Emprenedoria de l'ESO té una triple finalitat:

En primer lloc, promoure l'esperit emprenedor, que ha de cristal·litzar en una cultura d'emprenedoria personal, social i empresarial més innovadora. Per a això, cal que l'alumnat faci una anàlisi precisa de si mateix i, a partir d'aquest autoconeixement, adquireixi formació, desenvolupi les habilitats personals i socials, així com les estratègies necessàries per afrontar reptes, gestionar la incertesa i prendre decisions adequades per portar el projecte emprenedor a la realitat.

En segon lloc, contribuir a fer que l'alumnat compregui que l'emprenedor ha d'obrir-se camí en un context global on els elements s'interrelacionen. Això requereix explorar l'entorn, analitzant des d'una perspectiva econòmica els diferents àmbits social, cultural, artístic i empresarial-, per identificar necessitats i oportunitats que puguin sorgir, seleccionar els recursos humans, materials, immaterials i digitals necessaris, i aplicar-los a la implementació d'un projecte personal o professional amb una visió emprenedora.

En tercer lloc, aconseguir que l'alumnat transfereixi els aprenentatges a la pràctica desenvolupant un projecte emprenedor que abasti tot el procés, des de la ideació fins a l'elaboració del prototip final, i la presentació d'aquest en l'entorn, entenent que el prototip pot ser qualsevol resultat -un bé o un servei- que suposi una solució innovadora i de valor per al repte triat.

Aquesta matèria es desenvolupa a partir d'aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per a l'alumnat, proporcionant sabers específics i tècnics per examinar, de manera crítica, la societat en què vivim, posant en primer pla la importància d'estimular el seu esperit emprenedor, els seus coneixements econòmics i financers i un mètode de treball creatiu, i basat en la validació constant. Així mateix, permet materialitzar idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a les necessitats de l'entorn des d'una visió creativa, informada i de servei als altres. També contribueix a potenciar les habilitats de comunicació per explicar i transferir les solucions a contextos reals i fomentar el treball solidari i col·laboratiu.

Hi ha una vinculació directa amb l'etapa de primària, on en els principis pedagògics s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promoguin l'autonomia i la reflexió. A més, hi ha continuïtat entre aquesta matèria i el desenvolupament, en l'etapa de primària i en els tres primers cursos d'Educació Secundària Obligatòria, de dues competències clau, vinculades al

Perfil competencial de sortida de l'alumnat. Per una banda, la competència emprenedora, estretament relacionada a aquesta matèria, que requereix saber que hi ha diferents contextos i oportunitats per a materialitzar les idees en accions, comprendre l'economia i els diferents plantejaments de planificació i gestió de projectes, i mostrar una actitud emprenedora. Per altra banda, la competència personal, social i d'aprendre a aprendre que suposa adquirir habilitats per fer front a la incertesa i la complexitat, gestionar els conflictes, reflexionar de manera crítica i adoptar decisions, i col·laborar en equip i negociar; per a això és necessari, a més, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, inspirar confiança i sentir empatia, aspectes que defineixen el caràcter emprenedor. Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

El desenvolupament de les competències específiques es recolza en les competències clau i en els sabers de la matèria, que es troben estructurats en quatre blocs que inclouen els coneixements, destreses i actituds imprescindibles, per aquesta raó s'opta per formular els sabers lligats a una capacitat i en un context en el qual s'han de desenvolupar. El professorat pot desenvolupar un context alternatiu, si ho considera adient.

Al primer bloc de sabers es relaciona amb l'anàlisi i desenvolupament del perfil emprenedor posant l'accent en el coneixement d'un mateix, el desenvolupament d'habilitats personals i estratègies de gestió per fer front a contextos canviants i incerts en què emprendre.

Al segon es tracta de l'anàlisi dels diferents entorns -econòmic, empresarial, social, cultural i artístic- així com del desenvolupament d'estratègies d'exploració dels mateixos que permetin a l'alumnat identificar necessitats i buscar oportunitats que en sorgeixin, fent-los conscients que l'entorn condicionarà la realització dels seus projectes personals i professionals.

El tercer es vincula a la captació i gestió de recursos humans, materials, immaterials i digitals com a elements necessaris perquè un projecte emprenedor es porti a la realitat. D'aquesta manera, s'aborden qüestions com fonts de finançament i recursos financers, formació i funcionament d'equips de treball.

El quart i últim bloc està associat a conèixer el mètode de realització d'un projecte emprenedor des de la fase d'ideació fins a l'execució i validació del prototip final. En aquest procés es familiaritzarà a l'alumnat amb metodologies actives a utilitzar en la ideació i el prototipat.

La matèria Economia i Emprenedoria està plantejada com a matèria d'opció en quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria, i vol garantir, des de l'ensenyament obligatori, dos objectius:

En primer lloc, que l'alumnat compti amb una educació econòmica i financera per desenvolupar-se i assumir riscos de manera responsable en la seva vida quotidiana i pugui gestionar i portar a l'acció de manera viable projectes vitals, professionals i empresarials, si així ho desitja.

En segon lloc, que l'alumnat busqui solucions innovadores i sostenibles per afrontar els reptes proposats, a través d'estratègies de gestió del coneixement, de l'autoconeixement i de la col·laboració amb els altres.

Els criteris d'avaluació establerts per a aquesta matèria van dirigits a conèixer el grau de competència que l'alumnat hagi adquirit, és a dir, l'acompliment a nivell cognitiu, instrumental i actitudinal, a través de la mobilització dels sabers per a la seva aplicació a l'àmbit personal, social i acadèmic, orientats a una futura projecció professional.

Es proposa la concreció curricular d'aquesta matèria des d'una perspectiva teòrico-pràctica aplicant els sabers al desenvolupament d'un projecte emprenedor en cadascuna de les seves fases. D'aquesta manera, els aprenentatges es construeixen en i des de l'acció. L'alumnat idearà, gestionarà recursos, desenvoluparà prototips, participarà en la validació iterativa dels mateixos, els comunicarà per explicar i transferir les solucions a contextos reals i prendrà decisions en un ambient flexible i obert que li permeti desplegar les seves aptituds, potenciar les seves destreses i actituds emprenedores, tot treballant en equip. Aquesta dinàmica de treball genera una cultura creativa i col·laborativa adreçada a crear valor per a la societat.

Competència específica 1.

Analitzar i valorar aptituds, reconeixent les fortaleces i debilitats pròpies i dels altres, gestionant de forma eficaç les emocions i destreses necessàries per promoure una actitud vital emprenedora davant entorns incerts, canviants i globalitzats, amb la creació d'un projecte personal que generi valor pels altres.

Criteris d'avaluació

1.1. Crear un projecte personal original i generador de valor per als altres amb una projecció emprenedora, partint de la valoració crítica sobre les pròpies aptituds i adaptant-se a entorns complexos i globals.

1.2. Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada de les fortaleces i debilitats personals, socials, acadèmiques i professionals, així com la iniciativa i creativitat pròpia i dels altres.

1.3. Gestionar de forma eficaç les emocions i destreses personals, desenvolupant actituds creatives i innovadores.

L'autoconeixement permet a la persona indagar en les seves aspiracions, necessitats i desitjos personals, descobrir-ne les aptituds, distingir-ne les intel·ligències i, així,

reflexionar sobre les seves fortaleses i debilitats i aprendre a valorar-les com a font de creixement personal. També implica reconèixer i gestionar emocions per adaptar-se a contextos canviants i globalitzats i a situacions incertes que puguin generar un conflicte cognitiu i emocional, amb l'objectiu de posar en marxa i dur a terme el projecte personal amb una proposta de valor única, que garanteixi noves oportunitats en tots els àmbits i situacions de la vida (personals, socials, acadèmiques i professionals).

És important fer front al projecte amb una actitud emprenedora, resolutiva, innovadora i creativa que permeti l'adaptació a diferents entorns i comprendre la importància de desenvolupar l'hàbit d'actuar amb creativitat, tant individualment com col·lectivament, mitjançant l'entrenament de la capacitat creadora aplicant-la en diferents escenaris per assolir avenços personals, socials, culturals, artístics i econòmics de valor.

Competència específica 2.

Col·laborar eficaçment amb altres persones i constituir dinàmiques de treball en diferents contextos, utilitzant estratègies de conformació d'equips des del diàleg, l'equitat, el respecte a la diversitat i la inclusió per desenvolupar idees emprenedores.

Criteris d'avaluació

2.1. Posar en pràctica habilitats socials, de comunicació oberta, motivació, lideratge i de cooperació i innovació tant de manera presencial com a distància en diferents contextos de treball en equip per desenvolupar idees emprenedores.

2.2. Conformar equips de treball mixtes basats en el diàleg, l'equitat, el respecte a la diversitat i la inclusió, partint de la identificació dels recursos humans necessaris i visualitzant les metes comunes per desenvolupar idees emprenedores.

2.3. Valorar i respectar les aportacions dels altres en els treballs de grup i acceptar les decisions preses de forma col·lectiva per desenvolupar idees emprenedores. Reconèixer i valorar trets característics i qualitats personals pròpies i dels altres és indispensable per afrontar amb èxit un projecte. Una identificació correcta de les potencialitats de les persones permet la constitució d'un equip de treball equilibrat, eficaç, cooperatiu, motivat i responsable, que compensi les debilitats dels uns i potenciï les fortaleses dels altres, adequant-se així a les necessitats del projecte que es pretén abordar. Cal la posada en marxa de diferents estratègies per constituir els equips de treball, definint objectius, normes, rols i responsabilitats de manera equitativa i afavorint la diversitat entre els seus integrants. Així s'aconsegueixen equips multidimensionals, inclusivament, capaços de generar, mitjançant el diàleg, una intel·ligència col·lectiva que els permeti funcionar amb autonomia i contribuir a la innovació.

Un desenvolupament i ús correcte de les habilitats socials com l'empatia, l'assertivitat, la negociació, el lideratge i el respecte cap als interessos, les eleccions i les idees dels altres, així com el coneixement i l'ús d'habilitats de comunicació, facilita una visió compartida entre els membres de l'equip, la creació d'un bon clima de treball i la construcció de vincles de cooperació que reverteixen en el creixement personal i col·lectiu i intensifiquin valors de respecte, tolerància i equitat.

Competència específica 3.

Promoure actuacions locals i globals compromeses amb la societat i l'entorn, amb visió creativa, emprenedora i compromesa per contribuir al desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació

3.1. Proposar actuacions locals i globals de cura de l'entorn natural, social, cultural i artístic, amb visió creativa i emprenedora.

3.2. Gestionar problemes vinculats a l'entorn, proposant solucions sostenibles mitjançant projectes individuals i / o col·lectius que es tradueixin en una millora col·lectiva.

3.3. Afrontar els reptes relacionats amb el desenvolupament sostenible, amb compromís i actitud de servei als altres, incentivant una ètica ecològica. Un dels reptes fonamentals del segle XXI és assegurar la prosperitat per a tothom des de la sostenibilitat, que incorpora, entre altres objectius, la lluita contra la pobresa extrema i la desigualtat, la protecció de l'entorn natural i la reversió del canvi climàtic.

Resulta imprescindible dotar les persones de les eines necessàries perquè, amb iniciativa i des d'una visió emprenedora, busquin, promoguin i desenvolupin eficaçment solucions creatives i innovadores a problemes i necessitats del seu entorn proper relacionats amb el desenvolupament sostenible, que donin resposta a aquests reptes a nivell local que podrien traslladar-se a contextos més amplis, fins i tot globals, que ajudin a preservar i tenir cura de l'entorn natural, social, cultural i artístic.

Competència específica 4.

Analitzar i contrastar informació de diferents fonts i suports, a través de mètodes de recerca, amb rigor i sentit crític, per detectar necessitats i oportunitats en un món global i divers.

Criteris d'avaluació

4.1. Cercar, seleccionar i contrastar informació, amb rigorositat i en fonts fiables, orals, impreses o digitals, sobre temes d'interès i / o actualitat present a l'entorn global i divers, amb criteris ètics.

4.2. Identificar, amb sentit crític, necessitats i oportunitats presents en l'àmbit personal, social, cultural, artístic i econòmic.

4.3. Utilitzar, de manera autònoma, mètodes d'obtenció d'informació, organització, emmagatzematge i recuperació de la mateixa, valorant críticament i respectant la propietat intel·lectual dels continguts que reutilitza.

La cerca d'informació, entesa com el conjunt de dades o elements que aporten nous coneixements i permeten solucionar problemes i prendre decisions, és el punt de partida perquè una persona emprenedora compregui millor el món que l'envolta, i pugui identificar i detectar necessitats i oportunitats en l'àmbit personal, social, cultural, artístic i econòmic dins d'un món cada cop més global, divers i incert.

Per afavorir l'autonomia en l'accés a la informació cal donar a conèixer les diferents fonts (generals, especialitzades, primàries, secundàries, etc.) a què es pot recórrer, així com els diferents mètodes de cerca, que poden anar des de l'observació directa fins al maneig de diferents suports: orals, impresos o digitals (entrevistes, documents, material audiovisual, etc.). En l'actualitat, es fa imprescindible saber cercar informació, acotar i seleccionar la més rellevant, emmagatzemar-la de forma ordenada i utilitzar-la

quan escaigui, analitzant la informació obtinguda, valorant-la amb rigorositat i sentit crític i qüestionant-ne la procedència i fiabilitat.

Competència específica 5.

Dissenyar solucions emprenedores, creatives i sostenibles, utilitzant metodologies àgils i actives d'ideació amb sentit ètic i solidari, per donar resposta sostenible a les necessitats i demandes de la societat.

Criteris d'avaluació

5.1. Idear solucions emprenedores originals, viables i sostenibles que satisfacin les necessitats i aprofitin les oportunitats identificades.

5.2. Aplicar les metodologies àgils en els procés individual i col·lectiu d'ideació de solucions emprenedores.

5.3. Avaluar l'impacte que aquestes solucions emprenedores puguin generar en l'entorn personal, social, cultural i econòmic, amb sentit ètic i solidari.

Els reptes actuals són un desafiament que necessita persones capaces de pensar d'una altra manera, creant i madurant, amb sentit ètic i solidari, idees i solucions creatives i originals que donin resposta a les demandes de la societat de manera que aquestes respostes siguin sostenibles, i atenguin, no només les necessitats immediates, sinó també les que puguin sorgir a mitjà i llarg termini. Per aconseguir això, és fonamental entrenar la generació d'idees i sotmetre-les a processos de validació mitjançant l'ús de metodologies actives, tant individuals com d'equip, i altres tècniques de foment de la creativitat que permetin adquirir l'hàbit de cercar solucions originals i innovadores a nivell personal, humanístic, cultural, artístic, social, científic i tecnològic.

Aquest procés de cerca de respostes als desafiaments actuals està inevitablement lligat als valors socials i personals. Per això és important reflexionar sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible i adquirir un sistema de valors i actuar des de principis ètics. Això implica conèixer i prendre consciència de les diferents realitats humanes, valorar la riquesa i les oportunitats del nostre món i de la nostra societat des d'una actitud proactiva i compromesa amb la seva cura i protecció amb una mirada constructiva, assumint que cada persona té una responsabilitat i un impacte sobre l'entorn i sobre les persones.

Competència específica 6.

Seleccionar els recursos disponibles durant el procés de desenvolupament de la idea o solució creativa, coneixent els mitjans de producció i les fonts financeres, aplicant estratègies de tria dels mateixos per posar en marxa el projecte.

6.1. Elaborar un projecte viable que porti a la realitat la solució emprenedora.

6.2. Utilitzar, amb eficàcia i autonomia, estratègies de captació i gestió dels recursos materials, immaterials, humans i digitals necessaris per desenvolupar el projecte, valorant la importància d'aconseguir una adequada optimització d'aquests i contemplar la perspectiva de gènere.

6.3. Reunir, analitzar i seleccionar els recursos disponibles, planificant amb coherència la seva organització, distribució i ús.

Dins del procés emprenedor que comporta transformar les idees en prototips de valor és obligat contemplar una fase dirigida a aconseguir i gestionar els recursos humans, materials, immaterials i digitals disponibles, reunint i seleccionant aquells que de manera ètica, eficient i sostenible puguin fer realitat una idea o solució emprenedora. Aquesta perspectiva de considerar la mobilització i optimització dels recursos com a part del pla d'acció requereix, a més, fer-ho des de plantejaments ètics i sostenibles oferint així un model de bones pràctiques que impacti positivament a l'entorn cap al qual va dirigida la idea. L'ètica és present des dels moments inicials del procés creador en les iniciatives que s'emprenen, orientades a la sostenibilitat i al benestar per a tothom.

De la mateixa manera, impregna també la protecció de les idees i solucions, cosa que requereix un coneixement específic per garantir el respecte a les creacions dels altres i els drets sobre les idees i solucions pròpies.

D'altra banda, engegar una idea viable suposa assumir el repte amb responsabilitat i que l'emprenedor i els equips posseeixin una sèrie de coneixements econòmics, financers, legals i tècnics entesos també com a recursos propis adquirits a través de la formació, que els orientin en la recerca de finançament, i l'ús d'eines digitals que donin difusió i projecció a les idees i solucions en el procés de realització.

Competència específica 7.

Comunicar-se de manera efectiva i respectuosa, amb l'ús d'estratègies comunicatives diverses, tenint en compte el context i la situació per presentar, exposar i validar una idea o solució emprenedora.

Criteris d'avaluació

7.1. Seleccionar les estratègies de comunicació efectiva que s'adeqüin als contextos i als objectius concrets de cada situació comunicativa.

7.2. Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i solucions per a avaluar-les i validar-les al llarg del procés de desenvolupament del projecte.

7.3. Valorar la importància d'una comunicació respectuosa que tingui en compte les diferències lingüístiques, socials i culturals.

El món global i complex en què vivim exigeix formació per millorar la competència comunicativa de les persones. És important entendre que les estratègies de comunicació són elements que prenen especial importància perquè una persona emprenedora interactuï amb altres de manera efectiva i positiva. Compartir els coneixements i les experiències amb els altres permet idear solucions contrastades i innovadores, motivar, convèncer, prendre decisions i generar oportunitats. En aquest sentit, la utilització d'estratègies de comunicació facilita la tasca d'explicar una idea original transmetent, amb claredat i rapidesa, els seus punts forts i febles. Així mateix, permet que els equips comparteixin les idees creatives generades, es validin o es descartin amb rapidesa i es prenguin decisions sobre les solucions que finalment s'escullen per afrontar els reptes proposats.

D'altra banda, cal que les persones adquireixin les eines per exposar i presentar a l'entorn, de manera clara i atractiva, la idea o solució que es desenvoluparà al projecte emprenedor, a fi de reunir els recursos necessaris per portar-la a terme o per difondre-la.

Competència específica 8.

Valorar críticament els aspectes bàsics de l'economia i les finances en relació amb el problema de l'escassetat i la necessitat de triar, així com la interacció entre els agents econòmics, de manera eficaç, equitativa i sostenible per afrontar els reptes plantejats.

Criteris d'avaluació

8.1. Relacionar els coneixements bàsics sobre economia i finances amb els recursos necessaris per al desenvolupament de la idea o solució emprenedora proposada.

8.2. Analitzar informació econòmica i financera diversa, i aplicar-la amb coherència a resoldre reptes econòmics concrets, amb criteris ètics.

8.3. Afrontar els reptes plantejats de manera eficaç, equitativa i sostenible, en diferents contextos i situacions, reals o simulades, transferint els coneixements econòmics i financers necessaris.

Actualment, conèixer i comprendre des d'un enfocament econòmic l'entorn i la societat és fonamental. En aquests contextos és on sorgeixen les necessitats i oportunitats a què cal atendre oferint solucions realistes, eficaces i sostenibles que donin resposta als nous reptes que es plantegen.

Cal abordar quatre elements. El primer fa referència al "problema econòmic" que condiciona la presa de decisions de les persones en funció del grau d'escassetat percebut per cobrir les necessitats individuals i col·lectives. D'això se'n deriva la importància de saber interpretar indicadors i aprendre a trobar tendències als mercats i a la pròpia societat des d'un punt de vista econòmic. El segon fa referència a la necessitat d'adquirir una educació financera que aporti els coneixements necessaris per guiar les decisions personals de manera responsable i ajudi en l'obtenció de recursos per emprendre. El tercer és relatiu a l'anàlisi de l'entorn econòmic i social des d'un punt de vista tant macroeconòmic com microeconòmic. Aquesta comprensió és el punt de partida per detectar necessitats no cobertes i generar idees innovadores que donin solució als reptes actuals, de manera eficaç, equitativa i sostenible. I, finalment, la posada en marxa d'un projecte emprenedor implica situar-lo dins del seu context econòmic que, en gran part, en determinarà la viabilitat, per preveure si l'entorn i el sector objecte de la iniciativa emprenedora concreta és favorable.

Competència específica 9.

Dissenyar prototips innovadors, aplicant estratègies de planificació, gestió i presa de decisions, de manera cooperativa i autònoma per resoldre els reptes proposats i reflexionar sobre el procés i el resultat obtingut.

Criteris d'avaluació

9.1. Crear prototips innovadors que generin valor social i que donin resposta als reptes.

9.2. Utilitzar, amb iniciativa, estratègies de planificació, gestió i presa de decisions en la creació de prototips que facilitin la consecució dels objectius establerts.

9.3. Reflexionar, per aprendre, tant sobre el procés com sobre el resultat obtingut. En un context de canvi permanent cal reduir la incertesa per poder aportar idees i solucions de valor que afrontin els reptes proposats. En els processos creatius d'ideació es plantegen hipòtesis de solució que cal transformar, de manera àgil, en aprenentatges validats. Per això es recorre a la construcció de prototips com a

representació tangible de la solució o de la part de la solució que volem validar. Es construeix per pensar. Es confeccionen prototips per mostrar a l'usuari una possible solució i contrastar-la. El prototip permet que els equips emprenedors i l'usuari construeixin conjuntament la solució i l'actualitzin, en un context d'incertesa.

Després de l'elecció del prototip que recull la solució innovadora, es gestiona i executa el projecte emprenedor, per a això cal conèixer i saber triar les estratègies de gestió dels recursos, el model organitzatiu o de negoci, el pla d'execució, així com les tècniques i eines de prototipat. Cal prendre decisions adequades per dur a terme el projecte de manera viable i sostenible, considerant que allò vertaderament important és l'aprenentatge validat.

Competència específica 10.

Analitzar la viabilitat i sostenibilitat dels prototips creats, avaluant les fases del procés d'elaboració, de manera crítica i ètica, considerant l'experiència com una oportunitat per a la millora d'aquests, i per a l'aprenentatge.

Criteris d'avaluació

10.1. Millorar amb autonomia els prototips creats en funció de la valoració realitzada sobre l'elaboració dels mateixos i la seva viabilitat i sostenibilitat.

10.2. Analitzar de manera crítica i ètica la viabilitat i sostenibilitat dels prototips creats posant en relació la seva aplicació i adequació amb els resultats esperats.

10.3. Valorar la contribució del procés d'elaboració del prototip en l'aprenentatge i desenvolupament personal i col·lectiu.

L'objecte d'un projecte emprenedor és la solució innovadora convertida en un prototip final, en un bé o servei que s'utilitza a l'entorn on va dirigit. El món incert i global en què aquest prototip s'implementa obliga a estar preparat per actualitzar-lo.

Conèixer metodologies, tècniques i eines per avaluar i testar prototips ja generats és fonamental per al desenvolupament del prototip final de forma iterativa i incremental, perquè es puguin comprovar els aprenentatges experimentats i validats i oferir solucions òptimes en entorns canviants. En un projecte innovador s'aprèn mitjançant un procés continu de validació. En fases inicials d'ideació del projecte caldrà recórrer a la investigació no experimental; en canvi, un cop generat el prototip final i exposat a l'entorn, es procedeix a la investigació experimental, per seguir dins del full de ruta del projecte i oferir una solució actualitzada que aporti valor de manera contínua al nostre entorn. Els aprenentatges validats permeten reduir la incertesa i gestionar el risc de la innovació creativa en entorns inestables.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els

coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

A. El Perfil competencial de l'emprenedor, iniciativa i creativitat

- Anàlisi de les característiques del perfil emprenedor a la societat d'avui i demà. Desenvolupament de la pròpia marca personal en la societat digital.
- Valoració de les aportacions de les principals dones emprenedores al món.
- Utilització d'estratègies d'ideació i foment de la creativitat per a la creació d'idees innovadores a l'aula.
- Identificació i ús d'estratègies de gestió de la incertesa i de presa de decisions en contextos canviants, en la resolució de problemes investigables.
- Creació del portfoli i la carpeta d'aprenentatge com a estratègies d'aprenentatge personal, en recerques experimentals o estudis observacionals formulats a l'aula.
- Desenvolupament de motivació i lideratge com a elements de la iniciativa emprenedora.
- Demostració d'una comunicació eficaç per argumentar i opinar amb criteri en aspectes d'emprenedoria, en la relació entre les persones tant a l'escola com fora d'ella.

B. L'entorn com a font d'idees i oportunitats

- Relació entre l'escassetat de recursos i les necessitats com a problema bàsic de l'economia per prendre decisions per part dels agents econòmics en el flux circular de la renda. Argumentació i debat sobre els principis d'interacció social des d'una visió econòmica: comerç, benestar i desigualtats; el mercat; eficiència i equitat.
- Anàlisi del funcionament dels mercats en l'entorn local i global com a font d'oportunitats. Coneixement i valoració del funcionament del sector financer en l'activitat econòmica. Reconeixement de la indústria 4.0 en el context de l'activitat econòmica.
- Relació entre la petjada ecològica i l'economia circular, i justificació de la necessitat de l'economia col·laborativa i l'economia social i solidària amb la perspectiva de la sostenibilitat.
- Valoració del comerç just i el consum ètic en un context de lliure comerç. Argumentació sobre la responsabilitat social de l'empresa com a generadora de valor per a la societat. Incorporació dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) al desenvolupament local i global.
- Identificació de sectors productius i agents de l'entorn cultural i artístic per a la creació de projectes culturals emprenedors.
- Ús d'estratègies de recerca, selecció i gestió d'informació procedent de fonts diverses de l'entorn econòmic, empresarial, social, cultural i artístic, per a informar la presa de decisions emprenedores.
- Elecció del repte emprenedor de l'entorn amb criteris de viabilitat i generació de valor. Presa de decisions empresarials en un context d'innovació com a font de transformació social.

C. Recursos per a dur a terme un projecte emprenedor

- Reconeixement del paper de l'empresa com organització generadora de valor per a la societat.
- Organització i gestió dels recursos humans, materials i financers de les entitats empenedores. El paper de les dones empenedores.
- Valoració de les finances ètiques, el mecenatge i el *crowdfunding* com a fonts de finançament i captació de recursos financers a les entitats.
- Utilització d'estratègies de formació i funcionament d'equips de treball: comunicació, negociació, gestió i resolució de conflictes, i presa de decisions, valorant la diversitat, el lideratge compartit, els rols canviants, l'autoavaluació constant i la construcció de vincles, en la relació entre les persones.
- Control i gestió de les finances de l'emprenedor -diners, ingressos i despeses, endeutament, risc financer i assegurances- per a l'equilibri financer del projecte.

D. Realització del projecte emprenedor

- Identificació de reptes com a objectiu per desenvolupar un projecte emprenedor.
- Planificació, gestió i execució d'un projecte emprenedor –del repte al prototip- a través de metodologies àgils. Aplicació de tècniques i eines de prototipat ràpid aplicades a béns, serveis i aplicacions web o mòbils, en la resolució de problemes investigables proposats al centre educatiu.
- Anàlisi de la competència com a pas necessari en el desenvolupament del projecte. (en el desenvolupament de processos creatius)
- Presentació i difusió del prototip a la societat.
- Validació i testat dels prototips i avaluació del seu impacte sobre l'entorn.
- Valoració dels drets de propietat intel·lectual sobre el prototip. Reconeixement de les decisions, drets i obligacions de l'usuari com a consumidor i destinatari final del prototip, en el procés creatiu.

Educació en valors cívics i ètics

L'educació en valors cívics i ètics constitueix un requisit necessari tant per a l'exercici crític, actiu i responsable de la ciutadania, com per al desenvolupament de l'autonomia moral i la personalitat de l'alumnat. No hi ha dubte que aquests dos propòsits es troben relacionats entre ells, donat que no és possible un exercici actiu i responsable de la ciutadania democràtica sense un compromís ètic personal, lliure i fonamentat, amb determinats principis i valors. D'aquí la necessitat que tota educació cívica o en valors estigui impregnada d'aquest exercici reflexiu i crític sobre la moral individual i col·lectiva que representa l'ètica filosòfica.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius, la formació en valors cívics i ètics implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors que permeten a l'alumnat prendre consciència de la seva identitat personal i cultural, afrontar qüestions ètiques fonamentals, i adoptar una actitud conseqüent amb el caràcter interconnectat i ecodependent de la seva vida en relació a l'entorn; tot això amb l'objectiu de poder apreciar i aplicar amb autonomia de criteri aquelles normes i valors que regeixen la convivència en una societat lliure, plural, justa i pacífica.

L'alumnat, en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, ha d'aprendre a ser competent per viure i conviure d'acord amb els valors propis d'una societat democràtica, plural i diversa. Ser competent en aquesta matèria significa poder detectar situacions tant de la vida quotidiana, com de contextos més globals, que permetin respondre i actuar des d'una perspectiva de caràcter ètic, respectant també la perspectiva de gènere.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

La matèria d'Educació en valors cívics i ètics suposa un major nivell d'aprofundiment i desenvolupament dels quatre camps competencials fonamentals entorn als quals també s'organitzava, com a àrea, en primària. El primer és el de l'autoconeixement i l'autonomia moral. El segon, el de la comprensió del marc social de convivència i el

compromís ètic amb els principis, valors i normes que el regeixen. El tercer es refereix a l'adopció d'actituds compatibles amb la sostenibilitat i ètica ambiental des de la comprensió de la relació d'interdependència i ecodependència amb l'entorn. I, finalment, el quart, més transversal i dedicat a l'educació de les emocions, es focalitza en desenvolupar la sensibilitat i la consciència i gestió dels afectes en el marc de la reflexió sobre els valors i els problemes ètics, cívics i ecosocials.

En la proposta de la matèria per a l'ESO s'ha tingut en compte un major grau de complexitat en l'acció o accions cognitives requerides a l'alumnat, així com una ampliació dels contextos d'aprenentatge i d'actuació.

Cada un d'aquests àmbits competencials es desplega en dos nivells integrats: un més teòric, dirigit a la comprensió significativa de conceptes i qüestions rellevants de la matèria; i un altre més pràctic o procedimental, orientat a promoure, des de la reflexió crítica i el diàleg argumentatiu, conductes i actituds d'acord amb els valors ètics, cívics i ecosocials que orienten la convivència.

Cal assenyalar que els aspectes cognitius de la competència estan al servei dels aspectes actitudinals. En altres paraules, els sabers que s'hi inclouen estan orientats a l'acció. La matèria té com a nucli la fonamentació dels valors ètics que han d'inspirar els criteris per tal de jutjar fets i accions. I aquestes accions a promoure són aquelles imprescindibles per viure i convida en la societat actual, complexa i diversa.

El currículum de la matèria d'Educació en valors cívics i ètics s'estructura en quatre blocs de sabers que són els següents:

El primer bloc, Autoconeixement i autonomia moral, té a veure amb el fet de motivar l'alumnat a investigar sobre allò que el defineix i el diferencia com a persona, a través de la presa de consciència i l'expressió de diverses facetes de la seva personalitat. Aquest exercici d'autodeterminació exigeix, afrontar algunes qüestions ètiques de rellevància, com les referides a l'autonomia i l'heteronomia moral i, entre d'altres, la reflexió entorn els valors, principis i normes que orienten les nostres accions com a persones i ciutadans. Així mateix, per entendre el pes que la reflexió ètica té en la nostra vida, convé que els alumnes i les alumnes posin a prova el seu judici i capacitat de criteri afrontant qüestions que afecten més directament la seva vida personal, com les vinculades a la llibertat d'expressió i altres drets individuals, les conductes addictives o la influència dels mitjans i xarxes de comunicació.

En el segon bloc, Societat, justícia i democràcia, es pretén que l'alumnat compregui l'arrel social i cultural de la seva pròpia identitat com a persones, reconeixent així el poder condicionant de les estructures socials a les que pertanyen. Per a això, l'alumnat ha de comprendre certes nocions polítiques fonamentals, identificar i valorar els principis, procediments i institucions que constitueixen el nostre propi marc democràtic de convivència, i afrontar de mode reflexiu i dialogant la controvèrsia ideològica entorn les normes i els valors comuns.

Tota aquesta tasca d'assimilació ha de contrastar-se en el diàleg sobre els problemes ètics més apressants (la situació dels drets humans en el món, la desigualtat, la pobresa, la discriminació i violència contra les dones, el respecte a la diversitat i les minories, el fenomen migratori, etc.) així com mitjançant la implementació de procediments i valors democràtics a l'entorn educatiu i quotidià de l'alumnat.

En el tercer bloc, Sostenibilitat i ètica ambiental, se cerca, a través del treball interdisciplinari i el desenvolupament del pensament sistèmic, una comprensió bàsica d'aquelles relacions d'interdependència, interconnexió i ecodependència que determinen la interacció entre les nostres formes de vida i el medi social i natural. Aquesta tasca comprensiva és el requisit per emprendre el debat ètic al voltant dels grans problemes ecosocials que marquen l'agenda mundial (la degradació del planeta, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, etc.), així com d'aquells objectius, alternatives i hàbits de coexistència sostenible que puguin assegurar la pervivència d'una vida humana digna i justa en harmonia amb l'entorn.

El quart bloc, Educació emocional, se centra en el desenvolupament de l'autoestima com a font de benestar, així com en la presa de consciència de les emocions per a la seva regulació efectiva i positiva, amb l'objectiu d'afavorir les relacions entre iguals de forma empàtica i assertiva per tal prevenir les relacions abusives i el maltractament entre iguals, tenint també en compte la perspectiva de gènere.

Pel que fa al disseny i la proposta de les situacions d'aprenentatge, han d'estar orientades metodològicament seguint els principis dels valors que pretén transmetre la matèria. Cal assegurar que a les aules es fomenta l'anàlisi, l'avaluació de les situacions, la inferència, l'explicació dels perquès i l'autoregulació mitjançant la investigació i el diàleg entorn de qüestions ètiques de rellevància a través del treball cooperatiu per tal que l'alumnat assoleixi les competències específiques de la matèria. D'aquesta manera es convidarà l'alumnat a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i a la cooperació amb els altres, a la lliure expressió de les idees, al pensament crític i autònom, al respecte per les normes i valors comuns, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, al desenvolupament d'hàbits de vida saludables i sostenibles, a l'ús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació, a la gestió assertiva de les emocions i les relacions afectives amb els altres i amb el medi; a partir de propostes didàctiques d'aula interdisciplinàries i inserides en la vida del centre i el seu entorn, significatives per a l'alumnat, de manera que es promogui el desenvolupament d'una ciutadania global, conscient, lliure, empàtica, respectuosa, participativa i compromesa amb els reptes del segle XXI.

Competència específica 1.

Indagar i analitzar aspectes vinculats a la construcció de la pròpia identitat i a les qüestions ètiques relatives al projecte vital, en un context social, analitzant de forma reflexiva i crítica la informació obtinguda, per promoure l'autoconeixement i la resolució de dilemes morals de forma autònoma i raonada.

Criteris d'avaluació

<i>1r o 2n o 3r o 4t</i>
1.1. Implicar-se en el procés d'autoconeixement i creixement personal mostrant-se actiu i proactiu davant les propostes educatives d'aula, de centre i de la comunitat.
1.2. Construir un autoconcepte ajustat manifestant idees i propòsits personals realistes en el seu context educatiu i social.
1.3. Analitzar de forma crítica i raonada la informació obtinguda per mitjà de diverses fonts aplicant criteris ètics de forma autònoma.
1.4. Resoldre dilemes morals i altres situacions relatives al seu projecte vital amb responsabilitat i autonomia moral a través de la indagació.
1.5. Avaluar de forma proactiva els riscos derivats de l'ús acrític i de l'abús de les xarxes socials com a factor de prevenció de situacions de ciberassetjament en diferents contextos.

Quan l'alumnat comença l'educació secundària obligatòria coincideix amb l'inici d'una etapa evolutiva nova marcada per tot un seguit de canvis fisiològics, la pubertat, i psicològics, l'adolescència. El jove haurà d'adquirir el control sobre les seves pròpies decisions, que li permetin, de forma progressiva, enfortir la seva autoestima i fer-se autònom per actuar en el món.

L'autoconeixement i la construcció de la pròpia identitat són factors fonamentals per a l'adaptació de l'adolescent a l'entorn escolar i social.

L'autoconeixement s'inicia a la infantesa i continua al llarg de la vida i és la base de la construcció de la identitat personal, la qual es fa efectiva en la interrelació amb els altres. Conèixer-se a si mateix forma part d'un procés individual complex i sempre inacabat que posa en joc les mateixes capacitats que es pretenen conèixer. Aquesta mirada introspectiva possibilita, d'una banda, el reconeixement de les pròpies característiques físiques, cognitives i emocionals i, d'una altra, el compromís de millora per superar dificultats personals.

L'exercici d'autoconeixement, a través de la comprensió de diverses concepcions científiques i filosòfiques sobre l'ésser humà, constitueix un dels primers principis del pensament ètic.

L'objectiu últim d'aquesta competència específica, en el marc de l'educació en valors cívics i ètics, és que l'alumnat aprengui a construir de forma lliure i crítica, des del coneixement i ús adequat dels conceptes i procediments fonamentals del saber ètic, aquells judicis de valor dels quals depèn el seu projecte vital i l'assoliment dels seus propòsits personals i professionals.

Competència específica 2

Integrar de forma crítica normes i valors cívics i ètics i actuar i interactuar, a partir del reconeixement de la seva importància en la regulació de la vida individual i comunitària, per aplicar-los de forma efectiva i justificada en diferents contextos i per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i una societat inclusiva.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t

2.1. Manifestar actituds que promouen una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú i una societat inclusiva.

2.2. Manifestar actituds de ciutadania activa i democràtica a partir del coneixement del moviment associatiu i la participació respectuosa i constructiva en activitats de grup.

2.3. Aplicar principis ètics en la presa de decisions col·lectives, en la planificació d'accions coordinades i en la resolució de problemes.

2.4. Mostrar un compromís actiu amb el bé comú a través del diàleg raonat sobre qüestions ètiques d'actualitat.

2.5. Reflexionar sobre el problema de la violència contra les dones i actuar a favor de la defensa d'una efectiva igualtat de gènere, a través de l'anàlisi de les mesures de prevenció de la desigualtat i la discriminació per raó de gènere.

2.6 Analitzar críticament el paper de les institucions públiques, dels organismes internacionals i les organitzacions no governamentals en la promoció de la pau, dels drets humans, del respecte per la diversitat, de la solidaritat i de la cooperació entre nacions, a

través del diàleg argumentatiu i raonat.

La nostra societat s'ha fet més diversa pel que fa als grups identitaris que la componen i a la pluralitat d'opcions, creences i formes de vida, i també com a resultat de les desigualtats socials i econòmiques. L'aprofundiment en la democràcia i la imprescindible convivència demanen desenvolupar la competència del respecte a les altres persones i la convivència.

Respectar les persones vol dir reconèixer que l'altri té dignitat i drets que no es poden ignorar. El respecte actiu suposa distingir entre les actituds o les accions que afecten els drets dels altres i les que no; implica no voler imposar als altres com voldríem que fossin, es comportessin o pensessin; inclou diferenciar entre allò que cal respectar, allò davant del que podem ser indiferents i allò que cal censurar; demana determinar els límits que la convivència i la justícia imposen a la llibertat i exigeix cercar l'harmonització dels drets dels individus diversos.

L'adopció de normes i valors cívics i ètics suposa el reconeixement de la condició dels alumnes i de les alumnes com a ciutadans i ciutadanes d'un Estat democràtic social i de dret, integrat en el projecte comunitari europeu i compromès amb principis i valors democràtics, i amb els drets humans.

Aquest coneixement crític del seu context social i polític ha de promoure en l'alumnat una més adequada consciència de la rellevància del seu paper com a ciutadans actius i responsables, implicats en la gestió dels problemes ètics més urgents del present.

Per una altra banda, la pràctica d'una ciutadania activa comença en gran mesura al voltant de la vida escolar; per això és tan important identificar i resoldre problemes ètics, així com respectar normes, valors i procediments democràtics en totes aquelles activitats educatives que es disposin dins i fora de l'aula.

Cal vetllar pel desenvolupament de principis i valors ètics i cívics, com són la solidaritat, el respecte per les minories i l'efectiva igualtat entre homes i dones, a més de promoure entre l'alumnat, la cura del patrimoni cultural i natural, la memòria democràtica, el voluntariat i l'associacionisme, entre d'altres.

Competència específica 3.

Integrar i avaluar les relacions sistèmiques entre l'individu, la societat i la natura i l'ecodependència de les activitats humanes, mitjançant la identificació i l'anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per desenvolupar hàbits i actituds èticament compromeses amb l'assoliment d'un estil de vida sostenible.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t

3.1. Avaluar la interconnexió i l'ecodependència de les activitats humanes adoptant compromisos i participant en la societat amb accions locals de millora, sostenibles, en relació als problemes ecosocials de més rellevància.

3.2 Realitzar i promoure accions que afavoreixen l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a través d'acords i actuacions individuals i col·lectives de forma activa i compromesa.

3.3 Desenvolupar actituds i valors de compromís basats en el respecte, cura i protecció

de les persones, dels animals i del planeta, a través d'accions individuals i col·lectives, a nivell local i global, vinculades al consum responsable i de productes de proximitat, a la mobilitat sostenible, a la preservació del patrimoni natural i al respecte per la diversitat ètnica-cultural.

Aquesta competència fa referència a la capacitat dels i les alumnes per adquirir un compromís ètic amb la sostenibilitat i la cura del planeta.

Un pas previ i imprescindible per al desenvolupament d'aquest compromís, és el coneixement de les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodpendència i interconnexió que les nostres formes de vida guarden entre elles i respecte a l'entorn. Aquest coneixement es pot fer, primer, a través de l'anàlisi crítica de les diverses concepcions que els éssers humans han sostingut i sostenen envers la seva relació amb la natura, així com de les conseqüències que cada una d'aquestes concepcions ha tingut i té respecte a una existència sostenible. En segon lloc, aquest coneixement ha d'acabar de construir-se en funció de l'anàlisi i el diàleg entorn als diversos plantejaments ètics i ecològics des dels que cal afrontar avui dia els greus reptes i problemes ecosocials.

Cal que l'alumnat desenvolupi els seus propis criteris i judicis, i reflexioni sobre la seva responsabilitat tant individual com col·lectiva. Una actitud compromesa amb el respecte i la cura de l'entorn implica el desenvolupament d'hàbits i accions quotidianes que contribueixin a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible definits per l'ONU. Entre aquestes accions estan les referides a la gestió sostenible dels recursos bàsics, els residus i la mobilitat, el compromís ètic i cívic amb les lleis mediambientals, la promoció del consum responsable, la cura del patrimoni natural, el respecte per la diversitat ètnico-cultural, el servei a la comunitat, i la protecció dels animals.

Competència específica 4.

Desenvolupar i mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica, respectuosa i acurada envers un mateix, els altres i la natura.

Criteris d'avaluació

1r o 2n o 3r o 4t

4.1. Expressar de manera respectuosa i assertiva les pròpies emocions manifestant una ajustada autoestima en diferents contextos educatius i socials.

4.2 Regular adequadament les pròpies emocions a partir de la identificació d'aquestes i de les dels altres, en situacions de participació tant individuals com col·lectives.

4.3. Manifestar una actitud empàtica i respectuosa envers un mateix, els altres i la natura, en activitats realitzades en l'entorn escolar i comunitari.

4.4 Avaluar situacions de conflicte i prendre-hi partit des d'un posicionament proactiu com a factor de prevenció de relacions abusives, de situacions d'assetjament i de maltractament entre iguals en el context educatiu.

El reconeixement i l'expressió d'una sèrie adequada d'actituds afectives, tant pel que fa

a un mateix com pel que fa als altres i a la natura, constitueix la finalitat principal de l'educació emocional, imprescindible per a formar persones equilibrades i capaces de mantenir relacions plenes i satisfactòries amb els altres i amb l'entorn

L'alumnat ha de reconèixer, prendre consciència i gestionar adequadament el complex camp de les emocions i sentiments.

La vivència i expressió assertiva i compartida d'emocions i sentiments pot donar-se en múltiples contextos relatius a situacions quotidianes, a dilemes morals i als de l'experiència estètica, entre d'altres. Les activitats per a desenvolupar aquesta competència poden integrar-se a la perfecció en gairebé qualsevol tipus de procés que fomenti la creativitat, el diàleg, la reflexió i el judici autònom.

L'objectiu és que l'alumnat aprengui a reconèixer, avaluar i gestionar les seves pròpies emocions, així com a comprendre i respectar les dels altres, reflexionant sobre el significat de les mateixes.

La gestió de les emocions pròpies va estretament lligada a la valoració que cadascú fa d'un mateix, és a dir, de l'autoestima. Assolir una ajustada autoestima determinarà, en un alt grau, la formació de l'esfera personal de l'alumnat de forma equilibrada i tindrà un impacte directe en la disponibilitat dels recursos pertinents per gaudir d'un benestar emocional i per actuar en el seu context de forma respectuosa i proactiva.

Aquesta competència manté una ferma vinculació amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Autoconeixement i autonomia moral

- Investigació ètica i resolució de problemes complexos a partir del pensament crític i filosòfic en situacions de debat a l'aula.
- Construcció de l'autoconcepte i la identitat personal en un context plural, a partir de la identificació de les pròpies capacitats, tant físiques i sensorials, com cognitives i emocionals.
- Manifestació d'actituds de superació personal, basades en la resiliència i la perseverança, en la relació amb un mateix, amb els altres i amb l'entorn.
- Desenvolupament crític de l'autonomia i la responsabilitat, tenint en compte la voluntat i el judici moral en diversos entorns amb gran varietat d'interessos.
- Valoració de l'ètica com a principi de les nostres accions i de l'establiment de normes presents a la societat, de forma crítica i raonada.
- Anàlisi del conflicte entre moralitat i legalitat, tenint en compte els drets

individuals en un context global.

- Identificació i presa de consciència dels riscos que implica l'ús acrític, l'abús i la sobreexposició a les xarxes socials en la preservació de la privacitat i la vulneració de la pròpia identitat i la dels altres en la societat actual.
- Identificació i presa de consciència de les conseqüències d'un mal ús i abús de les noves tecnologies, en el temps de lleure, que poden derivar en conductes addictives relacionades tant amb l'ús dels dispositius com amb els continguts que ofereixen.

Societat, justícia i democràcia

- Valoració del diàleg i de l'argumentació en la presa democràtica de decisions i en la resolució pacífica de conflictes en la relació amb els altres i en contextos diversos.
- Investigació sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà, i la comprensió crítica i l'ús dels conceptes de «lleï», «poder», «sobirania», «justícia», «Estat», «democràcia» i «Drets humans» en el context social.
- Estudi de la naturalesa i origen de la societat, i de conceptes relacionats, com competència, cooperació, egoisme i altruisme a nivell relacional i social.
- Identificació de les estructures socials i dels grups de pertinença que conformen una societat en propostes d'aula que ho requereixin.
- Anàlisi de les formes d'estat i tipus de govern, així com dels principis, procediments i institucions democràtics fins arribar a la memòria democràtica en projectes d'aula que hi estiguin vinculats.
- Integració de la constitució històrica de les diferents generacions de drets humans, en especial dels drets de l'infant, atenent a la seva rellevància ètica en la relació entre les persones tant en el centre educatiu com fora d'ell.
- Promoció de l'associacionisme i voluntariat, i la participació democràtica en el marc d'uns codis deontològics i ètics en el context social proper.
- Anàlisi i diàleg raonat sobre la desigualtat econòmica i la lluita contra la pobresa; el dret a la feina, la salut, l'educació i la justícia, i la promoció del comerç just en una societat globalitzada.
- Reflexió sobre la bioètica, el desafiament de la intel·ligència artificial, les propostes transhumanistes i els fins i límits ètics de la investigació científica en la societat moderna i global.
- Presa de consciència de la importància de les accions individuals i col·lectives i de la contribució de l'Estat, dels organismes internacionals, de les ONG i de les ONGD a favor de la pau, la seguretat i la cooperació internacional en la societat actual.
- Relació entre el dret internacional i la ciutadania global en un món actual interconnectat.
- Manifestació d'una posició informada i èticament fonamentada sobre el valor i pertinència dels drets humans, el respecte per la diversitat ètnico-cultural, la consideració dels bens públics globals i la percepció del valor social dels impostos en el context proper.
- Reconeixement de la història democràtica de l'Estat espanyol, les seves institucions, la realitat democràtica i institucional catalana, organismes internacionals i associacions civils dirigides a assolir la pau, la seguretat i la solidaritat entre els pobles i les persones en projectes d'aula que hi estiguin vinculats.

Sostenibilitat i ètica ambiental

- Identificació de l'ecodependència i la interconnexió entre els estils de vida i l'entorn, en situacions quotidianes.
- Proposta d'accions locals i globals sobre la relació individu-natura des de diferents perspectives en situacions de debat crític a l'aula.

- Anàlisi crítica dels límits del planeta, l'emergència climàtica i la petjada ecològica de les accions humanes en el món actual.
- Creació d'estratègies per al desenvolupament sostenible en un context local i global.
- Debat sobre diversos plantejaments ètics, científics i polítics en relació als problemes ecosocials i ambientals en el marc de projectes realitzats a l'aula.
- Desenvolupament i promoció d'hàbits i actuacions individuals i col·lectives en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible en un context local i global.
- Integració de l'ecofeminisme, l'economia circular i l'economia blava en el propi projecte vital i en situacions de la vida quotidiana.
- Establiment d'un compromís actiu amb la protecció de la vida animal i el medi ambient des de la perspectiva biocèntrica en situacions de debat a l'aula.
- Consolidació i promoció d'hàbits de vida sostenible tenint en compte el consum responsable i de productes de proximitat, la gestió òptima dels recursos naturals i dels residus, i de la mobilitat en l'orientació que donem al nostre estil de vida.
- Coneixement de la sobirania alimentària i d'estratègies que afavoreixen la reducció del malbaratament alimentari en un context global.

Educació emocional

- Presa de consciència, expressió assertiva i regulació de les emocions pròpies i alienes, basades en una autoestima ajustada, com a aspecte determinant en la millora del benestar individual i col·lectiu amb un mateix i amb els altres.
- Construcció i valoració de relacions afectives saludables a partir del reconeixement de la igualtat i del respecte mutu, com a factors que les determinen, en el context social.
- Integració crítica i constructiva de la interdependència entre els aspectes afectius i el desenvolupament de la sexualitat, implicant-se de forma responsable en la millora del benestar emocional individual i col·lectiu en les relacions entre iguals.
- Manifestació d'actituds de respecte i empatia amb relació als drets LGTBIQ+ i a la pluralitat cultural, política, religiosa i altres com a condicions essencials per a la millora del benestar individual i col·lectiu en una societat moderna amb diversitat d'opcions.

Valoració de situacions de conflicte i desenvolupament d'accions de prevenció enfront les relacions abusives i el maltractament entre iguals en l'entorn educatiu.

- Gestió personal i emocional
 - Organització i participació activa de gran varietat de situacions motrius essent capaç d'assumir diferents rols.
 - Desenvolupament de la consciència, regulació i autonomia emocional com a capacitat de reconèixer, gestionar i autoregular les emocions (superació, perseverança, estrès, autocontrol en les situacions de contacte...) en contextos físico-esportius.

- Habilitats socials i valors
 - Aplicació d'habilitats socials que fomentin la convivència i la cohesió social en tot tipus de situacions.
 - Comunicació assertiva, respecte per la resta i col·laboració i cooperació responsable i activa en contextos motrius diversos.
 - Interiorització dels valors educatius de l'esport en el creixement personal.

- Activitat física, gènere i discriminació
 - Responsabilitat i compromís actiu davant d'estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socio-econòmiques, de competència motriu i qualsevol tipus de violència que es pugui donar.
 - Promoció de la igualtat de gènere en la pràctica de qualsevol esport, en la difusió en mitjans de comunicació i en el reconeixement de referents esportius.
 - Influència social, cultural i econòmica de l'esport en la societat actual: aspectes positius i negatius.

Educació física

L'educació física en l'etapa d'educació secundària obligatòria dóna continuïtat a la feina feta en l'etapa anterior i als reptes clau que en ella van començar a abordar-se, que passen, entre d'altres, per aconseguir que l'alumnat consolidi un estil de vida actiu i saludable, el coneixement de la pròpia corporalitat, el desenvolupament de tots els processos de decisió que intervenen en la resolució de situacions motrius, el gaudi de les manifestacions culturals de caràcter motriu, l'ocupació del temps de lleure a través de la pràctica d'activitats físiques que siguin segures i sostenibles per combatre el sedentarisme o la consolidació de valors cívics i habilitats socials que han de ser presents per conèixer en societat.

Tots aquests reptes contribueixen a construir i consolidar una sèrie de competències que utilitzen el cos i el moviment com a instruments d'aprenentatge, i que van molt més enllà de l'acció motriu per a bastir un veritable desenvolupament integral de l'alumnat, incorporant tot un seguit d'aprenentatges que han de perdurar al llarg de la vida.

Les competències establertes en el Perfil competencial de l'educació primària posen les bases de sortida de l'ensenyament bàsic i aquestes últimes, al costat dels objectius generals d'aquesta etapa, han concretat el marc d'actuació per definir una sèrie de competències específiques d'aquesta matèria. Les competències específiques de la matèria són el referent a seguir per desenvolupar una educació física significativa, útil, innovadora i alineada amb les necessitats actuals de la societat.

El currículum de l'àrea d'educació física s'estructura en cinc competències específiques. Aquestes recullen i sintetitzen aquests reptes per consolidar un estil de vida actiu i saludable que permeti l'alumnat perpetuar al llarg de la seva vida a través de la planificació autònoma i l'autoregulació de la seva pràctica física i de tots els components que afecten la salut.

El cos i el moviment, a partir de l'articulació de les capacitats motrius, juntament amb les habilitats motrius bàsiques i específiques s'han de desenvolupar a través de situacions motrius riques, de tipologia diversa, amb diferents variants i lògiques internes. Han de ser fites motrius que cadascú pugui assolir, tenint en compte el seu punt de partida, les seves potencialitats i les seves motivacions. S'han de dissenyar de manera que siguin de dificultat variable i prou obertes i flexibles per permetre diferents solucions i maneres diverses de donar-hi resposta de tal manera que cadascú pugui adaptar-les a les seves característiques.

L'alumnat també haurà d'identificar, valorar i experimentar diferents activitats motrius culturals i artístiques, com a part rellevant del patrimoni cultural, expressiu i artístic, que poden convertir-se en objecte de gaudi i aprenentatge. Aquest coneixement en profunditat haurà de dirigir a ampliar els recursos expressius de l'alumnat i fer-ho de manera creativa.

Per arribar a utilitzar l'entorn com a espai de trobada per a la pràctica d'activitats físiques és necessari proporcionar a l'alumnat una base de sabers relacionats amb el medi, tot identificant i donant a conèixer activitats en espais naturals o urbans que permetin complementar les tipologies d'activitats que es donen en contextos escolars i que es puguin practicar dins i fora de l'horari lectiu, fomentant i promovent la seva pràctica i utilització. I tot això, de manera segura i sostenible en relació amb els mitjans i recursos emprats i respectuosa amb el medi on es duu a terme.

Per abordar exitosament les nombroses situacions motrius a les que es veurà exposat

l'alumnat al llarg de la seva vida cal ajudar-lo a desenvolupar de manera integral capacitats motrius, cognitives, afectives, motivacionals, de relacions interpersonals i d'inclusió social. L'alumnat també ha d'aprendre a gestionar les seves emocions i comprendre les dels altres, autoregular el seu comportament i emprar habilitats socials en contextos de pràctica motriu. Tanmateix, es desenvolupa el pensament crític envers el lloc que ocupa l'esport en les societats actuals, així com les seves implicacions econòmiques, polítiques, socials i en l'àmbit de la salut, prestant especial atenció a les conductes discriminatòries de qualsevol tipologia que es pugui donar en les diferents manifestacions fisicoesportives.

Els criteris d'avaluació són el referent per a dur a terme el procés d'avaluació, en concretar el progressiu grau d'adquisició de les competències específiques de l'àrea. La relació que s'estableix entre els criteris d'avaluació i els sabers permet integrar i contextualitzar l'avaluació en el sí de les situacions d'aprenentatge que es vagin plantejant al llarg de les diferents unitats didàctiques o projectes de l'etapa.

Les situacions d'aprenentatge, unitats didàctiques o projectes han d'integrar de forma planificada la prioritització i formulació dels elements curriculars orientats a l'adquisició de les competències específiques. Tanmateix, les activitats plantejades s'han d'articular amb una tipologia variada i intencionada i amb elements plurals com són les diferents estratègies organitzatives de gestió de grup que afavoreixin l'autoestima, un clima afectiu d'aula i la participació de tot l'alumnat, atenent a la seva diversitat i inclusió. Serà igualment important tenir en compte la regulació dels processos comunicatius, el desenvolupament de les relacions interpersonals, la conversió d'espais i materials en oportunitats d'aprenentatge o la transferència de coneixement adquirit a d'altres contextos que permetin comprovar el valor del que s'ha après.

La materialització de tot aquest conjunt d'intencions es pot fer a través de l'aplicació o hibridació de diferents metodologies, estratègies i/o models pedagògics consolidats o emergents. Aquests s'han de seleccionar en funció dels objectius, del context, de la tipologia d'alumnat, dels sabers que es mobilitzen, però, sobretot, tenint clar per què i per a què s'utilitzen.

La tecnologia, que sovint contribueix al fet que l'alumnat mostri comportaments cada vegada més sedentaris, sobretot vinculats a l'ús de pantalles, també pot ser una eina molt útil al servei de l'educació física. La utilització responsable d'aparells, recursos i aplicacions digitals, com ara dispositius mòbils, polseres d'activitat, pulsímetres, codis QR, aplicacions orientades a la monitorització de la salut, de geolocalització, de realitat virtual o augmentada, entre altres, pot proporcionar un seguit de beneficis. Per exemple, pot estimular la motivació i la participació, reforçar i avaluar els aprenentatges, afavorir la reflexió, difondre i donar valor a pràctiques, registrar i recollir evidències quantitatives i qualitatives d'activitats físiques realitzades dins i fora del centre educatiu.

D'altra banda, la vinculació amb altres matèries és evident i plausible. Per això, és recomanable que el desenvolupament de les diferents situacions d'aprenentatge atengui a aquesta particularitat i incorpori enfocaments i projectes interdisciplinars en la mesura que sigui possible.

Podem trobar cinc blocs de sabers que han de desenvolupar-se en diferents contextos per tal de generar situacions d'aprenentatge globals, riques i variades. A conseqüència d'aquest plantejament, les unitats didàctiques o projectes que es dissenyin no han d'estar centrats exclusivament en un únic bloc de sabers bàsics, sinó que han d'integrar sabers procedents de diferents blocs. Per afavorir el procés de concreció curricular, els sabers inclosos en aquests blocs recullen els continguts bàsics a desenvolupar sense descriure pràctiques o manifestacions concretes i es deixa a criteri del professorat, en

funció de la coherència i del seu context, la manera com es portin a la pràctica.

Al bloc de vida activa i saludable hi ha sabers relacionats amb la condició física, la pràctica d'activitat física regular i els hàbits saludables, que aborden els components de la salut física i mental a través de relacions positives en contextos de pràctica fisicoesportiva, rebutjant comportaments antisocials o contraris a la salut que poden produir-se en aquests àmbits. Tanmateix hi ha els sabers associats a l'alimentació, ergonomia, descans, primers auxilis i la prevenció de lesions, entre d'altres.

El bloc de resolució de problemes en situacions motrius, té un caràcter transdisciplinar i es desenvolupa a través d'alguns aspectes clau: l'ús eficient dels components qualitius i quantitius de la motricitat, la presa de decisions, els processos de creativitat motriu i la resolució de reptes i/o el desenvolupament de projectes motrius. Aquests sabers han de desenvolupar-se en contextos molt variats de pràctica que, en qualsevol cas, han de respondre a la lògica interna de l'acció motriu des de la qual s'han dissenyat els sabers: accions individuals, cooperatives, d'oposició i de col·laboració-oposició.

El bloc d'activitats motrius lúdiques, culturals i expressives abasta els següents components: balls i danses populars i l'expressió i comunicació corporal.

El bloc d'interacció amb l'entorn en el temps de lleure incideix sobre la interacció amb el medi natural i urbà des d'una triple vessant: el seu ús des de la motricitat, la seva conservació des d'una visió sostenible i el seu caràcter compartit des d'una perspectiva comunitària de l'entorn.

El bloc de valors, autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius se centra, d'una banda, en què l'alumnat desenvolupi els processos dirigits a regular la seva resposta emocional davant de situacions derivades de la pràctica d'activitat física i esportiva, mentre que, d'altra, incideix sobre el desenvolupament de les habilitats socials i el foment dels valors de les relacions constructives entre els participants en aquest tipus de contextos motrius.

Finalment, l'avaluació en educació física ha de ser reguladora, contínua, formadora i compartida, i estarà dirigida cap a la millora de l'aprenentatge de l'alumnat a través de la seva participació, reflexió i auto regulació. L'alumnat serà avaluat en funció del grau d'assoliment dels criteris d'avaluació que, al seu torn, concreten el desenvolupament de les competències específiques de la matèria.

Competència específica 1.

Adquirir un estil de vida actiu i saludable incorporant la pràctica d'activitats físiques i hàbits beneficiosos per a la contribució del benestar físic, mental i social.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n curs</i>	<i>3r i 4t curs</i>
1.1. Executar activitats i exercicis orientats a l'adquisició d'un estil de vida actiu i saludable. 1.2. Identificar els elements d'un pla de treball de la condició física a través de la pràctica motriu 1.3. Incorporar hàbits saludables (alimentació i hidratació, descans,	1.1. Planificar la pràctica d'activitat física orientada a un estil de vida actiu i saludable. 1.2. Dissenyar un pla de treball de la condició física en relació amb la salut d'acord a les necessitats individuals. 1.3. Aplicar hàbits saludables (alimentació i hidratació, descans, educació postural,

educació postural, relaxació i higiene) valorant la millora integral. 1.4. Aplicar els protocols d'actuació de prevenció i intervenció en accidents i mesures bàsiques de primers auxilis. 1.5. Utilitzar recursos i aplicacions digitals per a la pràctica d'activitat física i adquisició d'hàbits saludables.	relaxació i higiene) valorant la millora integral de la salut. 1.4. Aplicar els protocols d'actuació de prevenció i intervenció en accidents i tècniques de primers auxilis. 1.5. Aplicar els recursos digitals en la planificació de l'activitat física i l'adquisició d'hàbits saludables.

L'adquisició d'aquesta competència específica s'assolirà a través de la participació activa en una variada gama de propostes fisicoesportives que, a més d'identificar i experimentar, proporcionaran al conjunt de l'alumnat un ampli repertori d'eines amb les quals començar a gestionar, planificar i autorregular la seva pràctica motriu, així com altres elements que condicionen la salut. Un dels objectius del condicionament físic és la valoració de la pròpia condició física. Cal tenir present que aquesta valoració no ha de tenir una finalitat qualificadora.

Aquesta competència de caràcter transdisciplinari impregna la globalitat de la matèria d'educació física, podent abordar des de la participació activa, l'alimentació saludable, l'educació postural, la cura del cos, l'autoconcepte, l'autoestima, la imatge percebuda en el camp de la activitat física i l'esport o l'anàlisi dels comportaments i hàbits que poden suposar cert risc per a la salut que es produeixen en contextos quotidians i/o vinculats amb l'esport i l'activitat física, entre d'altres.

Hi ha diverses fórmules i contextos d'aplicació per materialitzar aquests aprenentatges, començant per la planificació personal de la pràctica motriu (de forma clàssica o mitjançant aplicacions digitals amb més possibilitats), l'anàlisi de diferents aspectes per mantenir una dieta saludable i un estil de vida actiu, el coneixement i aplicació de tècniques de primers auxilis, prevenció de lesions o la participació en una àmplia gama de propostes fisicoesportives que permetin la transferència de tots aquests aprenentatges a la seva vida quotidiana.

Competència específica 2.

Aplicar la tècnica, tàctica i estratègia vinculades amb els jocs i els esports per a la resolució de situacions motrius .

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n curs</i>	<i>3r i 4t curs</i>
2.1. Executar habilitats motrius específiques i tècniques en reptes, formes jugades i joc reduït. 2.2. Resoldre situacions motrius variades en activitats lúdiques, jocs modificats i esports aplicant habilitats tècniques, tàctiques i estratègiques.	2.1. Executar habilitats motrius específiques i tècniques en reptes, formes jugades i joc real. 2.2. Resoldre situacions motrius variades de jocs o esports aplicant habilitats tècniques, tàctiques i estratègiques. 2.3. Organitzar esdeveniments o competicions esportives gestionant tots els aspectes essencials per un adequat funcionament.

Competència específica 3.

Utilitzar els recursos expressius com a mitjà de relació, comunicació i integració social per a l'autoconeixement.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n curs</i>	<i>3r i 4t curs</i>
3.1. Expressar emocions, sentiments i missatges mitjançant diferents tècniques d'expressió corporal. 3.2. Representar composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical utilitzant el cos com a eina d'expressió i comunicació. 3.3. Prendre part en danses i jocs populars i tradicionals de diferents territoris valorant la seva influència cultural i social.	3.1. Escenificar produccions artisticoexpressives utilitzant diferents tècniques d'expressió corporal. 3.2. Crear composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical. 3.3. Elaborar composicions artístiques integrant tècniques de circ.

Aquesta competència aprofundeix en el concepte de les activitats motrius i artístiques que l'alumnat ha construït durant l'etapa de primària. Es tracta de seguir consolidant la identitat pròpia a partir d'aquest coneixement, anteriorment viscut d'una forma eminentment pràctica, i, a partir d'ara, en aquesta nova etapa, a més, de manera intencionadament contextualitzada i comprensiva, en el sentit més funcional, donant valor d'utilitat al que es realitza; contextualitzada en un món divers en termes culturals que requereix un marc d'anàlisi que permeti comprendre globalment cada manifestació des del coneixement dels factors amb els que es relaciona (història, interessos econòmics, polítics o socials); i, finalment, comprensiva i extrapolable a la vida diària. Existeixen nombrosos contextos en els que desenvolupar aquesta competència. Com en l'anterior etapa, es podria desenvolupar mitjançant jocs tradicionals i populars, danses pròpies del folklore tradicional, jocs multiculturals o danses del món, entre d'altres. Per abordar la cultura artisticoexpressiva contemporània es podrien utilitzar tècniques expressives concretes (la improvisació, la mímica o la pantomima), el teatre (teatre gestual o de màscares, teatre d'ombres, teatre de llum negra, teatre de carrer o similars), representacions més elaborades (lluïta escènica, jocs de rol, entre altres), tècniques relacionades amb el món del circ (malabars, activitats acrobàtiques i altres), o activitats rítmicomusicals amb caràcter expressiu (percussió corporal, balls, coreografies o altres expressions similars). A més, en aquesta etapa, aquests sabers es podrien enriquir incorporant elements de crítica social, emocions o coeducació en les representacions.

Competència específica 4.

Planificar activitats físiques a l'entorn de manera sostenible i segura per a l'ocupació i gaudi del temps de lleure.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n curs</i>	<i>3r i 4t curs</i>
4.1. Realitzar activitat física en el medi natural i urbà minimitzant l'empremta ecològica. 4.2. Aplicar les normes de seguretat, l'equipament, eines i tècniques adequades de les activitats físiques en el medi natural i urbà. 4.3. Utilitzar les possibilitats que ofereix l'entorn per a la practica	4.1. Realitzar activitat física en el medi natural i urbà desenvolupant actuacions per la seva conservació 4.2. Organitzar activitats físicoesportives en el medi natural i urbà aplicant normes de seguretat i utilitzant l'equipament, eines i tècniques adequades. 4.3. Gestionar la pròpia activitat física aprofitant les possibilitats del medi natural i

activitat física i l'ocupació del temps de lleure de forma activa.	urbà.

L'adopció d'hàbits respectuosos amb el medi ambient s'ha de consolidar en aquesta etapa, continuant amb el desenvolupament d'accions destinades a millorar el món des del punt de vista local, per contribuir a la sostenibilitat a escala global. Tot i això, el grau de maduresa que assolirà l'alumnat al llarg d'aquesta etapa els permetrà anar un pas més enllà, participant en l'organització d'activitats en diferents contextos, ja siguin naturals o urbans, que a més de respectar el medi ambient i els éssers vius que hi habiten, tractaran de millorar-lo. Aquest enfocament de responsabilitat ecològica i social, que considera el medi com un bé comunitari, podria donar lloc a l'organització d'esdeveniments i activitats físicoesportives benèfiques, recreatives i de lleure molt en la línia de plantejaments com l'aprenentatge-servei.

D'aquesta manera, pel que fa als entorns urbans, hi ha manifestacions com els circuits de calistènia, el crossfit, el patinatge, l'skate, el parkour o les diferents tipologies de danses urbanes, entre d'altres, que es poden desenvolupar en espais o instal·lacions properes al centre. Pel que fa al medi natural, segons la ubicació del centre, les possibilitats contextuais i la disponibilitat d'accés que tingui a diferents emplaçaments naturals, tant terrestres com aquàtics, és possible trobar una variada gama de contextos d'aplicació, des del senderisme, les rutes per vies verdes, l'escalada, el ràpel, l'esquí, el salvament marítim, l'orientació (també en espais urbans), fins al cicloturisme o les rutes BTT, la superació d'obstacles o les diferents tècniques de fer nusos amb cordes, entre d'altres; tots ells afrontats des de l'òptica dels projectes dirigits a la interacció amb l'entorn des d'un enfocament sostenible, on també s'hi inclouen les activitats complementàries i extraescolars tan vinculades amb aquest tipus d'experiències.

Competència específica 5.

Adquirir actituds, valors i habilitats socials en la pràctica d'activitat física i esportiva per a la millora de la convivència i la cohesió social.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n curs</i>	<i>3r i 4t curs</i>
5.1. Aplicar els valors positius de l'esport en les activitats físiques i esportives valorant el joc per davant del resultat. 5.2. Identificar emocions en la pràctica d'activitat física i esportiva. 5.3. Mostrar actituds de respecte i escolta envers els altres independentment del seu nivell d'habilitat 5.4. Identificar estereotips i actuacions discriminatòries en situacions pràctica esportiva.	5.1. Aplicar els valors positius de l'esport en les activitats físiques i esportives valorant el joc per davant del resultat. 5.2. Aplicar estratègies per a l'autoregulació emocional durant la pràctica d'activitat física i esportiva. 5.3. Utilitzar habilitats socials en la resolució de conflictes fomentant la convivència i la cohesió social. 5.4. Mostrar una actitud crítica davant dels estereotips i les actuacions discriminatòries de la societat en l'àmbit de l'activitat física i l'esport.

Aquesta competència específica se situa en el punt de convergència entre allò personal, allò social i allò ètic. Des d'ella es posa en joc la capacitat d'actuar al servei de metes personals i/o d'equip, especialment en contextos que requereixen esforç i perseverança, activant l'automotivació i l'actitud positiva per fer front a reptes, regulant la impulsivitat, tolerant la frustració i perseverant davant de les dificultats.

Dins del pla personal, també comporta la identificació de les emocions i sentiments que

es viuen al si de la pràctica motriu, l'expressió positiva d'aquestes i la seva gestió adequada per tal d'esmoreir de forma constructiva els efectes de les emocions i sentiments desagradables que genera, així com de promocionar les emocions agradables.

El pla col·lectiu implica posar en joc habilitats socials per afrontar la interacció amb les persones amb qui es comparteix la pràctica motriu. Es tracta de dialogar, debatre, contrastar idees i posar-se d'acord per resoldre situacions, expressar propostes, pensaments i emocions, escoltar activament i actuar amb assertivitat. Com a conseqüència d'això s'inclouran situacions d'arbitratge i mediació contextualitzades a les pràctiques esportives que es practiquin. També es pretén incidir a nivell de representació i visibilització de les desigualtats, per això en aquesta etapa i a través d'aquesta competència es fomenten models que contribueixin a democratitzar l'ús dels espais esportius compartits per ajudar a superar barreres vinculades amb estereotips socials i de gènere que encara persisteixen en algunes manifestacions esportives. Finalment, pretén ajudar a identificar i generar una actitud crítica davant dels comportaments incívics que es donen a l'esport, des de la base fins a l'alta competició. L'evolució lògica d'aquesta competència respecte a l'etapa anterior incideix en el desenvolupament d'hàbits autònoms relacionats amb aquests aspectes, amb la resolució dialògica dels conflictes i amb l'autoregulació de les emocions que susciten les pràctiques fisicoesportives.

Sabers

Els sabers es formulen en relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Primer i segon curs

Vida activa i saludable

- **Activitat física saludable**
 - Identificació dels aspectes importants per a la planificació de l'activitat física: parts d'una sessió d'activitat física (fase d'activació, fase d'assoliment d'objectius o part principal, i tornada a la calma), els principis bàsics de l'entrenament (adaptació, continuïtat i progressió), valoració del nivell individual, la freqüència cardíaca com a indicador d'intensitat i recuperació, càrrega d'entrenament (volum i intensitat)...
 - Planificació de seqüències senzilles d'activitat física adaptades a la pròpia realitat i objectius personals.
 - Desenvolupament i manteniment de la condició física i de la pràctica habitual d'activitat física com una font de salut.

- **Hàbits saludables**
 - Importància del valor nutricional dels aliments per mantenir una alimentació i hidratació saludable.
 - Reconeixement de les malalties associades als trastorns alimentaris.
 - Pràctica de tècniques de millora de la postura corporal, respiració i relaxació aconseguint el benestar físic i mental.
 - Adopció progressiva d'hàbits higiènics i saludables (hores de son, pràctica regular d'activitat física..) que assegurin la qualitat de vida.
 - Anàlisi dels efectes que poden suposar els comportaments i hàbits saludables i no saludables en la salut.
 - Valoració de l'activitat física com a font de gaudi, d'alliberació de tensions i benestar.
 - Identificació de les característiques que ha de tenir la roba, calçat i material esportiu

per a la bona pràctica d'activitat física.

- Primers auxilis i prevenció de lesions
 - Apreciació de situacions que poden comportar risc en la pràctica d'activitat física: mesures de seguretat i possibles lesions.
 - Actuacions bàsiques dels primers auxilis, tècnica PAS (protegir, ajudar, socórrer), protocol 112 i suport vital bàsic (SVB) en accidents durant la pràctica d'activitats físiques.
- Recursos digitals al servei de la pràctica esportiva
 - Reconeixement dels recursos i aplicacions digitals com una eina útil per a la pràctica d'activitat física.

Resolució de problemes en situacions motrius

- Esquema corporal
 - Desenvolupament de les capacitats perceptivomotrius per la millora de la resposta motriu en diferents situacions motrius i esportives.
 - Utilització conscient del cos mostrant control i domini corporal en les manifestacions fisicoesportives que es realitzen.
- Habilitats motrius bàsiques i específiques (tècnica, tàctica i estratègia) per a la resolució de situacions motrius
 - Consolidació de les diferents habilitats motrius bàsiques associades a l'activitat motriu.
 - Execució d'habilitats tècniques associades a diferents esports individuals, d'adversari i col·lectius en joc reduït.
 - Posada en pràctica de les habilitats tàctiques comuns dels esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc reduït.
 - Assimilació dels principis bàsics de la fase ofensiva i defensiva dels esports d'equip en situacions de joc reduït.
 - Planificació d'estratègies prèvies d'atac i defensa en funció de les característiques dels integrants de l'equip en jocs o esports d'equip
 - Pràctica de diferents jocs i esports individuals, d'adversari amb contacte i sense contacte i col·lectius respectant el reglament bàsic, les normes i les persones implicades en el joc.
- Resolució de reptes i projectes motors
 - Esforç per completar reptes individuals i en grup adaptant la pròpia condició física als requeriments de les diferents propostes plantejades.
 - Realització de l'acció o de la tasca en situacions cooperatives mitjançant pautes grupals per optimitzar els recursos motrius del grup.
 - Resolució de reptes i projectes motors amb originalitat i riquesa creativa de manera individual i en grup.
 - Valoració del treball personal durant el procés i del resultat final en la consecució del repte.
 - Utilització de materials alternatius en jocs i esports valorant la riquesa motriu de la pràctica fisicoesportiva.

Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives

- Jocs i danses populars
 - Aportacions dels jocs i danses populars a l'herència cultural pròpia i d'altres cultures.
 - Pràctica de jocs i danses tradicionals d'arreu del món valorant l'herència cultural pròpia i d'altres cultures.

- Expressió i comunicació corporal
 - Ús de tècniques d'expressió i comunicació en diferents contextos.
 - Ús de tècniques d'imitació i gestualització per expressar emocions, missatges i situacions quotidianes.
 - Valoració i pràctica de les activitats rítmicomusicals com a eina expressiva i comunicativa.
 - Creació i representació de composicions individuals i col·lectives amb i sense base musical.
 - Influència social de les activitats motrius culturals i artístiques en la societat actual: aspectes positius i negatius.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Consum i conservació responsable dels recursos materials i d'espai
 - Autoconstrucció de materials alternatius i complementaris per la pràctica d'activitat física i esports.
 - Pràctica d'activitat física en el medi natural tenint cura i conservant l'espai de pràctica.
- Normes i mesures de seguretat
 - Realització de desplaçaments i activitats respectant les normes vials.
 - Realització d'activitats en el medi natural amb respectant les normes de seguretat i les mesures de prevenció d'accidents.
 - Ús d'eines, equipament i tècniques adequades durant la pràctica d'activitat física al medi natural.
- Espais per la pràctica esportiva en l'entorn proper
 - Aprofitament d'espais i recursos urbans (parkour, skate...) i naturals (orientació, plogging, activitats aquàtiques...) per realitzar activitats físiques
 - Valoració de les possibilitats que ofereixen les activitats en el medi natural i l'entorn per practicar activitat física en el temps de lleure.

Valors, autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius

- Gestió personal i emocional
 - Participació activa en tot tipus de situacions motrius essent capaç d'assumir diferents rols.
 - Desenvolupament de la consciència, regulació i autonomia emocional com a capacitat de reconèixer, gestionar i autoregular les emocions (superació, perseverança, estrès, autocontrol en les situacions de contacte...) en contextos físico-esportius.
- Habilitats socials i valors
 - Desenvolupament progressiu d'habilitats socials (escolta activa, diàleg, resolució de conflictes, entesa, compromís social) en situacions motrius col·lectives.
 - Adopció d'habilitats personals i socials que permetin col·laborar i cooperar en contextos motrius diversos.
 - Interiorització de l'esportivitat com a valor per sobre de la consecució de resultats.
- Activitat física, gènere i discriminació
 - Valoració d'aspectes positius i negatius de l'esport i l'activitat física en l'actualitat: competició vers cooperació, principis d'igualtat i solidaritat, aportació individual envers l'equip
 - Reconeixement de les discriminacions de gènere, ètniques i de la diversitat motriu en la pràctica de l'activitat física i esportiva.

Tercer i quart curs

Vida activa i saludable

- **Activitat física saludable**
 - Disseny i planificació de l'entrenament: fase d'activació, pla de treball, proves de valoració de la condició física, control de la intensitat, de les càrregues de treball i dosificació de l'esforç, temporització i continuïtat, progressió, fases de treball i recuperació...
 - Autoregulació i millora en el desenvolupament de la condició física: qualitats físiques, característiques, efectes i mètodes d'entrenament.
- **Hàbits saludables**
 - Anàlisi crític del valor nutricional dels aliments i de la publicitat d'aquests, essent conscient dels aliments saludables i dels que no ho són adaptant els seus hàbits alimentaris.
 - Reconeixement de les actituds i comportaments que les malalties associades a trastorns alimentaris (vigorèxia, anorèxia, bulímia) poden comportar i conscienciació del risc que poden suposar per la salut.
 - Utilització autònoma de tècniques de millora de la postura corporal, respiració i relaxació aconseguint el benestar físic i mental.
 - Valoració i ús d'hàbits higiènics i conductes saludables (hores de son, pràctica regular d'activitat física..) que assegurin la qualitat de vida.
 - Conscienciació del risc i de les conseqüències que poden suposar algunes pràctiques, comportaments i hàbits poc saludables (drogues, alcohol, suplementes, dopatge...)
 - Valoració i integració de l'activitat física com a font de gaudi, d'alliberació de tensions i benestar.
- **Primers auxilis i prevenció de lesions**
 - Aplicació de protocols, mesures de seguretat i prevenció de lesions en la pràctica d'activitat física.
 - Identificació de l'ergonomia corporal com a mesura de la prevenció de lesions i optimització del moviment.
 - Actuacions i tècniques davant d'accidents, reanimació mitjançant desfibril·lador, protocol de reanimació cardiopulmonar, maniobra de Heimlich, senyals d'ictus...
- **Recursos digitals al servei de la pràctica esportiva**
 - Utilització d'eines, recursos i aplicacions digitals per a la gestió de la pràctica d'activitat física.

Resolució de problemes en situacions motrius

- **Esquema corporal**
 - Ús de les capacitats perceptivomotrius en la resolució eficient de tasques individuals de certa complexitat.
 - Utilització conscient del cos mostrant control i domini corporal en les manifestacions físicoesportives que es realitzen.
- **Habilitats motrius bàsiques i específiques (tècnica, tàctica i estratègia) per a la resolució de situacions motrius**
 - Identificació i correcció d'errors freqüents en l'execució de diferents habilitats tècniques d'esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc reduït o joc

real.

- Aprofundiment en l'execució de diferents habilitats tècniques d'esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc reduït i joc real.
- Resolució eficaç de situacions d'atac i/o defensa en situacions de joc reduït o joc real en els esports d'equip.
- Posada en pràctica de les habilitats tècniques, tàctiques, estratègiques dels esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc reduït i real.
- Planificació d'estratègies prèvies d'atac i defensa en funció de les característiques dels integrants de l'equip en jocs o esports d'equip.
- Pràctica de diferents jocs i esports individuals, d'adversari, col·lectius i adaptats respectant el reglament bàsic, les normes i les persones implicades en el joc.
- Pràctica d'esports inclosos en el programa dels Jocs Paralímpics i altres modalitats d'esport adaptat emfatitzant els seus valors.
- Introducció a diferents esports alternatius com una manera d'entendre la pràctica esportiva més enllà dels esports mediàtics.

- Resolució de reptes i projectes motors

- Esforç per completar reptes individuals i en grup adaptant la pròpia condició física als requeriments de les diferents propostes plantejades.
- Participació equilibrada en el grup de treball durant el procés de resolució de reptes i/o projectes motors.
- Creació de reptes i projectes motors amb possibles solucions d'acord a les capacitats, habilitats i els recursos individuals i/o del grup.
- Resolució eficient de tasques de certa complexitat en situacions motrius individual i/o en grup.
- Valoració del treball personal durant el procés i del resultat final en la consecució del repte.
- Organització de competicions esportives utilitzant diferents tipologies i modalitats de competicions.

Activitats motrius lúdiques, culturals i expressives

- Expressió i comunicació corporal

- Ús i adaptació personal de tècniques d'expressió i comunicació en diferents contextos.
- Pràctica i creació d'activitats rítmicomusicals com a eina expressiva i comunicativa.
- Representació i creació d'espectacles i esdeveniments de caràcter artísticexpressiu.
- Dramatització de situacions diverses utilitzant tècniques d'expressió i comunicació corporal.
- Aplicació de les tècniques de circ amb i sense material (acrobàcies, equilibris, malabars, clown...) en espectacles i representacions.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Consum i conservació responsable dels recursos materials i d'espai

- Ús sostenible i manteniment dels recursos naturals i urbans per la pràctica d'activitat física.
- Cura i conservació del medi natural i urbà durant la pràctica d'activitat física.
- Manteniment i reparació de material esportiu per la pràctica físicoesportiva.

- Normes i mesures de seguretat

- Aplicació de normes i mesures col·lectives de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats en el medi natural i urbà.
- Gestió del risc propi i de les altres persones en la realització d'activitats en el medi

natural.

- Ús d'eines, equipament i tècniques adequades durant la pràctica d'activitat física al medi natural.

- Espais per la pràctica esportiva en l'entorn proper
 - Ús d'espais urbans per realitzar activitat física per millorar la condició física (crossfit, gimnasos urbans, circuits de calistència, entre altres)
 - Disseny i organització d'activitats físiques en el medi natural i urbà.
 - Utilització de les possibilitats que ens ofereix l'entorn per practicar activitat física en el temps de lleure.

Valors, autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius

- Gestió personal i emocional
 - Organització i participació activa de gran varietat de situacions motrius essent capaç d'assumir diferents rols.
 - Desenvolupament de la consciència, regulació i autonomia emocional com a capacitat de reconèixer, gestionar i autoregular les emocions (superació, perseverança, estrès, autocontrol en les situacions de contacte...) en contextos físico-esportius.
- Habilitats socials i valors
 - Aplicació d'habilitats socials que fomentin la convivència i la cohesió social en tot tipus de situacions.
 - Comunicació assertiva, respecte per la resta i col·laboració i cooperació responsable i activa en contextos motrius diversos.
 - Interiorització dels valors educatius de l'esport en el creixement personal.
- Activitat física, gènere i discriminació
 - Responsabilitat i compromís actiu davant d'estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socio-econòmiques, de competència motriu i qualsevol tipus de violència que es pugui donar.
 - Promoció de la igualtat de gènere en la pràctica de qualsevol esport, en la difusió en mitjans de comunicació i en el reconeixement de referents esportius.
 - Influència social, cultural i econòmica de l'esport en la societat actual: aspectes positius i negatius.

Educació Visual Plàstica i Audiovisual 1r a 3r Expressió Artística 4t

En la societat actual, les produccions artístiques, visuals i audiovisuals són més diverses que mai. Conèixer la seva naturalesa, el context i la funció per a la qual s'han creat, és clau per entendre la societat en tota la seva complexitat, i per desenvolupar un esperit reflexiu i crític que permeti la seva transformació.

Amb l'avenç de la tecnologia, la imatge és omnipresent al nostre entorn, als mitjans de comunicació, als dispositius tecnològics, entre d'altres, amb finalitats molt diverses. El seu ús i aplicació és essencial en molts camps, com ara les matemàtiques, la ciència, la tecnologia, l'art i el disseny, per comunicar, explicar i representar idees, conceptes, processos, fenòmens i emocions.

L'Educació Visual, Plàstica i Audiovisual, és una matèria que ha de cursar tot l'alumnat de 1r a 3r d'ESO, i que dona continuïtat al treball realitzat en l'etapa anterior, aprofundint en el coneixement de les manifestacions artístiques i en el desenvolupament del pensament creatiu en tots els seus vessants, des d'una perspectiva més reflexiva i crítica.

A 4t d'ESO, la matèria Expressió Artística, de caràcter optatiu, garanteix la continuïtat del treball de les competències artístiques en situacions més complexes i més semblants a contextos reals. A aquesta matèria hi pot accedir l'alumnat amb diferents perfils i motivacions relacionades amb l'ús dels llenguatges artístics en els seus àmbits d'aplicació, per desenvolupar una visió creativa i/o valorar les oportunitats professionals que comporta.

L'Educació Visual, Plàstica i Audiovisual desenvolupa competències específiques per comprendre i valorar les diferents produccions artístiques, com a font d'aprenentatge i gaudi. També implica crear produccions visuals, plàstiques i audiovisuals, amb finalitats diferents, fent un ús integrat del coneixement.

L'anàlisi de les manifestacions culturals i artístiques de diferents èpoques i societats, tenint en compte el context en què es van crear, contribuirà al coneixement de la societat i la valoració del patrimoni cultural. Oferirà l'alumnat l'oportunitat de familiaritzar-se amb nombrosos referents i establir vincles entre diferents llenguatges i disciplines, facilitarà l'enriquiment de les seves pròpies creacions, la percepció reflexiva de les produccions artístiques i la capacitat d'apreciar-les.

En el desenvolupament d'una proposta creativa es duran a terme fases de recerca d'informació, reflexió, anàlisi, expressió d'opinions, treball col·laboratiu, avaluació, autoavaluació i exercici del judici crític. Caldrà, doncs, que l'alumnat s'informi i es qüestionï sobre la situació a què s'enfronta, i haurà d'investigar les solucions que altres artistes han donat al llarg de la història davant aquests mateixos interrogants.

Durant el procés creatiu, serà important també distingir la creació d'imatges personals, amb finalitats expressives i emocionals pròpies, d'aquelles produccions artístiques que tinguin uns propòsits comunicatius concrets, i que impliquin un missatge i uns destinataris prèviament definits. En tots dos casos, es prestarà especial atenció a l'originalitat, a l'espontaneïtat en l'exteriorització d'idees i sentiments, a l'experimentació, la innovació i a la recerca de solucions tècniques i comunicatives. Per a això serà indispensable apropiat-se i controlar els aspectes tècnics de diferents disciplines, els seus mitjans, eines i llenguatges.

A través de la realització de projectes disciplinaris o transdisciplinaris, l'alumnat posarà en marxa el seu pensament divergent i analític, aplicant de manera integrada tots els coneixements, fomentant l'autonomia, el desenvolupament de valors i la construcció de la seva identitat. Al llarg del procés aprendrà a ser responsable de les seves decisions, a tenir en compte l'opinió dels altres, augmentant el sentit de compromís i la capacitat de treball col·laboratiu.

Les competències s'han de treballar a partir de situacions d'aprenentatge, en contextos reals o significatius, que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, en

diferents situacions, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. En un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, es vertebraren al voltant de les competències específiques.

Els criteris d'avaluació, vinculats directament a les competències específiques, expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, mesuren el grau de desenvolupament d'aquestes competències i concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat.

Els sabers, tant per la matèria Educació Visual, Plàstica i Audiovisual, com per la matèria Expressió Artística, es troben estructurats en tres blocs, que inclouen coneixements, destreses i actituds. S'opta per formular els sabers lligats a una capacitat i en un context en el qual s'han de desenvolupar. Els sabers s'agrupen en tres blocs que es descriuen a continuació.

Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats

En aquest bloc es tracten tots els sabers referents als aspectes formals de les produccions artístiques i a les característiques dels diferents llenguatges quant a aspectes tècnics, constructius, comunicatius i funcionals.

Els sabers d'aquest bloc serveixen per entendre els elements i la sintaxi del llenguatge visual.

Creació artística. Tècniques, procediments i processos

Aquest bloc fa referència a la producció artística, tant en el procés com en la concreció, destacant l'ús del llenguatge visual i les finalitats comunicatives, les tècniques i mitjans, les metodologies de treball i les actituds necessàries per desenvolupar projectes artístics i transdisciplinaris.

Els sabers d'aquest bloc serveixen per crear produccions artístiques.

Manifestacions artístiques contemporànies i del patrimoni cultural. Anàlisi i apreciació estètica

El tercer bloc s'ocupa de la comprensió i anàlisi de les produccions artístiques, des de diverses perspectives, i la seva valoració com a patrimoni cultural i font d'aprenentatge.

Els sabers d'aquest bloc serveixen per conèixer i entendre les produccions.

A través de les matèries Educació Visual, Plàstica i Audiovisual i Expressió Artística, l'alumnat desenvoluparà diverses habilitats, estratègies, valors i actituds, per a la recerca d'informació, la reflexió i l'anàlisi de la realitat, l'expressió d'opinions i emocions, la col·laboració, el respecte a les diferències i la consciència dels reptes de la societat actual, contribuint a l'assoliment de les competències clau del perfil de sortida.

Competència específica 1.

Descobrir manifestacions artístiques contemporànies i del patrimoni cultural, interessant-se per la realitat patrimonial com a part de la pròpia cultura, per reconèixer-les com a testimoni del pensament i com a font d'aprenentatge, prenent consciència de la necessitat de la seva

conservació.

criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
1.1 Identificar els valors estilístics, històrics i socials, de diferents produccions artístiques, visuals i audiovisuals, així com la seva funció i finalitat, mitjançant estratègies guiades de cerca d'informació, incloses les digitals, descrivint-les de forma oral, escrita o visual, incorporant la perspectiva de gènere i la interculturalitat. 1.2 Valorar la importància de conservar el patrimoni cultural i artístic, a través del coneixement i l'anàlisi de les produccions artístiques, de diferents societats i cultures, relacionant-les amb la pròpia identitat cultural. 1.3 Observar i reflexionar sobre la presència de la imatge, el disseny i l'art, en l'entorn, i la seva finalitat, amb una actitud oberta, reconeixent les oportunitats professionals que se'n deriven i la seva importància en la societat. 1.4 Seleccionar amb sentit crític produccions culturals i artístiques contemporànies del seu interès, com a referència en les seves creacions construint la seva pròpia identitat cultural.	1.1 Explicar amb respecte els valors estilístics, històrics i socials, de diferents produccions artístiques, visuals i audiovisuals, incloses les contemporànies, així com la seva funció i finalitat, mitjançant la recerca autònoma d'informació en diferents fonts, analitzant les diferències, incorporant la perspectiva de gènere i la interculturalitat. 1.2 Valorar la importància de conservar el patrimoni cultural i artístic, a través del coneixement i l'anàlisi de les produccions artístiques, de diferents societats i cultures, relacionant-les amb la pròpia identitat cultural. 1.3. Reflexionar sobre la presència del disseny, la imatge i l'art en el propi entorn, i la seva finalitat, compartint conclusions sobre les oportunitats professionals que se'n deriven, amb una actitud oberta i interès per conèixer la seva importància en la societat. 1.4 Seleccionar amb sentit crític produccions culturals i artístiques contemporànies del seu interès, com a font d'inspiració en les seves creacions construint-se una identitat cultural pròpia adequades a la proposta a realitzar.

L'expressió artística en totes seves formes és un element clau per entendre la cultura de diverses èpoques de la història de la humanitat. A través de l'expressió artística, l'ésser humà es defineix i expressa la seva visió sobre la societat en què està immers. Una mirada sobre l'art, revela la multiplicitat de punts de vista sobre tota mena d'aspectes i com han canviat al llarg de la història, fomenta la tolerància cap als altres i ajuda a entendre que hi ha moltes maneres de pensar i com han evolucionat al llarg del temps. Per això, és fonamental contextualitzar les produccions artístiques, per tal de ser valorades adequadament i entendre la importància de preservar el patrimoni artístic.

El coneixement de les manifestacions artístiques contemporànies, la reflexió crítica sobre els seus referents i l'observació de la seva presència a l'entorn proper, són crucials per la comprensió de la seva societat i la construcció d'una identitat pròpia.

Aquesta competència implica ser capaç d'expressar opinions argumentades i d'emetre judicis sobre les produccions artístiques, des del coneixement i l'apreciació d'una manera respectuosa.

El professorat ha de seleccionar un ampli ventall d'exemples per analitzar-los des de diferents perspectives, pel que fa a l'estil, el context, la funció, el missatge, la tipologia, l'origen, per descobrir semblances i diferències amb altres societats i cultures, tenint en compte la perspectiva de gènere, i què per la seva temàtica convidin a reflexionar sobre la igualtat i l'equitat, tenint en compte la inclusió d'obres fetes per dones. Caldrà introduir l'alumnat en la cerca i selecció d'informació, a través de diverses fonts.

Competència específica 2.

Analitzar produccions artístiques, pròpies i alienes, argumentant opinions amb respecte i sentit crític, per construir una cultura artística àmplia, gaudir i generar nous coneixements.

Criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
2.1 Descriure amb curiositat i respecte, produccions d'art i disseny, incloses les contemporànies, detectant els elements clau que les integren, mitjançant l'observació reflexiva, i utilitzant el vocabulari adequat. 2.2. Relacionar aspectes formals, estètics, simbòlics, constructius, tècnics, expressius i comunicatius de diverses produccions artístiques, amb el seu context, funció i finalitat. 2.3 Opinar sobre les produccions pròpies i alienes, valorant el procés i el resultat, fent propostes de millora de manera argumentada. 2.4 Valorar el potencial creatiu de l'art, compartint experiències i emocions, expressant obertament l'opinió personal.	2.1 Descriure respectuosament, produccions d'art i disseny, incloses les contemporànies, explicant els aspectes formals, els recursos expressius i tècnics utilitzats, establint relacions amb el missatge que transmeten, el context i la funció de manera argumentada. 2.2 Reconèixer la multiplicitat de solucions expressives i tècniques que ofereixen produccions artístiques diverses, per comunicar idees afins. 2.3 Avaluar les produccions pròpies i alienes, analitzant i reflexionant sobre el procés i el resultat, justificant propostes alternatives i de millora. 2.4 Valorar el potencial creatiu de l'art, a través de l'anàlisi crítica i el debat constructiu, comprenent els canvis que s'han produït al llarg de la història en les tendències artístiques.

Les produccions artístiques, visuals i audiovisuals estan més presents que mai a la nostra societat. Els desenvolupaments tecnològics han obert altres canals en l'ús de les imatges. Per això és imprescindible entendre la seva complexitat i diversitat, per desenvolupar una visió del món reflexiva i sense prejudicis. El coneixement de les obres i dels seus significats, contribuirà a la creació d'un imaginari propi i un discurs crític, que revertirà en les seves creacions.

Aquesta competència implica ser capaç d'analitzar i explicar, les produccions pròpies o alienes, en l'àmbit de la creació artística. L'activitat analítica és un exercici

d'observació profunda, que ha de permetre reconèixer, identificar i descriure els elements presents en cada producció, i les interrelacions que s'estableixen i que donen sentit a les produccions artístiques en el seu context i funció.

Al mateix temps, l'intercanvi d'experiències amb els seus iguals ha de servir perquè l'alumnat amplii els seus horitzons i construeixi un judici crític i autocrític respectuós. El diàleg obert sobre les dificultats sorgides durant el procés creatiu en les seves fases, i la valoració del resultat final, afavoreix a superar prejudicis en la percepció de les produccions artístiques i culturals.

Competència específica 3.

Representar idees, formes i emocions, utilitzant els llenguatges, les tècniques i els mitjans propis de l'àmbit, a través de processos analítics i creatius, per desenvolupar la imaginació, la comunicació i l'autoconfiança.

Criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
3.1 Comunicar idees i emocions, amb creativitat i sensibilitat, a partir de l'observació de l'entorn i la societat, les manifestacions culturals contemporànies i el patrimoni cultural, i els recursos del seu imaginari, en la representació visual.	3.1 Comunicar idees i emocions, amb creativitat i sensibilitat, reflexionant sobre la societat i l'entorn, les manifestacions culturals contemporànies i el patrimoni cultural i els recursos del seu imaginari, en la representació visual.
3.2 Utilitzar recursos expressius, tècnics, comunicatius, simbòlics, aplicant, si escau, convencions, adequats a la situació comunicativa i a la seva finalitat, en la representació d'idees, formes i emocions.	3.2 Utilitzar recursos expressius, tècnics, comunicatius, simbòlics, aplicant, si escau, convencions de manera rigorosa, adequats a la situació comunicativa i a la seva finalitat, en la representació d'idees, formes i emocions.
3.3 Imaginar i comunicar propostes, a través d'esbossos, esquemes, diagrames, dibuixos, guions il·lustrats, croquis, plànols i d'altres, amb qualsevol eina, incloses les tecnològiques i les digitals.	3.3 Imaginar i comunicar propostes, a través d'esbossos, esquemes, diagrames, dibuixos, guions il·lustrats, croquis, plànols i d'altres, amb qualsevol eina, incloses les tecnològiques i les digitals.

La realització d'una producció artística és el resultat d'un procés complex que implica, la reflexió sobre la realitat, la capacitat de comunicar pensaments i sentiments, i el coneixement dels llenguatges dels mitjans d'expressió. En els diferents àmbits de les arts plàstiques i en altres disciplines tècniques, la interacció amb la realitat és fonamental: en el disseny, l'arquitectura, l'enginyeria, la fotografia, el cinema, el videoart, les arts plàstiques i performatives, entre d'altres. L'observació de l'entorn és bàsica per poder prendre decisions sobre els elements sensibles i significatius que volem interpretar i representar.

Molts processos creatius es desencadenen per l'observació i anàlisi de la realitat material o immaterial que ens envolta: objectes, sons, espais, entorns, situacions, impressions, accions, persones, conflictes,... tot això pot constituir material de treball per a la realització d'una producció artística. Aquestes idees s'han de representar

mitjançant diverses tècniques i sistemes de representació per generar formes bidimensionals, a l'espai, estàtiques o en moviment.

Per tant, aquesta competència és una eina valuosa en el procés creatiu, que inclou diverses capacitats: anàlisi, síntesi i interpretació de la realitat observada, representació i comunicació d'idees, i habilitats tecnològiques que han de permetre la creació de produccions artístiques.

Competència específica 4

Connectar idees i coneixements, aplicant-los, donant nous sentits, en projectes artístics de contextos diversos per fomentar una mirada creativa multidimensional.

Criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
4.1 Transferir coneixements de qualsevol àmbit a la producció artística.	4.1 Transferir coneixements de qualsevol àmbit a la producció artística.
4.2 Utilitzar missatges, mitjans i processos, de diferents disciplines artístiques, en les seves pròpies produccions, de manera oberta i creativa.	4.2 Utilitzar missatges, mitjans i processos, de diferents disciplines artístiques, en les seves pròpies produccions, de manera oberta i creativa.

Al llarg del procés creatiu, és fonamental establir tota mena de connexions, per tal de generar noves idees i utilitzar tots els coneixements i habilitats en la realització de les propostes.

La transferència de llenguatges, entre diferents disciplines artístiques n'és un exemple. D'altra banda, en el desenvolupament d'un projecte, l'alumnat ha de recórrer a recursos, idees, conceptes, processos, eines, de qualsevol àmbit de coneixement, aplicant-los a noves situacions i amb altres finalitats.

En els processos d'ideació i mitjançant diverses tècniques, es desenvolupa aquesta habilitat tan necessària en el desenvolupament de la creativitat.

Competència específica 5.

Explorar tècniques, mitjans i recursos dels llenguatges artístics, a través de l'experimentació i la recerca, amb perseverança i entenent l'error una oportunitat per aprendre, per aplicar-los en el disseny i la realització d'un projecte artístic.

Criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
5.1 Identificar les característiques de cada llenguatge artístic i els seus diferents processos en funció del context i de progrés tecnològic, mostrant eficàcia en la recerca d'informació.	5.1 Diferenciar els trets de cada llenguatge artístic i els seus processos en funció del context i de progrés tecnològic, mostrant autonomia i eficàcia en la investigació i la recerca d'informació.

5.2 Experimentar amb tècniques i mitjans, inclosos els digitals, i recursos dels llenguatges artístics, de manera guiada, analitzant i valorant els resultats de l'experimentació. 5.3 Aplicar diferents tècniques, mitjans, recursos i convencions, en funció dels requeriments i la intenció del missatge i del projecte a dur a terme.	5.2 Experimentar amb tècniques i mitjans, inclosos els digitals, i recursos dels llenguatges artístics, de manera autònoma i amb un objectiu prefixat, analitzant i avaluant els resultats de l'experimentació. 5.3 Experimentar, triar i aplicar diferents tècniques, mitjans, recursos i convencions, en funció dels requeriments i la intenció del missatge i del projecte a dur a terme.

En la creació de produccions artístiques, les tècniques i els llenguatges utilitzats són pràcticament infinits i els resultats són tan variats com la creativitat humana. És important que l'alumnat assimili aquesta pluralitat, observant la presència de la imatge en tota mena de contextos i amb finalitats diverses en la societat actual. En aquest sentit, sembla necessari identificar i diferenciar els mitjans de producció d'imatges i els diferents resultats que aporten.

L'experimentació és essencial per als processos creatius en tots els àmbits. En les disciplines artístiques la capacitat d'explorar a través de l'experimentació, significa poder posar a prova coneixements i habilitats.

Aquest procés és rellevant en la fase d'ideació o planificació de qualsevol producció artística, on cal explorar els elements dels llenguatges propis, formes, tècniques i estructures, i amb l'ajuda d'eines que s'adaptin a les nostres intencions formals i comunicatives.

Aquesta competència implica explorar com aplicar, adaptar, modificar, barrejar i fer interactuar els recursos de diferents maneres, sense prejudicar, incorporant l'error amb naturalitat per continuar explorant, i comporta la capacitat de prendre decisions en el mateix procés, fruit de la reflexió, així com analitzar i valorar els resultats obtinguts per incorporar-los a una producció o altres accions posteriors.

Competència específica 6.

Realitzar projectes, disciplinaris o transdisciplinaris, personals o col·lectius, a partir de situacions i establint connexions amb la realitat propera, amb implicació i compromís, per comunicar, reflexionar i resoldre problemes.

Criteris d'avaluació

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (1r a 3r)	Expressió Artística (4t)
6.1 Donar resposta a plantejaments diversos de manera guiada, analitzant la proposta de treball, documentant-se i utilitzant recursos, adequats a les necessitats i finalitat comunicativa del projecte. 6.2 Organitzar un projecte de manera individual o col·laborativa, seguint un mètode de treball, fent valoracions per prendre decisions, al llarg del seu desenvolupament.	6.1 Donar resposta a plantejaments diversos de forma autònoma, analitzant la proposta de treball, documentant-se i utilitzant recursos, adequats a les necessitats i finalitat comunicativa del projecte. 6.2 Organitzar un projecte de manera individual o col·laborativa, seguint un mètode de treball propi, fent valoracions per prendre decisions, al llarg del seu desenvolupament.

6.3 Compartir idees i imaginari, amb altres camps del coneixement, en l'elaboració de projectes artístics interdisciplinaris i col·laboratius. 6.4 Expressar respectuosament opinions i reflexions raonades, per arribar a un consens a través del diàleg en la realització d'un projecte.	6.3 Compartir idees, missatges, imaginari i objectius, amb camps àmbits del coneixement, en l'elaboració de projectes artístics interdisciplinaris i col·laboratius. 6.4 Expressar respectuosament opinions i reflexions raonades, per arribar a un consens a través del diàleg en la realització d'un projecte.

Desenvolupar projectes artístics comporta iniciar un procés de reflexió i indagació sobre un tema d'interès, definint i organitzant un pla de treball amb metodologies i eines pròpies de l'àmbit artístic i d'altres àmbits per arribar a fer una producció i a obtenir unes conclusions finals. L'avaluació i la presa de decisions, al llarg del procés i en els resultats finals, són fonamentals per a l'aprenentatge i la retroalimentació.

Per la seva complexitat, en la realització d'un projecte es posen en pràctica competències i sabers del propi àmbit, i d'altres camps del coneixement, amb la interrelació complexa entre els elements que concorren en el seu disseny i producció.

El punt de partida pot ser proposat pel professorat o pot sorgir a partir de preguntes plantejades per l'alumnat, generant una situació d'aprenentatge que articula diversos aspectes derivats de temes d'actualitat, d'interès social i cultural o propers a l'entorn, fomentant la implicació personal i el diàleg.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Educació Plàstica, Visual i Audiovisual Cursos de 1r a 3r

Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats comunicatives

- Identificació dels elements configuratius del llenguatge visual i audiovisual, les seves possibilitats constructives, expressives i comunicatives, en contextos reals, com l'entorn, els mitjans de comunicació, Internet, entre d'altres.

- Descobriment de tècniques, procediments i processos, a través de l'assaig i l'experimentació amb diferents materials, eines i dispositius, inclosos els digitals.
- Anàlisi dels principis de la percepció visual a partir de l'observació directa de fenòmens visuals i d'imatges de diferents tipologies, funcions i finalitats, contrastant diverses fonts d'informació.
- Reconeixement d'estratègies compositives, considerant la seva finalitat comunicativa, a través de la comparació de produccions artístiques diverses, en el pla, l'espai i el temps.

Creació artística. Tècniques, procediments i processos

- Aplicació de processos creatius guiats, establint connexions entre conceptes, idees i imatges, a través de l'experimentació i de la realització d'esbossos i assajos, en la ideació de les propostes.
- Comunicació a través del llenguatge visual i audiovisual, amb diferents suports i mitjans, i mitjançant l'ús de diverses estratègies, recursos i tecnologies, en la creació artística.
- Descobriment i seguiment de les etapes de treball, a través de l'anàlisi, la documentació, la tria tècniques i materials, la realització d'esbossos, la valoració i presa de decisions, en el desenvolupament d'un projecte.
- Aplicació de la geometria plana i descriptiva, a través de la realització de projectes, en la representació d'idees i la resolució de problemes simples.

Manifestacions artístiques contemporànies i del patrimoni cultural. Anàlisi i apreciació estètica

- Valoració del patrimoni cultural, incorporant la perspectiva de gènere i la diversitat cultural i social, a través de l'anàlisi, la interpretació i lectura de manifestacions artístiques contemporànies, locals i de la història.
- Identificació de les característiques estilístiques, el context i la funció de les produccions artístiques el llarg de la història i en l'actualitat, aplicant estratègies de recerca d'informació en font diverses, inclosa Internet.
- Lectura de missatges visuals en els mitjans de comunicació, Internet, les xarxes socials i l'entorn, a través de la reflexió crítica sobre la seva funció i els possibles significats.
- Desenvolupament del pensament ètic i responsable en relació amb la propietat intel·lectual i cultural.

Expressió Artística

Matèria optativa de 4t

Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats comunicatives

- Ús del llenguatge visual i audiovisual i aplicació dels principis de la percepció, en la creació de produccions artístiques diverses, en el pla, l'espai i el temps.
- Aplicació d'estratègies d'experimentació conceptual o tècnica, amb diferents finalitats, en el procés de creació.
- Ús de tècniques i procediments, digitals o manuals, amb diverses finalitats comunicatives: expressiva, persuasiva, metafòrica, crítica, descriptiva, narrativa, documental, en la creació de projectes individuals i col·lectius.
- Descobriment dels recursos expressius, gestuals, narratius, tècnics, tecnològics i comunicatius dels llenguatges artístics, en l'anàlisi i contextualització d'obres d'art, el disseny i la publicitat.

Creació artística. Tècniques, procediments i processos

- Aplicació de processos creatius, establint connexions entre conceptes, idees i imatges, a través de l'experimentació i de la realització d'esbossos i assajos, en la ideació de les propostes.

- Desenvolupament de projectes dels àmbits de l'art, la publicitat i els diferents camps del disseny, introduint el concepte de disseny inclusiu, a través del seguiment del procés projectual.
- Representacions de formes bidimensionals i tridimensionals, de forma manual i amb programari informàtic, aplicant la geometria i els sistemes de representació, en el desenvolupament d'un projecte.
- Integració del concepte de sostenibilitat, a través de la utilització de materials reciclats, naturals i productes ecològics en la pràctica artística.

Manifestacions artístiques contemporànies i del patrimoni cultural. Anàlisi i apreciació estètica

- Valoració del patrimoni cultural, incorporant la perspectiva de gènere i la diversitat cultural i social, a través de l'anàlisi, de manifestacions artístiques contemporànies, locals i de la història.
- Anàlisi de recursos formals, tècnics, literaris i persuasius, i la seva relació amb la funció i la finalitat, a partir de l'observació, classificació i comparació de produccions dels àmbits de la publicitat, l'art i el disseny.
- Detecció de la publicitat subliminal i reflexió crítica sobre els estereotips en la societat de consum i el consum responsable, en l'anàlisi de la publicitat i el disseny.
- Desenvolupament del pensament ètic i responsable en relació amb la propietat intel·lectual i cultural.

Filosofia

Vivim en un món caracteritzat per la proliferació constant d'informació i per la interconnexió de realitats, discursos i individus. Aquesta complexitat fa més necessari que mai el desenvolupament d'un seguit de competències que ajudin a les persones a orientar-se, a analitzar críticament la informació i a pensar amb altres els reptes que compartim com a societat. En aquest context, la formació filosòfica esdevé un pilar fonamental per encarar la complexitat i per pensar amb rigor, críticament i creativament el nostre món. El fet de disposar d'una formació filosòfica permet a les persones formar-se i tenir instruments, criteris i conceptes per entendre el món i intervenir en ell. Així, lluny de ser un mer compendi erudit de coneixements, la matèria de Filosofia ha de representar per als i les alumnes un estimulant exercici de descobriment del conjunt d'idees i valors que sustenten tant la seva manera de ser, com la de la seva pròpia època i entorn social, com també una caixa d'eines que els ajudi a pensar més profundament i amb més rigor.

En els seus orígens la filosofia neix com un intent racional de dotar de sentit el món i com un art del fet de saber viure, i abordar amb altres els sentits d'un món que ens és comú. La filosofia parteix d'un cert estranyament sobre el món: el qüestionament, el dubte, la formulació de bones preguntes (que ens ajudin a seguir pensant) i l'anàlisi crítica de la informació, són tots ells elements que li són inherents i són, alhora, fonamentals per aprendre a pensar de manera crítica, lògica i rigorosa, un objectiu

primordial de la matèria de filosofia, però que a l'hora contribueix de manera decisiva al desenvolupament de les competències bàsiques.

La visió de la filosofia que planteja aquesta matèria és la d'una disciplina que ens ajuda a pensar la realitat, el món i la manera de viure-hi, prenent-ne la distància necessària per a identificar les trampes i els errors, els prejudicis, els estereotips i els dogmatismes que amaguen els discursos que l'expliquen i el regulen. En un món en què les teories de la conspiració, les *fakenews*, els dogmatismes i sectarismes, les pseudociències i la postveritat es repliquen amb força i tenen conseqüències socials i ètiques rellevants, cal desenvolupar la capacitat de pensar críticament per tal de poder viure-hi de manera més lliure, ètica i compromesa.

En aquest curs interessa constatar la pervivència d'alguns problemes filosòfics que a hores d'ara continuen interpel·lant-nos. No es tracta de fer un plantejament sistemàtic de la història de la filosofia sinó d'abordar alguns dels problemes i conceptes que s'han plantejat al llarg de la història i que continuen sent rellevants en el nostre present. Revisitar els clàssics per abordar els problemes actuals ens permet comprovar que altres ja hi han pensat abans, construir el nostre pensament a partir dels altres i distanciar-nos d'una visió solipsista: pensar de manera crítica és també pensar en diàleg amb altres. Però en aquesta manera d'abordar els problemes filosòfics cal també posar especial cura en treure a la llum altres veus poc presents en la tradició filosòfica més ortodoxa, no sols per una qüestió de restitució o justícia, sinó també perquè la seva absència condiona el que entenem per filosofia. És important incorporar les dones filòsofes i altres veus minoritzades per la tradició que ens permetin eixamplar la xarxa de veus que ens ajuden a elaborar els sentits de l'experiència humana individual i col·lectiva, i contextualitzar la filosofia acadèmica en una visió etnocèntrica i androcèntrica.

I en aquesta interrogació pel món i per la manera de viure-hi, el procés sempre és en diàleg: en diàleg amb la tradició filosòfica i amb altres camps de saber com ara la ciència, la tecnologia, la literatura i l'art. A aquest diàleg diacrònic s'hi suma el diàleg sincrònic a l'aula. En aquest sentit, el grup-classe s'ha de constituir com a comunitat dialògica, en què el pensament es construeix interpersonalment.

Juntament amb la comunicació oral, l'escriptura és també un lloc d'interpel·lació i d'encontre, un mitjà per comunicar idees o coneixements, i també la base amb què s'elaboren conceptes i problemes. Aprendre a escriure forma part del procés d'aprendre a pensar millor en la mesura que ens ajuda a identificar i desenvolupar el propi marc conceptual.

Les quatre competències de la matèria descrites en el present document fan referència doncs a aquest conjunt d'idees.

Acompanyant les competències específiques d'aquesta matèria es troben els criteris d'avaluació. Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desplegar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. El professorat haurà de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat.

Amb aquestes quatre competències es pretén desenvolupar i concretar una visió competencial de la filosofia que doni conceptes i instruments a l'alumnat per analitzar i

pensar qüestions rellevants per a l'experiència humana i per al món en què vivim, tot insinuant maneres d'intervenir en ell.

El desenvolupament de les competències específiques es recolza en les competències clau i en els sabers de la matèria, que es troben estructurats en quatre blocs que responen a quatre preguntes fonamentals de la filosofia: Què és l'ésser humà? Què puc saber? Com he d'actuar? I Com podem viure junts? Recollint el caràcter competencial del currículum, s'opta per formular els sabers lligats a una capacitat i en un context en el qual s'han de desenvolupar. El professorat pot desenvolupar un context alternatiu, si ho considera adient.

En el bloc 1 es tracten qüestions bàsiques d'antropologia filosòfica. En el bloc 2 s'aborda l'especificitat de la filosofia i es plantegen qüestions bàsiques relacionades amb la teoria del coneixement. Interessa que l'alumnat tingui els instruments i les estratègies per distingir els discursos que aporten certesa, donant un pes important també a la ciència. La capacitat d'argumentar, detectar fal·làcies i desenvolupar les pròpies tesis forma part també d'aquest bloc. En el bloc tres es tracten qüestions vinculades a l'ètica des d'una perspectiva filosòfica i per últim en el bloc quatre es treballen els conceptes i els instruments necessaris per abordar problemes complexos des d'una perspectiva filosòfica.

El que pretén el currículum de la matèria de Filosofia és aportar a l'alumnat les eines bàsiques per pensar i desenvolupar les seves idees de manera més rigorosa sobre problemes complexos que caracteritzen la història de la filosofia i també la seva realitat més propera. Les eines que proporciona aquest currículum conviden al desenvolupament de projectes i a la cooperació interdisciplinària i entre diferents individus o entitats, amb especial atenció a les problemàtiques més importants del nostre present. Es tracta de plantejar a l'alumnat preguntes i situacions problemàtiques com a reptes engrescadors que creïn en elles i ells necessitat d'aprenentatge i de pensament profund i que els permeti transformar les seves idees en posicionaments i accions en l'exercici d'una ciutadania crítica i responsable. La contextualització de preguntes/reptes, els dilemes morals, la problematització de conceptes i idees filosòfiques, els conflictes cognitius, els debats i seminaris, són algunes de les estratègies metodològiques que ens poden ajudar a desenvolupar les competències pròpies de la matèria. És interessant també recórrer a la creació literària, teatral, plàstica i audiovisual amb la intenció d'ampliar els llenguatges expressius i abordar les preguntes o reptes plantejats des de diferents perspectives i llenguatges.

Això confereix a l'aprenentatge de la filosofia un caràcter rellevant, holístic i integrat, que enriqueix la significativitat i prepara l'alumnat per afrontar amb criteri la seva incorporació activa com adult a la societat.

Competència 1

Identificar i valorar l'especificitat del saber filosòfic i dels sabers que aporten certesa enfront d'altres tipus de saber, per tal d'avaluar críticament els discursos i arguments.

Criteris d'avaluació

- 1.1. Distingir entre opinions i arguments en els raonaments.
- 1.2. Valorar críticament els sabers que aporten certesa i aquells que no, a partir de la identificació de les seves característiques i l'anàlisi de les estructures argumentatives que els sostenen.
- 1.3. Valorar críticament el paper de la filosofia i de la ciència en l'abordatge de problemes rellevants per a la natura i el saber humà.

Sempre és important ser capaç d'identificar quines són les tesis o conclusions que es defensen en una argumentació, però en els temps que vivim pren una rellevància especial poder clarificar quines raons sostenen una opinió per evitar els errors, trampes o prejudicis i comprendre que no tots els arguments tenen la mateixa validesa, ni lògica ni ètica.

La matèria de Filosofia ha de permetre l'alumnat aprofundir en l'anàlisi dels discursos i valorar com els diferents sabers ens proporcionen diferents graus de certesa.

Mitjançant la comprensió de l'especificitat del pensament filosòfic com a saber argumentatiu, l'alumnat adquireix eines per a analitzar críticament els discursos i arguments del seu dia a dia.

El desenvolupament d'aquesta competència ha d'ajudar l'alumnat a adquirir una posició de prevenció davant les informacions que l'envolten i capacitar-lo per discernir a quin tipus de saber pertanyen. Entendre quin tipus de saber estem analitzant és una condició per tal de poder seleccionar les eines d'anàlisi i d'argumentació adients per a cada discurs, que es treballen en la Competència 2. Abordar la vinculació entre la ciència i la filosofia, més enllà del que diferencia els dos sabers, és important per desenvolupar una actitud crítica. La diferenciació entre veritat i certesa és capital per assumir un escepticisme racional que possibiliti una anàlisi crítica dels discursos.

Competència 2

Avaluar i generar arguments per a valorar i produir discursos orals i escrits de forma rigorosa, evitar dogmatismes, biaixos i fal·làcies per tal de desenvolupar i sostenir opinions.

Criteris d'avaluació

- 1.1. Produir rigorosament arguments, aplicant les normes lògiques, retòriques i argumentatives, i detectant i evitant maneres dogmàtiques, fal·lacies i esbiaixades per exposar les pròpies opinions i idees, tant oralment com per escrit.
- 1.2. Avaluar críticament discursos, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics, demostrant una comprensió correcta de les estructures argumentatives.

Argumentar consisteix a presentar els pros i els contres d'una proposició, una idea o una tesi i arribar a una conclusió. Aquesta competència pretén capacitar els alumnes a pensar amb més lògica, més significativament, amb profunditat, a partir dels recursos propis del discurs i la pràctica filosòfica.

Pensar de manera formalment correcta té més a veure amb el "com" que amb el "què", en *pensar*, no en pensar sobre uns continguts concrets.

Pensem de forma reflexiva quan ens aturem per identificar les raons per les quals passa, sentim, fem o es fa alguna cosa. El fet d'aturar-se implica la possibilitat de qüestionar el que s'està pensant i la necessitat de pensar-ho d'una altra manera; la reflexió és precisament el moment en què el pensament es descobreix com a tal, i sobre ell és possible pensar-hi. Ho fem constantment, ens aturem, analitzem, avaluem, prenem decisions i seguim pensant. Amb aquesta competència es proposa fer conscient aquest procés de pensament per tal de poder millorar la capacitat de pensar i permet acompanyar l'alumnat a adonar-se de com pensa, de quins processos mentals emprava, a través dels recursos propis de la filosofia. En aquest sentit, està directament relacionada amb la metacognició, que consisteix precisament en la presa de consciència dels processos mentals que usem i que permet l'alumnat d'autoregular-los.

El desenvolupament d'aquesta competència dona a l'alumnat les eines per posar llum i descobrir la lògica interna dels pensaments, propis i aliens, i introduir la crítica com a element essencial per pensar: Identificar prejudicis, distingir el que és important del que és accessori, conceptualitzar, qüestionar marcs conceptuals, detectar errors en l'argumentació... ajuda l'alumnat a construir un pensament propi, amb arguments que li permeten qüestionar allò que pensa. I els capacita per anticipar les pròpies accions a través de la reflexió i la crítica com un element previ a la presa de decisions, és, per tant, condició per poder abordar la Competència 4.

Competència 3

Reconèixer i aplicar les normes de l'argumentació i del diàleg filosòfic, en diferents suports i activitats, per expressar-se amb rigor argumentatiu i desenvolupar el diàleg respectuós i constructiu amb els altres i poder arribar a idees comunes.

Criteris d'avaluació

- 3.1. Intercanviar i avaluar críticament idees sobre qüestions filosòfiques a partir del diàleg filosòfic.
- 3.2. Argumentar rigorosament les pròpies idees en activitats de diàleg filosòfic.
- 3.3. Participar de manera oberta, compromesa i respectuosa en activitats de diàleg sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants.

El diàleg està estretament unit a la tradició filosòfica ja des de Sòcrates i Plató. Etimològicament, vol dir "paraula o raó compartida" i des d'una perspectiva filosòfica no és sols un intercanvi d'informacions o una confrontació d'idees, sinó sobretot l'espai privilegiat per la construcció de pensament i coneixement filosòfic compartit.

Ser competent dialògicament implica saber desenvolupar i posar en joc les idees pròpies de manera clara, argumentada i respectuosa. Ser capaç d'escoltar als altres i relacionar, qüestionar i transformar les idees amb la voluntat de contribuir a la construcció de coneixement compartit. Implica també saber gestionar la discrepància de manera constructiva.

Habitualment l'alumnat tendeix a assimilar el diàleg a l'aula amb el debat, deixant de banda altres possibilitats de conversa compartida en les que el més important és la construcció de coneixement i pensament.

Dialogar filosòficament implica saber abordar problemes amb els altres des d'una perspectiva filosòfica. En aquest sentit, podem identificar tres elements en l'aprenentatge del diàleg filosòfic:

- L'establiment i el compliment de les normes i acords que garanteixen la seva condició de possibilitat.
- El desenvolupament de les estratègies que permeten abordar, de manera compartida, els problemes amb els instruments propis de la filosofia.
- La sistematització de les idees respecte problemes filosòfics rellevants.

Aquesta competència està estretament relacionada amb la Competència 2, donada la importància que té l'argumentació filosòfica, la identificació de les fal·làcies, el qüestionament de les idees i la capacitat de deduir-ne les implicacions. Però es relaciona també amb la resta de competències de la matèria. És per això que s'ha de treballar de manera integrada per afavorir la transferència de coneixements i d'habilitats entre elles.

Competència 4

Avaluar de manera global, sistèmica i transdisciplinària els problemes ètics i polítics fonamentals i d'actualitat analitzant-los filosòficament per a poder tractar-les de manera creativa i prendre una posició.

Criteris d'avaluació

- 4.1. Distingir les principals preguntes de la filosofia i les diferents respostes filosòfiques a través de la indagació, l'anàlisi i la interpretació de textos filosòfics i altres formes d'expressió cultural.
- 4.2. Desenvolupar una concepció complexa i no dogmàtica dels problemes i qüestions fonamentals i d'actualitat, mitjançant l'anàlisi filosòfica d'aquests.
- 4.3. Desenvolupar una actitud oberta, respectuosa i compromesa amb la resolució de conflictes ètics i polítics a través de l'exposició argumentada i crítica de les idees.

La complexitat és, potser, un dels elements fonamentals que caracteritzen el nostre present i determina radicalment la vida de les noies i els nois. La societat de la informació i la comunicació, la globalització econòmica i cultural i el desenvolupament de la ciència i de la tecnologia, entre altres, són elements que formen part de tot un entramat de relacions i qüestions complexes entre les quals no sempre és fàcil orientar-se. La filosofia, en tant que discurs crític i analític, pot ajudar en aquesta empresa.

El que es pretén amb el desenvolupament d'aquesta competència és que l'alumnat aprengui a orientar-se en la complexitat a través de les eines conceptuals i metodològiques pròpies del pensament crític i filosòfic (introduïdes en les competències 1, 2 i 3), per aprofundir en l'anàlisi i la comprensió dels reptes socials, ambientals i polítics del món actual. En aquest sentit, assolir aquesta competència implica ser capaç de posicionar-se davant d'un repte o controvèrsia plantejada amb criteri.

Alguns d'aquests reptes contemporanis podrien ser els desenvolupaments tecnocientífics (robòtica, digitalització, intel·ligència artificial...), els reptes ambientals i ecològics (emergència climàtica, escassetat de recursos...) o els sociopolítics (la legitimitat dels sistemes i les institucions polítiques, els feminismes, les migracions, la privacitat, la llibertat d'expressió...). Reptes que impliquen relacionar continguts i competències específiques de la filosofia i d'altres àmbits de coneixements i sabers.

Molts d'aquests reptes estan presents a l'agenda política de gairebé tots els països a través dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides, un marc idoni per al desenvolupament d'aquesta competència.

Per tal de desenvolupar aquesta competència és necessari que l'alumnat aprengui a identificar problemes contemporanis, així com els agents, els interessos, els valors i les idees implicades. I també que aprengui a identificar les possibles conseqüències (ètiques, polítiques i socials, etc.) de les diverses posicions al voltant de la situació problemàtica o conflictiva i establir els criteris d'elecció d'alternatives i vies d'acció raonables, des d'una perspectiva democràtica, per tal de poder posicionar-se i prendre decisions al respecte. Per tal de poder-ho dur a terme amb rigor filosòfic, cal que l'alumnat utilitzi les eines filosòfiques que es treballen en la resta de competències.

Al llarg de la història, la filosofia ha abordat qüestions fonamentals per a l'existència humana, com ara la identitat personal, el coneixement, la vida en comú..., partint sempre d'un context real i simbòlic concret. En aquest sentit, podem dir que la filosofia ofereix respostes històriques a qüestions essencials. Encara que en aquest nivell educatiu no ens interessa un tractament historiogràfic exhaustiu de la filosofia, el docent ha de recórrer a la tradició o a alguns conceptes fonamentals de l'obra de pensadores i pensadors, per tal d'abordar els reptes contemporanis que es treballin a l'aula des d'un vessant filosòfic.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Què és l'ésser humà?

- Anàlisi i valoració de l'especificitat natural i dels condicionants historicoculturals en el debat sobre la gènesi i la definició de la naturalesa humana.
- Anàlisi crítica de les condicions socials, de gènere i culturals en la identitat personal.
- Reconeixement i valoració del paper de la sensibilitat, l'emotivitat i les facultats cognitives en l'anàlisi de la identitat personal.
- Anàlisi i valoració del paper de la consciència i el llenguatge en l'estructura psicosomàtica de la identitat personal.
- Anàlisi crítica de la natura humana en l'abordatge de qüestions vinculades al transhumanisme.

Què puc saber?

- Anàlisi i valoració de la filosofia com a saber fonamental en la història d'Occident i en l'abordatge de les problemàtiques humanes.
- Especificitat de la filosofia en relació amb altres camps de saber per analitzar la natura i l'activitat humana.
- Caracterització de la cosmovisió mítica i la teorització filosòfica a Grècia com a origen de la filosofia occidental.
- Anàlisi i constatació de la pervivència dels problemes filosòfics per tal de poder abordar-los des de la contemporaneïtat.
- Redacció de tipus de textos filosòfics per tal de poder desenvolupar i aprofundir en les pròpies idees.
- Identificació de les característiques de la ciència i del mètode científic en el saber humà i en la història de la cultura per enfrontar-se a la desinformació, la postveritat i les pseudociències.
- Valoració del saber, les metodologies científiques i la filosofia de la ciència en l'abordatge dels problemes i límits del coneixement.
- Anàlisi crítica del problema del coneixement i les teories de la veritat per enfrontar-se a la desinformació i al fenomen de la postveritat.
- Anàlisi crítica dels condicions socials, de gènere i culturals en la història de la filosofia.
- Valoració i anàlisi crítica de la dimensió social i política del coneixement, dels poders i interessos que intervenen i del paper de les dones en la ciència i en la creació de coneixement.
- Desenvolupament d'idees filosòfiques en textos escrits.
- Argumentació, raonament mitjançant l'aplicació de nocions bàsiques de lògica formal i detecció de fal·làcies i biaixos cognitius en l'anàlisi crític i producció dels discursos.
- Interpretació i producció d'informació amb rigor argumentatiu per desenvolupar un criteri propi amb relació a problemes filosòfics.

Què he de fer?

- Reconeixement i valoració del saber i el pensament propi com a element clau en la construcció de projectes de vida autònoms i lliures.
- Anàlisi i valoració crítica dels elements que permeten la construcció de societats plurals i democràtiques. Diferència i discrepància. La convivència en el pluralisme. Societat, política, societat i consens.
- Valoració de l'ètica expansiva i la responsabilitat ecològica en l'anàlisi de les problemàtiques contemporànies.

Com podem viure junts?

- Anàlisi crítica dels problemes ètics del nostre temps com ara la desigualtat, la pobresa, la guerra i altres formes de violència, la desigualtat entre homes i dones, la discriminació i els problemes mediambientals i ecosocials, per desenvolupar un posicionament ètic i argumentat.
- Conèixer i participar en diferents modalitats de diàleg a l'aula (debats, seminari, taula rodona, diàleg filosòfic) aportant raons pertinents i relacionant-les amb les dels altres, trobant punts d'encontre, per arribar a conclusions complexes i creatives.

Física i química

Entre les finalitats de les matèries de Física i Química de l'Educació Secundària Obligatòria hi ha la presa de consciència, per part de l'alumnat, de la contribució d'aquestes ciències a la millora de qualitat de vida i al desenvolupament sostenible, així com la de despertar la curiositat, desenvolupar l'actitud crítica, el pensament i les destreses científiques, la valoració del paper de la ciència, la igualtat d'oportunitats entre gèneres i fomentar les vocacions científiques, especialment entre les alumnes.

La Física i la Química de 1r a 3r de l'Educació Secundària Obligatòria és una matèria que ha de cursar tot l'alumnat i que estableix algunes de les bases mínimes per a l'alfabetització científica i la participació plena en la societat. A 4t d'Educació Secundària Obligatòria la Física i la Química és de caràcter opcional i el seu currículum es correspon amb una ampliació de la matèria de 1r a 3r. Ambdues matèries contribueixen a satisfer diversos objectius de l'Educació Secundària Obligatòria i al desenvolupament de les vuit competències clau.

En les matèries de Física i Química es treballen un total de sis competències específiques que són la concreció dels descriptors definits al Perfil competencial de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic. Aquestes competències específiques es poden resumir en: interpretació i predicció de fenòmens mitjançant la física i la química, recerques en l'àmbit escolar, generar i interpretar dades científiques, cerca i gestió d'informació, preservació de la salut i sostenibilitat i la construcció del coneixement científic.

Des de les matèries de Física i Química, la ciència es presenta com un procés col·lectiu i interdisciplinari i en construcció contínua, que juga un paper molt rellevant en el progrés de la societat. En aquest sentit, l'enfocament d'aquestes matèries dona protagonisme als nois i noies en el treball mitjançant metodologies pròpies de la ciència per desenvolupar processos cognitius associats al pensament científic.

A les aules de ciències els alumnes es formulen preguntes i se cerquen respostes fonamentades als problemes plantejats, a partir de l'observació directa o indirecta del món en situacions i contextos habituals, de la recerca d'evidències i de la indagació i la interpretació crítica, basada en coneixements científics, de la informació de diverses fonts.

L'enfocament de les matèries científiques ha d'afavorir que l'alumnat sigui conscient dels aspectes comuns entre la Biologia, la Geologia, la Física i la Química. Les matèries científiques comparteixen metodologies i maneres de treballar que són transversals com identificar regularitats en diferents fenòmens, relacionar les causes i els efectes i investigar els canvis, entre d'altres.

La matèria de física i química contribueix a millorar les destreses en la gestió de la informació, atès que algunes competències específiques es relacionen amb interpretar dades científiques i seleccionar, contrastar, organitzar i avaluar críticament informació. La matèria també contribueix a l'aplicació de sabers diversos, com en el cas de les recerques, la resolució de problemes o en la interpretació de fenòmens naturals i processos de la vida quotidiana relacionats amb la física i la química.

Tots aquests aprenentatges s'han d'aplicar a contextos i situacions reals i problemàtiques actuals, han de permetre revisar i avaluar idees, pensaments o raonaments, fent propostes d'acció justificades i coherents amb els arguments enunciats i fonamentades en la física i la química. En aquest sentit, els Objectius de

Desenvolupament sostenible proporcionen aquestes situacions, especialment en el casos següents:

ODS 6. Aigua neta i sanejament. Garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i de les condicions de sanejament.

ODS 7. Energia neta i assequible. Garantir l'accés de totes les persones a fonts d'energia assequibles, fiables, sostenibles i renovables.

ODS9. Innovació i infraestructures: Construir infraestructures resistents, promoure una industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

ODS 11. Ciutats i comunitats sostenibles. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles,

ODS 12. Consum i producció responsables. Garantir modalitats de consum i producció sostenibles

ODS13. Acció climàtica. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes

Entre altres aportacions, les matèries de Física i Química de l'Educació Secundària Obligatòria ajuden a raonar sobre els fenòmens de l'entorn natural i tecnocientífic que contribueixen a millorar la qualitat de vida i a la preservació del medi ambient, amb compromís ciutadà per al bé comú a través dels objectius de desenvolupament sostenible, adoptant actituds com el consum responsable, la cura mediambiental, el desenvolupament científicotecnològic sostenible, i el respecte cap a altres éssers vius.

L'ensenyament-aprenentatge d'aquestes matèries també permet consolidar els hàbits d'estudi, fomentar la tolerància, la solidaritat i la cooperació i millorar les habilitats, promoure el perfeccionament lingüístic, en ser la col·laboració i la comunicació part essencial de les metodologies de treball científic. Des d'aquestes matèries es promou que aquesta comunicació i col·laboració es faci utilitzant diferents formats i vies, en particular els espais virtuals de treball remot. També es fomenta el tracte igualitari i el rebuig cap a actituds de discriminació basades en el gènere o en altres factors.

De la mateixa manera, la naturalesa científica d'aquestes matèries contribueix a despertar en l'alumnat una actitud creativa i emprenedora que és l'essència mateixa de totes les ciències. Es promou, per tant, la investigació mitjançant l'observació, l'experimentació i la cerca de proves, així com la consulta de diferents fonts per resoldre qüestions o contrastar hipòtesis de manera individual i col·laborativa.

Les principals fonts fiables d'informació són accessibles a través d'Internet on conviuen amb informacions esbiaixades, incompletes o falses. Per això també des d'aquestes matèries es fomenta l'ús responsable i crític de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les **competències específiques** constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els **criteris d'avaluació i els sabers**, graduats a través dels cicles, es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta

progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Pel que fa als sabers de la matèria de Física i Química de 1r a 3r de l'Educació Secundària Obligatòria, hi ha una continuïtat amb alguns aprenentatges de l'àrea de Coneixement del Medi natural, social i cultural de l'Educació Primària.

Tot seguit, es descriuen els blocs de sabers que es treballaran al llarg de l'Educació Secundària Obligatòria.

Els sabers d'aquesta matèria contempnen coneixements, destreses i actituds bàsiques d'aquestes àrees de coneixement i es troben estructurats en els que tradicionalment han estat els grans blocs de coneixement de la física i la química: la matèria, l'energia, la interacció i el canvi. A més, aquest currículum proposa l'existència d'un bloc *habilitats científiques bàsiques*, de sabers comuns que fan referència a les metodologies de la ciència i a la seva importància en el desenvolupament d'aquestes àrees de coneixement. En aquest bloc s'estableix a més la relació de la ciència amb una de les seves eines més potents, les matemàtiques, que ofereixen un llenguatge de comunicació formal i que inclouen els coneixements previs de l'alumnat i els que s'adquireixen al llarg d'aquesta etapa educativa.

En el bloc *La matèria* l'alumnat treballa els coneixements bàsics sobre la constitució de la matèria formada pels elements químics, relacionant les propietats de les substàncies elementals i compostes, a nivell macroscòpic i submicroscòpic, amb diferent grau d'aprofundiment per connectar-los amb els cursos posteriors.

En el bloc *l'energia* l'alumnat aprofundeix en els coneixements que va adquirir en l'educació primària, com les fonts d'energia i els seus usos pràctics, o els conceptes bàsics sobre les formes d'energia. Adquireix, a més, en aquesta etapa les destreses i les actituds que estan relacionades amb el desenvolupament social i econòmic del món real i les seves implicacions mediambientals.

En el bloc *interacció* es descriuen quins són els efectes principals de les interaccions fonamentals de la natura i l'estudi bàsic de les principals forces del món natural, així com les seves aplicacions pràctiques en camps com ara la cinemàtica, l'astronomia, l'esport, l'enginyeria, l'arquitectura o el disseny.

Finalment, el bloc *canvis* aborda les principals transformacions físiques i químiques dels sistemes materials i naturals, així com els exemples més freqüents de l'entorn i les seves aplicacions i contribucions a la creació d'un món millor.

Tots aquests elements curriculars, competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics, estan relacionats entre sí formant un tot que dota el currículum

d'aquesta matèria d'un sentit integral i holístic, relació a la qual també hauria d'aspirar qualsevol programació d'aula.

La construcció de la ciència i el desenvolupament del pensament científic en l'adolescència parteix del plantejament de qüestions científiques basades en l'observació directa o indirecta del món en situacions i contextos habituals, en el seu intent d'explicació a partir del coneixement, de la recerca d'evidències i de la indagació i en la correcta interpretació de la informació que diàriament arriba al públic en diferents formats a partir de diferents fonts. Per això, l'enfocament les matèries de física i química al llarg d'aquesta etapa educativa ha d'incloure un tractament experimental i pràctic amb relació als coneixements conceptuals, que amplii l'experiència de l'alumnat que permeti fer connexions amb situacions quotidianes, fet que contribuirà de forma significativa a què tots desenvolupin les destreses característiques de la ciència. D'aquesta manera es pretén potenciar la creació de vocacions científiques en els alumnes i les alumnes per aconseguir que hi hagi un nombre més gran d'estudiants que optin per continuar la seva formació en itineraris científics en les etapes educatives posteriors i proporcionar al seu torn una completa base científica per a aquells estudiants que vulguin cursar itineraris no científics.

Els sabers esmentats anteriorment s'adquireixen lligats al desenvolupament de les competències específiques de la matèria que és la veritable finalitat, perquè aquestes contribueixen al perfeccionament de les competències clau. En altres paraules, els sabers formen part de les competències específiques, i el seu aprenentatge va lligat al desenvolupament competencial, sabers i competències, no poden treballar-se de forma excloent.

Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament de les competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge. Les competències i els sabers s'han de treballar en forma de situacions d'aprenentatge o activitats amb un objectiu clar, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió i la col·laboració. Amb aquesta finalitat es recomana el treball interdisciplinari, que afavoreix la comprensió més profunda d'aquesta matèria, i connecta cap a altres branques del coneixement amb què es vincula. En conclusió, la Física i la Química de 1r a 3r i de 4t d'Educació Secundària Obligatòria treballen sabers de les ciències experimentals fonamentals com a via per al desenvolupament de les competències bàsiques i pretenen com a fi últim una plena integració ciutadana de l'alumnat en l'àmbit professional, social i emocional.

Competència específica 1.

Interpretar fenòmens de la naturalesa, predient i argumentant el seu comportament a partir de models, lleis i teories propis de la física i química per apropiat-se de conceptes i processos propis de la ciència.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
1.1 Analitzar conceptes, fenòmens i processos relacionats amb els sabers de la física i la química, interpretant informació en	1.1 Analitzar conceptes, fenòmens i processos relacionats amb els sabers de la física i la química interpretant Informació en

diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web ...), mantenint una actitud crítica i obtenint conclusions fonamentades en raons científiques. 1.2 Interpretar i predir el comportament de fenòmens quotidians rellevants, relacionant-lo amb models, lleis i teories adequades de la física i la química. 1.3 Identificar els conceptes relacionats amb situacions problemàtiques reals de caràcter científic i proporcionar possibles solucions.	diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web ...), mantenint una actitud crítica i obtenint conclusions fonamentades en raons científiques i defensant amb criteri opinions pròpies fonamentades. 1.2 Interpretar i predir el comportament de fenòmens quotidians, argumentant-lo amb rigor d'acord amb models, lleis i teories adequades de la física i la química. 1.3 Identificar els conceptes relacionats amb situacions problemàtiques reals de caràcter científic, proporcionar possibles solucions i argumentar sobre la seva validesa

L'essència del pensament científic és esbrinar quins són els perquè dels fenòmens que ocorren en el medi natural per intentar explicar-los a través de models científics, físics i químics adients. La interpretació de fenòmens implica l'argumentació de les causes que els originen i la seva naturalesa i atorga a l'alumne o alumna la capacitat d'actuar amb sentit crític per a millorar, en la mesura del possible, la realitat propera a través de la ciència.

La física i la química són disciplines empíriques que sovint recorren al raonament lògic i la metodologia matemàtica per crear models, resoldre qüestions i problemes i validar els resultats o solucions obtingudes.

El desenvolupament d'aquesta competència específica comporta fer-se preguntes per comprendre com és la naturalesa de l'entorn, quines són les interaccions que es produeixen entre els diferents sistemes materials i quines són les causes i les conseqüències d'aquestes. Aquesta comprensió dota de fonaments crítics la presa de decisions, activa els processos de resolució de problemes i al seu torn possibilita la creació de nou coneixement científic a través de la interpretació de fenòmens, l'ús d'eines científiques i l'anàlisi dels resultats que s'obtenen. Tots aquests processos estan relacionats amb la resta de competències específiques i s'engloben en el desenvolupament del pensament científic, qüestió especialment important en la formació integral d'alumnes competents.

Competència específica 2.

Dissenyar, desenvolupar i comunicar el plantejament i les conclusions de recerques incloent la formulació de preguntes i d'hipòtesis i la seva contrastació experimental, dins de l'àmbit escolar, seguint els passos de les metodologies pròpies de la ciència com l'experimentació i la cerca d'evidències, i del pensament computacional cooperant quan calgui, per indagar en aspectes relacionats amb la física i la química.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
2.1. Plantejar preguntes sobre fenòmens quotidians i formular hipòtesis que puguin	2.1. Plantejar preguntes sobre fenòmens quotidians i formular hipòtesis que puguin ser

ser respostes o contrastades en el context escolar a través de l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens físics i químics. 2.2 Dissenyar, fent servir metodologies pròpies de la ciència, procediments de recerca que impliquin l'ús de la deducció, el treball experimental i el raonament logicomatemàtic, 2.3 Portar a terme dissenys experimentals fent servir els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció i interpretar-ne els resultats utilitzant, quan sigui necessari, eines matemàtiques i tecnològiques 2.4 Cooperar en un projecte científic assumint responsablement una funció concreta, utilitzant espais virtuals quan sigui necessari, respectant la diversitat i afavorint la inclusió. 2.5 Presentar els resultats i les conclusions obtingudes mitjançant l'experimentació i observació de camp utilitzant el format adequat (taules, gràfics, informes, etc.) i, quan sigui necessari, eines digitals. 2.6 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la tasca de les persones que s'hi han dedicat, reflexionant sobre els biaixos de gènere en les ciències i la tecnologia, i entenent la recerca com una tasca col·lectiva i interdisciplinària en constant evolució influïda pel context polític i els recursos econòmics.	respostes o contrastades en el context escolar a través de l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens físics i químics, diferenciant-les d'aquelles qüestions pseudocientífiques que no admeten comprovació experimental. 2.2 Dissenyar, fent servir metodologies pròpies de la ciència, procediments de recerca que impliquin l'ús de la deducció, el treball experimental i el raonament logicomatemàtic, 2.3 Portar a terme l'experimentació plantejada fent servir els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció i interpretar-ne els resultats quan sigui necessari amb eines matemàtiques i tecnològiques per obtenir conclusions raonades i fonamentades o valorar la impossibilitat de fer-ho. 2.4 Establir col·laboracions quan sigui necessari en les diferents fases del projecte científic per treballar amb més eficiència, valorant la importància de la cooperació en la investigació, respectant la diversitat i afavorint la inclusió. 2.5 Presentar de manera clara i rigorosa els resultats i les conclusions obtingudes mitjançant l'experimentació, argumentant la connexió entre uns i altres, i observació de camp utilitzant el format adequat (taules, gràfics, informes, etc.) i eines digitals 2.6 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la tasca de les persones que s'hi han dedicat, argumentant sobre els biaixos de gènere en les ciències i la tecnologia i entenent la recerca com una tasca col·lectiva i interdisciplinària en constant evolució influïda pel context polític i els recursos econòmics.

Una característica inherent a la ciència i al desenvolupament del pensament científic en l'adolescència és la curiositat per conèixer, descriure i interpretar els fenòmens naturals. Dotar l'alumnat de competències científiques implica treballar amb les metodologies pròpies de la ciència i reconèixer i valorar la seva importància en la societat. L'alumnat que desenvolupa aquesta competència ha d'observar, formular hipòtesis i aplicar l'experimentació, la indagació i la recerca d'evidències per comprovar-les i predir possibles canvis.

Utilitzar el bagatge propi dels coneixements que l'alumnat adquireix a mesura que progressa en la seva formació bàsica i comptar amb una completa col·lecció de recursos científics, com ara les tècniques de laboratori o de tractament i selecció de la informació, suposen un suport fonamental per al desenvolupament d'aquesta competència. L'alumnat que desenvolupa aquesta competència emprà els mecanismes del pensament científic per interaccionar amb la realitat quotidiana i té la capacitat d'analitzar raonadament i críticament la informació que prové de les

observacions del seu entorn, o que rep per qualsevol altre mitjà, i expressar-la i argumentar-la en termes científics.

Competència específica 3.

Generar, interpretar i validar dades i informació en diferents formats i fonts, fent servir de manera adient el llenguatge científic específic de la física i la química, i usar de manera responsable i segura el material de laboratori, per valorar el llenguatge científic com a eina universal de comunicació i intercanvi de coneixement.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
3.1. Generar i usar dades de fonts i formats diversos (textos, taules, gràfiques, diagrames, etc.) per interpretar, validar i comunicar informació relativa a un procés físic o químic concret, mitjançant la selecció crítica d'allò més rellevant per la resolució del problema. 3.2. Utilitzar adequadament les regles bàsiques de la física i la química, incloent-hi l'ús d'unitats de mesura, les eines matemàtiques i la formulació i nomenclatura IUPAC, com a elements bàsics del llenguatge científic i d'una comunicació efectiva per l'intercanvi de coneixement entre la comunitat científica. 3.3 Utilitzar de manera pràctica i responsable les normes d'ús dels espais específics de ciència, com el laboratori de física i química, com a mitjà per preservar la salut pròpia i col·lectiva, la conservació sostenible del medi ambient i el respecte per les instal·lacions.	3.1 Generar i usar dades de fonts i formats diversos (textos, taules, gràfiques, diagrames, etc.) per interpretar, validar i comunicar informació relativa a un procés físic o químic concret, mitjançant la selecció crítica d'allò més rellevant per la resolució del problema. 3.2 Utilitzar adequadament les regles bàsiques de la física i la química, incloent-hi l'ús adequat de diversos sistemes d'unitats de mesura, les eines matemàtiques necessàries i la formulació i nomenclatura IUPAC, com a elements bàsics del llenguatge científic i d'una comunicació efectiva per l'intercanvi de coneixement entre la comunitat científica. 3.3 Utilitzar de manera pràctica, responsable i rigorosa les normes d'ús dels espais específics de ciència, com el laboratori de física i química, com a mitjà per assegurar la salut pròpia i col·lectiva, la conservació sostenible del medi ambient i el respecte per les instal·lacions.

La interpretació i la comunicació d'informació amb correcció juguen un paper molt important en la construcció del pensament científic, ja que atorguen a l'alumnat la capacitat de comunicar-se en el llenguatge universal de la ciència, més enllà de les fronteres geogràfiques i culturals del món. Amb el desenvolupament d'aquesta competència es pretén que l'alumnat es familiaritzi amb els fluxos d'informació multidireccionals característics de les disciplines científiques i amb les normes que tota la comunitat científica reconeix com universals per establir comunicacions efectives englobades en un entorn que assegurï la salut i el desenvolupament mediambiental sostenible. A més, requereix que l'alumnat avalui la qualitat de les dades i valori la seva imprecisió, així com que reconegui la importància de la investigació prèvia a un estudi científic.

Amb aquesta competència específica es vol fomentar l'adquisició de coneixements, destreses i actituds relacionades amb el caràcter multidisciplinari de la ciència, l'aplicació de normes, la interrelació de variables, la capacitat d'argumentació, la valoració de la importància d'utilitzar un llenguatge universal, la valoració de la diversitat, el respecte cap a les normes i acords establerts, cap a un mateix, cap als

altres i cap al medi ambient, etc., les quals són fonamentals en els àmbits científics per formar part d'un entorn social i comunitari més ampli.

Competència específica 4.

Utilitzar de forma crítica i eficient plataformes tecnològiques i recursos variats, tant pel treball individual com en equip, per a la cerca d'informació, la creació de materials i la comunicació fonamentada en coneixements de la física i la química, entorn de fenòmens i qüestions ecosocialment rellevants.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
4.1. Utilitzar de forma crítica, creativa i eficient en entorns digitals i recursos variats en formats diversos, per defensar el punt de vista propi sobre fenòmens i qüestions ecosocialment rellevant.	4.1 Utilitzar de forma crítica, creativa i eficient en entorns digitals i recursos variats en formats diversos, per defensar el punt de vista propi sobre fenòmens i qüestions ecosocialment rellevant.
4.2 Justificar el punt de vista propi sobre qüestions ecosocialment rellevants, utilitzant tant el treball individual i en equip i respectant les aportacions de tothom i promovent la inclusió de gènere i social.	4.2 Justificar el punt de vista propi sobre qüestions ecosocialment rellevants, utilitzant tant el treball individual i en equip i respectant les aportacions de tothom i promovent la inclusió de gènere i social.
4.3 Cercar i analitzar informació amb mitjans convencionals i digitals i crear continguts relacionats amb la física i la química seleccionant amb criteri les fonts més fiables i organitzant informació mitjançant l'ús i citació correctes de diferents fonts.	4.3. Cercar i analitzar informació amb mitjans convencionals i digitals i crear continguts relacionats amb la física i la química seleccionant amb criteri les fonts més fiables i organitzant informació citant correctament les fonts amb respecte per la propietat intel·lectual.

Els recursos, tant tradicionals com digitals, adquireixen un paper crucial en el procés d'ensenyament i aprenentatge en general, i en l'adquisició de competències en particular, ja que un recurs ben seleccionat facilita el desenvolupament de processos cognitius de nivell superior i propicia la comprensió, la creativitat i el desenvolupament personal i grupal de l'alumnat. La importància dels recursos, no només utilitzats per a la cerca, anàlisi, comunicació i argumentació de la informació, sinó també per a altres finalitats com la creació de materials didàctics o la comunicació efectiva amb altres membres del seu entorn d'aprenentatge dota l'alumnat d'eines per adaptar-se a una societat que actualment demanda persones integrades i compromeses amb el seu entorn.

És per aquest motiu que aquesta competència específica també pretén que l'alumne o alumna faci ús de manera adient de recursos i tècniques variades de col·laboració i cooperació, que analitzi el seu entorn i localitzi en ell certes necessitats que li permetin idear, dissenyar i fabricar productes que ofereixin un valor per a la pròpia persona i per a altres.

Competència específica 5.

5. Analitzar els efectes de determinades accions sobre el medi ambient i la salut, basant-se en els fonaments de les ciències físiques i químiques, per fer propostes d'acció per decidir de manera informada en problemàtiques actuals i adoptar hàbits que minimitzin els impactes

mediambientals, que siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible i que permetin mantenir i millorar la salut individual i col·lectiva.

criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
5.1 Justificar amb fonaments científics la importància de la preservació dels sistemes físic-químics de l'entorn (qualitat de l'aire, de l'aigua, del sòl) 5.2 Justificar la necessitat de tenir hàbits sostenibles analitzant d'una manera crítica les activitats pròpies i alienes i basant-se en els raonaments propis, coneixements adquirits i informació disponible. 5.3 Identificar algunes situacions en què els coneixements derivats de la física i la química poden contribuir a millorar la sostenibilitat ambiental i la millora de la salut individual i col·lectiva 5.4. Emprendre, de manera guiada i amb la metodologia adequada, projectes científics relacionats amb la millora de la societat i que afavoreixin el creixement entre iguals com a base d'una comunitat científica escolar crítica i ètica.	5.1 Justificar amb fonaments científics la importància de la qualitat de l'aire, de l'equilibri en la seva composició en els diversos nivells atmosfèrics, dels corrents d'aigua i del sòl lliure de contaminants i el desenvolupament sostenible i identificar els possibles riscos naturals potenciat per determinades accions humanes sobre els sistemes físic-químics de l'entorn 5.2 Argumentar sobre la necessitat de tenir hàbits sostenibles, analitzant les accions pròpies i alienes (hàbits de consum, generació de residus, transport ...), amb actitud crítica i basant-se en fonaments del funcionament dels sistemes naturals. 5.3 Argumentar, justificant les raons aportades, sobre com els coneixements derivats de la biologia i la geologia poden contribuir a millorar la sostenibilitat ambiental i la millora de la salut individual i col·lectiva 5.4. Emprendre, de forma autònoma amb la metodologia adequada, projectes científics relacionats amb la millora de la societat i que afavoreixin el creixement entre iguals com a base d'una comunitat científica escolar crítica i ètica.

Les disciplines científiques es caracteritzen per conformar un tot de sabers integrats i interrelacionats entre si. De la mateixa manera, les persones dedicades a la ciència desenvolupen capacitats de treball en equip, ja que la col·laboració i la cooperació són la base de la construcció del coneixement científic en tota societat. L'alumnat competent estarà habituat a les formes de treball de les tècniques més habituals del conjunt de les disciplines científiques, pel fet que aquesta és la forma d'aconseguir, a través de l'emprenedoria, integrar-se en una societat que evoluciona. El treball en equip serveix per unir punts de vista diferents i crear models de recerca unificats que formen part del progrés de la ciència.

El desenvolupament d'aquesta competència específica crea un vincle de compromís entre l'alumnat i el seu equip, així com amb l'entorn que l'envolta, el que l'habilita per entendre quines són les situacions i els problemes més importants de la societat actual i com millorar-la, com actuar per a la millora de la salut pròpia i comunitària i quins són els hàbits de vida que li permetin actuar de forma sostenible per a la conservació de l'entorn des d'un punt de vista científic i tecnològic.

Competència específica 6.

Interpretar i valorar la ciència com una construcció col·lectiva en continu canvi i evolució, que requereix la interacció amb la resta de la societat per generar millores que repercuteixin en l'avenç tecnològic, econòmic, ambiental i social.

Criteris avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
6.1. Interpretar la ciència com un procés en construcció, a través de l'anàlisi amb perspectiva històrica dels avenços científics dels homes i dones que hi van participar, i valorar les repercussions mútues de la ciència actual amb la tecnologia, la societat i el medi ambient.	.1. Interpretar la ciència com un procés en construcció, tant a través de l'anàlisi amb perspectiva històrica dels avenços científics dels homes i dones que hi van participar, com de les línies de recerca actuals, i valorar les repercussions mútues i implicacions socials, econòmiques i mediambientals de la ciència actual en la societat.
6.2 Raonar la capacitat de la ciència per proposar, mitjançant la implicació ciutadana, solucions sostenibles per a les necessitats tecnològiques, ambientals, econòmiques i socials, detectades en l'entorn, sense biaixos de gènere.	6.2 Argumentar la capacitat de la ciència per proposar, mitjançant la implicació ciutadana, solucions sostenibles per a les necessitats tecnològiques, ambientals, econòmiques i socials, detectades en l'entorn, sense biaixos de gènere.

Per completar el desenvolupament competencial de la matèria de Física i Química, l'alumne o alumna ha d'assumir que la ciència no és un procés finalitzat, sinó que està en una contínua construcció recíproca amb la tecnologia i la societat. La recerca de noves explicacions, la millora de procediments, els nous descobriments científics, etc. influeixen sobre la societat, i conèixer de forma global els impactes que la ciència produeix sobre ella és fonamental en l'elecció del camí correcte per al desenvolupament. En aquesta línia, l'alumnat competent ha de tenir en compte valors com la importància dels avenços científics per a una societat demandant, els límits de la ciència, les qüestions ètiques i la confiança en els científics i en la seva activitat.

Tot això forma part d'una consciència social en la qual no només intervé la comunitat científica, sinó que requereix la participació de tota la societat, ja que implica un avanç individual i social conjunt.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer, segon i tercer curs

Habilitats científiques bàsiques

- Utilització de metodologies pròpies de la investigació científica per a la identificació i la formulació de qüestions, l'elaboració d'hipòtesis i el seu contrast experimental.
- Disseny i realització de treball experimental i empenedoria de projectes de recerca per a la resolució de problemes mitjançant l'ús de l'experimentació, la indagació, la deducció, la recerca d'evidències o el raonament logicomatemàtic per fer inferències vàlides a partir de les observacions i elaboració de conclusions pertinents i generals que vagin més enllà de les condicions experimentals per aplicar-les a nous escenaris.
- Ús de diversos entorns i recursos d'aprenentatge científic, com ara el laboratori o els entorns virtuals, utilitzant de forma correcta els materials, productes i eines tecnològiques i atenent les normes d'ús de cada espai per assegurar la conservació de la salut pròpia i comunitària, la seguretat en xarxes i el respecte al medi ambient.
- Ús del llenguatge científic, incloent-hi l'ús adequat de representacions, sistemes d'unitats i eines matemàtiques, per aconseguir una comunicació argumentada en diferents entorns científics i d'aprenentatge.
- Interpretació i producció d'informació científica en diferents formats i amb diferents mitjans per desenvolupar un criteri propi basat en allò que el pensament científic aporta a la millora de la societat.
- Valoració de la cultura científica i del paper de les científiques i els científics en les principals fites històriques i actuals de la física i la química, posant de manifest referents femenins invisibilitzats, per a l'avenç i la millora d'una societat equitativa i plural.

La matèria

- Aplicació del model cinètic de la matèria i la teoria cinètico-molecular a partir d'observacions sobre la matèria per explicar-ne les propietats, els estats d'agregació i els canvis d'estat, i la formació de barreges i dissolucions.
- Realització d'experiments relacionats amb els sistemes materials per conèixer-ne i descriure'n les propietats, la composició i la classificació.
- Diferenciació de substàncies i mesclades per les seves propietats, i de substàncies elementals i compostes.
- Identificació dels criteris d'ordenació dels elements en la taula periòdica i la seva utilitat
- Aplicació dels coneixements sobre l'estructura atòmica de la matèria per entendre la formació d'ions, l'existència d'isòtops i les seves propietats, el desenvolupament històric del model atòmic i la seva contribució a l'ordenació dels elements a la taula periòdica.
- Relació entre les propietats físiques i químiques de les substàncies elementals i la situació dels corresponents elements a la taula periòdica.
- Valoració de les aplicacions dels principals compostos químics, la seva formació i les seves propietats físiques i químiques, així com l'expressió de la quantitat de matèria.
- Ús adequat d'un llenguatge científic comú i universal a través de la formulació i la nomenclatura de substàncies simples, ions monoatòmics i compostos binaris més freqüents mitjançant les regles de nomenclatura de la IUPAC

L'energia

- Formulació de qüestions i hipòtesis sobre l'energia, les manifestacions i les propietats per a l'elaboració d'explicacions amb relació als processos de canvi.

- Raonament dels aspectes energètics associats a canvis físics i els canvis químics i la seva identificació en fenòmens quotidians.
- Experimentació amb materials d'ús quotidià de fenòmens de transferència d'energia en forma de llum i so.
- Representació i interpretació de gràfics de temperatura, temps en processos d'escalfament i refredament i en els canvis d'estat.
- Disseny i comprovació experimental d'hipòtesis relacionades amb l'ús domèstic i industrial de l'energia en les diferents formes i les seves transferències i transformacions.
- Elaboració fonamentada d'hipòtesis sobre el medi ambient i la sostenibilitat a partir de les diferències entre fonts d'energia renovables i no renovables i el seu contrast amb dades reals i la presa argumentada de decisions.
- Anàlisi i aplicació dels mecanismes i efectes de la transferència i conducció de calor sobre els sistemes materials (fluids i sòlids), l'assoliment de l'equilibri tèrmic, en situacions quotidianes i de rellevància ambiental i social.
- Realització d'experiments relacionats amb la naturalesa elèctrica de la matèria, i comprovació i interpretació de les propietats conductores dels materials.
- Disseny, muntatge i anàlisi de circuits elèctrics elementals, tant en un entorn físic com simulat.
- Anàlisi crítica dels diferents processos d'obtenció d'energia elèctrica, per desenvolupar consciència sobre la necessitat de l'estalvi energètic i la conservació sostenible del medi ambient i la societat.

Interacció

- Predicció de les característiques fonamentals del moviment dels objectes a partir dels conceptes de la cinemàtica, per formular hipòtesis sobre valors futurs d'aquestes magnituds, mitjançant l'ús del càlcul numèric elemental, la interpretació de gràfiques i el disseny, muntatge i anàlisi d'activitats experimentals com a eines de contrast de les hipòtesis relacionades amb el moviment dels objectes.
- Diferenciació dels efectes de les forces, com a agents del canvi tant a l'estat de moviment o el de repòs d'un cos, així com productores de deformacions, amb els canvis que produeixen en els sistemes sobre els quals actuen.
- Descripció dels efectes de les forces a partir d'observacions de fenòmens quotidians o de situacions simulades en el laboratori.
- Aplicació de les lleis de Newton per entendre com es comporten els sistemes materials davant l'acció de les forces i predir-ne els efectes en situacions quotidianes i de seguretat viària.
- Identificació i comparació de les propietats elàstiques dels materials i relació amb la seva utilització.

El canvi

- Anàlisi dels diferents tipus de canvis que experimenten els sistemes materials per relacionar-los amb les causes que els produeixen i amb les conseqüències que tenen.
- Diferenciació de canvis físics i canvis químics basant-se en evidències experimentals i al concepte de substància.
- Interpretació de les reaccions químiques a nivell macroscòpic i submicroscòpic per explicar les relacions de la química amb el medi ambient, la tecnologia i la societat.
- Cerca de similituds i diferències entre processos en els quals intervenen àcids i bases, oxidacions i formacions de precipitats i interpretació de les propietats de les substàncies intervenen en contextos quotidians i d'actualitat.

- Aplicació de la llei de conservació de la massa i de la llei de les proporcions definides, per utilitzar-les com a evidències experimentals, i interpretació en base al model atómico-molecular de la matèria.
- Anàlisi dels factors que afecten les reaccions químiques per predir la seva evolució de forma qualitativa i valoració de la contribució de diversos àmbits de la química en la resolució de problemes actuals, al desenvolupament sostenible, a la salut i el benestar i productes quotidians.

Quart curs

Les destreses científiques bàsiques

- Disseny del treball experimental i empenedoria de projectes de recerca per a la resolució de problemes mitjançant l'ús de l'experimentació i el tractament de l'error, la indagació, la deducció, la recerca d'evidències o el raonament logicomatemàtic per fer inferències vàlides sobre la base de les observacions i treure'n conclusions pertinents i generals que vagin més enllà de les condicions experimentals per aplicar-les a nous escenaris.
- Ús de diversos entorns i recursos d'aprenentatge científic, com ara el laboratori o els entorns virtuals, utilitzant de forma correcta els materials, substàncies i eines tecnològiques i atenent les normes d'ús de cada espai per assegurar la conservació de la salut pròpia i comunitària, la seguretat a les xarxes i el respecte pel medi ambient.
- Ús del llenguatge científic, incloent-hi l'ús adequat de sistemes d'unitats i eines matemàtiques bàsiques, per argumentar i comunicar amb diferents entorns científics i d'aprenentatge.
- Interpretació i producció d'informació científica en diferents formats i a partir de diferents mitjans per desenvolupar un criteri propi basat en les aportacions de la ciència a la millora de la societat.
- Valoració de la cultura científica i del paper de científics i científiques en les principals fites històriques i actuals de la física i la química per a l'avenç i la millora de la societat.

La matèria

- Realització d'activitats de naturalesa variada sobre els sistemes materials més comuns, incloent-hi dissolucions i sistemes dispersos, per a la resolució de problemes relacionats amb situacions quotidianes diverses.
- Argumentació i predicció de les propietats macroscòpiques de diverses substàncies (estat, conductivitat, densitat, temperatura d'ebullició i de fusió...) amb relació al tipus de substància i la seva estructura.
- Reconeixement dels principals models atòmics i dels constituents dels àtoms per establir la relació amb els avenços de la física i de la química més rellevants de la història recent.
- Relació, a partir de la seva configuració electrònica, de la distribució dels elements a la taula periòdica amb les seves propietats fisicoquímiques més importants per trobar generalitats.
- Valoració de la utilitat dels compostos químics a partir de les seves propietats en relació amb com es combinen els àtoms, com a manera de reconèixer la importància de les aplicacions de la química en diferents àmbits.
- Càlculs senzills utilitzant la quantitat de matèria en situacions quotidianes i d'especial rellevància i interès, utilitzant de manera adient el llenguatge científic
- Utilització adequada de la formulació i nomenclatura de compostos químics inorgànics més comuns mitjançant les regles de la IUPAC.
- Introducció a la formulació i la nomenclatura dels compostos orgànics mitjançant les regles de la IUPAC com a base per entendre la gran varietat de compostos de l'entorn basats en el carboni.

L'energia

- Formulació i comprovació d'hipòtesis sobre les diferents formes d'energia i les seves aplicacions a partir de les seves propietats i del principi de conservació, per a la resolució de problemes relacionats amb l'energia mecànica en situacions quotidianes i de rellevància social.
- Reconeixement dels diferents processos de transferència d'energia en què estan implicats forces o diferències de temperatura, com a base de la resolució de problemes quotidians.
- Estimació de valors d'energia i consums energètics en situacions quotidianes mitjançant l'aplicació de coneixements, la cerca d'informació contrastada, l'experimentació i el raonament científic per debatre i comprendre la importància de l'energia a la societat i el seu ús responsable.

La interacció

- Predicció i comprovació, utilitzant l'experimentació i el raonament logicomatemàtic, de les magnituds, equacions i gràfiques principals que descriuen el moviment d'un cos, per relacionar-lo amb situacions quotidianes i la millora de la qualitat de vida.
- Reconeixement de la força com a agent de canvis als cossos que s'aplica a altres camps com el disseny, l'esport o l'enginyeria, entre d'altres.
- Ús de la representació vectorial en gràfics i operacions numèriques amb forces i la seva aplicació a la resolució de problemes relacionats amb sistemes sotmesos a conjunts de forces i valoració de la seva importància en situacions quotidianes.
- Identificació i representació de les principals forces de l'entorn quotidià, com ara el pes, la normal, el fregament, la tensió o l'empenta, i el seu ús en l'explicació de fenòmens físics en diferents contextos.
- Valoració dels efectes de les forces aplicades en líquids i gasos, i especialment del concepte de pressió, i els seus efectes en diferents situacions.

El Canvi

- Utilització de la informació continguda en una equació química ajustada i de les lleis més rellevants de les reaccions químiques per fer prediccions qualitatives i quantitatives per mètodes experimentals i numèrics, i relacionar-ho amb els processos fisicoquímics de la indústria, el medi ambient i la societat.
- Descripció qualitativa de reaccions químiques de l'entorn quotidià, incloent-hi les combustions, les neutralitzacions i els processos electroquímics, comprovant experimentalment alguns dels seus paràmetres, per fer una valoració de les seves implicacions a la tecnologia, la societat o el medi ambient.
- Relació de les variables termodinàmiques i cinètiques bàsiques a les reaccions químiques, aplicant models com la teoria de col·lisions, per explicar la reordenació dels àtoms i realitzar prediccions aplicades als processos quotidians més importants.

Formació i orientació personal i professional

Introducció

L'àmbit educatiu és un pilar que contribueix al fet que els i les alumnes desenvolupin plenament la seva personalitat, reforcin la seva autonomia i el coneixement d'ells mateixos i de l'entorn en el qual hauran de viure i obrir-se camí.

La matèria proposa, d'una banda, una aproximació al coneixement de "l'humà" a partir de disciplines, com la psicologia, l'antropologia i la sociologia, i l'analitzen i enfoquen des de perspectives complementàries. En primer lloc, des del coneixement dels processos biològics, mentals i intel·lectuals que regulen la conducta, la cognició, l'aprenentatge i les emocions. En segon lloc, des del coneixement de l'individu com a part d'una construcció cultural, oferint un acostament a conceptes procedents de l'antropologia aplicats a la seva realitat immediata com a adolescent implicat en el seu propi procés d'educació, socialització i immersió cultural. En tercer lloc, la iniciació a l'anàlisi dels elements que defineixen les organitzacions socials i els grups humans constituïts dins de les diferents cultures. L'objectiu d'apropar-se a aquestes disciplines humanes és despertar en les i els alumnes la curiositat per conèixer-se, no només com a individus aïllats, sinó com a subjectes socials i culturals. Aquesta curiositat obre la porta al coneixement, a la reflexió crítica i a l'anàlisi, a partir de plantejaments, sabers i estratègies propis d'aquestes disciplines.

D'altra banda, la matèria "Formació i orientació personal i professional" proposa que l'alumnat conegui i aprengui habilitats personals i socials necessàries amb l'finalitat d'entrenar-se per a participar, crear i desenvolupar-se en els grups humans amb què interactua, tant en l'àmbit personal com social i acadèmic, amb una projecció vocacional i professional cap al futur.

Per generar aquesta participació, creativitat i enriquiment personal, social i professional, cal desenvolupar habilitats que facilitin l'adaptació positiva a l'entorn, l'assumpció de responsabilitats i la presa de decisions informades. El pensament crític, la creativitat, la iniciativa personal, l'esperit emprenedor, l'habilitat per cooperar i la capacitat d'aprendre a aprendre es consideren més essencials que mai per respondre a les exigències de la societat global, sense deixar de banda la comprensió de la diversitat cultural. Així doncs, aquesta matèria té com a objectiu que l'alumnat adquireixi les competències específiques establertes, i que es desenvolupin a partir d'aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per a l'alumnat, referits també a l'etapa evolutiva de l'adolescència en què es troba.

Existeix, a més, una vinculació directa amb l'etapa de primària, en els principis pedagògics de la qual s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promoguin l'autonomia i la reflexió. A més, hi ha continuïtat entre aquesta matèria i l'adquisició, en l'etapa de primària i en els tres primers cursos d'educació secundària obligatòria, de dues competències clau: la competència emprenedora, entesa com un enfocament vital que requereix del pensament crític i creatiu, la iniciativa, la perseverança i l'habilitat per treballar de manera col·laborativa; i la competència personal, social i d'aprendre a aprendre, que preveu la reflexió de l'alumnat sobre ell mateix, la seva col·laboració amb d'altres de forma constructiva, i la gestió del temps, de l'aprenentatge i del seu itinerari personal i vital.

La "Formació i orientació personal i professional" està plantejada com a matèria d'opció al quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria per garantir que, des de l'ensenyament obligatori, l'alumnat aprofundeixi en el coneixement de si mateix, descobrint les seves qualitats personals com a potencial de valor, i s'aproximi a l'àmbit de les ciències relacionades amb l'estudi dels comportaments humans, socials i culturals. Se li facilita, a més, l'aproximació a les diferents opcions formatives i

d'ocupació que li proporciona l'entorn per afavorir, des del coneixement de la realitat, el procés de presa de decisions sobre la seva vocació i el seu itinerari acadèmic amb una futura projecció professional.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

El desenvolupament de les competències específiques es recolza en les competències clau i en els sabers de la matèria, que es troben estructurats en tres blocs que inclouen els coneixements, destreses i actituds imprescindibles; per aquesta raó s'opta per formular els sabers lligats a una capacitat i en un context en el qual s'ha de desenvolupar. El professorat pot desenvolupar fer un context alternatiu si ho considera adient.

El primer d'ells es relaciona amb el coneixement de l'ésser humà des de la perspectiva de les ciències humanes i socials relacionades amb la psicologia, l'antropologia i la sociologia.

El segon bloc, es lliga a la formació i orientació personal i professional cap a la vida adulta, per oferir a l'alumnat un suport pel que fa a la necessitat de fer un exercici d'autoconeixement sobre qualitats personals pròpies i dels altres; l'orientació cap a la formació acadèmica i professional per a conèixer l'oferta formativa de l'entorn i optimitzar la gestió dels itineraris d'aprenentatge permanent; l'orientació professional vinculada a l'exploració de contextos de treball, que permeti conèixer el funcionament del mercat laboral, les formes d'ocupació i la importància de la iniciativa emprenedora, i qüestions relacionades amb la incorporació de les tecnologies i eines digitals al mercat laboral, valorant la seva utilitat en la recerca d'oportunitats.

El tercer i últim bloc està associat al disseny d'un projecte d'orientació personal, acadèmic i professional i d'aproximació a la recerca activa d'ocupació. Els plans que constitueixen aquest projecte estan interrelacionats i s'aborden des d'un enfocament

competencial, pràctic, funcional i en espiral, que afavoreixi l'elaboració dels mateixos de manera progressiva en funció del grau d'aprofundiment dels aprenentatges que es vagin assolint al llarg del curs acadèmic.

Es proposa realitzar la concreció curricular d'aquesta matèria des d'una perspectiva teoricopràctica plantejant els sabers de manera gradual i iterativa de manera que l'alumnat aprofundeixi en ells, reforci la seva adquisició progressivament i els utilitzi per abordar els tres blocs de sabers que formen el projecte personal, acadèmic i professional, i la recerca activa d'ocupació. Cadascun d'aquests blocs podria ser desenvolupat en un trimestre acadèmic tenint en compte que la reflexió crítica sobre l'ésser humà, la societat, la cultura i el coneixement d'un mateix són previs a les decisions que es puguin prendre en l'àmbit personal, acadèmic i professional en un entorn concret. Els tres blocs de sabers són interdependents i han de mantenir la coherència entre sí per construir un projecte integrador, útil i aplicable a la vida dels alumnes, de manera que els ajudi a decidir, amb autonomia, el seu camí cap al futur.

Competència específica 1.

Integrar els processos físics i psicològics implicats en la cognició, la motivació, i l'aprenentatge, analitzant les seves implicacions en la conducta per desenvolupar estratègies de gestió emocional i d'autoaprenentatge en els àmbits personal, social i acadèmic.

Criteris d'avaluació

1.1. Identificar les bases teòriques fonamentals dels processos físics i psicològics que intervenen en la cognició, la motivació, l'aprenentatge i la gestió emocional, i analitzar les implicacions d'aquests processos en la pròpia conducta.

1.2. Desenvolupar estratègies de gestió emocional en els àmbits personal, social i acadèmic.

1.4. Elaborar estratègies d'aprenentatge en els àmbits personal, social i acadèmic.

Les persones a la vida quotidiana mobilitzen processos físics i psicològics que fan possible percebre, comprendre i interactuar millor en l'entorn que els envolta. Tots aquests processos tenen de fons la implicació de milions de neurones que estan connectades entre sí i que permeten processar la informació de manera adequada. En aquest sentit sembla necessari que l'alumnat conegui, per una banda, els mecanismes neurocientífics que intervenen en els processos de raonament, presa de decisions i resolució i, per una altra banda, que compreguin que dur a terme aquestes accions suposa crear conceptes en la seva ment, organitzar les seves idees, relacionar-les amb els seus coneixements previs i establir inferències, entre d'altres. En aquest procés juga un paper fonamental la motivació com a un element clau que promou o inhibeix la conducta. L'alumnat ha de prendre consciència que les seves actuacions i decisions estan en gran manera condicionades per les seves emocions i pels motius que els porten a realitzar-les. Així, en el terreny de l'aprenentatge, per impulsar i mantenir una conducta o una acció encaminada a una meta, és necessari estar motivat, però també és imprescindible comptar amb estratègies que planifiquin i guïïn de manera conscient el mateix procés d'aprenentatge. És necessari conèixer l'impacte de les emocions en els processos de motivació, raonament, aprenentatge i conducta perquè es puguin gestionar adequadament i aconseguir un millor desenvolupament en tots els àmbits, tant personal com social, acadèmic i professional.

Competència específica 2.

Identificar les principals característiques del desenvolupament evolutiu de la persona, analitzant els elements que condicionen la conducta i potenciant les qualitats personals i de relació social pròpies i dels altres, per afrontar de forma autònoma i eficaç els reptes de l'itinerari vital.

Criteris d'avaluació

- 2.1. Discriminar els trets característics i diferencials del desenvolupament evolutiu de les persones en els àmbits social, cognitiu i emocional.
- 2.2. Analitzar els elements de la personalitat que condicionen els comportaments o actuacions de la persona en el pla cognitiu, social i emocional.
- 2.3. Identificar les qualitats personals necessàries per afrontar eficaçment els reptes en l'itinerari vital.

Les persones passen al llarg de la seva vida per etapes i experimenten uns canvis físics, socials, cognitius i psicològics que condicionen les seves decisions, comportaments i reaccions dins d'un context que també és canviant i incert. Ser conscients dels canvis que es produeixen en l'etapa de l'adolescència permet a l'alumnat trobar respostes i solucions a conflictes que se li plantegen arran d'esdeveniments vitals que li preocupen i comprendre el significat de les seves pròpies experiències en relació amb les dels altres, en els diferents grups socials amb els quals interactua. A partir d'aquestes experiències amb el medi social, l'alumnat va construint la seva pròpia identitat en què hi intervenen, entre d'altres factors, la imatge que es tingui d'un mateix, els sentiments de competència, seguretat i autoestima. Aquests sentiments contribueixen a l'elaboració de l'autoconcepte, que ajuda l'alumnat a percebre i actuar segons les seves possibilitats, de manera que pugui potenciar les qualitats personals que li facilitin la resolució de reptes cada cop més complexes. Aquesta etapa suposa, a més a més, el preàmbul de la vida adulta que implica l'assumpció de noves responsabilitats i compromisos i la necessitat d'assolir un major grau d'autonomia. En aquest sentit, és necessari que l'alumnat desenvolupi habilitats personals i socials que facilitin la seva incorporació a nous contextos i ajudin a l'establiment de noves relacions.

Competència específica 3.

Reflexionar sobre l'ésser humà, des de diferents perspectives, psicològica, antropològica y social, mostrant els trets diferencials de forma respectuosa i empàtica per tal de fomentar l'esperit crític envers els altres i l'entorn i promoure el compromís d'un desenvolupament sostenible en la societat.

Criteris d'avaluació

- 3.1. Analitzar la complexitat i el funcionament de l'ésser humà, de forma crítica, respectuosa i empàtica, en els àmbits psicològic, social i cultural.
- 3.2. Promoure actituds de respecte envers la diversitat cultural i el pluralisme social com a elements enriquidors i necessaris en la vida democràtica.
- 3.3. Manifestar actituds de compromís per a un desenvolupament sostenible en la societat.

L'ésser humà és un ésser psicològic centrat a assolir els seus objectius per a la qual cosa necessita posar en marxa processos i estratègies que li permetin guiar els seus comportaments i la seva conducta. També és un ésser social i cultural, la qual cosa significa que, en el transcurs de la seva vida, ha d'aprendre els elements socioculturals del medi on se situa i integrar-los en la seva personalitat considerant la influència que exerciran sobre ella els agents socials i la seva pròpia experiència com a membre d'un grup social. Per tant, és un ésser complexa i entendre'l implica analitzar-lo des de diferents perspectives, psicològica, antropològica i social, de manera que l'alumnat pugui fer una reflexió crítica a partir de l'estudi i anàlisi dels sabers adquirits. Assolir aquesta competència comporta generar en l'alumnat curiositat per al coneixement de l'ésser humà, les societats i la cultura, i promoure actituds de respecte davant la variabilitat transcultural i el pluralisme social com a elements de diversitat enriquidors i necessaris en la vida democràtica. Simultàniament, pretén que els alumnes i les alumnes comprenguin els estats emocionals dels altres, prenguin consciència dels sentiments aliens, s'involucrin en experiències diverses i assumeixin situacions

diferents de les pròpies. Es tracta de desenvolupar en l'alumnat una actitud empàtica que suposi comprendre i transmetre aquesta comprensió sobre fets, esdeveniments i situacions diferents de les viscudes o experimentades per cadascú.

Competència específica 4.

Integrar la dimensió social i antropològica de l'ésser humà, considerant els factors personals i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica de la persona, per desenvolupar, de forma inclusiva, les estratègies i habilitats socials necessàries en l'adaptació als canvis de la societat.

Criteris d'avaluació

4.1 Desenvolupar la comprensió d'un mateix en relació amb els altres i amb el món a través de la integració de la dimensió social i antropològica de l'ésser humà.

4.2. Aplicar estratègies i habilitats personals i socials que facilitin l'adaptació als canvis de la societat.

4.3. Valorar la diversitat, des del respecte i la inclusió, considerant-la un element enriquidor i de valor personal, social i cultural.

Generalment, no es pensa en l'impacte que la societat i la cultura tenen sobre el desenvolupament humà i la seva conducta, la qual cosa comporta que la persona no compregui o tingui un coneixement incomplet sobre sí mateixa i el món que l'envolta. La cultura i la societat aporten models i referents que condicionen les percepcions, actituds, interpretacions i respostes de les persones davant els esdeveniments i situacions que sorgeixen a les seves vides.

Es pretén que l'alumnat reflexioni així, sobre la influència que la societat i la cultura exerceixen en la seva manera de pensar, crear, expressar-se, relacionar-se, resoldre conflictes i prendre decisions. Per a poder comparar cultures i societats es requereix conèixer alguns elements de l'antropologia social i cultural, que permeten, per una banda, comprendre millor l'impacte que exerceix sobre les persones l'establiment de normes i valors, de costums i referents que guien els comportaments humans i, per l'altra banda, posar en perspectiva la seva realitat, que conegui el que és divers i diferent i aprengui a respectar-lo i valorar-lo com a component enriquidor. Es valorarà el paper de la dona a la societat.

Per últim, dins d'un panorama social i cultural canviant, com l'actual, es considera important disposar d'estratègies personals i socials necessàries per decidir i actuar, amb sentit crític i responsabilitat, des del coneixement que ofereix la fonamentació teòrica de diferents camps de l'àmbit de les ciències socials, de manera que l'alumnat assolixi una millor comprensió de sí mateix i del món que l'envolta.

Competència específica 5.

Descobrir les pròpies competències i interessos professionals, així com les oportunitats acadèmiques i professionals de l'entorn, desenvolupant actituds d'autosuperació, adaptabilitat i iniciativa, i les destreses necessàries per a una presa de decisions ajustada al projecte vital, acadèmic i professional.

Criteris d'avaluació

5.1. Descriure les pròpies competències i interessos professionals desenvolupant actituds d'autosuperació, adaptabilitat i iniciativa.

5.2. Identificar les oportunitats acadèmiques i professionals de l'entorn i relacionar-les amb les pròpies competències i interessos professionals.

5.3. Desenvolupar les destreses necessàries per a la presa de decisions en el disseny i prospecció d'un itinerari vital, acadèmic i professional.

La complexitat social i econòmica, i l'accés a nombroses oportunitats professionals i de formació, fan necessari propiciar que l'alumnat desenvolupi destreses personals i

actituds que l'ajudin a prendre decisions adequades i coherents amb els seus interessos, les seves expectatives i inquietuds i les seves necessitats en cada moment de la seva vida i en entorns canviants. Cal que explori i avalui les seves inquietuds personals i vocacionals, que reconegui les seves fortaleeses com a elements diferenciadors i identifiqui les seves debilitats amb la intenció de cercar, amb actitud proactiva i de superació, els recursos necessaris per millorar el seu desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

Per altra banda, per organitzar de forma realista el propi itinerari formatiu i professional cal que realitzi una exploració ordenada de les oportunitats acadèmiques i de formació, y de les ofertes professionals que ofereix l'entorn, per tal d'orientar de manera adequada la pròpia trajectòria acadèmica i laboral en el futur. Davant de la creixent oferta educativa dels darrers anys, l'alumnat ha de ser crític a l'hora de seleccionar informació i prendre decisions de manera ajustada per formar-se i incorporar-se al món laboral, sense deixar de banda la motivació per seguir aprenent al llarg de la vida. També necessita adquirir habilitats socials, d'adaptació, de planificació i gestió, i mostrar iniciativa per fer front als nous reptes que vagin sorgint en els diferents àmbits de la seva vida.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

A. L'ésser humà i el coneixement d'un mateix i la relació amb els altres

L'Ésser humà

- Comprensió de l'ésser humà des de les ciències socials.
- Reflexió sobre la visió i coneixement de l'ésser humà des de la perspectiva psicològica, antropològica i sociològica.

Neurociència, conducta i cognició

- Descripció del funcionament general del cervell en els processos cognitius.
- Gestió del benestar i identificació dels hàbits saludables en un mateix.

L'adolescència des del punt de vista psicològic

- Identificació dels canvis físics i psicològics durant l'etapa de l'adolescència.
- Tractament del desenvolupament de la personalitat i construcció de la identitat

- personal durant l'adolescència.
- Presa de consciència i regulació de les emocions en l'adolescència en un mateix i en els altres.

-

Psicologia social

- Desenvolupament personal dins del grup.
- Identificació dels estereotips de gènere en la societat.
- L'anàlisi dels experiments més rellevants de la psicologia social.

L'ésser humà com a ésser cultural.

- Anàlisi de la cultura com a forma específica de pensar, fer, dir, sentir i percebre d'un grup humà.
- Valoració de la diversitat cultural com a font d'enriquiment de la identitat personal.

L'ésser humà com a ésser social.

- Conceptualització de societat i tipus de societats.
- L'anàlisi de les estratègies d'inclusió i cohesió social com a eines per millorar la convivència i la qualitat de vida de les persones a la societat.
- Assumpció progressiva de responsabilitats i cerca de l'autonomia com a ésser social.

Enfocament psicològic de l'aprenentatge

- L'estudi dels processos psicològics i antropològics implicats en l'aprenentatge de l'ésser humà.
- La utilització d'estratègies d'aprenentatge al llarg de la vida.

Enfocament sociològic de l'aprenentatge

- El reconeixement dels agents de socialització a la societat: família, escola, grup d'iguals, mitjans de comunicació, xarxes socials i altres.

B. Formació i orientació personal i professional cap a la vida adulta

Construcció del sentit de competència i assoliment

- L'autoconeixement i l'autonomia personal en l'orientació personal i professional cap a la vida adulta.
- Valoració del pensament creatiu com a eina de desenvolupament de la iniciativa personal.

Relacions i interaccions amb els altres

- Utilització de les habilitats socials i de comunicació, d'organització, planificació i gestió en les relacions amb els altres.
- Identificació de l'ús i abús dels recursos digitals en la interacció amb els altres.

Orientació cap a la formació acadèmica i professional

- Cerca de programes i oportunitats de formació acadèmica i professional al llarg de la vida.
- Participació activa en els processos d'orientació personal i acadèmic-professional.

Exploració de l'entorn professional

- L'exploració de l'entorn de treball en les relacions laborals.
- Valoració de l'emprenedoria com una forma d'ocupació a la vida laboral.

C. Projecte personal, acadèmic -professional i aproximació a la recerca activa d'ocupació

Pla d'autoconeixement

- La identificació de les qualitats personals en la construcció del projecte vital.
- L'ús de les estratègies d'entrenament en hàbits saludables en la millora personal.

Pla de formació acadèmica i professional

- Identificació de les accions i les fases del pla personal en la formació acadèmica i professional.
- La identificació de les necessitats formatives en els reptes acadèmics i professionals.
- Valoració de la presa de decisions com a eina per assolir reptes personals.

Aproximació a un pla de recerca activa d'ocupació amb projecció cap al futur

- Construcció d'un pla personal de recerca de feina en el mercat laboral: marca i segell personal, CV, videocurrículum, entre d'altres.
- Cerca de feina activa en el mercat de treball: xarxa de contactes, entrevistes de treball i altres eines.

Llatí: Llengua i cultura

Introducció

Llatí: Llengua i cultura, matèria de quart curs d'oferta obligada en tots els centres, constitueix una aproximació específica als diferents aspectes de la cultura i la civilització llatines i la seva pervivència en el present, amb especial referència a la realitat lingüística, històrica i monumental catalana. La singularitat de l'enfocament d'aquesta matèria ve condicionada per la seva doble naturalesa: d'una banda, per part de l'alumnat suposa l'única presa de contacte durant la seva escolarització obligatòria amb determinats aspectes de la llengua, la cultura i la civilització llatines, que constitueixen la base de la nostra societat actual; d'altra banda, ha de tenir caràcter d'ensenyament propedèutic per a l'alumnat que continuï els seus estudis tant de llatí al batxillerat d'Humanitats, específicament, com a la resta de modalitats en què es cursi aquesta matèria de forma transversal. Precisament és aquesta doble naturalesa la que permet i aconsella no limitar els seus continguts a l'estudi únic de la llengua llatina, fet que justifica el nom de la matèria, que suggereix tant l'estudi de la llengua com de la cultura de la civilització llatina. La crisi de les humanitats que travessa els diferents àmbits de la societat actual requereix d'un esforç per descriure, contextualitzar i entendre la vigència de l'evident origen clàssic de la nostra identitat com a societat. En aquest sentit, aquesta matèria permet establir un diàleg amb el passat que ajudi a entendre críticament el present des d'una perspectiva lingüística, literària, arqueològica, històrica, social, cultural i política. És, precisament aquesta àmplia perspectiva la que confereix a la matèria la seva validesa universal, que permetrà a l'alumnat l'aproximació humanista i, per tant, crítica a qualsevol disciplina i en qualsevol modalitat. En aquest diàleg tenen cabuda els processos de conservació, preservació i restauració del patrimoni cultural, que ofereixen a l'alumnat la possibilitat de comprometre's amb el llegat de la civilització clàssica des d'una perspectiva sostenible i compromesa amb el futur.

La matèria de Llatí: Llengua i cultura implica una reflexió profunda sobre el funcionament no només de la pròpia llengua llatina, sinó també de la llengua en què es realitzi l'ensenyament i d'aquelles que conformen el repertori lingüístic individual de l'alumnat. La inclusió de les llengües clàssiques en la Recomanació del Consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent situa el llatí i el grec com a eines per a l'aprenentatge i la comprensió de llengües en general, contribuint i fomentant la diversitat lingüística i la relació entre les llengües des d'una perspectiva democràtica i lliure de prejudicis.

El currículum de Llatí: Llengua i cultura està organitzat, per tant, al voltant dels coneixements sobre els diferents aspectes de la llengua, cultura i civilització llatines i les estratègies per establir una relació crítica entre aquests aspectes i el present, contribuint i fomentant el desenvolupament personal i social de l'alumnat i la transmissió de valors universals.

Les competències específiques de Llatí: Llengua i cultura en l'educació secundària obligatòria recullen aquest diàleg entre present i passat a què fèiem referència anteriorment des de les perspectives esmentades, i es verteixen al voltant de tres aspectes principals: situar al centre la reflexió humanista sobre el caràcter clàssic del llegat llatí, tant material com immaterial, fomentant la comprensió crítica del món actual; contribuir a la millora de la competència plurilingüe, afavorint la reflexió de l'alumnat sobre el funcionament de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic; i oferir una introducció als rudiments i tècniques de la interpretació, mitjançant la traducció, d'un variat repertori de missatges en llengua llatina com a procés fonamental per al coneixement de la cultura llatina i per a la transmissió dels textos.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les **competències específiques** constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els **criteris d'avaluació i els sabers** es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

Els sabers que condueixen a les competències específiques de la matèria de Llatí: Llengua i cultura estan organitzats basant-se en cinc aspectes rellevants: el primer, anomenat El present de la civilització llatina, recull els coneixements i experiències necessaris per al desenvolupament d'un esperit crític i judici estètic, conformant habilitats d'interpretació de textos literaris llatins i fomentant la lectura comparada d'obres rellevants de la cultura llatina en les seves diferents manifestacions amb obres de la tradició clàssica de tots els temps. El segon aspecte, Llengua llatina i plurilingüisme, posa l'accent en com el coneixement de la llengua llatina contribueix a un ús més precís de les llengües que constitueixen el repertori individual de l'alumnat, així com a l'adequat enteniment i ús de la terminologia culta, científica i tècnica. L'enfocament plurilingüe convida a la feina interdisciplinària no només amb les matèries de l'àrea lingüística, sinó amb les de l'àrea científicotècnica, alhora que afavoreix la competència ciutadana a través de l'estima de la diversitat lingüística i social. El tercer aspecte Textos llatins i la seva transcendència pretén fer valdre la importància del llegat cultural llatí en el món occidental. El quart aspecte Interpretació de textos llatins pretén integrar tots els sabers implicats en la identificació i anàlisi dels elements bàsics de la llengua llatina com a sistema dins d'un context, organitzant-los al voltant de tasques senzilles de traducció i/o producció oral. Finalment, el cinquè i darrer aspecte El llegat i el patrimoni romà fixa la mirada arreu de la conca Mediterrània, però de manera molt especial a Catalunya, i en ell es recullen els coneixements, habilitats i actituds que permeten l'aproximació a l'herència material i immaterial de la civilització llatina, reconeixent i apreciànt el seu valor com a font d'inspiració, com a tècnica i com a testimoni de la història.

Si bé la distribució dels sabers s'organitza basant-se en els cinc aspectes generals exposats en el paràgraf anterior, s'espera que l'alumnat posi en marxa tots els sabers en diferents situacions d'aprenentatge plantejades de manera progressiva al llarg del curs. Per això, seria recomanable plantejar tasques significatives i, en la mesura del possible, interdisciplinàries. El conjunt de situacions d'aprenentatge ha de possibilitar un avenç indicador al llarg del curs de les pròpies tasques proposades i dels materials utilitzats. Convindria, a més, que aquesta organització fos proporcionada entre tots els

sabers inclosos en el currículum, per assegurar que s'hauran treballat tots al llarg del curs.

Els criteris d'avaluació estan dissenyats per comprovar el grau d'assoliment de les competències específiques. Les habilitats que parteixen dels coneixements adquirits, com ara la identificació, el reconeixement o la inferència de significats, es complementen amb estratègies basades en processos sovint interrelacionats i dinàmics, com la interpretació de textos o passatges, la reflexió sobre la relació entre les llengües i la valoració crítica del llegat de la civilització llatina.

En aquest sentit, es recomana organitzar la programació de la matèria de Llatí:

Llengua i cultura tenint com a horitzó un aprenentatge holístic i orientat a la consecució gradual de les diferents competències específiques. Els sabers han de poder activar-se en els àmbits personal i educatiu, però també social, tècnic i metodològic. En aquest sentit, la matèria de Llatí: Llengua i cultura ofereix l'oportunitat de combinar els diferents sabers (especialment aquells de caràcter lingüístic i cultural) per mitjà de situacions d'aprenentatge contextualitzades. Així, l'adquisició de sabers de contingut lingüístic té, entre d'altres, l'objectiu de desenvolupar la competència de traducció de la llengua llatina a la llengua d'ensenyament. Al seu torn, aquesta competència està estretament vinculada amb el coneixement de la cultura de l'antiguitat i la reflexió sobre la seva pervivència fins als nostres dies, essent aquesta una part central de l'ensenyament del llatí, l'anàlisi crítica i la comprensió del present com un procés històric que troba els seus fonaments en la civilització clàssica. Les àrees temàtiques recollides en el sintagma «cultura de l'antiguitat» són diverses. Els sabers proporcionen una visió general dels temes centrals de la matèria des d'una perspectiva adequada al nivell educatiu, de manera que es recomana seleccionar acuradament els textos de treball —tant en edicions bilingües, traduïdes, adaptades o originals—, amb la finalitat d'agrupar-los, afavorint l'organització progressiva i combinada dels sabers bàsics.

A més, l'estudi en profunditat de la cultura llatina que ofereixen els textos ha de conduir també a una reflexió individual i col·lectiva —a l'aula— sobre el paper de l'individu en la història i en la societat. S'espera que l'alumnat prengui consciència sobre l'origen clàssic de la nostra societat —les nostres convencions socials, les nostres institucions, les nostres produccions culturals, la nostra llengua ...—, utilitzant diferents eines per aquesta reflexió. Els processos d'autoavaluació i coavaluació faciliten aquesta presa de consciència, especialment per mitjà d'eines de reflexió sobre el propi aprenentatge, com el portafoli lingüístic, el diari de lectura o el treball de recerca.

El treball per mitjà de situacions d'aprenentatge ofereix la possibilitat de connectar aquesta assignatura amb altres matèries, els sabers de les quals puguin complementar-se amb la finalitat d'adquirir els objectius i les competències d'etapa. És en l'experiència d'aquesta complementarietat quan el treball interdisciplinari esdevé significatiu i rellevant per a l'alumnat. A més de les relacions que l'enfocament plurilingüe ofereix amb les matèries de l'àrea lingüística, es recomana que l'adquisició de les competències específiques de Llatí: Llengua i cultura es planifiqui tenint en compte les possibilitats de la feina cooperativa amb matèries no lingüístiques: la terminologia relacionada amb el cos humà i les seves malalties o la investigació sobre l'origen dels noms dels elements del sistema solar són exemples de possibles treballs col·laboratius. Finalment, per afavorir la construcció d'una ciutadania europea democràtica i lliure de prejudicis, aquesta matèria dona la possibilitat de fer un treball col·laboratiu en l'àmbit transnacional en el marc dels programes europeus, treballant la cultura llatina com a punt de trobada de les diferents realitats que conformen l'actual identitat europea.

D'aquesta manera, la matèria de Llatí: Llengua i cultura ha de contribuir a l'adquisició en un grau satisfactori de les capacitats i competències clau que permetin a l'alumnat el seu màxim desenvolupament personal, social i formatiu, i han de conformar el seu perfil competencial en l'etapa, així com garantir a aquells i aquelles que cursen

l'assignatura una ciutadania responsable i la capacitat d'enfrontar-se als reptes i desafiaments de segle XXI.

Competència específica 1.

Valorar i argumentar el paper de la civilització llatina en l'origen de la identitat catalana i europea en general a partir del reconeixement de les semblances i diferències entre llengües i cultures, per combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i culturals i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

1.1 Analitzar manifestacions culturals del present, mitjançant la comparació de similituds i diferències amb l'antiguitat llatina i descriure el seu significat en el context del desenvolupament cultural a Catalunya i a Europa.

1.2 Valorar de manera crítica les formes de vida, costums i actituds de la societat romana en comparació amb els de les nostres societats a partir del contingut de fonts llatines en diferents suports.

1.3 Comprendre i valorar els períodes de la història de Roma, els esdeveniments, personatges i aspectes de la civilització romana en el seu context històric, tot comparant-los, amb una mirada crítica, als referents actuals, sobre la base dels coneixements adquirits.

La valoració del paper de la civilització llatina com a origen de la identitat europea en general i catalana en particular suposa rebre informació expressada a través de fonts llatines, contrastar-la i analitzar-la, activant les estratègies adequades per poder reflexionar sobre la permanència d'aspectes lingüístics, històrics, polítics, culturals o socials de la civilització llatina en la nostra societat. Implica, per tant, entendre la cultura llatina i extreure aquells aspectes fonamentals que permeten reflexionar i revisar la singularitat de les formes de vida i pensament antics, com a argument per fer front alhora a tots els reptes que tenim com a societat per pal·liar les desigualtats, la segregació i les intoleràncies del món actual i per integrar en la nostra societat fenòmens com les migracions i la realitat multicultural pròpia del món antic a partir del contacte de la civilització romana amb els pobles del seu mateix context geogràfic. En aquest sentit, doncs, les interrelacions del món romà amb les cultures i llengües en contacte (ibera, grega, etrusca, etc.) pot ser una eina molt útil per integrar les minories que en el món actual i combatre el seu aïllament i estigmatització. A més, es posarà especial èmfasi en el coneixement i valoració del món romà i la seva relació amb les maneres de vida i pensament actuals, per comparar les diferències i semblances entre llengües i cultures, confrontant creacions literàries o artístiques llatines amb la tradició clàssica des de l'antiguitat fins als nostres dies.

L'anàlisi crítica del present requereix informació que permeti afegir elements i arguments a les hipòtesis de valoració per desenvolupar una consciència humanista oberta tant a les constants com a les variables culturals al llarg del temps. Abordar aquesta anàlisi des d'un punt de vista crític implica ser capaç de discernir aquella part de llegat romà que ens fa créixer com a societat d'aquella que ja no té cabuda en el món modern, manifestant una actitud de rebuig davant aspectes que denoten qualsevol tipus de discriminació, posant especial èmfasi en la igualtat de gènere. Els processos d'anàlisi crítica requereixen contextos de reflexió i comunicació dialògics, respectuosos amb l'herència de l'antiguitat clàssica i amb les diferències culturals que hi tenen origen.

Competència específica 2.

Analitzar i percebre els aspectes bàsics de la llengua llatina, comparant-la amb la llengua d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per valorar els trets comuns i la diversitat lingüística.

Criteris d'avaluació

- 2.1. Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística i cultural a la qual dona origen el llatí, identificant i explicant semblances i diferències entre els elements lingüístics del seu entorn, relacionant-los amb els de la cultura pròpia i desenvolupant una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb els valors democràtics.
- 2.2. Inferir significats de termes llatins aplicant els coneixements lèxics i fonètics d'altres llengües del repertori individual de l'alumnat.
- 2.3. Ampliar el cabal lèxic de l'alumnat i millorar la seva expressió oral i escrita, incorporant llatínismes i locucions usuals d'origen llatí de manera coherent..
- 2.4. Reconèixer els elements llatins en diferents contextos lingüístics i produir definicions etimològiques de termes quotidians, científics i tècnics, establint, si s'escau, la relació semàntica entre un terme patrimonial i un cultisme.

La introducció als elements bàsics de l'etimologia i el lèxic de la llengua llatina des d'un enfocament plurilingüe permet a l'alumnat transferir els coneixements i estratègies des de les llengües del seu repertori al llatí i viceversa, activant així les destreses necessàries per a la millora de l'aprenentatge de llengües noves i de la seva competència comunicativa, i permetent tenir en compte els diferents nivells de coneixements lingüístics de l'alumnat així com els diversos repertoris individuals. El caràcter del llatí com a llengua d'origen de les llengües romàniques permet reconèixer i apreciar diferents varietats i perfils lingüístics, contribuint a la identificació, valoració i respecte per la diversitat lingüística i cultural amb l'objectiu de construir una cultura compartida i respectuosa amb les minories i permetre'n la integració en la nostra societat.

Tot això promou una millor comprensió del funcionament de la llengua d'ensenyament, millorant, d'una banda, la lectura comprensiva i l'expressió oral i escrita mitjançant el coneixement del vocabulari i les estructures gramaticals llatines i, de l'altra, ajudant a desenvolupar habilitats lèxiques i semàntiques mitjançant l'adquisició d'estratègies d'inferència del significat del lèxic comú d'origen grecollatí de la llengua pròpia, així com la comprensió del vocabulari culte, científic i tècnic a partir dels seus components etimològics. La comparació entre llengües requereix, així mateix, la utilització de les regles fonamentals d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques i la identificació de paraules derivades del llatí, tan patrimonials com cultismes, i expressions llatines en diferents contextos lingüístics.

Competència específica 3.

Interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, textos llatins, reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, assumint l'aproximació als textos com un procés dinàmic i prenent consciència dels coneixements i experiències pròpies, per identificar el seu caràcter clàssic i fonamental.

Criteris d'avaluació

- 3.1. Analitzar i explicar de manera oral, escrita o multimodal el caràcter clàssic i humanista de les diverses manifestacions literàries i artístiques de la civilització llatina, utilitzant un vocabulari correcte i una expressió adequada.
- 3.2. Reconèixer i valorar el sentit global i les idees principals i secundàries d'un text, contextualitzant i identificant les referències històriques, socials, polítiques o religioses que hi apareixen, i servint-se de coneixements sobre personatges i esdeveniments històrics.
- 3.3. Interpretar de manera crítica el contingut de textos llatins de dificultat adequada, atès el context en què es van produir, connectant-los amb l'experiència i valorant com contribueixen a entendre les formes de vida, costums i actituds de la nostra societat.

La lectura i interpretació de textos llatins pertanyents a diferents gèneres i èpoques constitueix un dels pilars de la matèria Llatí: llengua i cultura. La comprensió i valoració d'aquests textos necessita un context històric, cívic, social, lingüístic i cultural que faciliti un aprenentatge significatiu. El treball amb textos originals, en edició bilingüe, traduïts o adaptats, complets o mitjançant fragments seleccionats, permet prestar atenció a conceptes i termes bàsics en llatí que impliquen un coneixement lingüístic, lèxic i cultural, per tal de realitzar una lectura crítica i prendre consciència del seu valor fonamental en la construcció de la nostra identitat com a societat. La interpretació de textos llatins comporta, per tant, la comprensió i el reconeixement del seu caràcter fundacional per a la civilització occidental, assumint l'aproximació als textos com un procés dinàmic que té en compte des del coneixement sobre el tema fins al desenvolupament d'estratègies d'anàlisi i reflexió per donar sentit a l'experiència pròpia, comprendre el món actual i la condició humana, i desenvolupar la sensibilitat estètica. El coneixement de les creacions literàries i artístiques romanes, dels períodes de la història de Roma i la seva organització política i social, i dels fets històrics i llegendaris de l'antiguitat clàssica contribueix a fer més intel·ligibles les obres, identificant i valorant la seva pervivència en el nostre patrimoni cultural i els seus processos d'adaptació a diferents civilitzacions i moviments literaris, culturals i artístics que han pres les seves referències de models antics.

A partir de la interpretació i valoració de les lectures de textos llatins s'ha de comparar amb sentit crític els estils de vida i les normatives socials que regulen la societat romana i l'actual, aplicar la perspectiva de gènere per debatre la situació de la dona, com també categoritzar els diferents nivells de qualitat d'informació processada per avaluar-ne la qualitat i la fiabilitat.

Competència específica 4.

Interpretar i crear produccions llatines (escrites o orals) de tipologia diversa i estructura morfosintàctica senzilla, aplicant estratègies de planificació, redacció, revisió, correcció i edició i mobilitzant el coneixement sobre l'estructura de la llengua per promoure una capacitat àgil de raonament i aprenentatge.

Criteris d'avaluació

4.1. Analitzar els aspectes morfològics i sintàctics elementals de la llengua llatina, identificant-los i comparant-los amb els de la llengua pròpia.

4.2. Traduir textos i/o produir continguts orals breus i senzills amb termes adequats i expressió correcta en la llengua d'ensenyament, justificant-ne el resultat i manifestant la correspondència entre l'original i la versió realitzada.

4.3. Produir oracions bàsiques utilitzant les estructures pròpies de la llengua llatina.

4.4. Avesar l'alumnat al maneig de recursos fonamentalment digitals per a la comprensió de textos llatins (en format escrit o oral) i la creació de produccions pròpies en aquest idioma, per tal de fomentar-ne la competència plurilingüe i digital.

La traducció és l'operació fonamental en l'aprenentatge de les llengües clàssiques i és el procés pel qual una cultura, un grup o un individu assimila o s'apropia d'un missatge o una realitat que li és aliena, constituint una experiència d'investigació que utilitza la lògica de la pensada, afavoreix la memòria i potencia els hàbits de disciplina en l'estudi per promoure una capacitat àgil de raonament i aprenentatge. En aquest sentit, la traducció o la producció de textos orals requereix molts recursos, múltiples habilitats i implica un aprenentatge específic, regular i progressiu al llarg de diversos cursos, mobilitzant els coneixements lingüístics i culturals de l'alumnat. La introducció al coneixement dels elements bàsics de la llengua llatina en la matèria de Llatí: llengua i cultura de 4t d'ESO suposa el primer pas en l'establiment d'estratègies i mètodes de treball adequats que continuaran amb els estudis de la llengua llatina i grega a Batxillerat. Així doncs, un dels eixos principals per a l'assoliment d'aquesta competència el constitueix producció de textos orals breus i/o la traducció de

passatges o textos escrits d'un nivell adequat i de dificultat progressiva, suggerint o justificant la traducció sobre la base de la identificació, relació i anàlisi d'elements morfològics i sintàctics de la llengua llatina i dels coneixements de l'alumnat sobre el tema i el context que proporciona els períodes més significatius de la història de Roma, ampliant d'aquesta manera els repertoris lingüístics personals i reflexionant de manera crítica sobre els propis processos d'aprenentatge de llengües.

Al costat dels recursos tradicionals, en l'assoliment d'aquesta competència és fonamental el maneig dels recursos digitals a disposició de l'alumnat per a l'aprenentatge de llengües, com ara Portfoli Europeu de les Llengües, glossaris i diccionaris digitals, jocs, enregistraments, etc., en la mesura en què la llengua llatina pot ser, per ella mateixa, una eina molt útil per fomentar la competència plurilingüe i digital de l'alumnat. Dit d'una altra manera, per a l'aprenentatge, comprensió i valoració de textos originals llatins i la seva producció (en format oral o escrit) a la llengua o llengües d'aprenentatge de l'alumnat, és molt recomanable l'adopció d'estratègies (preferentment digitals) a les quals aquest està avesat en l'aprenentatge habitual de llengües modernes.

Competència específica 5.

Analitzar i valorar el patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, apreciant-lo i reconeixent-lo com a manifestació de la creació humana i com a testimoni de la història, per identificar les fonts d'inspiració i distingir els processos de construcció, preservació, conservació i restauració, i garantir-ne la sostenibilitat.

Criteris d'avaluació

- 5.1. Identificar i interpretar elements de la civilització llatina, especialment els relacionats amb la mitologia clàssica, com a font d'inspiració de manifestacions literàries i artístiques.
- 5.2. Reconèixer i valorar les empremtes de la romanització en el patrimoni cultural i arqueològic de l'entorn, identificant els processos de preservació, conservació i restauració com un aspecte fonamental d'una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat ambiental i la cura del seu llegat.
- 5.3. Exposar correctament de forma oral, escrita o multimodal les conclusions obtingudes a partir de la investigació, individual o col·laborativa, del llegat material i immaterial de la civilització romana i la seva pervivència en el present a través de suports analògics i digitals, seleccionant informació, contrastant-la i organitzant-la.

El patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, material i immaterial, present d'una manera especial en tota la conca Mediterrània, té importància suficient per a merèixer una atenció específica perquè suposa l'herència directa de la civilització llatina. El reconeixement de l'herència material requereix l'observació directa i indirecta del patrimoni, utilitzant diversos recursos, inclosos els que proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació. La presa de consciència de la importància del patrimoni material necessita el coneixement dels procediments de construcció —en el cas del patrimoni arqueològic— i de composició —en el cas dels suports d'escriptura—. A més, implica distingir entre els processos de preservació, conservació i restauració, incidint especialment en aquells aspectes que requereixen la participació d'una ciutadania activa i compromesa amb el seu entorn i el seu propi llegat, d'acord amb la Convenció sobre la protecció de patrimoni mundial, cultural i natural de la UNESCO. Per la seva banda, el reconeixement de l'herència immaterial de la civilització clàssica llatina, des de la pràctica de l'oratòria en les institucions fins a les cerimònies privades o els espectacles d'entreteniment, contribueix a comprendre aspectes clau de la nostra societat i la nostra cultura actual.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

El present de la llengua i civilització llatina

Valoració del paper de l'humanisme i la seva utilitat en la societat moderna a partir d'exemples extrets del món actual coneguts per l'alumnat en diversos formats (escrit, arts gràfiques, arts escèniques, audiovisual...).

Reconeixement de la importància de la civilització llatina en la configuració de la nostra identitat com a societat a partir de l'anàlisi crítica dels principals elements que la conformen, en el context dels reptes que la societat actual contínuament planteja.

Coneixement de l'evolució del lèxic llatí dins del context de les llengües d'aprenentatge per millorar la competència oral i escrita de l'alumnat, a partir, sempre que sigui possible, dels textos mateixos traduïts per l'alumnat.

Presència de consciència de la importància d'aspectes geogràfics, històrics, culturals, polítics i lingüístics de la civilització llatina per a la comprensió de la noció actual d'Europa en general i per a la configuració de Catalunya com a país en particular, com a exemple del pes tan important de la llengua, la cultura i la civilització llatina en la configuració del projecte comú europeu.

Establiment d'estratègies i eines per relacionar el passat i el present a partir dels coneixements adquirits i conscienciar l'estudiant sobre l'actualitat del llegat grecoromà, utilitzant a aquest efecte diversitat de recursos: gràfics, textos, restes arqueològiques...

Coneixement i valoració dels temes i personatges fonamentals de la literatura llatina en el seu context i la seva pervivència a través de la tradició clàssica, tan important per a la configuració de la realitat cultural catalana, sobre la base de la lectura comparada de textos literaris llatins i moderns.

Reconeixement de la importància dels textos clàssics llatins (tant en versió original com adaptada o en traducció) com a testimoni d'aquells aspectes constitutius de la nostra condició humana des de l'antiguitat fins als nostres dies.

Valoració del paper globalitzador i integrador de la llengua i la civilització llatines com a eina per combatre actituds segregadores i intolerants de la societat actual vers grups humans minoritaris, amb el benentès que les llengües i cultures han de bastir ponts de comunicació entre les persones, sigui quin sigui el seu origen geogràfic i el seu estatus social i econòmic.

Projecció d'una mirada crítica cap a aquells aspectes de la civilització romana (expressats en textos i en peces d'art d'època romana) que atempten contra la igualtat de gènere i d'oportunitats i que, segons els criteris actuals, mereixen un clar rebuig

Llengua llatina i plurilingüisme

Identificació de paraules amb lexemes, sufixos i prefixos d'origen llatí en textos orals i escrits produïts o interpretats per l'estudiant en les llengües d'aprenentatge, enriquint les capacitats comunicatives de l'estudiant.

Establiment d'estratègies bàsiques que ajudin a inferir significats en lèxic especialitzat i de nova aparició a partir de la identificació de formants llatins per ampliar i emprar amb propietat el vocabulari d'ús habitual de l'alumnat.

Conscienciació de la importància de la llengua llatina per al vocabulari i el pensament tècnic i científic tant al llarg de la història com en l'estat actual de la ciència i la tècnica en els seus diferents àmbits, usant a aquest efecte textos moderns redactats en les llengües d'aprenentatge, de dificultat mitjana-alta i relacionats amb el pensament, la ciència i la tècnica.

Reconeixement, organització i incorporació a la producció escrita, oral o multimodal de lèxic d'arrel llatina entre les diferents llengües del repertori lingüístic de l'alumnat, amb el benentès que el plurilingüisme és un tresor a conservar i a promocionar, com demostra la celebració del Dia Europeu de les Llengües cada 26 de setembre.

Comprensió i identificació dels canvis fonètics més freqüents del llatí a les llengües d'ensenyament com a mitjà per a la millora de l'ús correcte i apropiat d'aquestes per a l'ús correcte i apropiat de les llengües d'ensenyament, tot donant a l'alumnat les estratègies necessàries perquè sigui capaç d'identificar per si sol les principals diferències entre aquests dos registres de la llengua llatina.

Iniciació a l'etimologia del vocabulari llatí com a base perquè l'estudiant infereixi el significat de termes desconeguts i amplii d'aquesta manera el domini del lèxic en les seves llengües d'aprenentatge.

Coneixement i ús adequat dels llatínismes i de les locucions llatines més freqüents per emprar-los correctament, a partir, preferentment, de textos moderns que els incloguin i que permetin la deducció del seu significat per part de l'alumnat.

Aplicació dels procediments de composició i derivació llatins en l'elaboració de famílies de paraules per ampliar la competència lèxica de l'estudiant, aplicant unes normes mínimes que li permetin deduir els significats de mots per ell abans desconeguts.

Estudi comparatiu de les llengües a partir del seu origen i relacions de parentiu per tal que l'alumnat sigui conscient de la base comuna llatina de les llengües modernes, sobre la base de la lectura comparada de textos moderns redactats en diversos idiomes.

Conscienciació de la importància del llatí per a la correcta expressió escrita, oral i multimodal en les diferents llengües del repertori lingüístic de l'alumnat.

Maneig d'eines analògiques i digitals per a l'aprenentatge i reflexió de la llengua llatina com a vincle i impuls per a l'aprenentatge d'altres llengües estrangeres.

Textos llatins i la seva transcendència

Establiment d'estratègies per comentar i interpretar textos llatins a partir dels coneixements adquirits en altres matèries de l'àrea lingüística i de la pròpia experiència amb l'objectiu d'ampliar els referents culturals de l'alumnat.

Coneixement dels trets bàsics de la transmissió textual i dels principals suports d'escriptura utilitzats en el món antic i la seva comparació amb els actuals, a partir de textos llatins i de restes arqueològiques que en facin referència.

Presència de consciència del valor fonamental dels textos llatins en la construcció de la nostra identitat com a societat respectuosa i tolerant amb la diversitat en totes les seves facetes i identificació i denúncia d'aquelles actituds arrelades en la societat romana que atemptin contra aquests mateixos principis.

Valoració de la petjada dels textos literaris llatins damunt del llegat cultural del món occidental, com a base per a una aproximació crítica als grans problemes de la humanitat des de l'antiguitat fins als nostres dies (guerra de l'aigua, ecologia, transsexualitat, assetjament sexual, violència de gènere...), a partir de la lectura i interpretació comparada de textos antics i moderns.

Lectura crítica dels textos llatins des d'una perspectiva de gènere i d'igualtat de drets per tal de formar alumnes amb una actitud crítica davant de tota mena d'actes i

decisions que atemptin contra aquests principis i amb capacitat de discernir aquells textos llatins que hi estan en consonància d'aquells que fomenten actituds contràries i, per tant, clarament rebutjables.

Interpretació de textos llatins

Aprenentatge de l'abecedari i de la pronúncia del llatí, en connexió amb la seva permanència i influència en les llengües del repertori lingüístic de l'alumnat a partir de llistats de mots seleccionats o de textos senzills.

Coneixement i aplicació pràctica dels casos i els seus principals valors sintàctics, de la flexió nominal, pronominal i verbal així com de les estructures oracionals bàsiques, la concordança i l'ordre de paraules per tal de llegir i comprendre en profunditat textos llatins, entenent sempre la sintaxi i la morfologia com una eina al servei dels textos traduïts i no com a una finalitat en elles mateixes.

Capacitació de l'alumnat per traslladar amb correcció ortogràfica i expressiva el missatge d'un text en llengua llatina a les seves llengües d'ús habitual i per reflexionar i justificar la traducció oferta, o bé per articular continguts orals en llatí amb una mínima correcció.

Aprenentatge i posada a la pràctica de les estratègies bàsiques per a la producció de textos orals senzills en llengua llatina referits a situacions de la vida quotidiana, que permetin treballar i millorar la competència oral de l'alumnat.

Establiment d'estratègies bàsiques per identificar, analitzar i traduir unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal de l'alumnat i per millorar la seva agilitat mental.

Maneig de recursos fonamentalment digitals per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques d'adquisició de llengües com ara Portfoli Europeu de les Llengües, glossaris, diccionaris, jocs, enregistraments, etc., en la mesura en què la llengua llatina pot ser, per ella mateixa, una eina molt útil per fomentar la competència plurilingüe de l'alumnat.

Foment de l'autoconfiança, l'autonomia i la iniciativa de l'alumnat en el trasllat d'un text llatí a la llengua d'aprenentatge com a garantia de la seva estabilitat emocional, amb el benentès que l'error, lluny de ser una mostra de fracàs, és una part integrant del propi procés d'aprenentatge.

El llegat i el patrimoni romà

Coneixement i valoració de la pervivència del llegat material de la cultura i civilització llatines (llocs arqueològics, inscripcions, etc.), així com del llegat immaterial (mitologia, institucions polítiques, oratòria, dret, rituals i celebracions, etc.) com a base de la cultura occidental, a partir de recursos diversos com representacions artístiques (ceràmiques i estàtues), restes arqueològiques i textos originals o traduïts a la llengua d'aprenentatge de l'alumnat.

Coneixement de les principals característiques del patrimoni cultural romà i valoració de la seva pervivència fins als nostres dies a través de la romanització, entesa aquesta com un procés integrador que enriqueix els ciutadans i ciutadanes europeus i que es pot comparar amb altres processos d'aculturació semblants.

Interpretació i valoració de textos llatins entorn de l'ecologia i el canvi climàtic davant la necessitat peremptòria de conservar el medi ambient i d'aturar l'escalfament global, en la línia dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Conscienciació de l'alumnat en la necessitat de participar en processos destinats a conservar, preservar i difondre el patrimoni arqueològic romà del seu entorn com a element enriquidor per a les generacions presents i futures.

Maneig d'eines analògiques i digitals (incloses les xarxes socials, sota la supervisió sempre de l'ensenyant) que permetin a la comprensió, la producció i coproducció oral, escrita i multimodal sobre la importància del patrimoni material i immaterial de la cultura romana.

Conscienciació de l'alumnat sobre la necessitat de respectar la propietat intel·lectual i els drets d'autor respecte de les fonts consultades i els continguts utilitzats, amb el

benentès que el plagi atempta contra la creació artística i literària, i reflexió sobre el concepte mateix d'imitació i plagi en el món romà.

Establiment d'estratègies i adopció d'eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació i la coavaluació en un món cada cop més interconnectat i en el qual les noves tecnologies i el treball cooperatiu són una realitat inqüestionable i la base d'una societat més rica, informada i tolerant.

Llengua Aranesa i Literatura (a l'Aran)
Llengua Castellana i Literatura
Llengua Catalana i Literatura
Llengua Estrangera
Segona Llengua Estrangera

Introducció

L'objectiu de les matèries lingüístiques és preparar l'alumnat perquè sigui capaç de participar en la societat plural, plurilingüe i pluricultural del segle XXI i actuar en diferents contextos, per aconseguir un bé individual, col·lectiu i global.

La competència comunicativa i lingüística els hi ha de donar les eines imprescindibles per desenvolupar les competències globals que recomana la UNESCO i que els permetrà arribar a ser persones cultes, crítiques i ben informades, que sabran fer un ús eficaç i ètic dels llenguatges; respectuoses amb la diversitat; capaces de transformar la informació en coneixement i d'aprendre per elles mateixes, d'informar-se, de col·laborar i de treballar en equip; creatives i emprenedores; i compromeses amb el desenvolupament sostenible, la defensa dels drets humans i la convivència inclusiva, pacífica i democràtica.

En un món complex i amb múltiples fluxos comunicatius, cal desenvolupar una ètica de la comunicació que se centri en pràctiques comunicatives no discriminatòries, per identificar i rebutjar els abusos de poder a través de la paraula, fomentar la igualtat des d'una perspectiva de gènere i les conductes no sexistes, així com la gestió dialogada de conflictes, alineada amb la prevenció de qualsevol tipus de violència, incloent-hi, en particular, la violència de gènere i la cultura de la pau.

Per formar parlants plurilingües i interculturals cal, en primer lloc, l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, en castellà, llengua comuna a tot l'estat espanyol, i en les llengües estrangeres curriculars del centre.

Des dels centres s'han de fomentar el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i cultures. L'alumnat ha de ser capaç de dur a terme les tasques de comunicació que els permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adultes, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització dels diversos llenguatges: el verbal, oral i escrit, i el no verbal, tot emprant els mitjans, suports i formats també diversos. Totes les llengües curriculars s'han de treballar des d'una òptica de tractament integrat, pel que fa a competències, processos, metodologies i sabers per garantir que l'alumnat té les mateixes oportunitats i per planificar-ne els aprenentatges i establir tractaments metodològics i didàctics coherents.

La presentació unitària del currículum de les matèries lingüístiques –Llengua Aranesa i Literatura a l'Aran, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera i Segona Llengua Estrangera–permet que un conjunt de sabers que són comuns a totes les llengües no es tornin a plantejar des de l'inici en cadascuna d'elles. Cal afavorir que l'alumnat aprengui a aplicar les capacitats i habilitats que ja ha desenvolupat en altres llengües i facilitar, així, la transferència necessària d'aprenentatges entre elles.

Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, el desenvolupament de la competència comunicativa ha de ser compartida conjuntament i coordinament per totes les matèries, i els àmbits que es puguin generar.

L'ensenyament i aprenentatge de la llengua estrangera s'emmarca en l'enfocament orientat en l'acció a partir de la reflexió, que es recull i es desenvolupa àmpliament en el document *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*, elaborat pel Consell d'Europa. La finalitat de l'ensenyament de les llengües estrangeres és el seu progressiu domini, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels factors que contribueix més plenament a la identitat i al creixement individual, social i personal.

L'aprenentatge de diverses llengües estrangeres comporta el desenvolupament de diferents elements, eines i estratègies que es treballen de manera transversal i afavoreixen la transferència entre llengües perquè, d'aquesta manera, hi hagi un augment de la capacitat per establir analogies i contrastos, i inferir regles generals, que una segona llengua estrangera ajuda a desenvolupar, a la vegada que se n'afavoreix l'aprenentatge.

Cal tenir en compte que les expectatives per al nivell de competència que es pretén assolir en una segona llengua estrangera han de ser, inicialment, inferiors al nivell establert per a la primera, tal com s'indica en els criteris d'avaluació de les competències de la segona llengua estrangera.

La llengua estrangera, i també les llengües catalana i castellana, permeten a l'alumnat desenvolupar-se en els entorns digitals i a accedir a les cultures vehiculades per mitjà d'aquestes llengües, tant com a motor de formació i aprenentatge, com a font d'informació i gaudi, desenvolupant el pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia. Les eines digitals posseeixen un potencial que en permet reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valoren a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers; les competències específiques s'avaluen a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho, en els cursos segon i quart. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament i aprenentatge.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, dels coneixements, les destreses, els valors i les actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat actual. S'espera de l'alumnat que sigui capaç de mobilitzar els sabers en situacions comunicatives reals.

Les competències específiques de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Estrangera i Segona Llengua Estrangera, a l'educació secundària

obligatòria, suposen una progressió respecte a les d'educació primària, de les quals caldrà partir, en aquesta nova etapa, per evolucionar des d'un acompanyament guiat per a un creixement autònom i el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte. Aquesta progressió suposa, a més, una major diversitat i complexitat de les pràctiques discursives, centrar l'atenció en l'ús de la llengua en els àmbits educatiu i social, subratllar el paper de les convencions literàries i del context històric en la comprensió dels textos literaris i donar un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

La primera de les competències específiques de la matèria s'orienta al reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de Catalunya, d'Espanya i del món amb el propòsit d'afavorir actituds d'estima a aquesta diversitat, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i estimular la reflexió interlingüística.

Un segon grup de competències, de la segona a la cinquena, es refereix a la comprensió, producció, i interacció oral i escrita, incorporant les formes de comunicació intervingudes per la tecnologia i atenent als diferents àmbits de comunicació: personal, educatiu, social i professional.

D'altra banda, saber llegir avui implica també navegar i buscar a la xarxa, seleccionar la informació fiable, elaborar-la i integrar en esquemes propis, etc. En resposta a això, la competència sisena posa el focus en l'alfabetització informacional, i la setena i la vuitena es reserven per a la lectura literària, tant autònoma com guiada a l'aula. En llengües estrangeres, la competència vuitena fa referència a la mediació com a activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies, de manera oral i escrita.

La competència novena atén a la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la desena, relativa a l'ètica de la comunicació, és transversal a totes elles.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

Els sabers de les matèries lingüístiques s'organitzen al voltant de quatre blocs: Les llengües i els seus parlants; Comunicació; Educació literària, i Reflexió sobre la llengua. Al seu torn, el bloc de Comunicació en comprèn quatre: Context, Gèneres discursius, Processos i Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics.

Finalment, la diversitat lingüística de la major part dels contextos escolars i la innegable necessitat d'una educació plurilingüe per a tot l'alumnat convida al tractament integrat de les llengües com una via excel·lent per estimular la reflexió interlingüística i aproximar-se als usos socials reals, en els quals sovint s'han de fer servir simultàniament dues o més llengües. Aquest tractament integrat de les diferents llengües del centre s'ha de tenir en compte a l'hora de planificar-ne els aprenentatges i el tractament metodològic i didàctic.

Llengua Aranese i Literatura (a l'Aran)

Llengua Castellana i Literatura

Llengua Catalana i Literatura

Competències específiques

1. Descriure i valorar la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural, per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
1.1 Reconèixer la llengua catalana i la llengua castellana i llurs varietats dialectals, així com la resta de llengües de l'estat espanyol i les llengües d'origen de l'alumnat, identificant-ne algunes nocions bàsiques i contrastant alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals. 1.2 Identificar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'observació de la diversitat lingüística de l'entorn.	1.1 Reconèixer i valorar la llengua catalana i la llengua castellana i llurs varietats dialectals, diferenciant-ne els trets sociolectals i de registre, a partir de l'explicació del seu origen o el seu desenvolupament històric i sociolingüístic, i contrastant aspectes lingüístics i discursius en manifestacions orals, escrites i multimodals. 1.2 Identificar i qüestionar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de la indagació i la reflexió sobre els drets lingüístics individuals i col·lectius, així com la reflexió sobre fenòmens de contacte entre llengües.

Aquesta competència se centra en l'ús de la llengua catalana i de la llengua castellana en una realitat plurilingüe com és Catalunya. Per entendre per què és necessari aquest ús, un alumne d'aquest territori ha de tenir la informació suficient per conèixer críticament la realitat social d'ambdues llengües en els diversos territoris on es parlen. El català és la llengua vehicular de referència dels centres educatius de Catalunya per la qual cosa cal contribuir en la consciència de pertinença lingüística de l'alumnat i potenciar el seu ús.

La competència planteja la necessitat que l'alumnat adquireixi habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'entesa entre les persones basats en els usos socials de les llengües en contextos multilingües. Es parteix de la idea que aprendre llengües és, sobretot, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb realitats diverses i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

En moltes de les nostres aules s'utilitzen llengües o varietats dialectals diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Aquesta diversitat lingüística ha de servir per apropar l'alumnat a la realitat plurilingüe de Catalunya, Espanya i del món. En primer lloc, per ajudar a l'alumnat a valorar la riquesa cultural que això suposa i a detectar i evitar els prejudicis lingüístics; en segon lloc, per anar prenent consciència sobre el funcionament de les llengües a partir de l'observació i comparació entre elles, inclosa una primera aproximació al coneixement de les llengües de signes.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Críteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor, de textos orals i multimodals senzills de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis. 2.2. Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals senzills, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.	2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor, de textos orals i multimodals de certa complexitat de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis. 2.2 Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals de certa complexitat, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre que la comunicació és un constant procés d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre emissor i receptor i tots aquells elements contextuals i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. Si fa un temps la comunicació oral era sempre de caràcter síncron, les tecnologies de la informació i la comunicació han eixamplat les possibilitats de la comunicació asíncrona i han obert l'accés des del centre escolar a entorns comunicatius de caràcter públic. El centre pot i ha d'incorporar una infinitat de pràctiques discursives pròpies de diferents àmbits que siguin significatives per a l'alumnat i que abordin temes de rellevància social.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser també objecte d'ensenyament i aprenentatge: des de les més bàsiques (anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs) a les més avançades (identificar la intenció de l'emissor, analitzar procediments retòrics, detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text). En l'àmbit social, el desenvolupament escolar de les habilitats d'interpretació de missatges orals ha de tenir en compte la profusió de textos de caràcter multimodal que reclamen una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
3.1 Realitzar narracions i exposicions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals. 3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.	3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i el registre adequat en diferents suports, utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals. 3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser tant un vehicle d'aprenentatge com un objecte de coneixement. Les classes de llengua i literatura han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos formals i informals, espontanis i planificats.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i el to i el registre adequats, així com posar en joc les estratègies de cortesia i de cooperació conversacional. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació, i comparteix, per tant, estratègies amb el procés d'escriptura. Atesa la situació comunicativa, amb major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius -motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits- ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal.

4. Comprendre, interpretar i analitzar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, textos escrits i multimodals reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluar-ne la qualitat i fiabilitat, per tal de construir coneixement i donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>

4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries. 4.2. Valorar el contingut i la forma de textos escrits i multimodals senzills avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.	4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals de certa complexitat, que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries. 4.2. Valorar críticament el contingut i la forma de textos escrits i multimodals de certa complexitat avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que s'han de desplegar abans, durant i després de l'acte lector, per tal que noies i nois esdevinguin lectors competents i autònoms davant tota mena de textos, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i trobin en ells la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida.

Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries que permetin reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per a això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte, a més, que l'alfabetització de segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertextos d'internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els textos escrits i crear contextos significatius per al treball amb ells a l'aula, buscant la gradació i complementarietat en la complexitat dels textos (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries de currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àmbit de coneixement, així com amb les altres llengües curriculars.

5. Produir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència, cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>

5.1. Planificar la redacció de textos escrits i multimodals senzills, atesa la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal; redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat. 5.2. Incorporar procediments bàsics per enriquir els textos, tenint en compte aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.	5.1. Planificar la redacció d'escrits i multimodals, de certa extensió i complexitat, atesa la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal; redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat. 5.2. Incorporar procediments per enriquir els textos tenint en compte aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

Escriure implica saber fer-ho en diferents suports i formats, molts d'ells de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i l'apropiació dels «motlles» en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. Per aquest motiu l'ensenyament i aprenentatge de l'escriptura reclama una acurada i sostinguda intervenció a l'aula. L'elaboració d'un text escrit és fruit, fins i tot en les seves formes més espontànies, d'un procés que té almenys quatre moments: la planificació -determinació del propòsit comunicatiu i el destinatari i anàlisi de la situació comunicativa, a més de la lectura i anàlisi de models-, la textualització, la revisió (que pot ser autònoma però també compartida amb altres estudiants o guiada pel docent) i l'edició del text final.

En l'àmbit educatiu, s'ha de posar l'èmfasi en els usos de l'escriptura per a la presa d'apuntes, elaboració d'esquemes, mapes conceptuals o resums, i també de textos de caràcter acadèmic. La composició del text escrit ha d'atendre tant a la selecció i organització de la informació (coherència), la relació entre les seves parts i les seves marques lingüístiques (cohesió), l'elecció del registre (adequació), com a la correcció gramatical i ortogràfica i l'adequació lèxica. Requereix també adoptar decisions sobre el to de l'escrit, la inscripció de les persones (emissor i destinataris) en el discurs, i el llenguatge i estil, de manera que la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos és inseparable.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement, per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>

6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant críticament el resultat de la cerca.

6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la cerca i la comunicació de la informació.

6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma autònoma, a la xarxa i a la biblioteca, valorant críticament el resultat de la cerca.

6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la cerca i la comunicació de la informació.

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat adquireixi habilitats i destreses per a transformar la informació en coneixement, reconeixent el moment en què es necessita, on buscar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumnat, individualment o de forma cooperativa, consulti fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes d'investigació, sigui sobre temes del currículum o sobre aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació i del respecte a les convencions establertes en la presentació de les produccions pròpies amb què es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i webgrafia; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodals, etc. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura, per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
7.1. Triar i llegir textos i obres prèviament seleccionats a partir dels propis gustos, interessos i necessitats que permetin crear el propi itinerari lector. 7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos, tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.	7.1. Llegir de manera autònoma textos i obres seleccionats en funció dels propis gustos, interessos i necessitats, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural explicant els criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura. 7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos, tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que implica la dedicació d'un temps diari i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastides adequades per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de textos adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, així com amb pràctiques culturals emergents. Paral·lelament, és recomanable anar configurant una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els textos del seu interès, apropiarse'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i també establir contextos en què apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament els lectors amb els textos. A mesura que la competència es vagi afermant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més o menys complexes, així com entre formes de lectura pròpies de la modalitat autònoma i la modalitat guiada.

8. Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni propi i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals, per establir vincles entre textos diversos que permetin conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats de gaudir de la literatura i crear textos d'intenció literària.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>

8.1. Explicar i argumentar, amb l'ajuda de pautes i models, la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, atesa la configuració dels gèneres i subgèneres literaris.

8.2. Establir, de manera guiada, vincles argumentats entre els textos llegits i altres textos escrits, orals o multimodals i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.

8.3. Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

8.1. Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, i de les relacions externes del text amb el seu context sociohistòric, atesa la configuració i evolució dels gèneres i subgèneres literaris.

8.2. Establir, de manera progressivament autònoma, vincles argumentats entre els textos llegits i altres textos escrits, orals o multimodals i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.

8.3. Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'utilitzin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

Aquesta competència ha de facilitar el trànsit des d'una lectura identificativa o argumental de les obres a una altra que propiciï un gaudi més conscient i elaborat i que obri les portes a textos inicialment allunyats de l'experiència immediata de l'alumnat. Per a això és necessari desenvolupar habilitats d'interpretació que afavoreixin l'accés a obres cada vegada més complexes, la verbalització de judicis de valor cada vegada més argumentats i la construcció d'un mapa cultural que conjugui els horitzons propers amb els europeus i universals, i les obres literàries amb altres manifestacions artístiques. Constatar la pervivència d'universals temàtics i formals que travessen èpoques i contextos culturals implica privilegiar un enfocament intertextual.

Dos són els eixos proposats per al desenvolupament d'aquesta competència. En primer lloc, la lectura guiada i compartida a l'aula d'obres que es consideren recomanables i que permetin, amb la mediació docent, no només el seu gaudi sinó també l'apropiació dels seus elements rellevants. En segon lloc, la inscripció d'aquestes obres en itineraris temàtics o de gènere, integrats per textos literaris i no literaris de diferents èpoques i contextos, la lectura comparada atengui l'evolució dels temes, tòpics i formes estètiques i ajudi a establir vincles entre l'horitzó de producció i l'horitzó actual de recepció.

És important que aquesta lectura comparada inicial prioritzi obres de la literatura catalana en contrast amb obres de la literatura castellana, seleccionades de manera conjunta entre els docents d'aquestes matèries en funció de gèneres, temes i tòpics compartits. En l'anàlisi de les obres, és imprescindible la coordinació d'ambdós docents.

9. Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori

comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
9.1. Revisar els propis textos de manera guiada i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i amb un metallenguatge específic, i identificar i esmenar alguns problemes de comprensió i producció de textos utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús. 9.2. Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, així com els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic. 9.3. Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua a partir de l'experimentació, comparació i transformació d'enunciats, així com de la formulació d'hipòtesis i la cerca d'exemples, utilitzant un metallenguatge específic i consultant de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques.	9.1. Revisar els textos propis de manera progressivament autònoma i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística amb el metallenguatge específic, i identificar i esmenar alguns problemes de comprensió i producció de textos utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús. 9.2. Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, així com els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic. 9.3. Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua a partir de l'experimentació, comparació i transformació d'enunciats, així com de la formulació d'hipòtesis i la cerca d'exemples, utilitzant el metallenguatge específic i consultant de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

L'estudi sistemàtic de la llengua, perquè sigui útil, ha de promoure, d'una banda, la competència metalingüística de l'alumnat, és a dir, la seva capacitat de raonament, argumentació, observació i anàlisi, i, de l'altra, ha d'estar vinculat als usos reals propis dels parlants, mitjançant textos orals i escrits contextualitzats. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu de l'alumnat com a usuari de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic des d'edats primerenques, primer amb un llenguatge comú, més proper a la realitat de l'escolar, per després anar introduint de manera progressiva la terminologia específica. A més, ha d'integrar els nivells morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques.

Es tracta, per tant, d'abordar l'aprenentatge de la gramàtica relacionant el coneixement gramatical explícit i l'ús de la llengua a partir de la reflexió. Per a això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per arribar a la generalització i sistematització a partir de l'experimentació amb enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesis i de regles, l'ús d'exemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics. En definitiva, es pretén estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè els estudiants puguin pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions dels altres.

10. Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
10.1. Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones. 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.	10.1. Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals de la comunicació. 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Adquirir aquesta competència implica no només que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, facilitant eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables amb relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències, les creixents desigualtats, en línia amb del que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon curs

Les llengües i els seus parlants

- Observació de la pròpia biografia lingüística i de la diversitat lingüística de centre, i comprensió de les famílies lingüístiques i les llengües del món, els sistemes d'escriptura i nocions bàsiques: fórmules de salutació i comiat, agraïment i disculpa, en situacions de l'àmbit escolar i la vida quotidiana.
- Reconeixement de les llengües d'Espanya, el seu origen i distribució geogràfica, amb especial atenció a les diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal, parant especial atenció al context de Catalunya.
- Aproximació a les llengües de signes en el context de l'aula i la vida quotidiana.
- Comparació de trets de les principals varietats dialectals del català i del castellà, amb especial atenció a la del propi territori.
- Iniciació a la reflexió interlingüística en el context de la matèria.
- Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i formulació de formes d'evitar-los, tant a l'aula com a la vida quotidiana de l'alumnat i els mitjans de comunicació.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als següents aspectes:

- Context
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Gèneres discursius
 - Detecció, anàlisi i ús de gèneres discursius de l'àmbit personal (conversa); educatiu de caràcter narratiu, descriptiu, dialogat i expositiu, d'acord amb les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció), i social, parant especial atenció a les xarxes socials i mitjans de comunicació; respecte a l'etiqueta digital; avaluació de riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat a la xarxa. Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels textos icònic-verbals i multimodals.

- **Processos**
 - Interacció oral i escrita de caràcter informal. Consciència i ús dels actes de prendre i deixar la paraula, de la cooperació conversacional i la cortesia lingüística; de la escolta activa, l'assertivitat i la resolució dialogada dels conflictes en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprensió del sentit global del text oral i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. Detecció i rebuig d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació i recerca d'informació, textualització i revisió de la producció oral formal. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Detecció i utilització d'elements no verbals. Anàlisi i ús dels trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprensió del sentit global del text escrit i relació entre les parts. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports de textos escrits. Correcció gramatical i ortogràfica. Propietat lèxica. Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc., en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Cerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement; comunicació i difusió de manera creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual. Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.
- **Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics**
 - Reconeixement, anàlisi i ús discursiu dels elements lingüístics amb especial atenció als recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els textos: formes de dixi (personal, temporal i espacial) i procediments de modalització; recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació; mecanismes de cohesió; connectors textuais temporals, explicatius, d'ordre i de contrast; mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis); coherència de les formes verbals en els textos; els temps de pretèrit en la narració; correlació temporal en el discurs relatat, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical de diferents tipus de text i en diferents situacions. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital per a la correcció i millora dels textos.
 - Ús dels signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit, la seva relació amb el significat.

Educació literària

- **Lectura autònoma**

- Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma a partir d'una preselecció de textos variats que incloguin obres d'autores i autors. Reflexió sobre els textos i sobre la pròpia pràctica de lectura sustentada en models.
- Selecció d'obres variades que incloguin autores i autors de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca escolar i pública disponible.
- Participació activa en actes culturals vinculats al circuit literari i lector.
- Aplicació d'estratègies de presa de consciència dels propis gustos i identitat lectora, en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
- Expressió, a través de models comentats a l'aula o bé aportats per l'alumnat, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits.
- Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal i lectora que permetin establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, en l'àmbit personal i en conversa a l'aula.
- Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.
- Lectura guiada
 - Lectura d'obres rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal, inscrites en itineraris temàtics o de gènere, que incloguin la presència d'autores i autors, en el context de l'aula i de l'entorn proper que permeti fer la transferència a altres situacions de caràcter literari i cultural amb vincles amb la pròpia vida.
 - Aplicació d'estratègies i models de construcció compartida de la interpretació de les obres a través de converses literàries, clubs de lectura i canals de difusió com revistes, blogs o clips audiovisuals.
 - Relació i contrast entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra. Anàlisi bàsica del valor dels recursos expressius; els seus efectes en la recepció.
 - Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos, amb altres manifestacions artístiques i amb les noves formes de ficció en funció de gèneres, temes, tòpics, estructures i llenguatges. Gèneres: novel·la, narració breu, teatre, poesia, assaig, etc. Temes: amor, amistat, mort, viatge, etc. Tòpics: *carpe diem*, *tempus fugit*, *locus amoenus*, *captatio benevolentiae*, *ubi sunt*, etc.
 - Aplicació d'estratègies, models i pautes per a l'expressió de la interpretació i valoració personal d'obres i fragments literaris, a través de processos i suports diversificats i tenint en compte la perspectiva de gènere.
 - Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent als processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.
 - Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.) en el context de l'expressió dels sentiments, emocions i experiències pròpies.

Reflexió sobre la llengua

- Aplicació d'estratègies per a la construcció guiada de conclusions pròpies sobre el sistema lingüístic. Observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives. Experimentació amb estructures, formulació d'hipòtesis, contraexemples, generalitzacions i contrast entre llengües, utilitzant el metallenguatge específic, en

el marc de la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.

- Observació i comparació de les diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita atenent a aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics. per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Comprensió i anàlisi de la llengua com a sistema i de les seves unitats bàsiques tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats), per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Distinció entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques), i coneixement dels procediments lèxics (afixos) i sintàctics per al canvi de categoria en situacions de comprensió i expressió de textos orals i escrits.
- Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària. Reflexió i aplicació correcta de l'ordre de les paraules i concordança, que facin comprensibles els textos.
- Descripció i anàlisi dels procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu, en la comprensió dels textos.
- Aplicació d'estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica que permetin obtenir informació gramatical bàsica.

Tercer i quart curs

Les llengües i els seus parlants

- Anàlisi de la pròpia biografia lingüística i de la diversitat lingüística del centre i de la localitat.
- Anàlisi del desenvolupament socio-històric de les llengües d'Espanya, amb especial atenció a la llengua catalana, per a la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural.
- Desenvolupament de la reflexió interlingüística en el context de la matèria.
- Comparació i contrastació dels trets propis de les varietats dialectals (fònics, gramaticals i lèxics) i els relatius als sociolectes i els registres que permetin la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural i el respecte a aquesta diversitat.
- Exploració i qüestionament de prejudicis i estereotips lingüístics, especialment en els fenòmens de contacte entre llengües: bilingüisme, préstecs, interferències; diglòssia lingüística i diglòssia dialectal, que permetin la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural i el respecte a aquesta diversitat.
- Indagació entorn dels drets lingüístics i la seva expressió en lleis i declaracions institucionals.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als següents aspectes:

- Context: components de fet comunicatiu
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Els gèneres discursius
 - Detecció, anàlisi i ús de gèneres discursius de l'àmbit personal (conversa, amb especial atenció als actes de parla que amenacen la imatge de l'interlocutor (la discrepància, la queixa, l'ordre, la reprovació); educatiu de caràcter expositiu i argumentatiu, d'acord amb les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció), i social, parant especial atenció a les xarxes socials i mitjans de comunicació; respecte a etiqueta digital; avaluació de riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat a la xarxa. Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels textos icònic-verbals i multimodals.
- Processos
 - Interacció oral i escrita de caràcter informal. Prendre i deixar la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística. Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques..
 - Comprensió del sentit global del text oral i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminadors del llenguatge verbal i no verbal. Valoració de la forma i el contingut del text, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació i recerca d'informació, textualització i revisió en la producció oral formal. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Detecció i utilització d'elements no verbals. Anàlisi i ús dels trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal, amb especial atenció a la deliberació oral argumentada, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprensió del sentit global del text escrit i relació entre les parts. La intenció de l'emissor. Detecció i rebuig d'usos discriminadors del llenguatge verbal i icònic. Valoració de la forma i el contingut del text, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports de textos escrits. Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc., en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Cerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement; comunicació i difusió de manera creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual. Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.
- Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics

- Reconeixement, anàlisi i ús discursiu, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques, dels elements lingüístics amb especial atenció a l'expressió de la subjectivitat en textos de caràcter expositiu i argumentatiu; la identificació i ús de les variacions de les formes d'íctiques (fórmules de confiança i cortesia) en relació amb situacions de comunicació diverses; recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació; procediments explicatius bàsics: l'aposició i les oracions de relatiu; mecanismes de cohesió: connectors textuais distributius, d'ordre, contrast, explicació, causa, conseqüència, condició i hipòtesi; mecanismes de referència interna, gramaticals i lèxics (nominalitzacions i hiperònims de significat abstracte); coherència de les formes verbals en els textos; correlació temporal en la coordinació i subordinació d'oracions, i en el discurs relatat.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital per a la correcció i millora dels textos.
- Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit, la seva relació amb el significat.

Educació literària

- Lectura autònoma
 - Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma i reflexió sobre els textos llegits i sobre la pròpia pràctica de lectura.
 - Selecció, de manera progressivament autònoma, d'obres variades que incloguin autores i autors a partir de la utilització autònoma de la biblioteca escolar i pública disponible.
 - Participació activa en actes culturals vinculats al circuit literari i lector.
 - Aplicació d'estratègies de presa de consciència i verbalització dels propis gustos i identitat lectora en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
 - Expressió de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits, en el context personal i social (converses a l'aula).
 - Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural que permetin establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques.
 - Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures en suports variats o bé oralment entre iguals, emmarcant de manera bàsica les obres en els gèneres i subgèneres literaris.
- Lectura guiada
 - Lectura d'obres rellevants del patrimoni literari nacional i universal i de la literatura actual inscrites en itineraris temàtics o de gènere, que incloguin la presència d'autores i autors, en el context de l'aula i de l'entorn proper, i que permetin fer la transferència a altres situacions de caràcter literari i cultural amb vincles amb la pròpia vida. Gèneres: novel·la, narració breu, teatre, poesia, etc. Temes: amor, amistat, mort, viatge, etc. Tòpics: *carpe diem*, *tempus fugit*, *locus amoenus*, *captatio benevolentiae*, *ubi sunt*, etc.
 - Aplicació d'estratègies de construcció compartida de la interpretació de les obres a través de discussions, converses literàries, clubs de lectura i canals de difusió com revistes, blogs o clips audiovisuals.

- Relació i contrast entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra. Anàlisi dels efectes dels seus recursos expressius en la recepció.
- Aplicació d'estratègies d'utilització d'informació sociohistòrica, cultural i artística bàsica que permetin construir la interpretació de les obres literàries.
- Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos orals, escrits o multimodals, amb altres manifestacions artístiques i amb les noves formes de ficció en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges. Elements de continuïtat i ruptura.
- Aplicació d'estratègies per interpretar obres i fragments literaris a partir de la integració dels diferents aspectes analitzats i atenent els valors culturals, ètics i estètics presents en els textos, així com la lectura amb perspectiva de gènere.
- Indagació al voltant de les obres llegides que promoguin l'interès per construir la interpretació de les obres i establir connexions entre textos.
- Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent als processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.
- Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.) en el context de l'expressió dels sentiments, emocions i experiències pròpies.

Reflexió sobre la llengua

- Aplicació d'estratègies per a la construcció guiada de conclusions pròpies sobre el sistema lingüístic. Observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives. Experimentació amb estructures, formulació d'hipòtesis, contraexemples, generalitzacions i contrast entre llengües, utilitzant el metallenguatge específic, en el marc de la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Observació, contrast i anàlisi de les diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita atenent a aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics, per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Comprensió, anàlisi i valoració de la llengua com a sistema i de les seves unitats bàsiques tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats), per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Distinció i reflexió entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques de l'oració simple) i consolidació dels procediments lèxics (afixos) i sintàctics per al canvi de categoria, en situacions de comprensió i expressió de textos orals i escrits.
- Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària per fer comprensible els textos.
- Anàlisi i valoració dels procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu, per a la comprensió i enriquiment dels textos.

- Aplicació d'estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica.

Llengua Estrangera

Competències específiques

1. Descriure i valorar la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe, pluricultural i intercultural, per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
1.1. Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia. 1.2. Participar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians. 1.3. Aplicar, de forma guiada, estratègies per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.	1.1. Valorar críticament la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, en relació amb els drets humans, i adequar-se a aquesta diversitat, tot afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics. 1.2. Participar de manera adequada, empàtica i respectuosa en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians, i proposant vies de solució a aquells factors socioculturals que dificulten la comunicació. 1.3. Aplicar estratègies per a defensar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.

Aquesta competència se centra en la rellevància i riquesa que la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat actual ens aporta. La consciència de la diversitat proporciona l'alumnat la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa durant l'ensenyament de la llengua estrangera permeten l'alumnat obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; a més de distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips,

La interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència de l'alumnat i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat

ha de permetre a l'alumnat actuar de forma empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

El plurilingüisme és un concepte promogut pel Consell d'Europa, que emfasitza el fet que les llengües que una persona coneix o domina no estan disposades en compartiments estancs i separats, sinó que conformen un repertori dinàmic i en constant desenvolupament on s'interrelacionen i interactuen els coneixements lingüístics i les experiències comunicatives de l'individu, per contribuir al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, així com de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. La competència plurilingüe es defineix com la capacitat de tots els parlants d'utilitzar i aprendre, de manera autònoma o a través de l'ensenyament, més d'una llengua; l'habilitat d'un individu d'utilitzar els seus coneixements parcials de diverses llengües i la seva experiència de diverses cultures per comunicar-se i participar en activitats interculturals; el valor de la convivència, bàsica per a la tolerància lingüística i cultural, és a dir, la conscienciació del propi repertori lingüístic i de la riquesa lingüística i cultural de l'entorn.

En definitiva, aquesta competència té la capacitat d'activar tot el repertori lingüístic i cultural propi i utilitzar les estratègies adquirides de forma transversal, segons la situació d'aprenentatge, amb l'objectiu d'ajudar l'individu a construir la seva pròpia identitat, lingüística i/o cultural, i a desenvolupar la seva capacitat d'aprenentatge.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, en la llengua estàndard, recollint el sentit general i la informació més rellevant, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
1. Interpretar i analitzar el sentit global i la formació específica i explícita de textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, tipus dels àmbits de les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció, expressats de forma clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports. 2. Seleccionar, organitzar i aplicar de manera guiada les estratègies i els coneixements més adequats en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels textos; interpretar elements no verbals, i cercar i seleccionar informació.	1. Extreure i analitzar el sentit global i les idees principals, i seleccionar informació pertinent de textos orals i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a la seva experiència expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports. 2. Interpretar i valorar el contingut i els trets escursius de textos progressivament més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, i també de textos pararis adequats al nivell de maduresa de l'alumnat. 3. Seleccionar, organitzar i aplicar les estratègies i els coneixements més adequats en cada situació comunicativa per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels textos; inferir significats i interpretar elements no verbals, i

	rcar, seleccionar i gestionar informació veraç.

La comprensió suposa rebre i processar informació. A l'etapa de l'educació secundària obligatòria, la comprensió és una destresa comunicativa que cal desenvolupar a partir de textos orals i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i usant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els textos i extreure'n el sentit general i els detalls més rellevants per satisfer les necessitats comunicatives. Per fer-ho, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i les necessitats de l'alumnat, a fi de reconstruir la representació del significat i del sentit del text i per formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat hi ha la inferència i l'extrapolació de significats a nous contextos comunicatius, així com la transferència i la integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Inclou la interpretació de diferents formes de representació (imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gestos, etc.), així com de la informació contextual (elements extralingüístics) i cotextual (elements lingüístics), que permeten comprovar la hipòtesi inicial sobre de la intenció i sentit del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si calgués.

A més d'aquestes estratègies, la cerca de fonts fiables, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, ja que permet contrastar, validar i sustentar la informació, així com obtenir conclusions rellevants a partir dels textos. Els processos de comprensió i interpretació requereixen contextos de comunicació dialògics que estimulin la col·laboració, la identificació crítica de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i les similituds culturals.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per

expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
3.1. Expressar oralment textos breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre temes quotidians i freqüents, de rellevància per a l'alumnat, per tal de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, així com estratègies de planificació i control de la producció. 3.2. Aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar textos comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, amb ajuda dels recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte el destinatari del text. 3.3. Participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, a través de diversos suports, utilitzant recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors. 3.4 Utilitzar, de forma guiada i en entorns propers, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions.	3.1. Expressar oralment textos senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic proper a la seva experiència, per tal de descriure, narrar, argumentar i informar, en diferents suports, utilitzant recursos verbals i no verbals, així com estratègies de planificació, control, compensació i cooperació. 3.2. Aplicar coneixements i estratègies per planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de textos coherents, cohesionats i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'audiència o el destinatari del text. 3.3. Participar i col·laborar activament, a través de diversos suports, en situacions interactives sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a la seva experiència, mostrant iniciativa, empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors. 3.4 Utilitzar estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses.

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser vehicle d'aprenentatge i objecte de coneixement. Les classes de llengua estrangera han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos formals i informals, espontanis i planificats. L'alumnat pot fer l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal de major extensió, una senzilla argumentació en aquests

contextos. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació, i comparteix per tant estratègies amb el procés d'escriptura.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i el to i el registre adequats, així com posar en joc les estratègies de cortesia i de cooperació conversacional.

Atenent a la situació comunicativa, amb la seva major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius ³/₄ motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits ³/₄ ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal.

4. Comprendre, interpretar i analitzar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, textos escrits i multimodals reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant-ne la qualitat i fiabilitat, per tal de construir coneixement i donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries. 4.2. Valorar la forma i el contingut de textos senzills avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.	4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals de certa complexitat, que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries. 4.2. Valorar críticament el contingut i la forma de textos de certa complexitat, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat de canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments lingüístics emprats.

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que s'han de desplegar abans, durant i després de l'acte lector, per tal que noies i nois esdevinguin lectors competents i autònoms davant tot tipus de textos, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i trobin en ells la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida.

Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries que permetin reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per a això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte a més que l'alfabetització de

segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertextos d'internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els textos escrits i crear contextos significatius per al treball amb ells a l'aula, buscant la gradació i complementarietat en la complexitat dels textos (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries de currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àrea de coneixement, així com amb les altres llengües curriculars.

5. Produir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència i cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma, i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
5.1. Organitzar i redactar textos breus i comprensibles, amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per a l'alumnat i pròxims a la seva experiència. 5.2. Aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar textos comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuals i la tipologia textual, usant, de manera progressivament autònoma, els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text.	5.2. Redactar i difondre textos d'extensió mitjana amb acceptable claredat, coherència, cohesió, correcció i adequació a la situació comunicativa proposada, a la tipologia textual i a les eines analògiques i digitals utilitzades, sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a la seva experiència, respectant la propietat intel·lectual i evitant el plagi. 5.3. Aplicar coneixements i estratègies per a planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de textos coherents, cohesionats i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuals, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'audiència o del lector potencial a qui s'adreça el text.

En aquesta etapa, la producció escrita consisteix en la redacció de textos sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic proper a l'experiència de l'alumnat, amb creativitat, coherència i adequació. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa la redacció de textos que expressin fets, conceptes, pensaments, opinions i sentiments, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la cerca d'informació a internet com a font de documentació. En el seu format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat.

Les activitats vinculades amb la producció de textos compleixen funcions importants en els àmbits acadèmics i professionals, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte de l'aprenentatge. En aquesta etapa, les produccions es basen en l'aprenentatge de: trets formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; expectatives i convencions comunes associades al gènere emprat; eines de producció, i suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tan formal com informal, comprenen la planificació, l'autoavaluació i coavaluació, la retroalimentació, així com el monitoratge, la validació i la compensació.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement, per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant críticament el resultat de la cerca. 6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible. 6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca i la comunicació de la informació.	6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma autònoma, a la xarxa i a la biblioteca, valorant críticament el resultat de la cerca. 6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació, individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els Objectius de Desenvolupament Sostenible. 6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca i la comunicació de la informació.

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat adquireixi habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent el moment en què es necessita, on buscar-la,

com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumnat, individualment o de forma cooperativa, consulti fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes de recerca, ja sigui sobre temes del currículum o al voltant d'aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació en relació a les convencions establertes a la presentació de les produccions pròpies amb les que es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i webgrafia; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodals. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
7.1. Triar i llegir textos i obres prèviament seleccionats a partir dels propis gustos, interessos i necessitats per crear el propi itinerari lector. 7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.	7.1 Llegir de manera autònoma textos i obres seleccionats en funció dels propis gustos, interessos i necessitats, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural explicant els criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura. 7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que implica la dedicació d'un temps diari i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastides adequades per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de textos adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, i pràctiques culturals emergents. Paral·lelament, és recomanable anar configurant una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que

ajudin cada lector a seleccionar els textos del seu interès, apropiant-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i també establir contextos en què apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament els lectors amb els textos. A mesura que la competència es vagi afermant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més o menys complexes, així com entre formes de lectura pròpies de la modalitat autònoma i la modalitat guiada.

8. Mediar entre diferents llengües, fent servir estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.

criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
8.1. Inferir i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions de diversitat lingüística, social i cultural, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'entesa en l'entorn proper. 8.2. Aplicar, de forma guiada, estratègies que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, utilitzant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.	8.1. Inferir i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions de diversitat lingüística, social i cultural, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, i participant en la solució de problemes d'intercomprensió i d'entesa en l'entorn. 8.2. Aplicar estratègies que ajudin a crear ponts, facilitin la comunicació i serveixin per explicar i simplificar textos, conceptes i missatges, i que siguin adequades a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, l'alumnat ha d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de forma dialògica, no només entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'educació secundària obligatòria, la mediació se centra, principalment, en el paper de la llengua com a eina per resoldre els reptes que sorgeixen del context comunicatiu, creant espais i condicions propícies per a la comunicació i l'aprenentatge; en la cooperació i el foment de la participació dels altres per construir i entendre nous significats;

La mediació facilita el desenvolupament del pensament estratègic de l'alumnat, en tant que suposa que triï les destreses i estratègies més adequades del seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns col·laboratius d'intercanvis de informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies

personals dels interlocutors, i harmonitzant-les amb les pròpies. Per això, l'empatia, el respecte, l'esperit crític i el sentit ètic són elements clau en la mediació en aquest nivell.

9. Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
9.1. Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament. 9.2. Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la pròpia capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals. 9.3. Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, fent-los explícits i compartint-los.	9.1. Comparar i argumentar les similituds i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament. 9.2. Utilitzar de forma creativa estratègies i coneixements de millora de la pròpia capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals. 9.3. Registrar i reflexionar sobre els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar el seu aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, fent-los explícits i compartint-los.

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe part del fet que les experiències de l'alumnat amb les llengües que coneix serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i l'ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'educació secundària obligatòria l'alumnat aprofundeix en aquesta reflexió sobre les llengües i estableix relacions entre les diferents llengües i els repertoris individuals, analitzant-ne les semblances i diferències per tal d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que els formen. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que l'alumnat entengui les seves relacions, però, a més, contribueix a què identifiqui les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis, fent-los explícits. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses per fer front a la incertesa, el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet valorar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte enriquidor i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació, es poden inspirar en les proposades en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL).

10. Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge.

Criteris d'avaluació

<i>1r i 2n</i>	<i>3r i 4t</i>
10.1. Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones. 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.	10.1. Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals de la comunicació. 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Adquirir aquesta competència implica que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se i que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, facilitant eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Eradicar els usos discriminatoris i manipuladors de el llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències, les creixents desigualtats, en la línia del que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon cursos

Les llengües i els seus parlants

- Anàlisi i valoració de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, font d'informació, i com a eina per a l'enriquiment personal, en situacions de la vida quotidiana i acadèmica.
- Interès en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera, per al desenvolupament i millora de l'aprenentatge de la llengua.
- Explicació i anàlisi d'aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials bàsiques; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent a valors ecològics, socials i democràtics, en escenaris presencials, híbrids i en línia.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als següents aspectes:

- Context
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Gèneres discursius
 - Anàlisi i ús de models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i

situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual i l'estructura.

- Processos

- Desenvolupament progressiu de l'autoconfiança. Valoració de l'error com a instrument de millora i proposta de reparació en qualsevol tipus de situació d'aprenentatge de la llengua) (formal, no formal, informal).
- Aplicació d'estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de textos orals i multimodals, com ara reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses, en situacions comunicatives informals, semiformals, no formals i formals.
- Aplicació d'estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de textos orals, escrits i multimodals, com ara reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses identificar informació rellevant, realitzar inferències, determinar l'actitud i el propòsit del parlant, en situacions comunicatives informals, semiformals, no formals i formals.
- Utilització d'eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.
- Anàlisi i ús de funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; descripció de persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; petició i intercanvi d'informació sobre qüestions quotidianes; instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narració d'esdeveniments passats, descripció de situacions presents, i expressió de successos futurs; expressar l'opinió i la possibilitat.
- Identificació i respecte de l'autoria de les fonts consultades i els continguts utilitzats, en contextos personals, socials i acadèmics.
- Cerca d'informació que impliqui l'ús de recursos per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc. en contextos de l'àmbit personal i acadèmic.

- Reconeixement, anàlisi i ús discursiu dels elements lingüístics

- Identificació, reflexió i aplicació de convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc.
- Anàlisi i utilització d'unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats tals com l'expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques bàsiques en situacions personals, socials i acadèmiques.
- Anàlisi i ús de lèxic d'ús comú i d'interès per a l'alumnat, relatiu a la identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns propers, oci i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, tenint en compte la perspectiva de gènere.

- Reconeixement, anàlisi i ús de patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons, en situacions informals i semiformals.
- Inferència i aplicació de convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics, inclosos els recursos i plataformes digitals.

Educació literària

- Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma a partir d'una preselecció de textos variats que incloguin obres d'autores i autors. Reflexió sobre els textos i sobre la pròpia pràctica de lectura sustentada en models.
- Selecció d'obres variades que incloguin autores i autors de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca escolar i pública disponible.
- Aplicació d'estratègies de presa de consciència dels propis gustos i identitat lectora, en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
- Expressió, a través de models comentats a l'aula o bé aportats per l'alumnat, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits.
- Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal i lectora que permetin establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, en l'àmbit personal i en conversa a l'aula.
- Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.

Reflexió sobre la llengua

- Desenvolupament dels coneixements, destreses i actituds que permetin detectar i col·laborar en activitats de mediació en situacions quotidianes senzilles.
- Aplicació d'estratègies i tècniques per respondre eficaçment a una necessitat comunicativa bàsica i concreta de manera entenedora, tot i les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües familiars, en comunicacions orals, escrites i multimodals.
- Aplicació d'estratègies bàsiques per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de l'ús tàctic dels coneixements que es tenen de les llengües, i les seves varietats, i que conformen el repertori lingüístic, de forma autònoma.
- Aplicació d'estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per al desenvolupament, regulació i millora del procés d'aprenentatge de la llengua.
- Ús d'estructures morfosintàctiques i de lèxic adequat, tot reflexionant sobre els processos comunicatius implicats, amb la utilització del metallenguatge específic.
- Aplicació dels coneixements de les diferents llengües del repertori lingüístic com a eina d'aprenentatge de la llengua estrangera.

Tercer i quart cursos

Les llengües i els seus parlants

- Anàlisi i valoració de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, font d'informació, i com a eina de participació social i

d'enriquiment personal, en situacions de la vida personal, social i acadèmica, incloses les xarxes socials i els mitjans de comunicació.

- Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera per al desenvolupament i millora de l'aprenentatge de la llengua.
- Anàlisi i valoració d'aspectes socioculturals i sociolingüístics d'ús comú relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials d'ús comú; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, normes, actituds, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies d'ús comú per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent a valors ecològics, socials i democràtics en escenaris presencials, híbrids i en línia.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als següents aspectes:

- Context
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Gèneres discursius
 - Anàlisi, argumentació i ús de models contextuals i gèneres discursius d'ús comú en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual i l'estructura.
- Processos
 - Desenvolupament de l'autoconfiança i iniciativa. Valoració de l'error com a part integrant del procés d'aprenentatge de la llengua.
 - Reconeixement, anàlisi i ús de patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons, en situacions informals i semiformals.
 - Aplicació d'estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de textos orals, escrits i multimodals, com ara reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses identificar informació rellevant, realitzar inferències, determinar l'actitud i el propòsit del parlant, en situacions comunicatives informals, semiformals, no formals i formals.
 - Utilització d'eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.
 - Anàlisi, argumentació i ús de funcions comunicatives d'ús comú adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; descripció i

caracterització de persones, objectes, llocs, fenòmens i esdeveniments; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; petició i intercanvi d'informació sobre qüestions quotidianes; instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions; narració d'esdeveniments passats, descripció de situacions presents, i expressió de successos futurs; expressar l'opinió i la possibilitat; argumentacions senzilles; realitzar hipòtesis i suposicions; expressar la possibilitat, la incertesa i el dubte; reformular i resumir.

- Respecte a la propietat intel·lectual i drets d'autor sobre les fonts consultades i continguts utilitzats, en contextos personals, socials i acadèmics.
- Cerca i selecció d'informació que impliqui l'ús de recursos per a l'aprenentatge i estratègies d'ús comú: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc., en contextos de l'àmbit personal, acadèmic i social diversos.
- **Reconeixement, anàlisi i ús discursiu dels elements lingüístics**
 - Anàlisi i aplicació de convencions i estratègies conversacionals d'ús comú, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc.
 - Anàlisi, valoració i utilització d'unitats lingüístiques d'ús comú i significats associats a aquestes unitats tals com l'expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques habituals, en situacions personals, socials i acadèmiques.
 - Anàlisi, valoració i ús de lèxic d'ús comú i d'interès per a l'alumnat, relatiu a la identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns, oci i temps lliure, salut i activitat física, vida quotidiana, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, sistema escolar i formació, tenint en compte la perspectiva de gènere.
 - Reconeixement, anàlisi i ús de patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons, en situacions informals i semiformal.
 - Anàlisi i aplicació de convencions ortogràfiques d'ús comú i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.

Educació literària

- Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma i reflexió sobre els textos llegits i sobre la pròpia pràctica de lectura.
- Selecció, de manera progressivament autònoma, d'obres variades que incloguin autors i autors a partir de la utilització autònoma de la biblioteca escolar i pública disponible.
- Aplicació d'estratègies de presa de consciència i verbalització dels propis gustos i identitat lectora en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
- Expressió de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits, en el context personal i social (converses a l'aula).
- Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural que permetin establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques.

- Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures en suports variats o bé oralment entre iguals, emmarcant de manera bàsica les obres en els gèneres i subgèneres literaris.

Reflexió sobre la llengua

- Desenvolupament dels coneixements, destreses i actituds que permeten dur a terme activitats de mediació en situacions informals, semiformals, no formals i formals.
- Aplicació d'estratègies i tècniques per respondre eficaçment i amb nivells creixents de fluïdesa, adequació i correcció a una necessitat comunicativa concreta tot i les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües familiars, en comunicacions orals, escrites i multimodals.
- Aplicació d'estratègies d'ús comú per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.), a partir de l'ús tàctic dels coneixements que es tenen de les llengües, i les seves varietats, i que conformen el repertori lingüístic, de forma autònoma.
- Aplicació d'estratègies i eines d'ús comú per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autoreparació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives que permetin el desenvolupament, la regulació i la millora del procés d'aprenentatge de la llengua.
- Ús d'estructures morfosintàctiques i de lèxic adequat, tot reflexionant sobre els processos comunicatius implicats, amb la utilització del metallenguatge específic.
- Aplicació dels coneixements de les diferents llengües del repertori lingüístic com a eina d'aprenentatge de la llengua estrangera.

Segona Llengua Estrangera

Competències específiques

1. Descriure i valorar la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe, pluricultural i intercultural, per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

1.1. Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.

1.2. Participar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians.

1.3. Aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.

Aquesta competència se centra en la rellevància i riquesa que la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat actual ens aporta. La consciència de la diversitat proporciona l'alumnat la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix

el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa durant l'ensenyament de la segona llengua estrangera permeten l'alumnat obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; a més de distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol tipus de discriminació o reforç d'estereotips.

La interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència de l'alumnat i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat ha de permetre a l'alumnat actuar de forma empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

El plurilingüisme és un concepte promogut pel Consell d'Europa, que emfasitza el fet que les llengües que una persona coneix o domina no estan disposades en compartiments estancs i separats, sinó que conformen un repertori dinàmic i en constant desenvolupament on s'interrelacionen i interactuen els coneixements lingüístics i les experiències comunicatives de l'individu, per contribuir al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, així com de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. La competència plurilingüe es defineix com la capacitat de tots els parlants d'utilitzar i aprendre, de manera autònoma o a través de l'ensenyament, més d'una llengua; l'habilitat d'un individu d'utilitzar els seus coneixements parcials de diverses llengües i la seva experiència de diverses cultures per comunicar-se i participar en activitats interculturals; el valor de la convivència, bàsica per a la tolerància lingüística i cultural, és a dir, la conscienciació del propi repertori lingüístic i de la riquesa lingüística i cultural de l'entorn.

En definitiva, aquesta competència té la capacitat d'activar tot el repertori lingüístic i cultural propi i utilitzar les estratègies adquirides de forma transversal, segons la situació d'aprenentatge, amb l'objectiu d'ajudar l'individu a construir la seva pròpia identitat, lingüística i/o cultural, i a desenvolupar la seva capacitat d'aprenentatge.

2. Comprendre i interpretar textos orals i multimodals, en la llengua estàndard, recollint el sentit general i la informació més rellevant, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Criteris d'avaluació

2.1. Comprendre i interpretar el sentit global i la informació específica i explícita de textos orals i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, propis dels àmbits de les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció, expressats de forma clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

2.2. Seleccionar, organitzar i aplicar de manera guiada les estratègies bàsiques en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels textos; interpretar elements no verbals, i cercar i seleccionar informació.

La comprensió suposa rebre i processar informació. A l'etapa de l'educació secundària obligatòria, la comprensió és una destresa comunicativa que cal desenvolupar a partir de textos orals i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i usant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els textos i extreure'n el sentit general i els detalls més rellevants per satisfer les necessitats comunicatives. Per fer-ho, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i les necessitats de l'alumnat, a fi de reconstruir la representació del significat i del sentit del text i per formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat hi ha la inferència i l'extrapolació de significats a nous contextos comunicatius, així com la transferència i la integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Inclou la interpretació de diferents formes de representació (imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gestos, etc.), així com de la informació contextual (elements extralingüístics) i cotextual (elements lingüístics), que permeten comprovar la hipòtesi inicial sobre de la intenció i sentit del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si calgués.

A més d'aquestes estratègies, la cerca de fonts fiables, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, ja que permet contrastar, validar i sustentar la informació, així com obtenir conclusions rellevants a partir dels textos. Els processos de comprensió i interpretació requereixen contextos de comunicació dialògics que estimulin la col·laboració, la identificació crítica de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com l'interès genuí per les diferències i les similituds etnoculturals.

3. Produir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

3.1. Expressar oralment textos breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre temes quotidians i freqüents, de rellevància per a l'alumnat, per tal de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, així com estratègies de planificació i control de la producció.

3.2. Aplicar de forma guiada coneixements i estratègies bàsiques per planificar, produir i revisar textos comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, amb ajuda dels recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte el destinatari del text.

3.3. Participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, a través de diversos suports i estratègies bàsiques guiades, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser vehicle d'aprenentatge i objecte de coneixement. Les classes de segona llengua estrangera han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos formals i informals, espontanis i planificats. L'alumnat pot fer l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal de certa extensió, una senzilla argumentació en aquests contextos. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació, i comparteix per tant estratègies amb el procés d'escriptura.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i el to i el registre elementals, així com posar en joc les estratègies de cortesia i de cooperació conversacional.

Atenent a la situació comunicativa, amb la seva major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius - motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits- ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal.

4. Comprendre i interpretar textos escrits i multimodals, reconeixent el sentit global, les idees principals i la informació implícita i explícita, i realitzant, de manera progressivament autònoma, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per adquirir i construir coneixement, i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant, la intenció de l'emissor, la forma i el contingut de textos escrits i multimodals breus i senzills de diferents àmbits que responguin a propòsits de lectura diversos, realitzant les inferències necessàries.

4.2. Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars, quotidians i de mitjans de comunicació.

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que s'han de desplegar abans, durant i després de l'acte lector, per tal que noies i nois esdevinguin lectors competents i autònoms davant tot tipus de textos, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i trobin en ells la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida.

Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries que permetin reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per a això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte a més que l'alfabetització de

segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertextos d'internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els textos escrits i crear contextos significatius per al treball amb ells a l'aula, buscant la gradació i complementarietat en la complexitat dels textos (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries de currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àrea de coneixement, així com amb les altres llengües curriculars.

5. Produir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència i cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma, i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

criteris d'avaluació

5.1. Organitzar i redactar textos breus i comprensibles, amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per a l'alumnat i pròxims a la seva experiència.

5.2. Aplicar de forma guiada coneixements i estratègies bàsiques per planificar, produir i revisar textos comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuals i la tipologia textual, usant, amb acompanyament, els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text.

En aquesta etapa, la producció escrita consisteix en la redacció de textos sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic proper a l'experiència de l'alumnat, amb creativitat, coherència i adequació. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa la redacció de textos que expressin fets, conceptes, pensaments, opinions i sentiments, mitjançant eines digitals i analògiques, així com la cerca d'informació a internet com a font de documentació. En el seu format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat.

Les activitats vinculades amb la producció de textos compleixen funcions importants en els àmbits acadèmics i professionals, i hi ha un valor social i cívic concret associat a elles. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de forma natural, sinó que és producte de l'aprenentatge. En aquesta etapa, les produccions es basen en l'aprenentatge de: trets formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; expectatives i convencions comunes associades al gènere emprat; eines de producció, i suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, comprenen la planificació, l'autoavaluació i coavaluació, la retroalimentació, així com el monitoratge, la validació i la compensació.

6. Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i

pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.

Criteris d'avaluació

6.1. Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant críticament el resultat de la cerca i adoptant hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable.

6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social.

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat adquireixi habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent el moment en què es necessita, on buscar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumnat, individualment o de forma cooperativa, consulti fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes de recerca, sigui sobre temes del currículum o al voltant d'aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació amb relació a les convencions establertes a la presentació de les produccions pròpies amb les quals es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i webgrafia; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodals. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència.

7. Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Criteris d'avaluació

7.1. Triar i llegir textos i obres prèviament seleccionats a partir dels propis gustos, interessos i necessitats per crear el seu itinerari lector.

7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que implica la dedicació d'un temps diari i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastides adequades per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de textos adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura guiada com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, i pràctiques culturals emergents. Paral·lelament, és recomanable anar configurant una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els textos del seu interès, apropiant-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i també establir contextos en què apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament els lectors amb els textos. A mesura que la competència es vagi afermant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més o menys complexes.

8. Mediar entre diferents llengües, fent servir estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.

Criteris d'avaluació

8.1. Inferir i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions de diversitat lingüística, social i cultural, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'entesa en l'entorn proper.

8.2. Aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, utilitzant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, l'alumnat ha d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de forma dialògica, no només entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'educació secundària obligatòria, la mediació se centra, principalment, en el paper de la llengua com a eina per resoldre els reptes que sorgeixen del context comunicatiu, creant espais i condicions propícies per a la comunicació i l'aprenentatge; en la cooperació i el foment de la participació dels altres per construir i entendre nous significats.

La mediació facilita el desenvolupament del pensament estratègic de l'alumnat, en tant que suposa que triï les destreses i estratègies més adequades del seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns col·laboratius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors, i harmonitzant-les amb les pròpies. Per això, l'empatia, el respecte, l'esperit crític i el sentit ètic són elements clau en la mediació en aquest nivell.

9. Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.

Criteris d'avaluació

- 9.1. Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.
- 9.2. Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la pròpia capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.
- 9.3. Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, fent-los explícits i compartint-los.

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències de l'alumnat amb les llengües que coneix serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i l'ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'educació secundària obligatòria l'alumnat aprofundeix en aquesta reflexió sobre les llengües i estableix relacions entre les diferents llengües i els repertoris individuals, analitzant-ne les semblances i diferències per tal d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que els formen. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que l'alumnat entengui les seves relacions, però, a més, contribueix al fet que identifiqui les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis, fent-los explícits. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses per fer front a la incertesa, el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet valorar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte enriquidor i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació es poden inspirar en les proposades en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL).

10. Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no només eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.

criteris d'avaluació

10.1. Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Adquirir aquesta competència implica que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se i que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, facilitant eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors de el llenguatge, així com els abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables amb relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències, les creixents desigualtats, en la línia del que plantegen els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Les llengües i els seus parlants (interculturalitat)

- Anàlisi i valoració de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, font d'informació, i com a eina per a l'enriquiment personal, en situacions de la vida quotidiana i acadèmica.

- Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera, per al desenvolupament i millora de l'aprenentatge de la llengua.
- Explicació d'aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials bàsiques; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera.
- Aplicació d'estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent a valors ecològics, socials i democràtics, en escenaris presencials, híbrids i en línia.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als següents aspectes:

- Context
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Gèneres discursius
 - Anàlisi i ús de models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual i l'estructura.
- Processos
 - Desenvolupament progressiu de l'autoconfiança. Valoració de l'error com a instrument de millora i proposta de reparació en qualsevol tipus de situació d'aprenentatge de la llengua) (formal, no formal, informal)
 - Aplicació d'estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de textos orals i multimodals, com ara reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses, en situacions comunicatives informals i semiformals.
 - Aplicació de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal per a la participació en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència.
 - Utilització d'eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el

desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.

- Anàlisi i ús de funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; descripció de persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; petició i intercanvi d'informació sobre qüestions quotidianes; instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narració d'esdeveniments passats, descripció de situacions presents, i expressió de successos futurs; expressar l'opinió i la possibilitat.
- Identificació i respecte de l'autoria de les fonts consultades i els continguts utilitzats, en contextos personals, socials i acadèmics.
- Cerca d'informació que impliqui l'ús de recursos per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc. en contextos de l'àmbit personal i acadèmic.
- **Reconeixement, anàlisi i ús discursiu dels elements lingüístics**
 - Identificació, reflexió i aplicació de convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc.
 - Utilització d'unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats tals com l'expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques bàsiques en situacions personals, socials i acadèmiques.
 - Anàlisi i ús de lèxic d'ús comú i d'interès per a l'alumnat, relatiu a la identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns propers, oci i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, tenint en compte la perspectiva de gènere.
 - Reconeixement, anàlisi i ús de patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons, en situacions informals i semiformals.
 - Inferència i aplicació de convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics, inclosos els recursos i plataformes digitals.

Educació literària

- Implicació en la lectura a partir d'una preselecció de textos variats que incloguin obres d'autores i autors. Reflexió sobre els textos i sobre la pròpia pràctica de lectura sustentada en models.
- Selecció d'obres variades que incloguin autores i autors de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca escolar i pública disponible.

- Aplicació d'estratègies de presa de consciència dels propis gustos i identitat lectora, en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
- Expressió, a través de models comentats a l'aula o bé aportats per l'alumnat, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits.
- Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal i lectora que permetin establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, en l'àmbit personal i en conversa a l'aula.
- Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.

Reflexió sobre la llengua (plurilingüisme)

- Desenvolupament dels coneixements, destreses i actituds que permetin detectar i col·laborar en activitats de mediació en situacions quotidianes senzilles.
- Aplicació d'estratègies i tècniques per respondre eficaçment a una necessitat comunicativa bàsica i concreta de manera entenedora, tot i les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües familiars, en comunicacions orals, escrites i multimodals.
- Aplicació d'estratègies bàsiques per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de l'ús tàctic dels coneixements que es tenen de les llengües, i les seves varietats, i que conformen el repertori lingüístic, de forma autònoma.
- Aplicació d'estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per al desenvolupament, regulació i millora del procés d'aprenentatge de la llengua.
- Ús d'estructures morfosintàctiques i de lèxic adequat amb la utilització del metallenguatge específic.
- Aplicació dels coneixements de les diferents llengües del repertori lingüístic com a eina d'aprenentatge de la llengua estrangera.

Matemàtiques

Les matemàtiques es troben en qualsevol activitat humana, des del treball científic fins a les expressions culturals i artístiques, formant part del patrimoni cultural de la nostra societat. El domini de l'espai i del temps, l'organització i optimització de recursos, formes i proporcions, la capacitat de previsió i control de la incertesa o l'ús correcte de la tecnologia digital són característiques de les matemàtiques, però també el raonament, l'argumentació, la comunicació, la perseverança, la presa de decisions o la creativitat. Així doncs, resulta important desenvolupar en l'alumnat els aspectes de les matemàtiques que li permetin créixer i actuar amb coneixement tant en contextos personals, acadèmics i científics com socials i laborals.

El desenvolupament curricular de les matemàtiques es fonamenta en els objectius de l'etapa, prestant especial atenció a l'adquisició de les competències clau establertes en el Perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic. Aquesta adquisició és una condició indispensable per aconseguir el desenvolupament personal, social i professional de l'alumnat i a ella han de contribuir totes les matèries prenent com a referència els descriptors establerts en el Perfil competencial de sortida. També ho fan les matemàtiques i per això aquestes prenen com a referència els perfils competencials de sortida a l'hora d'establir les competències específiques pròpies.

Les línies principals en la definició de les competències específiques de matemàtiques són la resolució de problemes i les destreses socioemocionals. A més, s'aborden la formulació de conjetures, el raonament matemàtic, l'establiment de connexions entre els diferents elements matemàtics, amb altres matèries i amb la realitat i la comunicació i les diferents maneres de representar les idees matemàtiques.

Tradicionalment, part de l'alumnat ha percebut una barrera davant l'aprenentatge de les matemàtiques. Aquesta barrera està associada en gran manera a idees preconcebudes sobre aquesta matèria, tant a nivell individual o social com per l'aparició d'emocions negatives derivades d'aquestes creences injustificades. La recerca en didàctica ha demostrat que el rendiment en matemàtiques pot millorar si es contribueix a superar aquests prejudicis i desenvolupar emocions positives cap a les matemàtiques. Per això, el domini de destreses socioemocionals com identificar i manejar emocions, afrontar els desafiaments, mantenir la motivació i la perseverança i desenvolupar l'autoconcepte, entre altres, permetrà a l'alumnat augmentar el seu benestar general, construir resiliència i prosperar com a estudiant de matemàtiques.

D'altra banda, resoldre problemes no és només un objectiu de l'aprenentatge de les matemàtiques, sinó que també ho és la manera de fer-ho. En la resolució de problemes destaquen processos com la capacitat d'interpretar-los, la traducció al llenguatge matemàtic, l'aplicació d'estratègies de resolució, l'avaluació del procés i la comprovació de la validesa de la solució. Relacionat amb la resolució de problemes està el pensament computacional, l'anàlisi de dades, l'organització lògica d'aquestes, la cerca de solucions en seqüències de passos ordenats, l'obtenció de solucions amb instruccions que puguin ser executades per un ordinador, una persona o una combinació d'ambdues, amplien la capacitat de resoldre problemes i promouen l'ús eficient d'eines tecnològiques.

Les competències específiques es relacionen entre si i han estat agrupades entorn de cinc blocs competencials segons la seva naturalesa: resolució de problemes (1, 2), raonament i prova (3 i 4), connexions (5 i 6), comunicació i representació (7) i socioemocional (8 i 9). Les matemàtiques d'aquesta etapa entronquen directament amb les matemàtiques d'etapes anteriors tant en competències específiques, criteris d'avaluació com en sabers, proporcionant una continuïtat en l'aprenentatge de les

matemàtiques que respecta el desenvolupament psicològic i el progrés cognitiu de l'alumnat.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluen a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

L'adquisició de les competències específiques s'avalua a través dels criteris d'avaluació. Acompanyant a aquests criteris s'han elaborat un conjunt de sabers que integren coneixements, destreses i actituds que ajudaran a l'adquisició de les competències específiques al llarg de l'etapa. Els sabers han estat agrupats en sentits com a conjunts de destreses relacionades amb els diferents àmbits de les matemàtiques: numèric, mesura, algebraic i pensament computacional, espacial, estocàstic i socioemocional. Aquests sentits permeten emprar els sabers d'una manera funcional proporcionant la flexibilitat necessària per a establir connexions entre els diferents sentits. Ha de tenir-se en compte que l'organització dels sabers en el currículum no implica cap temporalització ni ordre cronològic en el seu tractament a l'aula.

El sentit numèric es caracteritza per l'aplicació del coneixement sobre numeració i càlcul en diferents contextos, i pel desenvolupament d'habilitats i maneres de pensar basats en la comprensió, la representació i l'ús flexible dels números i les operacions. El sentit de la mesura se centra en la comprensió i comparació d'atributs dels objectes del món natural. Entendre i triar les unitats adequades per a estimar, mesurar i comparar magnituds, utilitzar els instruments adequats per a realitzar mesuraments, comparar objectes físics i comprendre les relacions entre formes i mesures són els eixos centrals d'aquest sentit.

El sentit espacial aborda la comprensió dels aspectes geomètrics del nostre món. Registrar i representar formes i figures, reconèixer les seves propietats, identificar

relacions entre elles, situar-les, descriure els seus moviments, elaborar o descobrir imatges de formes i figures, classificar-les i raonar amb elles són elements fonamentals de l'ensenyament i aprenentatge de la geometria.

El sentit algebraic proporciona el llenguatge en el qual es comuniquen les matemàtiques. Veure el general en el particular, reconeixement de patrons i relacions de dependència entre variables i expressant-les mitjançant diferents representacions, així com la modelització de situacions matemàtiques o del món real amb expressions simbòliques són característiques fonamentals del sentit algebraic, però també són característiques del pensament computacional, el qual serveix per a formular, representar i resoldre problemes a través d'eines i conceptes propis de la informàtica.

El sentit estocàstic comprèn l'anàlisi i la interpretació de dades, l'elaboració de conjetures i la presa de decisions a partir de la informació estadística, la seva valoració crítica i la comprensió i comunicació de fenòmens aleatoris en una àmplia varietat de situacions quotidianes.

El sentit socioemocional integra coneixements, destreses i actituds per a entendre i manejar les emocions, establir i aconseguir metes, augmentar la capacitat de prendre decisions responsables i informades, la qual cosa es dirigeix a la millora del rendiment de l'alumnat en matemàtiques, a la disminució d'actituds negatives cap a elles, a promoure un aprenentatge actiu i a erradicar idees preconcebudes relacionades amb el gènere o el mite del talent innat indispensable. Per a reforçar aquesta fi, resulta essencial donar a conèixer a l'alumnat les contribucions de les dones a les matemàtiques al llarg de la història i en l'actualitat. Els sabers corresponents a aquest sentit han d'incloure al llarg del desenvolupament de tot el currículum de manera explícita.

Tant les competències específiques, els criteris d'avaluació com els sabers estan dissenyats per a constituir un tot que faciliti el plantejament de tasques complexes, individuals o col·lectives, en diferents contextos, significatives i rellevants que permeten desenvolupar els aspectes fonamentals de les matemàtiques.

Competències específiques

Competència 1

Interpretar, modelitzar i resoldre situacions de la vida quotidiana, pròpies de les matemàtiques i d'altres àmbits del coneixement aplicant diferents estratègies i formes de raonament per explorar procediments, obtenir solucions.

Criteris d'avaluació

1r, 2n i 3r	4t

1.1. Interpretar problemes matemàtics organitzant la informació donada i comprnent les preguntes formulades. 1.2. Elaborar representacions matemàtiques eficaces, amb recursos manipulables, gràfics i digitals, que condueixin a la comprensió i resolució de problemes i situacions de la vida quotidiana. 1.3. Analitzar i seleccionar eines i estratègies elaborades valorant i contrastant la seva eficàcia i idoneïtat de manera raonada en la resolució de problemes. 1.4. Obtenir solucions matemàtiques d'un problema movilitzant els coneixements necessaris i discriminant l'existència o no d'una o més solucions d'un problema.	1.1. Interpretar problemes matemàtics organitzant la informació donada i comprnent les preguntes formulades. 1.2. Elaborar representacions matemàtiques eficaces, amb recursos manipulables, gràfics i digitals, que condueixin a la comprensió i resolució de problemes i situacions de la vida quotidiana. 1.3. Analitzar i seleccionar eines i estratègies elaborades valorant i contrastant la seva eficàcia i idoneïtat de manera raonada en la resolució de problemes. 1.4. Obtenir solucions matemàtiques d'un problema movilitzant els coneixements necessaris i discriminant l'existència o no d'una o més solucions d'un problema.

La resolució de problemes constitueix un eix fonamental en l'aprenentatge de les matemàtiques, ja que és un procés central en la construcció del coneixement matemàtic. Tant les situacions de la vida quotidiana en diferents contextos com els problemes proposats en l'àmbit de les matemàtiques permeten ser catalitzadors de nou coneixement, ja que les reflexions que es realitzen durant la seva resolució ajuden a la construcció de conceptes i a l'establiment de connexions entre ells.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta aplicar el coneixement matemàtic que l'alumnat posseeix en el context de la resolució de problemes. Per a això és necessari proporcionar eines d'interpretació i modelització com a diagrames, expressions simbòliques, gràfiques..., tècniques i estratègies de resolució de problemes com l'analogia amb altres problemes, estimació, assaig i error, resoldre-ho de manera inversa, des del final fins al principi, tanteig, descomposició en problemes més senzills..., que els permetin prendre decisions, anticipar la resposta, assumir riscos i acceptar l'error com a part del procés.

Competència 2

Argumentar la idoneïtat de les solucions d'un problema, avaluant les respostes obtingudes a través del raonament i la lògica matemàtica, per verificar la seva validesa i generar noves preguntes i reptes.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
2.1 Construir i expressar amb coherència idees i raonaments que permetin justificar la validesa de les solucions, processos i conclusions des de diferents perspectives (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable...). 2.2 Generar preguntes a partir d'arguments matemàtics que permetin plantejar nous reptes relacionats amb el problema resolt.	2.1 Construir i expressar amb coherència idees i raonaments que permetin justificar la validesa de les solucions, processos i conclusions des de diferents perspectives (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable...). 2.2 Generar preguntes a partir d'arguments matemàtics que permetin plantejar nous reptes relacionats amb el problema resolt.

L'anàlisi de les solucions obtingudes en la resolució d'un problema potencia la reflexió crítica sobre la seva validesa, tant des d'un punt de vista estrictament matemàtic com des d'una perspectiva global, valorant aspectes relacionats amb la sostenibilitat, el

consum responsable, l'equitat o la no discriminació entre altres. El raonament científic i matemàtic seran les eines principals per a realitzar aquesta validació, però també ho són la lectura atenta, la realització de preguntes adequades, l'elecció d'estratègies per a verificar la pertinència de les solucions obtingudes segons la situació plantejada, la consciència sobre els propis progressos i l'autoavaluació.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta processos reflexius propis de la metacognició com l'acte i coavaluació, la utilització d'estratègies senzilles d'aprenentatge autoregulat, ús eficaç d'eines digitals com a calculadores o fulls de càlcul, la verbalització o explicació del procés i la selecció entre diferents mètodes de comprovació de solucions o d'estratègies per a validar les solucions i el seu abast.

Competència específica 3

Formular conjectures senzilles o problemes, utilitzant el raonament i l'argumentació, la creativitat i les eines tecnològiques, per integrar i generar nou coneixement matemàtic.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
3.1 Plantejar preguntes en contextos diversos que es puguin respondre a través del coneixement matemàtic. 3.2 Fer conjectures matemàtiques senzilles de manera autònoma i raonada en un context en què l'alumne tingui llibertat creativa fent ús, si cal, d'eines tecnològiques (llenguatges de programació, fulls de càlcul, GeoGebra, fotografia matemàtica, vídeo, etc). 3.3 Proposar problemes de manera autònoma, creativa i raonada en un context.	3.1 Plantejar preguntes en contextos diversos que es puguin respondre a través del coneixement matemàtic. 3.2 Fer conjectures matemàtiques senzilles de manera autònoma i raonada en un context en què l'alumne tingui llibertat creativa fent ús, si cal, d'eines tecnològiques (llenguatges de programació, fulls de càlcul, GeoGebra, fotografia matemàtica, vídeo, etc). 3.3 Proposar problemes de manera autònoma, creativa i raonada en un context.

El raonament i el pensament analític incrementen la percepció de patrons, estructures i regularitats tant en situacions del món real com abstractes afavorint la formulació de conjectures sobre la seva naturalesa. La formulació i comprovació de les conjectures es pot realitzar per mitjà de materials manipulatiu, calculadores, programari, representacions i símbols, treballant de manera individual o col·lectiva la utilització del raonament inductiu i deductiu per a formular arguments matemàtics.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta formular conjectures, examinar la seva validesa i reformular-les per a obtenir noves conjectures susceptibles de ser posades a prova promovent l'ús del raonament i la demostració com a aspectes fonamentals de les matemàtiques.

Competència específica 4

Utilitzar el pensament computacional, organitzant dades, descomponent en parts, reconeixement patrons, interpretant, modificant, generalitzant i creant algorismes per modelitzar situacions i resoldre problemes de forma eficient.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>

4.1 Descompondre un problema o situació de la vida quotidiana en diferents parts, abordant-les d'una en una per poder trobar la solució global amb dispositius digitals. 4.2 Reconèixer patrons, similituds i tendències en els problemes o situacions que es volen solucionar. 4.3 Trobar els principis que generen els patrons d'un problema descartant les dades irrelevantes tot identificant les parts més importants. 4.4 Generar instruccions pas a pas per resoldre un problema i d'altres similars provant i duent a terme possibles solucions amb dispositius digitals.	4.1 Descompondre un problema o situació de la vida quotidiana en diferents parts, abordant-les d'una en una per poder trobar la solució global amb dispositius digitals. 4.2 Reconèixer patrons, similituds i tendències en els problemes o situacions que es volen solucionar. 4.3 Trobar els principis que generen els patrons d'un problema descartant les dades irrelevantes tot identificant les parts més importants. 4.4 Generar instruccions pas a pas per resoldre un problema i d'altres similars provant i duent a terme possibles solucions amb dispositius digitals.

El pensament computacional entronca directament amb la resolució de reptes o problemes i el plantejament de procediments, utilitzant l'abstracció per a identificar els aspectes més rellevants, i la descomposició en tasques més simples amb l'objectiu d'arribar a una solució del problema que pugui ser executada per un sistema informàtic. Portar el pensament computacional a la vida diària suposa relacionar els aspectes fonamentals de la informàtica amb les necessitats de l'alumnat.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta la creació de models abstractes de situacions quotidianes, la seva automatització i modelització i la codificació en un llenguatge fàcil d'interpretar per un sistema informàtic.

Competència específica 5

Connectar diferents elements matemàtics relacionant conceptes, procediments, arguments i models per desenvolupar una visió de les matemàtiques com un tot integrat.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
5.1. Identificar i usar les connexions entre diferents representacions d'un mateix concepte matemàtic quan s'extreu informació d'una d'aquestes per aplicar-la a l'altra. 5.2. Reconèixer i relacionar connexions entre diferents conceptes i coneixements matemàtics a través de situacions de la vida quotidiana per treure'n conclusions i tenir una visió integrada de les matemàtiques.	5.1. Identificar i usar les connexions entre diferents representacions d'un mateix concepte matemàtic quan s'extreu informació d'una d'aquestes per aplicar-la a l'altra. 5.2. Reconèixer i relacionar connexions entre diferents conceptes i coneixements matemàtics a través de situacions de la vida quotidiana per treure'n conclusions i tenir una visió integrada de les matemàtiques.

La connexió entre els diferents conceptes, procediments i idees matemàtiques aporta una compressió més profunda i duradora dels coneixements adquirits, proporcionant una visió més àmplia sobre el propi coneixement. Percebre les matemàtiques com un tot implica estudiar les seves connexions internes i reflexionar sobre elles, tant les existents entre els blocs de sabers, entre les matemàtiques d'un nivell o les de diferents etapes educatives.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta enllaçar les noves idees matemàtiques amb idees prèvies, reconèixer i utilitzar les connexions entre idees

matemàtiques en la resolució de problemes i comprendre com unes idees es construeixen sobre altres per a formar un tot integrat.

Competència específica 6

Vincular i contextualitzar les matemàtiques amb altres àrees de coneixement, interrelacionant conceptes i procediments, per resoldre problemes i desenvolupar la capacitat crítica, creativa i innovadora en situacions diverses.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
6.1.Reconèixer i utilitzar les matemàtiques presents en la vida quotidiana usant els processos inherents a la investigació científica i matemàtica: inferir, mesurar, comunicar, classificar, predir..., en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics. 6.2.Reconèixer i utilitzar les connexions entre les matemàtiques i altres matèries, en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics. 6.3. Identificar i valorar l'aportació actual i històrica de les matemàtiques al progrés de la humanitat, també des d'una perspectiva de gènere, davant dels reptes que planteja la societat actual. 6.4. Desenvolupar l'esperit crític i el potencial creatiu de la matemàtica argumentant propostes innovadores en contextos científics, tecnològics, socials, artístics i culturals..	6.1.Reconèixer i utilitzar les matemàtiques presents en la vida quotidiana usant els processos inherents a la investigació científica i matemàtica: inferir, mesurar, comunicar, classificar, predir..., en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics. 6.2.Reconèixer i utilitzar les connexions entre les matemàtiques i altres matèries, en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics. 6.3. Identificar i valorar l'aportació actual i històrica de les matemàtiques al progrés de la humanitat, també des d'una perspectiva de gènere, davant dels reptes que planteja la societat actual. 6.4. Desenvolupar l'esperit crític i el potencial creatiu de la matemàtica argumentant propostes innovadores en contextos científics, tecnològics, socials, artístics i culturals..

Reconèixer i utilitzar la connexió de les matemàtiques amb altres matèries, amb la vida real o amb la pròpia experiència augmenta el bagatge matemàtic de l'alumnat. És important que l'alumnat tingui l'oportunitat d'experimentar matemàtiques en diferents contextos (personal, escolar, social, científic i humanístic), valorant, tant històrica com actualment, la contribució de les matemàtiques a la resolució dels grans objectius globals de desenvolupament.

La connexió entre les matemàtiques i altres matèries no hauria de limitar-se als sabers conceptuals, sinó que ha d'ampliar-se als procediments i les actituds, de manera que els procediments i actituds matemàtics poden ser transferits i aplicats a altres matèries i contextos. Així, el desenvolupament d'aquesta competència comporta l'establiment de connexions entre idees, conceptes i procediments matemàtics amb altres matèries i amb la vida real i la seva aplicació en la resolució de problemes en situacions diverses i desenvolupar la capacitat crítica, creativa i innovadora en situacions diverses.

Competència específica 7

Comunicar i representar, de forma individual i col·lectiva, conceptes, procediments i resultats matemàtics usant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal i la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i permanència a les idees matemàtiques.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
7.1 Comunicar informació de manera organitzada, utilitzant el llenguatge matemàtic adequat, oralment i per escrit, per a descriure, explicar justificar raonaments, procediments i conclusions. 7.2 Representar conceptes, procediments i resultats matemàtics amb claredat, utilitzant diferents eines i formes d'expressió, com per exemple a través del dibuix, la fotografia, els vídeos, les obres visuals i musicals, per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics. 7.3. Dialogar entre iguals i debatre idees matemàtiques per descriure, explicar i justificar raonaments, processos i conclusions.	7.1 Comunicar informació de manera organitzada, utilitzant el llenguatge matemàtic adequat, oralment i per escrit, per a descriure, explicar justificar raonaments, procediments i conclusions. 7.2 Representar conceptes, procediments i resultats matemàtics amb claredat, utilitzant diferents eines i formes d'expressió, com per exemple a través del dibuix, la fotografia, els vídeos, les obres visuals i musicals, per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics. 7.3. Dialogar entre iguals i debatre idees matemàtiques per descriure, explicar i justificar raonaments, processos i conclusions.

La comunicació i l'intercanvi d'idees és una part essencial de l'educació científica i matemàtica. A través de la comunicació les idees es converteixen en objectes de reflexió, perfeccionament, discussió i rectificació. Comunicar idees, conceptes i processos contribueix a col·laborar, cooperar, afermar i generar nous coneixements. El desenvolupament d'aquesta competència comporta expressar fets, idees, conceptes i procediments verbal i gràficament, de manera veraç i precisa utilitzant la terminologia matemàtica adequada, donar significat i permanència a les idees i a fer-les públiques.

L'ús del llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal comporta el desenvolupament de les destreses en la utilització dels diferents llenguatges i eines, en particular les digitals. La manera de representar idees, conceptes i procediments en matemàtiques és fonamental. La representació inclou dues facetes, la representació pròpiament dita d'un resultat o concepte i la representació dels processos que es realitzen durant la pràctica de les matemàtiques.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta l'adquisició d'un conjunt de representacions matemàtiques que amplien significativament la capacitat per a interpretar i resoldre problemes de la vida real.

Competència específica 8

Desenvolupar destreses personals, com l'autoregulació, que ajudin a identificar i gestionar emocions, aprenent de l'error i afrontant les situacions d'incertesa com una oportunitat, per perseverar i gaudir del procés d'aprendre matemàtiques.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
8.1 Gestionar les pròpies emocions i desenvolupar l'autoconfiança per encarar nous reptes matemàtics perseverant en la seva resolució en qualsevol situació d'aprenentatge proposada.	8.1 Gestionar les pròpies emocions i desenvolupar l'autoconfiança per encarar nous reptes matemàtics perseverant en la seva resolució en qualsevol situació d'aprenentatge proposada.

8.2 Tenir consciència que s'està aprenent i de com s'està aprenent en qualsevol situació d'aprenentatge proposada 8.3. Identificar els errors propis i expressar de manera raonada quin és el motiu que els provoquen (conceptuals, de procediment, d'estratègia...), en la resolució de reptes o problemes, perseverant en la seva resolució. 8.4 Participar de la pròpia avaluació gestionant estratègies que ajudin a superar les dificultats, en la revisió de les produccions realitzades. 8.5 Apreciar el potencial creatiu de la matemàtica així com la seva capacitat de generar harmonia i bellesa, en les creacions i produccions realitzades.	8.2 Tenir consciència que s'està aprenent i de com s'està aprenent en qualsevol situació d'aprenentatge proposada 8.3. Identificar els errors propis i expressar de manera raonada quin és el motiu que els provoquen (conceptuals, de procediment, d'estratègia...), en la resolució de reptes o problemes, perseverant en la seva resolució. 8.4 Participar de la pròpia avaluació gestionant estratègies que ajudin a superar les dificultats, en la revisió de les produccions realitzades. 8.5 Apreciar el potencial creatiu de la matemàtica així com la seva capacitat de generar harmonia i bellesa, en les creacions i produccions realitzades.

Resoldre problemes matemàtics o reptes més globals en els quals intervenen les matemàtiques ha de ser una tasca gratificant. Les destreses emocionals dins de l'aprenentatge de les matemàtiques fomenten el benestar de l'alumnat, la regulació emocional i l'interès pel seu aprenentatge.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta identificar i gestionar les emocions, reconèixer fonts d'estrès, ser perseverant, pensar de manera crítica i creativa, crear resiliència i mantenir una actitud proactiva davant nous reptes matemàtics.

Competència específica 9

Desenvolupar destreses socials, com la cooperació, participant activament en equips de treball inclusius reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions dels altres, per compartir i construir coneixement de matemàtic de manera col·lectiva.

Criteris d'avaluació

<i>1r, 2n i 3r</i>	<i>4t</i>
9.1 Cooperar en el treball en equip tant en entorns presencials com virtuals, escoltant als altres i valorant les seves aportacions, respectant la perspectiva de gènere, en situacions en què es comparteixi i construeixi coneixement de manera conjunta. 9.2 Col·laborar activament amb els altres, arribant a acords i complint-los, per assolir els objectius del grup relatius a la construcció del coneixement matemàtic, valorant l'èxit col·lectiu com una estratègia de millora personal. 9.3. Equilibrar les necessitats personals amb les del grup, des de l'empatia i el respecte, reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions dels altres per generar nou aprenentatge matemàtic, tant individual com col·lectiu.	9.1 Cooperar en el treball en equip tant en entorns presencials com virtuals, escoltant als altres i valorant les seves aportacions, respectant la perspectiva de gènere, en situacions en què es comparteixi i construeixi coneixement de manera conjunta. 9.2 Col·laborar activament amb els altres, arribant a acords i complint-los, per assolir els objectius del grup relatius a la construcció del coneixement matemàtic, valorant l'èxit col·lectiu com una estratègia de millora personal. 9.3. Equilibrar les necessitats personals amb les del grup, des de l'empatia i el respecte, reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions dels altres per generar nou aprenentatge matemàtic, tant individual com col·lectiu.

9.4. Ajudar a identificar errors i dificultats d'aprenentatge de les companyes i companys fent aportacions constructives i concretes que puguin ajudar a superar-los i a millorar.	9.4. Ajudar a identificar errors i dificultats d'aprenentatge de les companyes i companys fent aportacions constructives i concretes que puguin ajudar a superar-los i a millorar.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta mostrar empatia pels altres, establir i mantenir relacions positives, exercitar l'escolta activa i la comunicació assertiva, treballar en equip i prendre decisions responsables. Així mateix, ha de fomentar-se la ruptura d'estereotips i idees preconcebudes sobre les matemàtiques associades a qüestions individuals, com per exemple el gènere o l'aptitud per a les matemàtiques.

Treballar els valors de respecte, tolerància, igualtat o resolució pacífica de conflictes, al mateix temps que resolen reptes matemàtics desenvolupant destreses de comunicació efectiva, planificació, indagació, motivació confiança, per a crear relacions i entorns de treball saludables, permet afermar l'autoconfiança i normalitzar situacions de convivència en igualtat.

Els entorns virtuals són una bona eina per compartir i construir coneixement de manera conjunta, en aquest sentit cal promoure'n la seva utilització.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

1r a 3r

Sentit numèric

Comptatge

- Resolució de problemes i situacions de la vida quotidiana en els quals s'hagin de fer recomptes sistemàtics, utilitzant diferents estratègies (diagrames d'arbre, tècniques de combinatòria, etc.).

Quantitat

- Interpretació de nombres grans i petits, reconeixement i utilització de la notació exponencial i científica. Incloent la lectura d'aquestes quantitats en la calculadora o full de càlcul
- Expressió d'estimacions amb la precisió requerida.
- Ús dels nombres enters, fraccions, decimals i arrels per a expressar quantitats en diferents contextos, inclosos els de la vida quotidiana, amb la precisió requerida.
- Ús dels números indo aràbics, la introducció del zero i els números negatius en la història de les matemàtiques.
- Ús de les fraccions en l'antiguitat (Egipte, l'Índia i Grècia) i en l'actualitat.
- Reconeixement i aplicació de diferents formes de representació de nombres enters, fraccionaris i decimals, inclosa la recta numèrica.
- Selecció i utilització de la representació més adequada d'una mateixa quantitat (natural, sencer, decimal o fracció) per a cada situació o problema.

Sentit de les operacions

- Aplicació d'estratègies de càlcul mental amb nombres naturals, fraccions i decimals.
- Reconeixement i aplicació de les operacions amb nombres enters, fraccionaris o decimals útils per a resoldre situacions contextualitzades.
- Comprensió i utilització de les relacions inverses, entre: l'addició i la sostracció, la multiplicació i la divisió, la potència i les arrels, per a simplificar i resoldre problemes.
- Interpretació dels efectes de les operacions aritmètiques amb nombres enters, fraccions i expressions decimals.
- Ús de les propietats de les operacions aritmètiques (suma, resta, multiplicació i divisió) per a realitzar càlculs de manera eficient amb nombres naturals, enters, fraccionaris i decimals tant mentalment com de manera manual, amb calculadora o full de càlcul, adaptant les estratègies a cada situació.

Relacions

- Utilització de factors primers, múltiples i divisors per a resoldre problemes, mitjançant estratègies i/o eines diverses, inclòs l'ús de la calculadora.
- Comparació i ordenació de fraccions, decimals i percentatges amb eficàcia trobant la seva situació exacta o aproximada en la recta numèrica.

Raonament proporcional

- Identificació de situacions proporcionals i no proporcionals (incloent situacions de proporcionalitat inversa) en problemes de la vida quotidiana. Comprensió i representació de les relacions quantitatives.
- Percentatges: comprensió i utilització en la resolució de problemes, inclosos els majors que 100% o menors que 1%.
- Desenvolupament i anàlisi de mètodes per a resoldre problemes en situacions de proporcionalitat directa en diferents contextos (augmentos i disminucions percentuals, rebaixes i pujades de preus, impostos, canvis de divises, càlculs geomètrics, escales, etc.)

Educació financera

- Interpretació de la informació numèrica en contextos financers senzills.
- Mètodes per a la presa de decisions de consum responsable ateses les relacions qualitat-preu i al valor-preu en contextos quotidians

Sentit de la mesura

Magnitud

- Atributs mesurables dels objectes físics i matemàtics: recerca i relació entre aquests.
- Elecció de les unitats i operacions adequades en situacions que impliquin mesura.
- Comparació de les unitats pròpies del Sistema mètric decimal amb unes altres presents en diferents contextos.
- Avaluació de la importància de l'establiment del metre com a mesura universal en el context històric en què es va produir i en el context actual.

Mesurament

- Selecció i ús d'instruments (analògic o digital) i unitats adequades per a mesurar de manera directa diferents magnituds de l'entorn.
- Deducció, interpretació i aplicació de les principals estratègies per a obtenir longituds, àrees i volums en figures planes i tridimensionals.
- Relació entre les aplicacions dels teoremes de Tales i de Pitàgores en els diferents contextos històrics en que han utilitzat (Grècia, Índia, Xina).
- Ús de representacions planes d'objectes tridimensionals per a visualitzar i resoldre problemes d'àrees, entre d'altres.
- Generació de representacions planes, manual o digitalment, d'objectes geomètrics plans o tridimensionals, amb característiques donades, com les longituds dels costats, les mesures dels angles, les longituds de les arestes.

Estimació y relaciones

- Formulació de conjectures sobre mesures o relacions entre les mateixes basades en estimacions.
- Presa de decisió justificada del grau de precisió requerida en situacions de mesura.
- Valoració de les mesures del radi de la Terra i de les distàncies Terra-Lluna a la Grècia Antiga.

Sentit espacial

Formes geomètriques de dues i tres dimensions

- Descripció i classificació de formes geomètriques planes i tridimensionals: en funció de les seves propietats o característiques.
- Reconeixement de les relacions geomètriques com la congruència, la semblança i la relació pitagòrica en figures planes i tridimensionals.
- Construcció de formes geomètriques amb diferents eines: materials manipulables, instruments de dibuix, programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, etc.
- Construcció de figures geomètriques en diferents contextos històrics, en particular a la Grècia Antiga (Euclides).

Localització i sistemes de representació

- Localització i descripció de relacions espacials: coordenades geomètriques i altres sistemes de representació.

Moviments i transformacions

- Anàlisi de transformacions elementals com a girs, translacions i simetries en situacions diverses utilitzant eines tecnològiques i/o manipulatives.

Visualització, i modelització geomètrica

- Ús de models geomètrics per a representar i explicar relacions numèriques i algebraiques en situacions diverses.
- Reconeixement de connexions entre el sentit espacial amb els altres sentits (numèric, algebraic...) i amb altres disciplines (art, ciència, vida diària).

Sentit algebraic

Patrons

- Patrons: identificació i comprensió, determinant la regla de formació de col·leccions numèriques o gràfiques.
- Fórmules i termes generals: obtenció mitjançant l'observació de pautes i regularitats senzilles i la seva generalització.
- Identificació de la successió de Fibonacci i la proporció àuria a la natura.

Model matemàtic

- Modelització i resolució de problemes contextualitzats, també de la vida quotidiana, secundant-se en representacions matemàtiques i en el llenguatge algebraic.
- Obtenció de conclusions raonables sobre una situació de la vida quotidiana una vegada modelitzada.

Variable

- Comprensió del concepte de variable en les seves diferents naturaleses.

Igualtat i desigualtat

- Ús de l'àlgebra simbòlica per a representar relacions lineals i quadràtiques en situacions contextualitzades, també de la vida quotidiana.
- Anàlisi dels diferents mètodes de resolució d'equacions al llarg de la història, en particular els mètodes geomètrics d'Al-Khwarizmi.
- Identificació i aplicació de l'equivalència d'expressions algebraiques en la resolució de problemes basats en relacions lineals i quadràtiques.
- Cerca de solucions en equacions o sistemes lineals i equacions quadràtiques, tant de manera manual com utilitzant la tecnologia.

Relacions i funcions

- Aplicació i comparació de les diferents formes de representació d'una relació.
- Identificació i ús de funcions, lineals o no lineals i comparació de les seves propietats a partir de taules, gràfiques o expressions algebraiques.
- Identificació de relacions quantitatives en situacions contextualitzades, incloent la vida quotidiana i determinació dels tipus de funcions que les modelitzen (lineals i quadràtiques).
- Deducció de la informació rellevant d'una funció mitjançant l'ús de diferents representacions simbòliques.

Pensament computacional

- Identificació i ús d'estratègies quan s'interpreten, modifiquen o creen algorismes de programació per blocs i/o programació textuals que incorporen: diferenciació entre processos seqüencials i paral·lels; comprensió de les instruccions de bucle, condicionals i instruccions niades; comprensió de la gestió de dades amb variables; ús d'operadors lògics i d'esdeveniments.
- Formulació de qüestions susceptibles de ser analitzades utilitzant programes i altres eines.

Sentit estocàstic

Distribució

- Anàlisi i interpretació de taules i gràfics estadístics de variables qualitatives, quantitatives discretes i quantitatives contínues.
- Recollida i organització de dades de situacions contextualitzades, incloent la vida quotidiana, que involucren una sola variable.

- Generació de representacions gràfiques adequades mitjançant diferents tecnologies (calculadora, full de càlcul, apps...) per a esbrinar com es distribueixen les dades, interpretar-los i obtenir conclusions raonades.
- Mesures de centralització i dispersió: interpretació i càlcul.
- Comparació de dos conjunts de dades ateses les mesures de centralització i dispersió.
- Reconeixement que les mesures de dispersió descriuen la variabilitat de les dades.
- Càlcul, amb suport tecnològic, i interpretació de les mesures de centralització i dispersió en situacions reals.

Inferència

- Formulació de preguntes adequades per a conèixer les característiques d'interès d'una població.
- Presentació de dades rellevants per a donar resposta a qüestions plantejades en recerques estadístiques.
- Obtenció de conclusions raonables a partir dels resultats obtinguts amb la finalitat d'emetre judicis i prendre decisions adequades.
- Ús de dades estadístiques al llarg de la història en la construcció de censos de població.
- Usos de dades estadístiques en la medicina actual (*covid 19) i en la història, el cas de Florence Nightingale.

Predictibilitat i incertesa

- Identificació de fenòmens deterministes i aleatoris.
- Interpretació de la probabilitat com a mesura associada a la incertesa d'experiments aleatoris.
- Planificació i realització d'experiències senzilles per a analitzar el comportament de fenòmens aleatoris.
- Assignació de la probabilitat a partir de l'experimentació i el concepte de freqüència relativa.
- Anàlisi de l'origen de la teoria de la probabilitat (Fermat i Pascal) en el context dels jocs d'atzar.
- Assignació de probabilitats mitjançant la regla de Laplace.

Sentit socioemocional

Creences, actituds i emocions

- Desenvolupament de la curiositat, la iniciativa, la perseverança i la resiliència cap a l'aprenentatge de les matemàtiques.
- Gestió de les emocions que intervenen en l'aprenentatge com l'autoconsciència i l'autoregulació.
- Desenvolupament de la flexibilitat cognitiva per a acceptar un canvi d'estratègia quan sigui necessari i transformar l'error en una oportunitat d'aprenentatge i al seu torn, interpretar cada problema resolt com una oportunitat per a generar noves preguntes.

Treball en equip i presa de decisions

- Assumpció de responsabilitats i participació activa per a optimitzar el treball en equip.
- Selecció de tècniques cooperatives per a compartir i construir coneixement de manera col·lectiva.
- Ús d'estratègies de gestió i presa de decisions adequades per a resoldre situacions pròpies del treball en equip.

4t curs

Atès que aquesta matèria s'imparteix a l'Educació Secundària Obligatòria s'ha optat per no diferenciar entre Matemàtiques A (de caire més general) i Matemàtiques B (de caire més acadèmic). Els sabers més acadèmics que no es consideren bàsics per a tothom s'han marcat amb (*).

Sentit numèric

Comptatge

- Resolució de problemes i situacions de la vida quotidiana en els quals s'hagin de fer recomptes sistemàtics, utilitzant diferents estratègies (diagrames d'arbre, tècniques de combinatòria, etc.).

Quantitat

- Expressió d'estimacions en diversos contextos analitzant l'error comès.
- Ús dels nombres reals per a expressar quantitats en diferents contextos, inclosos els de la vida quotidiana, amb la precisió requerida
- Reconeixement i aplicació de diferents formes de representació de nombres enters, racionals i reals, inclosa la recta numèrica, adequada a cada situació o problema.
- Identificació del conjunt numèric que serveix per a respondre a diferents necessitats: comptar, mesurar, comparar, etc.

Sentit de les operacions

- Elecció de les operacions adequades amb nombres reals per a resoldre situacions contextualitzades.
- Ús de les propietats de les operacions aritmètiques per a realitzar càlculs amb nombres reals de manera eficient amb calculadora i a vegades, manualment, adaptant les estratègies a cada situació.
- Reconeixement d'alguns nombres irracionals en situacions de la vida quotidiana.
- Evolució històrica de les diferents aproximacions al nombre pi.
- Identificació i anàlisi de patrons i regularitats numèriques en les quals intervinguin nombres reals.

Relacions

- Comparació i ordenació de nombres reals amb eficàcia trobant la seva situació exacta o aproximada en la recta numèrica.
- Ús del triangle aritmètic al llarg de la història per a resoldre problemes.

Educació financera

- Desenvolupament, anàlisi i explicació de mètodes per a la resolució de problemes relacionats amb augments i disminucions percentuals, d'interessos i taxes en contextos financers.

Sentit de la mesura

Mesurament

- Deducció de les mesures dels elements d'un triangle en situacions que es poden modelitzar amb triangles rectangles.
- (*) Utilització de les raons trigonomètriques i les seves relacions en la resolució de problemes que es poden modelitzar amb triangles rectangles.
- Origen i ús de la trigonometria al llarg de la història i en particular per a mesurar la distància Terra-Sol i Terra-Lluna.

Sentit espacial

Formes geomètriques de dues i tres dimensions

- Elaboració de conjectures i reconeixement de propietats geomètriques de figures planes i tridimensionals a través de la recerca amb programes de geometria dinàmica.
- Ús de propietats geomètriques de figures planes i tridimensionals que modelitzen situacions de la vida quotidiana.

Localització i sistemes de representació

- Ús de nocions bàsiques de geometria analítica per a la representació de figures geomètriques de dues dimensions i l'anàlisi de les seves propietats.
- Origen i evolució històrica de l'ús de les coordenades cartesianes.
- (*) Reconeixement de diferents expressions algebraiques d'una recta i selecció de l'expressió més adequada en funció de la situació a resoldre.

Moviments i transformacions

- Anàlisi de transformacions elementals incloent homotècies en situacions diverses utilitzant eines tecnològiques i/o manipulatives (*) o mitjançant l'ús de la geometria analítica.

Visualització i modelització geomètrica

- Generació de models geomètrics per a representar i explicar relacions numèriques i algebraiques en situacions diverses, incloent-hi les quotidianes.

Sentit algebraic

Patrons

- Comprensió i anàlisi de patrons, determinant la regla de formació de diverses col·leccions numèriques o gràfiques.

Model matemàtic

- Modelització i resolució de problemes contextualitzats, també de la vida quotidiana, secundant-se en representacions matemàtiques i en el llenguatge algebraic, fent ús de diferents tipus de funcions.
- Obtenció i anàlisi de conclusions raonables d'una situació de la vida quotidiana una vegada modelitzada

Variable

- Utilització dels diferents usos de variables associant expressions simbòliques al context del problema.
- Evolució històrica del concepte de variable i de l'ús de l'àlgebra simbòlica com a llenguatge de la ciència.

Igualtat i desigualtat

- Ús de l'àlgebra simbòlica per a representar relacions funcionals en contextos diversos, també de la vida quotidiana.
- Utilització i generació de formes equivalents d'expressions algebraiques en la resolució d'inequacions lineals.

Relacions i funcions

- Identificació i ús de la forma de representació més adequada de funcions elementals en la resolució de situacions contextualitzades, incloent la vida quotidiana
- Identificació de relacions quantitatives en situacions contextualitzades, incloent la vida quotidiana i determinació dels tipus de funcions que les *modalitzen (proporcionalitat inversa i exponencial)
- Interpretació de diferents característiques del canvi mitjançant la representació

gràfica de les relacions funcionals estudiades.

Pensament computacional

- Identificació i anàlisi d'estratègies (seqüències de passos ordenats, esquemes, simulacions, patrons repetitius, bucles, instruccions niades i condicionals, representacions computacionals, programació per blocs, robòtica educativa...) per a la interpretació, modificació i creació d'algorismes
- Identificació i anàlisi d'estratègies quan s'interpreten, modifiquen o creen algorismes de programació per blocs i/o programació textuals que incorporen: diferenciació entre processos seqüencials i paral·lels; comprensió de les instruccions de bucle, condicionals i instruccions niades; comprensió de la gestió de dades amb variables; ús d'operadors lògics i d'esdeveniments.
- Formulació i anàlisi de problemes de la vida quotidiana utilitzant programes i eines adequades.

Sentit estocàstic

Distribució

- Anàlisi i interpretació de taules i gràfics estadístics de dues variables qualitatives, quantitatives discretes i quantitatives contínues.
- Recollida i organització de dades de situacions contextualitzades, incloent de la vida quotidiana que involucrin dues variables.
- Generació de representacions gràfiques mitjançant l'ús de mitjans tecnològics adequats per a interpretar la informació estadística i obtenir conclusions raonades.
- Comparació de distribucions de dades atenent mesures de posició i dispersió

Inferència

- Disseny d'estudis estadístics reflexionant sobre les diferents etapes del procés estadístic.
- Presentació i interpretació de dades rellevants en recerques estadístiques mitjançant la utilització de mètodes estadístics i eines digitals adequades.
- Interpretació de la relació entre dues variables, valorant gràficament amb eines tecnològiques la pertinència d'una regressió lineal.
- Evolució històrica de l'aplicació de l'estadística a les ciències socials.

Predictibilitat i incertesa

- Planificació i realització d'experiments simples i compostos per a estudiar el comportament de fenòmens aleatoris.
- Aplicació del càlcul de probabilitats per a prendre decisions fonamentades en diferents contextos, aplicant la regla de Laplace i tècniques de recompte en experiments simples i compostos.

Música

La matèria de Música a l'Educació Secundària Obligatòria es construeix des del perfil competencial de l'Educació Musical inclosa en l'àrea d'Educació Artística. Durant aquesta etapa es desenvoluparan les capacitats adquirides en els cursos anteriors i es consolidaran els sabers bàsics apresos prèviament per l'alumnat.

La música contribueix activament en el desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor de l'alumnat. En la seva vessant cognitiva desenvolupa l'atenció, la percepció i la memòria. Respecte a l'aspecte emocional, la música promou la sensibilitat, l'empatia, el gaudi, l'autoconfiança, la responsabilitat, el respecte cap a la diversitat cultural i el treball col·laboratiu. L'aspecte psicomotor està molt lligat a les tècniques d'improvisació i interpretació vocals i instrumentals així com a als elements rítmics del llenguatge musical. El treball de la part més física promou el desenvolupament psicomotriu fi, la millora de la lateralitat, de la respiració i de la posició corporal.

L'anàlisi auditiva no només ha d'anar lligat a la identificació d'elements i característiques que configuren els gèneres musicals i els seus contextos sinó que també s'hauria d'activar en la pràctica interpretativa i en la creació. És fonamental que en els processos de creació hi hagi moments en què s'analitzin obres que puguin servir de referents de les creacions de l'alumnat, tal i com succeeix en el context artístic professional. De la mateixa manera, per a poder aprofundir en la comprensió del llenguatge i l'estructura musicals, caldrà fer exercicis per a interpretar les peces analitzades o bé prendre-les com a pauta guiada d'improvisació. També resulta fonamental contextualitzar les produccions musicals ja que aquestes no només són reflex de la subjectivitat de cada artista sinó també de societats passades i de l'actual. En aquest sentit és interessant generar situacions en què l'alumnat sigui proactiu en la recerca d'artistes, obres, etapes històriques i elements característics que les configuren. D'aquesta manera l'alumnat podrà comprendre i valorar el paper que juga la música com a part del patrimoni cultural local, nacional i internacional.

La improvisació és una competència que permet la comprensió i la interiorització d'elements musicals de diferents produccions artístiques que són clau perquè l'alumnat recreï i projecti a través de la música la seva creativitat i les seves emocions com a manera d'expressió individual i grupal.

La interpretació, la creació i l'organització de projectes musicals i transdisciplinar amb la música com a vehicle fa participar a l'alumnat de les oportunitats personals, socials i professionals que obren les manifestacions culturals. També ajuden en la maduració de la presa de decisions, la responsabilitat i l'autoconfiança.

La connexió del procés creatiu amb les eines digitals i la tecnologia es mostra necessària no només en un món laboral canviant, sinó que permet accedir amb més facilitat a la creació musical, l'anàlisi i la interpretació. Els avenços tecnològics estan acompanyats per la democratització de l'accés a la informació i per tant, a l'aprenentatge.

El currículum de Música desenvolupa les competències específiques a partir dels components d'Identitat Cultural, Recepció Cultural, Autoexpressió i Producció Artística / Cultural, basant-se en la interrelació entre ells i el caràcter vivencial de la matèria sense que uns es puguin entendre sense els altres.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les **competències específiques** constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a

través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els **criteris d'avaluació i els sabers**, graduats a través dels cicles, es vertebraren al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/ la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

El currículum s'estructura en dues parts: una primera com a matèria comuna de 1r ESO a 3r ESO, que cada centre educatiu implanta en dos cursos i una segona part com a matèria optativa de 4t de l'ESO. Per a cadascuna d'elles s'han dissenyat uns sabers que s'articulen en tres blocs i integren els coneixements, destreses i actituds que es pretenen aconseguir a través d'un treball procedimental, amb la finalitat que els coneixements teòrics s'assimilïn després d'una familiarització i immersió en el llenguatge musical basat en la pràctica interpretativa.

El bloc d'interpretació, improvisació i creació escènica pretén l'aprenentatge de conceptes clau del llenguatge musical des de la concepció de l'aula com un espai dinàmic en què l'alumnat se sent còmode expressant les seves idees, tant a través de la utilització meditada com de l'ús lliure de diferents llenguatges. El treball basat en projectes grupals els possibilita descobrir la importància d'actituds com ara la tolerància i el respecte, així com la valoració de la perseverança necessària per al domini tècnic de qualsevol instrument.

Finalment, sota la denominació de contextos i cultures musicals es pretén una aproximació als diferents gèneres i estils musicals més representatius de el patrimoni musical que permet apropar d'una manera global i ordenada les diferents manifestacions musicals al llarg de la història i li ofereix una visió de la importància de l'art com a mitjà d'expressió.

El desenvolupament competencial de la matèria focalitza l'adquisició dels sabers partint d'un aprenentatge basat en la pràctica i en el desenvolupament d'habilitats que permetin a l'alumnat vivenciar la música a través de la interpretació, de la creació i des de l'escolta activa de diferents propostes artístiques. Per això, els criteris d'avaluació tenen en compte valorar el grau d'adquisició de les distintes competències específiques.

Per tal de millorar les capacitats de l'alumnat es dissenyaran diferents situacions d'aprenentatge que continguin els sabers bàsics i que, des d'una visió global, permetin l'aplicació dels coneixements adquirits. La connexió amb altres matèries, és, a priori, més directa amb Educació plàstica, visual i audiovisual per compartir les dues competències artístiques, no obstant és possible establir vinculacions amb la resta de matèries del currículum com, per exemple, les matemàtiques en les relacions rítmiques i estructurals, les qualitats físiques de el so, la relació entre el llenguatge i la música, la simbiosi el text i l'idioma amb les melodies o la necessitat de conèixer la història per entendre el perquè de les diferents expressions musicals.

Competències Específiques

Competència específica 1

Anitzar produccions musicals a través de l'escolta activa, la identificació d'elements i la reflexió per a entendre la seva evolució i funcions dins la cultura.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
1.1 Identificar els factors històrics, culturals i socials que envolten a determinades produccions musicals, comprenent les seves característiques i funció a través de l'anàlisi d'exemples, amb una actitud oberta i respectuosa.	1.1 Explicar els factors històrics, culturals i socials que envolten determinades produccions musicals i escèniques escèniques, comprenent les seves característiques i la seva funció a través de l'anàlisi d'exemples amb una actitud oberta i respectuosa.
1.2 Identificar les característiques, elements i tècniques de diferents propostes musicals de la nostra cultura i d'altres, a través de diferents suports audiovisuals, evidenciant una actitud d'obertura, interès i respecte.	1.2 Valorar tot tipus de manifestacions musicals del segle XX i de l'actualitat incloent el cinema, en relació als seus elements característics com a reflex de la societat on van ser creades des d'una actitud d'obertura, interès i respecte.
1.3 Expressar l'opinió personal i les emocions experimentades, de manera respectuosa i crítica sobre exemples de músiques estudiades a través de l'audició, visionat o l'assistència a esdeveniments musicals.	1.3 Relacionar l'opinió personal i les emocions experimentades amb els coneixements musicals de manera respectuosa i crítica sobre exemples de músiques estudiades a través de l'audició, visionat o l'assistència a esdeveniments musicals.

La música és un llenguatge que necessita conèixer els seus codis i la conjugació dels seus elements per poder comprendre-la. Mitjançant l'escolta activa i la familiarització amb partitures, textos escrits o d'altres recursos audiovisuals, l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les característiques més rellevants de les diferents propostes musicals.

Conèixer l'evolució de la música i les arts escèniques com a mitjà d'expressió en les diferents èpoques i societats és aprendre a valorar la seva importància en les transformacions socials de les què són reflex i motor de canvi. La combinació de diferents formes d'expressió artística ha donat lloc a un patrimoni cultural que és important conèixer per a la construcció d'una identitat pròpia que s'assenta en la diversitat i la interculturalitat.

La participació com a públic actiu promou el contacte amb una varietat més àmplia de manifestacions culturals amb què l'alumnat té contacte, fomentant la curiositat, el respecte i l'assimilació de diverses formes d'expressió.

L'accés a les manifestacions musicals és més democràtic que mai a través de les xarxes d'accés digital. L'anàlisi de diferents propostes culturals converteix l'aula de música en un espai en el qual adquirir les eines que capaciten l'alumnat per a conformar criteris estètics fonamentats en la diversitat. Anitzar-les facilitarà el camí cap a una identificació de les seves característiques més significatives que potenciarà la seva contextualització dins el marc històric i social en què van ser creades. Ser capaç de reconèixer diferents varietats de músiques i gèneres musicals, que, al no ser d'actualitat o consum habitual, queden fora dels mercats musicals, implica desenvolupar un sentit crític que permet accedir a tot tipus de manifestacions artístiques més enllà de l'oferta cultural i artística més immediata.

Competència específica 2

Expressar-se musicalment a través d'improvisacions vocals o instrumentals tenint en compte les emocions que provoquen i per a desenvolupar la creativitat amb una actitud col·laborativa.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r 2.1 Improvisar lliurement o a partir de pautes guiades, individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu o els instruments i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança. 2.2 Mostrar habilitats musicals individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.	Optativa de 4t 2.1 Aplicar tècniques d'improvisació individuals o grupals, utilitzant el cos, la veu, els instruments o les eines tecnològiques i desenvolupant la creativitat i l'autoconfiança. 2.2 Desenvolupar habilitats musicals individuals i grupals a través de la interpretació, enfortint l'autoestima i la consciència col·lectiva.

La improvisació individual o grupal de petites peces, utilitzant esquemes predefinitos i acordats pel conjunt és font d'enriquiment i aprenentatge.

El treball de l'expressió de manera grupal fomenta el respecte cap a la diversitat d'opinions, l'enriquiment cultural entre iguals i la superació de barreres i estereotips socials. El desenvolupament de la llengua oral permet expressar idees i conceptes simbòlics desenvolupant la capacitat de comunicació de l'interlocutor.

D'altra banda, l'expressió dels sentiments pot realitzar-se a través de la música i la dansa mitjançant la utilització lliure dels seus elements i potenciant l'experimentació sonora com a font de creativitat i d'expressió artística.

Competència específica 3

Interpretar a través de la veu, els instruments i la dansa per a explorar les possibilitats creatives, expressives i emocionals i desenvolupar l'autoestima

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r 3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal per al desenvolupament de les destreses musicals, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix. 3.2 Mostrar iniciativa en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions musicals i escèniques dins i / o fora de centre. 3.3 Aplicar tècniques d'interpretació musical i de moviment en audicions i concerts a l'aula i fora d'ella, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.	Optativa de 4t 3.1 Utilitzar tècniques d'interpretació musical i corporal adequades al context per a l'aprofundiment de les destreses musicals, potenciant l'expressió d'emocions i la seguretat en si mateix. 3.2 Mostrar autonomia i responsabilitat en els processos creatius participant com a intèrpret en actuacions i manifestacions musicals i escèniques dins i fora de centre. 3.3 Proposar tècniques d'interpretació musical i de moviment per a audicions i concerts a l'aula i fora d'ella, desenvolupant la creativitat i el respecte cap als altres.

La interpretació de propostes musicals i altres vinculades a el moviment i la dansa és una font de coneixement de el patrimoni artístic, alhora que permeten a l'alumnat utilitzar la música o la dansa com a mitjà d'expressió i canalització d'emocions a través d'un llenguatge no verbal .

L'ús de la veu, els diferents instruments musicals i el cos són eines que possibiliten participar activament en la reproducció d'obres ja compostes, a contribuir a la preservació del patrimoni artístic immaterial, a la difusió cultural i a la seva valoració. El coneixement dels elements bàsics del llenguatge musical, així com de les diferents tècniques necessàries per a la coordinació de moviments i la pràctica musical es fan imprescindibles per poder iniciar-se en les arts escèniques. Experimentar amb els diferents elements que els componen a través del cos i els instruments permet als alumnes familiaritzar-se amb ells i explorar les seves possibilitats com a mitjà d'expressió.

Competència específica 4

Crear projectes musicals a través de la veu, els instruments i el cos amb el suport de les eines tecnològiques per desenvolupar oportunitats personals, socials i professionals de forma inclusiva.

Criteris d'avaluació

Cursos de 1r a 3r	Optativa de 4t
4.1 Crear composicions bàsiques vocals, instrumentals, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i / o col·laborativa, mostrant respecte a idees, emocions i sentiments del grup. 4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els instruments i/o les eines digitals per al desenvolupament de projectes musicals, amb actitud inclusiva i cohesionadora tenint en compte les oportunitats personals, socials i professionals.	4.1 Crear composicions complexes vocals, instrumentals, coreogràfiques i multidisciplinàries de manera individual i / o col·laborativa, mostrant respecte a idees, emocions i sentiments de el grup. 4.2 Organitzar produccions que utilitzin la veu, el cos, els instruments i/o les eines digitals per al desenvolupament de projectes musicals, generant les oportunitats de desenvolupament personal, social i professional fruit de la feina col·laborativa.

La participació en el disseny de propostes musicals implica l'acompliment de diferents rols dins de la feina grupal, fomentar el respecte i el valor de la feina individual dins del conjunt. En aquesta competència es posa en pràctica la capacitat de formular projectes i desenvolupar-los, fusionant els coneixements adquirits de manera global, per plasmar-los en un procés de creació pròpia. La utilització de mitjans digitals facilita la conjugació de diferents elements musicals i visuals, i la realització de propostes artístiques de l'alumnat que els permetin manifestar les seves idees d'una forma creativa.

La creació de peces vocals i / o instrumentals implica l'ús dels elements bàsics de l' llenguatge musical per tal de crear un discurs coherent que s'adapti al desenvolupament de la idea inicial. En el procés de creació es fusionen els coneixements previs de l'alumnat, alhora que s'activa la creativitat i incrementa la demanda de coneixements tècnics i teòrics per poder seguir millorant els resultats

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Cursos de 1r a 3r

A. Escolta i percepció musical

- Identificació auditiva, descripció i valoració de les característiques més rellevants i significatives de diversitat d'obres musicals.
- Manifestació de les normes de comportament bàsic, com el respecte i la valoració, en audicions enregistrades o en directe.
- Anàlisi auditiva dels trets estilístics de la música vocal i instrumental d'obres musicals de diferents èpoques i cultures.
- Identificació i discriminació auditiva dels paràmetres del so en diverses obres i manifestacions musicals.

B. Interpretació, improvisació i creació ~~escènica~~

- Ús de grafies convencionals i no convencionals en la lectura i escriptura musical.
- Interpretació musical individual i col·lectiva a partir de la descodificació dels elements bàsics del llenguatge musical.
- Pràctica dels intervals, escales i acords musicals en interpretacions, improvisacions i creacions individuals i col·lectives.
- Aplicació elementals per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de gestió d'emocions en la preparació d'obres i la interpretació individual i col·lectiva.
- Improvisació guiada i lliure en interpretacions individuals i col·lectives.
- Ús i adaptació del llenguatge musical a través d'aplicacions tecnològiques en projectes musicals i artístics.
- Composició musical a partir de la veu, el cos, els instruments i/o les eines tecnològiques.
- Creació individual i/o col·lectiva a partir de processos que engloben diferents llenguatges artístics.

C. Contextos i cultures musicals.

- Anàlisi de l'evolució de les textures musicals i les formes musicals en obres de diferents períodes històrics.
- Identificació de les característiques estilístiques i socials dels principals gèneres del repertori més rellevant del patrimoni cultural i musical.
- Recerca d'artistes i agrupacions locals, nacionals i d'arreu.
- Desenvolupament del pensament ètic i responsable en relació a la propietat intel·lectual i cultural.
- Contextualització de les principals agrupacions musicals a partir de les famílies instrumentals i les característiques vocals.
- Desenvolupament de propostes artístiques que posin en valor les músiques tradicionals, populars i urbanes.

Matèria Optativa de 4t curs

A. Escolta i percepció musical

- Anàlisi descriptiva de les característiques més rellevants de diverses propostes musicals
- Relació entre les danses, les agrupacions vocals i instrumentals en les diferents etapes històriques.
- Recerca d'artistes i agrupacions locals, regionals, nacionals i d'arreu.
- Anàlisi d'esdeveniments i manifestacions musicals, escèniques i dansístiques en viu i registrades.

B. Interpretació, improvisació i creació escènica.

- Pràctica de les tècniques elementals per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals, tècniques d'estudi i de regulació de les emocions.
- Interpretació de repertori vocal, instrumental o corporal individual i / o grupal de diferents tipus de música actual.
- Improvisació guiada i lliure a partir de tècniques vocals, instrumentals i / o corporals.
- Creació de productes musicals i audiovisuals a partir de diferents elements i recursos.
- Edició de partitures i aplicacions informàtiques en la creació, la interpretació i la improvisació.
- Participació en activitats musicals mostrant les normes socials de comportament adequades.

C. Context i cultures musicals, mitjans de comunicació i tecnologies

- Edició, gravació i reproducció del so en diferents contextos.
- Ús de sistemes d'enregistrament i reproducció de so dins i fora de l'aula.
- Contextualització històrica i social de la música al cinema.
- Anàlisi de les músiques populars urbanes nacionals i internacionals des dels anys 50 fins a l'actualitat. El rock. El jazz. Principals solistes i grups musicals.
- Valoració de la transformació dels valors, els hàbits, el consum i el gust musical com a conseqüència dels avenços tecnològics.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Robòtica i programació

Aquesta matèria optativa pretén que l'alumnat desenvolupi competències per plantejar solucions innovadores i creatives en la resolució de problemes mitjançant el disseny, programació i prototipatge de sistemes automatitzats i robots

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/ la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

L'ús d'estratègies de *pensament computacional* i *pensament de disseny* es considera de gran utilitat per a l'assoliment de capacitats que ajudin a desenvolupar solucions i prototips que donin resposta a necessitats concretes, incorporant estratègies d'anàlisi, ideació, creació i avaluació de solucions.

La metodologia de treball més adient per la matèria és la integració de tots aquests conceptes en un projecte, possibilitant el treball en equip i utilitzant tècniques d'organització i gestió de projectes col·laboratius. Tanmateix, l'orientació de la matèria ha de possibilitar el desenvolupament de les destreses necessàries en l'ús de diferents eines digitals de programació, disseny i construcció.

Aquesta matèria contribueix a l'assoliment d'aprenentatges adaptables per a la vida i a fomentar vocacions dins de l'àmbit científicotecnològic i matemàtic, donant l'oportunitat a l'alumnat d'identificar problemes del món real i trobar solucions realistes, fomentant la creativitat, la curiositat, l'anàlisi personalitzada, l'intercanvi d'idees i el treball cooperatiu.

La implicació activa dels estudiants en la creació de solucions dissenyades de qualitat per a les necessitats i oportunitats identificades en diversos contextos tecnològics fomenta el seu desenvolupament personal. Els estudiants gestionen projectes de manera autònoma i col·laborativa des de la concepció fins a la realització. Apliquen processos de disseny per investigar, generar i perfeccionar idees, planificar, produir i avaluar solucions dissenyades i milloren la seva capacitat per desenvolupar productes i entorns innovadors.

Els sabers de la matèria estan organitzats en tres blocs.

Al primer bloc, *Estratègies de pensament de disseny i gestió de projectes col·laboratius*, contempla el desenvolupament de projectes aplicant processos de disseny per investigar, generar i perfeccionar idees, planificar, produir i avaluar solucions dissenyades i desenvolupen la seva capacitat per desenvolupar productes i entorns innovadors.

El segon bloc, *Pensament computacional, llenguatges i estructures de programació* té per objecte la comprensió dels fonaments d'algorísmica per al disseny i desenvolupament de programes, i l'aplicació de tècniques específiques com l'elaboració de diagrames de flux o la descomposició de problemes complexos en senzills.

El tercer bloc, *Disseny i construcció de robots* permet la producció dels elements i estructures necessaris per al funcionament dels prototips així com la interacció amb l'entorn a través de la recollida de dades amb sensors i l'acció mitjançant actuadors.

Competència 1

Dissenyar prototips creatius i funcionals per respondre a problemes i reptes concrets a partir de projectes col·laboratius, utilitzant tècniques de pensament de disseny

Criteris d'avaluació

1.1 Identificar i analitzar problemes o reptes concrets, descomponent-los en parts més senzilles que permetin la seva solució.

1.2. Definir i avaluar de forma col·laborativa les possibles solucions als problemes i reptes analitzats, valorant-ne la viabilitat i la seva sostenibilitat.

1.3 Argumentar i compartir idees en grup per donar solució a un problema comú, amb actitud respectuosa.

1.4 Plantejar dissenys, tenint en compte les funcionalitats a desenvolupar, amb actitud emprenedora i creativa, integrant els elements mecànics i electrònics adients.

1.5. Utilitzar diferents eines i suports pel disseny del prototip i per a la seva valoració prèvia.

Aquesta competència específica aborda totes les fases de qualsevol projecte tècnic: definir el problema o necessitat a resoldre, investigar a partir de múltiples fonts, idear diferents solucions, dissenyar-les i avaluar-les. L'objectiu és aplicar totes les fases del procés en un projecte real, i realitzar-ho de forma iterativa fins a aconseguir el disseny més adequat.

Competència 2

Aplicar estratègies de pensament computacional de manera organitzada i òptima per crear, reelaborar o millorar algoritmes que ajudin a resoldre problemes reals

Criteris d'avaluació

2.1 Analitzar processos fent servir estratègies de pensament lògic.

2.2 Descriure i representar seqüències lògiques que ajudin a comprendre processos o algoritmes fent servir diagrames de flux.

2.3 Desenvolupar programes que impliquin la seqüenciació de passos, la iteració, i el testatge, la validació i la depuració de seqüències.

2.4 Comparar els programes propis amb altres algoritmes que donin solució a un mateix problema, incorporant els canvis necessaris o combinant diferents programes per elaborar noves solucions.

Aquesta competència engloba el coneixement de tècniques i estratègies específiques del pensament computacional, entès com un procés generador de solucions obertes. Comprèn la descomposició de problemes complexos en simples, i representació de processos en seqüències lògiques, així com elements de la lògica i el pensament humà com la generalització.

Aquestes estratègies han de permetre la generació conjunt finit d'instruccions o passos que han de servir per a la generació d'algoritmes que donin solució a problemes reals. Tanmateix, la comparació entre programes propis amb altres algoritmes, i la combinació de diferents programes per elaborar noves solucions ha de formar part d'aquest procés de generació de solucions.

Competència 3

Configurar i programar plaques de prototipatge programables i sensors i actuadors que permetin donar resposta als reptes o problemes, fent servir estructures lògiques a partir de llenguatges de programació.

Criteris d'avaluació

3.1 Desenvolupar programes, o reelaborar-ne a partir d'existents, fent servir el programari i els llenguatges de programació de manera apropiada.

3.2 Utilitzar les estructures lògiques de forma apropiada, tenint en compte criteris d'optimització de programes.

3.3 Identificar, corregir i depurar errors de programació en programes informàtics, fent ús de depuradors.

3.4 Configurar i programar sensors i actuadors, ajustant-los a les necessitats del prototip i fent ús correcte de les seves funcionalitats.

La competència fa referència al desenvolupament de programes en diferents llenguatges de programació, fent ús d'estructures lògiques, funcions, variables i tots els elements necessaris per a l'elaboració d'algoritmes organitzats i optimitzats.

La competència abasta el coneixement de les funcionalitats dels diferents sensors i actuadors que possibiliten la interacció amb el món físic, a través de l'adquisició de dades i l'automatització de moviments.

Competència 4

Construir estructures i mecanismes per respondre als requeriments mecànics necessaris, a partir de components específics o dissenyats i produïts mitjançant la utilització d'eines de disseny digital

Criteris d'avaluació

4.1 Dissenyar, fent servir les eines digitals i programari adient, els elements necessaris per a la construcció física dels prototips ideats, l'assemblatge de sensors, actuadors i els sistemes mecànics.

4.2 Produir o fabricar els elements necessaris per a la implementació d'estructures i mecanismes, utilitzant de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials adequats.

4.3 Realitzar el muntatge físic d'estructures i mecanismes, i avaluar el disseny i la construcció.

Aquesta competència fa referència, d'una banda, al disseny digital o manual d'elements i estructures, i per un altre als processos de construcció manual i la fabricació mecànica o impressió digital. Comporta l'aplicació dels coneixements relatius a operadors i sistemes tecnològics (estructurals, mecànics, elèctrics i electrònics) necessaris per a construir o fabricar prototips en funció d'un disseny i planificació previs.

Així mateix, l'aplicació de les normes de seguretat en el treball amb materials, eines i màquines, són fonamentals per a la salut de l'alumnat, evitant els riscos inherents a moltes de les tècniques que s'han d'emprar.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

A. Estratègies de pensament de disseny i gestió de projectes col·laboratius

- Disseny de solucions a problemes plantejats d'acord amb el pensament de disseny.
- Aplicació d'estratègies bàsiques de gestió de projectes: definició d'objectius, planificació, execució del projecte i avaluació.

B. Pensament computacional, llenguatges i estructures de programació

- Aplicació de tècniques de pensament computacional en la resolució de problemes i el disseny de solucions.
- Anàlisi i descomposició de problemes complexos en reptes senzills. Estratègies de resolució eficient.
- Representació de solucions fent servir diagrames de flux, tenint en compte la normativa específica.
- Ús de llenguatges de programació amb aplicació de diferents estructures lògiques: seqüències, condicionals i repeticions.
- Desenvolupament de funcions específiques.

C. Disseny i construcció de robots

- Anàlisi d'elements mecànics i identificació del seu funcionament.
- Configuració i programació dels diferents elements de control: sensors, actuadors i dispositius de comandament.
- Disseny i construcció d'elements i/o estructures senzilles, tant de forma real com mitjançant simuladors gràfics, programes de disseny 3D i 2D.
- Muntatge físic d'estructures i mecanismes, fent ús adient de les eines i aplicant les mesures de seguretat.
- Aplicació de tècniques de creació manual i fabricació digital.
- Valoració crítica dels avenços tecnològics, la seva influència en el medi ambient, la salut i el benestar individual i col·lectiu i en la societat en general.

Tecnologia i Digitalització

La matèria Tecnologia i Digitalització proporciona la base per comprendre els canvis profunds que es donen en una societat cada vegada més tecnificada i digitalitzada, i té per objecte el desenvolupament de destreses de naturalesa cognitiva i procedimental al mateix temps que actitudinals. Així doncs, l'ús crític, responsable i sostenible de la tecnologia, la valoració de les aportacions i l'impacte de la tecnologia en la societat, en la sostenibilitat ambiental i en la salut, el respecte per les normes i els protocols establerts per a la participació en la xarxa, així com l'adquisició de valors que propicien la igualtat i el respecte cap als altres i cap al treball propi s'hi veurien reflectits.

Des d'aquesta matèria es promou una actitud cooperativa i es fomenta un aprenentatge permanent en diferents contextos, a més de contribuir desenvolupar una visió crítica dels reptes a què s'enfronta la humanitat en el segle XXI, i als quals cal donar resposta. L'entorn artificialitzat és omnipresent a les nostres vides per afavorir unes millors condicions de vida de les persones, tot i que té, i pot tenir repercussions negatives per a l'entorn i per les persones. Per això, en aquesta matèria cal incidir en els Objectius de Desenvolupament Sostenible i en el judici crític.

La tecnologia entesa com el conjunt de coneixements derivats de la tècnica i de l'enginyeria, amb les aportacions del coneixement científic, juntament amb el caràcter instrumental i interdisciplinari de la matèria, contribueix a l'assoliment del Perfil competencial de sortida i l'adquisició dels objectius de l'etapa.

Les competències específiques estan estretament relacionades amb els eixos estructurals que vertebrin la matèria i que condicionen els processos d'ensenyament-aprenentatge que s'hi donen. L'aplicació de la resolució de problemes mitjançant un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, el desenvolupament del pensament computacional, la incorporació de les tecnologies digitals en els processos d'aprenentatge, la naturalesa interdisciplinària pròpia de la tecnologia, la seva aportació a la consecució dels ODS i la seva connexió amb el món real, així com el foment d'actituds com la creativitat, la cooperació, el desenvolupament tecnològic sostenible o l'emprenedoria, són alguns dels elements essencials que conformen aquesta matèria.

Aquests elements, a més, estan concebuts de manera que possibiliten que l'alumnat mobilitzi coneixements científics i tècnics, aplicant metodologies de treball creatiu per desenvolupar idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a necessitats o problemes plantejats, aportant millores significatives amb una actitud creativa i emprenedora. Així mateix, la matèria permet a l'alumnat fer un ús responsable i ètic de les tecnologies digitals per aprendre al llarg de la vida i reflexionar de manera conscient, informada i crítica, sobre la societat digital en la qual es troba immers, per afrontar situacions i problemes habituals amb èxit i respondre de forma competent segons el context.

En aquest sentit, ja a l'Educació Primària, es fa referència a la digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, als projectes de disseny i al pensament computacional des de diferents àrees per al desenvolupament, entre d'altres, de la competència digital. La matèria de Tecnologia i Digitalització dels cursos de primer a tercer de l'Educació Secundària Obligatòria parteix, per tant, dels aprenentatges de l'etapa anterior tant en competència digital, competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria, tot fomentant les vocacions científicotecnològiques, especialment en les noies.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebrin al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

El desenvolupament d'aquesta matèria implica la interacció amb els coneixements d'altres disciplines, coneixements que queden recollits en blocs de sabers interrelacionats i que es

presenten diferenciats entre si per donar especial rellevància a la resolució de problemes, la digitalització i el desenvolupament sostenible. Aquests sabers no s'han d'entendre de manera aïllada sinó que el seu tractament ha de ser integral. La seva presentació no suposa una forma d'abordar els sabers a l'aula, sinó una estructura que ajuda a la comprensió del conjunt de coneixements, de destreses i d'actituds que es pretén que l'alumnat adquireixi i mobilitzi al llarg de l'etapa.

La matèria s'organitza en cinc blocs: Procés de resolució de problemes i de projectes ; Comunicació i difusió d'idees; Pensament computacional, programació i robòtica; Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge i Tecnologia sostenible.

La posada en pràctica del bloc de Procés de resolució de problemes i de projectes exigeix un enfocament tècnic, enginyer i científic i ha de considerar-se un eix vertebrador al llarg de tota la matèria. En aquest bloc es tracta el desenvolupament d'habilitats i mètodes que permetin avançar des de la identificació i la formulació d'un problema tècnic, la ideació i disseny de possibles solucions, fins a la solució constructiva de la mateixa i, tot això, a través d'un procés planificat i que busqui l'optimització de recursos i de solucions, que rep el nom de procés tecnològic. Aquest pren forma sota el projecte tècnic.

El bloc *Comunicació i difusió d'idees*, implica el desenvolupament d'habilitats en la interacció personal, mitjançant eines digitals. El component tecnològic de la comunicació i les seves eines comporta un coneixement tècnic bàsic per instal·lar algunes aplicacions i l'adaptació a les necessitats específiques d'ús.

El bloc *Pensament computacional, programació i robòtica*, abasta els fonaments d'algorísmica per al disseny i desenvolupament d'aplicacions informàtiques senzilles per ordinador i dispositius mòbils, seguint amb l'automatització programada de processos, la connexió d'objectes quotidians a internet i la robòtica. L'automatització de processos comporta la interacció amb l'entorn a través de la recollida de dades amb sensors i l'acció mitjançant actuadors, comandats per un programa de control.

Un aspecte important de la competència digital s'aborda en el bloc *Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge*, enfocat a la configuració, ajust i manteniment d'equips i aplicacions perquè sigui d'utilitat a l'alumnat i optimitzi la seva capacitat per a l'aprenentatge, al llarg de la vida.

En el bloc de *Tecnologia sostenible* es contempla el desenvolupament de projectes que suposin l'activació d'accions per desenvolupar estratègies sostenibles, com l'ecodisseny i l'economia circular, incorporant un punt de vista ètic de la tecnologia per solucionar problemes ecosocials des de la transversalitat.

El caràcter essencialment funcional de la matèria i l'enfocament competencial del currículum, requereixen metodologies específiques que ho fomentin, com la resolució de problemes basada en el desenvolupament de projectes, la implementació de sistemes tecnològics (elèctrics, mecànics, robòtics, etc.), la construcció de prototips i altres estratègies que afavoreixin l'ús d'aplicacions digitals per al disseny, la simulació, el dimensionament, la comunicació o la difusió d'idees o solucions. De la mateixa manera, l'aplicació de diferents tècniques de treball, complementant-se entre si, i la diversitat de situacions d'aprenentatge que intervenen en la matèria, han de promoure la participació de l'alumnat amb una visió integral de la disciplina, ressaltant la seva esfera social davant els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la nostra societat per reduir la bretxa digital i de gènere, vetllant per a la desaparició d'estereotips que dificulten l'adquisició de competències digitals en condicions d'igualtat.

Competència específica 1.

Buscar, analitzar i seleccionar la informació adequada, de manera crítica i segura, tot aplicant processos de recerca, mètodes d'anàlisi de productes i experimentant amb eines de simulació, per delimitar problemes tecnològics i proposar solucions a partir de la informació obtinguda

Criteris d'avaluació

1.1 Identificar i definir problemes o necessitats plantejades, tot cercant i contrastant la informació procedent de diferents fonts de manera crítica i segura, fent ús dels coneixements científics i tecnològics, avaluant-ne la fiabilitat i la pertinència.

1.2. Analitzar i examinar productes tecnològics d'ús habitual a través de l'anàlisi d'objectes i sistemes, fent ús dels coneixements científics i tecnològics, utilitzant, si s'escau, eines de simulació, en la construcció de coneixement.

Aquesta competència específica aborda el primer repte de qualsevol projecte tècnic: definir el problema o necessitat a resoldre. Requereix investigar a partir de múltiples fonts, avaluant la seva fiabilitat i la veracitat de la informació obtinguda amb actitud crítica, sent conscient dels beneficis i riscos de l'accés obert i il·limitat a la informació que ofereix internet (infoxicació, accés a continguts inadequats...). A més, la transmissió massiva de dades en dispositius i aplicacions comporta l'adopció de mesures preventives per a protegir els dispositius, la salut i les dades personals, sol·licitant ajuda o denunciant de manera efectiva, davant amenaces a la privacitat i el benestar personal (fraud, suplantació d'identitat, ciberassetjament...) i fent un ús ètic i saludable.

D'altra banda, l'anàlisi d'objectes i de sistemes inclou l'estudi dels materials emprats en la fabricació dels diferents elements, les formes, el procés de fabricació i l'assemblatge dels components. S'estudia el funcionament del producte, les seves normes d'ús, les seves funcions i les seves utilitats. De la mateixa forma s'analitzen sistemes tecnològics, com poden ser algorismes de programació o productes digitals, dissenyats amb una finalitat concreta. L'objectiu és comprendre les relacions entre les característiques del producte analitzat i les necessitats que cobreix o els objectius per als quals va ser creat, així com, valorar les repercussions socials positives i negatives del producte o sistema i les conseqüències mediambientals del procés de fabricació o de l'ús d'aquest.

Competència específica 2.

Planificar, dissenyar i desenvolupar solucions a problemes tecnològics amb autonomia i actitud creativa, tot aplicant el procés tecnològic, coneixements interdisciplinaris i treballant de manera ordenada i cooperativa, per resoldre problemes o necessitats de manera eficaç, innovadora i sostenible.

Criteris d'avaluació

2.1. Idear i dissenyar solucions tecnològiques originals a problemes plantejats, tot aplicant el procés tecnològic amb conceptes, tècniques i procediments interdisciplinaris amb actitud emprenedora, perseverant i creativa, documentant la informació en una memòria de projecte.

2.2. Seleccionar, planificar i organitzar el temps, els materials i les eines, així com les tasques necessàries per a la construcció d'una solució definida en un projecte, treballant individualment o en grup de manera cooperativa.

2.3. Aplicar criteris de sostenibilitat en el disseny de solucions tecnològiques considerant tot el cicle de vida útil de l'objecte.

Aquesta competència s'associa amb dos dels pilars estructurals de la matèria, com són la creativitat i l'emprenedoria, ja que aporta tècniques i eines a l'alumnat per a planificar, dissenyar i desenvolupar solucions a problemes definits que han de complir una sèrie de requisits, i orientar en l'organització de les tasques que haurà d'exercir de manera personal o en equip al llarg del procés de resolució creativa del problema. El desenvolupament d'aquesta competència implica la planificació, la previsió de recursos sostenibles necessaris i el foment del treball cooperatiu en tot el procés. Les metodologies/marcs de resolució de problemes tecnològics requereixen l'activació d'una sèrie d'actuacions o fases seqüencials o cícliques que marquen la dinàmica del treball personal i en grup. Abordar reptes amb la finalitat d'obtenir resultats concrets, garantint l'equilibri entre el creixement econòmic, benestar social i ambiental, aportant solucions viables i idònies, suposa una actitud emprenedora, que estimula la creativitat i la capacitat d'innovació. Així mateix, es promou l'autoavaluació estimant els resultats obtinguts a fi de continuar amb cicles de millora contínua.

En aquest sentit, la combinació de coneixements amb unes certes destreses i actituds de caràcter interdisciplinari, com ara autonomia, innovació, creativitat, valoració crítica de resultats, treball cooperatiu, resiliència i emprenedoria resulten, en fi, imprescindibles per a obtenir resultats eficaços en la resolució de problemes.

Competència específica 3.

Aplicar de manera apropiada diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris, tot utilitzant operadors, sistemes tecnològics i eines, seguint la planificació i el disseny sostenible previ per construir solucions tecnològiques que donin resposta a necessitats en diferents contextos.

Criteris d'avaluació

3.1. Fabricar objectes o models mitjançant la manipulació i la conformació de materials, tot emprant instruments de mesura, eines i màquines adequades, posant en pràctica els fonaments d'estructures, mecanismes, electricitat i electrònica seguint les normes de seguretat i de salut.

3.2. Avaluar el resultat d'una construcció tot contrastant les seves funcions en relació als requeriments tècnics del projecte, mitjançant l'observació i l'ús d'instruments de mesura per validar el resultat final.

Aquesta competència fa referència, d'una banda, als processos de construcció manual i la fabricació mecànica i, per un altre, a l'aplicació dels coneixements relatius a operadors i sistemes tecnològics (estructurals, mecànics, elèctrics i electrònics) necessaris per a construir o fabricar prototips en funció d'un disseny i planificació previs. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu porten amb si la intervenció de coneixements interdisciplinaris i integrats.

Així mateix, l'aplicació de les normes de seguretat i higiene en el treball amb materials, eines i màquines, són fonamentals per a la salut de l'alumnat, evitant els riscos inherents a moltes de les tècniques que s'han d'emprar. D'altra banda, aquesta competència requereix el desenvolupament d'habilitats i destreses relacionades amb l'ús de les eines, recursos i instruments necessaris (eines i màquines manuals i digitals) i d'actituds estretament lligades amb la superació de dificultats, així com la motivació i l'interès pel treball i la qualitat d'aquest.

Competència específica 4.

Descriure, representar i intercanviar idees o solucions a problemes tecnològics o digitals, utilitzant els mitjans de representació, simbologia i vocabulari adequats, així com els instruments i els recursos disponibles, utilitzant les eines digitals per argumentar, comunicar i difondre informació.

Criteris d'avaluació

4.1. Documentar el procés de la creació d'un producte des del disseny fins a l'avaluació, elaborant la documentació tècnica i gràfica amb l'ajuda d'eines digitals, emprant els formats i el vocabulari tècnic adequats, de manera col·laborativa, tant presencialment com en remot.

4.2. Representar objectes, diagrames i esquemes tècnics mitjançant eines digitals col·laboratives, tot aplicant les normes tècniques corresponents.

4.3. Utilitzar dispositius i recursos digitals per a comunicar-se amb els altres, per difondre els propis aprenentatges i argumentar-los.

La competència abasta els aspectes necessaris per a la comunicació i l'intercanvi d'idees. Fa referència a l'exposició i l'argumentació de propostes, representació de dissenys, manifestació d'opinions, etc. Al mateix temps, inclou la comunicació i difusió de documentació tècnica relativa al procés. En aquest aspecte s'ha de tenir en compte l'aplicació d'eines digitals tant en l'elaboració de la informació com quant als propis canals de comunicació.

Aquesta competència requereix, a més de l'ús adequat del llenguatge i de la incorporació de l'expressió gràfica i terminologia tecnològica, matemàtica i científica en les exposicions, garantint així la comunicació entre l'emissor i el receptor. Això implica una actitud responsable i de respecte cap als protocols establerts en el treball col·laboratiu, extensible tant al context presencial com a les actuacions en la xarxa, la qual cosa suposa interactuar mitjançant eines, plataformes virtuals o xarxes socials per a comunicar-se, compartir dades i informació i treballar col·laborativament, aplicant els codis de comunicació i comportament específics de l'àmbit digital.

Competència específica 5.

Desenvolupar algorismes i aplicacions informàtiques en diferents entorns, tot aplicant els principis del pensament computacional i incorporant les tecnologies emergents, per resoldre problemes concrets, automatitzar processos i aplicar-los en sistemes de control o robòtica.

Criteris d'avaluació

5.1. Descriure, interpretar i dissenyar solucions a problemes informàtics mitjançant algorismes i diagrames de flux, tot aplicant els elements i les tècniques de programació de manera creativa.

5.2. Programar aplicacions senzilles per a diferents dispositius (ordinadors, dispositius mòbils i altres) emprant els elements de programació de manera apropiada, fent servir el programari i els llenguatges de programació adients i mòduls d'intel·ligència artificial que afegeixin funcionalitats.

5.3. Automatitzar processos, màquines i objectes de manera autònoma, amb o sense connexió a internet, mitjançant l'anàlisi, la construcció i la programació de robots i sistemes de control.

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels principis del pensament computacional en el procés creatiu. És a dir, implica la posada en marxa de processos ordenats que inclouen la descomposició del problema plantejat, l'estructuració de la informació, la modelització del problema, la seqüenciació del procés i el disseny d'algorismes per a implementar-los en un programa informàtic. D'aquesta manera, la competència està enfocada al disseny i activació d'algorismes plantejats per a aconseguir un objectiu concret. Aquest objectiu podria referir-se, per exemple, al desenvolupament d'una aplicació informàtica, a l'automatització d'un procés o al desenvolupament del sistema de control d'una màquina, en la qual intervinguin diferents entrades i sortides que quedin governades per un algorisme. És a dir, l'aplicació de la tecnologia digital en el control d'objectes o màquines, automatitzant rutines i facilitant la interactuació amb els objectes, incloent així, els sistemes controlats mitjançant la programació d'una targeta controladora o els sistemes robòtics.

A més, s'ha de considerar l'abast de les tecnologies emergents com són internet de les coses, tractament massiu de dades (*Big Data*) o la intel·ligència artificial (IA), ja presents en les nostres vides de manera quotidiana. Les eines actuals permeten la incorporació de les mateixes en el procés creatiu, aproximant-les a l'alumnat i proporcionant un enfocament tècnic dels seus fonaments.

Competència específica 6.

Utilitzar els fonaments del funcionament dels dispositius i de les aplicacions habituals de l'entorn digital d'aprenentatge, analitzant-ne els components i les funcions i ajustant-los a les necessitats per fer-ne un ús més eficient i segur, per detectar i resoldre problemes tècnics senzills.

Criteris d'avaluació

6.1. Fer un ús eficient i segur dels dispositius digitals d'ús quotidià en la resolució de problemes senzills, analitzant els components i els sistemes de comunicació, per identificar els riscos i adoptar mesures de seguretat per a la protecció de dades i equips.

6.2. Crear continguts, elaborar materials i difondre'ls en diferents plataformes, configurant correctament les eines digitals habituals de l'entorn d'aprenentatge, ajustant-les a les necessitats i respectant les llicències i els drets d'autoria.

6.3. Organitzar la informació de manera estructurada, aplicant tècniques d'emmagatzematge segur.

Aquesta competència fa referència al coneixement, ús segur i manteniment dels diferents elements que s'engloben en l'entorn digital d'aprenentatge. L'augment actual de la presència de la tecnologia en les nostres vides fa necessària la integració de les eines digitals en el procés d'aprenentatge permanent. Per això, aquesta competència engloba la comprensió del funcionament dels dispositius implicats en el procés, així com la identificació de petites incidències. Per a això es fa necessari un coneixement de l'arquitectura del maquinari emprat, dels seus elements i de les seves funcions dins del dispositiu. D'altra banda, les aplicacions de programari incloses en l'entorn digital d'aprenentatge requereixen una configuració i ajust adaptats a les necessitats personals de l'usuari. Es posa de manifest la necessitat de comprensió dels fonaments d'aquests elements i de les seves funcionalitats, així com la seva aplicació i transferència en diferents contextos per a afavorir un aprenentatge permanent.

Competència específica

7. Fer ús ètic, sostenible i ecosocialment responsable de la tecnologia, identificant les repercussions i les aportacions, per valorar l'impacte del desenvolupament tecnològic a la societat i a l'entorn.

Criteris d'avaluació

7.1 Identificar la influència de l'activitat tecnològica en la societat i en la sostenibilitat ambiental al llarg de la història, analitzant-ne les aportacions i les repercussions tot valorant-ne la importància per al desenvolupament sostenible.

7.2. Fer un ús responsable i ètic de les tecnologies emergents, tot identificant les seves aportacions al benestar, a la igualtat social i a la reducció de l'impacte ambiental.

7.3. Valorar l'economia circular com una aportació tecnològica i social a la sostenibilitat per reduir la necessitat de matèries primeres i aconseguir la reducció de residus

Aquesta competència específica fa referència a la utilització de la tecnologia amb actitud ètica, responsable i sostenible i a l'habilitat per a analitzar i valorar el desenvolupament tecnològic i la seva influència en la societat i en la sostenibilitat ambiental. Es refereix també a la comprensió del procés pel qual la tecnologia ha anat resolent les necessitats de les persones al llarg de la història. S'inclouen les aportacions de la tecnologia tant a la millora de les condicions de vida com al disseny de solucions per a reduir l'impacte que el seu propi ús pot provocar en la societat i en la sostenibilitat ambiental.

L'eclosió de noves tecnologies digitals i el seu ús generalitzat i quotidià fa necessari l'anàlisi i valoració de la contribució d'aquestes tecnologies emergents al desenvolupament sostenible, aspecte essencial per a exercir una ciutadania digital responsable i en el qual aquesta competència específica es focalitza. En aquesta línia, s'inclou la valoració de les condicions i conseqüències ecosocials del desenvolupament tecnològic, així com els canvis ocasionats en la vida social i organització del treball per la implantació de tecnologies de la comunicació, robòtica, intel·ligència artificial, etc.

En definitiva, el desenvolupament d'aquesta competència específica implica que l'alumnat desenvolupi l'interès i la curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals, el desenvolupament sostenible i l'ús ètic d'aquestes.

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se

a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmat en les situacions.

Procés de resolució de problemes i de projectes

- Aplicació d'estratègies, tècniques i marcs de resolució de problemes en diferents contextos i les seves fases.
- Aplicació d'estratègies de cerca crítica d'informació per a la recerca i la definició de problemes plantejats.
- Anàlisi de productes i de sistemes tecnològics per a la construcció de coneixement des de diferents enfocaments i àmbits.
- Anàlisi i disseny d'estructures per a la construcció de models.
- Anàlisi i disseny de sistemes mecànics bàsics. Muntatges físics i/o ús de simuladors.
- Muntatge d'esquemes i circuits elèctrics o electrònics, físics o simulats. Interpretació, càlcul, disseny i aplicació en projectes.
- Identificar les característiques dels materials d'ús tecnològic i el seu impacte ambiental.
- Utilització d'eines i tècniques de manipulació i mecanització de materials per a la construcció d'objectes i de prototips. Iniciació a la fabricació digital. Aplicació de les normes de seguretat i d'higiene.
- Desenvolupament de l'emprenedoria, la resiliència, la perseverança i la creativitat per resoldre problemes des d'una perspectiva interdisciplinària.

Comunicació i difusió d'idees

- Ús del vocabulari tècnic apropiat. Desenvolupament de les habilitats bàsiques de comunicació interpersonal. Ús adequat de pautes de conducta pròpies de l'entorn virtual.
- Ús de les normes d'acotació i aplicació de les escales i les tècniques de representació gràfica.
- Utilització d'aplicacions CAD en 2D i 3D per a la representació d'esquemes, circuits, plànols i objectes.
- Utilització d'eines digitals per a l'elaboració, la publicació i la difusió de documentació tècnica i informació multimèdia relativa a projectes.

Pensament computacional, programació i robòtica

- Resolució de processos mitjançant algorísmica i representació amb diagrames de flux.
- Implementació d'aplicacions informàtiques senzilles per a ordinador i dispositius mòbils i iniciació a la intel·ligència artificial.
- Disseny i implementació de sistemes de control programat. Muntatge físic i/o ús de simuladors i programació senzilla de dispositius. Internet de les coses.
- Iniciació a la robòtica. Muntatge i control programat de robots o dispositius programables de manera física o mitjançant simuladors.
- Aplicació de tècniques de depuració iteratives d'un programa informàtic per a la identificació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i afirmació de l'autoconfiança.

Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge

- Ús de dispositius digitals, tant dels elements del maquinari com del programari. Identificació i resolució de problemes tècnics senzills.
- Utilització de sistemes de comunicació digital d'ús comú. Transmissió de dades. Tecnologies sense fil per a la comunicació.
- Utilització d'eines i entorns virtuals d'aprenentatge. Configuració, manteniment i ús crític.
- Utilització d'eines d'edició i creació de continguts. Instal·lació, configuració i ús responsable de les aplicacions i de la propietat intel·lectual.

- Implementació de tècniques de tractament, organització i emmagatzematge segur de la informació. Còpies de seguretat.
- Implementació de la seguretat a la xarxa: riscos, amenaces i atacs. Aplicació de mesures de protecció de les dades i de la informació. Accions preventives per al benestar digital.

Tecnologia sostenible

- Desenvolupament tecnològic: creativitat, innovació, investigació, obsolescència i impacte social i ambiental. Utilització ètica de les aplicacions i les tecnologies emergents.
- Aplicació de la tecnologia sostenible. Valoració crítica de la contribució a la consecució dels objectius de desenvolupament sostenible.
- Valoració de l'energia com a factor tecnològic clau del desenvolupament sostenible. Eficiència energètica, consum responsable i energies renovables.

Tecnologia

La matèria de Tecnologia contribueix a donar resposta i les necessitats de la ciutadania davant els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la societat actual, especialment la digitalització creixent. Així, aquesta matèria serveix de base, no sols per a comprendre l'evolució social, sinó també per poder actuar amb criteris tècnics, científics i ètics en l'exercici d'una ciutadania responsable i activa, utilitzant la generació del coneixement com a motor de desenvolupament i fomentant la participació de l'alumnat en igualtat amb una visió integral de la tecnologia, ressaltant el seu aspecte social.

Els reptes del segle XXI són contemplats amb detall i es desenvolupen amb profunditat en aquesta matèria. Així s'aborden aspectes econòmics, socials i ambientals relacionats amb la influència del desenvolupament tecnològic, i de l'automatització i la robotització, tant pel que fa a l'organització del treball, com en altres àmbits de la societat, amb un enfocament que fomenti el tracte igualitari i el rebuig cap a actituds de discriminació basades en el gènere o en altres factors. Així mateix, la sostenibilitat està molt lligada als processos de fabricació, a la correcta selecció de materials i tècniques de manipulació i als sistemes de control que permeten optimitzar els recursos. En aquest sentit, la tecnologia proporciona mitjans essencials per abordar els Objectius de Desenvolupament Sostenible com l'accés universal a l'energia i la comunicació, així com a l'educació, a l'alimentació i la salut entre altres.

El caràcter interdisciplinari de la matèria contribueix a l'adquisició en el seu conjunt dels objectius d'etapa i a la consecució del Perfil competencial de sortida. Es desenvolupen aspectes tècnics relacionats amb la competència matemàtica i competències en ciència, tecnologia i enginyeria, competència digital, així com amb altres sabers transversals associats a la competència lingüística, a la competència plurilingüe, a la competència personal, social i aprendre a aprendre, a la competència emprenedora, a la competència ciutadana i a la competència en consciència i expressions culturals.

Les competències específiques estan íntimament relacionades amb els eixos vertebradors sobre els quals es fonamenta la matèria. Alguns dels elements essencials que conformen aquesta matèria són la naturalesa transversal pròpia de la tecnologia, l'impuls de la col·laboració i el treball en equip, el pensament computacional i les seves implicacions en l'automatització i en la connexió de dispositius a Internet, així com el foment d'actituds com la creativitat, la perseverança, la responsabilitat en el desenvolupament tecnològic sostenible o

l'emprenedoria incorporant les tecnologies digitals. També cal destacar el caràcter eminentment funcional de la resolució de problemes interdisciplinaris i del plantejament de projectes, que es constitueix com a eix vertebrador principal de la matèria i reflecteix el seu enfocament competencial.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, les competències específiques s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells.

Abordant un enfocament competencial, els criteris d'avaluació i els sabers, graduats a través dels cicles, es vertebraran al voltant de les competències específiques. Aquesta progressió, que parteix d'entorns molt propers i manipulatius connectant amb les etapes d'Educació Infantil i Primària, facilita la transició cap a aprenentatges més formals i afavoreix el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de l'àrea/ la matèria durant el procés d'ensenyament-aprenentatge.

El professorat ha de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en avaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, coneixements, destreses, valors i actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat moderna.

En l'etapa d'Educació Primària l'alumnat ja s'inicia en el desenvolupament de projectes de disseny i de pensament computacional. En l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria aquesta matèria permet, d'una banda, donar continuïtat a la matèria de Tecnologia i Digitalització de cursos anteriors i, per un altre, aprofundir en l'adquisició de competències, així com preparar i fomentar en l'alumnat una actitud emprenedora de cara a estudis posteriors o a l'acompliment d'activitats professionals.

La matèria s'organitza en quatre blocs de sabers interrelacionats: *Procés de resolució de problemes i de projectes*, *Operadors tecnològics*, *Pensament computacional, automatització i robòtica* i *Tecnologia sostenible*.

La posada en pràctica del bloc *Procés de resolució de problemes i projectes*, mitjançant estratègies i metodologies per a un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, incorpora tècniques actuals adaptades del món empresarial i industrial, d'acord amb les tendències educatives d'altres països. Si bé es dona una gran importància a les fases de recerca, ideació, disseny i fabricació, també s'inclou un adequat tractament de la fase de presentació i comunicació de resultats, com un aspecte clau per a la difusió dels treballs realitzats.

El bloc *d'Operadors tecnològics*, aplicat a projectes, ofereix una visió sobre els elements mecànics i electrònics que permeten resoldre problemes mitjançant tècniques de control digital en situacions reals.

El bloc de *Pensament computacional, automatització i robòtica* estableix les bases, no solament per entendre, sinó també per saber dissenyar i implementar sistemes de control

programat, així com programar ordinadors o dispositius mòbils. La incorporació de mòduls d'intel·ligència artificial i tècniques d'enginyeria de dades ofereixen aquí un valor afegit. En aquesta mateixa línia, la integració de telecomunicacions en els sistemes de control obre la porta a la Internet de les coses i permet el seu ús en aplicacions pràctiques podent donar resposta a les necessitats personals o col·lectives.

El bloc de *Tecnologia sostenible* aborda el coneixement i aplicació de criteris de sostenibilitat en l'ús de materials, el disseny de processos i en qüestions energètiques, reconeixent la importància de la diversitat personal, social i cultural i incidint sobre temes com les comunitats obertes d'aprenentatge i serveis a la comunitat amb un compromís actiu tant en l'àmbit local com en el global.

Tot això es planteja en l'últim curs de l'etapa d'ensenyament obligatori des d'una perspectiva competencial i eminentment pràctica, basada en la idea d'aprendre fent. Aquesta idea consisteix a propiciar un entorn perquè l'alumnat tingui l'oportunitat de dur a terme unes certes tasques mentre explora, descobreix, experimenta, aplica i reflexiona sobre el que fa. La proposta de situacions d'aprenentatge desenvolupades en un laboratori de fabricació, entès com un espai per a materialitzar els projectes interdisciplinaris amb un enfocament competencial i pràctic, que permeti incorporar tècniques de treball, prototipat ràpid i fabricació fora de línia amb sistemes d'impressió 3D i altres eines de fabricació digital, afavoreix la implicació de l'alumnat en el seu procés d'aprenentatge que serà per tant, més significatiu i durador.

En aquest sentit, resulta convenient tenir present que el desenvolupament de projectes tecnològics suposa una opció molt adequada com a element vertebrador dels sabers de la matèria de Tecnologia.

Competència específica 1.

Identificar i proposar problemes tecnològics amb iniciativa i creativitat, tot estudiant les necessitats de l'entorn proper, aplicant estratègies i processos col·laboratius i iteratius relatius a projectes, per idear i planificar solucions de manera eficient i innovadora.

Criteris d'avaluació

1.1 Idear i planificar solucions tecnològiques empenedores que generin un valor a la comunitat, a partir de l'observació i l'anàlisi de l'entorn més proper, tot estudiant les necessitats, els requisits i les possibilitats de millora.

1.2 Aplicar, amb iniciativa, estratègies col·laboratives de gestió de projectes amb perspectiva interdisciplinària, seguint un procés iteratiu de validació, des de la fase d'ideació fins a la resolució de problemes.

1.3 Desenvolupar la gestió del projecte de manera creativa, aplicant estratègies i tècniques col·laboratives, així com mètodes de recerca per a la ideació de solucions eficients, innovadores i respectuoses amb el medi ambient.

Aquesta competència parteix de la cerca i anàlisi de les necessitats de l'entorn proper (centre, barri, localitat, regió...) per detectar i abordar els problemes que es puguin resoldre mitjançant la tecnologia que, posteriorment i després de la seva anàlisi, seran la base del procés de resolució de problemes, aportant solucions a les necessitats detectades. S'inclouen en aquesta competència els aspectes relatius a la ideació, el disseny i la cerca de solucions a través de metodologies pròximes a la recerca científica, a les tècniques d'indagació, planificació i gestió de tasques seguint les fases d'un projecte tecnològic i s'incorporen estratègies per iniciar a l'alumnat en la gestió de projectes cooperatius i iteratius de millora contínua de la solució.

En aquesta competència s'aborden, també, diverses tècniques per entrenar i potenciar la

creativitat amb l'objectiu de fer-la més eficient. Es fomenta igualment l'esperit emprenedor des d'un enfocament que inclou el lideratge i la coordinació d'equips de treball, amb una visió global i un tractament coeducatiu, garantint el desenvolupament de la iniciativa i la proactivitat de tot l'alumnat.

Competència específica 2.

Aplicar diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris utilitzant procediments i recursos tecnològics tot preveient el cicle de vida dels productes per construir solucions tecnològiques sostenibles que donin resposta a necessitats plantejades.

Criteris d'avaluació

2.1. Analitzar el disseny d'un producte que doni resposta a una necessitat plantejada, avaluant-ne la demanda, l'evolució i la previsió de fi del cicle de vida amb criteri ètic, sostenible i responsable.

2.2. Fabricar productes i solucions tecnològiques, fent ús del disseny assistit, utilitzant les diferents tècniques d'elaboració manual, mecànica i digital, emprant de manera adequada els diferents materials i recursos mecànics, elèctrics, electrònics i digitals.

2.3 Argumentar les solucions tecnològiques aportades a les necessitats plantejades, valorant la seva viabilitat econòmica, ús funcional, sostenible i eficient.

Aquesta competència fa referència tant al procés de fabricació de productes o desenvolupament de sistemes que aporten solucions a problemes plantejats com a les actuacions implicades en aquest procés. S'aborden les tècniques i procediments necessaris per a la construcció i creació de productes o sistemes tecnològics, incloent tant la fabricació manual com la fabricació mitjançant tecnologies assistides per ordinador. D'aquesta manera, es pretén desenvolupar les destreses necessàries per al disseny i la creació de productes, fomentant l'aplicació de tècniques de fabricació digitals i l'aprofitament dels recursos tecnològics. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu impliquen la intervenció de coneixements propis d'aquesta matèria (operadors mecànics, elèctrics i electrònics), que s'integren amb uns altres, contribuint així a un aprenentatge competencial en el qual intervenen diferents àmbits.

A més, es fa referència a l'estudi de les fases del cicle de vida del producte, analitzant les característiques i condicions del procés que poguessin millorar el resultat final, fent-lo més sostenible i eficient. S'inclouen, per exemple, aspectes relatius al consum energètic del procés de fabricació, a l'obsolescència, als cicles d'ús o a les repercussions mediambientals tant de la fabricació del producte, com del seu ús o retirada del cicle, fomentant actituds i hàbits ecosocialment responsables en l'ús i en la creació de productes.

Competència específica 3.

Comunicar, argumentar i difondre idees i solucions tecnològiques en diferents espais virtuals, emprant diversos recursos tot aplicant els elements i les tècniques necessàries per intercanviar la informació i fomentar el treball en equip

Criteris d'avaluació

3.1. Intercanviar informació i fomentar el treball en equip de manera assertiva, emprant les eines digitals, el vocabulari tècnic, símbols i esquemes de sistemes tecnològics apropiats.

3.2. Presentar i difondre les propostes o solucions tecnològiques de manera concreta, emprant l'entonació, l'expressió, l'adaptació del discurs i del temps, usant un llenguatge inclusiu i lliure d'estereotips sexistes.

Aquesta competència abasta aspectes necessaris per a comunicar, expressar i difondre idees, propostes i opinions de manera clara i fluida en diversos contextos, mitjans i canals. Es fa referència al bon ús del llenguatge i a la incorporació de la terminologia tècnica requerida en el procés de disseny i creació de solucions tecnològiques. En aquest sentit s'aborden aspectes necessaris per a una comunicació efectiva (per exemple, assertivitat, gestió adequada del temps d'exposició, bona expressió, entonació, adaptació al context, ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista...) així com altres aspectes relatius a l'ús d'eines digitals per a difondre i compartir recursos, documents i informació en diferents formats.

La necessitat d'intercanviar informació amb altres persones implica una actitud responsable i de respecte cap a l'equip de treball, així com cap als protocols establerts en el treball col·laboratiu, aplicables tant en el context personal com a les interaccions en la xarxa a través d'eines digitals, plataformes virtuals o xarxes socials de comunicació.

Competència específica 4.

Desenvolupar solucions sostenibles a problemes plantejats que incorporin l'automatització i les tecnologies emergents, per dissenyar i construir sistemes de control programables i robòtics

Criteris d'avaluació

4.1. Dissenyar, construir, controlar i/o simular sistemes automàtics programables i robots que siguin capaços de fer tasques de forma autònoma, aplicant coneixements de mecànica, electrònica, pneumàtica i components dels sistemes de control, així com altres coneixements interdisciplinaris.

4.2. Integrar a les màquines i sistemes tecnològics aplicacions digitals emergents de control i simulació com Internet de les coses, tractament massiu de dades (Big Data) i Intel·ligència Artificial amb sentit crític, ètic i sostenible.

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels coneixements científicotecnològics i dels principis del pensament computacional en el procés de disseny, simulació o construcció de sistemes capaços de realitzar funcions de manera autònoma. D'una banda, implica actuacions dirigides a la modelització i dimensionament de sistemes automàtics o robòtics que permetin la incorporació de l'automatització de tasques: selecció dels materials adequats, la implementació del sistema tecnològic que fonamenta el funcionament de la màquina i el disseny i dimensionat dels seus elements electromecànics. D'altra banda, s'inclouen aspectes relatius a la implementació dels algorismes adequats per al control automàtic de màquines o el desenvolupament d'aplicacions informàtiques que resolguin un problema concret en diversos dispositius: ordinadors, dispositius mòbils i plaques amb microcontroladors.

La comunicació i la interacció amb objectes són aspectes estretament lligats al control de processos o sistemes tecnològics. En aquest sentit, s'ha de considerar la iniciació en les tecnologies emergents com són la internet de les coses, el tractament massiu de dades (*Big Data*), la intel·ligència artificial (IA) i la incorporació d'aquestes i altres metodologies enfocades a l'automatització de processos en sistemes tecnològics de diferents tipus amb un sentit crític i ètic.

Competència específica 5.

Emprar les eines digitals de disseny i fabricació, adaptant-les i configurant-les a les necessitats tot aplicant els coneixements interdisciplinaris, per a una producció més eficient i sostenible

Criteris d'avaluació

- 5.1. Resoldre tasques proposades de manera eficient mitjançant l'ús i la configuració de diferents aplicacions i eines digitals, tot aplicant coneixements interdisciplinaris amb autonomia.
- 5.2. Utilitzar en el disseny de solucions, eines de representació en tres dimensions i d'experimentació virtual mitjançant simuladors, per a la construcció del coneixement tecnològic.
- 5.3. Emprar diferents gestors de presentació, eines de difusió o publicació de la informació per a la realització de tasques col·laboratives.
- 5.4 Configurar programes o aplicacions informàtiques per al control de diferents automatismes.

La integració de la tecnologia digital en moltes situacions és una realitat i, en aquest sentit, es fa imprescindible en el procés d'aprenentatge permanent. La competència aborda la incorporació de les eines i dels dispositius digitals en les diferents fases del procés, per exemple: l'ús d'eines de disseny 3D o experimentació mitjançant simuladors en el disseny de solucions, l'aplicació de tecnologies CAM/CAE en la fabricació de productes, l'ús de gestors de presentació o eines de difusió en la comunicació o publicació d'informació, el desenvolupament de programes o aplicacions informàtiques en el control de sistemes, el bon aprofitament d'eines de col·laboració en el treball grupal, etc. En cada fase del procés, l'aplicació de la tecnologia digital es fa necessària per millorar els resultats.

Adicionalment, aquesta competència se centra en l'ús responsable i eficient de la tecnologia digital aplicada al procés d'aprenentatge. Tot això implica el coneixement i comprensió del funcionament dels dispositius i aplicacions emprats, permetent adaptar-los a les necessitats personals. Es tracta d'aprofitar, d'una banda, la diversitat de possibilitats que ofereix la tecnologia digital i, per un altre, les aportacions dels coneixements interdisciplinaris per millorar les solucions aportades.

Competència específica 6.

Analitzar processos tecnològics, valorant l'impacte en la societat i l'entorn, tot aplicant criteris de sostenibilitat, per fer un ús ètic i ecosocialment responsable de la tecnologia.

Criteris d'avaluació

- 6.1. Fer un ús responsable de la tecnologia, mitjançant l'anàlisi i l'aplicació de criteris de sostenibilitat en la selecció de materials, el disseny i els processos de fabricació dels productes tecnològics, tot minimitzant l'impacte en la societat i el planeta.
- 6.2 Analitzar els beneficis i valorar la contribució de les tecnologies al desenvolupament sostenible i la cura de l'entorn, que aporten l'arquitectura bioclimàtica, les energies renovables i la mobilitat eficient.
- 6.3. Identificar i valorar la repercussió i els beneficis del desenvolupament de projectes tecnològics de caràcter social per mitjà de comunitats obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat.

La tecnologia ha anat responnent a les necessitats humanes al llarg de la història millorant les condicions de vida de les persones, però repercutint negativament al seu torn en alguns aspectes com és el cas del medi ambient. Aquesta competència inclou l'anàlisi necessària dels criteris de sostenibilitat determinants en el disseny i en la fabricació de productes i sistemes a través de l'estudi del consum energètic, la contaminació ambiental i l'impacte ecosocial. A més a més, es pretén mostrar l'activitat de determinats equips de treball a internet i la repercussió que poden tenir alguns projectes socials per mitjà de comunitats

obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat, així com l'efecte de la selecció de materials, del sistema mecànic o de l'elecció de les fonts d'energia i les seves conversions.

L'objectiu és fomentar el desenvolupament tecnològic per millorar el benestar social minimitzant les repercussions en altres àmbits, esmentats anteriorment. Per a això s'han de tenir presents tots els criteris des del moment inicial de detecció de la necessitat i estimar-los en cadascuna de les fases del procés creatiu. En aquest sentit, s'apliquen aquestes qüestions al disseny de l'arquitectura bioclimàtica en edificis i dels mitjans de transport sostenibles. Finalment, s'aborden aspectes actitudinals relatius a la valoració de l'estalvi energètic en benefici del medi ambient i de la contribució de les tecnologies emergents, aplicables actualment en qualsevol àmbit, a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible

Sabers

Els sabers es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Procés de resolució de problemes i projectes.

- - Estratègies i tècniques:
 - Aplicació d'estratègies de gestió de projectes col·laboratius i de tècniques de resolució de problemes iteratives.
 - Cerca, comparació i estudi de les necessitats del centre educatiu, dels àmbits local i regional, etc... per al plantejament de projectes col·laboratius o cooperatius.
 - Implementació de diferents tècniques d'ideació per a la resolució de problemes.
 - Resolució de problemes amb actitud emprenedora, creativa i perseverant, des d'una perspectiva interdisciplinària de l'activitat tecnològica, tot fomentant la satisfacció i l'interès pel treball i la qualitat del mateix.
- Productes i materials
 - Selecció i utilització de diferents productes i materials per a la resolució de problemes.
 - Anàlisi del cicle de vida d'un producte i identificació de les diferents fases.
 - Selecció de materials tot utilitzant diverses estratègies, d'acord amb les seves propietats o requisits, per a la resolució de problemes i projectes.
- Fabricació

- Valoració, selecció i utilització de diferents tècniques de fabricació en la resolució de problemes i projectes.
- Utilització de diferents eines de disseny i de fabricació assistit per ordinador en 2D i 3D, per a la representació i/o fabricació de peces aplicades a projectes.
- Valoració, selecció i utilització de diferents tècniques de fabricació manual i mecànica, en les aplicacions pràctiques.
- Implementació, en aplicacions pràctiques, de tècniques de fabricació digital, com la impressió 3D i el tall.

- Difusió

- Documentació, presentació i difusió de projectes, integrant diferents elements, tècniques i eines. Utilització d'una comunicació efectiva basada en una entonació, expressió, gestió del temps i adaptació del discurs i amb un ús de llenguatge inclusiu i lliure d'estereotips de gènere.

Operadors tecnològics.

- Identificació dels components electrònics analògics bàsics i la seva simbologia, amb l'anàlisi i el muntatge físic i simulats de circuits elementals.
- Representació, anàlisi, disseny, simulació i muntatge de circuits electrònics digitals senzills i la seva aplicació.
- Representació, anàlisi, disseny, simulació i muntatge de circuits pneumàtics bàsics amb components que compleixin una determinada funció en un mecanisme o màquina.
- Anàlisi, descripció i relació dels diferents elements mecànics, electrònics i pneumàtics aplicats a la robòtica, fent ús del muntatge físic o simulat.

Pensament computacional, automatització i robòtica.

- Utilització de diferents components de sistemes de control programat: controladors, sensors i actuadors, que permetin l'optimització dels recursos i apliquin l'automatització i la robotització.
- Disseny i implementació d'aplicacions informàtiques per a ordinador i dispositius mòbils. Utilització de simuladors informàtics en la verificació i comprovació del funcionament dels sistemes dissenyats. Introducció de les aplicacions de la intel·ligència artificial i al tractament massiu de dades (*Big Data*). Ús d'espais digitals compartits i discos virtuals per l'emmagatzematge i compartició d'informació.
- Integració de les telecomunicacions en els sistemes de control digital; internet de les coses amb els diferents elements, comunicacions i control, mitjançant l'aplicació pràctica per donar resposta a les necessitats personals o col·lectives.
- Disseny, construcció i control de robots senzills de manera física o simulada per al desenvolupament de tasques reals o fictícies.

Tecnologia Sostenible.

- Selecció de materials i disseny de processos, productes i sistemes tecnològics per a una sostenibilitat mediambiental, econòmica i social.
- Justificació de l'energia com a factor tecnològic clau del desenvolupament sostenible. Eficiència energètica, consum responsable i energies renovables.
- Cerca, aplicació i disseny d'estratègies d'estalvi energètic en edificis. Anàlisi de l'arquitectura bioclimàtica i sostenible en la reducció de l'impacte ambiental tant en l'àmbit local com en el global.
- Anàlisi i valoració de la mobilitat sostenible dels diferents mitjans de transport públic o privat.
- Creació de comunitats obertes d'aprenentatge, foment del voluntariat tecnològic i la implementació de projectes de servei a la comunitat amb un compromís actiu tant en l'àmbit local com en el global.

Annex 4

Competències transversals

Les competències transversals es treballen des de totes les àrees, matèries, àmbits i projectes. Connecten directament amb les competències clau establertes a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, i també amb el desenvolupament de les competències de caràcter transversal o global que recull l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO.

En aquest decret es determinen quatre competències transversals:

1. Competència ciutadana

Consisteix a implicar-se en la comunitat per garantir i defensar el lliure exercici dels drets econòmics, socials i culturals (perspectiva de gènere, drets humans, drets civils, salut, educació, alimentació, cultura...), promovent la defensa de la dignitat de les persones en un context de sostenibilitat ambiental, econòmica i social. També implica adoptar perspectives multiculturals, multireligioses i multilingües que abracen la diversitat com un actiu enriquidor.

D'una banda, implica el desenvolupament de la consciència cívica, en què l'alumne o alumna analitza la pròpia identitat i que requereix la comprensió crítica de la realitat social, política, científica, ecològica i econòmica des d'un punt de vista local i alhora global, per tal de dirigir accions per a la seva millora. Es relaciona amb l'exercici d'una ciutadania democràtica, crítica i compromesa que garanteix l'exercici dels drets civils i polítics i que té com a eix els drets, els deures i les responsabilitats que es desprenen dels drets humans i de la cultura de la pau. També suposa la construcció d'una ciutadania que potencii l'equitat entre homes i dones per tal de treballar per l'eliminació de la discriminació per raó de gènere, sexe i opció afectiva sexual, en una societat democràtica, plural, solidària i cohesionada dins la diversitat, a través de la posada en pràctica d'accions que comportin compromisos individuals i treball col·laboratiu.

D'altra banda, es desenvolupa a través de la consciència global i sostenibilitat, que consisteix a valorar, garantir i defensar la riquesa i la diversitat de sabers des de la perspectiva intercultural i de la justícia social. Els i les alumnes han de prendre consciència que són ciutadans d'un món global i que les seves actuacions estan condicionades per les decisions polítiques i econòmiques que es prenen tant a escala local com global. Implica també el compromís amb un entorn saludable, a través del desenvolupament d'estils de vida que respectin els recursos ambientals i que constitueixin el motor d'un desenvolupament humà, social i econòmic sostenible.

Finalment, la competència ciutadana requereix el tractament globalitzat de problemes complexos, a través de la identificació de les característiques i els components d'aquests tipus de problemes del món real. El tractament globalitzat interrelaciona els sabers de diversos camps de coneixement i creació per abordar les situacions des de la seva complexitat i aportar, si escau, propostes de solució. En aquest sentit, els objectius de desenvolupament sostenible ofereixen una gran diversitat de contextos a partir dels quals es poden treballar aquests tipus de propostes.

2. Competència emprenedora

Consisteix en un procés social i dinàmic en què les persones, individualment o amb col·laboració, identifiquen oportunitats per innovar i actuar transformant les idees en projectes en un context real. Implica una actitud proactiva, de saber-se capaç de proposar, d'organitzar

una idea que parteix del propi interès o d'un interès col·lectiu, que suposa prendre decisions, i requereix ser responsable de les pròpies accions. Implica que l'alumne o alumna es conegui a si mateix, les seves fortaleses i debilitats, per tal de ser eficaç en la presa de decisions.

Es desenvolupa a través de situacions en les quals cal prendre la iniciativa davant d'una idea o projecte que s'ha imaginat, que impliquen la seva planificació, desenvolupament i avaluació. Això no es pot fer sense exercitar el pensament crític, que consisteix a analitzar, interpretar i avaluar amb criteris lògics i des d'una perspectiva ètica tant la consistència dels raonaments, com la pertinència de les decisions, les conseqüències derivades d'un acte o la resolució d'una problemàtica, per tal de prendre decisions i actuar conseqüentment.

En paral·lel, el pensament creatiu ajuda en l'establiment de noves associacions d'idees per generar solucions eficaces, originals, flexibles i innovadores. i convertir-les en accions per satisfer les necessitats tant individuals com col·lectives. D'aquesta manera, es pot fer recerca i resoldre problemes; és a dir, es mobilitzen els coneixements i recursos, com diverses formes de pensament (raonament lògic, inductiu, hipotètic-deductiu) i s'apliquen estratègies i tècniques adequades per tal d'implementar un mètode estructurat que permeti trobar respostes a preguntes o resoldre problemes.

Finalment, la competència emprenedora es relaciona amb la gestió de la informació i la comunicació, que consisteix a cercar la informació en fonts diversificades (digitals i no digitals), analitzar-la, contrastar-la, sintetitzar-la i valorar-ne la fiabilitat per tal de construir coneixement i possibilitar la presa de decisions fonamentades i l'elaboració de produccions posteriors. També inclou la utilització de diferents llenguatges com a instrument de representació, interpretació i comprensió de la realitat, de construcció i transmissió del coneixement i d'organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta.

3. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

La capacitat d'adaptació a nous contextos en un entorn en evolució contínua exigeix implicar-se de manera activa, autònoma i permanent en l'aprenentatge, així com en l'actualització constant dels coneixements i en l'adquisició de noves habilitats.

Aquesta competència es relaciona amb l'autoregulació de l'aprenentatge, l'autoconeixement i l'autoestima, el benestar emocional, la col·laboració i el treball en equip.

L'alumne o alumna ha de construir un model personal de reflexió i d'acció que li permeti ser progressivament més autònom en l'aprenentatge a través de l'aplicació d'estratègies cognitives, metacognitives i motivacionals.

També ha de conèixer-se ell o ella mateix, respectar-se i valorar-se; per tant, créixer en l'autoestima i comprendre's i acceptar-se a si mateix, en un context social i plural. Esdevé la base del benestar emocional i social. En aquest sentit, l'alumne o alumna ha d'identificar les emocions que experimenta i regular els sentiments i les conductes que se'n deriven per assolir un estat de benestar personal i social, així com de resiliència. Igualment, ha de poder gestionar els reptes i canvis de la realitat i harmonitzar-los amb els objectius personals.

És important que l'alumne o alumna pugui treballar amb altres persones intercanviant idees i compartint responsabilitats, en un context de respecte i valoració, per tal d'aconseguir un objectiu comú. Implica també la resolució positiva de conflictes (negociació, convivència, respecte, empatia) i l'adaptació social i la convivència, en el context de la cultura de la pau. També, que participi activament amb altres persones en la realització conjunta d'un projecte o acció, amb actitud cooperativa i col·laborativa en la realització de les tasques dins d'un equip, entenent que es treballa per a un objectiu comú, amb responsabilitat, empatia i respecte per l'altre.

4. Competència digital

L'augment de la complexitat exigeix el domini de múltiples eines i recursos tecnològics, digitals, culturals i lingüístics, per apropar-se a un món més global i sostenible. La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge en el treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb les esmentades tecnologies.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'alfabetització mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclòs el benestar digital) i les competències relacionades amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Inclou també la cooperació, hàbits, civisme i identitat digital. Consisteix en el desenvolupament d'hàbits d'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge i la comunicació, prenent en consideració la seguretat (inclòs el benestar digital), la privacitat i la propietat intel·lectual...

Annex 5

Aprentatge basat en situacions

Les situacions són escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, a la que cal donar resposta o sobre la que s'ha d'intervenir.

L'aprenentatge a partir de situacions permet articular la programació del curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit basant-se en un seguit de contextos que entrellacen els sabers amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges.

Entenem com a situacions, entre d'altres, les següents:

- Un tema d'interès plantejat per l'alumnat.
- Una observació d'un fenomen.
- Una polèmica o controvèrsia entorn d'un fet.
- Una informació rellevant que cridi l'atenció de la ciutadania.
- Una problemàtica que afecta la societat en general o l'entorn proper de l'alumnat.
- Una pregunta sobre un element de la realitat.
- Una recerca a partir d'un problema investigable.
- Una necessitat plantejada per un agent extern al centre educatiu.
- Un dilema que cal comprendre sobre el qual reflexionar i debatre
- Una manifestació creativa o artística.
- Una problemàtica de prevenció de riscos (consum de substàncies, mobilitat, hàbits poc saludables)
- ...

L'aprenentatge basat en situacions té diferents finalitats. En primer lloc, es pretén que l'alumnat desenvolupi les competències de les àrees o matèries a partir de la incorporació i combinació dels sabers corresponents a una o més àrees o matèries que permeten interpretar la situació que es planteja, ja que, en general, tenen un caràcter globalitzat i transversal. Promouen en l'alumnat la construcció de coneixement amb sentit, sempre a partir de la incorporació de nova informació i mitjançant la comprensió de la situació estudiada.

En segon lloc, el fet que l'alumnat afronti, de la mà dels i de les docents, problemes complexos també promou que l'aprenent raoni, imagini, planifiqui, explori, investigui, gestioni recursos, s'autoreguli, treballi de forma col·laborativa, avalui i comuniqui els seus aprenentatges, fomentant aspectes relacionats amb l'interès comú com el treball per combatre les desigualtats, la consciència global o la convivència democràtica, essencials perquè l'alumnat sigui capaç de respondre amb eficàcia als reptes del segle XXI, aspectes relacionats amb l'assoliment de les competències clau.

Les situacions tenen un paper essencial en l'assoliment de les competències específiques corresponents, perquè constitueixen el marc on es desenvolupen els aprenentatges i es produeix la síntesi del desenvolupament de les capacitats subjacents a les competències clau i dels diferents sabers de les àrees i matèries que hi estan relacionades.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, àrea, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de contextos, reptes, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements,

les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i desenvolupament de competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes de les disciplines, acostant-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Des de l'aprenentatge basat en situacions s'estudien els processos i fenòmens com a entitats completes, en la seva globalitat i en el seu context real i es prioritzen aquelles inquietuds derivades de l'experiència, entre altres, experiències vitals o personals, per això la informació i les habilitats relacionades amb aquests processos i fenòmens traspassen els límits entre els camps de coneixement, creuen de forma natural els límits d'àrees i matèries i tenen una naturalesa inter o transdisciplinària, imprescindible per analitzar la complexitat de la realitat.

L'alumnat té una posició activa respecte del seu propi aprenentatge, pel qual caldrà desplegar varietat de recursos metodològics que van des de les metodologies de la indagació a la instrucció directa, passant per la construcció col·lectiva del coneixement i el desenvolupament d'entorns personals d'aprenentatge. Cal proporcionar oportunitats a l'alumnat perquè apliqui i utilitzi la informació i els aprenentatges que ja ha fet en el desenvolupament de la situació d'aprenentatge pròpiament dita, és a dir, allò que està aprenent ha de tenir sentit perquè permet formar una opinió fonamentada en el context d'una polèmica, en l'explicació d'un fenomen o en la construcció d'una solució a un problema.

L'aprenentatge basat en situacions pot comportar l'elaboració d'un producte o realitzar un servei comunitari. Compartir a través d'una exposició oral a un públic determinat les descobertes o conclusions a les quals s'ha arribat, dissenyar, organitzar i muntar una exposició i explicar-la fent de guies, elaborar lapbooks/ díptics fent servir l'art com a eina de comunicació, realitzar accions reivindicatives que provoquin la reflexió social, dissenyar i executar campanyes solidàries, elaborar, dissenyar i prendre decisions conjuntament entre alumnat i docent per elaborar d'un blog que reculli conclusions i descobertes... Cal destacar la importància d'aquests productes com a vehicles per desencadenar processos que faciliten els aprenentatges. Cal avaluar allò que esdevé durant el procés i, per tant, la tasca de les persones docents ha d'orientar-se en aquest sentit en el seguiment i millora dels aprenentatges, i no només en el producte final.

Annex 6

Àmbits dels cicles formatius de grau bàsic

Ciències Aplicades

La formació integral de l'alumnat requereix la comprensió de conceptes i procediments científics que li permetin desenvolupar-se personalment i professionalment i involucrar-se en qüestions relacionades amb la ciència, reflexionant-hi, prendre decisions fonamentades i desenvolupar-se en un món en continu desenvolupament científic, tecnològic, econòmic i social, amb l'objectiu de poder integrar-se a la societat democràtica com a ciutadans i ciutadanes compromesos.

El desenvolupament curricular de l'àmbit de les ciències aplicades als cicles formatius de grau bàsic facilita l'adquisició de les competències de l'educació secundària obligatòria a través de la integració de les competències específiques, criteris d'avaluació i sabers de les matèries de Matemàtiques aplicades i Ciències aplicades, contribueix al desenvolupament de competències per a l'aprenentatge permanent al llarg de la vida i respon als propòsits pedagògics d'aquestes matèries, a fi que l'alumnat pugui prosseguir els estudis en etapes postobligatòries. Durant el desenvolupament d'aquest àmbit, s'haurà d'afavorir l'establiment de connexions amb les competències associades al títol professional corresponent.

Les competències específiques de l'àmbit es vinculen directament amb els indicadors operatius de les vuit competències clau definides al Perfil competencial de sortida i amb els reptes del segle XXI.

Les competències específiques estan íntimament relacionades i es dirigeixen a que l'alumnat observi el món amb una curiositat científica per a que el condueixi a la formulació de preguntes sobre els fenòmens que ocorren al seu voltant, a la interpretació dels mateixos des del punt de vista científic, a la resolució de problemes i a l'anàlisi crítica sobre la validesa de les solucions i, en definitiva, al desenvolupament de raonaments propis del pensament científic per emprendre accions que minimitzin l'impacte mediambiental i preservin la salut. Així mateix, tenen especial rellevància la comunicació i el treball en equip, de forma integradora i amb respecte a la diversitat, ja que són destreses que els permetran desenvolupar-se en la societat de la informació. Finalment, les competències socioemocionals constitueixen un element essencial en el desenvolupament d'altres competències específiques, per la qual cosa al currículum es dedica una atenció especial a la millora d'aquestes habilitats.

L'adquisició de les competències específiques constitueixen la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valorarà a través dels criteris d'avaluació, dissenyats amb una vinculació directa amb elles, conferint d'aquesta manera, un enfocament plenament competencial a l'àmbit. Els sabers proporcionen el conjunt de coneixements, destreses i actituds que contribuiran a l'adquisició de les competències específiques. No existeix una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers, sinó que les competències específiques es podran avaluar a través de la mobilització de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per a establir connexions entre els diferents blocs de sabers i amb aspectes relacionats amb la família professional corresponent.

Els sabers corresponents a la matèria Matemàtiques aplicades s'articulen en els mateixos blocs que a l'Educació Secundària Obligatòria:

- el sentit numèric es caracteritza per l'aplicació del coneixement sobre numeració i càlcul en diferents contextos, especialment professionals;
- el sentit de la mesura se centra en la comprensió i la comparació d'atributs dels objectes i éssers vius del món natural;
- el sentit espacial aborda la comprensió dels aspectes geomètrics del nostre món;
- el sentit algebraic proporciona el llenguatge en què es comuniquen les matemàtiques i les ciències;

- el sentit estocàstic comprèn l'anàlisi i la interpretació de les dades i la comprensió de fenòmens aleatoris per fonamentar la presa de decisions a nivell laboral i, en general, en un món ple d'incertesa;

- el sentit socioemocional s'orienta cap a l'adquisició i l'aplicació de coneixements, destreses i actituds per entendre i manejar les emocions, establir i assolir metes, sentir i mostrar empatia, la solidaritat, el respecte per les minories i la igualtat efectiva entre homes i dones. D'aquesta manera, s'incrementa la capacitat de prendre decisions responsables i informades, la qual cosa s'adreça a la millora del rendiment de l'alumnat en ciències, a la disminució d'actituds negatives i la promoció d'un aprenentatge actiu en la resolució de problemes i el desenvolupament d'estratègies de treball en equip. Els sabers corresponents a aquest sentit s'han d'incloure al llarg del desenvolupament de tot el currículum de manera explícita.

Els sabers relacionats amb la matèria Ciències aplicades s'agrupen en blocs que comprenen coneixements, destreses i actituds relatius a les quatre ciències bàsiques (Biologia, Física, Geologia i Química), amb la finalitat de proporcionar a l'alumnat uns aprenentatges essencials sobre la ciència, metodologies i aplicacions laborals per configurar el seu perfil personal, social i professional. Els sabers d'aquesta matèria permetran a l'alumnat analitzar l'anatomia i la fisiologia del seu organisme i els hàbits saludables per cuidar-lo, establir un compromís social amb la salut pública, examinar el funcionament dels sistemes biològics i geològics i valorar la importància del desenvolupament sostenible, explicar l'estructura de la matèria i les seves transformacions, analitzar les interaccions entre els sistemes fisicoquímics i la rellevància de l'energia a la societat.

Cal tenir en compte que la presentació dels sabers no implica cap ordre cronològic, ja que el currículum s'ha dissenyat com un tot integrat, configurant així un àmbit científic.

Per desenvolupar les competències es proposa l'ús de metodologies pròpies de la ciència abordades amb un enfocament interdisciplinari, coeducatiu i connectat amb la realitat de l'alumnat. Amb això es pretén que l'aprenentatge adquireixi un caràcter significatiu a través del plantejament de situacions d'aprenentatge preferentment vinculades al seu context personal, amb el seu entorn social, econòmic i amb la família professional triada. Les situacions són escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i de les quals els centres poden partir per desenvolupar aprenentatges. Plantegen una realitat actual, passada o previsible en el futur, en un context concret, que cal analitzar i comprendre, al que cal donar resposta o sobre el que s'ha d'intervenir. Les situacions tenen un paper essencial en l'assoliment de les competències específiques corresponents, ja que constitueixen el marc on es desenvolupen els aprenentatges i es produeix la síntesi del desenvolupament de les capacitats subjacents a les competències clau i dels diferents sabers de les matèries que hi estan relacionades. Les situacions permeten programar el curs a partir d'una col·lecció o seqüència de contextos, reptes, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges.

Tot això per contribuir a la formació d'alumnes compromesos amb els problemes i reptes del món actual i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, facilitant la seva integració professional i la plena participació en una societat democràtica i pluralista.

Competències Específiques

Competència específica 1

Reconèixer els motius pels quals ocorren els principals fenòmens naturals, a partir de situacions quotidianes, i explicar-los en termes de les lleis i teories científiques adequades per valorar la contribució de la ciència a la societat.

Criteris d'avaluació

1.1 Explicar els fenòmens naturals més rellevants en termes de principis, teories i lleis científics adequats com a estratègia en la presa de decisions fonamentades.

1.2 Justificar la contribució de la ciència a la societat i la tasca dels homes i les dones dedicats al seu desenvolupament, entenent la investigació com una tasca col·lectiva en constant evolució fruit de la interacció entre la ciència, la tecnologia, la societat i el medi ambient.

L'aprenentatge de les ciències des d'una perspectiva integradora té com a base important el reconeixement dels fonaments científics dels fenòmens que tenen lloc al món real. Els alumnes i les alumnes competents reconeixen els perquè científics del que passa al seu voltant i ho interpreten a través de les lleis i teories correctes. Això possibilita que l'alumnat estableixi relacions constructives entre la ciència, el seu entorn professional i la seva vida quotidiana, cosa que permet desenvolupar habilitats per fer interpretacions d'altres fenòmens diferents, encara que no hagin estat estudiats prèviament. En adquirir aquesta competència específica, es desperta en l'alumnat un interès per la ciència i per la millora de l'entorn i de la qualitat de vida.

Aspectes tan rellevants com la conservació del medi ambient o la preservació de la salut tenen una base científica, i comprendre'n l'explicació i els fonaments bàsics atorga a l'alumnat una millor entesa de la realitat, cosa que afavoreix una participació activa en l'entorn educatiu i professional com a ciutadanes i ciutadans implicats i compromesos amb el desenvolupament global en el marc d'una societat inclusiva.

Competència específica 2

Interpretar, modelitzar i resoldre en termes científics problemes i situacions de la vida quotidiana i professional aplicant diferents estratègies, formes de raonament, eines tecnològiques i el pensament computacional per trobar i analitzar solucions assegurant-ne la validesa.

Criteris d'avaluació

2.1 Elaborar representacions que ajudin a buscar estratègies de resolució d'una situació problematitzada, organitzant les dades donades i compronent les preguntes formulades.

2.2 Trobar la solució d'un problema fent servir coneixements, dades i informació aportats, estratègies i eines apropiades.

2.3 Comprovar la correcció de les solucions d'un problema i la coherència en el context plantejat.

El raonament i la resolució de problemes es considera una destresa essencial no només per al desenvolupament d'activitats científiques o tècniques, sinó per a qualsevol altra activitat professional, per la qual cosa han de ser dos components fonamentals en l'aprenentatge de les ciències i de les matemàtiques i de la seva aplicació a l'entorn professional. Per resoldre un problema, és essencial fer una lectura atenta i comprensiva, interpretar la situació plantejada, extreure la informació rellevant i transformar l'enunciat verbal en una forma que pugui ser resolta mitjançant procediments adquirits prèviament. Aquest procés es complementa amb la utilització de diferents formes de raonament, tant deductiu com inductiu, per obtenir la solució. Per això són necessàries la realització de preguntes adequades i l'elecció d'estratègies que impliquen la mobilització de coneixements, la utilització de procediments i algorismes, etc. El pensament computacional també juga un paper central en la resolució de problemes, ja que comprèn un conjunt de formes de raonament com l'automatització, el pensament algorísmic o la

descomposició en parts. L'anàlisi de les solucions obtingudes potencia la reflexió crítica sobre la seva validesa tant des d'un punt de vista estrictament matemàtic com des d'una perspectiva global, valorant aspectes relacionats amb la sostenibilitat, la mobilitat segura, el consum responsable, la igualtat de gènere, l'equitat o la no-discriminació, entre d'altres.

El desenvolupament d'aquesta competència fomenta un pensament més divers i flexible, millora la destresa de l'alumnat per resoldre problemes en diferents contextos, amplia la pròpia percepció sobre les ciències i les matemàtiques i enriqueix i consolida els conceptes bàsics, cosa que repercuteix en un nivell més alt de compromís, l'increment de la curiositat i la valoració positiva del procés d'aprenentatge, afavorint la seva integració social i iniciació professional.

Competència específica 3

Utilitzar els aprenentatges de forma integrada i les diverses formes de raonament i recerca pròpies de la ciència fent indagacions i duent a terme projectes per desenvolupar els raonaments propis del pensament científic i millorar les destreses en l'ús de les metodologies científiques.

Criteris d'avaluació

3.1 Plantejar preguntes i hipòtesis que puguin ser respostes o contrastades utilitzant el mètode científic, l'observació, la informació i el raonament per intentar explicar fenòmens naturals i realitzar prediccions sobre aquests.

3.2 Dissenyar i realitzar experiments i obtenir dades quantitatives i qualitatives sobre fenòmens naturals al medi natural i al laboratori utilitzant els instruments, les eines o les tècniques adequades amb correcció per obtenir resultats clars que responguin a qüestions concretes o contrastar la veracitat d'una hipòtesi.

3.3 Interpretar resultats obtinguts en projectes de recerca utilitzant el raonament i, quan calgui, eines matemàtiques i tecnològiques.

L'exercici de destreses científiques comporta un domini progressiu en l'ús de les metodologies pròpies del treball científic per dur a terme investigacions i indagacions sobre aspectes clau del món natural. Per a l'alumnat competent, el desenvolupament d'aquesta competència específica suposa assolir la capacitat de realitzar observacions sobre l'entorn quotidià, formular preguntes i hipòtesis sobre ell i comprovar-ne la veracitat mitjançant l'ús de l'experimentació, utilitzant les eines i normatives que siguin més convenientes en cada cas.

A més, desenvolupar-se en l'ús de les metodologies científiques suposa una eina fonamental en el marc integrador del treball col·laboratiu per projectes que es duu a terme a la ciència, i cobra especial importància en la formació professional, per contribuir a conformar el perfil professional de les alumnes i els alumnes. Per això és important que l'alumnat desenvolupi aquesta competència específica a través de la pràctica, i sigui capaç de conservar aquestes actituds en l'exercici de la seva professió en el futur.

Competència específica 4

Analitzar els efectes de determinades accions quotidianes o de l'entorn professional sobre la salut, el medi natural i social, basant-se en fonaments científics, per valorar la importància dels hàbits que milloren la salut individual i col·lectiva, eviten o minimitzen els impactes mediambientals negatius i són compatibles amb un desenvolupament sostenible.

Criteris d'avaluació

4.1 Avaluar els efectes de determinades accions individuals sobre l'organisme i el medi natural i proposar hàbits saludables i sostenibles basats en els coneixements adquirits i la informació disponible.

4.2 Relacionar amb fonaments científics la preservació de la biodiversitat, la conservació del medi ambient, la protecció dels éssers vius de l'entorn, el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida.

L'activitat humana ha produït alteracions importants a l'entorn amb un ritme d'avenç sense precedents en la història de la Terra. Algunes d'aquestes alteracions, com l'augment de la temperatura mitjana terrestre, l'acumulació de residus plàstics, la destrucció d'ecosistemes, la disminució de la disponibilitat d'aigua potable i altres recursos i la dramàtica reducció de les poblacions d'abelles, entre d'altres, podrien posar en greu perill algunes activitats humanes essencials entre les quals destaca la producció d'aliments.

Així mateix, el model de desenvolupament econòmic actual ha afavorit l'adopció de certs hàbits perjudicials (com la dieta rica en greixos i sucres, el sedentarisme i l'addició a les noves tecnologies) cada cop més comunes entre les i els ciutadans del món desenvolupat. Això ha donat lloc a un augment de la freqüència d'algunes patologies que constitueixen problemes importants de la societat actual.

Tot i això, determinades accions i hàbits saludables i sostenibles (alimentació sana, exercici físic, interacció social, consum responsable...) poden contribuir a la preservació i millora de la salut individual i col·lectiva i a frenar les tendències mediambientals negatives anteriorment descrites. Per això, és imprescindible per al ple desenvolupament i integració professional i personal de l'alumnat com a ciutadà que conegui i apliqui els fonaments científics que justifiquen un estil de vida saludable i sostenible.

Competència específica 5

Interpretar i transmetre informació i dades científiques, contrastant-ne prèviament la fiabilitat, en format analògic i digital i utilitzant llenguatge verbal o gràfic apropiat per adquirir i consolidar coneixements de l'entorn social i professional.

Criteris d'avaluació

5.1 Organitzar i comunicar informació científica i matemàtica de manera clara i rigorosa de manera verbal, gràfica, numèrica, etc. utilitzant el format més adequat.

5.2 Analitzar i interpretar informació científica i matemàtica present a la vida quotidiana mantenint una actitud crítica.

5.3 Emprar i citar de manera adequada fonts fiables seleccionant la informació científica rellevant en la consulta i la creació de continguts per a la millora de l'aprenentatge propi i col·lectiu.

En els àmbits científics, així com en moltes altres situacions de la vida, hi ha un constant bombardeig d'informació que necessita ser seleccionada, interpretada i analitzada per utilitzar-la amb finalitats concretes. Moltes vegades, la informació de caràcter científic es proporciona en formats molt diversos, com enunciats, gràfiques, taules, models, diagrames, etc., que cal comprendre per treballar de forma còmoda en la ciència. Així mateix, el llenguatge matemàtic atorga a l'aprenentatge de la ciència una eina potent de comunicació global, i els llenguatges específics de les diferents disciplines científiques es regeixen per normes que cal comprendre i aplicar. Com que la comunicació es produeix, dins i fora dels àmbits científics, una mica

bidireccional, l'alumnat ha de ser competent no només en la selecció d'informació rigorosa i veraç sinó en la interpretació correcta de la informació que se li proporciona, i en la seva transmissió a partir d'una observació o un estudi, fent servir amb correcció diferents formats, i tenint en compte certes normes específiques de comunicació de les disciplines científiques.

Competència específica 6

Identificar les ciències i les matemàtiques implicades en contextos diversos, interrelacionant conceptes i procediments per aplicar-los en situacions de la vida quotidiana i de l'àmbit professional corresponent.

Criteris d'avaluació

6.1 Aplicar procediments propis de les ciències i les matemàtiques en situacions diverses establint connexions entre diferents àrees de coneixement en contextos socials i professionals.

6.2 Reconèixer i utilitzar les connexions de les matemàtiques i les altres matèries, en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics.

6.3 Reconèixer i utilitzar les matemàtiques presents en la vida quotidiana usant els processos inherents a la investigació científica i matemàtica: inferir, mesurar, comunicar, classificar, predir..., en situacions susceptibles de ser abordades en termes matemàtics.

6.4 Identificar i valorar l'aportació actual i històrica de les matemàtiques al progrés de la humanitat, també des d'una perspectiva de gènere, davant dels reptes que planteja la societat actual.

6.5 Desenvolupar l'esperit crític i el potencial creatiu de la matemàtica argumentant propostes innovadores en contextos científics, tecnològics, socials, artístics i culturals.

El coneixement de ciències i de matemàtiques respon a la necessitat de la societat i als grans desafiaments i reptes de caràcter multidisciplinari que la humanitat té plantejats. La presència de l'àmbit de Ciències aplicades al currículum de la Formació Professional de Grau Bàsic ha de ser valorat per l'alumnat com una eina essencial per augmentar la seva competència científica perquè li permet connectar els coneixements que adquireix amb la seva experiència acadèmica i professional, fent que el seu aprenentatge sigui més significatiu i pugui ser emprat amb posterioritat en diferents situacions.

Per tant, és important que l'alumnat tingui l'oportunitat d'identificar i experimentar l'aplicació de les ciències i les matemàtiques en diferents contextos, entre els quals destaquen el personal, el social i el professional. Aquest darrer context adquireix una importància especial, ja que l'alumnat ha de reconèixer el paper del coneixement científic dins de la seva branca professional.

La connexió entre les ciències i les matemàtiques i altres àmbits s'hauria de dur a terme a partir de situacions que permeten articular la programació del curs basant-se en un seguit de contextos que entrellacen els sabers amb les capacitats que sustenten l'enfocament competencial dels aprenentatges de manera que puguin ser transferits i aplicats a la vida real i la resolució de problemes de l'entorn, personal, social i professional.

Competència específica 7

Desenvolupar destreses personals identificant i gestionant emocions, posant en

pràctica estratègies d'acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant de situacions d'incertesa per millorar la perseverança en la consecució d'objectius i la valoració de l'aprenentatge de les ciències.

Criteris d'avaluació

7.1 Mostrar resiliència davant dels reptes acadèmics assumint l'error com una oportunitat per a la millora i desenvolupant un autoconcepte positiu davant de les ciències.

7.1 Identificar els errors propis i expressar de manera raonada quin és el motiu que els provoquen en la resolució de reptes o problemes assumint l'error com una oportunitat per a la millora.

7.2 Gestionar les pròpies emocions i desenvolupar l'autoconfiança per encarar nous reptes perseverant en la seva resolució desenvolupant un autoconcepte positiu davant de les ciències.

7.3 Tenir consciència que s'està aprenent i de com s'està aprenent en qualsevol situació d'aprenentatge proposada.

Formular preguntes i resoldre problemes científics o reptes més globals en què intervé el pensament científic i el raonament matemàtic no ha de ser una tasca tediosa per a l'alumnat. Per tant, el desenvolupament de les habilitats emocionals dins de l'aprenentatge de les ciències i les matemàtiques afavoreix el benestar de l'alumnat, la regulació emocional i l'interès per l'aprenentatge del camp. El desenvolupament d'aquesta competència comporta identificar i gestionar les emocions, reconèixer fonts d'estrès, ser perseverant, pensar críticament i creativament, crear resiliència i mantenir una actitud proactiva davant de nous reptes. Per contribuir a l'adquisició d'aquesta competència cal que l'alumnat s'enfronti a petits reptes que contribueixin a la reflexió sobre el pensament propi, evitin possibles bloquejos i promoguin la millora de l'autoconcepte davant l'aprenentatge de l'àmbit.

Competència específica 8

Desenvolupar destreses socials i treballar de forma col·laborativa en equips diversos amb rols assignats que permetin potenciar el creixement entre iguals, valorant la importància de trencar els rols de gènere en la investigació científica, per a l'emprenedoria personal i laboral.

Criteris d'avaluació

8.1 Cooperar en el treball en equip, tant en entorns presencials com virtuals, escoltant als altres i valorant les seves aportacions, respectant la perspectiva de gènere, dins un projecte científic.

8.2 Emprendre, de manera guiada i d'acord amb la metodologia adequada, projectes científics col·laboratius orientats a la millora i la creació de valor a la societat.

8.3 Col·laborar activament amb els altres, de manera guiada i d'acord amb la metodologia adequada, en projectes científics orientats a l'emprenedoria, la millora i la creació de valor en

la societat.

L'avenç científic és producte de l'esforç col·lectiu i poques vegades el resultat del treball d'un sol individu. La ciència implica comunicació i col·laboració entre professionals, de vegades adscrits a diferents disciplines. Així mateix, per a la generació de nous coneixements és essencial que es comparteixin les conclusions i els procediments obtinguts per un grup de recerca amb la resta de la comunitat científica. Alhora, aquests coneixements serveixen de base per a la construcció de noves investigacions i descobriments.

Cal destacar, a més, que la interacció i la col·laboració són de gran importància en diversos àmbits professionals i socials i no exclusivament en un context científic. El treball en equip té un efecte enriquidor sobre els resultats obtinguts pel que fa al desenvolupament personal dels seus participants, ja que permet l'intercanvi de punts de vista de vegades molt diversos. La col·laboració implica mobilitzar les destreses comunicatives i socials de l'alumnat i requereix una actitud tolerant i oberta davant les idees alienes, valorant la importància de trencar els rols de gènere i estereotips sexistes. Per això, aprendre a treballar en equip és imprescindible per al desenvolupament professional i social ple de l'alumnat com a membre actiu de la nostra societat.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Sentit numèric

- Nombres naturals, sencers, decimals, racionals i irracionals rellevants (arrels quadrades, π ...): interpretació, ordenació a la recta numèrica i selecció i utilització en diferents contextos.
- Estratègies de comptatge: adaptació del tipus de comptatge a la mida dels números i aplicació a la resolució de problemes de la vida quotidiana i professional.
- Ordre de magnitud dels números: reconeixement i utilització de la notació científica. Ús de la calculadora en la representació de números grans i petits.
- Operacions o combinació d'operacions amb nombres naturals, enters, racionals o decimals (suma, resta, multiplicació, divisió i potències amb exponents sencers): identificació, propietats i aplicació a la resolució de problemes. Estratègies de càlcul mental, de manera manual o amb calculadora.
- Relacions inverses (addició i sostracció, multiplicació i divisió, quadrat i arrel quadrada): utilització en la resolució de problemes.
- Factors i múltiples: relacions i ús de la factorització en nombres primers en la resolució de problemes.
- Raons i proporcions: comprensió i representació de relacions quantitatives.
- Percentatges: comprensió i utilització en la resolució de problemes d'augments i disminucions percentuals en contextos quotidians i professionals, rebaixes, descomptes, impostos, etc.
- Proporcionalitat directa i inversa: comprensió i ús en la resolució de problemes d'escales, canvis de divisa, etc.
- Presa de decisions: consum responsable, relacions qualitat-preu i valor preu en

contextos quotidians i professionals.

Sentit de la mesura

- Estimació i relacions: presa de decisió justificada del grau de precisió en situacions de mesura.
- Estratègies d'estimació o càlcul de mesures indirectes de formes planes i tridimensionals i objectes de la vida quotidiana i professional.
- Perímetres, àrees i volums: interpretació, obtenció de fórmules i aplicació en formes planes i tridimensionals.
- Representació plana d'objectes tridimensionals: visualització i utilització en la resolució de problemes.
- Instruments de dibuix i eines digitals: utilització, realització de dibuixos d'objectes geomètrics amb propietats fixades, com ara les longituds de costats o les mesures d'angles.

Sentit espacial

- Formes geomètriques de dues i tres dimensions: descripció i classificació en funció de les seves propietats o característiques.
- Objectes geomètrics: construcció amb instruments de dibuix, amb eines manipulatives i digitals com programes de geometria dinàmica, realitat augmentada, etc.
- Coordenades cartesianes: localització i descripció de relacions espacials.

Sentit algebraic i pensament computacional

- Patrons: identificació i extensió determinant la regla de formació de diverses estructures, numèriques, espacials, taules, mosaics, frisos o gràfics.
- Variable: comprensió i expressió de relacions senzilles mitjançant llenguatge algebraic. Equivalència entre expressions algebraiques de primer i segon grau.
- Equacions lineals i quadràtiques: resolució algebraica i gràfica en contextos de resolució de problemes.
- Eines tecnològiques: utilització en la resolució de problemes i interpretació de les solucions.
- Formes de representació d'una relació: enunciat, taules, gràfiques i expressió analítica.
- Relacions lineals: interpretació en situacions contextualitzades descrites mitjançant un enunciat, taula, gràfica o expressió analítica.
- Funcions: interpretació d'informació rellevant en situacions reals funcions quadràtiques, de proporcionalitat inversa, etc. Estratègies per a la interpretació i modificació d'algorismes. Formulació de problemes susceptibles de ser analitzats fent servir programes i altres eines.

Sentit estocàstic

- Característiques d'interès d'una població: formulació de preguntes adequades, estratègies de recollida i organització de dades.
- Mesures de centralització i dispersió: càlcul amb eines tecnològiques, interpretació i obtenció de conclusions raonades. Comparació de dos conjunts de dades atenent les mesures de centralització i de dispersió.
- Generació de representacions gràfiques adequades mitjançant la calculadora i el full de càlcul.
- Taules i gràfics estadístics: anàlisi crítica i interpretació de variables estadístiques en contextos quotidians.

- Identificació de fenòmens deterministes i aleatoris. Atzar i aproximació a la probabilitat: freqüències relatives.
- Regla de Laplace i tècniques de recompte: presa de decisions d'experiments simples en diferents contextos.

Sentit socioemocional

- Estratègies per al reconeixement de les emocions que intervenen l'aprenentatge propi per incrementar la curiositat, la iniciativa, la perseverança i la resiliència, així com el plaer d'aprendre i comprendre la ciència.
- Estratègies per augmentar la flexibilitat cognitiva i l'obertura a canvis quan calgui, transformant l'error en oportunitat d'aprenentatge.
- Selecció de tècniques cooperatives per optimitzar el treball en equip, desplegament de conductes empàtiques i estratègies per a la gestió de conflictes.
- Promoció d'actituds inclusives i de la igualtat efectiva de gènere, així com respecte per les minories i acceptació de la diversitat present a l'aula i la societat.

Destreses científiques bàsiques

- Metodologies de la investigació científica: identificació i formulació de qüestions, elaboració d'hipòtesis i comprovació mitjançant experimentació i projectes de recerca.
- Entorns i recursos d'aprenentatge científic (com el laboratori i els entorns virtuals): utilització adequada, assegurant la conservació de la salut pròpia i comunitària, la seguretat i el respecte al medi ambient.
- Llenguatge científic: interpretació, producció i comunicació eficaç d'informació de caràcter científic en el context escolar i professional en diferents formats.
- Valoració de la ciència i de l'activitat desenvolupada per les persones que s'hi dediquen i reconeixement de la seva contribució als diferents àmbits del saber humà i en l'avenç i la millora de la societat.

La matèria i els seus canvis

- Teoria cinètico-molecular: aplicació i explicació de les propietats més importants dels sistemes materials.
- Composició de la matèria: descripció a partir dels coneixements sobre l'estructura dels àtoms i dels compostos.
- Formulació i nomenclatura de substàncies químiques de compostos de major rellevància, utilitat social o relacionades amb la família professional corresponent, segons les normes de la IUPAC.
- Canvis físics i químics en els sistemes materials: anàlisi, causes i conseqüències.
- Equacions químiques senzilles: interpretació qualitativa i quantitativa. Càlculs estequiomètrics senzills i interpretació dels factors que les afecten. Rellevància al món quotidià i professional.
- Experimentació amb els sistemes materials: coneixement i descripció de les seves propietats, composició i classificació.

Les interaccions i l'energia

- Moviment dels cossos: descripció i ús de les magnituds cinemàtiques adequades a cada cas.
- Relació de les forces amb els canvis que produeixen sobre els sistemes i aplicació a la

resolució de problemes de la vida quotidiana i professional relacionats amb les forces presents a la natura.

- Lleis de Newton: aplicació i relació amb l'acció d'una força amb l'estat de repòs o moviment d'un sistema.
- L'energia: anàlisi i formulació d'hipòtesis, propietats i manifestacions relacionant l'obtenció i el consum de l'energia amb les repercussions mediambientals que produeix.
- La calor: anàlisi dels seus efectes sobre la matèria, explicació de comportaments en situacions quotidianes i professionals.

El cos humà i la salut

- Els aparells digestiu, respiratori, circulatori i excretor: anatomia, fisiologia i relació i anàlisi global de la funció de nutrició i la seva importància.
- L'aparell reproductor: anatomia i fisiologia, anàlisi, reflexió de la importància de les pràctiques sexuals responsables i de l'ús del preservatiu en la prevenció de malalties de transmissió sexual i embarassos no desitjats.
- Els receptors sensorials, centres de coordinació i òrgans efectors: anàlisi general de la funció de relació.
- Els hàbits saludables (postura adequada, dieta equilibrada, ús responsable dels dispositius tecnològics, exercici físic, higiene del son, mobilitat segura...): argumentació fonamentada científicament sobre la seva importància destacant la prevenció del consum de drogues legals i il·legals.
- El sistema immune: reflexió sobre el seu funcionament i la seva importància en la prevenció i superació de malalties infeccioses.
- Les malalties infeccioses: tractaments segons la seva etiologia, reflexió sobre el funcionament dels antibiòtics i de la importància del seu ús adequat i responsable.
- Les vacunes: reflexió sobre el seu funcionament i valoració del seu efecte positiu en la societat.
- Els trasplantaments: anàlisi de la seva importància en el tractament de determinades malalties i reflexió sobre la donació d'òrgans.

La Terra com a sistema i el desenvolupament sostenible

- L'atmosfera i la hidrosfera: reflexió sobre les seves funcions, el seu paper juntament amb la biosfera i la geosfera en la formació del sòl (edafogènesi) i valoració del seu paper essencial per a la vida a la Terra.
- Els ecosistemes: identificació dels seus elements i les relacions intraespecífiques i interespecífiques, argumentació sobre les causes i conseqüències del deteriorament del medi ambient i importància de contribuir a conservar-los mitjançant l'adopció d'hàbits compatibles amb un model de desenvolupament sostenible.
- El canvi climàtic: anàlisi dels factors causals, possibles conseqüències i reflexió sobre els efectes globals de les accions individuals i col·lectives.
- Els fenòmens geològics interns i externs: diferenciació, reconeixement de les seves manifestacions a la superfície terrestre i argumentació sobre la dinàmica global del planeta a la llum de la teoria de la tectònica de plaques.
- Els riscos naturals: relació amb els fenòmens geològics i determinades activitats humanes valorant la importància de respectar el relleu i els cicles de la naturalesa en el desenvolupament econòmic i social.

Comunicació i Ciències Socials

La ràpida evolució de les societats actuals i les seves múltiples interconnexions exigeixen el desenvolupament d'aquelles competències que ajudin els individus a practicar una ciutadania independent, activa i compromesa amb la realitat contemporània. Aquestes competències permetran a l'alumnat poder afrontar de manera satisfactòria els reptes i els desafiaments del segle XXI que, en el cas dels cicles formatius de grau bàsic, estaran més connectats amb la realitat del món laboral, i oferiran a l'alumnat l'oportunitat de convertir-se en personal qualificat especialitzat en els diferents sectors d'activitat professional.

L'àmbit de comunicació i ciències socials aborda de manera directa les dimensions comunicatives, interculturals, ciutadanes i cíviques necessàries per desenvolupar aquesta ciutadania independent, activa i compromesa, així com per exercir professions qualificades.

En combinació amb els aspectes més íntimament vinculats amb les ciències socials, i la dimensió comunicativa d'aquest currículum, implica comunicar-se eficaçment i amb correcció en llengua catalana, castellana i aranés, a l'Aran, així com comprendre i expressar-se adequadament en llengua estrangera, de manera que l'alumnat pugui ampliar el repertori lingüístic individual aprofitant les experiències pròpies, per millorar les destreses comunicatives. Així mateix, ocupen un lloc important el foment de l'hàbit lector, l'acceptació i adequació a la diversitat cultural, així com el respecte i la curiositat pel diàleg intercultural.

A més, permet a l'alumnat desenvolupar-se millor en els entorns informacionals, ja que comprèn aspectes relacionats amb les destreses bàsiques per a la cerca i la selecció d'informació com a mitjà per adquirir nous coneixements. Això també implica l'adquisició de les eines necessàries per fer front als riscos de manipulació i desinformació i la informació d'aproximació i comunicació amb un sentit crític i adequada a les necessitats pròpies de les i dels aprenents. En aquest sentit, les eines digitals tenen un potencial que s'ha d'aprofitar plenament per reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació d'aquest àmbit. Per això, el desenvolupament del pensament crític, l'alfabetització informacional i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia suposen un element molt rellevant d'aprenentatge.

Les competències específiques d'aquest àmbit, es vinculen directament amb els indicadors operatius de les vuit competències clau definides al Perfil competencial de sortida i permeten a l'alumnat conèixer i assumir responsablement els deures i conèixer i exercir els seus drets a partir de l'aprenentatge de l'origen i l'evolució de les societats, els valors democràtics i la ciutadania activa.

Aquestes competències específiques suposen una progressió respecte a les adquirides per l'alumnat durant els anys d'escolarització prèvia, que seran el punt de partida per a aquesta nova etapa en què s'hauran de tenir en compte les característiques i experiències de l'alumnat, per tal de garantir la seva inclusió social i professional.

L'adquisició de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i s'avaluaran a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre ells. S'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

Els criteris d'avaluació, es vinculen directament a les competències, i permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers.

Per la seva banda, els sabers s'estructuren en tres blocs, que corresponen a les matèries que integren l'àmbit. El bloc de Ciències socials compren els sabers que cal mobilitzar per al desenvolupament del pensament històric, la comprensió de la integració europea i els valors democràtics, per tal de permetre que l'alumnat pugui exercir una ciutadania activa i responsable. El bloc de Llengua aranesa, a l'Aran, Llengua catalana i la Llengua castellana integra els sabers relacionats amb la capacitat de comunicar-se de manera eficaç i correcta,

així com els sabers necessaris per accedir a la informació de manera crítica i respectuosa amb la propietat intel·lectual i el desenvolupament i el foment de l'hàbit lector. Finalment, al bloc de Llengua estrangera d'Iniciació professional s'agrupen els sabers que permeten la comprensió i l'expressió en llengua estrangera, orientada a les necessitats específiques de cada àmbit professional, així com un apropament al plurilingüisme i la interculturalitat com a formes d'abordar l'aprenentatge de la llengua i cultures estrangeres, partint dels coneixements i experiències pròpies.

L'enfocament, l'anivellament i la definició dels diferents elements del currículum estan plantejats a partir de la concepció de l'aprenentatge com un procés dinàmic i continuat, flexible i obert, que s'ha d'adequar a les circumstàncies, les necessitats i l'interès de l'alumnat. S'espera que aquest sigui capaç de posar en funcionament els sabers al si de situacions comunicatives pròpies dels diferents àmbits: personal, social, educatiu i professional, a partir de contextos relacionats amb temes quotidians, de rellevància personal o professional per a l'alumnat o d'interès públic proper a la seva experiència, que incloguin aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes i desafiaments del segle XXI.

El caràcter competencial d'aquest currículum convida al professorat a crear situacions, a partir de les quals desenvolupar aprenentatges. Són escenaris que l'alumnat es troba a la vida els quals plantegen una realitat actual, passada o previsible en el futur, en un context concret, que cal analitzar i comprendre, al que cal donar resposta o sobre el qual s'ha d'intervenir.

En l'aprenentatge basat en situacions es considera l'alumnat com a agent social progressivament autònom i gradualment responsable del propi procés d'aprenentatge, involucrant-lo en tasques que els permetin treballar de manera col·laborativa i que culminin en resultats reals generats per ells mateixos. Això implica tenir en compte el seu bagatge, interessos i emocions, així com les seves circumstàncies específiques, per tal d'establir les bases per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

Competències Específiques

Competència específica 1

Identificar i comprendre la naturalesa històrica de les relacions socials, les activitats econòmiques, les manifestacions culturals i els béns patrimonials, analitzant-ne els orígens i l'evolució i identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts, els problemes actuals i els valors presents, per fer propostes que contribueixin al benestar futur i al desenvolupament sostenible de la societat.

Criteris d'avaluació

1.1 Analitzar i interpretar l'entorn des d'una perspectiva sistèmica i integradora, a través del concepte de paisatge, identificant-ne els principals elements i les activitats econòmiques existents, valorant el grau de sostenibilitat i equilibri dels espais a partir d'actituds de defensa, protecció, conservació i millora entorn (natural, rural i urbà).

1.2 Relacionar les cultures i civilitzacions que s'han desenvolupat al llarg de la història amb les diferents identitats col·lectives que s'han construït fins a l'actualitat, reflexionant sobre els múltiples significats que adopten i les diferents finalitats, i explicant i valorant la realitat multicultural que s'ha generat al llarg del temps.

1.3 Valorar, protegir i conservar el patrimoni artístic, històric i cultural com a fonament de la nostra identitat col·lectiva, considerant-ho un bé per al gaudi recreatiu i cultural i un recurs per al desenvolupament dels pobles i apreciament el llegat històric, institucional, artístic i cultural com

a patrimoni comú.

Viure en societat, interactuar amb l'entorn i comprendre les relacions que establim i les normes de funcionament que les regeixen resulten essencials perquè l'alumnat pugui assumir-ne els drets i les responsabilitats i contribuir al benestar futur i al desenvolupament sostenible. Entendre com funcionen i quin valor tenen les relacions socials, les activitats econòmiques, les relacions culturals i els béns patrimonials implica comprendre quines són les qüestions que han preocupat la humanitat i quin ha estat l'origen i l'evolució de les societats al llarg temps i espai. Per això, en aquesta competència específica s'aborden les diferents etapes històriques de manera que l'alumnat pugui comprendre les permanències i els canvis, contextualitzant els fenòmens que s'han anat produint i les respostes que s'han donat a cada moment de la història fins ara.

Per a l'adquisició d'aquesta competència caldrà l'aplicació de les estratègies i els mètodes propis de les ciències socials, que permetin donar resposta a les principals qüestions geogràfiques i històriques que han donat lloc a la realitat en què vivim. Entendre l'origen i l'evolució de les relacions socials, econòmiques, culturals i polítiques, identificant les causes i les conseqüències dels canvis que s'han anat produint al llarg del temps i de l'espai, constitueix la base per comprendre el món actual i aporta a l'alumnat les eines necessàries per contribuir al benestar i al desenvolupament sostenible de la societat de què forma part.

Competència específica 2

Comprendre els orígens i l'evolució dels processos d'integració europea i la seva rellevància en el present i el futur de la societat, de les comunitats locals, destacant la contribució de Catalunya i l'estat espanyol l'Estat, les institucions i les entitats socials a la pau, la cooperació internacional, al desenvolupament sostenible i a la ciutadania global, per contribuir a crear un món més segur, solidari, sostenible i just.

Criteris d'avaluació

- 2.1. Assenyalar i explicar el procés d'unificació de l'espai europeu i la seva rellevància en la construcció de la societat catalana i espanyola, analitzant-ne l'evolució i argumentant-ne la influència en la política nacional.
- 2.2. Identificar i valorar les principals institucions europees, analitzant-ne els principis rectors, les normes de funcionament i les funcions, jutjant-ne el paper en els conflictes internacionals i reconeixent-ne la contribució a la pau i la cooperació internacional, el desenvolupament sostenible i la ciutadania global.
- 2.3. Interpretar la realitat europea actual des de la perspectiva del desenvolupament sostenible i la ciutadania global, reconeixent la importància d'implicar-se en la cerca de solucions i la manera de concretar-les des de la capacitat individual d'acció.

La globalització fa difícil concebre la vida d'una societat aliena al contacte i la interacció amb altres pobles. Per entendre la història d'un país, cal situar-lo a l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica i en el context de les relacions polítiques i de l'economia internacional.

La diversitat cultural del món actual és fruit de processos històrics de contacte i interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització. Però també ha de ser el resultat del reconeixement i del respecte a la diferència en el si de la pròpia societat, elements que resulten substancials per a la formació ciutadana de l'alumnat, i que suposen el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets i de la igualtat

efectiva dels diferents col·lectius que han patit discriminació, dins el marc d'una ciutadania europea responsable i solidària.

Les activitats encaminades a l'adquisició d'aquesta competència específica haurien de promoure l'interès de l'alumnat per la realitat internacional i els problemes i reptes que planteja el món on vivim i, en concret, a l'àmbit europeu, per poder entendre i assumir el compromís col·lectiu de formar part d'una societat globalitzada.

Competència específica 3

Valorar els principis bàsics del sistema democràtic i els principis que regeixen la vida en comunitat, analitzant de forma crítica els plantejaments històrics i geogràfics, les institucions i les diferents organitzacions polítiques i econòmiques en què es manifesten, per adequar el propi comportament al compliment dels principis esmentats.

Criteris d'avaluació

3.1. Identificar, interpretar i analitzar els principis bàsics del sistema democràtic, les seves institucions i les diferents organitzacions socials, polítiques i econòmiques, i explicar-ne la funció com a mecanismes que regulin la convivència i la vida en comunitat.

3.2. Reconèixer i explicar els mecanismes que han regulat la convivència i la vida en comú al llarg de la història, des de l'origen de la societat a les diferents civilitzacions que s'han anat succeint, assenyalant els models principals d'organització social i política que s'han anat gestant.

3.3. Aplicar el principi de no discriminació en les relacions personals i socials de l'entorn proper, tot jutjant comportaments propis i aliens i inferint pautes i accions apropiades per acomodar l'actitud als drets i les obligacions derivades del sistema democràtic.

Tot estat de dret ha de respectar, promoure i garantir els drets essencials que emanen de la naturalesa de les persones i dels col·lectius, per mitjà d'unes institucions juridicopolítiques compostes per òrgans que han d'actuar autònomament d'acord amb la separació de poders. Conèixer el funcionament d'aquestes institucions i, alhora, la trajectòria que ha conformat l'actual sistema democràtic, especialment a Catalunya i Espanya, suposa el reconeixement de la memòria democràtica i la visibilització i aportació de les lluites plurals que han contribuït, a través del seu compromís cívic, a la construcció de la democràcia i als reptes pendents. Alhora, s'ha d'oferir a l'alumnat la possibilitat de posar en pràctica valors que contribueixin a conformar la seva identitat cívica i una actitud compromesa davant de qüestionaments d'aquests valors, per mitjà de la participació en activitats comunitàries que promoguin la convivència, la cohesió social i l'equitat.

Competència específica 4

Buscar i tractar informació a partir de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció de les necessitats detectades i evitant els riscos de manipulació i desinformació, per integrar-la com a coneixement i compartir-la des d'un punt de vista crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Criteris d'avaluació

4.1. Localitzar i organitzar informació obtinguda a partir de diverses fonts, avaluant-ne la fiabilitat i la pertinència en funció de l'objectiu i de les necessitats plantejades.

4.2. Elaborar continguts propis a partir de diferents fonts de manera progressivament autònoma, cercant i seleccionant la informació més adequada, adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual i esmentant les fonts consultades.

4.3. Aplicar estratègies tant analògiques com digitals de cerca i de tractament d'informació, evitant els riscos de manipulació i desinformació.

Les destreses i els processos associats a la cerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles per desenvolupar-se en la societat del coneixement. Per això, cal que l'alumnat adquireixi les destreses necessàries per localitzar, valorar i interpretar la informació i per transformar-la en coneixement, reconeixent quan cal, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal que eviteu els possibles riscos de manipulació i desinformació, i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual.

Cal facilitar que l'alumnat, de forma individual o col·lectiva, consulti fonts d'informació variades amb objectius determinats i sobre una diversitat de temes propers a la seva experiència i interès, tant professional com personal. Les activitats generades per aplicar aquesta competència específica s'haurien d'adaptar i contextualitzar a cada cicle formatiu, mirant de relacionar-la amb els continguts específics de cada família professional i amb aspectes i elements propers a l'àmbit cultural, social i territorial de l'alumnat. En la tasca de cerca i selecció d'informació s'ha de tendir a un abordatge progressivament autònom quant a la planificació i respecte a les convencions establertes per a la difusió dels coneixements adquirits (organització en epígrafs, procediments de cita, notes, bibliografia i webgrafia, etc.), respectant sempre la propietat intel·lectual i aplicant estratègies per evitar els riscos de manipulació i desinformació. També és imprescindible el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del nou aprenentatge.

Competència específica 5

Comunicar-se en llengua aranesa a l'Aran, catalana i castellana de manera cooperativa i respectuosa, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i la seva idoneïtat per a diferents entorns i contextos, per atendre necessitats específiques.

Criteris d'avaluació

5.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat.

5.2. Realitzar exposicions orals amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, ecosocial, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

5.3. Planificar la redacció de textos escrits i multimodals atenent la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal; redactar esborranys i revisar-los, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

5.4. Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat –que comprèn la comprensió, la producció i la interacció, tant orals com escrites i multimodals– requereix destreses específiques vinculades i definides per la diversitat de situacions, contextos i necessitats personals i socials de l'alumnat. Per això, cal desenvolupar pràctiques discursives

que incideixin en la interacció, la comprensió i l'expressió d'un catàleg diversificat de textos orals, escrits i multimodals. Les destreses específiques associades a la comprensió oral inclouen anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del mateix objectiu, distingir entre fets i opinions, captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs o valorar-ne la fiabilitat, la forma i el contingut del text. Alhora, la interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i el to i el registre adequats, així com posar en joc les estratègies de cortesia i de cooperació conversacional. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació i, per tant, comparteix estratègies amb el procés d'escriptura. Les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en l'ús de les estratègies que s'han de desplegar abans, durant i després de l'acte lector, per tal que noies i nois esdevinguin lectors competents i autònoms davant de tota mena de textos. Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Finalment, saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts d'ells de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i l'apropiació dels «motlles» en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. L'elaboració d'un text escrit és fruit d'un procés que té com a mínim quatre moments: la planificació, la textualització, la revisió –que pot ser autònoma però també compartida amb altres estudiants o guiada pel docent– i l'edició del text final. La composició del text escrit ha d'atendre tant a criteris de coherència, cohesió i adequació, com a la correcció gramatical i ortogràfica i la propietat lèxica.

Competència específica 6

Interpretar i avaluar diversos obres com a font de plaer i coneixement, compartint experiències de lectura per construir la pròpia identitat i gaudir de la dimensió social d'aquesta activitat.

Criteris d'avaluació

6.1. Llegir de manera autònoma textos seleccionats en funció dels gustos, interessos i necessitats propis, deixant constància del progrés del propi itinerari lector i cultural i explicant els criteris de selecció de les lectures.

6.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos relacionant el sentit de l'obra amb els seus elements formals i contextuals, i relacionant el text llegit amb altres manifestacions artístiques en funció de temes, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics.

El desenvolupament d'aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat que passa per la dedicació d'un temps periòdic i constant a la lectura tant individual com compartida, acompanyat d'estratègies i bastides adequades per fomentar l'hàbit lector i configurar l'autonomia i la identitat lectora. Aquesta competència ha de facilitar el trànsit des d'una lectura purament identificativa o argumental de les obres a una lectura que permeti una fruïció més conscient i elaborada i que obri les portes a textos allunyats inicialment de l'experiència immediata de l'alumnat.

És essencial la configuració d'un corpus de textos adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, així com pràctiques culturals emergents. Amb això, és recomanable treballar per configurar una comunitat de

lectors amb referents compartits; brindar estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els textos del seu interès, apropiar-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i desenvolupar de manera guiada les habilitats d'interpretació que permeten relacionar el sentit de l'obra amb els elements textuais i contextuais així com establir vincles entre l'obra llegida i d'altres manifestacions artístiques.

Competència específica 7

Comunicar en llengua estrangera, amb autonomia creixent, emprant recursos analògics i digitals i usant estratègies bàsiques de comprensió, producció, interacció i mediació, per respondre de manera creativa, eficaç i responsable a necessitats personals i professionals concretes.

Criteris d'avaluació

7.1. Interpretar el sentit global i la informació específica i explícita de textos orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal o propis del seu àmbit professional d'especialització, expressats de forma clara i al registre estàndard de la llengua estrangera.

7.2. Produir en llengua estrangera textos orals, escrits i multimodals, breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa, seguint pautes establertes i fent ús de ferramentes i recursos analògics i digitals.

7.3. Participar en situacions interactives síncrones i asíncrones, breus i senzilles, en llengua estrangera, sobre temes quotidians, de rellevància personal o propers al seu àmbit professional, mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.

7.4. Utilitzar, de manera guiada i en entorns personals i professionals propers a la seva experiència, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions en llengua estrangera.

La comunicació en llengua estrangera suposa posar en pràctica els coneixements, les destreses i les actituds necessaris per a la comprensió, la producció i la interacció, tant oral com escrita i multimodal, sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal o propis del seu àmbit professional d'especialització. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els textos i extreure'n el sentit general per satisfer necessitats comunicatives concretes, tant personals com professionals. Entre les estratègies de comprensió més útils per a l'alumnat hi ha la inferència i l'extrapolació de significats a nous contextos comunicatius, així com la transferència i la integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. La producció, per part seva, en diversos formats i suports, ha de donar lloc a la redacció i l'exposició de textos. Als cicles formatius de grau bàsic podeu incloure l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal sobre un tema propi de l'àmbit professional d'especialització del cicle o la redacció de textos útils per al futur professional de l'alumnat, mitjançant eines digitals i analògiques. En el format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gestos, etc.) i la selecció i aplicació del més adequat en funció de la tasca i necessitats en cada cas. Per acabar, la interacció implica dos o més participants en la construcció d'un discurs. Per a la posada en pràctica entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, així com l'adequació als diferents registres i gèneres dialògics, tant orals com escrits i multimodals, en entorns síncrons o asíncrons.

Competència específica 8

Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística i cultural, usant els repertoris personals i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per oferir una resposta empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

Criteris d'avaluació

8.1. Actuar de forma empàtica i respectuosa en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol mena de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians dels àmbits personal i professional.

8.2. Utilitzar i diferenciar els coneixements i les estratègies de millora de la seva capacitat de comunicar i aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.

8.3. Acceptar i valorar la diversitat lingüística i cultural com a font d'enriquiment personal, tot mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.

El plurilingüisme i la interculturalitat suposen experimentar la diversitat lingüística i cultural analitzant-la i beneficiant-se'n. El plurilingüisme permet l'ús dels repertoris lingüístics personals perquè, partint de les experiències pròpies, l'alumnat pugui ampliar i millorar l'aprenentatge de llengües noves, alhora que desenvolupa i enriqueix el seu propi repertori i n'amplia la curiositat i la sensibilització cultural. Per la seva banda, la interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència de l'alumnat i per evitar que la seva percepció sobre la diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen de qualsevol tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat han de permetre a l'alumnat actuar de forma empàtica i respectuosa.

La consciència de la diversitat, tant lingüística com cultural, proporciona a l'alumnat la possibilitat de relacionar diferents llengües i cultures. A més, afavoreix el desenvolupament de la seva capacitat per identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Aquesta competència específica permet a l'alumnat: obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al que és diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; i distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol mena de discriminació o reforç d'estereotips. Tot això orientat cap a l'objectiu de proveir-lo de les eines necessàries per exercir l'activitat pròpia del seu àmbit d'especialització, així com desenvolupar una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Ciències Socials.

- Objectius i estratègies de les Ciències socials: procediments, termes i conceptes.
- Fonts històriques i arqueològiques com a base per a la construcció del coneixement

- històric (arxius, biblioteques, museus...).
- Les grans migracions humanes i el naixement de les primeres cultures.
- Les arrels clàssiques del món occidental: la construcció de les identitats culturals i de l'eurocentrisme a través del pensament i de l'art.
- Principals fites de la història mundial, europea i nacional: causes i conseqüències socials, polítiques, econòmiques i culturals.
- La ciutat i el món rural al llarg de la història: polis, urbs, ciutats, viles i llogarets.
- L'empremta humana i la conservació, protecció i defensa del patrimoni ambiental, històric, artístic i cultural.
- Significat i funció de les expressions artístiques i culturals en les diferents civilitzacions.
- Ciutadania europea i global: idees i actituds per a la formació d'una identitat comuna.
- El procés de construcció europea: integració econòmica, monetària i ciutadana.
- Institucions europees: origen, principis bàsics, funcionament i funcions.
- Identitats personals i col·lectives i sentiments de pertinença.
- Catalunya i Espanya a Europa: procés de transformació i contextualització dels aspectes polítics, socials, econòmics i culturals en la formació de la identitat.
- Diversitat social i multiculturalitat: integració i cohesió social.
- Ordenament normatiu autonòmic, estatal i supraestatal
- Compromís i acció davant dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.
- La Declaració Universal dels Drets Humans: origen, justificació i implicacions en la vida quotidiana.
- El sistema democràtic: la seva construcció, els seus principis bàsics i diferents models.
- Institucions i organitzacions socials, polítiques i econòmiques.
- El compromís social: mediació, resolució pacífica de conflictes i projectes comunitaris.
- Convivència cívica i cultura democràtica: incorporació i implicació en la societat civil.
- Organització social i política al llarg de la història: la transformació política de l'ésser humà (des de la servitud a la ciutadania).
- L'ordenament jurídicopolític al servei de l'exercici de la ciutadania, l'equitat i la cohesió social
- Discriminacions: causes i conseqüències.

Comunicació en llengua aranesa a l'Aran, catalana i castellana.

Alfabetització informacional.

- Fonts d'informació: criteris de cerca i selecció d'informació fiable, pertinent i de qualitat.
- Propietat intel·lectual.
- Estratègies de cerca i selecció d'informació.
- Riscos i conseqüències de la manipulació i la desinformació.
- Estratègies d'organització de la informació: l'escriptura com a mecanisme per organitzar el pensament (notes, esquemes, mapes conceptuals, resums...).
- Cites i referències bibliogràfiques.
- Tecnologies de la informació. Dispositius, aplicacions informàtiques i plataformes digitals de cerca d'informació.

Comunicació.

- Estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als aspectes següents:
- Context: Components del fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació
- Seqüències textuais bàsiques (narratives, descriptives, dialogades, expositives i argumentatives).

- Propietats textuais: coherència, cohesió i adequació.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa, amb una atenció especial als actes de parla que amenacen la imatge de l'interlocutor (la discrepància, la queixa, l'ordre, la reprovació).
- Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit social. Xarxes socials i mitjans de comunicació. Etiqueta digital i riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privadesa. Anàlisi de la imatge i dels elements paratextuals dels textos iconicoverbals i multimodals.
- Gèneres discursius propis de l'àmbit professional: el currículum vitae, la carta de motivació i l'entrevista de treball.
- Interacció oral i escrita de caràcter informal i formal. Cooperació conversacional i cortesia lingüística. Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes.
- Comprensió oral: sentit global del text i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. La intenció de l'emissor.
- Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Valoració de la forma i el contingut del text.
- Producció oral formal. Planificació i cerca d'informació, textualització i revisió. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal. La deliberació oral argumentada.
- Comprensió lectora: sentit global del text i relació entre les seves parts. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Valoració de la forma i el contingut del text.
- Producció escrita. Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports. Correcció gramatical i ortogràfica. Propietat lèxica. Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, resums, etc.
- Recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor als textos: formes de deixis (personal, temporal i espacial) i procediments de modalització.
- Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació.
- Mecanismes de cohesió. Connectors textuais. Mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis).
- Ús coherent de les formes verbals en els textos. Els temps de pretèrit a la narració. Correlació temporal al discurs relatat.
- Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital.
- Els signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit. La relació amb el significat.

Educació literària.

- Lectura guiada d'obres rellevants del patrimoni literari català, castellà i universal i de la literatura actual.
- Implicació en la lectura de forma progressivament autònoma i reflexió sobre els textos llegits i sobre la pròpia pràctica de lectura sustentada en models.
- Estratègies de construcció compartida de la interpretació de les obres. Discussions o converses literàries.
- Construcció del sentit de l'obra a partir de l'anàlisi dels elements formals i contextuais. Efectes dels seus recursos expressius a la recepció.
- Estratègies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural per establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida i aspectes actuals, així com amb altres textos i manifestacions artístiques.
- Expressió, a través de models, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i de recreació dels textos llegits.
- Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos orals, escrits o multimodals,

amb altres manifestacions artístiques i amb les noves formes de ficció en funció de temes, estructures i llenguatges.

- Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent els processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.
- Creació de textos a partir de l'apropriació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.).

Reflexió sobre la llengua.

- Anàlisi de la diversitat lingüística de l'entorn. Biografia lingüística.
- Reconeixement de les llengües de l'estat espanyol i de les varietats dialectals. Les llengües de signes. Exploració i qüestionament de prejudicis i estereotips lingüístics.
- Estratègies de construcció guiada de conclusions pròpies sobre el sistema lingüístic. Observació, comparació i classificació de les unitats comunicatives (morfemes, paraules, oracions). Manipulació d'estructures, formulació d'hipòtesis, contraexemples, generalitzacions i contrast entre llengües, amb l'ús del metallenguatge específic.
- Procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu.

Comunicació en llengua estrangera.

- Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació.
- Estratègies bàsiques per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de textos orals, escrits i multimodals.
- Funcions comunicatives bàsiques dels àmbits personal i professional adequades al context comunicatiu: saludar, acomiadar-se i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs a l'espai; demanar i intercanviar informació; donar instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajut, proposicions o suggeriments; etc.
- Models contextuais i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual i estructura.
- Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació. Relacions lògiques bàsiques.
- Lèxic, frases i expressions d'ús comú dels àmbits personal i professional.
- Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.
- Convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.
- Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, comunicació i desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.
- Comparació bàsica entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.
- La llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, font d'informació, i com a eina per a l'enriquiment personal.
- Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants de la llengua estrangera en els àmbits personal i professional.
- Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana i a les

- situacions pròpies del seu àmbit professional d'especialització.
- Cortesia lingüística i etiqueta digital.
- Estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics.

Educació Física

L'Educació física és una matèria orientada a aconseguir que l'alumnat consolidi un estil de vida actiu i saludable, conegui i domini el seu cos, sàpiga gaudir de les manifestacions culturals de caràcter motriu, ocupi el temps de lleure en la pràctica d'activitats físiques que siguin segures i sostenibles, per combatre el sedentarisme o consolidi valors cívics i habilitats socials que han de ser presents per convidaure en societat.

Tots aquests aspectes contribueixen a construir i consolidar una sèrie de competències que utilitzen el cos i el moviment com a instruments d'aprenentatge, i que van molt més enllà de l'acció motriu per a bastir un veritable desenvolupament integral de l'alumnat, incorporant tot un seguit d'aprenentatges que han de perdurar al llarg de la vida a través de la planificació autònoma i l'autoregulació de la seva pràctica física i de tots els components que afecten la salut.

Les competències específiques de la matèria són el referent a seguir per desenvolupar una educació física significativa, útil, innovadora i alineada amb les necessitats actuals de la societat.

El cos i el moviment, a partir de l'articulació de les capacitats motrius, juntament amb les habilitats motrius bàsiques i específiques s'han de desenvolupar a través de situacions motrius riques, de tipologia diversa, amb diferents variants i lògiques internes. Han de ser fites motrius que cadascú pugui assolir, tenint en compte el seu punt de partida, les seves potencialitats i les seves motivacions. S'han de dissenyar de manera que siguin de dificultat variable i prou obertes i flexibles per permetre diferents solucions i maneres diverses de donar-hi resposta de tal manera que cadascú pugui adaptar-les a les seves característiques.

Per arribar a utilitzar l'entorn com a espai de trobada per a la pràctica d'activitats físiques és necessari proporcionar a l'alumnat una base de sabers relacionats amb el medi, tot identificant i donant a conèixer activitats en espais naturals, rurals o urbans que permetin complementar les tipologies d'activitats que es donen en contextos escolars i que es puguin practicar dins i fora de l'horari lectiu, fomentant i promovent la seva pràctica i utilització. I tot això, de manera segura i sostenible en relació amb els mitjans i recursos emprats i respectuosa amb el medi on es duu a terme.

Per abordar exitosament les nombroses situacions motrius a les que es veurà exposat l'alumnat al llarg de la seva vida cal ajudar-lo a desenvolupar de manera integral capacitats motrius, cognitives, afectives, motivacionals, de relacions interpersonals i d'inclusió social. L'alumnat també ha d'aprendre a gestionar les seves emocions i comprendre les de les altres persones, autoregular el seu comportament i emprar habilitats socials en contextos de pràctica motriu. Tanmateix es desenvolupa el pensament crític envers el lloc que ocupa l'esport en les societats actuals, així com les seves implicacions econòmiques, polítiques, socials i en l'àmbit de la salut, prestant especial atenció a les conductes discriminatòries de qualsevol tipologia que es puguin donar en les diferents manifestacions físicoesportives.

Els criteris d'avaluació són el referent per a dur a terme el procés d'avaluació, en concretar el progressiu grau d'adquisició de les competències específiques de la matèria. La relació que s'estableix entre els criteris d'avaluació i els sabers permet integrar i contextualitzar l'avaluació en el si de les situacions d'aprenentatge que es vagin plantejant al llarg de les diferents unitats didàctiques o projectes de l'etapa.

Les activitats plantejades s'han d'articular amb una tipologia variada i intencionada i amb elements plurals com són les diferents estratègies organitzatives de gestió de grup que afavoreixin l'autoestima, un clima afectiu de grup i la participació de tot l'alumnat, tenint en compte la seva diversitat i inclusió. Serà igualment important tenir en compte la regulació dels processos comunicatius, el desenvolupament de les relacions interpersonals, la conversió d'espais i materials en oportunitats d'aprenentatge o la transferència de coneixement adquirit a d'altres contextos que permetin comprovar el valor del que s'ha après.

La materialització de tot aquest conjunt d'intencions es pot fer a través de l'aplicació o hibridació de diferents metodologies, estratègies i/o models pedagògics consolidats o emergents. Aquests s'han de seleccionar en funció dels objectius, del context, de la tipologia d'alumnat, dels sabers que es mobilitzen, però, sobretot, tenint clar per què i per a què s'utilitzen.

La tecnologia, que sovint contribueix al fet que l'alumnat mostri comportaments cada vegada més sedentaris, sobretot vinculats a l'ús de pantalles, també pot ser una eina molt útil al servei de l'educació física. La utilització responsable d'aparells, recursos i aplicacions digitals, com ara dispositius mòbils, polseres d'activitat, pulsímetres, codis QR, aplicacions orientades a la monitorització de la salut, de geolocalització, de realitat virtual o augmentada, entre altres, pot proporcionar un seguit de beneficis. Per exemple, pot estimular la motivació i la participació, reforçar i avaluar els aprenentatges, afavorir la reflexió, difondre i donar valor a pràctiques, registrar i recollir evidències quantitatives i qualitatives de pràctiques d'activitats físiques dins i fora del centre educatiu.

Competències Específiques

Competència específica 1

Adquirir un estil de vida actiu i saludable incorporant la pràctica d'activitats físiques i hàbits beneficiosos per a la contribució del benestar físic, mental i social

Criteris d'avaluació

1.1. Executar i autoregular la pràctica d'activitat física orientada al de benestar físic, mental, emocional i social amb d'un estil de vida actiu.

1.2. Adquirir hàbits i conductes saludables, valorant la prevenció de lesions, mesures de seguretat en la pràctica esportiva i tècniques de primers auxilis.

1.3. Utilitzar recursos i aplicacions digitals de forma crítica i responsable per a la planificació i pràctica de l'activitat física i de l'adquisició d'hàbits saludables.

Aquesta competència es pot abordar des de la participació activa, l'alimentació saludable, l'educació postural, la cura del cos, l'autoconcepte, l'autoestima, la imatge percebuda en el camp de l'activitat física i l'esport o l'anàlisi dels comportaments i hàbits que poden suposar cert risc per a la salut que es produeixen en contextos quotidians i/o vinculats amb l'esport i la pràctica d'activitat física, entre d'altres.

Hi ha diverses fórmules i contextos d'aplicació per materialitzar aquests aprenentatges, començant per la planificació personal de la pràctica motriu, de forma clàssica o mitjançant aplicacions digitals, l'anàlisi de diferents aspectes per mantenir una dieta saludable i un estil de vida actiu, el coneixement i aplicació de tècniques de primers auxilis, prevenció de lesions o la participació en propostes fisicoesportives que permetin la transferència de tots aquests aprenentatges a la vida quotidiana.

Competència específica 2.

Aplicar la tècnica, tàctica i estratègia vinculades amb els jocs i els esports per a la resolució de situacions motrius.

Criteris d'avaluació

- 2.1. Executar habilitats motrius específiques i tècniques en reptes, formes jugades i joc real.
- 2.2. Resoldre situacions motrius variades de jocs o esports aplicant habilitats tècniques, tàctiques i estratègies.

Aquesta competència implica prendre decisions ajustades a les circumstàncies, definir objectius, elaborar propostes senzilles, seqüenciar accions, executar allò planificat, analitzar què passa durant el procés, canviar d'estratègia si és precís i valorar, finalment, el resultat. No obstant, és important destacar que tot això s'ha de produir en el context de pràctiques motrius amb diferents lògiques internes (individual, de cooperació, d'oposició o de col·laboració-oposició) amb objectius variats i en contextos de certesa o incertesa.

Aquests aspectes s'hauran de desenvolupar en contextos de pràctica molt variats. Es poden destacar els reptes físics cooperatius i projectes motrius (creació d'un conjunt d'activitats motrius amb la finalitat d'obtenir un producte final) relacionats amb l'activitat física i l'esport. En relació amb aquests últims i a mode d'exemple, entre d'altres, és possible trobar diferents manifestacions segons les seves característiques, des de jocs d'invasió, de xarxa, de lluita, o de caràcter individual. Per garantir una oferta variada, al finalitzar l'etapa, l'alumnat haurà d'haver participat en, almenys, una manifestació esportiva de cada categoria. S'ha de considerar que el desenvolupament de les habilitats motrius específiques té una vessant d'iniciació (habilitats tècniques més utilitzades i senzilles) als diferents esports i no de perfeccionament. Així mateix, s'ha de garantir que l'alumnat pot resoldre situacions motrius variades, prioritzant les situacions de joc reduït o pròpies de l'esport. S'ha de prioritzar, en la mesura que sigui possible i segons les circumstàncies de cada centre i/o que destaquin pel seu caràcter mixt i inclusiu. A mesura que l'alumnat va avançant en les habilitats tècniques, tàctiques i estratègies ha de ser capaç d'organitzar esdeveniments esportius.

Competència específica 3

Planificar activitats físiques a l'entorn de manera sostenible i segura per a l'ocupació i gaudi del temps de lleure.

Criteris d'avaluació

- 3.1. Realitzar activitat física, com una manera de gaudir i d'ocupar el temps de lleure, en el medi natural i urbà desenvolupant actuacions per la seva conservació.
- 3.2. Organitzar activitats fisicoesportives en el medi natural i urbà aplicant normes de seguretat i utilitzant l'equipament, eines i tècniques adequades minimitzant l'empremta ecològica.
- 3.3. Avaluar els efectes de determinades accions individuals sobre la mobilitat segura i sostenible.

L'adopció d'hàbits respectuosos amb el medi ambient s'ha de consolidar i continuar amb el desenvolupament d' accions destinades a millorar el món des del punt de vista local, per contribuir a la sostenibilitat a escala global. Aquest enfocament de responsabilitat ecològica i social, que considera el medi com un bé comunitari, podria donar lloc a l'organització

d'esdeveniments i activitats fisicoesportives benèfiques, recreatives i de lleure molt en la línia de plantejaments com l'aprenentatge-servei.

D'aquesta manera, pel que fa als entorns urbans i naturals, segons la ubicació del centre, les possibilitats contextuals i la disponibilitat d'accés que tingui a diferents emplaçaments, és possible trobar una variada gama de contextos d'aplicació, des del senderisme, les rutes per vies verdes, l'escalada, el ràpel, l'esquí, el salvament marítim, l'orientació, fins al cicloturisme o les rutes BTT, la superació d'obstacles o les diferents tècniques de fer nusos amb cordes, circuits de calistènia, el patinatge, l'skate, el parkour o les diferents tipologies de danses urbanes tots ells afrontats des de l'òptica dels projectes dirigits a la interacció amb l'entorn des d'un enfocament sostenible.

Competència específica 4

Adquirir actituds, valors i habilitats socials en la pràctica d'activitat física i esportiva per a la millora de la convivència i la cohesió social.

Criteris d'avaluació

4.1. Aplicar els valors positius de l'esport (esforç, respecte...) en les activitats físiques i esportives valorant el joc per davant del resultat.

4.2. Utilitzar habilitats socials en la resolució de conflictes fomentant la convivència i la cohesió social.

4.3. Mostrar una actitud crítica davant dels estereotips i les actuacions discriminatòries de la societat en l'àmbit de l'activitat física i l'esport.

Aquesta competència específica se situa en el punt de convergència entre allò personal, allò social i allò ètic. Des d'ella es posa en joc la capacitat d'actuar al servei de metes personals i/o d'equip, especialment en contextos que requereixen esforç i perseverança, activant l'automotivació i l'actitud positiva per fer front a reptes, regulant la impulsivitat, tolerant la frustració i perseverant davant de les dificultats.

Dins del pla personal, comporta la identificació de les emocions i sentiments que es viuen al si de la pràctica motriu, l'expressió d'aquestes i la seva gestió adequada, per tal d'autoregular de forma constructiva els efectes de les emocions i sentiments.

El pla col·lectiu implica posar en joc habilitats socials per afrontar la interacció amb les persones amb qui es comparteix la pràctica motriu. Es tracta de dialogar, debatre, contrastar idees i posar-se d'acord per resoldre situacions, expressar propostes, pensaments i emocions, escoltar activament i actuar amb assertivitat. Com a conseqüència d'això s'inclouran situacions d'arbitratge i mediació contextualitzades a les pràctiques esportives que es practiquin. També es pretén incidir a nivell de representació i visibilització de les desigualtats, fomentant models que contribueixin a democratitzar l'ús dels espais esportius compartits per ajudar a superar barreres vinculades amb estereotips socials i de gènere que encara persisteixen en algunes manifestacions esportives.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o

de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions d'aprenentatge.

Vida activa i saludable

- Autoregulació i millora en el desenvolupament de la condició física: qualitats físiques, característiques, efectes i mètodes d'entrenament.
- Pràctica de tècniques de millora de la postura corporal, respiració i relaxació aconseguint el benestar físic i mental.
- Reconeixement de les actituds i comportaments que les malalties associades a trastorns alimentaris (vigorèxia, anorèxia, bulímia) poden comportar i conscienciació del risc que poden suposar per la salut.
- Adopció progressiva d'hàbits higiènics i saludables (hores de son, pràctica regular d'activitat física, mobilitat segura ...) que assegurin la qualitat de vida.
- Anàlisi del risc i de les conseqüències que poden suposar algunes pràctiques, comportaments i hàbits poc saludables (alcohol, suplementes, dopatge...).
- Valoració i integració de l'activitat física com a font de gaudi, d'alliberació de tensions i benestar.
- Apreciació de situacions que poden comportar risc en la pràctica d'activitat física: mesures de seguretat i possibles lesions.
- Actuacions bàsiques dels primers auxilis, tècnica PAS (protegir, ajudar, socórrer), protocol 112 i suport vital bàsic (SVB) en accidents durant la pràctica d'activitats físiques.
- Utilització d'eines, recursos i aplicacions digitals per a la gestió de la pràctica d'activitat física.

Resolució de problemes en situacions motrius

- Ús de les capacitats perceptivomotrius en la resolució eficient de tasques individuals de certa complexitat.
- Execució de diferents habilitats tècniques d'esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc real.
- Identificació i correcció d'errors freqüents en l'execució de diferents habilitats tècniques d'esports individuals, d'adversari i col·lectius en situacions de joc real.
- Pràctica de diferents jocs i esports individuals, d'adversari, col·lectius i adaptats respectant el reglament bàsic, les normes i les persones implicades.
- Planificació d'estratègies prèvies d'atac i defensa en funció de les característiques dels integrants de l'equip en jocs o esports d'equip.
- Valoració del treball personal durant el procés i del resultat final en la consecució del repte.
- Pràctica de jocs tradicionals d'arreu del món valorant l'herència cultural pròpia i d'altres cultures.

Interacció amb l'entorn en el temps de lleure

- Ús sostenible i manteniment dels recursos naturals i urbans per la pràctica d'activitat física.
- Aplicació de normes i mesures col·lectives de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats en el medi natural i urbà.
- Disseny, organització i realització d'activitats físiques en el medi natural i urbà.
- Autoconstrucció de materials alternatius i complementaris per la pràctica d'activitat física i esports.
- Realització de desplaçaments i activitats respectant les normes vials.
- Desenvolupament de la consciència, regulació i autonomia emocional com a capacitat de reconèixer, gestionar i autoregular les emocions.
- Adopció d'habilitats personals i socials (escolta activa, diàleg, resolució de conflictes, entesa, compromís social) que permetin col·laborar i cooperar en contextos motrius diversos.
- Identificació i rebuig d'estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socioeconòmiques, de competència motriu i qualsevol tipus de violència que es pugui donar.
- Reconeixement de la igualtat de gènere en la pràctica de qualsevol esport, en la difusió en mitjans de comunicació i en el reconeixement de referents esportius.
- Influència social de l'esport en la societat actual: aspectes positius i negatius.

Valors, autoregulació emocional i interacció social en situacions motriu

- Participació activa de gran varietat de situacions motrius essent capaç d'assumir diferents rols, on interioritzar dels valors educatius de l'esport en el creixement personal.
- Autoregulació de les pròpies emocions (superació, perseverança, estrès, autocontrol en les situacions de contacte...) en contextos físico-esportius.
- Aplicació d'habilitats socials que fomentin la convivència i la cohesió social en tot tipus de situacions.
- Comunicació assertiva, respecte per la resta i col·laboració i cooperació responsable i activa en contextos motrius diversos.
- Responsabilitat i compromís actiu davant d'estereotips, actuacions discriminatòries de gènere, ètniques, socio-econòmiques, de competència motriu i qualsevol tipus de violència que es pugui donar.
- Estratègies per al reconeixement i gestió de les emocions (estrès, estat d'ànim, pressió de grup, ...) que intervenen en la pràctica de conductes de risc (consum de substàncies, comportaments arriscats en la mobilitat...)

Annex 7 Horaris

Educació primària

L'etapa de l'educació primària disposa de 5.250 hores lectives, distribuïdes en 35 setmanes, de les quals, 4.725 són destinades al desenvolupament de les competències específiques de les àrees, i les 525 hores restants són destinades a l'esbarjo, que té la consideració d'activitat educativa.

Els centres, per tal de donar resposta al seu projecte educatiu, podran planificar i crear àmbits, agrupacions d'aquelles àrees que considerin oportunes per impartir-les de forma integrada i per afavorir el procés d'adquisició de coneixements, destreses i actituds, atenent de manera globalitzada als aprenentatges entre les àrees que formin aquests àmbits escollits.

Els centres comptaran amb hores de gestió autònoma per al desenvolupament de projectes globalitzadors i contextualitzats de caire transversal, a partir d'orientacions artístiques, socials, científiques o d'altres, i que tinguin en compte les oportunitats educatives de l'entorn, o permetin completar un projecte que el centre ja desenvolupa com el projecte lingüístic o de tutoria i orientació. També podran dedicar-se a la resolució d'aquelles problemàtiques curriculars que el centre tingui plantejades derivades del seu entorn o a l'aprofundiment de les diferents àrees.

La distribució de les hores lectives curriculars per al desenvolupament de les competències específiques de les àrees és competència dels centres i ha de garantir la distribució mínima següent al llarg de l'etapa:

Àrees (competències específiques)	Total d'hores
Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural	485
Educació Artística	500
Educació Física	385
Educació en Valors Cívics i Ètics	35
Llengua Catalana i Literatura	577,5
Llengua Castellana i Literatura	577,5
Llengua Estrangera	420
Matemàtiques	695
Religió	210
Esbarjo	525
Hores de gestió autònoma	840
Total d'hores de l'etapa	5250

La distribució horària de les llengües oficials en els centres educatius de l'Aran, en aplicació de La Llei 16/1990, del 13 de juliol, que reconeix l'aranès, variant de la llengua occitana i pròpia de l'Aran, com a llengua oficial del territori, així com el català i el castellà, és la següent:

Llengua Aranese i Literatura a l'Aran	385
Llengua Catalana i Literatura	385
Llengua Castellana i Literatura	385

Educació secundària obligatòria

Els articles 11 i 12 d'aquest decret estableixen les matèries de l'etapa. La distribució per cursos i l'assignació horària mínima es concreta a les taules que hi ha a continuació.

Els centres, per tal de donar resposta al seu projecte educatiu, podran planificar i crear àmbits, agrupacions d'aquelles matèries que considerin oportunes per impartir-les de forma integrada i per afavorir el procés d'adquisició de coneixements, destreses i actituds, atenent de manera globalitzada als aprenentatges entre les matèries que formin aquests àmbits escollits.

Els centres podran establir agrupacions en àmbits a qualsevol curs de l'etapa. A més, compten amb unes hores de gestió autònoma per desenvolupar el seu projecte educatiu pel que fa al desenvolupament dels projectes globalitzadors de caràcter transversal, a la resolució de problemàtiques curriculars derivades del seu entorn o a l'aprofundiment de les diferents matèries.

Matèries de 1r a 3r	Total d'hores 1r a 3r
Biologia i Geologia (2)	140
Educació Plàstica, Visual i Audiovisual (3)	140
Educació Física (1)	210
Física i Química (2)	140
Llengua Castellana i Literatura (1)	245
Llengua Catalana i Literatura (1)	245
Llengua Estrangera (1)	280
Matemàtiques (1)	315
Música (3)	140
Optatives (5)	210
Religió (1)	105
Ciències Socials: Geografia i Història (1)	280
Tecnologia i Digitalització (4)	175
Tutoria (1)	105
Hores de gestió autònoma	420
Total d'hores del cicle	3150

La distribució horària de les llengües oficials en els centres educatius de l'Aran, en aplicació de La Llei 16/1990, del 13 de juliol, que reconeix l'aranès, variant de la llengua occitana i pròpia de l'Aran, com a llengua oficial del territori, així com el català i el castellà, és la següent:

Llengua Aranese i Literatura a l'Aran (1)	163
Llengua Castellana i Literatura (1)	163
Llengua Catalana i Literatura (1)	163

- (1) Els continguts d'aquestes matèries han d'estar presents a tots els cursos.
- (2) A cada curs s'ha d'oferir una d'aquestes dues matèries com a mínim.
- (3) A cada curs s'ha d'oferir una d'aquestes dues matèries com a mínim.
- (4) En almenys un dels tres cursos, tot l'alumnat cursarà la matèria Tecnologia i Digitalització
- (5) Entre aquestes matèries optatives, els centres han d'oferir, com a mínim en un curs, Cultura Clàssica i Robòtica i Programació. La Segona Llengua Estrangera s'ha d'oferir a tots els cursos i se n'ha de garantir la continuïtat.

Matèries de 4t	Totals hores 4t
Tutoria	35
Religió	35
Educació Física	70
Ciències Socials: Geografia i Història	70
Educació Valors Ètics i Cívics	35
Llengua Castellana i Literatura	105
Llengua Catalana i Literatura	105
Llengua Estrangera	105
Matemàtiques	140
Optativa 1	70
Optativa 2	70
Optativa 3	70
Hores de gestió autònoma	140
Total	1050

La distribució horària de les llengües oficials en els centres educatius de l'Aran, en aplicació de La Llei 16/1990, del 13 de juliol, que reconeix l'aranès, variant de la llengua occitana i pròpia de l'Aran, com a llengua oficial del territori, així com el català i el castellà, és la següent:

Llengua Aranese i Literatura a l'Aran	70
Llengua Castellana i Literatura	70
Llengua Catalana i Literatura	70

Les matèries optatives només són les que s'estableixen a l'article 9 d'aquest decret.